

Glasnote

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут української мови

ПЕТРО ПИРТЕЙ

КОРОТКИЙ
СЛОВНИК
ЛЕМКІВСЬКИХ
ГОВІРОК

*Упорядкувала й підготувала до друку
Є. Д. Турчин*

Івано-Франківськ
«Сіверсія МВ»
2004

ББК 81. 41

П 33

Пиртей П. С.

П 33 **Короткий словник лемківських говірок / Упорядкування й підготовка до друку Є. Д. Турчин. – Івано-Франківськ: Сіверсія МВ, 2004. – 364 с.**

ISBN 966-7515-23-0

У цій книзі подано лексику одного з архаїчних самобутніх говорів української мови – лемківського, що належить до говорів карпатської групи. Опубліковані матеріали допоможуть збагнути особливості лемківських говірок, їхні специфічні риси, не властиві іншим українським діалектам та літературній мові. Багата лексика народнорозмовної мови лемків відтворює особливості побуту, господарської діяльності та культурної спадщини її носіїв.

Для мовознавців, викладачів та студентів філологічних факультетів, а також для всіх, хто цікавиться мовою й культурою українського народу.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту української мови Національної академії наук України

Відповідальний редактор
доктор філологічних наук, професор *П. Ю. Гриценко*

Рецензенти: кандидат філологічних наук *Г. В. Воронич*,
кандидат філологічних наук *М. Г. Железняк*

© Пиртей П. С., 2004

© Турчин Є. Д., упорядкування,
передмова, 2004

© «Сіверсія МВ», верстка, макет,
друк, 2004

ISBN 966-7515-23-0

СЛОВО ПРО АВТОРА

З біографії Петра Пиртея

Петро Семенович Пиртей народився 26 червня 1919 року в селі Смерековець Краківського воєводства в Польщі. Здобувши початкову освіту в рідному селі, а середню – в Горлицькій гімназії (мешкав у Руській бурсі), 1937 року вступив до Кроснянського педагогічного ліцею. Друга світова війна стала на заваді дальшому навчанню. Скінчивши однорічні курси при вчительській семінарії в Криниці, Петро Пиртей з 1941 по 1945 рік вчителював у початкових школах в лемківських селах Фльоринці й Перунці.

1945 року П. Пиртея разом із дружиною депортували в Україну, в село Федорівку Харцизького району Сталінської (тепер Донецької) області. Заробляв на життя, працюючи бухгалтером у Харцизькій машинно-тракторній станції.

1946 року сім'я переїжджає до Станіслава (тепер Івано-Франківськ). Лише в січні 49-го Петро Пиртей знаходить роботу за фахом: вчителює у Крихівецькій семирічці та Станіславській школі №6, пізніше працює завучем у школах приміських сіл Павлівки та Утринова. Водночас студіює українську мову й літературу в Станіславському педагогічному інституті. З 1961 року – вчитель-словесник. По закінченні факультету іноземних мов у Львівському й Київському університетах аж до виходу на пенсію (1973 рік) викладав німецьку в селі Загвіздя поблизу Івано-Франківська.

Помер педагог і мовознавець Петро Семенович Пиртей 24 листопада 1999 року. Похоронні Богослужіння відправив отець Іван Репела, уродженець лемківського села Розтока, що біля Криниці.

Автор цієї книги Петро Семенович Пиртей – людина творча, працювита і непосидюча. Усе своє життя він присвятив рідній Лемківщині, всі сили і знання, весь запал душі віддавав для блага своїх краян-лемків. Його внесок у відродження на теренах України лемківської пісні, традицій та звичаїв був воістину неоціненним.

Відчувши поклик до педагогічної роботи, Петро Пиртей у нелегких воєнних умовах здобув фах учителя. В роки німецької займанщини навчав грамоти лемківських дітей, прищеплював їм любов до свого краю, до рідного слова й культури. Крім педагогічної праці, активно допомагав підпіллю, брав участь у партизанській боротьбі з німецькими окупантами.

Після війни Петро Пиртей вчителює в селах Івано-Франківської області. Одночасно проводить тут велику громадську роботу зі своїми краянами, насильно репатрійованими з рідних земель і розкиданими малими групами по теренах УРСР, прагнучи, аби вони усвідомили себе спільнотою, що має самобутню культуру, давні звичаї й обряди. Власне, завдяки йому започатковано культурно-освітній рух серед лемків на Прикарпатті. З ініціативи Петра Пиртея в Івано-Франківську 1990 року був заснований осередок товариства «Лемківщина». Він же став першим головою цього осередку й опрацював його статут. Ще одна заслуга Петра Семеновича в тому, що він організував для своїх краян перші екскурсії-відвідини рідної Лемківщини. Зайве й казати, що це вимагало від нього неабияких організаторських здібностей і коштувало чимало зусиль та часу.

Щире бажання прислужитися своєму народові, якому загрожувала втрата духовної спадщини, надихнуло нашого краянину до наукової діяльності. За багато років він по крупинці зібрав величезний матеріал до словника лем-

ківських говірок та сумлінно опрацював кожне зафіксоване слово. Слід також відзначити, що на початковому етапі роботи над словником авторові надали відчутну допомогу в опрацюванні картотеки студенти філологічного факультету Івано-Франківського педагогічного інституту ім. В. Стефаника (нині – Прикарпатський університет ім. В. Стефаника).

Дуже багато часу й енергії затратив Петро Семенович, щоби здати підготовлені матеріали на рецензування в Академію наук України. Він мусив довести важливість даної праці для української науки і культури, що було надзвичайно складним завданням за радянського режиму, який проповідував зречення всього національного. Тож ухвала про прийняття рукопису Інститутом мовознавства ім. О. Потебні АН України для його доопрацювання й підготовки до друку стала справжньою перемогою автора. Однак за життя йому не судилося побачити власної книги – у держави не знайшлося відповідних коштів для її видання.

Лише тепер завдяки внескам ентузіастів і справжніх патріотів Лемківщини Ореста Хом'яка, Ярослава Громка, Івана Фіголя, Ярослава Кобиліва, Михайла Маркуца та інших і за сприяння Зіновія Буця вдалося зібрати необхідні кошти для виходу в світ цієї унікальної книги. Не пропала довголітня праця дорогої нам людини. «Короткий словник...» є дуже потрібною книжкою для лемківського люду, самобутні говірки якого хоч і повільно, але невідворотно розчиняються у словесному морі інших етнографічних груп українців. Стане він і вагомим внеском в українську культуру, а головне – найкращим пам'ятником своєму авторові Петрові Семеновичу Пиртею – гідному й вірному синові Лемківщини.

Краяни

Андрій Комара
Степан Валевський
Олександр Копистянський

ПЕРЕДМОВА

Пропонуємо Вашій увазі доробок учителя-словесника Петра Семеновича Пиртея – «Короткий словник лемківських говірок», укладений автором і свого часу переданий до відділу діалектології Інституту мовознавства ім. О. Потебні Академії наук України.

У даній праці відбито лексику найзахіднішого українського діалекту – лемківського, зокрема північнолемківських говірок, які до 1944 року функціонували на теренах південно-східної Польщі¹, а в наш час, розчинившись в інших говорах української мови, поступово нівелюються.

Унікальність цих говірок полягає в тому, що, відділившись від загальноукраїнського мовного континууму, вони зберегли ряд архаїчних рис, які давно вже втрачені іншими українськими діалектами і не стали надбанням української літературної мови. З іншого боку, лемківські говірки зазнавали потужного впливу сусідніх польської та словацької мов.

Природно, що лемківський говір став предметом дослідження багатьох учених – етнографів, лінгвістів, серед яких І. Верхратський, І. Панькевич, З. Штібер, І. Зілінський, Й. Шемлей, В. Латта, М. Лесів, Я. Рігер, З. Ганудель та ін.

Особливості лемківських говірок фіксуються на різних мовних рівнях. Зокрема вартий уваги постійний наголос на передостанньому складі, притаманний більшості лемківських говірок, у тому числі й тим, які досліджувалися автором словника. Звернемо увагу на збережений архаїчний

¹ У 1944–1946 роках більшу частину лемків (понад 200 000 осіб) було переселено з Польщі в Україну (у Львівську, Тернопільську, Івано-Франківську, Миколаївську, Сталінську (тепер Донецька) області), а тих, що залишилися, з метою швидшої асиміляції розселили малими групами на західних і північних землях Польщі (Красовський І., Солинко Д. *Хто ми, лемки...* – Львів, 1991. – С. 4.).

звук [ы] (*быкы, рұкы, брыдкі(й), выйти*), який в українській літературній мові (і в більшості діалектів також) злився з [и] (відповідно *бики, руки, бридкий, вийти*); сполуку -ыр (*гырмит* – «гримить», *дырва* – «дрова», *хырбет* – «хребет»). Серед приголосних слід відзначити у ряді говірок вимову [л] у позиції перед голосними непереднього ряду як звук [в] (*вава* – «лава», *цйви(й)* – «цілий», *жыва* – «жила»). З морфологічних особливостей – наявність флексії -ом в орудному відмінку однини іменників жіночого роду та узгоджуваних із ними прикметників і деяких займенників (*руком* – «рукою», *добром* – «доброю», *собом* – «собою»); збереження старих форм називного відмінка множини іменників чоловічого роду (*парібци, настұси, вобци*); наявність колишнього прийменника *к* та його варіантів: *ік, г, ку, гу* (*к лісу, гу нам*) та ін.

Зрозуміло, що духовні надбання лемків заслуговують на шану й докладне вивчення. Передусім необхідно якнайповніше зафіксувати традиційну лексику та фразеологію лемківського говору, щоби врятувати цей безцінний матеріал від забуття, зберегти його для науки.

Діалектний матеріал, що має непересічну наукову цінність, зібраний П. С. Пиртеєм на основі власних спостережень та записів від кількох інформаторів – лемків-переселенців (ці дані в публікації позначені за допомогою скорочень Пр., Пг., Рс., Св.), із залученням записів Любомира Олександровича Олесевича – 5 000 слів (Ол.) та Михайла Івановича Пенгрини – 760 слів (Пн.).

Рукопис книги при подачі автором до відділу діалектології мав вигляд короткого загальномовного словника, фонетично й акцентуаційно оформленого з урахуванням типових для лемківських говірок рис. Поряд із багатим власне діалектним матеріалом у ньому також було відображено загальномовну і навіть термінологічну лексику, зокрема й іншомовного походження: наприклад, *ампутация, апендицит, апетит, барвник, батон, довжшина, кальку-*

ляція, кріпаччина, оплески, ординарець, орел тощо. Отже, рукопис вимагав доопрацювання, а сам автор – підтримки та кваліфікованих консультацій фахівців-діалектологів.

Упорядкування «Короткого словника лемківських говірок» в Інституті мовознавства ім. О. Потебні АН України (згодом – Інститут української мови НАН України) здійснено відповідно до вироблених у відділі діалектології заasad редагування й публікування діалектних словників диференційного типу¹ з максимальним збереженням тексту оригіналу.

При підготовці до друку «Короткого словника лемківських говірок» П. Пиртея упорядником внесено до нього такі зміни:

1. Скорочено реєстр праці, з якого вилучено:

а) слова, що зафіксовані у словниках української літературної мови як загальномовні; виняток становлять ті, які відрізняються від поданих у нормативних лексикографічних працях своєю семантичною структурою чи формальними ознаками: морфемною будовою, граматичними характеристиками і т. ін. (*напр.*: *бесіда* у лемківському говорі означає не лише традиційне «розмова з ким-небудь», а ще й «мова, мовлення»; слово *басы*, крім значення «найнижчі лади музичного інструмента», вживається зі значенням «контрабас»; дезінфекційний лікарський засіб йод у досліджуваних говірках має назву *йодіна* тощо);

б) загальноновживані слова, оформлені з урахуванням характерних для лемківських говірок регулярних діалектних рис, зокрема сталого наголосу на передо-

¹ Див.: Корзонюк М. М. *Матеріали до словника західноволинських говірок* / Підготовка до друку П. Гриценка, Н. Прилипко // *Українська діалектна лексика*: Зб. наук. праць. – К.: Наукова думка, 1987. – С. 62–267.

станньому складі (*ру́ка, ві́дро, дотéпер, давні́на, кума*), ствердіння давніх м'яких приголосних у суфіксах та в кінці слів (*багаторжéнец, хлóпец, добри́ден*) та ін.;

в) іншомовні запозичення, які не зазнали структурної адаптації в говорі (*антрекот, аркан, бекон, імбир, інстинкт, іподром, іхтіол, какаду, калим* тощо);

г) словниковий матеріал уже опублікованих лексикографічних та фольклорних джерел¹.

2. Доопрацьовано тлумачення лексики: розгорнуті дефініції, в яких автор нерідко використовував діалектні, застарілі або кальковані слова, замінено на стислі тлумачення відповідно до прийнятих лексикографічних норм.

3. Упорядковано, а в разі відсутності – подано при реєстрових словах граматичні форми, зокрема вказівки на належність до певних частин мови тощо.

4. Словосполучення і фразеологічні одиниці розміщено за їхніми опорними словами, після двокрапки.

Реєстрові слова подано за чинним на час упорядкування словника алфавітом², в їх вихідних формах, українською літературною транслітерацією зі збереженням основних говіркових фонетичних, акцентуаційних і граматичних особливостей. В авторському трактуванні збережено деякі фонетичні риси, як от: нерозрізнення в окремих говірках опозиції [л]-[в] (*лабудáти – вабудáти, лакóми – вакóми, лапáти – ванáти*); наявність/відсутність кінцевого

¹ Йдеться про праці: Верхратський І. Г. *Про говір галицьких лемків*. – Львів, 1902; Лизанець П. М. *Атлас лексичних мадяризмів та їх відповідників в українських говорах Закарпатської області УРСР*. – Ужгород, 1976; *Українські народні пісні з Лемківщини* / Упор. О. Гижка. – К., 1972; *Лемківські співанки* / Упор. М. Соболевський, В. Соболевський. – К., 1967.

² Додана до алфавітного ряду літера **Ь** на позначення згаданого вище архаїчного звука, умовно вміщена після літери **И**.

[й] у прикметникових закінченнях (*дзюрáвий – дзюрáви*); непослідовний перехід прийменника та префікса *в* перед приголосним у *z* або *x*, *ф* (*в лісі – z лісі, впакувáтися – фпакувáтися, втéчы – фтéчы, вчéра – фчéра, в ко́бри – х ко́бри*) та ін.

Структура статті включає реєстрове слово, елементи граматичної характеристики, опис семантики, контекст-ілюстрацію й паспортизацію матеріалу: Пр. – с. Смерековець Горлицького повіту; Пр., Пт. – с. Тилич, Рс. – с. Солотвина, Ол. – с. Богуша Новосанчівського повіту Краківського воєводства; Св. – с. Тилява Кроснянського повіту; Пн. – села Душатин, Прилуки, Команча, Миків, Смільник, Кам'янка, Туринське й Репідь Сяноцького повіту.

Словотвірні варіанти оформлені як окремі статті. Омоніми подаються серед значень полісемічного слова.

Коротка граматична характеристика виражена в тому, що при іменниках наводяться закінчення родового відмінка однини (іноді – форма називного відмінка множини), вказується належність до граматичного роду. При прикметниках, дієприкметниках та порядкових числівниках, які традиційно подаються в формі чоловічого роду, наведено закінчення жіночого й середнього родів. При дієсловах наводяться форми 1 та 2 особи однини, а в окремих випадках, для повнішої інформації про говір, – повна парадигма (*напр.: БАДА́ТИ, бадам, -аш, -ат; -áме, -áте, -áют; н. сп. ба́дай, -áйме, -áйте*).

Усі наведені слова лемківських говірок, у тому числі в ілюстративному матеріалі (крім односкладних), подано з наголосами. Наголоси позначені й у скорочених формах відмінюваних слів, якщо вони містять наголошений склад (*напр.: ВРА́ЙТИ, -áжу, -áзиш, -ит; ЗГАДА́ТИСЯ, -áдамся, -ашся; ЗАБІ́ВАЧ, -áча*).

Реєстрове слово супроводжується відсиланнями до лексичних синонімів, наведенням латинських відповідників до ботанічних назв лише тоді, коли такі помітки зроблено

самим автором. У тексті збережено авторські ілюстрації, навіть якщо вони не несуть нової інформації для розкриття значення реєстрового слова.

Сподіваємося, що самовіддана праця нині вже покійного Петра Семеновича Пиртея та його щедрих душею однодумців заохотить до подібної роботи нових ентузіастів, а запропонована читачеві книга, як і низка інших тематичних праць, опублікованих в Україні, Словаччині, Польщі, США, Канаді, стане важливим внеском у створення повного словника лемківських говірок на зразок «Словника бойківських говірок» М. Онишкевича (К., 1984) або «Словника гуцульських говірок», над яким працюють науковці Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича Національної АН України у Львові.

Упорядкувала й підготувала до друку «Короткий словник лемківських говірок» кандидат філологічних наук Є. Д. Турчин, відповідальне редагування здійснив доктор філологічних наук, професор П. Ю. Гриценко, технічне оформлення рукопису – А. С. Мішура, Л. М. Вихір.

Євгенія Турчин

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ ПРІЗВИЩ

Ол. – *Олесневич Любомир Олександрович*, 1925 р. нар.; с. Богуша Новосанчівського повіту (Західна Лемківщина). Зібрав понад 6 000 тис. слів. У «Короткому словнику...» наводиться близько 5 000 тис. лексем. Записи передала авторові дружина Олесневич Меланія Степанівна.

Пн. – *Пенгрин Михайло Іванович*, 1937 р. нар.; с. Душатин Сяноцького повіту. Зібрав 760 слів у селах Душатин, Прилуки, Команча, Миків, Смільник, Кам'янка, Туринське, Репідь Сяноцького повіту (Східна Лемківщина).

Пр. – *Пиртей Ольга Томівна*, 1925 р. нар.; с. Тилич Новосанчівського повіту, вчителька початкових класів¹.

Пт. – *Петришак Ганна Аполінарівна*, 1898 р. нар.; с. Тилич Новосанчівського повіту, домогосподарка.

Рс. – *Русняк Петро Григорович*, 1909 р. нар.; м. Криниця Новосанчівського повіту, водій-автомеханік;

Русняк Стефанія Теодорівна, 1899 р. нар.; с. Солотвина Новосанчівського повіту, домогосподарка.

Св. – *Свягла Семен Васильович*, 1899 р. нар.; с. Тиліява Кроснянського повіту, будівельник.

¹ Під скороченням **Пр.**, окрім того, подані матеріали Петра Семеновича Пиртея – автора «Короткого словника лемківських говірок».

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

<i>безос.</i>	безособове
<i>вет.</i>	ветеринарне
<i>виг.</i>	вигук
<i>вищ. ст. п.</i>	вищий ступінь порівняння
<i>див.</i>	дивіться
<i>дит.</i>	дитяче
<i>дієспр. акт. мин. часу</i>	дієприкметник активний минулого часу
<i>дієприсл.</i>	дієприслівник
<i>дієспр. пас. мин. часу</i>	дієприкметник пасивний минулого часу
<i>дієсл.</i>	дієслово
<i>док. вид</i>	доконаний вид
<i>експр.</i>	експресивне
<i>жс., жін.</i>	жіночий рід
<i>жарт.</i>	жартівливе
<i>заг. назва</i>	загальна назва
<i>за знач.</i>	за значенням
<i>займ.</i>	займенник
<i>заст.</i>	застаріле
<i>збірн.</i>	збірне
<i>згруб.</i>	згрубіле
<i>здрібн.</i>	здрібніле
<i>зменш.</i>	зменшене
<i>зменш.-пестл.</i>	зменшено-пестливе
<i>знев.</i>	зневажливе
<i>лайл.</i>	лайливе
<i>мед.</i>	медичне
<i>мн.</i>	множина
<i>напр.</i>	наприклад
<i>нар. пісня</i>	народна пісня
<i>невідм.</i>	невідмінюване
<i>неозн.</i>	неозначене
<i>н. сп.</i>	наказовий спосіб
<i>одн.</i>	однина
<i>однокр.</i>	однократне

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

<i>ос.</i>	особа
<i>перен.</i>	переносне
<i>підсил.</i>	підсилювальне
<i>пор.</i>	порівняйте
<i>прийм.</i>	прийменник
<i>прикм.</i>	прикметник
<i>присл.</i>	прислівник
<i>присудк. сл.</i>	присудкове слово
<i>прот.</i>	протиставне
<i>реліг.</i>	релігійне
<i>рідковжив.</i>	рідковживане
<i>с.</i>	середній рід
<i>сл.</i>	слово
<i>спол.</i>	сполучник
<i>спонук.</i>	спонукальне
<i>теп. час.</i>	теперішній час
<i>у знач.</i>	у значенні
<i>церк.</i>	церковне
<i>ч.</i>	чоловічий рід
<i>част.</i>	частка
<i>числ.</i>	числівник

СЛОВНИК ДІАЛЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ

А

- АБЫКА́ДИ**, присл. Куди-небудь, будь-куди. – Піду од вас абыка́ди, в сьвіт за бчы (Пр.).
- АБСОЛЮ́ТНИ**, присл. Абсолютно, цілковито; безумовно, безсумнівно. – Він абсолютні нич не зна о тых справах (Пр.).
- АВАНТУ́РА**, -ы, ж. Авантюра, пригода, халепа (Рс.).
- АВАНТУ́РИСТА**, -ы, ч. Авантюрист; пройдисвіт (Рс.).
- АВАНТУ́РУВА́ТИ**, -ую, -еш. Скандалити, бешкетувати (Рс.).
- А́ВО**, присл. Ану ж, а може (Пн.).
- АВСТРАЛІ́ЙЧЫК**, -ы́ка, ч. Австралієць, житель Австралії (Ол.).
- АВСТРІ́ЄЦ**, -йця, ч. Австрієць, житель Австрії (Пт.).
- АВСТРІ́ЙСКИЙ**, -а, -е. Австрійський (Пт.).
- АВСТРІ́ЯК**, -я́ка, ч. Вояк австрійського війська (Пт.).
- АВСТРІ́ЯЦКИЙ**, -а, -е. Прикм. до АВСТРІ́ЯК (Пт.).
- А́ВТО**, -а, с. Автомобіль (Пр.).
- АВТОМОБІ́ЛІСТА**, -ы, ч. Автомобіліст. – Його брат добрий автомобіліста (Ол.).
- А́-ГУСЬ!** виг. Те саме, що А́-ГУЦЬ! (Ол.).
- А́-ГУЦЬ!** Вигук, яким відганяють гусей (Ол.).
- А́ГРАФ**, -а́фа, ч. Оздоблена пряжка (Пр.).
- А́ГРАФКА**, -ы, ж. Запонка, шпилька (Пр.).
- А́ГРЕСТ**, -э́сту, ч. 1. Агрus, кущова рослина родини ломикаменивих (Grossularia). 2. Збірн. Ягоди агрусу (Пр.).
- А́ГРЕСТОВИ́Й**, -а, -е. Прикм. до А́ГРЕСТ. Агрusовий. – Агрестовы конфігуры сут барз смачны (Пр.).
- А́ГУ!** 1. Вигук до немовляти: «Агу!». – А́гу, Мелю, а́гу, не плач! 2. Вигук, яким відганяють птахів (Рс.).
- АДВУ́КАТ**, -а́та, ч. Те саме, що АДУ́КАТ (Пр.).
- АДЗІ́МКА**, -ы, ж. Корж із вівсяного або кукурудзяного борошна (Пр.).

- А́ДИ!** Вигук здивування: «Ади!», «Дивись!», «Гляньте лиш!» (Пн.).
- АДОПТА́ЦІЯ**, -йї, ж. Усиновлення чужої дитини (Пт.).
- АДУ́КАТ**, -а́та, ч. Адвокат (Пр.).
- АДУКА́ЦКИЙ (СКІ)**, -а, -е. Адвокатський. – Але то была цека́ва адука́цка промóва (Пр.).
- АКА́ЦІЙОВИ́Й**, -а, -е. Акацієвий (Пр.).
- АКА́ЦІЯ**, -йї, ж. Акація. – При доро́гах зацвіли акаці́й й кашта́ны (Пр.).
- А КО́НТО**, невідм. На рахунок (Пт.).
- АКО́РДЕОНІСТА**, -ы, ч. Акордеоніст (Рс.).
- АКСАМІ́ТКА**, -ы, ж. Оксамитова хустка (Ол.).
- АКСАМІ́ТНИЙ**, -а, -е. Оксамитовий (Пр.).
- АКСАМІ́ТУВА́ТИЙ**, -а, -е. Шовковистий, м'який на дотик (Ол.).
- А́КТИВ**, -йву, ч. Усе майно, без урахування боргів (Пр.).
- А́КТИВІСТА**, -ы, ч. Активіст, прихильник активних дій (Пр.).
- АКУ́РАТ**, присл. Якраз, саме, точнісінько, справді. – Я при́шов до шко́лы, а йго аку́рат там не бы́ло (Ол.).
- АКУРА́ТНИ**, присл. Пунктуально, совісно. – Він робит сво́ю робóту акурáтні (Пр.).
- А́КЦЕПТА́НТА**, -ы, ч. Той, хто приймає вексель і зазначає на ньому термін його сплати (Пр.).
- А́КЦЕПТА́ЦІЯ**, -йї, ж. Прийняття векселя; ствердження (Пр.).
- А́КЦІ́ЗА**, -ы, ж. Акциз, податок від горілчаних напоїв (Пр.).
- АЛЕ́БА́СТЕР**, -стру, ч. Алебастр, гіпс, вживаний для художніх виробів. – Тот алеба́стер придáтний лем для тинкува́ня, а не для взóрів (Пр.).
- А́ЛЮМІ́НЬОВИ́Й**, -а, -е. Алюмінієвий. – Тóты лы́жки сут алюміні́овы (Пр.).
- А́ЛЯ́РМ**, -я́рму, ч. Сполох, тривога, заклик до зброї. – Пре́страшэ́ний генерáл оголосив а́ля́рм (Рс.).
- А́ЛЯ́РМІСТА**, -ы, ч. Людина, що здійсмає тривогу, поширює тривожні вісті (Рс.).
- А́ЛЯ́РМОВИ́Й**, -а, -е. 1. Тривожний. 2. Швидкий (Рс.).
- А́ЛЯ́РМУВА́ТИ**, -ую, -еш. Бити на сполох, здійсмати тривогу (Рс.).

- АЛЬБА́НЬЧЫК, -ы́ка, ч. Албанець, житель Албанії (Пр.).
- АЛЬБІ́ЙКА, -ы, жс. Змени. до АЛЬБІ́Я (Пн.).
- АЛЬБІ́Я, -і́і, жс. Корито для поросят (Пн.).
- А́ЛЬБУМ, -у́ма, ч. Альбом (Пт.).
- А́ЛЬКОВА́, -ы, жс. Альков, маленька спальна кімнатка за пергородкою або завісою; ніша, заглибина у стіні для ліжка (Пт.).
- А́ЛЬПА́ГА, -ы, жс. Альпака, злигод міді, цинку й нікелю. – Ко́ліси жы́ці бы́ли з дере́ва, а те́раз з альпа́гы (Пт.).
- А́ЛЬТІ́СТА, -ы, ч. Альтист, музикант, що грає на альті або співак із голосом «альт» (Пр.).
- А́ЛЬФА́БЕТ, -е́ту, ч. Алфавіт (Пр.).
- АМА́РІЛЬКА, -ы, жс. Амариліс, декоративна рослина з червонуватими квітами (Св.).
- А́МБОНА́, -ы, жс. Амвон (Пр.).
- А́МЕН, *невідм.* Амінь («Нехай так станеться, хай так буде!»); завершальне слово в молитвах (Пр.).
- А́МНЕСТІ́Я, -і́і, жс. Амністія (Пт.).
- А́МПЛЯ́, -і, жс. Висяча лампа, закрита знизу (Рс.).
- А́МФІЛЯ́ДА, -ы, жс. Анфілада, ряд суміжних кімнат, розташованих в одному напрямку (Пр.).
- А́НАЛІ́ЗА, -ы, жс. Аналіз, метод наукового дослідження. – Чу́в-ем про аналі́зу фі́льозо́фску, ма́тематы́чну, грама́тычну, хе́мічну (Пн.).
- А́НАЛЬФА́БЕТА́, -ы, ч. Неписьменна людина, яка не знає грамоти; неук, невіглас (Пр.).
- А́НАТОМУВА́НИЙ, -а, -е. Препарований (Пт.).
- А́НГАЗУВА́НИЙ, -а, -е. Запрошений, замовлений на певний строк на основі договору (Пт.).
- А́НГЕ́ЛЬКА, -ы, жс. Жін. до А́НГЛІК. Англійка (Ол.).
- А́НГЕ́ЛЬСКИЙ (СКІ), -а, -е. Англійський. – Ірля́ндці не ста́раю́тся а́нгельском бі́дом (Ол.).
- А́НГЛІК, -і́ка, ч. Англієць, житель Англії (Пр.).
- А́НГЛІ́КЫ, -і́в, мн. Чоботи із твердою задньою частиною халляв. – Цьо́ця То́ня ма а́нглі́кы, привезе́ны з Га́меры́кы (нар. пісня) (Ол.).
- А́НДРУТ, -у́га, ч. Вафля. – Я́ нич так не лю́б'ю ї́сти, як то́ты а́ндруты́ (Ол.).
- А́НЕКДО́ТА, -ы, жс. Анекдот (Ол.).

- А́НИ, *спол.* Ані. – Не хтів а́ни ся же́нїти, а́ни до́ма сі́діти.
- А́НИ РАЗ. Ані разу. – А́ни раз ме́не ма́ма не бі́ли (Ол.).
- А́НІЖ, *спол.* Аніж, ніж. – Мі́г бы́ ве́це зроби́ти, а́ніж зроби́в (Пр.).
- А́НКРА́, -ы, жс. Залізна скоба з вісьмома гачками, яку засто­совують у будівництві для з'єднування дерев'яних кон­струкцій, стін (Св.).
- А́НО, *част.* Ану. – А́но забе́райся до робо́ты! (Ол.).
- А́НОТУВА́НИЙ, -а, -е. Записаний коротко, тезами (Пр.).
- А́НТИК, -і́ка, ч. 1. Старовинний предмет, що має художню цінність. 2. Людина-дивак, прихильник давніх мод і звичаїв (Пр.).
- А́НТРА́МЕНТ, -е́нту, ч. Чорнило (Пн.).
- А́НТРА́ША, -ы, жс. Антресолі (Св.).
- А́НЦІ́КРИСТ, -і́ста, ч. 1. Безбожник. 2. Чорт, злий дух (Св.).
- А́НЦІ́ХРИСТ, -і́ста, ч. Те саме, що А́НЦІ́КРИСТ (Пн.).
- А́ПА́РАТ, ч. 1. -а́та. Фотоапарат. 2. -а́ту. Державна влада. – А́па́рат па́ньство́вий (Пр.).
- А́ПАШ, -а́ша, ч. Жорстока людина, здатна на вбивство; хуліган, бандит (Пр.).
- А́ПЕ́ЛЬ, -е́лю, ч. 1. Заклик, лозунг. 2. Перекличка. – На а́пель ви́шли ви́шиткы гарешта́нты (Пр.).
- А́ПТЫ́КА, -ы, жс. Аптека (Пт.).
- А́ПТЫ́КАР, -а́ря, ч. Аптекарь, працівник або власник аптеки (Пт.).
- А́ПТЫ́КАРСКИЙ (СКІ), -а, -е. Аптечний (Пр.).
- А́РИСТОКРА́ТА, -ы, ч. Аристократ, представник знаті (Пр.).
- А́РИСТОКРА́ТИЧНИ, *присл.* Аристократично (Пр.).
- А́РИСТОКРА́ЦІ́Я, -і́і, жс. Аристократія (Пр.).
- А́РИТМЕ́ТЫКА, -ы, жс. Арифметика (Пр.).
- А́РМА́ТА, -ы, жс. Гармата (Пр.).
- А́РМА́ТНИЙ, -а, -е. Гарматний (Пр.).
- А́РТИ́ЛЕРІ́СТА, -ы, ч. Артилерист, гармаш (Ол.).
- А́РТІ́СТА, -ы, ч. Артист (Пр.).
- А́РЦИ́БІ́СКУП, -у́па, ч. Архієпископ (Ол.).
- А́СЕКУРА́ЦІ́ЙНИЙ, -а, -е. Страховий (Ол.).
- А́СЕКУРА́ЦІ́Я, -і́і, жс. Страхування (Св.).
- А́СЕКУ́РУВА́ТИ, -у́ю, -сш. Страхувати від нещасного ви­падку (Ол.).

АСЕНТЕРУВА́НИЙ, -а, -е. *Діспр. пас. мин. часу до АСЕНТЕРУВА́ТИ*. Забраний на військову службу (Ол.).

АСЕНТЕРУВА́ТИ, -ую, -еш. Проводити військовий набір (Ол.).

АСЕНТЕРУ́НОК, -нку, ч. Військовий набір. – Пішов Штефан до асентеру́нку, бо юж му час пришов (Ол.).

АСЕ́СОР, -ора, ч. Молодший суддя (у Польщі) (Пр.).

АСИГНА́ТА, -ы, ж. Асигнація (Св.).

АСИГНУВА́НИЙ, -а, -е. Виділений у грошах або цінних паперах (Пр.).

АСИ́СТА, -ы, ч. 1. Помічник під час Богослужіння в церкві. 2. Асистент, нижча викладацька посада у вузі. 3. Група людей, що супроводжує поважну офіційну особу (Рс.).

АСПЕРИ́НА, -ы, ж. Аспірин (Пр.).

А́СТРА, -ы, ж. Айстра (Св.).

АСФА́ЛЬТУВА́НИЙ, -а, -е. Асфальтований (Рс.).

АСЦЕ́ТА, -ы, ч. Аскет, людина, яка з релігійних переконань веде суворе життя, відмовляючись від світських утіх (Пр.).

А́ТАК, -аку, ч. 1. Атака, навальний напад на ворога; вирішальний етап наступу. 2. Рішуча дія, спрямована проти кого-небудь або на досягнення якоїсь мети. – Муж був ра́дий, же так ле́гко ся одбив од женино́го ата́ку (Пр.).

АТРА́МЕНТ, -энту, ч. Те саме, що АНТРА́МЕНТ (Пр.).

А́ТУТ, -ута, ч. Козир (Ол.).

АТУТО́ВИЙ, -а, -е. Козирний (Ол.).

АУКЦІ́Я, -йї, ж. Аукціон (Пр.).

А́ЧЕЙ, *част.* А можливо, може бути (Ол.).

АЧ-У́РДА-ШИ! Вигук, яким завертають барана. – Клі́че на ба́рана, кед на́вертат: «Ач-урда-ши!» (Ол.).

Б

БА́Б'ЯР, -яра, ч. Бабій, чоловік, що дуже упадає за жінками (Рс.).

БАВІ́ТИСЯ, бав'юся, -ишся. 1. Гратися (про дітей). – Діти бав'ятся од ра́на. 2. Весело проводити час, розважатися (на забаві, весіллі). 3. Баритися, гаятися, засиджуватися десь. – Не ба́вся до́вго! (Пр.).

БАВІ́НЯ, -я, с. Бавлення, забави, безтурботне проведення часу (Пр.).

БАВНЯ́НИЙ, -а, -е. Бавовняний (Пт.).

БАГНІ́СКО, -а, с. *Згруб.* Багнище (Ол.).

БАГНІ́ТКА, -ы, ж. Вербова гілка зі цвітом. – Багні́тки ло́м'ят на Кві́тну неді́лю (Пт.).

БАГРІ́ТИ, ба́гру, -иш. 1. Витягати з води багром (довгою палицею з металевим гаком). 2. Багрянити, надавати чомусь багряного відтінку (Св.).

БА́ГРО, -а, с. 1. Частина обода дерев'яного колеса. – Ё́дно ба́гро з'єдну́є дві шпичі в колесі. 2. Багор, довга дерев'яна тичка з металевим гаком (Пр.).

БАГАТЕ́ЛІЗУВА́ТИ, -ую, -еш. Нехтувати, легковажити (Пр.).

БАГАТЕ́ЛЯ, -і, ж. Дрібниця, нічого важливого (Пр.).

БАГАТЕ́ЛЬКА, -ы, ж. *Змени.* до БАГАТЕ́ЛЯ. Дрібничка (Пр.).

БАГАТЕ́ЛЬНИЙ, -а, -е. Малоцінний, неважливий, незначний (Пр.).

БАГЕ́ТА, -ы, ж. Багет, планка з тисненим візерунком для виготовлення рамок, оздоблення стін. – То́ты баге́ты тре́ба позо́лотити (Пр.).

БАДА́НЯ, -я, с. Дія за знач. БАДА́ТИ. Лікарський огляд (Пт.).

БАДА́ТИ, ба́дам, -аш, -ат; -а́ме, -а́те, -а́ют; *н. сп.* ба́дай, -а́йме, -а́йте. 1. *Мед.* Обслідувати, оглядати, слухати. – До́хтор зба́дав го і по́вів, же він хво́рий на черві́нку. 2. Випитувати, доходити правди. – Я вибада́ла го, же він нич не ва́ртат (Пт.).

БАДІ́ЛЯ, -я, с. Бади́лля, зів'яле стебло рослини, засохла билина без листя (Св.).

- БАЗГРАНИНА, -ы, ж. Мазанина, невмілий, неакуратний запис чи малюнок (Пр.).
- БАЗГРАНЯ, -я, с. Дія за знач. БАЗГРАТИ. Мазюкання (Пр.).
- БАЗГРАТИ, базграм, -аш, -ат; -áme, -áte, -áют. Мазюкати, погано, неакуратно писати або малювати (Пр.).
- БА́ЗЮ, БЕ! Вигук, яким підкликають овець (Ол.).
- БА́ЗЯ, -яти, с. Ягня (Пр.).
- БА́ЗЯТКО, -а, с. *Змениш.-пестл.* до БА́ЗЯ. Ягнятко (Пр.).
- БАЙ-БАЙ! *невідм. Дит.* Люлі-люлі! (Св.).
- БАЙГЕ́ЛЕ, *невідм.* Круглий єврейський бублик. – Йбсько дав мі їсти байгеле (Рс.).
- БА́ЙДАК, -áка, ч. 1. Байдарка, вид річкового судна. 2. Нероба, гульвіса. – Ты, байда́ку, нич не робиш, лем дармо хліб їш! (Пр.).
- БА́ЙКА, -ы, ж. 1. Байка, вид алегоричної поезії; вигадка. – То́та байка несе з со́бом му́дру мо́раль. 2. Дрібниця, не біда. – То байка, же він стра́тив піня́зі, до́брі, же ся зо́став здрав! 3. М'яка бавовняна тканина. – Купи́ла-м у скле́пі шты́рі ме́тры байкы на коше́лі (Пн.).
- БАЙО́ЧКА, -ы, ж. 1. *Змениш.* до БА́ЙКА 1. Баєчка. 2. Побрехенька (Пр.).
- БАЙСИ́ГЕЛЬ, -гля, ч. Велосипед (Пр.).
- БАЙСТРУК, -у́ка, ч. *Знев.* Байстрик, безбатченко (Пр.).
- БАЙТЛЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Пласти нісенітниці, патякати (Пн.).
- БАЙТУ́ЛЯ, -і, ч. Недотепа (Пн.).
- БАЙЦ, -у, ч. Хімічний розчин, яким протравлюють шкіру, тканину, дерево, метал перед фарбуванням (Пр.).
- БАЙЦУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. БАЙЦУВА́ТИ (Пр.).
- БАЙЦУВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Протравлювати матеріал перед фарбуванням (Пр.).
- БА́ЙЧАР, -áра, ч. Пліткар (Рс.).
- БА́ЙЧАРСТВО, -а, с. Пліткування, розпускання пліток (Рс.).
- БАКА́ЛЯВР, -я́вра, ч. 1. Бакалавр, найнижчий академічний ступінь. 2. Учитель. – За́нятя бакаля́вра барз тя́жке, áле гоноро́ве (Пр.).
- БАКЕ́НЩИК, -ы́ка, ч. *Заст.* Людина, яка запалювала освітлювальні газові лампи на вулицях (Пр.).

- БА́КСА, -ы, ж. Поштова скринька. – Шма́рив листы до ба́ксы (Пр.).
- БА́КУН, -у́ну, ч. Тютюн найнижчого сорту (Пр.).
- БАЛАГУВА́ТИ, -ю́ю, -еш, -е; -éме, -éте, -у́ют; н. сп. -áгуи, -у́йме, -у́йте. Дармувати, нічого не робити (Пр.).
- БАЛАГУ́ЛА, -ы, ч. 1. Єврейська накрита підвода, якою возили подорожніх. 2. Візник-єврей. 3. Гульвіса, недбалець (Пр.).
- БА́ЛВАН, -áна, ч. Дурень, недоумок (Ол.).
- БАЛВА́НИСКО, -а, ч. Ідіот, кретин (Ол.).
- БАЛВА́НСКИЙ (СКІ), -а, -е. Ідіотський (Ол.).
- БАЛВА́НСТВО, -а, с. Ідіотизм, кретинізм. – То ї́стно балва́нство – смя́їтися з чужо́го неше́стя (Ол.).
- БАЛІ́Я, -і́ї, ж. Балія, низька широка діжка з дерев'яних клепок, що служить для прання білизни (Пр.).
- БАЛЯ́НДРАСИ́ТИ, -áшу, -áсиш. Балансувати, утримувати рівновагу (Пр.).
- БАЛЬ. 1. -і, ж. Балка. – З той ба́лі не́с жадно́го хісна (Пр.). 2. -ю, ч. Бал. – На ті́м ба́лю бы́ло ду́же молоді́жы (Ол.).
- БАЛЬДА́ХІМ, -і́ма, ч. Балдахін, вид заслони або накриття. – Ксьондз йшов під бальдахі́мом (Пр.).
- БАЛЬЗАМУВА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до БАЛЬЗАМУВА́ТИ. Миропомазаній (Пр.).
- БАЛЬЗАМУВА́ТИ, -ю́ю, -еш. *Реліг.* Мирувати, малювати вмоченим у миро пензликом знак хреста на чолі людини (Пр.).
- БАЛЬКО́НИК, -ы́ка, ч. *Змениш.* Балкончик (Ол.).
- БА́ЛЬОН, -óна, ч. 1. Балон, скляна або металева посудина кулястої форми. 2. М'яч. 3. Аеростат, повітряна куля, вид літального апарата (Ол.).
- БАЛЬО́НИК, -ы́ка, ч. *Змениш.* М'ячик; кулька (Ол.).
- БА́МБУХ, -у́ха, ч. Шлунок рогатої худоби (Ол.).
- БА́НДАЖ, -áжу, ч. 1. *Мед.* Пов'язка з бинта, марлі й вати. 2. Сталевий обруч, натягнутий як обід на колеса вагонів і локомотивів (Пр.).
- БА́НДАЖЫ́СТА, -ы, ч. Людина, що накладає пов'язки пораним і хворим (Ол.).
- БА́НДАЖУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. БА́НДАЖУВА́ТИ (Ол.).
- БА́НДАЖУВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Бинтувати, перев'язувати рани (Ол.).

- БАНДУРЫ**, бандур, *мн.* Те саме, що **БАНДУРКЫ** (Ол.).
- БАНДУРКЫ**, -рок, *мн.* Картопля (Ол.).
- БАНДУРЯНКА**, -ы, *жс.* Картоплиння (Ол.).
- БАНКЕР**, -эра, *ч.* 1. Банкір, фінансист. 2. Гравець, що тримає банк у картярській грі (Рс.).
- БАНКЕТ**, -эту, *ч.* 1. Бенкет, учта, гостина. 2. Край битої дороги. 3. Перша верства муру при його закладанні (Пр.).
- БАНТ**. 1. -а, *ч.* Полиця, на якій сплять кури. 2. -у, *ч.* Поперечна балка, що скріплює крокви даху (Ол.).
- БАНУВАНЯ**, -я, *с.* Туга. – **Бануваня за старым крайом** (Ол.).
- БАНЮР**, -юра, *ч.* Ковбаня, глибока яма в річці (Пр.).
- БАНЯК**, -яка, *ч.* Чавунна посудина, в якій варять картоплю. – **Постав там баняк з комперями до пєца!** (Ол.).
- БАНЯСТО**, *присл.* Куполоподібно, опукло (Ол.).
- БАРАК**, -ака, *ч.* Барак, тимчасове одноповерхове дерев'яне приміщення для солдатів, хворих тощо (Св.).
- БАРАНИК**, -іка, *ч.* 1. Баранець, молодий шестимісячний баран. 2. *Жарт.* Наївна, простодушна людина (Рс.).
- БАРАНИЙ**, -я, -е. Баранячий (Пр.).
- БАРАНИТИ**, -ію, -єш. Чманіти, дурманіти (Ол.).
- БАРАНКА**, -ы, *жс.* 1. Бараняча шапка. 2. Груба велика вовняна хустка (Пр.).
- БАРВЕНІЙ**, -а, -е. Фарбований, забарвлений (Рс.).
- БАРВІТИ**, бярв'ю, бярвиш. Фарбувати (Рс.).
- БАРВІНЯ**, -я, *с.* Дія за знач. **БАРВІТИ**. Фарбування (Рс.).
- БАРЖЕ**, *присл.* *Вищ. ст. п.* від **БАРЗ**. Більше, дужче, сильніше. – **Вчєра ня барже голѡва боліла, як гнєска** (Ол.).
- БАРЗ**, *присл.* Дуже, сильно. – **В тій сáлі бýло барз гáрдí** (Пр.).
- БАРИВКА**, -ы, *жс.* 1. Барилко, невелика дерев'яна опукла діжечка для рідини. 2. *Перен.* Товстун (Пр.).
- БАРИГА**, -ы, *ч.* 1. Спекулянт. 2. Помічник купця (Пр.).
- БАРЛОГА**, -ы, *жс.* 1. Підстилка для худоби, переважно із соломи. 2. Барліг, лігво ведмеда. 3. *Перен.* Бідна, нужденна, брудна постіль. 4. Неприбрана хата. – **То чыста барлѡга в тій хыжи!** (Пр.).
- БАРНІХА**, -ы, *жс.* Кличка корови коричневої масті (Ол.).
- БАСАЛЫГА**, -ы, *жс.* 1. Герлига, палиця чабана. 2. Батіг з олов'яною кулькою на кінці (Пр.).

- БАСАМУНКА**, -ы, *жс.* Стрічка (Ол.).
- БАСАМУНЧА**, -ати, *с.* *Змени.* до **БАСАМУНКА**. Стрічечка (Ол.).
- БАСЕН**, -эну, *ч.* 1. Басейн, наповнене водою бетоноване приміщення для плавання. 2. Місцевість із річкою та її притоками. – **В басєні рíкы Рѡпа є лєм єдно нєвелікє мíсто – Горліці** (Пр.).
- БАСЫ**, -ів, *мн.* Контрабас, великий струнний фмичковий музичний інструмент (Ол.).
- БАСЫСТА**, -ы, *ч.* Контрабасист (Ол.).
- БАТЕРІЄЦ**, -ийця, *ч.* Солдат, що служить при важкій артилерії (Пр.).
- БАТКАТИ**, бáткам, -аш, -ат; -áme, -áte, -áют. Дзьобати; ударяти чимось гострим. – **Кýра бáткат, кєд íст** (Ол.).
- БАТНАР**, -аря, *ч.* Довгий грубий залізний цвях (Пр.).
- БАТЮШКА**, -ы, *ч.* Священик православної церкви (Пр.).
- БАТЯР**, -яра, *ч.* Вуличний хлопчисько, хуліган, шибайголова (Ол.).
- БАХКАНЯ**, -я, *с.* Дія за знач. **БАХКАТИ** (Рс.).
- БАХКАТИ**, бáхкам, -аш, -ат; -áme, -áte, -áют. Гупати, завдавати сильних ударів (Рс.).
- БАХОР**, -óra, *ч.* 1. Байстря, позашлюбна дитина. 2. Бахур, вередлива дитина (Пр.).
- БАЮСАТИЙ**, -а, -е. *Прикм.* до **БАЮСЫ**. Вусатий (Пр.).
- БАЮСЫ**, -ів, *мн.* Вуса (Пр.).
- БАЯНІСТА**, -ы, *ч.* Баяніст (Ол.).
- БВАЗЕН**, -зна, *ч.* 1. Блазень, клоун. 2. Немовля. 3. *Знев.* Молокосос, молода, життєво не досвідчена людина (Св.).
- БВАНЦАР**, -аря, *ч.* Мідне кільце, що прикріплюється до кінської упряжі як прикраса (Пт.).
- БЕ!** *виг.* Те саме, що **БАЗЮ**, **БЕ!** (Ол.).
- БЕВХНУТИ**, бєвхну, -єш. 1. Сильно вдарити, бухнути, вгатити. 2. Гепнути, впасти. – **Бєвхнув сѡбом на пѡстіль і зáснєв** (Ол.).
- БЕДРО**, -а, *с.* Деталь ткацького верстата (Пн.).
- БЕДУЇНА**, -ы, *жс.* Жіночий довгий плащ із відлогою (Пр.).
- БЕЗ**, бѡзу, *ч.* Бузок (Пн.).
- БЕЗВАРУНКОВИЙ**, -а, -е. Безумовний, беззастережний, певний (Ол.).
- БЕЗВАРУНКОВО**, *присл.* Безумовно, беззастережно (Ол.).

БЕЗВІСТ, -істи, ж. Безвість; невідання, незнання, відсутність відомостей (Пр.).

БЕЗВЛАДНИЙ, -а, -е. Безсилий, паралізований, не спроможний поворухнутися (Пр.).

БЕЗВСТІДНИЙ, -а, -е. Безсоромний (Пн.).

БЕЗВСТІДНИК, -йка, ч. Безсоромник (Пн.).

БЕЗГРАНІЧНИЙ, -а, -е. Безмежний, нескінченно великий (Пр.).

БЕЗКАРНІ, присл. 1. Безкарно. 2. Зухвало, не боячись кари (Пр.).

БЕЗКОНКУРЕНЦІЙНІ, присл. Поза конкуренцією (Ол.).

БЕЗЛІКУ, присл. Безліч, без ліку (Пр.).

БЕЗНАМІСЛУ, присл. Не задумуючись (Ол.).

БЕЗПАМ'ЯТНИЙ, -а, -е. Зомлілий, який знепритомнів (Ол.).

БЕЗПАЊЬСКИЙ (СКП), -а, -е. Нікому не належний, який не має господаря; беззахисний (Ол.).

БЕЗПОТРЕБЫ, присл. Не потрібно, ні до чого (Ол.).

БЕЗПРЕСТАЊНІ, присл. Безперестанку, безугавно (Ол.).

БЕЗПРИТОМНИЙ, -а, -е. Непритомний (Ол.).

БЕЗПРОЦЕНТОВИЙ, -а, -е. Безвідсотковий (Ол.).

БЕЗРАДНИЙ, -а, -е. Безпорадний, безпомічний (Ол.).

БЕЗРАДНІСТ, -ости, ж. Безпорадність, безпомічність (Ол.).

БЕЗСЕНСОВНІ, присл. Безглуздо (Ол.).

БЕЗСПОРНИЙ, -а, -е. Безперечний, незаперечний (Пн.).

БЕЗТЕРМІНОВИЙ, -а, -е. Безстроковий (Ол.).

БЕЗХОСЕННИЙ, -а, -е. Безкорисний (Пн.).

БЕКАТИСЯ, бéкашся, -атся. Брикатися. – **Тéля ся бéкат** (Пр.).

БÉКСА, -ы, ч і ж. Плакса (Ол.).

БЕЛЬВÉДЕР, -éра, ч. 1. Презентабельна, розмальована будівля. 2. Альтанка (Пр.).

БÉЛЬКА, -ы, ж. Балка, обтесана з чотирьох боків (Св.).

БЕЛЬКНУТИ, бéлькнү, -эш. Бовкнути, крикнути щось незрозуміле (Пр.).

БЕЛЬКУВАНЯ, -я, с. Паралельне укладання балок між двома поверхами будівлі (Св.).

БЕЛЬФРУВАТИ, -ую, -эш. *Знев.* Учителювати (Пр.).

БЕНЕДИКТИН, -йна, ч. 1. Чернець польського монастиря св. Бенедикта. 2. Лікер марки бенедиктина (Пр.).

БЕНЕФІС, -ісу, ч. Бенефіс, концерт, збір від якого йде на користь артиста (Пр.).

БЕНЗИНА, -ы, ж. Бензин (Рс.).

БЕНКАРТ, -арта, ч. Байстрик, безбатченко; бездоглядний хлопчик (Пр.).

БЕНЦВАЛ, -áла, ч. Вайло, незграба, неповоротка людина (Пр.).

БЕНЦНУТИ, бéнцнү, -эш. Бебехнути, гепнути, несподівано впасти. – **Áле він ся бéнцнүв з тóго дерéва!** (Пр.).

БЕРЕЗІНА, -ы, ж. Різка, березовий прут (Пр.).

БЕРНАДИН, -йна, ч. Чернець польського монастиря св. Бернарда (Пр.).

БЕСІДА, -ы, ж. 1. Бесіда, розмова. 2. Мова, діалект (Пн.).

БЕСІДНИК, -йка, ч. Співрозмовник, співбесідник (Пн.).

БЕСІДУВАТИ, -ую, -эш. 1. Балакати, гомоніти. 2. Розмовляти якоюсь мовою. – **Óна знáє бесідувати по-німецькы** (Пр.).

БЕСТІЙКА, -ы, ж. Шельма (Пр.).

БЕТАНГУВАТИ, -ую, -эш. Волочитися, байдикувати (Пр.).

БЕТЕГА, -ы, ч. Нероба, волоцюга (Пр.).

БÉТЯР, -яря, ч. Див. БАТЯР (Пр.).

БЕЧАЊЯ, -я, с. 1. Бекання (про овець). – **Не мóжу чути тóго бечáня óвец.** 2. *Перен.* Голосний плач, рев (Рс.).

БЕЧАТИ, бéчу, -ыш, -ыт; -ыме, -ыте, бéчат; *н. сп.* БЕЧ! 1. Бекати (про овець). – **Бáран бéчыт, а кóза мéчыт.** 2. *Перен.* Ревти, голосно плакати (про дитину) (Рс.).

БЕШТАЊЯ, -я, с. Дія за знач. БЕШТАТИ (Пр.).

БЕШТАТИ, бéштам, -аш. Лаяти, сварити, вичитувати (Пр.).

БЗДЫКАТИСЯ, -ыкамся, -ашся, -атся; -áмєся, -áтєся, -áютєся. Перекидатися. – **Стрíлец выстрíлив, а зáяц лем ся бздýкнүв** (Ол.).

БЗДЫРКА, -ы, ж. Дрібна риба (Пн.).

БЗДУРА, -ы, ж. Дурниця, нісенітниця, річ, не варта уваги (Пн.).

БЗДУРИТИ, -ую, -иш. Верзти нісенітницю, городити дурниці (Пн.).

БЗЫКАТИ, бзыкат. Бриніти (Ол.).

БЗЫНЧАЊЯ, -я, с. Дія за знач. БЗЫНЧАТИ. Дзижчання, гудіння (Ол.).

БЗЫНЧАТИ, бзынчит. Дзижчати, гудіти (Ол.).

БЗІК, -а, ч. Псих, неврівноважена людина (Ол.).
БЗІКУВА́ТИ, -у́еш, -е. Дуріти, психувати (Ол.).
БЗІКУВА́ТИЙ, -а, -е. Пришелепкуватий, дивакуватий (Ол.).
БІ́СКУП, -у́па, ч. Єпископ римо-католицької церкви (Ол.).
БІ́СКУПСТВО, -а, с. Римо-католицьке єпископство (Ол.).
БІ́ТИ, б'ю, б'єш, б'є; б'єме, б'єте, б'ют. 1. Товкти, забивати (про цвяхи). 2. Рити. – **Кертіця б'є кўпки**. **БІ́ТИ В ДЗВÓНИ**. Дзвонити. **БІ́ТИ ГОДІ́НЫ**. Видзвонювати години (про годинник). ♦ **БІ́ТИ ГОЛÓВОМ ДО СТІ́НЫ**. *Перен.* Бути в розпачі. ♦ **БІ́ТИ ДОРО́ГУ**. Прокладати дорогу (Пр.).
БІ́ТКА, -ы, ж. Бійка (Ол.).
БІ́ТНИК, -і́ка, ч. Розбишака, забіяка (Пр.).
БІ́ЯТЬКА, -ы, ж. Колотнеча, бійка (Пн.).
БІ́ДЛЯ, -я́ти, с. Худобина; бидло, велика рогата худоба (Рс.).
БІ́ДЛЯ́ЧИЙ, -а, -е. Тваринний; коров'ячий (Рс.).
БІ́ДЛЯ́ЧКА, -ы, ж. Лайно, екскременти корови (Рс.).
БЫ, *част.* Щоб. **БЫ́-ЗМЕ**, *част.* Щоб ми... – **Нам віншувáли**, **бы́-зме до́бри жы́ли** (Ол.).
БЫ́ЛА, был, *мн.* Дерев'яні поперечки борони, в які вмонтовують зубці (Св.).
БЫ́ЛЕ. Аби, тільки б (Ол.).
БЫ́ЛЕ-ДЕ, *присл.* Будь-де (Ол.).
БЫ́ЛЕ-ХТО, *займ.* Будь-хто (Ол.).
БЫ́ЛЕ-ШТО, *займ.* Будь-що (Ол.).
БЫ́ЛЕ-ЯК, *присл.* Аби́як, недбало. – **Він ро́бит бы́ле-як** (Ол.).
БЫ́ЛЯ, -я, с. Картоплиння. – **Банду́рка пусти́ла бы́ля** (Пр.).
БЫ́ЛЯ́НКА, -ы, ж. Те саме, що **БЫ́ЛЯ** (Ол.).
БЫ́РВЫ, -і́в, *мн.* Брови. – **Ма бы́рвы чо́рны, як шу́ро́чки** (Ол.).
БЫ́РДА, -ы, ж. Сокира з довгим вістрям для тесання будівельної деревини (Св.).
БЫ́РЬКА, -ы, ж. Суцвіття лози чи верби (Ол.).
БЫ́СТРІ́НА, -ы, ж. Бистрина, дуже швидка течія в ріці (Пр.).
БЫ́СТРІ́ЦЯ, -і, ж. Сорт сливи. – **Бы́стрі́ці** – то сли́вки по́довга́сты, мо́жут бы́ти на дере́ві аж до моро́зів (Пр.).
БЫ́ТИ, *теп. час* ЄМ, ЄС, ЄСТ; СМЕ (ЗМЕ), СТЕ, СУТ; *мін. час* БЫВ-ЄМ, БЫВ-ЄС, БЫВ; БЫ́ЛИ-СМЕ (-ЗМЕ), БЫ́ЛИ-СТЕ (-ЗТЕ), БЫ́ЛИ. Бути (Пр.).

БЫ́ТЯ, -я, с. Буття, існування; перебування. – **Ту ми не бы́тя!** (Ол.).
БЫ́ЦОК, -цка, ч. Бичок (Св.).
БЫ́Ч, -а, ч. Батіг (Ол.).
БЫ́ЧУВА́НЯ, -я, с. Бичування, батоження, шмагання бато-гом (Ол.).
БЫ́КО́ВИЙ, -а, -е. Див. **БОБКО́ВИЙ** (Пн.).
БЫ́У́ЛА, -ы, ж. 1. Промокальний папір. 2. Підпільна, нелегальна література (Пн.).
БЫ́У́ЛКА, -ы, ж. Тоненький папір для цигарок (Пр.).
БЫ́'Я́ЧКЫ, -чок, *мн.* Овечий послід (Ол.).
БЫ́ВАК, -а́ка, ч. Бівуак, привал, місцина в полі або лісі, де зазвичай зупиняються на відпочинок, розкладають намети (Пр.).
БЫ́ГУН, -у́на, ч. 1. Бігун, спортсмен, який займається бігом. 2. Фігура слона у шахах. 3. Залізний прут, що з'єднує два біла в бороні (Пр.).
БЫ́ДАК, -а́ка, ч. Бідняк, убога людина; нещасливець (Пр.).
БЫ́ДА́ЦКЫЙ (ЦКІ), -а, -е. Бідняцький (Ол.).
БЫ́ДА́ЦТВО, -а, с. 1. Бідолаха (про людину). 2. Убозтво, злидні (Ол.).
БЫ́ДА́ЧОК, -чка, ч. Нещасна, мізерна, бідна людина (Ол.).
БЫ́ЖЕ́НЕЦ, -нця, ч. Біженець, утікач із постійного місця проживання (Пр.).
БЫ́ЗНІС, -і́су, ч. Бізнес, справа, дохід (Св.).
БЫ́ЛУ́НА, -ы, ж. Кличка корови білої масті (Св.).
БЫ́МБА́ТИ, бімбам, -аш. 1. Байдикувати. 2. Легковажити. – **Він си бімбат з то́го, што му бтец по́відат** (Ол.).
БЫ́НО́КЛІ, -і́в, *мн.* Окуляри, що тримаються на носі за допомогою пружинки (Пр.).
БЫ́СІДУВА́ТИ, -у́ю, -єш. Див. **БЕСЦДУВА́ТИ** (Пн.).
БЛАГОВІ́ЩЫ́НЯ, -я, с. Благовіщення, релігійне свято. – **На Благові́щы́ня не ма сні́г помі́щы́ня** (*прислів'я*) (Пр.).
БЛАГОСЛОВЕ́НЬСТВО, -а, с. Благословення (Пн.).
БЛА́ЗЕН, -зна, ч. Див. **БВА́ЗЕН** (Св.).
БЛЕКО́ТАТИ, -о́чу, -єш. Белькотіти, невиразно говорити, закатися (Св.).
БЛІ́ЗНА, -ы, ж. Шрам, знак на тілі після загоєння рани; слід після удару на дереві, яке росте (Пр.).

БЛИЗЬ, -і, *жс.* Близькість, мала відстань (Пр.).

БЛИЗЬНЯТА, близьнят, *мл.* 1. Близнята, двоє або більше дітей однієї матері, що народжені під час одних пологів. 2. Два глиняні горшечки, з'єднані ручкою, в яких носили страву на поле (Пр.).

БЛИЩАЧИЙ, -а, -е. Блискучий (Пн.).

БЛЫХА, -ы, *жс.* Блоха (Пн.).

БЛХ, -а, *ч.* Вибілювання полотна на сонці. – **Вынес** поліотно на бліх (Пр.).

БЛШЫТИ, блішу, -ыш. Вибілювати полотно; періодично поливати водою полотно, яке вибілюється на сонці. – **Тоты** люде, што блішат поліотно, мўсят добрі уважати, жебы оно ся не спалило на сонці (Пр.).

БЛУДНЕ, -ого, *с.* Місцевість, де часто блудять люди (Пр.).

БЛУДНИК, -йка, *ч.* Лабіринт у вусі, внутрішня частина вуха (Пн.).

БЛЮВАК, -ака, *ч.* 1. В'язень-бунтівник (Пн.). 2. Отруйний гриб (Ол.).

БЛЮЗКА, -ы, *жс.* Блузка, легкий верхній жіночий одяг до пояса (Пт.).

БЛЮЩЫК, -ыка, *ч.* Рослина з фіолетово-голубими квітками, листя якої має різкий неприємний запах (Св.).

БЛЯНЦАР, -аря, *ч.* Див. **БВАНЦАР** (Пт.).

БЛЯТ, -а, *ч.* 1. Плита, тонка тахла, бляха, дощечка. 2. Поверхня стола, плоска частина. 3. Плоский бік леза гострих предметів (сокири, ножа) (Пт.).

БЛЯХАР, -аря, *ч.* 1. Бляхар, ремісник, що виготовляє бляшані вироби, вкриває бляхою дахи. 2. Бляшаний баняк (Пт.).

БЛЯШКА, -ы, *жс.* Блискітка, маленька кругла кольорова пластинка для оздоблення одягу. – Бляшкामी обшывали горсеты (Пт.).

БОБАЛЬКЫ, -льок, *мл.* Вид галушок, традиційна страва на Святвечір. – **Бобалькы** з ярчаної мўкы ци з вівсяної смакуют на Святий Вечер найліпше (Пт.).

БОБАС, -аса, *ч.* Мала дитина, що має гарний, здоровий вигляд (Пт.).

БОБКОВИЙ, -а, -е. Лавровий. – **Бобкове** лістя ма кажда газдыня (Пт.).

БОВАН, -ана, *ч.* Сніговик, снігова баба (Рс.).

БОВВАН, -ана, *ч.* Недотепа, вайло; чоловік, який не знає норм поведінки, з якого часто глузують (Рс.).

БОВТУН, -ўна, *ч.* Бовкало, базіка, язикатий чоловік (Рс.).

БОГАТИТИСЯ, -ачуся, -атишся. Збагачуватися, багатіти (Пр.).

БОГАЦТВО, -а, *с.* Багатство, добробут (Пр.).

БОГАЧ, -ача, *ч.* Багач, багатий (Пр.).

БОГАЧКА, -ы, *жс.* Жін. до **БОГАЧ**. Багачка. – **Она** ся зробила богачком, бо барз скупа (Пр.).

БОГАНЦІ (БОГАНЧІ), -ів, *мл.* Черевики. – **Обуй** боганці, бо підеш до ліса (Пт.).

БОДАЙ, *част.* Хай, нехай, щоб. **БОДАЙ ТЯ ПОРАЗИЛО!** Щоб тебе грім ударив! (*проклін*). **БОДАЙ ТЯ ПОРИНДАЛО.** Щоб тобі добре було (*побажання*) (Пт.).

БОДАЙ-ДАГДЕ, *присл.* Будь-де, де-небудь (Пр.).

БОДАЙ-ЯК, *присл.* Як-небудь (Пр.).

БОДАЙ-ЯКЫЙ, -а, -е, *займ.* Всякий, будь-який (Пр.).

БОЖЕНКАТИ, -енкам, -аш, -ат; -áme, -áte, -ájот. Відкатися (Пн.).

БОЖОК, -жка, *ч.* Божок, дерев'яний язичницький ідол (Рс.).

БОЇСКО, -а, *с.* Тік, приміщення для обмолоту зерна (Пр.).

БОЙКОТ, -оту, *ч.* Страйк, бунт через невихід на роботу (Рс.).

БОЙКОТИСТА, -и, *ч.* Страйкар (Рс.).

БОКСЕР, -эра, *ч.* 1. Боксер. 2. Кастет, холодна зброя у вигляді залізної пластини з отворами для пальців, що служить для оборони в рукопашному бою (Пр.).

БОЛЯК, -яка, *ч.* Виразка, болячка, нарив (Пт.).

БОЛЯЧИЙ, -а, -е. Болючий, вразливий (Пт.).

БОМБЕЛЬ, -эля, *ч.* Пузир, пухир, булька, банька (Пн.).

БОМБЕЛЬОК, -лька, *ч.* Див. **БОМБУЛЬКЫ** (Пн.).

БОМБЕТЕЛЬ, -тля, *ч.* Лавка-ліжка, яка при потребі розкладається і служить для спання (Пр.).

БОМБИСТИЙ, -а, -е. Пухирчастий, булькатий (Пт.).

БОМБОНЕРКА, -ы, *жс.* Художньо оформлена паперова коробка для цукерок (Рс.).

БОМБОНЫ, -ів, *мл.* Карамель, дешеві цукерки переважно округлої форми; драже (Рс.).

БОМБУЛЬКИ, -льок, *мн.* Плоди картоплі, що з'являються на стеблі після її цвітіння (Пт.).

БОМК, -а, *ч.* Див. **БОНК** (Пн.).

БОМКА́НЯ, -я, *с.* Буркотіння, мимрення, невизране мовлення (Ол.).

БОМКА́ТИ, бо́мкам, -аш, -ат; -а́ме, -а́те, -а́ют. Мимрити, не виразно говорити (Пр.).

БОН, -а, *ч.* Талон. – За окупації згорілка б́ыла на бо́ны (Ол.).

БОНК, -а, *ч.* 1. Овід, гедзь. – Бо́нки літа́ют ко́ло ко́нів. 2. По-зашлюбна дитина, байстря. – 3 та́ким бо́нком тя́жко жи́ти (Ол.).

✦ **БО́НКИ ЗБИВА́ТИ**. Бити байдики (Пр.).

БОРІ́ВКА, -ы, *ж.* Чорниця, кушова ягідна рослина (*Vaccinium myrtillus L.*). Див. ще **ЯФЫ́РА** (Пр.).

БОРÓВІЙ, -а, -е. Лісовий, із хвойного лісу (Пр.).

БОРÓВІ́НА, -ы, *ж.* Грязі, торф'яний ґрунт, що має лікувальні властивості (Пт.).

БОРÓ́ЗДА, -ы, *ж.* 1. Борозна, виораний плугом рівець у землі. 2. *Перен.* Зморшка, складка на шкірі обличчя старої людини (Ол.).

БОРО́НИТИ, -о́ню, -иш. Обороняти кого-небудь перед кимось або чимось (Пр.).

БО́РТАК, -а́ка, *ч.* Дурень, недотепа (Ол.).

БО́РТУ́ЛЯ, -і, *ж.* Дурепа, дурна жінка (Ол.).

БО́РУВА́НЯ, -я, *с.* Дія за знач. **БО́РУВА́ТИ**. Буріння, свердління. – **Бо́рува́ня на тім шы́бі нич не да́ло, бо ро́па не появи́лася** (Ол.).

БО́РУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Бурити, свердли́ти (Ол.).

БО́СКИЙ (СКІ), -а, -е. Божий. – **Тру́дно жи́ти на тім бо́скім сві́ті** (Рс.).

БОСО́РКА, -ы, *ж.* Відьма, чарівниця. – **Босо́рки отбира́ют од ко́рів мо́локо** (Ол.).

БОСО́РКЫ́НЯ, -і, *ж.* Те саме, що **БОСО́РКА** (Ол.).

БО́СТОН, -о́ну, *ч.* 1. Вид картярської гри. 2. Вид танцю. 3. Сорт високоякісної вовняної тканини (Пр.).

БО́СЯК, -я́ка, *ч.* 1. Людина, що ходить босоніж. 2. Босяк, бідний міський хлопчик (Пт.).

БО́ЦЯН, -я́на, *ч.* Черногуз, лелека (Пн.).

БО́ЦЯ́НІЙ, -а, -е. Черногузачий, лелечий. – **Бо́ця́не гні́здо, зро́бле́не на ко́лесі от во́за, стóїт на да́сі** (Пн.).

БО́ЧЫ́ТИСЯ, бо́чуся, -ы́шся, -ы́тсья. Цуратися людей, триматися осторонь (Пн.).

БО́ЧОНЬ, -о́ня, *ч.* Відлюдько (Пн.).

БО́ЩЫ, -і́в, *мн.* Тік, майданчик у stodолі, на якому молотять збіжжя (Пн.).

БРАДРУ́РА, -ы, *ж.* Духовка (Пр.).

БРАНДЗО́ЛЯ, -і, *ж.* Устілка у взутті (Пр.).

БРАНЗО́ЛСТА, -ы, *ж.* Браслет, прикрашений візерунками (Рс.).

БРА́ТИ, бе́ру, -еш, -е. 1. Брати. 2. Одержувати, отримувати.

✦ **БРА́ТИ ДО СЕ́РЦЯ**. Перейматися чимось, болісно переживати. **БРА́ТИ ЖЕ́НУ** (**БРА́ТИ ШЛЮ́Б**). Одружуватися. ✦ **БРА́ТИ ЗА ЗЛЕ**. Вважати поганим. ✦ **БРА́ТИ НА ЗУ́БЫ**. Критикувати. ✦ **БРА́ТИ НА РО́ЗУМ**. Обмірковувати. ✦ **БРА́ТИ НА Я́ЗЫК**. Обмовляти когось. ✦ **БРА́ТИ СО́Й ДО ГОЛÓВЫ**. Запам'ятовувати; замислюватися (Пр.).

БРА́ТИСЯ, бе́руся, -ешся, -еся. Боротися, змагатися у класичній або вільній боротьбі (Св.).

БРЕ́ВЕРІ́Я, -і́ї, *ж.* Буча, колотнеча, авантюра (Ол.).

БРЕ́ЗКНУ́ТИ, брэ́зкне. Скисати (про молоко). – **В те́плій хы́жі мо́локо ско́ро брэ́зкне** (Пр.).

БРЕ́ЗЯ́СТІЙ, -а, -е. Черно-білий, плямистий. – **Бре́зясты ко́ровы до́бри ся до́ят** (Ол.).

БРЕ́НЬКА́ТИ, брэ́нькам, -аш, -ат; -а́ме, -а́те, -а́ют. 1. Бренькати, грати на щипковому музичному інструменті (Пр.). 2. Бряжчати (Рс.).

БРЕ́НЬЧА́ДЛО, -а, *с.* Брязкало, брязкальце (Рс.).

БРЕ́НЬЧА́НЯ, -я, *с.* Дія за знач. **БРЕ́НЬЧА́ТИ** (Рс.).

БРЕ́НЬЧА́ТИ, брэ́ньчыг. Дзенькати, бряжчати (Рс.).

БРЕ́СК, -у, *ч.* Світанок, світання (Ол.).

БРЕ́СКА́ТИ, брэ́ска́т. Світати, розвиднюватися. – **Ю́ж ся брэ́ска́т – бу́де ско́ро ден** (Ол.).

БРИ́ЗІА́ЛКА, -ы, *ж.* Маленька посудина, з якої поливають лляне полотно, що вибілюється на сонці (Пр.).

БРИ́Х, -а, *ч.* Череву, живіт (Ол.).

БРИ́ХА́ТІЙ, -а, -е. Череватий, пузатий (Ол.).

БРИ́ХА́Ч, -а́ча, *ч.* Черевань, пузань (Ол.).

БРИШЫ́СКО, -а, *с.* Пузо, великий живіт (Ол.).

- БРЬДАС**, -аса, ч. Нечистоплотний, неохайний чоловік. – Тот коміняр – то найвекший брьдас, яко́го я знам (Ол.).
- БРЬДНУТИ**, брьдну, -еш. 1. Поганіти, ставати негарним. 2. Обридати (Ол.).
- БРЬДУЛЯ**, -і, ж. Бруднуля, нечупара (Ол.).
- БРЫЗЯСТИЙ**, -а, -е. Те саме, що **БРЕЗЯСТИЙ** (Св.).
- БРЫЛКА**, -ы, ж. Плесканий камінець (Ол.).
- БРЫНДЗЯ**, -і, ж. Бринза, солоний овечий сир. – Брындзю тримають в плясканках або в бочілках (Ол.).
- БРЫТВАНКА**, -ы, ж. Скворода з листового заліза для ви́пкання тіста (Пт.).
- БРЫТАШКА**, -ы, ж. Гаманець для грошей (Св.).
- БРХОМОВЦЯ**, -і, ч. Черевомовець, людина, що вміє подавати звуки животом, не ворущачи губами (Пр.).
- БРОІНЯ**, -я, с. Дія за знач. **БРОЇТИ** (Ол.).
- БРОЇТИ**, брѳю, -іш. Пустувати, бешкетувати (Ол.).
- БРОНЗОВИЙ**, -а, -е. Коричневий (Ол.).
- БРОСКВИНА**, -ы, ж. Персик (*Persica Mill.*) (Пр.).
- БРОШУРУВАНКА**, -ы, ж. Записник, блокнот (Пр.).
- БРУДИТИ**, бруджу, брудіш. Бруднити (Ол.).
- БРУДИТИСЯ**, бруджуся, брудішся. Забруднюватися (Ол.).
- БРУНЧА́НЯ**, -я, с. Дія за знач. **БРУНЧАТИ**. Дзижчання, гудіння (Ол.).
- БРУНЧАТИ**, брунчу, -ыш, -ыт. Дзижчати, гудіти. – Пчѳлы брунчат, чміль тіж брунчыт (Ол.).
- БРЮМЕР**, -ѳра, ч. Ремісник, який покриває металеві вироби золотом (Пр.).
- БР'ЯЧКА**, -ы, ж. Пряжка, застібка, що скріплює кінці ремня, пояса і т. ін. (Пт.).
- БУБѳНЕЦ**, -нця, ч. Дзвіночок у святковій упряжі коней для катання на санях (Пр.).
- БУБѳЧКА**, -ы, ж. Овечий послід (Пн.).
- БУДА**, -ы, ж. 1. Бідна, збита з дощок тимчасова хата. 2. Покриття над сидінням у фаєтоні. 3. Навет, використовуваний для засідки під час полювання (Ол.).
- БУДѳНКА**, -ы, ж. Дерев'яний пристрій для збивання масла. – Жебы правіти ма́сло, трѳба ма́ти будѳнку (Пн.).
- БУДЗІК**, -іка, ч. Будильник (Пн.).

- БУДИ́НЬ**, -іня, ч. Вид солодкого печива, яке готують на парі (Пт.).
- БУДОВЛЯ́НИЙ**, -а, -е. Будівельний, призначений для будівництва, придатний до будови (Св.).
- БУДУ́ЛЕЦ**, -льця, ч. Будівельний матеріал із дерева (Св.).
- БУЙДА**, -ы, ж. Брехня, вигадка, нісенітниця. – То вшы́тко буйда, што він опові́дат о робѳтах в копа́льнях (Ол.).
- БУЛАВОНѳСЕЦ**, -сця, ч. Срібна травка, вид трав'янистої рослини (Пр.).
- БУЛЯ́К**, -яка, ч. Залишок вічка на очищеній картоплині (Пн.).
- БУЛЬГО́ТИТИ**, -ѳчу, -еш. Белькотіти, невиразно говорити (Пр.).
- БУМБѳТИЛЬ**, -тля, ч. Те саме, що **БОМБѳТЕЛЬ** (Пн.).
- БУ́НДА**, -ы, ж. Тепле пальто з хутряною підкладкою (Пн.).
- БУ́РА**, -ы, ж. Бур, свердло для буріння землі (Пр.).
- БУ́РАК**, -а́ка, ч. Бурак (Ол.).
- БУРАЧА́НИЙ**, -а, -е. Бураковий (Ол.).
- БУРАЧЫ́СКО**, -а, ч. Бурачище, великий бурак (Ол.).
- БУРАЧКѳВИЙ**, -а, -е. Бордовий, темно-червоний (Ол.).
- БУРА́ЧОК**, -чка, ч. 1. *Змени.* до **БУРАК**. Бурачок. 2. Бородавник (*Alyssum L.*) (Ол.).
- БУРГѳРА́Б'Я**, бурграбѳого, ч. Комендант замку (Рс.).
- БУ́РДА**, -ы, ж. 1. Буча, колотнеча, бійка. 2. Несмачний каламутний напій (Пр.).
- БУРІ́НЯ**, -я, с. Руйнування; куйовдження (Ол.).
- БУ́РМИСТЖ**, -істжа, ч. Бургомістр, голова міського самоврядування (Пт.).
- БУРО́ХА**, -ы, ж. Кличка корови бурої масті (Ол.).
- БУСО́ЛЯ**, -і, ж. Геодезичний прилад для вимірювання азимутів (Пр.).
- БУСУРКѳНІ́НЯ**, -і, ж. Див. **БОСУРКѳНІ́НЯ** (Пн.).
- БУСУ́РМАН**, -ана, ч. 1. Іновірець. 2. *Лайл.* Поганець, нечесивець. – Ты, бусурма́не, ид мі гет з хы́жы! (Пр.).
- БУТВІ́ТИ**, -іс. Трухлявіти (Ол.).
- БУТЛЯ́**, -і, ж. Бутель. – Тре́ба опле́сти то́ту бутлю ло́зіном (Пт.).
- БУ́ХТА**, -ы, ж. 1. Вид білого печива. 2. Скручений колом і укладений у формі циліндра канат, дріт чи трос (Ол.).

- БУЧАК**, -ака, ч. Букова палиця (Пт.).
БУЧА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **БУЧА́ТИ** (Ол.).
БУЧА́ТИ, бучу, -ьш. Гудіти, ревити, видавати довгий глухий звук (Ол.).
БУЧЫНА, -ы, ж. Буковий ліс, букова деревина; буковий горіх (Ол.).
БУЧНІ́ТИ, -іє. Набрякати, розбухати, бубнявіти від води (Ол.).
Б'Я́ЗНИК, -іка, ч. Бузина (Ол.).

В

- ВА́БЕЦ**, -бця, ч. Сопілка для приваблювання птахів звуками, що наслідують їх голоси (Рс.).
ВАБЛІ́НЯ, -я, с. Мистецтво наслідування голосів птахів та диких тварин; здатність приваблювати (Пт.).
ВАГО́ВІЗ, -бза, ч. Вантажівка, вантажний автомобіль (Пр.).
ВАДІ́ТИСЯ, ваджуся, вадисься. Сваритися, сперечатися (Ол.).
ВАЙБІ́ЙКА, -ы, ж. *Зменш.* до **ВАЙБІ́Я** (Пр.).
ВАЙБІ́Я, -іі, ж. Корито, з якого годують свиней (Пр.).
ВАЙЧА́ТИ, вайчу, -ьш, -ьт; *н. сп.* **ВАЙЧ**, **ВАЙЧМЕ**, **ВАЙЧТЕ**. Плакати, голосити. – **Не вайч поза уха!** (Пр.).
ВАКЬЛІ́Я, -ій, ж. Губка на стовбурі бука; гриб-паразит, який росте на буці (Ол.).
ВАЛЯ́ТИСЯ, валямся, -яшся. 1. Поневірятися (про людину); валятися, бути не на своєму місці (про речі). 2. Забруднюватися (Пр.).
ВАЛЬБІ́ЙКА, -ы, ж. Див. **ВАЙБІ́ЙКА** (Ол.).
ВАЛЬБІ́Я, -іі, ж. Див. **ВАЙБІ́Я** (Ол.).
ВА́ЛЬБОР, -ору, ч. Значення, вартість (Пр.).
ВАЛЬО́РНИЙ, -а, -е. Якісний, вартий, гідний уваги. – **Не вальорний тот парббок, што не ма дівкы** (Пр.).
ВАЛЬЦ, -у, ч. Вальс, вид бального танцю (Рс.).
ВАЛЬЦО́ВНЯ, -і, ж. Фабрика, на якій виготовляють залізничні рейки або бляху (Пр.).
ВАНЄ́НКА, -ы, ж. Ванночка для купання немовлят (Ол.).
ВАНІ́ЛІЯ, -іі, ж. Ваніль (Пт.).
ВАНКЕ́РИК, -іка, ч. Невелика кімната; маленька спальня, ванькирчик (Пн.).
ВАНТА́ЛОК, -лка, ч. Дубова бочка для вина або пива місткістю 25 літрів (Рс.).
ВА́ПНИК, -іка, ч. Ручне свердло для дерева (Пн.).
ВАП'Я́РНЯ, -і, ж. Піч для випалювання вапна (Рс.).
ВА́РА! *виг.* Геть! Не смій! – **Ва́ра од то́го старо́го хло́па!** (Пн.).
ВАРІ́ХА, -ы, ж. Велика дерев'яна розливна ложка (Пн.).

- ВАРИЮВАТИ, -юю, -еш. Божеволіти; шаленіти (Пн.).
 ВАРИ́ЯТ, -ята, ч. Божевільний, несповна розуму (Пн.).
 ВАРИ́ЯТСТВО, -а, с. Божевілля (Пн.).
 ВА́РК, -у, ч. Бурчання, гиркання. – Чу́ти якби́сний ва́рк зо дво́-
 ру (Пн.).
 ВА́РКОЧ, -о́ча, ч. Коса, волосся, заплетене в косу (Ол.).
 ВА́РТАТИ, ва́ртам, -аш. Бути вартим, мати цінність. – Не ва́р-
 тат ни́ч то́то весі́ліско (Пр.).
 ВА́РУВАТИ(СЯ), -у́ю(ся), -еш(ся), -е(ся); н. сп. ВА́РУЙ(СЯ)!
 Берегти(ся), остере́гати(ся). – Най́ тя Бо́г ва́ру́с од то́го! – Ва́руйсь
 то́го чо́лове́ка, бо він злий (Ол.).
 ВА́РУНО́К, -нку, ч. Умова, домовленість. – При́ є́днім ва́ру́н-
 ку пі́ду з ним (Пр.).
 ВА́РЦА́Б, -а́ба, ч. 1. Підвіконня, віконний короб. 2. Шашка,
 фігура для гри (Пн.).
 ВА́РЦА́БИ, -ів, мн. Шашки, вид настільної гри. – Гра́ти в ва́р-
 ца́бы – то га́рдий одпочі́нок (Пн.).
 ВА́РЧА́ТИ, ва́рчу, -ьш, -ьт. Сваритися, буркотіти. – Не ва́рч
 на ня! (Пт.).
 ВА́РШТА́Т, -а́ту, ч. Верстат; майстерня (Рс.).
 ВА́РЯ́НКА, -ь, ж. 1. Переварений квас із капусти. 2. Виваре-
 на сіль. 3. Юшка з грибами (Ол.).
 ВА́СЕРВА́ГА, -ь, ж. Ватерпас, прилад для перевірки гори-
 зонтального положення лінії, площини при будівництві (Пр.).
 ВА́СИ́ЛЬКИ, -ів, мн. Волошки, польові трав'янисті рослини
 із синім цвітом, що ростуть серед озимих зернових культур (Пр.).
 ВА́СИРВА́ГА, -ь, ж. Те саме, що ВА́СЕРВА́ГА (Пн.).
 ВА́ТРА, -ь, ж. 1. Вогнище, багаття. 2. Місце для вогню або
 на якому горіло вогнище. 3. Черинь у печі (Ол.).
 ВА́ХЛЮВА́ТИ, -юю, -еш. Навіяти прохолоду віялом (Рс.).
 ВА́ХЛЯ́Р, -я́ра, ч. Віяло, предмет із легкого матеріалу для на-
 вівання прохолоди в обличчя під час спеки (Рс.).
 ВГЛУ́БЛІ́НЯ, -я, с. Заглиблення (Пр.).
 ВГЛУ́Б'Я́ТИСЯ, -у́б'ямся, -яшся. Заглиблюватися. – Не ма́м
 намі́ру ся вглуб'я́ти в то́ту невы́ра́зну спра́ву (Пр.).
 ВДЗЮ́ПА́К, присл. У протилежний бік; проти різьби. – Ва́ньо
 кру́тит ко́рбу вдзю́пак (Ол.).
 ВДРА́Б'Я́ТИ, -а́б'ям, -яш. Кришити, подрібнювати (Ол.).

- ВДРО́БИ́ТИ, вдро́б'ю, -иш. Док. вид до ВДРА́Б'Я́ТИ. На-
 кришити. – Вдроб-ле сте́ра́нки на го́рячу во́ду до го́рця (Ол.).
 ВЕ́ГЕТУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Животіти, ледве виживати (Пр.).
 ВЕ́КШІ́СТ, -о́сти, ж. Більшість, більша частина. – Ве́кші́ст
 мо́їх опові́дань пере́кладена́ на рі́жни мо́вы (Пт.).
 ВЕ́ЛЕ́БНИ́Й, -а, -е. Реліг. Преподобний, превелебний (Св.).
 ВЕ́ЛІ́Я, -її, ж. Святвечір (у православних християн) (Пт.).
 ВЕ́ЛЬО́Н, -о́ну, ч. Фата, весільний головний убір нареченої
 (Рс.).
 ВЕНДЗА́РНЯ, -і, ж. Приміщення для вудження м'яса, риби
 (Пр.).
 ВЕНДЗО́НКА, -ь, ж. Вуджениця, шинка (Рс.).
 ВЕ́НДКА, -ь, ж. Вудка, рибальський інвентар (Пр.).
 ВЕ́ПЕР, -пря, ч. Вепр, кабан, кастрований самець свині (Пр.).
 ВЕ́ПРИ́К, -я́ка, ч. Кастрований кабанчик, підсвинок (Ол.).
 ВЕ́РА, присл. Справді, дійсно (Пр.).
 ВЕРА́БО́ЖЕ, невідм. Клянуся Богом, присягаюся (Рс.).
 ВЕРБУ́ВА́НЕЦ, -нця, ч. Завербований рекрут. – Ве́рбува́нец –
 то мо́лодий чо́лвек, што за́вербу́вався до во́йска (Пт.).
 ВЕРТЕ́ПА, -ь, ж. Яма, бездоріжжя (Рс.).
 ВЕ́РТЖ, -і́жу, ч. Вертіння, свердління (дірок) (Пр.).
 ВЕ́РТЛИ́К, -я́ка, ч. Катеринка, шарманка, вид музичного ін-
 струмента. – Гра́с на ве́ртлику́ през ці́лы дны́ (Ол.).
 ВЕРХНІ́НА, -ь, ж. Вершки, сметана (Ол.).
 ВЕРХНІ́НКА, -ь, ж. Змени. до ВЕРХНІ́НА. Сметанка (Ол.).
 ВЕ́РХНЯ́К, -я́ка, ч. Верхній камінь у жорнах (Ол.).
 ВЕ́РШ, -а, ч. Вірш, поетичний твір (Пр.).
 ВЕ́РШЫ́К, -я́ка, ч. Змени. до ВЕ́РШ. Віршик (Пр.).
 ВЕСЬ, -и, ж. Село. – Но́ва Ве́сь – на́зва се́ла на Лемкі́вщині
 (Ол.).
 ВЕ́ЦЕ, присл. Більше. – Не ма́м ве́це што ва́м пові́сти (Ол.).
 ВЕ́ЧЕ́РНІ́Й, -а, -е. Вечірній (Ол.).
 ВЕ́ЧІ́РКЫ (Ол.), ВЕ́ЧІ́РКЫ (Пр.), ВЕ́ЧУ́РКЫ (Св.), -рок,
 мн. Вечорниці.
 ВЖИ́ЦЯ, -і, ж. Ложка (Ол.).
 ВЗДЫ́ХА́ТИ, -ыхам, -аш. Зітхати (Ол.).
 ВЗДЫ́ХНУ́ТИ, -ыхну, -еш. Однокр. до ВЗДЫ́ХА́ТИ. Зітхну-
 ти. – Вздыхну́в си небо́рак і пішов гет (Ол.).

ВЗДРІТИ, вздрю, -иш. Угледіти, побачити. – Кед го вздриш, повідж му, жебы до мене пришов (Пт.).

ВЗДУВАТИ, -уват. Здувати, наповнювати повітрям або га-
зами (про здуття живота) (Ол.).

ВЗІР, -ору, ч. Візерунок (Пт.).

ВЗІРНИК, -йка, ч. Малюнок якого-небудь візерунка, зроб-
лений за певними правилами на папері в клітинку (Св.).

ВЗОРЕЦ, -рця, ч. Взирець (Рс.).

ВЗОРОВИЙ, -а, -е. Взірцевий (Св.).

ВЗОРУВАТИ, -ую, -еш. 1. Робити що-небудь за певним взір-
цем. 2. Прикрашати візерунками (Св.).

ВЗРИТИ, взрю, -иш, -ит. Помітити (Ол.).

ВИДЖЕНИЙ, -а, -е. Бачений, побачений. – Виджений сон не
могла Параска якоси добрі розповісти (Пр.).

ВИДОКІВКА, -ы, ж. Листівка, поштова картка з ілюстра-
цією (Пр.).

ВИНІВКА, -ы, ж. Дерев'яна бочка для вина (Пн.).

ВИНКЕЛЬ, -кля, ч. Див. **ВІНКЕЛЬ** (Пн.).

ВИНОВАЙЦЯ, -і, ч. Винуватець (Пт.).

ВИРГАТИ, віргат. Див. **ВІРГАТИ** (Пн.).

ВИТАТИ, вітам, -аш, -ат; -áme, -áte, -áют; н. сп. вітай, -áйме,
-áйте. Вітати, поздоровляти. **ВИТАЙ! ВИТАЙТЕ!** Вітання гос-
подаря, який заходить до своєї хати, з гостем. – **Вита́йте, повіджте,**
ци-сте здра́вы (Пр.).

ВЫБАВИТИ, -áвлю, -áвиш. 1. Виховати, вигодувати, випле-
кати. – **Выбавіла** мі мамка сім сынів. 2. Виручити, порятувати. –
Выбав го з біды, а він до тя не хлібом, áле камньом (Пн.).

ВЫБАГЛІВИЙ, -а, -е. Вередливий, перебірливий (Пр.).

ВЫБАДУВАТИ, -ую, -еш. 1. Розслідувати, докладно вивіду-
вати. 2. Перебирати в їжі (Пт.).

ВЫБЕШТАТИ, -éштам, -аш. Виляяти, висварити (Ол.).

ВЫБИТИ, вьб'ю, -еш. Вибити (*напр.*, клин із дерева) (Пр.).

ВЫБЛЕННИЙ, -а, -е. Побілений вапном (Пт.).

ВЫБЛАГАТИ, -áгам, -аш. Виблагати, вимолити (Пт.).

ВЫБРОСТИТИ, -йло. Швидко розкритися (про бруньки на-
весні) (Ол.).

ВЫВАДЖАТИ, -áджам, -аш. Випрягати (Ол.).

ВЫВИВАТИ, -йвам, -аш. Звивати, плести (про вінок) (Ол.).

ВЫВИТИ, вьв'ю, -еш, -е. Док. вид до **ВЫВИВАТИ**. Звити,
сплести. – **Дівча вьвіло вінóчок** (Ол.).

ВЫВІДКЫ, -док, *мн.* Перші відвідини церкви матір'ю з ново-
народженою дитиною. – **До цёрквы іде родильниця на вьвїдкы**
(Ол.).

ВЫВІЗ, -óзу, ч. 1. Польова дорога, якою возили сільськогос-
подарські продукти. 2. Вузкий і глибокий рів чи яр. 3. Загальна
кількість товарів, що вивозяться за кордон (Пр.).

ВЫВОДИНЫ, -óдин, *мн.* Те саме, що **ВЫВІДКЫ** (Ол.).

ВЫВОНІУВАТИ, -ую, -еш. Док. вид до **ВОНІУВАТИ**.
Виблювати (Пр.).

ВЫВОРОЖЫТИ, -óжу, -ьш. Напророкувати, навіщувати
(Ол.).

ВЫВОСКУВАТИ, -ую, -еш. Натерти воском (Рс.).

ВЫВ'ЯВКУВАТИ, -ую, -еш. Дзвінко викрикувати (Пр.).

ВЫГАРМЕГАТИСЯ, -éгамся, -ашся. Вирватися, виборсатися
з біди чи небезпеки (Пн.).

ВЫГАФТОВУВАТИ, -ую, -еш. Вигаптовувати, прикрашати
одежу вишивкою (Пр.).

ВЫГАФТУВАНИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до **ВЫГАФ-**
ТУВАТИ. Вигаптуваний (Пр.).

ВЫГАФТУВАТИ. Док. вид до **ВЫГАФТОВУВАТИ**. Вигап-
тувати (Пр.).

ВЫГВАРКА, -ы, ж. Відмова, відповідь про неможливість
виконати прохання чи наказ (Ол.).

ВЫГВАРЯТИ, -áрям, -яш. Вимовляти, передавати голосом
слова рідної або чужої мови (Ол.).

ВЫГЛЯД, -яда, ч. Вікно (Ол.).

ВЫГЛЯДЧЫК, -ька, ч. *Змени*. до **ВЫГЛЯД**. Віконечко (Ол.).

ВЫГОДЖУВАТИ, -ую, -еш. Догоджати (Ол.).

ВЫГОДУВАНЕЦ, -нця, ч. Добре доглянута, відгодована
дитина (Пт.).

ВЫГАДАТИ, -áдам, -аш, -ат; -áme, -áte, -áют. Виказати таєм-
ницю (Ол.).

ВЫГАДАТИСЯ, -áдамся, -ашся. Виговоритися, набалакатися
(Ол.).

ВЫГАДУВАНЯ, -я, с. Дія за знач. **ВЫГАДУВАТИ** (Ол.).

ВЫГАДУВАТИ, -ую, -еш, -е. Дорікати комусь (Ол.).

ВЫГАПІТИ(СЯ), -ап'ю(ся), -иш(ся). Док. вид до **ВЫГАП'ЯТИ(СЯ)**. Вирячити(ся). – **Што-с выгáпив óчы на мня?** (Ол.).

ВЫГАП'ЯТИ(СЯ), -ап'ям(ся), -яш(ся). Вирячувати(ся), витришати очі (Ол.).

ВЫМАТВА́ТИСЯ, -átвамся, -ашся. Виплутатися зі скрутного становища (Пт.).

ВЫМЕРА́ТИ, -éрам, -аш. Винишпорити, нишком все обшукати (Пт.).

ВЫГРАМОЛІ́ТИСЯ, -óлюся, -ишся. Видертися, видряпати-ся. – **Хлбпец лédво ся выгpамóлив на тóго велькóго кóня** (Ол.).

ВЫГУЗДРА́ТИСЯ, -úздрамся, -ашся. Вибратися нарешті, на силу зібратися (Ол.).

ВЫДАВА́ТИ, -áвам, -аш. Віддавати здачу при розрахунку грошима (Пт.).

ВЫДА́НЯ, -я, с. Видання (заміж). ✦ **НА ВЫДА́НЮ**. На виданні, готова до заміжжя. – **Дівча на выдáню юж давнéнько** (Ол.).

ВЫДА́РИТИСЯ, -áрится. Док. вид до **ВЫДА́РЯТИСЯ**. Статися, трапитися, випасти на долю (про яку-небудь подію). – **Выдáрив мі ся выпáдок, же-м перевéрнув фúру на рівній дорбзі** (Ол.).

ВЫДА́РЯТИСЯ, -áрятсь. Ставатися, траплятися. – **Выдáрятсья, што рóсне на тóрні дерéво** (Ол.).

ВЫДА́ТИСЯ, вйда́мсья, -ашся. Вийти заміж (Ол.).

ВЫДАТКУВА́ТИ, -úю, -еш. Витрачати гроші, мати видатки (Рс.).

ВЫДА́ЧА, -ы, ж. Здача, решта, різниця між виданою сумою грошей і вартістю товару, яку продавець повертає покупцеві (Пт.).

ВЫДЕ́РЖАВИ́ТИ, -áв'ю, -иш. Док. вид до **ВЫДЕ́РЖАВ'ЯТИ** (Ол.).

ВЫДЕ́РЖАВ'ЯТИ, -áв'ям, -яш. Здавати в оренду (Ол.).

ВЫДИВ'Я́ТИ, -íв'ям, -яш. 1. Витівати. – **Што не выдív'яв Ва́ньо на сцéні в клóбі**. 2. Знущатися, глузувати, збиткуватися. – **Што ты выдív'яш з тым бідáком?** (Ол.).

ВЫДИ́ТИСЯ, безос. Здаватися. – **Выдítсья мі, же з той мýкы хлба не бúде** (Ол.).

ВЫДРЫ́ЛЯТИ, -ы́лям, -яш. Виштовхати, вигнати стусанами (Ол.).

ВЫДРІ́ЖНЯТИСЯ, -íжнямсья, -яшсья. Кривлятися, перекривлятися, передражнювати когось (Пн.).

ВЫЕЛÉГАНТУВА́НИЙ, -а, -е. Гарно вдягнений, причепурений (Ол.).

ВЫЕЛÉГАНТУВА́ТИСЯ, -úюся, -ешся. Гарно одягнутися, причепуритися (Ол.).

ВЫЕ́ДНА́ТИ, -éднам, -аш, -ат. Найняти, запросити когось для допомоги в роботі. – **Выéднав-см сусіду до молочéня** (Пн.).

ВЫЕ́НКА́ТИ, -éнкам, -аш, -ат. Вистогнати, зі стогонами перетерпіти. – **Лéдво выéнкав тóто з себе** (Ол.).

ВЫЖÉРКА, -ы, ж. Жарт. Безкоштовна їжа (Пр.).

ВЫЖÉРТИ, вьжру, -еш. *Перен.* Вигнати з насидженого місця (Рс.).

ВЫЖЫ́ВИТИ, -ів'ю, -иш. Прохарчувати, прогодувати (Ол.).

ВЫЖЫ́ВІ́НЯ, -я, с. Харчування, харчі (Ол.).

ВЫЗДРАВІ́НЯ, -я, с. Стан за знач. **ВЫЗДРАВ'Я́ТИ**. Видужання, одужання (Ол.).

ВЫЗДРАВ'Я́ТИ, -áв'ям, -яш. Одужувати після хвороби (Ол.).

ВЫЗЕ́РА́ТИ, -éрам, -аш. Виглядати, очікувати когось. – **Кóго там вызéраш на дорбзі?** (Пр.).

ВЫЗЛО́СТИ́ТИСЯ, -óщуся, -óстишсья. Вилити злість, пересердитися (Пр.).

ВЫ́КАЗ, -áзу, ч. Накладна, звіт, письмова інформація (Пн.).

ВЫКА́ЛА́ЧКА, -ы, ж. Зубочистка (Пр.).

ВЫКА́ЛПРАФУВА́ТИ, -úю, -еш. Виписати, каліграфічно написати (Ол.).

ВЫКА́РА́ТИСЯ, -áрамсья, -ашся. Вдатися. – **Га́рде ся у сусіда дівча выка́рало, є на кóго посмотрі́ти** (Рс.).

ВЫКÉРУВА́ТИ, -úю, -еш. Спрямувати виховання у певному напрямку. – **На што-с го, Ва́нню, выкэру́вав?** (Ол.).

ВЫКЫ́ВА́ТИ, -ы́вам, -аш. Виманити, вивести. – **Але-с выкы́вав тóго барі́гу** (Пр.).

ВЫКІ́НЧА́ЛЬНЯ, -і, ж. Цех на фабриці, в якому завершується обробка виробів (Св.).

ВЫКОВТА́ТИ, -óвташ, -ат. Видзьобати, видобути. – **Жóвна выкóвтат хробáків з дерéва** (Ол.).

ВЫКО́РМІ́НЯ, -я, с. Відгодівля. – **Кі́льо то коштúє тóто выкóрмі́ня!** (Ол.).

ВЫКРА́ВОК, -вка, ч. Вирізка, відкраяна частина чого-небудь (Ол.).

ВЫКРАЧА́ТИ, -а́чам, -аш, -ат. Виходити, виступати, видаватися вперед (Ол.).

ВЫКРО́ЧИТИ, -о́чу, -ьш, -ьт. 1. Переступити. 2. *Перен.* Порушити закон (Ол.).

ВЫЛАДОВУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Вивантажувати (Ол.).

ВЫЛАДУВА́НЯ, -я, с. Те саме, що **ВЫЛАДУ́НОК** (Ол.).

ВЫЛАДУВА́ТИ, -у́ю, -еш. *Док. вид* до **ВЫЛАДОВУВА́ТИ**. Розвантажити, вивантажити (Ол.).

ВЫЛАДУ́НОК, -нку, ч. Вивантаження, розвантаження (Ол.).

ВЫЛАПА́ТИ, -а́пам, -аш. *Док. вид* до **ВЫЛАПУВА́ТИ**. Виловити, половити всіх (Ол.).

ВЫЛАПУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Виловлювати, відловлювати для знищення (Ол.).

ВЫЛУДЖУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Випрошувати, виканючувати (Пр.).

ВЫЛУДИ́ТИ, -уджам, -аш. 1. *Док. вид* до **ВЫЛУДЖУВА́ТИ**. Виканючити. 2. Покрити полудою (про посуд) (Пр.).

ВЫЛЮ́ЩІНЯ, -я, с. Видобування зернят із лушпиння (Пр.).

ВЫЛЯПА́ТИ, -я́пам, -аш. *Док. вид* до **ВЫЛЯПУВА́ТИ** (Пр.).

ВЫЛЯПУВА́ТИ, -у́ю, -еш. 1. Розхлюпувати воду довкола себе. 2. *Перен.* Розголошувати таємницю; розносити плитки (Пр.).

ВЫМАЗКА́ТИ, -а́зкам, -аш. Вибрати залишки жирної їжі. – *Вимазкав пательню* (Пт.).

ВЫМА́РШ, -а́ршу, ч. Початок походу (Пр.).

ВЫМАШЕРУВА́НЯ, -я, с. Те саме, що **ВЫМА́РШ** (Пр.).

ВЫМАШЕРУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Вирушити маршем (Пр.).

ВЫМЕДИТУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Вирішити, постановити. – *Вимедитував си піти на робіту майтком на шьфу* (Пр.).

ВЫМЕЛЬДУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ВЫМЕЛЬДУВА́ТИ**-(СЯ). Виписка з місця проживання (Пр.).

ВЫМЕЛЬДУВА́ТИ-(СЯ), -у́ю(ся), -еш(ся). Виписати(ся) із місця проживання. – *Як выйджав, то ся вымельдував* (Пр.).

ВЫМЕТА́ТИ, -е́чу, -еш. *Док. вид* до **ВЫМИТУВА́ТИ**. Викинути. – *Вымеч вшы́тко зо стаєнки* (Пр.).

ВЫМИГА́ТИСЯ, -и́гамся, -ашся. *Док. вид* до **ВЫМИГУВА́ТИСЯ** (Пр.).

ВЫМИГУВА́ТИСЯ, -у́юся, -ешся. Викручуватися, знаходити вихід зі скрутного становища (Пр.).

ВЫМЫКА́ТИСЯ, -ы́камся, -ашся. Вислизати, зникати (Пр.).

ВЫМІ́НА, -ы, ж. Обмін, викуп (Пр.).

ВЫМИГУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Викидати (Пр.).

ВЫМОРДУВА́ТИ, -у́ю, -еш. 1. Вимордувати, повбивати, перебити багатьох. 2. *Перен.* Вимучити, фізично втомити когось (Пр.).

ВЫМЬО́ТЫ, -і́в, мн. Блювота (Пр.).

ВЫМЬОТУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Блювати (Пр.).

ВЫНИЩІ́НЯ, -я, с. Винищення (Рс.).

ВЫОБРАЖЫ́НЯ, -я, с. Уявлення, уява (Рс.).

ВЫОБРАЗИ́ТИ, -а́жам, -аш. Уявити, відтворити подумки (Рс.).

ВЫОНАЧЫ́ТИ, -а́чу, -ьш. Вияснити; здійснити, виконати (Рс.).

ВЫПАДА́ТИ, -а́дат. 1. Випадати, падати на землю. – *Того року выпало дост снігу*. 2. Траплятися. 3. Годитися, личити. **ВЫПАДА́ТИ З ГОЛÓВЫ**. Забуватися (Пр.).

ВЫПАПЛЯ́ТИ, -а́плям, -яш. *Знев.* Вибовкати таємницю (Пр.).

ВЫПАЧА́ТИ, -а́чам, -аш. Викривляти, перекручувати (Пр.).

ВЫПАЧЕ́НИЙ, -а, -е. *Диєр. пас. мин. часу* до **ВЫПАЧЫ́ТИ**. Викривлений, перекручений (Пр.).

ВЫПАЧЫ́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ВЫПАЧЫ́ТИ** (Пр.).

ВЫПАЧЫ́ТИ, -а́чу, -ьш. *Док. вид* до **ВЫПАЧА́ТИ**. Викривити, перекрутити (Пр.).

ВЫПЛЕКА́ТИ, -е́кам, -аш. Вигодувати дитину молоком матері (Пт.).

ВЫПЛЕНІ́НЯ, -я, с. Викорінення, знищення в зародку (Пт.).

ВЫПОМПОВУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Викачувати воду або якусь рідину (Рс.).

ВЫПОМПУВА́ТИ, -у́ю, -еш. *Док. вид* до **ВЫПОМПОВУВА́ТИ**. Викачати (Рс.).

ВЫПРАВУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Відсудити, домогтися чогось через суд (Пр.).

ВЫПРАВ'Я́ТИ, -а́в'ям, -яш. Виряджати кого-небудь кудись (Пр.).

ВЫПРАЖА́ТИ, -а́жам, -аш. Висмажувати, випалювати (Пр.).

ВЫПРАЖЫ́ТИ, -а́жу, -ьш. *Док. вид* до **ВЫПРАЖА́ТИ**. Висмажити, випалити (Пр.).

ВЫПРАКТИКУВА́НИЙ, -а, -е. Випробуваний, перевірений (Пр.).

ВЫПРОЦЕСУВА́ТИ, -ую, -еш. Домогтися чого-небудь у суді (Пр.).

ВЫПР'ЯТА́ТИ, -ятам, -аш, -ат; *н. сп.* ви́пр'яч, -ячме, -ячте. Док. вид до **ВЫПР'ЯТУВА́ТИ**. Прибрати. – **Но-ле, ви́пр'яч то́ты ла́хы з хы́жы** (Пр.).

ВЫПР'ЯТУВА́ТИ, -ую, -еш. Прибирати, наводити чистоту і порядок (Пр.).

ВЫПУЦУВА́ТИ, -ую, -еш. Вичистити до блиску. – **Випуцу́вав скі́рні, же аж ся сві́тят** (Пр.).

ВЫПУЧА́ТИ, -учам, -аш. Випинати, робити що-небудь опуклим, вигинаючи його в один бік. – **Випу́чыв брї́х, а з ньо́го лем сьмі́х** (Св.).

ВЫПУЧЫ́ТИ, -учу, -ыш. Витиснути, випхнути. – **Сів на сті́лец ко́ло вы́гляда й выпу́чыв шы́бу** (Св.).

ВЫРЭ́КТИ, -эчу, -еш, -е; *мин. час* **ВЫРЮ́К**. Вимовити, сказати. – **Никы́фор міг вырэ́кти вырэ́зні лем дакі́лька слів** (Пр.).

ВЫРЭ́КТИСЯ, -ікамся, -ашся. Зрестися, відмовитися від чогось. – **Ді́до вы́рюкся ма́тку** (Пр.).

ВЫРЭ́ЧЫ, -эчу, -еш, -е. Те саме, що **ВЫРЭ́КТИ** (Рс.).

ВЫСЛИЗУВА́ТИ(СЯ), -ую(ся), -еш(ся). Вислизати, виходити непомітно звідки-небудь (Ол.).

ВЫСМАРКА́ТИСЯ, -аркамся, -ашся. Висякати носа (Ол.).

ВЫСМАРУВА́ТИСЯ, -уюся, -ешся. Вимаститися, забруднити одяг (Ол.).

ВЫСМОТРЮВА́ТИ, -юю, -еш. Виглядати, визирати, чекати когось (Рс.).

ВЫСПА, -ы, *жс.* Острів посеред річки (Рс.).

ВЫСПАЦЕРУВА́ТИСЯ, -уюся, -ешся. Нагулятися, повільно прохажуючись (Ол.).

ВЫСТАВА́ТИ, -аю, -еш, -е. 1. Виступати назовні, не вмщатися. – **Што́си вы́ста́с з то́го мі́шка**. 2. Втомлюватися; відставати. – **Выста́ю гет на тій робі́ті** (Ол.).

ВЫСТАРІ́ТИСЯ, -арюся, -ишся. Постаріти (Ол.).

ВЫСТАРІ́ЛИЙ, -а, -е. Постарілий (Ол.).

ВЫСТАРЧА́ТИ, -арчат. Вистачати, бути в достатній кількості (Ол.).

ВЫСТАРЧЫ́ТИ, -арчыт. Док. вид до **ВЫСТАРЧА́ТИ**. Вистачити (Ол.).

ВЫСТРАША́ТИСЯ, -ашамся, -ашся. Лякатися, полохатися (Ол.).

ВЫСТРАШЫ́ТИСЯ, -ашуся, -ышся. Док. вид до **ВЫСТРАША́ТИСЯ**. Перелякатися, сполохатися (Ол.).

ВЫСТРОЇ́ТИСЯ, -оюся, -ішся. Док. вид до **ВЫСТРОЮВА́ТИСЯ** (Ол.).

ВЫСТРОЮВА́ТИСЯ, -ююся, -ешся. Чепуритися, пишно одягатися (Ол.).

ВЫТАРГА́ТИ, -аргам, -аш. Висмикати, позривати. – **Выта́ргай тот пы́рей** (Ол.).

ВЫТЕРА́ЧКА, -ы, *жс.* Ганчірка для витирання взуття (Ол.).

ВЫТЕ́ЧИ, -эче. Витекти (про рідину) (Св.).

ВЫТИНА́ТИ, -інам, -аш, -ат. 1. Вирізати що-небудь із перу, бляхи тощо. 2. Вирубувати, вирізувати (*напр.*, дерева в лісі) (Рс.).

ВЫТЫЧА́ТИ, -ычам, -аш. Позначувати, зазначати, накреслювати (трасу) (Ол.).

ВЫТЫЧЫ́ТИ, -ычу, -ыш. Док. вид до **ВЫТЫЧА́ТИ**. Позначити, накреслити (Ол.).

ВЫТЛІ́ТИ, -іс. Витліти, вигоріти повністю (Пр.).

ВЫТО́К, -оку, ч. Витік, місце, звідки бере початок ріка (Пр.).

ВЫТО́ЧКЫ, -чок, *мн.* 1. Металеві відходи з-під долота токарного станка. 2. Висвердлена заглибина в деталі (Пр.).

ВЫТРИСКУВА́ТИ, -ую, -еш. 1. Бризкати. 2. Виляскувати батоном (Ол.).

ВЫТРОПІ́ТИ, -оп'ю, -иш. Вистежити (Ол.).

ВЫТРУТІ́ТИ, -учу, -утиш. Док. вид до **ВЫТРУЧА́ТИ**. Витрутити, випхати (Ол.).

ВЫТРУЧА́ТИ, -учам, -аш. Виштовхувати, випихати за двері стусанами (Ол.).

ВЫТХНУ́ТИ, вѣтхну, -еш. Перепочити, передихнути. – **Му́шу кус вы́тхну́ти** (Ол.).

ВЫФАСУВА́ТИ, -ую, -еш. Одержати за рознарядкою пайок, отримати регулярно виплачувану пенсію (Св.).

ВЫФЫРКНУ́ТИ, -ыркне. Випурхнути (про птахів). – **Птах вы́фыркнув з гні́зда** (Ол.).

ВЫХАПУВА́ТИСЯ, -у́ся. Відлунювати. – **Выхапу́ся** в у́сі (Пн.).

ВЫХВО́РИТИСЯ, -іюся, -ешся. Довго нездужати. – **Хлѡпец ся выхвѡрѡв цілий рік** (Св.).

ВЫХЫХРА́ТИСЯ, -ыхрамся, -ашся. Помаленьку видужати, оклигати (Пр.).

ВЫХЛЯ́ПАТИ, -япам, -аш. *Док. вид до Выхляпува́ти* (Пр.).

ВЫХЛЯ́ПУВАТИ, -ую, -еш. Вихлюпувати (про рідину) (Пр.).

ВЫХЛЯ́ТИ, -яеш, -е. *Згруб.* Вижлуктити, видудлити. – **Ци му́сив-сс то́то выхля́ти?** (Ол.).

ВЫХО́ДОК, -дка, ч. Туалет (Пн.).

ВЫХРА́ПАТИСЯ, -апамся, -ашся. 1. Виплутатися з халепи. 2. Видужати. – **Дѡбрі, же-м ся выхра́пав з той хворѡгы** (Ол.).

ВЫЦИ́ГАНІТИ, -аням, -яш. *Док. вид до Выциганюва́ти*. Вициганити, видурити (Ол.).

ВЫЦИ́ГАНЮВА́ТИ, -юю, -еш. Видурювати, виманювати (Ол.).

ВЫЦО́ФАНЯ, -я, с. Відхід, відступ (Пт.).

ВЫЦО́ФАТИСЯ, -офамся, -ашся. *Док. вид до Выцофува́тисся*. Відступити, відійти (Пт.).

ВЫЦО́ФУВА́ТИСЯ, -уюся, -ешся. Відступати, відходити (Пт.).

ВЫША́ЛІТИСЯ, -іюся, -ешся, -еся. Напустуватися, переказатися. – **Мо́же, юж-сс ся дост выша́лів?** (Ол.).

ВЫШМА́РИТИ, -арю, -иш. *Док. вид до Вышмаря́ти*. Викинути, позбутися (Ол.).

ВЫШМА́РЯТИ, -арям, -яш. Викидати, позбуватися чогось (Ол.).

ВЫШПЕКУ́ЛЮВА́ТИ, -юю, -еш. Придумати щось із вигодою для себе (Ол.).

ВЫШПЕ́РАТИ, -эрам, -аш. Викописати (Ол.).

ВЫШПУ́РЯТИ, -урям, -яш. Вижбурювати, жбурляти геть (Ол.).

ВЫШТУ́РКАТИ, -уркам, -аш. Виштовхати, вигнати штурханами (Ол.).

ВЫЩА́ТИ, вьщу, -ьш. 1. Верещати, пищати. 2. *Перен.* Неприродно співати у високому регістрі (Пт.).

ВЫЩЫ́ПАТИ, -ыпам, -аш. Виполоти, висмикати із землі (Пр.).

ВЫЩЫ́РИТИСЯ, -ыришся, -ится. Вищиритися, оскалитися. **❖ ВЫЩЫ́РИТИ ЗУ́БЫ.** *Знев.* Широко усміхнутися. – **Што-с так выщы́рив зу́бы?** (Ол.).

ВЫЩЫ́РЯТИ, -ырям, -яш. Вищиряти (зуби) (Ол.).

ВЫЩУ́ВАТИ, -увам, -аш. Виганяти, цькуючи собаками (Рс.).

ВЫЩУ́ПЛЯТИ, -уплям, -яш. Худнути, зменшуватися в об'ємі (про людей, тварин) (Ол.).

ВЫЩУ́ТИ, -ую, -еш. *Док. вид до Выщувати* (Рс.).

ВІВАТ-ВІВАТ! Виват! Хай живе! (*заздравний вигук*) (Св.).

ВІДБИ́ВАЧ, -а́ча, ч. 1. Частина прицілу на гарматі. 2. Чоловік, який відбив чужу дружину (Св.).

ВІДБО́Й, -о́ю, ч. Відбій (Св.).

ВІДМІ́НА, -ы, ж. Виродок, потворна людина (Пн.).

ВІДМІ́НОК, -нка, ч. Те саме, що **ВІДМІ́НА** (Пн.).

ВІДМІ́НЬЧА, -а́ти, с. Те саме, що **ВІДМІ́НА** (Пн.).

ВІЗИТА́ТОР, -о́ра, ч. Ревізор (Рс.).

ВІЗИТА́ЦІЯ, -і́я, ж. Обслідування, обстеження; інспекція (Рс.).

ВІЗЛЯ, *присл.* Біля, поруч. – **Ку́ля впала візля ньѡго** (Св.).

ВІКТ, -у, ч. Харч (Пт.).

ВІКТУВА́ТИ, -ую, -еш. Утримувати когось на своїх харчах (Пт.).

ВІКТУВА́ТИСЯ, -уюся, -ешся. Харчуватися (Пт.).

ВІЛЬГІ́Й, -а, -е. Теплуватий, літній. – **Вѡда вільга добра для купѡлі** (Ол.).

ВІЛЬНО. Можна, дозволено, не заборонено (Пр.).

ВІ́НДА, -ы, ж. Ліфт. – **На четвѡртий пѡверх їздят вѡндом** (Рс.).

ВІ́НДЯР, -я́ра, ч. Ліфтер (Рс.).

ВІ́НЕЦ, -нця, ч. Вінок, вінець (Пн.).

ВІ́НКЕЛЬ, -кля, ч. Інструмент, яким вимірюють прямий кут (Пр.).

ВІ́ННІ́ВКА, -ы, ж. Велика дерев'яна бочка для квашення капусти (Пр.).

ВІ́НСКИЙ, -а, -е. Торішній. – **Вѡнска ѡсѡн была тѡпла й су́ха** (Пр.).

ВІ́НШУВА́ТИ, -ую, -еш. Вітати зі святами (Пр.).

ВІНЬЄТА, -ы, жс. Графічний малюнок, який прикрашає обкладинку книги або альбома (Ол.).

ВІОЛЬОНЧЕЛІСТА, -ы, ч. Віолончеліст (Рс.).

ВІРГАТИ, віргат. Недбало висіти, звисати; теліпатися в повітрі. – Лем торόкы віргают з хусткы (Пр.).

ВІРГОНЬ, -όня, ч. Неестетично звислий клопоть тканини (Ол.).

ВІРИЙ, -а, -е. Косоокий (Пн.).

ВІСТУВАТИ, -ую, -еш. Зобов'язатися взяти певну кількість лев (взяток) під час гри у преферанс; сказати: «Віст!» («Граю!») (Пр.).

ВІТЕРНІЦЯ, -і, жс. Завірюха, вітер із дощем або снігом (Ол.).

ВІТРИВКА, -ы, жс. Вітрівка, легка спортивна куртка (Ол.).

ВІТЦІВСКИЙ (СКІ), -а, -е. Батьківський. – Вітцївске благословєньство потрібне дітям (Ол.).

ВІТЦІВСТВО, -а, с. Батьківщина, вітцївщина (про спадок) (Ол.).

ВІХА, -ы, жс. 1. Віха отруйна, або цикута (*Cicuta L.*), отруйна рослина, що росте на болотах. 2. Пучок зв'язаних зелених гілок над шинком. – Йти під віху, піти палінку. 3. Тичка з віхтем на кінці як попереджувальний знак, що туди їхати не можна. – Борόда як віха розтrepана (Пр.).

ВІЧКЫ, -чок, мн. Віжки, довгі ремені з кінської упряжі. ♦ **ВІЧКЫ В РУКАХ ТРИМАТИ**. Зосередити керівництво у своїх руках (Пр.).

ВІШАК, -ака, ч. 1. Вішалка, плечики для вішання одягу. 2. Петля у верхньому одязі, за яку його вішають (Пр.).

ВІШЄЛЯК, -яка, ч. 1. Вішальник, кат, який вішає на шибе-ниці засуджених до страти. 2. Повішеник, людина, що повіси-лася (Ол.).

ВІШТА! Вигук, яким завертають коней: «Наліво!» (Пр.).

ВІЯЧКА, -ы, жс. Віялка, великий совок або лопата для про-віювання зерна. – На віячку мόжна набрати 10–12 кільо зєрна (Пн.).

ВКА-ЛЕ! н. сп. Вкажи-но! – Вка-ле, де грибы рόснут (Пр.).

ВКОПАНЬ, присл. Швидко, бігом (Пн.).

ВЛАДУВАТИСЯ, -уюся, -сшся. Знев. Упхатися, нахабно за-лізти кудись. – У фотель ся владував и не хоче встати (Ол.).

ВЛЄЧЫ, влєчу, -еш. Тягти, волокити (Ол.).

ВМАВ'ЯТИ, вмав'ям, -яш. Замовляти, заговорювати. – Она зна вмав'яти хворόбу (Ол.).

ВНИ: ВНИ МІ СЯ ЗА ТÓБОВ. Сумую за тобою (Пн.).

ВНИМАТИСЯ, внімамся, -ашся. Соромитися, ніяковіти (Ол.).

ВНУВАТИ, внувам, -аш. Нудьгувати, нудитися (Пн.).

ВНУКА, присл. Всередині. – Внўка м'я бόлит юж давно (Пт.).

ВÓБІЧ, присл. Збоку (Ол.).

ВÓБРИГ, -όга, ч. Стїжок, стїг соломи або сїна (Пн.).

ВÓБРИК, -όку, ч. Фураж для коней у дорозі (Пн.).

ВОБРОЧНИЦЯ, -і, жс. Торба для фуражу коням (Пн.).

ВÓБЦАС, -асу, ч. Див. ÓБЦАС (Пн.).

ВÓВАД, -ада, ч. Овід (Пн.).

ВОВЛЄЧЫ, -єчу, -еш. Док. вид до **ВОВЛКАТИ**. Втягти, за-тягнути (Ол.).

ВОВЛКАТИ, -ікам, -аш. Затягати, втягувати щось важке (Ол.).

ВОВНЯНКА, -ы, жс. 1. Велика хустка з чистої вовни розмі-рами 1,5×1,5 м. 2. Вовняна спідниця або сукня (Рс.).

ВÓВЦЫ, -ів, мн. Вовки (Пн.).

ВОВ'ЮРКА, -ы, жс. Білка, вивірка (Рс.).

ВÓГЕН, -гня, ч. Див. ÓГЕН (Пн.).

ВОГІНЕЦ, -нця, ч. Ворота, вхід на подвір'я (Пн.).

ВОДИТИСЯ, водится. Діятися. – Што ся водит? (Ол.).

ВÓДІЙ, -ія, ч. Хлопчик-проводир, який водить сліпого (Пр.).
ВОЄВУДСТВО, -а, с. Воеводство, адміністративна одиниця в Польщі (Пр.).

ВÓЗДУХ, -уха, ч. Повітря (Рс.).

ВÓЗНУ, вόзнеш, -е; -еме, -ете, вόзнут. Візьму. – Старий я, ста-рий, не хтят мня дівчата, вόзну басальгу, бѹду пас телята (нар. пісня) (Рс.).

ВÓЗОК, візка, ч. 1. Тачка. – Вѹзок тягнут вручну, без коня. 2. Сузір'я Малої Ведмедиці (Пр.).

ВОКАМГІНІЮ, присл. Мигцем, миттю, як оком змигнути (Ол.).

ВОКОРОНКА, -ы, жс. Отвір на горіщі для вентиляції хат-нього повітря (Ол.).

ВÓКША, -ы, ж. Сокира (Св.).
ВÓЛЕН, ВÓЛЬНА, ВÓЛЬНО. Форма 3-ї ос. одн. від **ВÍЛЬНО**. (Він, вона, воно) може, має право. – **Кáждий вóлен си мысльіти**, што хце (Пр.).
ВÓЛІНЬ, -эня, ч. Олень (Пн.).
ВОЛÍТИ, волю, -иш. Воліти, віддавати чому-небудь перевагу. – **Я волю іти до театру, як на весіля** (Рс.).
ВОЛÓЦНІ, -ів, мн. Дерев'яне пристосування для транспортування плуга (Пн.).
ВОЛÓЧКА, -ы, ж. Волічка, високоякісна вовна для плетених виробів (Пн.).
ВОЛЯ́СТІЙ, -а, -е. Той, хто має збільшену щитоподібну залозу, хворий на зуб (Ол.).
ВОЛЬ..., **ВОЛЬ...**, стол. Або... , або... (Ол.).
ВОНІТУВА́ТИ, -ую, -еш. Див. **ВЫМЬОТУВА́ТИ** (Ол.).
ВÓНКА, присл. Зовні (Ол.).
ВОНУ́ЧА, -ы, ж. Онуча, прямокутний відріз тканини, яким обмотують ноги перед взуванням (Пн.).
ВОРГА́ТИЙ, -а, -е. Губатий (Ол.).
ВÓРГАЧ, -áча, ч. Губань, людина з товстими губами (Ол.).
ВОРОЖБ'Я́РСКИЙ (СКІ), -а, -е. Ворожбитський (Ол.).
ВОРО́ЖЫЛЬ, -ыля, ч. Ворожбит, чаклун (Ол.).
ВОРО́ЖЫНЯ, -я, с. Ворожіння, чаклування (Пт.).
ВÓРЧИК, -ы́ка, ч. Дерев'яний валок, до якого прикріплюють посторонки в упряжі (Пн.).
ВОЧЕМÍНЮ, присл. Те саме, що **ВОКАМГÍНІНЮ** (Ол.).
ВПАКУВА́ТИСЯ, -уюся, -ешся. Див. **ВЛАДУВА́ТИСЯ** (Рс.).
ВПЕРÉДДЕН, присл. Напередодні (Пт.).
ВПИС, -у, ч. Запис, внесення в реєстр. – **Впис до шко́ли бу́де за́ран** (Ол.).
ВПИСÓВЕ, -óго, с. Вступний внесок при включенні до списку (Ол.).
ВПЛАЧА́ТИ, -áчам, -аш. Оплачувати, вносити плату (Ол.).
ВПРОСТ, присл. Прямо, відверто, широко. – **Пóвiм му впрост**, што о нiм дúмам (Рс.).
ВРАЖА́ТИ, вражам, -аш, -ат. Устромляти, запихати (Ол.).
ВРАЗÍТИ, вражу, вразиш, -ит. Док. вид до **ВРАЖА́ТИ**. Запхнути, устромити. – **Вразив ру́ку до кышні́** (Ол.).

ВРЕЩА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ВРЕЩА́ТИ**. Верещання (Ол.).
ВРЕЩА́ТИ, врещу, -ыш. Верещати, пронизливо кричати (Ол.).
ВРÍТИ, врiю, -еш. Дорікати комусь, сварити когось (Пр.).
ВРОЧЫ́ТИ, врочу, -ыш. Урікати, зурочувати (Ол.).
ВРУЧЫ́НЯ, -я, с. Вручення (Пр.).
ВРЯ́ВА, -ы, ж. Вереск, крик, галас (Рс.).
ВСЕ, присл. Завжди, постійно (Ол.).
ВСЕМЕ́РО, присл. Усемеро, в сім разів (більше або менше) (Пр.).
ВСКОК, присл. Ускок, скачучи (Пр.).
ВСТЕКЛІЗНА, -ы, ж. Сказ, інфекційна хвороба собак, котів та диких тварин, яка передається людям (Пр.).
ВСТЕ́КЛИЙ, -а, -е. Скажений, хворий на сказ. – **Встекло́го пса трéба ся бо́яти** (Рс.).
ВСТЕ́КЛІ, присл. *Перен.* Скажено, шалено, дуже люто (Ол.).
ВСТЕ́КЛІСТ, -óсти, ж. *Перен.* Лють, шаленство, шал (Ол.).
ВСТЕ́КЛО, присл. Те саме, що **ВСТЕ́КЛІ** (Пр.).
ВСТЕ́КТИСЯ, встéчуся, -ешся. 1. Сказитися (про тварин). 2. *Перен.* Розплютитися, осатаніти (про людину) (Пр.).
ВСТЕЧÉНИЙ, -а, -е. 1. Те саме, що **ВСТЕ́КЛИЙ**. 2. *Перен.* Лютий, шалений, осатанілий (про людину) (Пр.).
ВСТЕ́ЧЫСЯ, -éчуся, -ешся. Те саме, що **ВСТЕ́КТИСЯ** (Пр.).
ВСЯ́ДИ, присл. Скрізь, всюди (Ол.).
ВСЯ́ДИЙ, присл. Те саме, що **ВСЯ́ДИ** (Ол.).
ВСЯ́ДИЛЬ, присл. Те саме, що **ВСЯ́ДИ** (Ол.).
ВСЬЦКА́ТИСЯ, -і́камся, -ашся. Лютувати, шаленіти (Ол.).
ВТАЧА́ТИ, вта́чам, -аш. Вкотити. – **Трéба втача́ти то́ту бóчку до ко́мбры** (Ол.).
ВТЕ́ЧЫ, втечу, -еш, -е. 1. Утекти. – **Втечу з хы́жы, же́бы ніхто о мi нич не знав**. 2. Натекти (про рідину). – **Кiльо мо́же втечы ро́пы нафто́вой до той бóчки за ніч?** (Пр.).
ВТІЛÍНЯ, -я, с. Втілення (Рс.).
ВТОЧЫ́ТИ, втóчу, -ыш. 1. Те саме, що **ВТАЧА́ТИ**. – **Колóду вточы́ли до бо́йска**. 2. Налити рідини з бочки. – **Вточ там гáльбу пiва!** (Ол.).
ВТРАЧА́ТИСЯ, -áчамся, -ашся. Витрачатися, мати витрати (Пр.).

- ВУАЛЬКА, -ы, жс. Вуаль (Пт.).
 ВУГЛІЯРКА, -ы, жс. Маслянка (Ол.).
 ВУГЛО, -а, с. Ріг хати (Ол.).
 ВУДЖЕНІНА, -ы, жс. Те саме, що ВЕНДЗОНКА (Пр.).
 ВУЗДЯНИЦЯ, -і, жс. Вузечка (Ол.).
 ВУЙКО, -а, ч. Дядько, брат матері (Ол.).
 ВУЙНА, -ы, жс. Див. УЙНА (Ол.).
 ВУЙЧЫНА, -ы, жс. Дружина вуйка. Див. УЙЧЫНА (Ол.).
 ВУПАВКА, -ы, жс. Підвісний, подібний до колиски продов-
 гуватий кошик, з якого годують коней (Ол.).
 ВЧАС, присл. Вчасно, своєчасно, точно, якраз (Ол.).
 ВЧАСНИЙ, -а, -е. Ранній. – Вчасні грушки сут юж на по-
 чатку червця (Пт.).
 ВЧЕРА, присл. Вчора (Ол.).
 ВЧЭСНИЙ, -а, -е. Те саме, що ВЧАСНИЙ (Ол.).
 ВЧЭСНІ, присл. Рано. – Прид, але вчэсні! (Ол.).
 ВШЫТКО ЁДНО, присл. Однаково, все одно. – Вшытко ёдно
 не піду за него! (Ол.).
 ВШЫТОК, ВШЫТКА, ВШЫТКЕ (ВШЫТКО); мн. ВШЫ-
 ТКЫ, займ. Увесь (весь), уся (вся), усе (все); усі (всі). – У тес-
 тамэнті записав внукóви вшыток маёток. – Вшыткы дівкы до
 ньóго, же чугáна не йóго (Ол.).
 ВШТУРІТИ, -у́рям, -яш, -ят. Увіпхнути, втиснути, захова-
 ти. – Вшту́рив голóву ме́дже плéчы, бо хтiв ся стерéчы, же́бы ні-
 хто го не по́знав (Пт.).
 В'ЯНО, -а, с. Віно, посаг дружини (Пр.).

Г

- Г, прийм. У, в. – Вчэра я був г лісі (Ол.).
 ГАВК, -у, ч. Гавкіт, гавкання (Ол.).
 ГАВУШКА, -ы, жс. Галушка. ГАВУШКЫ МЕТА́НЫ, -шок...
 -ых, мн. Галушки з тіста, які кидають ложкою в окріп (Св.).
 ГАЗАРДУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Ризикувати (Пр.).
 ГАЇ́НЯ, -я, с. Прикрашання хати зеленню в Русальну неділю
 (Ол.).
 ГАЇ́ТИ, га́ю, -іш. Прикрашати зеленню (Ол.).
 ГАЇ́ДУК, -у́ка, ч. Поліцай в Австро-Угорській імперії (Пр.).
 ГАКС-ГАКС! Вигук, яким відганяють свиней (Пт.).
 ГА́ЛА, -ы, жс. Гірське пасовисько, полонина, лиса гора (Рс.).
 ГА-ЛЕ! (ГО-ЛЕ! ГО́ЛЕ-ГЕВ!). Ходи-но сюди! (Пр.).
 ГА́ЛЬКА, -ы, жс. Нижня спідниця (Пт.).
 ГА́МАН, -áна, ч. Шибеник, хуліган. – Ты гама́не, ты лайда́ку!
 (Пр.).
 ГАМЕ́РІКАН, -áна, ч. Чоловік, що проживав деякий час
 в Америці (Ол.).
 ГАМУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Гальмувати, стримувати рух транс-
 порту за допомогою гальма (Рс.).
 ГАМУ́ЛЕЦ, -льця, ч. Гальмо, пристрій для гальмування руху
 транспорту (Рс.).
 ГАМУ́ЛЬЦЬО́ВІЙ, -а, -е. Прикм. до ГАМУ́ЛЕЦ (Ол.).
 ГА́НГАР, -áра, ч. Ангар, крите приміщення для літаків (Рс.).
 ГА́НДЕЛЬ-МА́НДЕЛЬ. Торгувати як-небудь (Пр.).
 ГАНДЛЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Гендлювати, торгувати, пере-
 продувати (Пр.).
 ГА́НДЛЯР, -я́ра, ч. Гендляр, торгош, спекулянт (Пр.).
 ГА́НДЛЯ́РКА, -ы, жс. Перекупка (Пр.).
 ГА́НДЛЮ́ВЕЦ, -вця, ч. Комерсант, продавець (Ол.).
 ГА́НДЛЮ́ВІЙ, -а, -е. Комерційний, спекулятивний (Ол.).
 ГАНЬБИ́ТИ, га́ньб'ю, -иш. Ганьбити, соромити (Пр.).
 ГАНЬБИ́ТИСЯ, га́ньб'юся, -ишся. Соромитися, ніяковіти
 (Пр.).
 ГАНЬБІ́НЯ, -я, с. Дія за знач. ГАНЬБИ́ТИ (Рс.).

- ГАРАП, -апа, ч. Гарапник, довгий батіг із коротким пужалом (Ол.).
- ГАРАТАТИ, -атам, -аш. 1. Лупцювати, немилосердно бити. 2. Нищити, товкти, розбивати (Пн.).
- ГАРАТАТИСЯ, -атамся, -ашся. Лупцюватися, битися (Пн.).
- ГАРБАТКА, -ы, ж. Скромна вечірка, часто з танцями (Пр.).
- ГАРДІ, присл. 1. Гарно. 2. Багато, значна кількість чого-небудь (Пр.).
- ГАРЕНДА, -ы, ж. 1. Оренда. 2. Викуп у держави й використання права на продаж спиртного (Пр.).
- ГАРЕНДАР, -аря, ч. Орендар (Пр.).
- ГАРЕНДНИЙ, -а, -е. Прикм. до ГАРЕНДА. Орендний (Пр.).
- ГАРЕНДУВАНИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до ГАРЕНДУВАТИ. Орендований (Пр.).
- ГАРЕНДУВАТИ, -ую, -еш. Орендувати. – Ваньо загарендував в тим році два гектары поля (Пр.).
- ГАРЕШТ, -ешту, ч. 1. Арешт, затримання. 2. В'язниця (Пт.).
- ГАРЕШТАНТ, -анта, ч. Арештант, в'язень (Пт.).
- ГАРЕШТУВАТИ, -ую, -еш. Ув'язнити, позбавити волі (Пт.).
- ГАРІВКА, -ы, ж. Гарування, безпросвітна мозольна праця (Ол.).
- ГАРКУШЕР, -ера, ч. Акушер (Св.).
- ГАРКУШЕРКА, -ы, ж. Акушерка (Св.).
- ГАРМЕТІТИ, -эчу, -этиш. Гримати (Пн.).
- ГАРМІДЕР, -эру, ч. Гармидер, галас, метушня, безладдя. – В такім страшнім гармідері не годен робіти (Пн.).
- ГАРНАСИТИСЯ, -ашуся, -асишся. Змагатися, борюкатися. – Хлопці гарнасяться цілима днями на пасовійску (Пн.).
- ГАРНАСЯ, -я, с. Змотлошене сіно або солома (Св.).
- ГАРФА, -ы, ж. Знаряддя у вигляді дерев'яної рамки з нап'ятою дротяною сіткою для очищення збіжжя, щепеню (Св.).
- ГАРЦЕР, -эра, ч. Член гарцерської польської молодіжної організації; скаут (Рс.).
- ГАФТ, -у, ч. Вишивка гладдю різнокольоровими нитками (Пр.).
- ГАФТКА, -ы, ж. Гачок, металева застібка (Пр.).
- ГАФТУВАНИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до ГАФТУВАТИ. Гаптований (Пр.).

- ГАФТУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. ГАФТУВАТИ (Пр.).
- ГАФТУВА́ТИ, -ую, -еш. Гаптувати, вишивати шовком (Пр.).
- ГА́ЧА, -ати, с.; мн. ГАЧА́ТА. Лоша (Ол.).
- ГАЧА́ТКО, -а, с. Зменш.-пестл. до ГА́ЧА. Лошатко (Ол.).
- ГА́ЧЫК, -ы́ка, ч. Гачок (Пр.).
- ГАЧЫКУВА́ТИЙ, -а, -е. Гачкуватий, закручений гачком (Пр.).
- ГЫВА́ТИ, гывам, -аш. 1. Забивати що-небудь (напр., у стіну). 2. Убивати когось, позбавляти життя (Ол.).
- ГВАДЖЕ́НІЦЯ, -і, ж. Терлиця, дерев'яний пристрій для обробки льону. – Лен ламают ламаніцьом і гвадят гвадженіцьом (Пр.).
- ГВАДИ́ТИ, гваджу, гвадиш. Тіпати, очищати від терміття, вигладжувати (про льон) (Пр.).
- ГВАРИ́ТИ, гва́рю, -иш. Говорити, казати. – Гва́рят вшы́ткы лю́де, же вóйны не бу́де (нар. пісня) (Пр.).
- ГВАСТИ́ТЕЛЬ, -эля, ч. Власник (Ол.).
- ГВО́НИ, присл. Торік, минулого року (Ол.).
- ГЕВ, присл. Тут. – Гев м'я пошкрябай, бо там м'я бóлит (Ол.).
- ГЕВА́ДИ, присл. Сюди, в цей бік. – Йдте гевáди, де ест стéжка (Ол.).
- ГЕТ, присл. 1. Геть, цілком, зовсім. – Гет-см за́хрип! 2. Ген далеко, ген-ген. – По́їхав гет за мо́ре (Ол.).
- ГЕ́ЦА, -ы, ж. Комедія, пустощі, жарти. – То бы́ла допі́ро ге́ца, як йóму вóди до рука́ва наля́ли (Ол.).
- ГЕЦУВА́ТИ, -ую, -еш. Пустувати, жартувати (Рс.).
- ГІ́ДРА, -ы, ж. 1. Перен. Гадина, зміюка (про людину). 2. Злий дух, біда. – Гідра бы тя взя́ла к чо́ртам! (Рс.).
- ГІ́КА, -ы, ж. Картопляне бадилля. – Гі́ка компе́ряна до́бра ест для печы́ня компе́ри (Пр.).
- ГИЦЛІ́ВКА, -ы, ж. 1. Господарство гиця (собаколова). 2. Дружина гиця. 3. Перен. Лайдачка (Пр.).
- ГЫ́БАЙ, н. сп. Ходи, йди. – Гы́бай скóро до́мів, бо ніч надхóдит (Пт.).
- ГЫ́БНУ́ТИ, гы́бну, -еш. Гинути. – Корóвы гы́бнут без па́шы (Пр.).
- ГЫВКА́ТИ, гывкат. Гукати: «У-гу!», кричати совою. – Со́ва гывкат гно́чы (Ол.).

- ГЫД**, -у, ч. Гидь, гидота, нечисть, бруд (Ол.).
- ГЫН**, присл. Там; ген. – Пішов гын за ліс й не дас про себе знати (Рс.).
- ГЫНАДИ**, присл. Туди, в той бік, тією дорогою (Рс.).
- ГЫРКАТИ**, гыркам, -аш. Сердито гримати на когось, покрикувати. – Не любит невіста свекрѳви, гыркат на ню (Ол.).
- ГЫРКЫНЯ**, -і, жс. Скрип (*Lactaria piperata*), гриб із роду хрящів-молочників (Св.).
- ГЫРЛИЦЯ**, -і, жс. Див. ГРЕБЛИЦЯ (Св.).
- ГЫРТАН**, -ани, жс. Гортань (Пр.).
- ГЫЦ!** Вигук, яким відганяють kota. – Гыц із пѳца! (Ол.).
- ГЫЦКАТИ**, гыцкам, -аш. Підстрибувати. – Зяц гыцкат по стѳрни (Ол.).
- ГЫЦКАТИСЯ**, гыцкамся, -ашся. Скакати, перекидатися. – Дігйна ся гыцкат на постѳли (Пр.).
- ГЫЧА**, -а, с. Бадилля; ботвина. – Гыча з бураків любится худѳбі (Рс.).
- ГЫЧАЛЬ**, -али, жс. Те саме, що ГЫЧА (Ол.).
- ГЫВКАТИ**, гывкам, -аш, -ат; н. сп. гывкай! -айме! -айте! Голосно кричати, гойкати, вигукувати: «Ю-гу-гу!» (Ол.).
- ГПОТЕКА**, -ы, жс. Архів, де зберігаються права на землю й будинки (в Польщі) (Пр.).
- ГПОТЕЧНИЙ**, -а, -е. Записаний у судових книгах (Пр.).
- ГІСТОРІЧНИЙ**, -а, -е. Історичний; справжній, дійсний (Рс.).
- ГІСТОРІЯ**, -ий, жс. Історія (Рс.).
- ГІЦ**, -у, ч. Розпечене, нагріте до білого кольору залізо (Пр.).
- ГІЦУВАТИ**, -ую, -еш. Розпикати залізо до білого. 2. Сильно напаловати в печі, підкидаючи дрова чи вугілля (Пр.).
- ГЛА**, -и, жс. Голка (Ол.).
- ГЛАДЖЕНІЦЯ**, -і, жс. Те саме, що ГВАДЖЕНІЦЯ (Ол.).
- ГЛАДІТИ**, глადжу, глاديш, -ит. 1. Те саме, що ГВАДІТИ. 2. Вирівнювати що-небудь. – Выгладив дошкы (Ол.).
- ГЛАПАТИ**, глапам, -аш, -ат. Те саме, що ГЛАПІТИ (Ол.).
- ГЛАПІТИ**, глап'ю, -иш, -ит. Спіймати, схопити, зловити. – Глапив п'аха й дав го дігйні (Ол.).
- ГЛАСКАНЯ**, -я, с. Дія за знач. ГЛАСКАТИ (Пр.).
- ГЛАСКАТИ**, гласкам, -аш. Гладити, пестити, голубити (Пр.).
- ГЛАСКАТИСЯ**, гласкамся, -ашся. Гладити себе руками (Пр.).

- ГЛИВА**, -ы, жс. Глива, вид їстівних грибів (Ол.).
- ГЛИНЯСТИЙ**, -а, -е. Кольору глини (Пт.).
- ГЛИЦЯ**, -і, жс. Спиця для плетення (Пт.).
- ГЛОБОК**, -бка, ч. Плішка, кілок. – Глобок гбивають мѳдже обрѳчку коси а кіся (Св.).
- ГЛОНИ**, присл. Див. ГВЌНИ (Ол.).
- ГЛУБІН**, -іни, жс. Глибінь (у воді). – Глубін така, што дна не видно (Пр.).
- ГЛУБОКИЙ (КІ)**, -а, -е. Глибокий. – На подвірци выкопали глубѳку стѳдню (Ол.).
- ГЛУБОКІСТ**, -ѳсти, жс. Глибина (Ол.).
- ГЛУБОКО**, присл. Глибоко (Ол.).
- ГЛУПАВИЙ**, -а, -е. Дурнуватий (Ол.).
- ГЛУПАВО**, присл. Дурнувано (Ол.).
- ГЛУПІЙ**, -ѳго, ч. Неїстівний (про гриби). – Глупѳго гриба аѳо блѳвака чѳсто мѳжна знайти в лісі (Ол.).
- ГЛУПІТИ**, -ію, -еш. Дурнішати, втрачати розум, розсудливість (Ол.).
- ГЛУПКУВАТИЙ**, -а, -е. Придуркуватий, дурненький (Ол.).
- ГЛУПТАЧОК**, -чка, ч. Дурень, нерозумна людина (Ол.).
- ГЛУХІ**, -ѳго, ч. Глухий, людина, яка нічого не чує (Рс.).
- ГЛУШЕЦ**, -шца, ч. Глухар, птах родини тетеревових (Св.).
- ГЛЯДАНЯ**, -я, с. Дія за знач. ГЛЯДАТИ (Пр.).
- ГЛЯДАТИ**, глядам, -аш. Шукати (Пр.).
- ГЛЯЗУРА**, -и, жс. 1. Емаль або тонкий шар скла. 2. Глазур, цукрова маса для оздоблення тістечок (Пр.).
- ГМЕРАТИ**, гмерам, -аш. Умирати, помирати. – Як няньо гмерали, то пѳред смѳртъом тестѳмент написали (Ол.).
- ГМЕРЛИЙ**, -ѳго, ч. Покійний, небіжчик (Ол.).
- ГМЕРТВЕЦ**, -рця, ч. Мрець (Ол.).
- ГМЛІСТІ (ГМЛІСТО)**, присл. Туманно, імлісто (Ол.).
- ГНАТКЫ**, -ток, мн. Передня частина саней, на яких перевозять будівельні матеріали (дерево) (Ол.).
- ГНИЙНИЦЯ**, -і, жс. Бічна дошка саней або підводи, якими возять гній (Пт.).
- ГНИЛИЦІ**, гнилиц, мн. Гнилички, сорт груш (Рс.).
- ГНІЗДОВІСКО**, -а, с. Місце гніздування птахів, де вони виводять пташенят (Ол.).

- ГНОЇВНЯ**, -і, ж. Гноєсховище (Св).
- ГНОЇНЯ**, -я, с. Дія за знач. **ГНОЇТИ** (Пр.).
- ГНОЇТИ**, гною, -їш. Гноїти, вносити в ґрунт органічні добрива (Пр.).
- ГНОЧЫ**, присл. Вночі. – *Сóва полієс на мýшы лем гночы* (Ол.).
- ГНУВАТИ**, гну́ю, -єш. Набридати, канючити. – *Він гну́вав, жебы му да́ли хлі́ба* (Ол.).
- ГНЯДИЙ**, -ого, ч. Гнідий (кличка коня темно-коричневої масті) (Пр.).
- ГОБЕЛЬ**, -бля, ч. Рубанок, столярний прилад для вирівнювання поверхні дощок (Пр.).
- ГОБЛИК**, -йка, ч. *Змениш* до **ГОБЕЛЬ** (Пр.).
- ГОБЛІВКИ**, -вок, мн. Тріски, що залишаються після стругання рубанком (Пр.).
- ГОБЛОВА́НЯ**, -я, с. Дія за знач. **ГОБЛЮВА́ТИ** (Пр.).
- ГОБЛЮВА́ТИ**, -ю́ю, -єш. Стругати дошки рубанком (Пр.).
- ГОБЛЯР**, -яра, ч. 1. Тесля. 2. Столяр (Ол.).
- ГОБЛЯ́РКА**, -ы, ж. 1. Стругальний верстат. 2. Теслярство, столярство. – *На гобля́рці Ва́ньо зара́б'ят мізе́рны грóшы* (Пр.).
- ГОБЛЯ́РНЯ**, -і, ж. Столярня (Ол.).
- ГОВЕ́ДА**, -ы, ж. Паскуда, мара. – *Ты, гове́до, не маш ту нич до робóты!* (Ол.).
- ГОДИ́НА**, -ы, ж. 1. Настінний годинник. – *То́та годи́на, што ві́сит на сті́ні, ма ю́ж 150 ро́ків*. 2. Година, одиниця виміру часу. 3. Час, пора дня. – *То ю́ж пі́зна годи́на, тре́ба спáти* (Пр.).
- ГОДИ́НКА**, -ы, ж. Ручний годинник (Ол.).
- ГОДУВА́НКА**, -ы, ж. Дівчинка, взята на утримання (Пт.).
- ГОЇ́ТИСЯ**, гої́тсь. Гої́тсья, зарубцьовуватися. – *Ра́на ся до́брі гої́т* (Пт.).
- ГОЙ́НИЙ**, -а, -е. Щирий, щедрий (Пт.).
- ГОЙ́НУВА́ТИ**, -у́ю, -єш. Розкидатися чимось, щедро роздавати. – *Ма́рно не го́йну́й хлі́бом* (Ол.).
- ГО́КУС-ПО́КУС**. Фокус-мокус (*фразя фокусників*) (Ол.).
- ГОЛÓВА**, -ы, ж. Голова. **АДА́МОВА ГОЛÓВА**, -ой... -ы, ж. Великий нічний метелик із родини сфінксів (Пр.).
- ГОЛОВІ́СКО**, -а, с. Головище (Ол.).
- ГОЛОСНА́ВО**, присл. Досить голосно, голосисто (Ол.).
- ГОЛОТÉЧА**, -ы, ж. Голе місце (Пн.).

- ГОЛУ́БНИК**, -йка, ч. Голубник, будиночок для голубів (Пр.).
- ГО́ЛУЗ**, -у́зи, ж. Гілляка, галуза (Ол.).
- ГОЛУ́ЗКА**, -ы, ж. *Змениш* до **ГО́ЛУЗ**. Гілка, галузка (Ол.).
- ГОЛУЗО́ЧКА**, -ы, ж. *Пестл* до **ГОЛУ́ЗКА**. Гілочка, галузочка (Пт.).
- ГО́ЛЯ**, -і, ж. Гола вершина; галявина, полонина (Ол.).
- ГО́ЛЯР**, -яра, ч. Перукар (Ол.).
- ГО́МАР**, -ára, ч. Омар, великий морський рак (Св.).
- ГО́МБИК**, -йка, ч. Гудзик (Рс.).
- ГОМІ́ВКА**, -ы, ж. Грудка сиру з м'ятою (Пр.).
- ГО́НІР**, -ору, ч. 1. Честь, почесі́. – *О́ддай му го́нір, як го спóткаш*. 2. Чванькуватість, пиха. – *Заду́же го́нору в ті́м чолові́ку сі́дит* (Ол.).
- ГОНОРО́ВІЙ**, -а, -е. 1. Чесний, який не хоче чужого. 2. Гоноровий, чванькуватий, пихатий (Ол.).
- ГОНОРО́ВО**, присл. З честю, без винагороди (Ол.).
- ГО́НЧАК**, -áка, ч. Мисливський собака (Св.).
- ГО́РЕЧ**, -éчи, ж. Гіркота. – *Ліка́рство, зробéне з полі́ну – то сст ве́лька го́реч* (Пр.).
- ГО́РИЛЬ**, -йля, ч. Горила, найбільша з людиноподібних мавп (Рс.).
- ГОРІ́ЗНАЧ**, присл. Горилиць, лежачи на спині. – *Хло́пец плі́не горі́знач* (Пр.).
- ГО́РНЯ**, -яти, с. Горня, чашка (Пн.).
- ГОРНЯ́ТКО**, -а, с. *Здрі́бн* до **ГО́РНЯ**. Горнятко (Рс.).
- ГОРОХОВ'Я́НКА**, -ы, ж. Стебло і листя гороху (Св.).
- ГО́РСТКА**, -ы, ж. В'язка льону. – *З ка́ждой го́рстки мо́жна зроби́ти є́дно пові́смо, а з дванадцéтьох пові́сем – є́дну кы́тку* (Св.).
- ГО́РЦІ**, -ів, мн. Горшки (Пн.).
- ГО́РЧАР**, -ára, ч. Неістивний гриб (Пт.).
- ГОРЧЫ́СКО**, -а, ч. Великий або незугарний горщик (Ол.).
- ГО́РЩА**, -і, ж. Пригорща, кількість, яка вмщується у жмені (Пт.).
- ГОРЯ́ЧИЙ**, -а, -е. Гарячий. – *Мо́ло́ко бы́ло горя́че* (Ол.).
- ГОРЯ́ЧКА**, -ы, ж. Гарячка, підвищена температура людського тіла (Пт.).
- ГОРЯ́ЧКУВА́ТИ**, -у́ю, -єш. Температурити, мати гарячку (Пт.).

ГОСПОДА́РКА, -ы, жс. 1. Господарство. 2. Господарюван-
ня, хазайнунанья, спосіб ведення господарства. – То кéпска гос-
подáрка, як бракує їсти (Ол.).

ГО́ЦКЫ-КЛЬО́ЦКЫ, мн. Дурниці, нісенітниці. – Што ми
оповідаш го́цкы-кльо́цкы? (Ол.).

ГРАБА́НКА, -ы, жс. В'язка сіна або соломи (Пн.).

ГРА́БАР, -áря, ч. Чоловік, який громадить сіно. – Граба́рі
граба́ют сіно і склада́ют го в кіпкы (Пн.).

ГРАБА́ТИ, гра́бам, -аш, -ат; -áме, -áте, -áют. Громадити сі-
но. – Сіно трéба граба́ти то́вды, як ест дóбра хві́ля (Пт.).

ГРАБА́ЧКА, -ы, жс. Жін. до ГРА́БАР (Пт.).

ГРАБІ́НА, -ы, жс. Графиня, дружина графа (Ол.).

ГРА́БСТВО, -а, с. 1. Графство, володіння, маєток графа.
2. Графський титул (Ол.).

ГРАБ'Я́, грабі́ого, ч. Граф (Ол.).

ГРАБ'Я́НКА, -ы, жс. Донька графа (Ол.).

ГРАБЬО́ВСКИЙ (СКІ), -а, -е. Графський (Ол.).

ГРАЙКА́, -ы, жс. Див. ОРГÁНКИ (Св.).

ГРА́НЬ, гра́ни, жс. Жар. – Компéрі найлі́пше ся пéчут в гра́ни
(Рс.).

ГРАЦА́ТИ, гра́цам, -аш. Див. ВО́НІТУВА́ТИ (Пн.).

ГРЕБА́НЯ, -я, с. Дія за знач. ГРЕБА́ТИ. Розгрібанья (Ол.).

ГРЕБА́ТИ, гре́бам, -аш. Розгрібати щось, гребтися, длуба-
тися в чомусь (Св.).

ГРЕБЛІ́ЦЯ, -і, жс. Залізна щітка для чесання худоби (Пр.).

ГРЕ́ЦКИЙ (КІ) О́РІХ, -óго... -íха, ч. Волоський горіх (Пр.).

ГРІ́ВАЧ, -áча, ч. Порода голуба, який має на шиї своєрідну
маніжку з пір'я (Рс.).

ГРИВКА́СТИЙ, -а, -е. Прикм. до ГРІ́ВАЧ. – То ест грив-
ка́стий гóлуб (Рс.).

ГРИНАДІ́ЄР, -éра, ч. Гренадер, жовнір відбірних загонів
піхоти в австрійській армії (Св.).

ГРО́БАР, -áря, ч. Гробар, людина, що копає могили (Св.).

ГРОБО́ВЕЦ, -вця, ч. Гробниця, споруда, в якій ховають по-
мерлих (Рс.).

ГРОМАДЖЫ́НЯ, -я, с. Збір, зосередження, скупчення в од-
ному місці (Ол.).

ГРУ́БА, -ой, жс. Вагітна (Ол.).

ГРУБА́ВО, присл. Товстувато (Ол.).

ГРУ́БАС, -áса, ч. Товстун, черевань (Рс.).

ГРУБА́СКА, -ы, жс. Товстуля, гладуха (Рс.).

ГРУ́БИЙ, -а, -е. Товстий, грубий. ✧ ГРУ́БИЙ ПІ́НЯЗ. Ве-
ликі гроші (Рс.).

ГРУ́ДИ, мн. 1. Грудна клітка в людині. 2. Молочні залози
жінки (Пт.).

ГРУЖА́ТИ, гру́жам, -аш. М'яти, роздавлювати щось. – Она
гру́жат в го́рци гру́лі (Ол.).

ГРУ́НИК, -íка, ч. Горбок (Пн.).

ГРУЩА́НКА, -ы, жс. Компот із сушених груш (Ол.).

ГРЯ́ДКА, -ы, жс. 1. Дрючок у хаті під стелею, на який вішали
прядиво. – Грядкы бь́ли розмі́нены од трага́ря до сті́ни áбо до
комі́на. 2. Грядка, невелика ділянка землі, де вирощували го-
родні культури (Св.).

ГУ́БА, -ы, жс. 1. Заг. назва. Їстівний гриб. – Назбе́рав-ем пов-
ний ко́шык губ. 2. Гриб, що росте на дереві (Fomes) (Ол.).

ГУ́ДАК, -áка, ч. Музикант, музика (Пр.).

ГУДА́ЧОК, -чка, ч. Змени.-нестл. до ГУ́ДАК. – Загра́й ми,
гудáчку, на дуду, най я свóс го́ре-лі́хо забуду (нар. пісня) (Пр.).

ГУДЛЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Бідувати, капарити (Ол.).

ГУ́ДЛЯ, -і, жс. 1. Безладдя; біднота. 2. Погана, фальшива гра
на музичних інструментах (Ол.).

ГУ́ЖВА, -ы, жс. Короткий ланцюг з обручем на кінці, що
з'єднує гряділь плуга з коліщатами (Св.).

ГУ́ЗЯ! Вигук, яким нацьковують собак: «Гужжа!» (Ол.).

ГУК, -у, ч. Гул (відголос труби, грому, гарматних пострілів)
(Рс.).

ГУКА́ТИСЯ, гукатся. Бути у стані тічки (про свиню). – Сви-
ня ся гукат, трéба сй до кну́ра (Св.).

ГУ́ЛЯ-ГУ́Ч! Вигук, яким відганяють гусей: «Гиля!» (Ол.).

ГУЛЯ́ЙДУ́ША, -ы, ч. Гуляка, гультай. – Гуля́йдү́ша без кон-
ту́ша не мо́же жы́ти без палю́нкы (Рс.).

ГУЛЯКА́ТИ, -я́кам, -аш. Галайкати, голосно і безладно ви-
крикувати (Пр.).

ГУЛЯТЬКА́, -ы, жс. Пиятика, веселе гуляння з випивкою (Рс.).

ГУ́ЛЬТАЙ, -áя, ч. Гультай, нероба (Ол.).

ГУЛЬТА́ЙСКИЙ (СКІ), -а, -е. Прикм. до ГУ́ЛЬТАЙ (Пр.).

ГУНЯ, -і, ж. Верхній вовняний чоловічий одяг у формі накидки (Пн.).

ГУНЯНКА, -ы, ж. Пальто з чистої овечої вовни (Пр.).

ГУЊКА, -ы, ж. Короткий піджак з овечої вовни (Пр.).

ГУРА! Ура! (бойовий заклик або вигук радості) (Пн.).

ГУРАГАН, -ану, ч. Ураган; сильний вітер (Пр.).

ГУРВАТИ, гурву, -еш. 1. Урвати, відірвати від цілого; перервати надвоє. 2. *Перен.* Ушкварити, сильно вдарити. – Як-см го гурвав, то він гпав (Пн.).

ГУРКАНЯ, -я, с. 1. Гуркіт, гуркотіння, відлуння грому. 2. Стукіт, звуки від ударів (Пн.).

ГУРМА, -ы, ж. Юрба, натовп (Ол.).

ГУРМОМ, *присл.* Гуртом, громадою. – Підеме на забаву гурмом (Пр.).

ГУРТОВНИК, -іка, ч. Купець, що скуповує або продає товари гуртом (Пр.).

ГУСЕЛЬКЫ, -льок, *мн.* Скрипочка (Ол.).

ГУСЛІЧКЫ, -чок, *мн.* Те саме, що ГУСЕЛЬКЫ (Ол.).

ГУСЮ-ГУСЮ! Вигук, яким кличуть гусей: «Гусю-гусю!» (Пр.).

ГУСЯР, -яра, ч. Гусій, хлопець, який пасе гусей (Св.).

ГУСЯЧ, -яча, ч. Те саме, що ГУСЯР (Ол.).

ГУСЬТАВКА, -ы, ж. Гойдалка (Ол.).

ГУСЬТАНЯ, -я, с. Дія за знач. ГУСЬТАТИ (Ол.).

ГУСЬТАТИ, гусьтам, -аш. Гойдати, колисати (Ол.).

ГУТА, -ы, ж. Фабрика, на якій переплавляють метал або виготовляють скло та вироби з нього (Пт.).

ГУТНИК, -іка, ч. Робітник, що працює на гуті (Пт.).

ГУХНАЛЬ, -аля, ч. Вухналь, цвях, яким прибивають підкову до кінського копита (Пр.).

ГУЦУЛ, -ула, ч. 1. Гуцул, житель Східних Карпат. 2. Гуцульський низькорослий кінь, дуже витривалий і невибагливий (Св.).

ГУЦЯТИ, гүцям, -яш. Гуцукати, колихати дитину на колінах чи на руках (Пт.).

ГУЧАНЯ, -я, с. Дія за знач. ГУЧАТИ. Гудіння (Ол.).

ГУЧАТИ, гүчыт. Гудіти. – Штбси в тім пёцу барз гүчыт (Ол.).

ГУЧНІ, *присл.* Гучно, голосно, дзвінко (Ол.).

Г

ГАБІНЕТ, -ёту, ч. 1. Кабінет, окрема кімната. 2. Рада міністрів (Пр.).

ГАБЛЬОТКА, -ы, ж. Засклена шафка, малий сервант (Рс.).

ГАГАТЕК, -тка, ч. Задавака. – З тебе добрий гагатек, мій ко-ёго (Ол.).

ГАГАТИ, гагаш, -ат. Гегати (про гусей) (Ол.).

ГАДАНИНА, -ы, ж. Базікання, балачки (Ол.).

ГАДАНЯ, -я, с. Говоріння, балакання (Рс.).

ГАДАТЛІВИЙ, -а, -е. Балакучий (Пт.).

ГАДАТЛІВИСТ, -ости, ж. Балакучість (Пт.).

ГАДАЧ, -ача, ч. Балакун, базіка (Ол.).

ГАДУ-ГАДУ, *невідм.* Галай-балай (про довгу розмову). – Вы сббі гаду-гаду, а там дзёцко плаче (Ол.).

ГАДУЛА, -ы, ч. Те саме, що ГАДАЧ (Рс.).

ГАДУЛЬСТВО, -а, с. Те саме, що ГАДАТЛІВИСТ (Рс.).

ГАЗ, -у, ч. Газ, речовина, що не має ні форми, ні об'єму (Рс.).

ГАЗА, -ы, ж. Вид дуже рідкої і прозорої тканини; марля (Пт.).

ГАЗДА, -ы, ч. Господар (Пр.).

ГАЗДЫНЯ, -і, ж. Господиня (Пр.).

ГАЗДІВКА, -ы, ж. Господарство (Пр.).

ГАЗДІВСКИЙ (СКИ), -а, -е. 1. *Прим.* до ГАЗДІВКА. Господарський. 2. *Прим.* до ГАЗДА. Господарів. – На газдівці лішався все найстарший газдівський сын (Пр.).

ГАЗЕТЯР, -яра, ч. 1. Хлопець, який розносить і продає газети. 2. Газетяр, репортер (Пр.).

ГАЗОВИЙ, -а, -е. *Прим.* до ГАЗ (Рс.).

ГАЗОВНЯ, -і, ж. Фабрика газу, який використовується для освітлення або опалювання (Пр.).

ГАЗОМІР, -іра, ч. Прилад для вимірювання об'єму використаного газу (Рс.).

ГАЙВКА, -ы, ж. Хатка лісника (Св.).

ГАЙДА, -ы, ж. 1. Кобза, дуда. 2. Польова колиска на дрючках (Пр.).

ГАЙОВИ, -ого, ч. Гайовий, лісник (Св.).

ГАЙС, -у, ч. Гас, продукт переробки нафти, який вживається для освітлення приміщень (Св.).

ГАЛГАН, -ана, ч. 1. Пустун, збитошник (про неслухняну дитину). 2. Негідник, поганець. 3. Лахман, ганчірка; знищений старий костюм. 4. Нічого не варта річ (Ол.).

ГАЛГАНІСКО, -а, ч. 1. Хуліган. – Ты, галганіску, я ты дам, я тя выпэру, як тя гвап'ю! 2. Мерзотник, ледащо, пияк (Ол.).

ГАЛГАНЯР, -яра, ч. Міняйло, людина, що вимінює макулатуру, ганчірки («галгань») на дрібну галантерею (Пр.).

ГАЛГАНЬСТВО, -а, с. 1. Ганчір'я, лахміття, макулатура. 2. Паскудство, мерзотність, безпринципність (Ол.).

ГАЛЕРІЯ, -ії, ж. Галерея, замкнутий коридор; довгий зал із колонадою (Пр.).

ГАЛЄТА, -ы, ж. 1. Галета, сухий коржик із прісного тіста. 2. Діжечка для вершкового масла (Пр.).

ГАЛКА, -ы, ж. Кулька, ролик. ГАЛКА МУШКАТОВА. Мускатний горіх (Пт.). ГАЛКА ОЧНА. Очне яблуко (Пр.).

ГАЛЯНТЕРІЯ, -ії, ж. Галантерея, дрібні предмети, що служать доповненням до одягу (гудзики, стрічки, мереживо) (Пр.).

ГАЛЯНТУВАТИСЯ, -уюся, -ешся. Вишукано вдягатися (Пр.).

ГАЛЯРЄТА, -ы, ж. Желе, драгли. – Трясеся, як галярєта (Пт.).

ГАЛЯРЄТКА, -ы, ж. Те саме, що ГАЛЯРЄТА (Пт.).

ГАЛЯРЕТУВАТИЙ, -а, -е. Драглистий (Ол.).

ГАЛЬОП, -опу, ч. Галоп, швидкий біг коня (Пр.).

ГАЛЬОПОМ, присл. 1. Галопом. 2. *Перен.* Швидко. – Придту, але гальопом! (Пр.).

ГАЛЬОПУВАНЯ, -я, с. 1. Швидкий біг коня. 2. Поспіх (Пт.).

ГАЛЬОПУВАТИ, -ую, -еш. 1. Гнати коня галопом. 2. *Перен.* Квапитися з роботою (Пт.).

ГАЛЬОШ, -оша, ч. Див. КАЛЬОШЫ (Ол.).

ГАМБА, -ы, ж. 1. Рот. 2. *Знев.* Пашека. – Ма гамбу од уха до уха (Ол.).

ГАМБАЛЬКА, -ы, ж. 1. Жінка з великим ротом або товстими губами. 2. *Знев.* Пашекуха (про язикату жінку) (Ол.).

ГАМБІСКО, -а, ч. *Згруб.* Морда, пелька (Ол.).

ГАМБЎЛЯ, -і, ж. Те саме, що ГАМБЎСЯ (Ол.).

ГАМБЎСЯ, -і, ж. *Пестл.* Ротик, губки (Пр.).

ГАНІТИ, ганю, -иш. Гудити (Пр.).

ГАНІНЯ, -я, с. Осудження (Ол.).

ГАНЦ, присл. Зовсім, цілком. – Тот чоловік ганц обдёртий (Пн.).

ГАНЧ, -у, ч. 1. Недолік в організмі. – Кін ма ганч, бо він ма фусблят. 2. Помилка, недоробка, брак у роботі (Пр.).

ГАНЧУВАТИ, -ую, -еш. Критикувати, вказувати на недоліки (Пр.).

ГАПА, -ы, ч. 1. Той, хто бездумно задивляється на що-небудь.

2. Гава-роззява, той, хто прогавив що-небудь (Пр.).

ГАПИТИСЯ, гап'юся, -ишся. *Згруб.* Бездумно задивлятися, витріщатися на що-небудь (Пр.).

ГАРБАР, -аря, ч. 1. Кожум'яка, ремісник, який вичиняє шкіру.

2. Власник фабрики-гарбарні (Пт.).

ГАРБАРКА, -ы, ж. Дружина гарбаря (Пт.).

ГАРБАРНЯ, -і, ж. Фабрика, на якій вичиняють шкіру (Пт.).

ГАРБАРСТВО, -а, с. Ремесло вичинювання шкіри (Пт.).

ГАРБНИК, -іка, ч. Одержувана з кори дерев речовина, яка служить для вичинювання шкіри (Пр.).

ГАРГАЛО, -а, с. Те саме, що ГАРДЛО (Пр.).

ГАРГЄЦКЫ, -цок, мн. 1. Агрбус; ягоди агрусу. 2. Смородина (Пн.).

ГАРГОТАТИ, -отам, -аш. Торохтати, говорити дуже швидко й нерозбірливо (Пт.).

ГАРДЕРОБА, -ы, ж. Роздягальня, кімната для перевдягання акторів; склад театральних костюмів (Пр.).

ГАРДЛО, -а, с. Горло (Рс.).

ГАРДЛОВИК, -іка, ч. Лікар, який лікує горло (Пр.).

ГАТУНКОВИЙ, -а, -е. Якісний, сортовий. – То гатункова порода овец (Рс.).

ГАТУНКУВАТИ, -ую, -еш. Сортувати, ділити на види, сорти; групувати, класифікувати (Рс.).

ГАФА, -ы, ж. Невдалий виступ; невміле поведження в товаристві; недоречний вчинок (Пр.).

ГАЧЫ, -ів, мн. Кальсони (Пн.).

ГБУР, -а, ч. Простак, безкультурна, неосвічена людина (Пр.).

ГВАЛТ, -у, ч. 1. Гвалтування. 2. Несамовитий крик, лемент (Пр.).

ГВАЛТОВНІ, присл. 1. Галасливо. 2. Силоміць, застосовуючи силу. 3. Швидко, несподівано, раптово (Пр.).

ГВАЛТУ! «Гвалт!», «Пробі!» (волення про допомогу). – Люде, гвалту, ратуйте! (Пр.).

ГВАЛТУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Лементувати, голосно кричати (Пр.).

ГВАРАНТУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Гарантувати, давати запоруку (Пр.).

ГВАРАНЦІ́ЙНИЙ, -а, -е. Гарантійний (Ол.).

ГВАРАНЦІ́Я, -ії, жс. Гарантія, запорука чого-небудь (Пр.).

ГВЫ́Ч, -а, ч. Риба з великою головою (Ол.).

ГДЕРА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ГДЕРА́ТИ**. Буркотіння (Ол.).

ГДЕРА́ТИ, где́рам, -аш. Надокучливо і довго буркотіти (Пр.).

ГЕВГА́ТИ, гевга́ш, -ат. Гелгати (про гусей). – Гу́си гевга́ют або гівджут (Ол.).

ГЕГА́ДЗЫ, -ів, мн. Ягоди агрусу (Рс.).

ГЕГА́ДЗКЫ, -дзок, мн. Змени. до **ГЕГА́ДЗЫ** (Св.).

ГЕГА́ДКЫ, -док, мн. Те саме, що **ГЕГА́ДЗКЫ** (Св.).

ГЕ́ЛДА, -ы, жс. Біржа (Пр.).

ГЕМА́ЙН, -а́йна, ч. Рядовий жовнір австрійської армії (Пр.).

ГЕМА́ЙНЕР, -е́ра, ч. Те саме, що **ГЕМА́ЙН** (Пр.).

ГЕОРГІ́НІЯ, -ії, жс. Жоржина, декоративна квіткова рослина (Dahlia) (Св.).

ГЕСТ, -у, ч. Жест, рух рукою як вияв емоції (Пр.).

ГЕСТИКУЛЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Жестикулювати, вимахувати руками (Пр.).

ГЕСТИКУЛЯ́ЦІЯ, -ії, жс. Жестикуляція (Пр.).

ГЕФРЕ́ЙТЕР, -е́ра, ч. Капрал, старший жовнір австрійсько-го війська, який розводить вахту, навчас рекрутів (Св.).

ГЕШЕ́ФТСМАН, -а́на, ч. Торгівець, гендляр (Пр.).

ГЕШЕ́ФТЯР, -я́ра, ч. Спекулянт, шахрай, ділок; торгівець незаконними товарами (Рс.).

ГЗІ́ТИСЯ, гзю́ся, гзі́шся, -і́тсья. 1. Гедзатися, збуджено бігати, брикати від укусу гедзя (про тварин). – Кед му́хы куса́ют, то худоба гзі́тсья. 2. *Перен.* Вередувати, комизитися, перебирати. – Чом же Гриц не ві́дів, же дівка гзі́тсья з па́рїбка́ми? (Пр.).

ГЫ́ЛТА́ТИ, гы́лтам, -аш, -ат. Ковтати (Рс.).

ГЫ́РГЫ, мн. Горгоші, плечі. – Бра́ти дзе́цко на гы́ргы (Ол.).

ГЫ́ТКА́ТИ, гы́ткам, -аш, -ат; -а́ме, -а́те, -а́ют. Лоскотати (Пн.).

ГЛЕ́ЙТА, -ы, жс. Емаль, склоподібна блискуча полива; окис олова (Пр.).

ГЛІ́ТА, -ы, жс. Полива, емаль на горшках (Рс.).

ГЛУ́ПЬО, *присл.* 1. По-дурному. 2. Ніяково. – Зробило мі ся глупьо (Ол.).

ГЛЯ́НЦ, -у, ч. Глянц, лиск, блиск начищеної шкіри (Рс.).

ГЛЯ́НЦПА́ПІР, -е́ру, ч. Наждачний папір (Пт.).

ГЛЯ́НЦУВА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до **ГЛЯ́НЦУВА́ТИ** (Ол.).

ГЛЯ́НЦУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ГЛЯ́НЦУВА́ТИ** (Ол.).

ГЛЯ́НЦУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Глянцувати, наводити лиск (Ол.).

ГЛЯ́УБЕРСКА СІ́ЛЬ. Глауберова сіль, сіль сірчаноокислого натрію (Пр.).

ГМА́ТВАНІ́НА, -ы, жс. Плутанина (Св.).

ГМА́ТВА́ТИ(СЯ), гма́твам(ся), -аш(ся). Плутати(ся), заплутувати(ся) (Св.).

ГМА́Х, -у, ч. Дуже великий будинок (Пр.).

ГМЕРА́НІНА, -ы, жс. Повільна, марудна робота (Ол.).

ГМЕРА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ГМЕРА́ТИ**. Длубання, копір-сання (Ол.).

ГМЕРА́ТИ, гме́рам, -аш. Длубатися, повільно робити (Ол.).

ГМЕРА́ТИСЯ, гме́рамя, -ашся. *Перен.* Копирсатися, длубатися. – Що ся гме́раш в тых папе́рах? (Ол.).

ГМЕ́РАЧ, -а́ча, ч. Маруда, повільна, забарна людина (Ол.).

ГМЕ́РІЛО, -а, ч. Те саме, що **ГМЕ́РАЧ** (Ол.).

ГМІ́НА, -ы, жс. Районна адміністративна управа в Польщі (Пт.).

ГНЕ́ЦЮХ, -ю́ха, ч. Вигадана істота, що сковує рухи людини у сні. – Яг зі́ш то́го, то тя бу́де гно́чы гне́цюх ду́сив (Рс.).

ГНЫ́П, -а, ч. Дрючок, кийок. – Як во́зму гны́п, то ти но́гы поперебі́вам! (Ол.).

ГНІ́Т, -о́та, ч. Гніт, стрічка, що використовується для горіння в газових лампах. – Тре́ба встави́ти но́вий гні́т до ля́мпы (Пн.).

ГНО́ТОК, -тка, ч. *Змени.* до **ГНІ́Т** (Ол.).

ГО, *прійм.* До. **ГО МІ**. До мене. – За́йдте же го мі, сва́ту (Ол.).

ГО́ГОЦ, -о́ца, ч. Брусниця (Vaccinium); ягода брусниці. – В го́рах рб́снут й го́гоцы, й яф́ыры (Рс.).

ГО́ЗЬДЗІ́К, -і́ка, ч. Гвоздика, декоративна квіткова рослина (Dianthus). – В на́шій се́лі назива́ют то́ты кві́тки го́зьдзі́кы, а в су́сіднім – гво́зьдзі́кы і гво́зді́кы (Ол.).

- ГОЛЯС, -яса, ч. Голяк, людина без одягу (Ол.).
 ГОЛЯСОК, -ска, ч. *Здрібн.* до ГОЛЯС. Голий хлопчик (Ол.).
 ГОНОТ, -нта, ч. Те саме, що ГОНТ (Пр.).
 ГОНТ, -а, ч. Гонт, покрівельний матеріал у вигляді тонких дощочок (Пт.).
 ГОНТАЛЬ, -аля, ч. Гонтовий цвях (Пн.).
 ГОНТАР, -аря, ч. Ремісник, що виготовляє гонти (Ол.).
 ГОНТИК, -йка, ч. *Здрібн.* до ГОНТ (Пн.).
 ГОНТЯНИЙ, -а, -е. *Прикм.* до ГОНТ. Гонтовий (Пн.).
 ГОНТЯНИЦЯ, -і, ж. Ялинове дерево для виготовлення гон-
 тів. – Гонтяниця – то ялиця, што з неї гонты нароб'яют (Пр.).
 ГОРДОН, -она, ч. Мисливський собака (Пр.).
 ГОСПОДА, -ы, ж. Заїжджий двір, корчма (Св.).
 ГРАЙЦАРІВКА, -ы, ж. Велика товста голка для шкіряних
 виробів (Пн.).
 ГРАЛІ, -ів, мн. Вила для накидання картоплі (Св.).
 ГРАМОЛА, -ы, ч. Вайло, незграба (Ол.).
 ГРАМОЛИТИСЯ, -олюся, -ишся. Незграбно вмощуватися
 (Ол.).
 ГРАТ, -а, ч. *Заг. назва.* Кухонна посудина: каструля, таріл-
 ка, чашка тощо (Ол.).
 ГРАТИСКО, -а, ч. *Знев.* Велика або стара посудина (Ол.).
 ГРАТИС, *присл.* Задарма, безкоштовно (Пр.).
 ГРАТИСОВИЙ, -а, -е. Безкоштовний (Пр.).
 ГРАТУЛОВАТИ, -юю, -еш. Вітати, поздоровляти (Пр.).
 ГРАЦА, -ы, ж. Господарське знаряддя для очищення стежок
 від бур'янів (Св.).
 ГРІЧНИЙ, -а, -е. Слухняний, покладистий (Пт.).
 ГРИБ, -а, ч. Боровик, білий гриб (Пр.).
 ГРИБІСКО, -а, ч. Великий старий гриб (Пр.).
 ГРИБОВІСКО, -а, с. Грибне місце (Пр.).
 ГРИЗМОЛА, -ы, ч. і ж. 1. Мазій, мазійка. 2. Писанина, ма-
 занина, карлочки, кривульки (Ол.).
 ГРИЗМОЛИТИ, -олю, -иш. Писати кривульками, нерозбір-
 ливо (Ол.).
 ГРИМАСНИЙ, -а, -е. Вередливий, примхливий (Ол.).
 ГРИМАСНИК, -йка, ч. Вереда, комиза, примхлива людина. –
 Він добрий гримасник в їджіню (Ол.).

- ГРИМАСНИ, *присл.* Вередливо, примхливо (Ол.).
 ГРІПА, -ы, ж. Грип, гостра інфекційна хвороба (Ол.).
 ГРИПОВИЙ, -а, -е. Грипозний (Ол.).
 ГРІСЫ, -ів, мн. 1. Висівки. 2. Грубо змелена мука. – Дав-ем
 змолоти ярец на грісы (Пт.).
 ГРІСІК, -іка, ч. Манна крупа (Пт.).
 ГРОШ, -а, ч. Гріш, копійка. – Не мам юж ани грóша. – Вы-
 дав-ем до остатнього грóша (Ол.).
 ГРУЛІСКО, -а, с. Поле, з якого вибрали картоплю (Пт.).
 ГРУЛЯ, -і, ж.; мн. ГРУЛІ. Картоплина (Пт.).
 ГРУХНУТИ, грóхну, -еш. Гепнути, впасти. – Але-м грóхнув
 з пóда! (Ол.).
 ГУ, *прим.* До (Ол.).
 ГУДЗ, -а, ч. Вузол (Ол.).
 ГУЗ, -а, ч. Гуля на тілі людини (Св.).
 ГУЗДРАЛА, -ы, ч. Повільна, лінива людина (Ол.).
 ГУЗДРАНИНА, -ы, ж. Дія за знач. ГУЗДРАТИСЯ (Ол.).
 ГУЗДРАТИСЯ, гúздрамся, -ашся. Ліниво, повільно робити
 що-небудь. – Штóси там ся гúздрат, не мóже ся вибрати, а мы не
 маме кóли (Ол.).
 ГУЛЬГОТАТИ, -óчу, -еш. 1. Булькотіти, п'ючи рідину із пля-
 шки. 2. Гелготіти, гелготати (про гусей) (Ол.).
 ГУЛЬДНУТИ, гúльдну, -еш. Хильнути, ковтнути із пляшки
 (Ол.).
 ГУМА, -ы, ж. Гума (Рс.).
 ГУМОВИЙ, -а, -е. *Прикм.* до ГУМА. Гумовий (Рс.).
 ГУРАЛЬ, -аля, ч. Житель гір, горянин, верховинець (Пр.).
 ГУРАЛЬНЯ, -і, ж. Горілчана фабрика (Пт.).
 ГУРАЛЬСКИЙ (СКИ), -а, -е. *Прикм.* до ГУРАЛЬ (Пр.).
 ГУРБИТИСЯ, гúрбится. Збиратися в складки внаслідок не-
 вдалого пошиття (про одяг) (Ол.).
 ГУРМАН, -ана, ч. Вид верхнього літнього одягу (Ол.).
 ГУСТ, -у, ч. 1. Смак, відчуття краси (Рс.).
 ГУСТАЦІЯ, -ії, ж. Дегустація, спроба на смак. – Вино мý-
 сит прейти густацію (Пр.).
 ГУСТУВАТИ, -юю, -еш. Дегустувати, пробувати на смак (Рс.).

Д

ДАВЛЕНИ, -а, -е. Тиснений, вичавлений. – Давлєны малины потребу́ют дуже цукрю (Рс.).

ДА-ЄДЕН. Деякий, поодинокий (Пт.).

ДАЗРАЗ, *присл.* Часом, деколи, зрідка; якось, коли-небудь. – Дазраз при́дте на гости́ну! (Ол.).

ДАКУС, *присл.* Трохи, ненадовго. – Сядте си дакус! (Пр.).

ДАЛЕ, *присл.* Далі, дальше. – Йдте да́ле, там найдете́ то́то, што гляда́те (Ол.).

ДАНСЕ, -я, с. Окремий вид страви, що подається на стіл. – Обід із трьох дань: перше данс – зупа, друге данс – кеселиця з компе́рjami, тре́тє данс – ща́ва (Ол.).

ДАНЦІНГ, -інгу, ч. Вечірка, невеликий бал у ресторані (Ол.).

ДАРМО, *присл.* 1. Даремно, безпідставно. 2. Задарма, безплатно (Пр.).

ДАРОВІЗНА, -ы, ж. Дар, дарчий запис. – То вітцьова даровізна (Ол.).

ДАХАР, -аря, ч. Див. ДЕКАР (Пр.).

ДАХАРСТВО, -а, с. Див. ДЕКАРСТВО (Пр.).

ДАХТО, дакого́, займ. Дехто, хтось, хто-небудь (Пр.).

ДАШОК, -шка, ч. 1. Козирок, щиток головного убору, який виступає над чолом. 2. *Змени.* Дашок, покрівля (Св.).

ДАШТО, дачо́го, займ. Дещо, щось, що-небудь (Пр.).

ДВАДЦЕТ, -е́тьох, *числ.* Двадцять (Пр.).

ДВАДЦЕТЕРО, -е́рых, *числ.* Двадцятєро. – Двадцетєро ку́рят вивє́ла квба́ка (Пр.).

ДВАНАДЦЕТ, -е́тьох, *числ.* Дванадцять. – Дванадцет тані́рив стоя́ло на стба́лі (Пр.).

ДВАНАСТІЙ, -а, -е, *числ.* Дванадцятий. – Хло́пцю йшов двана́стий рік (Пр.).

ДВИГАТИ, двйгам, -аш. Піднімати (Пр.).

ДВІЙЧА́КЫ, -ів, *ми.* Дерев'яні вила з двома дерев'яними зубцями, якими витрясають солому при молотьбі (Св.).

ДВІРНІК, -йка, ч. Економ у великому сільському господарстві (Св.).

ДВІРНЯК, -яка, ч. Дворовий собака (Пт.).

ДВІСТА, дво́хсот, *числ.* Двісті (Пр.).

ДВОКЛЯСІВКА, -ы, ж. Двокласна школа (Пр.).

ДВОКОЛҀЙКА, -ы, ж. Залізнична колія із двома рейками (Рс.).

ДВООСОБО́ВІЙ, -а, -е. Двомісний, на дві особи (Ол.).

ДВОПОКО́ЙОВІЙ, -а, -е. Двокімнатний (Пр.).

ДВО́РЕЦ, -рця, ч. 1. Вокзал, залізнична станція. – До дво́рця колєйово́го до́ро́га бѣ́ла до́бра. 2. Невеличкий палац. – В се́лі Ся́ры сто́їт дво́рец польско́го ма́гнáта (Ол.).

ДВОТОРІ́ВКА, -ы, ж. Залізниця з двома коліями (Ол.).

ДВОТОРО́ВІЙ, -а, -е. *Прикм.* до ДВОТОРІ́ВКА (Ол.).

ДВОЦА́ЛІВКА, -ы, ж. Дводюймова дошка (Пр.).

ДВОЦА́ЛЬОВІЙ, -а, -е. Завтовшки у два дюйми (Пр.).

ДВОЯ́ЧКЫ, *ми.* 1. -ів. Два горіхи, що зрослися. 2. -чок. Дві дівчинки-близнючки (Пр.).

ДЕ́БОШ, -о́ша, ч. Гульвіса, розпусник (Пр.).

ДЕБОШУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Жити безтурботно, розпусно (Рс.).

ДЕВІ́ЗА, -ы, ж. 1. Напис на гербі або медалі. 2. Гасло запланованого заходу. 3. Іноземна валюта, що є в обігу держави (Рс.).

ДЕВ'ЯТДЕ́СЯТ, -я́тох, *числ.* Дев'яносто. – Двіста дев'ятдє́сят шты́рі (Пр.).

ДЕВ'ЯТЕ́РНИЙ, -а, -е. Який складається з 9-х частин (Пр.).

ДЕВ'ЯТПЛЯ́НТРО́ВІЙ, -а, -е. Дев'ятиповерховий. – Дев'я́тплянтро́вий буди́нок ма́ дев'я́т плянтер і є́ден па́ртер (Пр.).

ДЕ́КА, -ы, ж. Попона, покривало для коней (Ол.).

ДЕ́КАН, -а́на, ч. 1. Декан, керівник факультету у вузі. 2. Сан у церковній ієрархії; старший над священниками повіту (Пр.).

ДЕ́КАР, -аря, ч. Ремісник, який покриває дахи гонтом, бляхою або черепицею (Св.).

ДЕКА́РСТВО, -а, с. Ремесло накривання дахів (Св.).

ДЕ́КО, -а, с. Десять грамів якої-небудь рідини (Рс.).

ДЕН, дня, ч. День. – Ден за дньом мина́ют ро́кы (Пр.).

ВА-СІ́ЛІВ ДЕН, Васильового дня, ч. Новий рік, день св. Васи́лія Велико́го (Пн.).

ДЕНА́ТА, -ы, ч. Самовбивця (Пт.).

ДЕНЕ́РКА, -ы, ж. Бідончик (Пн.).

- ДЕНКО**, -а, с. Дно малої бочки (Св.).
- ДЕНЦЕ**, -я, с. Дерев'яна покривка від бочки (Св.).
- ДЕПТАК**, -ака, ч. Центр міста або курортної місцевості, призначений для прогулянки пішоходів. – **На дептаку в Криничі сст все барз весело** (Рс.).
- ДЕПУТАТ**, ч. 1. -ата. Депутат, людина, вибрана народом в органи державної влади. 2. -ату. Законний додатковий дохід, окрім пенсії (*напр.*, дерево, даване на основі привілею) (Пр.).
- ДЕРГА**, -ы, ж. Див. **ДЕРКА** (Пн.).
- ДЕРЕВКО**, -а, с. Новорічна ялинка (Пт.).
- ДЕРЕВЦЕ**, -я, с. Кусок деревини для різьблення (Св.).
- ДЕРЕВ'ЯНЕЦ**, -нця, ч. Черевик із дерев'яною підшвою (Ол.).
- ДЕРЕВ'ЯНКА**, -ы, ж. Деревний спирт (Пн.).
- ДЕРЕШ**, -эша, ч. Кличка коня сивої або сірої масті (Рс.).
- ДЕРЗКІ (КЫЙ)**, -а, -е. Грубий, невихований (Св.).
- ДЕРКА**, -ы, ж. Накриття для коней після їзди (Пр.).
- ДЕРМАТИНА**, -ы, ж. Дерматин, замітник шкіри (Рс.).
- ДЕРНІВКА**, -ы, ж. Лопата для дерну (Пр.).
- ДЕРТИСЯ**, друзя, -эшся. 1. Дертися, лізти вгору. – **Кіт ся дре на комин**. 2. Рватися, зношуватися (про одяг). – **Туні лахы скоро ся друг**. 3. Кричати, плакати. – **Чого тото дзецко так ся дре?** (Ол.).
- ДЕСЕНЬ**, -эня, ч. Візерунок (Рс.).
- ДЕСИ**, *присл.* Десь, кудись. – **Та втєкло зайчєня дєси в кр'якы** (Ол.).
- ДЕСИК**, *присл.* Десь. – **Нашов Фєцко на ярмаку дєсик нового колєгу** (Ол.).
- ДЖАЗ-ОРКЄСТРА**, -ы, ж. Оркестр, який виконує легкий жанр музики (Пр.).
- ДЖИГУН**, -уна, ч. 1. Хлопець, що вміє поводитися з холодною зброєю. 2. Баламут, легковажний чоловік. – **Ой джигуне, джигуне, який ти лєдащо!** (*нар. пісня*) (Пр.).
- ДЖОКЕЙ**, -эя, ч. 1. Жокей, професійний вершник. 2. Карта у грі (Пр.).
- ДЖУМА**, -ы, ж. Чума (Пр.).
- ДЖАВОРОНОК**, -нка, ч. Жайворонок (Пр.).
- ДЗБАН**, -а, ч. Глиняний глечик для молока (Пт.).
- ДЗВАРКА**, -ы, ж. 1. Жлукто, посудина, в якій золять білизну. 2. Процес зоління білизни (Ол.).

- ДЗВЕНК**, -у, ч. Дзенькіт, голосний звук від удару металевим предметом (Ол.).
- ДЗВЕНКНУТИ**, -єнкне. Дзенькнути, дзвякнути (Ол.).
- ДЗВЕНЬЧАТИ**, -єньчыт. 1. Звучати, бриніти (про струни). 2. Дзенькати, брязкати. – **Підковы дзвєньчат по бруку** (Ол.).
- ДЗВОНАР**, -аря, ч. 1. Майстер, що виливає дзвони. 2. Служитель, який дзвонить у церковні дзвони (Пр.).
- ДЗЕЛЕНІЙ**, -а, -е. Зелений. – **Дзелєна ліщєна орішкы зроділа, молода дівчєйна козака любіла** (*нар. пісня*) (Пт.).
- ДЗЕРКАЙЛО**, -а, с. Дзеркало (Ол.).
- ДЗЄЦКО**, -а, с. Мале дитя, немовля. – **Малєньке дзецко сце маміне молбоко** (Ол.).
- ДЗЄЦЯК**, -яка, ч. Дитина, підліток. – **Тот дзецяк юж мбоже ходіти до шкóлы** (Рс.).
- ДЗІНДЗИК**, -йка, ч. Те, що гоїдається в повітрі; дрібний предмет, який висить для забави над колискою дитини (Пр.).
- ДЗЫГАР**, -аря, ч. Сигарета (Ол.).
- ДЗЫГАРОК**, -рка, ч. Наручний годинник (Ол.).
- ДЗІДЗЮСЬ**, -юся, с. *Пестл.* Дитятко (Пр.).
- ДЗІЮБІНКА**, -ы, ж. Шкіряна торбина лісника (Пр.).
- ДЗІЮБОК**, -бка, ч. 1. Видовжений кінець збанка або іншого кухонного посуду, який полегшує виливання з нього рідини. 2. Трубка, крізь яку виходить газ. 3. *Перен., пестл.* Ротик, устенька (у дівчини). – **Дала мі дзюбка** (Ол.).
- ДЗІЮРА**, -ы, ж. 1. Діра, щілина, отвір у чому-небудь; розірване місце на одязі або взутті; нора, заглибина. 2. *Перен.* Периферія, глуха місцевість. – **Наше село – то правдіва дзіюра** (Пр.).
- ДЗІЮРАВИЙ**, -а, -е. Дірявий. – **Мої холбшні гет дзіюравы** (Ол.).
- ДЗІЮРАВИТИ**, -ав'ю, -авиш. Дірявити, робити дірки (Пр.).
- ДЗІЮРКА**, -ы, ж. *Змени.* до ДЗІЮРА. Дірка. – **Каждий хце керувати, хто лем ма дзіуркы в носі** (Пр.).
- ДЗІЮРЧКА**, -ы, ж. *Змени.* до ДЗІЮРКА. Дірочка (Ол.).
- ДЗЯВКАТИ**, дзвякаш, -ат. 1. Дзвякати, верескливо гавкати (про малих собак). 2. *Перен., знев.* Пискливо викрикувати (про людей) (Пр.).
- ДЗЯВКНУТИ**, дзвякне. 1. *Док. вид* до ДЗЯВКАТИ. 2. *Перен.* Сказати щось недоречне (Пт.).

- ДЗЯДЗЬО**, -я, ч. *Пестл.* Дідусь (Пр.).
- ДЗЯДІГА**, -ы, ч. Старий, німичний дід; слаба, німична людина (Рс.).
- ДЗЯДІХА**, -ы, жс. Жебруша баба, старчиха (Рс.).
- ДЗЯДІВКА**, -ы, жс. Жебрачка (Рс.).
- ДЗЯДІВСТВО**, -а, с. 1. Жебракування. 2. Злидота, бідацтво, запущене нужденне господарство (Пр.).
- ДЗЯДОВІНА**, -ы, ч. 1. Дідок. 2. Занедбане злиденне господарство (Пр.).
- ДЗЯДУВАТИ**, -ую, -еш. Бідувати, злидарювати (Пр.).
- ДЗЯЛКА**, -ы, жс. Ділянка, частина ґрунту (Пр.).
- ДЗЬВЯНДАТИ**, -яндам, -аш. 1. Буркотіти. 2. Невиразно, незрозуміло говорити. – *Дзэцко зачынат дзвьянда́ти* (Ол.).
- ДЗЬОПКА**, -ы, жс. Пляма, цятка (Пр.).
- ДИВА́НИК**, -і́ка, ч. Килимок (Ол.).
- ДИВО́ТА**, *присл.* Дивно (Ол.).
- ДИ́КТАТ**, -ату, ч. Диктант, вид письмової роботи (Пр.).
- ДІ́ЛІ**, *мн.* Балки, витесані й укладені в підлогу (Св.).
- ДИПЛОМА́ТА**, -ы, ч. Дипломат, службова особа, що має урядові повноваження для зносин з іноземними державами (Рс.).
- ДИЧ**, -ы, жс. 1. Дичина, дикі тварини і птахи, на яких полюють. – *Стра́ву з дичы трэ́ба зна́ти приправі́ти*. 2. *Перен.* Дикуні, невиховані люди. – *То́ты хлопчы́ска – то дич* (Пр.).
- ДИЧА́ТИ**, дічат. Дичавіти, ставати диким (Ол.).
- ДЫБА́ТИ**, ды́бам, -аш. 1. Дибати, тупати. 2. Стежити за кимось (Пр.).
- ДЫГАНЯ́ТИСЯ**, -анямяся, -яшся, -ятся; -ямеся, -ятеся, -яются. Ганятися, бігати один за одним. – *Хло́пці дыганя́юцца по подві́рци* (Ол.).
- ДЫ́КТА**, -ы, жс. Фанера (Св.).
- ДЫ́ЛІНА**, -ы, жс. Брусок, груба дошка для підлоги (Ол.).
- ДЫ́ЛІНЫ**, ды́лін, *мн.* Підлога (Ол.).
- ДЫ́ЛЮВА́НЯ**, -я, с. Дія за знач. **ДЫ́ЛЮВА́ТИ** (Ол.).
- ДЫ́ЛЮВА́ТИ**, -юю, -еш. Настеляти підлогу (Ол.).
- ДЫ́ЛЯ**, -і, жс. Брус, дерев'яна балка (Св.).
- ДЫ́МКА**, -ы, жс. 1. Цибуля-сіянка для садження. 2. Сорт білого полотна для постільної білизни (Пр.).
- ДЫ́МНА**, -ы, жс. Скороспілі маленькі круглі сливи (Ол.).

- ДЫНА́РОК**, -рка, ч. Чавунний триніжок, на якому варили страву (Св.).
- ДЫ́НЯ**, -і, жс. Гарбуз (Ол.).
- ДЫ́РВА**, дров, *мн.* Дрова. – *Ды́рва до палі́ня му́сят бы́ти су́хы* (Пн.).
- ДЫ́РГА́ТИ**, ды́ргат. Трясти, підкидати (під час їзди). – *На ті́м во́зі стра́шні ды́ргало* (Пр.).
- ДЫ́РКА́ТИ**, ды́ркат. Те саме, що **ДЫ́РГА́ТИ** (Пн.).
- ДЫ́СТА́НС**, -а́нсу, ч. Дистанція, відстань між двома предметами, що рухаються (Рс.).
- ДЫ́Х**, -у, ч. Віддих, дихання (Св.).
- ДЫ́ХАВІ́ЦЯ**, -і, жс. Астма (Ол.).
- ДЫ́ХАВІ́ЧНИЙ**, -а, -е. Астматичний (Пн.).
- ДЫ́ХАВІ́ЧНИК**, -і́ка, ч. Астматик (Ол.).
- ДЫ́ХЛІ́ВІЙ**, -а, -е. Із задишкою. – *Дыхлі́вим ко́ньом не мож ніч заробі́ти* (Ол.).
- ДИ́ВЧАТІ́СКО**, -а, с. *Зруб.* Дівчатко (Пт.).
- ДИ́ВЧЫ́ТИ**, дівчу, -ыш, -ыт. Дівувати, не виходити заміж (Ол.).
- ДИ́ГО́НИТИ**, -о́ню, -иш. Доганяти (Св.).
- ДИ́ДИ́ЦТВО**, -а, с. Спадщина. – *То́та хы́жа – то мо́е діди́цтво* (Пт.).
- ДИ́ДИЧЫ́ТИ**, -і́чу, -ыш. Успадковувати (Ол.).
- ДИ́ДО**, -а, ч. Дід, батьків або материн батько. – *Пам'я́там, же мій ді́до но́сив до́вгы баю́сы* (Пр.).
- ДИ́ДОВІ́Й**, -а, -е. Дідусів, дідів (Ол.).
- ДИ́ЙНИК**, -і́ка, ч. Дійниця, посуд, у який доять корів (Ол.).
- ДИ́Л**, -у, ч. 1. Поле на вершинах гористих місцевостей. 2. Частина місцевості, по якій проходить межа між селами (Пр.).
- ДИ́НЬЧОК**, -і́ка, ч. Див. **ДИ́ЙНИК** (Пн.).
- ДИ́ТІ́НА**, -ы, жс. Дитина, маля; син або донька незалежно від їхнього віку відносно своїх батьків (Пр.).
- ДИ́ТІ́НКА**, -ы, жс. *Змениш.-пестл.* до **ДИ́ТІ́НА** (Ол.).
- ДИ́ТІ́СКА**, ді́тиск, *мн.* *Зруб.* Діти (Ол.).
- ДИ́ЯМЕНТ**, -е́нту, ч. Діамант, штучно огранений алмаз (Пр.).
- ДИ́ЯТЕ́ЛЬ**, -е́ля, ч. Суспільний діяч (Пр.).
- ДНÉШНІ́Й**, -я, -е. Сьогоднішній, теперішній; сучасний (Ол.).
- ДНІ́ВКА**, -ы, жс. 1. Робота за денну плату. 2. Денний відпочинок війська в поході (Пр.).

- ДОБАНИНА, -ы, ж. *Перен.* Копітка робота (Ол.).
- ДОБА́НЯ, -я, с. Дія за знач. ДОБА́ТИ. Довбання (Ол.).
- ДОБА́ТИ, до́бам, -аш. Довбати, колупати, робити в чомусь отвір або заглиблення (Ол.).
- ДОБЕРА́ТИ, -эрам, -аш. Підбирати, добирати. – Добе́рав-см си до́вго та́ку фа́йну же́ну (Пт.).
- ДОБЫ́ВАЧ, -а́ча, ч. Добувач; той, хто добуває що-небудь із надрів землі (Пр.).
- ДО́БОШ, -о́ша, ч. Солдат, який б'є в бубон під час військового походу (Св.).
- ДО́БРА, *част.* Гарзд, згода. – Добра́ сст, не по́вім а́ни сло́ва (Ол.).
- ДО́БРИ, *присл.* Див. ДО́БРИ (Рс.).
- ДОБРИВЕ́ЧЕР! *виг.* Доброго вечора! (*привітання*) (Пр.).
- ДО́БРИЙ, -а, -е. Добрий, гарний. ♠ З ДО́БРА ДИ́ВА. Ні з того ні з сього. – З до́бра ди́ва хце ме́не бі́ти! (Ол.).
- ДО́БРИ. 1. *Присл.* Добре, гарно, хороше. 2. Те саме, що ДО́БРА. ♠ ДО́БРИ НЕ... Ледве не..., мало не..., трохи не... – Добра́ не згы́ну з жа́лю велько́го (Ол.).
- ДОВГА́ВИЙ, -а, -е. Доволі довгий; продовгуватий (Ол.).
- ДОВЖЫ́ЗНА, -ы, ж. Довжина (Ол.).
- ДОВЖ́НИЙ, -а, -е. Винен; заборгований. – Ва́ньо був до́вжний в скле́пі велькы́ грóшы за я́рец (Пр.).
- ДОВЖ́НИК, -й́ка, ч. Боржник (Ол.).
- ДОВЖ́НИ́ЧКА, -ы, ж. *Жін.* до ДОВЖ́НИК. Боржниця (Ол.).
- ДО́ВІД, -о́ду, ч. Документ, обставина або предмет, які за-свідчують особу. – Без особисто́го до́вду не́с што пу́щати́ся в да́леку до́ро́гу (Рс.).
- ДОВЛЕ́ЧЫ, -эчу, -еш. Доволокти, з великими труднощами донести щось чи доставити когось до місця призначення (Пр.).
- ДО́ВЦІП, -і́пу, ч. Дотеп, влучний жарг (Пр.).
- ДОВЦІ́ПНИЙ, -а, -е. Дотепний, жартівливий (Пт.).
- ДОВЧ́ЕРА, *присл.* До вчора (Ол.).
- ДОГВА́РЯ́ТИСЯ, -а́рямся, -я́шся. 1. Сваритися, сперечатися. 2. Домовлятися про щось (Пт.).
- ДОГРАБА́ТИ, -а́бам, -аш. Догребти (сіно, солому або сміття) (Пт.).
- ДОГРА́БКЫ, -і́в, *мл.* Завершення сінозбирання (Ол.).

- ДОГРАМОЛІ́ТИСЯ, -о́люся, -и́шся. Дотягтися, доплентатися, долізти (Ол.).
- ДОГРЕБА́ТИСЯ, -е́бамся, -ашся. 1. Докопатися до чогось. 2. Дійти правди (Ол.).
- ДОГА́ДЫВА́ТИ, -у́ю, -еш. Дошкуляти комусь словами (Рс.).
- ДОГА́ДУВА́ТИСЯ, -у́юся, -ешся. Домовлятися про щось (Ол.).
- ДО́ДОК, -о́ка, ч. Австрійська монета (Св.).
- ДОДУ́СИ́ТИ, -у́шу, -у́сиш. Задушити зовсім. – Гет-ес до́дусив то́то ко́тя! (Ол.).
- ДОЖЫ́ВИ́ТИ, -ы́влю, -ы́виш. *Док. вид* до ДОЖЫ́В'Я́ТИ (Ол.).
- ДОЖЫ́ВО́ТНІ, *присл.* Довічно. – Йо́го засуди́ли на до́жыво́тні (Пр.).
- ДОЖЫ́ВО́ТНІЙ, -я, -є. Довічний, на все життя (Пр.).
- ДОЖЫ́ВО́ТНЬО, *присл.* Те саме, що ДОЖЫ́ВО́ТНІ (Пт.).
- ДОЖЫ́ВО́ТЯ, -я, с. *Присл.* На довічне користування, на-завжди (Пр.).
- ДОЖЫ́В'Я́НЯ, -я, с. Підгодовування, догодовування (Пр.).
- ДОЖЫ́В'Я́ТИ, -ы́в'ям, -яш. Підгодовувати, догодовувати (Пр.).
- ДОЗА́РАН, *присл.* До завтра. – Мо́жу по́жычы́ти вам грóшы доза́ран (Пр.).
- ДОЗАРА́НЯ, *присл.* Дуже рано. – Же́бы-с встав, бо іде́ме до-зарáня до мі́ста (Пт.).
- ДОЗЕ́РАЧ, -а́ча, ч. Наглядач (Пр.).
- ДОЗРІ́ТИ, до́зрю, -иш. Побачити, углядіти. – Там до́зрів-см го, а́ле ю́ж пі́зно бы́ло го клика́ти (Пр.).
- ДОЇ́ЗД, -і́зду, ч. Шлях, яким слід під'їхати куди-небудь (Пр.).
- ДОЇ́ЗДИ́ТИСЯ, -і́жджуся, -і́здишся. Доїздитися, мати непри-ємності від частих поїздок куди-небудь (Рс.).
- ДОЙДЖ, -у, ч. Дош. – Захмарі́лося, то бу́де дойдж (Пр.).
- ДОЙДЖЫ́ВКА, -ы, ж. Дошова вода (Пр.).
- ДОЙДЖЫ́ВНИК, -й́ка, ч. Саламандра (Пр.).
- ДОКАЗА́ТИ, -а́жу, -еш. Домогтися, настояти на своєму (Пр.).
- ДОКАЗУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. ДОКАЗУВА́ТИ (Пр.).
- ДОКАЗУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Пустувати, жартувати. – Там він та́ке до́казува́в, што не дай Бог (Пр.).
- ДО́КАЛЬ, *присл.* До якого часу, місця. – До́каль і́деш? (Пт.).
- ДОКАПА́РИ́ТИ, -а́рю, -иш. Покінчити з бідою (Пн.).

- ДОКАРМ'ЯНЯ**, -я, с. Дія за знач. **ДОКАРМ'ЯТИ** (Пт.).
- ДОКАРМ'ЯТИ**, -арм'ям, -яш. Догодовувати. – М'ушу докарм'яти дзєчко, бо квбле (Пт.).
- ДОКЛАДКЫ**, -ів, *мн.* Допоміжний матеріал для пошиття одягу (підкладка, гудзики) (Пр.).
- ДОКЛЯ**, *присл.* Доки, як довго. – Дбкля буду тя чекáла? (Пт.).
- ДОКОНУВАТИ**, -ую, -еш. Доробляти, завершувати (Пр.).
- ДОЛАДОВУВАТИ**, -ую, -еш. Докладати, довантажувати (Пр.).
- ДОЛАДУВАТИ**, -ую, -еш. *Док. вид* до **ДОЛАДОВУВАТИ**. Докласти, довантажити (Пр.).
- ДОЛЕГЛІВІСТ**, -ости, *ж.* Біль, слабість, недуга (Пр.).
- ДОЛІХА**, *присл.* На лихо. – Доліха, што ся стáло? (Ол.).
- ДОЛГÁТИ**, -ігат. Боліти, турбувати, мучити. – Долігат мі штóси внўка (Пт.).
- ДОЛІЗНАЧ**, *присл.* Долілиць, ниць, донизу животом (Ол.).
- ДОЛП'ЮВАТИ**, -юю, -еш. Доліплювати (Ол.).
- ДОЛП'ЯТИ**, -іп'ям, -яш. Див. **ДОЛП'ЮВАТИ** (Ол.).
- ДБЛО**, *присл.* Уздовж. – Дбло сєлом невелічка рїка плїла (Пр.).
- ДОЛÓТКО**, -а, с. Долітце, різьбярський інструмент (Ол.).
- ДОМАВ'ЯТИСЯ**, -ав'ямся, -яшся. Домовлятися (Ол.).
- ДОМАТОР**, -ора, ч. Домосід (Пт.).
- ДОМАТОРКА**, -ы, *ж.* *Жін.* до **ДОМАТОР**. Домосідка (Пт.).
- ДОМІСКО**, -а, ч. Хатище, великий старий дім (Пр.).
- ДОМЫСЬЛНОВАТИСЯ**, -ююся, -ешся. Додумуватися, міркуючи, доходити певної думки (Ол.).
- ДОМІНО**, -а, с. 1. Вид плаща з відлогою. 2. Доміно, настільна гра (Рс.).
- ДОНІЦЯ**, -і, *ж.* Макітра (Ол.).
- ДОНІЧКА**, -ы, *ж.* Горщик для кімнатних рослин, вазон (Ол.).
- ДОНИЧÓГО**, *займ.* Ні до чого (Ол.).
- ДОНИЩЫТИ**, -йщу, -ыш. Донищити, знищити вкінєць (Ол.).
- ДОНОВІНКЫ**, -нок, *мн.* Переднівок, час перед новим урожаєм (зазвичай голодний) (Пр.).
- ДОНОШАТИ**, -ошам, -аш. 1. Закінчувати носити. – Донóшам компєрі з поля. 2. Додирати, доношувати за кимось старий одяг, взуття (Пр.).

- ДОПЕЧИ**, -эчу, -еш, -е; *н. сп.* **ДÓПЕЧ!**; *мин. час* **ДÓП'ЮК**, **ДОПЕ́КЛА**. 1. Досмажити до готовності. 2. Словами або діями вивести когось із рівноваги. – Дбп'юк мі до живбго! (Пр.).
- ДОПИЛУВАТИ**, -ую, -еш. Допилати (Рс.).
- ДОПÓВНА**, *присл.* До країв, по вінця, вщєрть (Ол.).
- ДОПОЖЫЧАТИ**, -ычам, -аш. Допозичати, додатково позичати (Пр.).
- ДОПОЖЫЧЫТИ**, -ычу, -ыш, -ыт. *Док. вид* до **ДОПОЖЫЧАТИ**. – Допожычыв-см си кус пінязи (Пр.).
- ДОПÓТЫЛЬ**, *присл.* До цього місця, доси, доти (Пт.).
- ДОПÓТЛЯ**, *присл.* Те саме, що **ДОПÓТЫЛЬ** (Пт.).
- ДОПРА́ВДЫ**, *присл.* Справді, на правду. – Допра́вды не знам нич о свбїм сусіді (Пр.).
- ДОПРОВАДЖАТИ**, -аджам, -аш. 1. Допроваджувати, доводити до місця призначення. – Допрова́див м'я аж дбмів. 2. Підводити, проводити щось. – До мбйой хыжы допроваджáют юж електрїку (Пр.).
- ДОПТАТИ**, дбпчу, -еш. Топтати, місити ногами (Ол.).
- ДОПУКА́ТИСЯ**, -укамся, -ашся. Достукатися. – Не міг-см ся допукáти до тебе (Ол.).
- ДОПХАТИ**, дбпхам, -аш. Проштовхнути, пропхати (Ол.).
- ДОРАБ'ЯТИ**, -аб'ям, -яш. Припасовуючи, виготовляти щонебудь. – Дорáб'ят клбчы до зáмків (Пт.).
- ДОРАБ'ЯТИСЯ**, -аб'ямся, -яшся. Дороблятися, наживати достатку своєю працею (Ол.).
- ДОРАДЖАТИ**, -аджам, -аш. Радити (Св.).
- ДОРА́ДЦЯ**, -і, ч. Порадник (Пр.).
- ДОРАДЧЫ́НЯ**, -і, *ж.* *Жін.* до **ДОРА́ДЦЯ**. Порадниця (Ол.).
- ДÓРАЗ**, *присл.* Негайно (Ол.).
- ДОРАЗЫ́ЦЬКО**, *присл.* Див. **ДÓРАЗ** (Рс.).
- ДОРА́НА**, *присл.* До світанку, до рання. – Бавїли-зме ся аж дорáна (Ол.).
- ДОРАСТА́НЯ**, -я, с. Дія за знач. **ДОРАСТАТИ** (Пт.).
- ДОРАСТАТИ**, -астам, -аш. Дорослішати. – Дівка мі юж дора́стат, трєба выдавати (Пт.).
- ДОРИСУВА́НИЙ**, -а, -е. Домальований (Пр.).
- ДОРОбІТИСЯ**, -облюся, -обишся. *Док. вид* до **ДОРАБ'ЯТИСЯ**. Доробитися. – Дорббив-см ся сам тóго маєтку (Ол.).

- ДОРОЖАТИ, -óжат. Дорожчати, зростати в ціні (Ол.).
- ДОРОЖБІЗНА, -ы, жс. Дорожнеча (Пр.).
- ДОРО́ЖКА, -ы, жс. 1. Здрібн. Доріжка. – През ліс véла ўзка доро́жка. 2. Легкий візок (Пн.).
- ДОРУЧАТЕ́ЛЬ, -éля, ч. Подавець (Ол.).
- ДОСТА́ВНЕ, -бго, с. Оплата за доставку чого-небудь (Ол.).
- ДОСТАТО́ЧНО, невідм. Задовільно; оцінка «З» у школі (за 5-бальною системою) (Пр.).
- ДОСТІ́ЧЫ, -йгну, -еш. Досягти чогось, дійти до мети (Пр.).
- ДОТА́ЛЬ, присл. Доти, до якогось часу або місця (Пн.).
- ДОТЕ́РАЗ, присл. Досі, дотепер (Ол.).
- ДОТІ́НКА, -ы, жс. Вразливе слово (Пн.).
- ДО́ТЛЯ, присл. Те саме, що ДОТА́ЛЬ. – До́тля дзба́нок во́ду но́сит, по́кля ся му ў́хо не ў́рве (Ол.).
- ДОТОВ́ЧЫ, -óвчу, -еш. Дотовкти (Ол.).
- ДОХОВА́ТИСЯ, -óвамся, -ашся. Виростити, виплекати (про дітей, тварин). – Дохово́тися ді́ти – то ве́льке щéсця (Св.).
- ДОХО́ВОК, -вку, ч. Приплід худоби, приріст (Св.).
- ДОХОДЖЫ́НЯ, -я, с. Слідство (Ол.).
- ДОХРАПА́ТИСЯ, -áпамся, -ашся. Насилу домогтися чогось, дорватися до чогось (Ол.).
- ДО́ХТІР, -бря, ч. Лікар (Ол.).
- ДОХТО́РСКИЙ (СКІ), -а, -е. Лікарський (Пр.).
- ДОЦИГА́НІТИ, -áню, -иш. Прибrehати (Ол.).
- ДО́ЦНА, присл. До кінця, зовсім; геть чисто. – За́быв-см до́-цна купі́ти в мі́сті газéту (Рс.).
- ДОШКВЕРЯ́ТИ, -éрям, -яш. Дошкуляти. – Га́ряч му барз дошкверя́ла ко́ло пéца (Ол.).
- ДОШКЫ́НТАТИ, -ы́нчу, -еш. Док. вид до ШКЫ́НТАТИ. Дошкандибати, доплентатися. – Яко́си дошкы́нтала-м до скле́пу, а йшы́ ся трéба верну́ти до́мів (Пр.).
- ДОШМА́РІТИ, -áрю, -иш. Док. вид до ДОШМА́РЯТИ. Докинути, додати. – Та дошма́рте мі́ йшы́ ку́сьцьок зéрна до той ва́гы (Пр.).
- ДОШМА́РЯТИ, -áрям, -яш. Докидати, додавати. – Дошма́-ряти галу́зя до о́гня (Пр.).
- ДОШПЕРА́ТИСЯ, -éрамся, -ашся. Докопатися; наполегливо шукаючи, довідатися щось; докладно проаналізувати (Ол.).

- ДОШТУКОВУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Доточувати (Рс.).
- ДРАБ, -а, ч. Гультяй, педащо, волоцюга, поганець (Пр.).
- ДРА́БНЯК, -я́ка, ч. Віз із полудрабками, яким перевозять сі-но або солому (Пр.).
- ДРА́ГЛІ, -ів, мн. Слизиста неприсмна субстанція; виділення з носа, шмарклі. – Бі́дному ді́тяті ві́сят дра́гли з но́са (Рс.).
- ДРАГО́МАН, -áна, ч. Порода одногорбого верблюда (Пр.).
- ДРА́ГОН, -óна, ч. 1. Лайл. Незграбна, довготелеса людина. – Ти, драго́не, за́м'юв бы-с хо́ц хы́жу! 2. Нараменик у військово-му мундирі, на який нашивають відзнаки військових чинів (Рс.).
- ДРАГО́НСКИЙ (СКІ), -а, -е. Нещасливий, сумний; нелегкий (Пт.).
- ДРАНЧЫ́ТИСЯ, дра́нчуся. Дрочитися (Рс.).
- ДРАНЬ, -я, ч. Нікчема, нероба, людина без визначених за-нять. – Пі́шов до мі́ста і ся зрóbив дра́ньом, бо нич не рóбит (Пр.).
- ДРА́ПАК, -áка, ч. Дряпак, знаряддя для дряпання шкіри, спущування зораної землі тощо (Св.).
- ДРА́ПАЧ, -áча, ч. 1. Той, хто дряпає. 2. Вид столярського струганка. 3. Хмарочос, висотний будинок. 4. Вид коренеплід-ної рослини (Пр.).
- ДРАПА́ЧКА, -ы, жс. 1. Старий віник. 2. Щітка для шкіряних виробів (Пр.).
- ДРАПЕ́ЖНИЙ, -а, -е. Хижий. – О́рел – то є драпéжний птах (Ол.).
- ДРАПЕ́ЖНИК, -ика, ч. Хижак. – Вовк є найвéкший драпéж-ник з на́шых лісо́вых зві́рів (Ол.).
- ДРАПІ́НА, -ы, жс. Подряпина (Пт.).
- ДРЕ́ВЛЕ, присл. Давно (Ол.).
- ДРЕВУ́ТНЯ, -і, жс. Дровітня, приміщення на дрова (Пт.).
- ДРЕ́ЛІХ, -і́ха, ч. Домоткане грубе фарбоване полотно. – Ку́-пив-см си но́га́вки з дре́ліху (Ол.).
- ДРЕЛІХОВИ́Й, -а, -е. Прикм. до ДРЕ́ЛІХ (Ол.).
- ДРЕН, -а, ч. Підземний водостік, труба для осушування гру-нту (Пр.).
- ДРИМА́ТИ, дри́мам, -аш. 1. Дріматися, перебувати в напівсні. 2. Надто повільно, мляво робити що-небудь (Пр.).
- ДРЫЛЯ́ТИСЯ, -ы́лямся, -яшся. Штовхатися, збивати когось із ніг (Пр.).

- ДРЬНДА, -ы, ж. Тарадайка, старий візок (Ол.).
- ДРЬНДАТИ, дрьндам, -аш. Трястися, їдучи по нерівній дорозі (Ол.).
- ДРЬНДОМ, присл. Риссю (Ол.).
- ДРЬНДУЛЯ, -і, ж. Драндулет, старий розхитаний візок (Ол.).
- ДРІБНІЙШАТИ, -ійшам, -аш. Дрібнішати, зменшуватися (Пр.).
- ДРІБНІСІЦЬКИЙ, -а, -е. Дрібнесенький (Пр.).
- ДРІБНЮСЕНЬКО, присл. Дрібнесенько (Пр.).
- ДРІБОК, -бка, ч. Дрібка; трішки (про малу кількість чогось) (Пт.).
- ДРІК, -а, ч. Низ сорочки (Пр.).
- ДРІТУВАТИ, -ую, -єш. Дротувати, в'язати дротом; скріплювати дротом (Пр.).
- ДРІЧОК, -чка, ч. Здріби. до ДРІК (Ол.).
- ДРОБЕЛЯВА, -ы, ж. 1. Дріб'язок, дрібні речі. 2. Домашні тварини, птиця (Ол.).
- ДРОБЕЛЯЧІВ'Я, -я, с. Дрібнота. Див. ще ДРОБЕЛЯВА (Ол.).
- ДРОВОНО, -а, с. Кусень деревини (Ол.).
- ДРОВНЯК, -яка, ч. Предмет, виготовлений із дерева (напр., дерев'яний черевик) (Рс.).
- ДРОГЕРІЯ, -йї, ж. Склад або крамниця аптечних товарів (Пт.).
- ДРОТАР, -ара, ч. Мандрівний ремісник, який лагодить глиняний посуд, скріплюючи його дротом (Ол.).
- ДРОТЯР, -яра, ч. Те саме, що ДРОТАР (Ол.).
- ДРУЖБИТИ, дружб'ю, -иш. Дружити, виконувати обов'язки весільного дружи (Пр.).
- ДРУК, -а, ч. Дрюк. – Тым друком піднісеш тот кінець дерева (Пр.).
- ДРУКВАНІЦЯ, -і, ж. Синя в білі квіти полотняна спідниця (Св.).
- ДРУЦКАТИ, друцкам, -аш. Легко штовхати (Ол.).
- ДУБЕЛЬТОВИЙ, -а, -е. Подвійний (Ол.).
- ДУБЕЛЬТОВО, присл. Подвійно (Ол.).
- ДУБЛІНЯ, -я, с. Виправлення шкіри розчином дубового фарбника (Пр.).
- ДУЃАН, -ану, ч. Тютюн (Пр.).

- ДУДРАВЕЦ, -вця, ч. Буркотун (Пт.).
- ДУДРАТИ, дудрам, -аш. Бурмотіти, говорити незрозуміло (Ол.).
- ДУКТ, -у, ч. Рівно прокладена дорога в лісі; гранична лінія (Пр.).
- ДУЛЯР, -яра, ч. Долар, грошова одиниця в США (Ол.).
- ДУМНІ, присл. Гордо, згорда, гордовито (Ол.).
- ДУНДЕР, -дра, ч. Грім. – Най го дундер свісне (Ол.).
- ДУПА, -ы, ж. Сідниці (Св.).
- ДУПАК, -ака, ч. Гра на відгадування того, хто ляснув по сідницях (Св.).
- ДУПКАНЯ, -я, с. Дія за знач. ДУПКАТИ. Тупання (Ол.).
- ДУПКАТИ, дупкам, -аш. Тупати ногами (Ол.).
- ДУПЛЕТ, -эта, ч. Дублікат, другий екземпляр (Рс.).
- ДУПНУТИ, дупну, -еш. Док. вид до ДУПКАТИ. Тупнути ногою (Рс.).
- ДУРА́НКА, -ы, ж. Кругла біла слива (Ол.).
- ДУРБАК, -ака, ч. 1. Брусок для коси. 2. Перен. Тупа, нездібна людина (Пр.).
- ДУРИЦЯ, -і, ж. Дурман, отруйна рослина (Пр.).
- ДУРКАТИ, дуркам, -аш. Стукати, гримати (Пр.).
- ДУРНАС, -аса, ч. Дурник (Ол.).
- ДУСИТИ, душу, ду́сиш. Душити (Ол.).
- ДУ́ЦА, -ы, ж. Знев. Низькоросла огрядна жінка. – Ты, ду́цо з ку́рної хы́жы! (Пт.).
- ДУ́ША, -ы, ж. 1. Внутрішній психічний стан людини. 2. Справді, повірте. – На мой ду́шу, там было́ полно́ я́фыр в тім місци. 3. Вставка у скрипці, що з'єднує верхню деку з нижньою (Св.).
- ДУШЕ́ГУБ, -уба, ч. Злочинець, вбивця, душоуб (Ол.).
- ДУШЫ́ЧКА, -ы, ж. Пестл. до ДУ́ША 1. (Св.).
- ДЯ́БЕЛ, -бла, ч. Диявол, чорт, сатана (Ол.).
- ДЯ́БЕЛОК, -лка, ч. Чортик, чортеня, бісеня (Пт.).
- ДЯ́БЕЛЬСКИЙ (СКІ), -а, -е. Прикм. до ДЯ́БЕЛ. Чортівський, бісівський (Ол.).
- ДЯ́БЕЛЬСКО, присл. Страшенно погано, диявольськи (Ол.).
- ДЯ́БОВ, -бва, ч. Те саме, що ДЯ́БЕЛ (Пр.).
- ДЯ́РА, -ы, ж. Див. ДЗЮ́РА (Ол.).
- ДЯРИЦЯ, -і, ж. Анальний отвір (у людини) (Ол.).

Е

ЕВАКУЮВАНИЙ, -а, -е. Евакуйований, переселений (Пт.).

ЕГЗАМІН, -іну, ч. Испит, екзамен (Пр.).

ЕГЗАМІНУВАТИ, -ую, -еш. Екзаменувати (Пр.).

ЕГЗАРХ, -арха, ч. Екзарх, один із найвищих чинів церковної влади (Пт.).

ЕГОЇСТА, -ы, ч. Егоїст, самолюб (Пр.).

ЕДЕН, -ену, ч. Едем, рай, небеса; щастя, розкіш (Пр.).

ЕЙЖЕ, виг. Та невже ж? – **ЕЙЖЕ** він гмер? (Св.).

ЕКВІПУНОК, -нку, ч. Екіпіровка, спорядження (Пр.).

ЕЛЕГАНТ, -анта, ч. Чепурун, франт, модно вдягнений чоловік (Ол.).

ЕЛЕГАНТКА, -ы, ж. Чепуруха, модниця (Ол.).

ЕЛЕГАНЦЬКИЙ (ЦКІ), -а, -е. Елегантний, вишукано вдягнений, модний (Ол.).

ЕМАЛІЯ, -ії, ж. 1. Емаль, тверде непрозоре склоподібне покриття металевого або керамічного посуду. 2. Тверде покриття зуба. 3. Художні вироби, покриті емаллю (Ол.).

ЕМЕРІТКА, -ы, ж. Вдовиця, яка одержує пенсію по чоловікові (Пр.).

ЕПІСКОПАТ, -ату, ч. Служба і права єпископа (Пт.).

ЕРОПЛЯН, -яна, ч. Літак (Пт.).

ЕРУДІТА, -ы, ч. Ерудит, розумна людина, яка має глибокі різнобічні знання (Ол.).

ЕРУДУВАНИЙ, -а, -е. Ерудований, обізнаний (Ол.).

ЕТИКЕТА, -ы, ж. Етикет, певні установчі норми поведінки; церемонія (Пр.).

ЕХО, -а, с. Луна, відголос, відлуння. – **Як гівкнула, то ехо пішло по лісі** (Рс.).

ЕШЕЛОНУВАНИЙ, -а, -е. Розміщений по ешелонах (Рс.).

Є

Є. 1. Форма 3-ї ос. одн. теп. часу від дієсл. **БЫТИ**. (Він, вона, воно) є. – **Петро є добрий чоловік, треба го послухати**. 2. Присл. Так, справді. – **Є, а може, і добрі бы было, кедбы (тото) зробили** (Пт.).

ЄВАНГЕЛІСТА, -ы, ч. 1. Один із 4-х визнаних церквою авторів Євангелія. 2. Член євангельської громади. 3. Баптист (Пр.).

ЄВАНГЕЛІЯ, -ії, ж. Євангеліє, головна частина Нового завіту (Пр.).

ЄВАНГЕЛЬСЬКИЙ (СКІ), -а, -е. Євангельський (Пр.).

ЕГОМОСЦЬ, -о́сця, ч. Панотець (*шаноблива форма звертання до священика*) (Пн.).

ЕДЕН, едного, ч.; **ЕДНА**, єдної, ж.; **ЕДНО**, едного, с.; мн. **ЕДНЫ**, єдних, числ. Один, одна, одне, одні. – **Гей, кый мі параль по трьох ковалях на зиму?! Еден лем кує, другий любує газдыню** (нар. пісня) (Пр.).

ЕДЕНАДЦЕТ, -етьох, числ. Одинадцять (Пр.).

ЕДЕНАДЦЕТЕРО, -єрых, числ. Одинадцятєро (Пр.).

ЕДЕНАДЦЕТИЙ, -а, -е, числ. Одинадцятий (Пр.).

ЕДЕНАСТЕРО, -єрых, числ. Те саме, що **ЕДЕНАДЦЕТЕРО** (Пр.).

ЕДЕНАСТИЙ, -а, -е, числ. Те саме, що **ЕДЕНАДЦЕТИЙ** (Пт.).

ЕДЕНАСТКА, -ы, ж. Одинадцятка, цифра 11 (Пт.).

ЕДЕНАСТОРОЧНИЙ, -а, -е. Одинадцятирічний (Пт.).

ЕДИНАК, -ака, ч. Одинак, єдиний син (Пр.).

ЕДИНАЧОК, -чка, ч. Пестл. до **ЕДИНАК**. Одиначок (Пр.).

ЕДИНІ, присл. Лише, тільки, винятково, особливо (Пр.).

ЕДИНКА, -ы, ж. Одиниця, цифра 1 (Пт.).

ЄДНАК. 1. Присл. Однаково, усе одно, так чи сяк. 2. Спол. Однак, одначе (Пр.).

ЄДНАКЫЙ (КІ), -а, -е. Однаковий (Пр.).

ЄДНАКО, присл. Однаково (Ол.).

ЄДНАКОВИЙ, -а, -е. Те саме, що **ЄДНАКЫЙ** (Пр.).

ЄДНАКОВО, присл. Те саме, що **ЄДНАКО** (Ол.).

ЄДНОГАТУНКОВИЙ, -а, -е. Однорідний, одного сорту й виду (Ол.).

ЄДНОДНЬОВИЙ, -а, -е. Одноденний (Ол.).

ЄДНОІМЕННИК, -їка, ч. Тезко, друга особа з таким самим ім'ям (Ол.).

ЄДНОЛІТОК, -тка, ч. Одноліток, ровесник (Рс.).

ЄДНООСІБНИЦЬКИЙ (ЦКІ), -а, -е. Одноосібницький (Св.).

ЄДНОПЛАТОВЕЦ, -вця, ч. Літак, що має лише два крила й один мотор (Пр.).

ЄДНОПЛЕМІННИЦЯ, -і, жс. Жінка, що належить до одного з ким-небудь роду, племені (Пр.).

ЄДНОПОКОЙОВИЙ, -а, -е. Однокімнатний (Пр.).

ЄДНОРІЧНЯК, -яка, ч. Однорічна тварина (Пр.).

ЄДНОРЇРКА, -ы, жс. Рушниця-одностволка (Пр.).

ЄДНОРУЧ, присл. Однією рукою (Пр.).

ЄДНОСТАЙ, присл. Одностайно; завжди те саме (Ол.).

ЄДНОСТРІЙ, -ою, ч. Однострій, військова уніформа (Св.).

ЄДНОТОРОВИЙ, -а, -е. Одноколієний (Рс.).

ЄДНОЧАСНО, присл. Одночасно, рівночасно (Рс.).

ЄЗУЇТА, -ы, ч. Єзуїт, чернець із ордену єзуїтів (Ол.).

ЄЗУЇТКА, -ы, жс. Фальшива жінка, лицемірка, інтриганка (Ол.).

ЄЛЕНИНА, -ы, жс. Оленина, оленяче м'ясо (Пн.).

ЄЛІНКА, -ы, жс. Рільничий хвощ, сосонка (Equisetum orvense L.) (Пр.).

ЄЛІЦЯ, -і, жс. Див. **ЯЛІЦЯ** (Ол.).

ЄЛІЧНИК, -їка, ч. Ялиновий ліс (Ол.).

ЄЛІЧНЯК, -яка, ч. Птах, що живе в ялиновому лісі (Ол.).

ЄЛІТА, еліт, мн. Кишки, нутроші (Пн.).

ЄНК, -у, ч. Стогін (Ол.).

ЄНКНУТИ, єнкну, -еш. Крикнути з болю, застогнати (Ол.).

ЄНЧАНЯ, -я, с. Дія за знач. **ЄНЧАТИ**. Стогони, плач. – **Чути** було єнчання й поєнкування (Ол.).

ЄНЧАТИ, єнчу, -ыш. Стогнати, плакати (Ол.).

ЄРИХОНЬСЬКИЙ: ♦ **ЄРИХОНЬСЬКЫ ТРЇБЫ**. Знищення, загибель; нестерпний шум (Пт.).

Ж

ЖАБИСКО, -а, жс. Велика жаба, жабище (Пр.).

ЖАБОЇД, -їда, ч. Черногуз, лелека. – **Прилєтєвюж жабоїд**, то й щєсця бїде (Пр.).

ЖАБОТ, -ога, ч. Жабо, нашивка або прикраса з мусліну, яку носять на грудях (Пр.).

ЖАБ'ЮРКЫ, -рок, мн. Жабуриння (Пт.).

ЖАГА, -ы, жс. 1. Спрага. 2. Велика пила для зрізання дерев (Пр.).

ЖАГЛІ, -їв, мн. Парус, вітрила (Пр.).

ЖАДЕН, -дна, -дно, займ. Жоден, ані один, ніхто. – **В жаден** спосїб не мџу си тџо припомнїти. – **Жадном мїром**. – **Жадным** спосџбом (Пт.).

ЖАДІБНІ, присл. Жадїбно (Рс.).

ЖАКІВКА, -ы, жс. 1. Хата й усе господарство дяка. 2. Дяківство, виконання обов'язків дяка (Пт.).

ЖАЛІБНІ, присл. Жалїбно, сумно, тужливо (Пр.).

ЖАЛОБНИК, -їка, ч. Скаржник, позивач до суду (Пр.).

ЖАЛОБНИЦЯ, -і, жс. Жін. до **ЖАЛОБНИК**. Скаржниця, позивачка (Пр.).

ЖАЛУВАТИ, -ую, -єш. 1. Жалити кого-небудь, співчувати; уболївати за кимось. 2. Шкодувати, жалкувати за чимось. – **Не жалую** пїнязи на тџту будџву (Пр.).

ЖАЛЮЗІЯ, -її, жс. Жалюзї, заслони на вікнах або дверях для регулювання світла й повітря у приміщенні (Рс.).

ЖАРІВКА, -ы, жс. Електролампочка (Рс.).

ЖАРТџВНИК, -їка, ч. Жартївник, веселун (Пр.).

ЖАТКАР, -аря, ч. Танок, який виконують на святї обжинків (Рс.).

ЖБЫР, -а, ч. Схил гори, вкритий дрібним камінням; крутий берег (Пр.).

ЖВИР, -у, ч. Гравїй, жорства, щебїнь (Ол.).

ЖВИРџВИЙ, -а, -е. *Прикм.* до **ЖВИР**. Гравїєний, щебеневий (Ол.).

ЖВИРУВАТИ, -ую, -єш. Посипати гравїєм (Ол.).

ЖГЫРТАТИ, -ырчу, -еш. Скрекотати, видаючи звук «жгр». – Пташок жгырче в кр'яках (Ол.).

ЖЕГНАНЯ, -я, с. Прощання, розлука (Пр.).

ЖЕГНАТИ, жегнам, -аш. 1. Благословляти, хрестити когось. 2. Прощатися, розставатися (Пр.).

ЖЕЛІЗКО, -а, с. 1. Праска. 2. Плойка для підкручування волосся (Рс.).

ЖЕЛІЗНИЙ, -а, -е. Прикм. до **ЖЕЛІЗО**. Залізний (Рс.).

ЖЕЛІЗО, -а, с. Залізо (Рс.).

ЖЕНА, -ы, жс. Дружина, заміжня жінка стосовно свого чоловіка (Пн.).

ЖЕНАТИЙ, -ого, ч. Жонатий, одружений (Пн.).

ЖЕНИЧКА, -ы, жс. Здрібн.-пестл. до **ЖЕНА**. Дружинька (Ол.).

ЖЕРОВІСКО, -а, с. Місце, де охоче годуються дикі птахи чи звірі (Пр.).

ЖЕРТЯ, -я, с. Їжа, корм для тварин. – **Овес** – то найліпше жертя конам (Ол.).

ЖЫВІТЕЛЬ, -эля, ч. Годувальник, людина, яка утримує, харчує когось (Пр.).

ЖЫВЛЕНЯ, -я, с. Харчування. – **Вшытко сьвідчыло в тій хыжи, же барз сите ту жывлэня** (Пт.).

ЖЫВНІ, присл. Саме, тільки; дуже. – **Сьпівам си, што мі ся жывні подабат** (Пр.).

ЖЫВНІСТ, -ости, жс. Продукти харчування, харчі, пожива. – **Жывніст в тім краю была барз добра, й ніхто там не голодывав** (Рс.).

ЖЫВЦЬОМ, присл. Живцем. – **Мало не жывцьом го ів** (Пр.).

ЖЫГАЛЬ, -аля, ч. Дерун, паляничка з потертої картоплі (Пн.).

ЖЫЛЭТКА, -ы, жс. 1. Лезо. – **Найліпшы жылэтки до голіня сут шведскы**. 2. Жилетка, вид чоловічої одяжі без коміра й рукавів, яку одягають під піджак (Пн.).

ЖЫТЕЦ, -тця, ч. Житель якоїсь місцевості (Пр.).

ЖЫТНЯК, -яка, ч. Житній хліб (Пр.).

ЖЫТНЯНИЙ, -а, -е. Житній, спечений із житнього борошна (Пр.).

ЖЫЧЫНЯ, -я, с. Побажання (Ол.).

ЖЫЧЫТИ, жычу, -ыш. Зичити, бажати добра або зла (Ол.).

ЖЫЧЛІВЕЦ, -вця, ч. Доброзичливець (Пр.).

ЖЫЧЛІВІ, присл. Зичливо, доброзичливо, прихильно (Пр.).

ЖЫЧЛІВІСТ, -ости, жс. Доброзичливість, прихильність (Ол.).

ЖМУДНИЙ, -а, -е. Клопіткий, марудний. – **Пряджыня – то барз жмудна робота** (Ол.).

ЖОВТЯК, -яка, ч. Сорт гриба (Рс.).

ЖОГАТИ, жогам, -аш. Шпигати, колоти (Пн.).

ЖОЛД, -у, ч. 1. Платня вояків найманих військ. 2. Пенсія за військову службу (Св.).

ЖОЛДАК, -ака, ч. *Знев*. Вояк-найманець (Св.).

ЖОЛУДКОВИЙ, -а, -е. Прикм. до **ЖОЛУДОК**. Шлуноквий. – **Жолудковий сок бив темний** (Пр.).

ЖОЛУДНЯК, -яка, ч. Порося, годоване жолудями (Св.).

ЖОЛУДОК, -дка, ч. Шлунок. – **Зопсув-см си жолудок тым м'ясом** (Пр.).

ЖУГРАНЯ, -я, с. Сварка, дорікання. – **Він мав все штоси до жуграня** (Ол.).

ЖУГРАТИ, жуграм, -аш. Сваритися, дорікати комусь. – **Він завше жуграт до матэри** (Ол.).

ЖУЖЛЯ, -і, жс. Жужелиця, відходи при виплавці металу в доменній печі (Св.).

ЖУТЯ, -я, с. Жування (Ол.).

З

ЗААВАНЗУВАТИ, -ую, -єш. Дістати підвищення у військовій службі (Пр.).

ЗААЛЯРМУВАТИ, -ую, -єш. Здійняти тривогу (Пр.).

ЗААПЕЛНОВАТИ, -іюю, -єш. Зробити відкликання, внести апеляцію (Пр.).

ЗААСЕКУРУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ЗААСЕКУРУВАТИ** (Ол.).

ЗААСЕКУРУВАТИ, -ую, -єш. Док. вид до **АСЕКУРУВАТИ**. Застрахувати когось або щось на випадок нещастя, катастрофи. – **Заасекурував-єм хвіжу і ста́ток на вше́лький выпа́док** (Ол.).

ЗАБАБРА́ТИСЯ, зба́брамся, -ашся. Забруднитися, заляпати-ся (Ол.).

ЗАБАНДАЖУВА́НИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **ЗАБАНДАЖУВАТИ**. Забинтований, перев'язаний (Пр.).

ЗАБАНДАЖУВАТИ, -ую, -єш. Забинтувати, перев'язати рану (Пр.).

ЗАБЕЧА́ТИ, -эчу, -ыш. 1. Забекати (про вівцю). 2. *Перен.* Заревти, голосно заплакати (про дитину). 3. Фальшиво заспівати (Пт.).

ЗАБІ́ВАЧ, -а́ча, ч. Убивця, душоуб (Св.).

ЗАБІ́ЯК, -я́ка, ч. Забіяка (Ол.).

ЗАБЫ́ВАТИ, -ывам, -аш, -ат; -а́ме, -а́те, -а́ют; н. сп. **ЗАБЫ́ВАЙ!** 1. Забувати, переставати пам'ятати. – **Забыв-єм а́дрес до сво́го знаємо́го**. 2. Робитися байдужим до когось, розривати стосунки або зв'язки з ким-небудь, втрачати почуття кохання, переставати відчувати вдячність, пошану тощо. 3. Не брати з собою, залишати через неухважність; не виконувати чого-небудь через свою недбалість (Ол.).

ЗАБЫ́ТИ, забу́ду, -єш, -е. Док. вид до **ЗАБЫ́ВАТИ**. Забути (Ол.).

ЗАБЫ́ТЛИ́ВИЙ, -а, -е. Забудькуватий (Св.).

ЗАБЫ́ТЯ, -я, с. 1. Втрата згадки про когось або щось. 2. Забуття, стан глибокої задуми, повного відключення від щоденних турбот, думок, переживань (Пр.).

ЗА́БИГ, -і́гу, ч. Медичне втручання. – **Яких лем забі́гів він не ужы́вав, нич не помага́ло, голова́ все бо́ліла** (Пр.).

ЗАБІДУВА́НИЙ, -а, -е. 1. Виснажений, вимучений. 2. Дуже бідний (Пр.).

ЗАБІ́ЛОВАТИ, -іюю, -єш. 1. Забілювати, покривати вапном що-небудь. 2. Заправляти вершками каву (Пт.).

ЗАБІ́ЛОВА́ТИСЯ, -іююся, -єшся. Забруднюватися чим-небудь білим (Пт.).

ЗАБІ́ЛЯТИ, -і́лям, -яш. Те саме, що **ЗАБІ́ЛОВАТИ** (Пт.).

ЗАБЛИ́ЗНИ́ТИСЯ, -і́знится. Док. вид до **ЗАБЛИ́ЗНЯ́ТИСЯ**. Загоїтися, зарубцюватися (Ол.).

ЗАБЛИ́ЗНЯ́ТИСЯ, -і́зняться. Загоюватися, зарубцюватися (про рану) (Ол.).

ЗАБЛУ́ДЖЫ́НЯ, -я, с. Втрата людиною орієнтації (Ол.).

ЗАБЛУ́КА́НЕЦ, -нца, ч. Приблуда, заброда, волоцюга (Рс.).

ЗАБО́РГУВА́НИСТ, -о́сти, ж. Заборгованість (Рс.).

ЗАБРУ́ДИТИ, -у́джу, -у́диш. Забруднити. – **Забру́див-єм коше́лю й те́раз не мам в чым вы́йти ме́джды лю́ди** (Ол.).

ЗАБУ́БНУВА́ТИ, -ую, -єш. Забарабанити, забубнити (Ол.).

ЗАБУ́ЖАН, -а́на, ч. Забужанець, виходець із Забужжя (ліво-бережжя ріки Буг) (Рс.).

ЗАБУ́ЖА́НСЬКИЙ (СКІ), -а, -е. Той, що проживає за Бугом (Рс.).

ЗАВА́ДЖА́ТИ, -а́джам, -аш. Заважати, перешкоджати. – **Йди, йди, чо́рна ку́ро, додбо́му, не зава́джай, не зава́джай по дорóзі ни́кóму** (нар. пісня) (Ол.).

ЗАВА́ЛЮ́ХА, -ы, ж. Замазура (Ол.).

ЗАВА́ЛЯ́НИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **ЗАВА́ЛЯ́ТИ**. Виваляний, забруднений (Ол.).

ЗАВА́ЛЯ́ТИ, -а́лям, -яш. Виваляти, забруднити (Ол.).

ЗАВА́ЛЯ́ТИСЯ, -а́лямся, -яшся. Вивалятися, вкритися брудом (Пр.).

ЗАВА́РОВУВА́ТИ, -ую, -єш. Застерігати, боронити, оберігати (Ол.).

ЗАВА́РУВА́ТИ, -ую, -єш. Док. вид до **ЗАВА́РОВУВА́ТИ**. – **Найтя Бог завару́є!** (Пн.).

ЗАВЕ́ДІ́НЯ, -я, с. Організація, заклад. – **В тім заведе́нню жы́ют ді́ти, што не посіда́ют роді́чів** (Рс.).

ЗАВЕНДЖАТИ, -éndжам, -аш. Вудити, закопчувати м'ясні або рибні продукти (Ол.).

ЗАВЕНДЖЕНИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до ЗАВЕНДЖАТИ. Завуджений, закопчений (Ол.).

ЗАВЕНДІТИСЯ, -éndится. Завудитися, закоптитися. – **Треба чекати** зо дві години, **пóкля ся м'ясо завéндит** (Ол.).

ЗАВЕРШЫНЯ, -я, с. Завершення, доведення до кінця (Пт.).

ЗАВЗЯТЕЦ, -тця, ч. Впертюх (Пр.).

ЗАВИДЛІВІ, *присл.* Заздрісно, заздро. – **Чи не завидливі ти на сусідскы маéткы?** (Пт.).

ЗАВИДУВАТИ, -ую, -еш. Заздрити. – **Матрона нехтячы завидувала шéсцю молóдят** (Пр.).

ЗАВИХРІНЯ, -я, с. Завихрення, розруха (Рс.).

ЗАВЫЩЫНЯ, -я, с. Завищення, необґрунтоване підняття цін (Пр.).

ЗАВІЗУВАНИЙ, -а, -е. Завізований, затверджений вищою владою (Пр.).

ЗАВІРІНЯ, -я, с. Запевнення, підтвердження (Рс.).

ЗАВІРУ́ХА, -ы, *жс.* 1. Завірюха, заметіль, хуртовина. 2. Бунт (Рс.).

ЗАВІСІТИ, -ішу, -ісиш. *Док. вид* до ЗАВІШУВАТИ. 1. Підвісити. 2. Завісити. 3. Завішати (Пр.).

ЗАВІША́ТИ, -ішам, -аш. Те саме, що ЗАВІШУВАТИ (Пр.).

ЗАВІШЕ́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до ЗАВІСІТИ. 1. Підвішений. 2. Завішений. 3. Завішаний (Пр.).

ЗАВІШЫ́НЯ, -я, с. Засудження умовно (Пн.).

ЗАВІШУВАТИ, -увам, -аш. 1. Підвішувати який-небудь предмет, зачіпляючи за щось. 2. Завішувати, затуляти що-небудь, повісивши перед ним шматок тканини чи паперу. 3. Заповнювати великою кількістю навішаних, почеплених предметів (Пр.).

ЗАВО́ДНИК, -йка, ч. Учасник спортивних змагань (Рс.).

ЗАВОДÓВЕЦ, -вця, ч. Фахівець, професіонал; людина, що присвятила себе певній спеціальності (Рс.).

ЗАВО́ІНА, -ы, *жс.* Рубель, гнучка жердина завдовжки близько 3 метрів, якою закріплювали вантаж (деревину) на підводі (Пр.).

ЗАВО́РА, -ы, *жс.* Засувка, пристрій для закривання (Пр.).

ЗАВОРОЖЫ́ТИСЯ, -óжуся, -ышся. Підкріпитися. – **Дітіна заворожылася молóком й затйхла** (Рс.).

ЗА́ВСЕ, *присл.* Завжди, завсіди, повсякчас. – **Чи даш ми то́то на за́все?** (Ол.).

ЗАВЧА́СУ, *присл.* Завчасно, передчасно, раніше строку (Пр.).

ЗАВ'Я́ЗОК, -зка, ч. Зав'язь насіння (Св.).

ЗА́ГА, -ы, *жс.* Спрага, печія (Рс.).

ЗАГАКЛІ́ВИЙ, -а, -е. Заїкуватий (Ол.).

ЗАГАКУВА́ТИСЯ, -уюся, -ешся. Заїкатися. – **Він ся загакує од дітіны** (Пн.).

ЗАГАМУВА́ТИ, -ую, -еш. Загальмувати, сповільнити рух чого-небудь, зупинити за допомогою гальма (Св.).

ЗАГАНДЛЮВА́ТИ, -юю, -еш. Перепродуючи товар, одержати зиск на різниці в ціні (Пр.).

ЗАГАНЬБЫ́ТИ, -аньб'ю, -иш. Присоромити когось, осоромити (Пр.).

ЗАГАРЕШТУВА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до ЗАГАРЕШТУВАТИ. Заарештований (Пр.).

ЗАГАРЕШТУВА́ТИ, -ую, -еш. Заарештувати (Пр.).

ЗАГАРТА́ТИ, -артам, -аш. Засипати, закидати чим-небудь. – **Позага́рташ сьніг по дорóзі й підеш до́мів** (Ол.).

ЗАГАРУВА́НИЙ, -а, -е. Спрацьований, втомлений важкою працею. – **Тот чоловік барз загарува́ний** (Ол.).

ЗАГАРУВА́ТИ, -ую, -еш. Заробити тяжкою працею. – **То треба было загарува́ти дня́ми і ноча́ми** (Пр.).

ЗАГАТІ́ТИ, -ачу, -атиш. Загородити, перекрити (Пр.).

ЗАГАЧА́ТИ, -ачам, -аш. Чіпляти що-небудь за гак (Ол.).

ЗАГАЧЕ́НИЙ, -а, -е. 1. *Дієпр. пас. мин. часу* до ЗАГАЧЫТИ. Зачеплений. 2. *Дієпр. пас. мин. часу* до ЗАГАТІТИ. Загороджений, перекритий (Пр.).

ЗАГАЧЫ́ТИ, -ачу, -ыш. *Док. вид* до ЗАГАЧА́ТИ. Зачепити. – **Зага́чыв-см о штóси** (Пр.).

ЗАГІПНОТИЗУВА́НИЙ, -а, -е. Загіпнотизований (Рс.).

ЗАГЛÁДЦЯ, -і, ч. Марнотратник (Рс.).

ЗАГЛОБИ́ТИ, -об'ю, -иш. *Док. вид* до ЗАГЛОБЛЮВАТИ. Заплішити. – **Жёбы ко́са до́брі косы́ла, треба мй́чно заглобй́ти** (Св.).

ЗАГЛОБЛЮВА́ТИ, -юю, -еш. Плішити, ставити плішку, закріплювати за допомогою дерев'яного клина (Св.).

ЗАГЛУБИ́НА, -ы, *жс.* Заглибина, ямка на поверхні (Пр.).

ЗАГЛУБИТИ, -уб'ю, -иш. Док. вид до **ЗАГЛУБЛЮВАТИ**. Занурити (Пр.).

ЗАГЛУБЛЕНИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **ЗАГЛУБИТИ**. Заглиблений (Пр.).

ЗАГЛУБЛЮВАТИ, -юю, -еш. Заглиблювати, занурювати щось углиб (Пр.).

ЗАГОЛЕНИЙ, -а, -е. Порізаний бритвою під час гоління (Пр.).

ЗАГОЛОВОК, -вка, ч. Подушка (Пн.).

ЗАГОЛОВОЧОК, -чка, ч. Змениш. до **ЗАГОЛОВОК**. Подушечка (Пн.).

ЗАГОРІДКА, -ы, ж. Обгороджена ділянка землі біля хати, на якій вирощують городину, квіти (Св.).

ЗАГОРНЕНИЙ, -а, -е. 1. Одягнений. – На дорозі стоїв парббок, загорнений в гуню, холбшні й чугу. 2. Обгорнений, запакований. – Парббок тримав в рці штбси округле, загорнене в папір (Пр.).

ЗАГОРНУТИСЯ, -орнуся, -ешся. Одягнутися (Пр.).

ЗАГОРОДА, -ы, ж. Поле за садибою. – Загорода капусты была над ріком (Пр.).

ЗАГОРОДЖІНЯ, -я, с. Огорожа, пліт; ділянка, обгороджена разом із садибою (Пр.).

ЗАГОРОДКА, -ы, ж. Відгороджене місце для птиці у хліві, курник (Пр.).

ЗАГУСЬТАТИ, -усьтам, -аш. Заколихати, загойдати (Рс.).

ЗАГАДАТИ, -адам, -аш. Док. вид до **ЗАГАДУВАТИ**. Заговорити, обізватися (Пт.).

ЗАГАДАТИСЯ, -адамся, -ашся. Забалакатися, захопитися розмовою (Пт.).

ЗАГАДУВАТИ, -ую, -еш. Обізватися, починати розмову (Пт.).

ЗАГАЗУВАНИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **ЗАГАЗУВАТИ**. Насичений отруйними газами (Рс.).

ЗАГАЗУВАТИ, -ую, -еш. Напустити отруйних газів; отруїти газом (Рс.).

ЗАГАЛЬОПУВАТИСЯ, -уюся, -ешся. Задалеко зайти; необдуманно поквапитися. – Чбго-с ся загальопував з том справом так далёко? (Пр.).

ЗАГАП'ЯТИСЯ, -ап'ямся, -яшся. Задивлятися на щось бездумно, витрішки продавати, ловити гав (Рс.).

ЗАГІПСУВАНИЙ, -а, -е. Загіпсований, заліплений гіпсом (Пт.).

ЗАГМАТВАНИЙ, -а, -е. Заплутаний, нерозбірливий (Рс.).

ЗАГМАТВАНИ, присл. Заплутано (Рс.).

ЗАГМАТВАТИСЯ, -атвамся, -ашся. Заплутатися, безладно переплестися; утрачати здатність вільно рухатися (Рс.).

ЗАГМЕРАТИ, -эрам, -аш. Закинути щось, невідомо де подіти. – Де-с тогы документа загмерав? (Ол.).

ЗАГУДЗЛЕНИЙ, -а, -е. Завузлений (Ол.).

ЗАГУДЗЛИТИСЯ, -удзлится, безос. дієсл. Завузлитися, взятися вузлами (Св.).

ЗАГУЗДРАТИСЯ, -уздрамся, -ашся. Забаритися, затриматися через свою неорганізованість (Св.).

ЗАДАТОК, -тка, ч. Завдаток, наперед видана частина тієї грошової суми, яка має бути виплачена за що-небудь (Пр.).

ЗАДВІЧКА, -ы, ж. Устілка в постолах (Св.).

ЗАДЕРА, -ы, ч. 1. Задирака, людина, яка до всіх чіпляється. – Але ж і задера тот хлбпец, каждого зачэпит. 2. Скалка, скіпка. – Влегла мі під нгот задера, й не мбжу сй выдэрти (Ол.).

ЗАДЕРТЯ, -я, с. Подряпина (Пр.).

ЗАДЫМКА, -ы, ж. Сніговій (Пр.).

ЗАДЫНДАТИ, -ындат. Зависнути, повиснути, гойдаючись у повітрі (Св.).

ЗАДЫХ, -ыху, ч. 1. Часте, утруднене дихання внаслідок хвороби, втоми. 2. Астма. – Хвбрий нарйкав на задых (Пр.).

ЗАДЫХЛИВИЙ, -а, -е. Із задишкою, астматичний (Пр.).

ЗАДІВАТИ, -івам, -аш. Всиляти, протягати нитку через вушко голки (Пр.).

ЗАДІТИ, -ію, -еш. Док. вид до **ЗАДІВАТИ**. Всиляти. – Я мбжу лёгко й скбро задіти нитку до іглы (Пр.).

ЗАДОВЖАТИ, -овжам, -аш. Брати в борг, позичати (Пр.).

ЗАДОВЖЕНИЙ, -а, -е. Обтяжений боргами (Пр.).

ЗАДОВЖІНЯ, -я, с. Заборгованість (Пр.).

ЗАДОВЖІТИ, -овжу, -ыш. Док. вид до **ЗАДОВЖАТИ** (Пр.).

ЗАДОВЖІТИСЯ, -овжуся, -ышся. Заборгувати (Пр.).

ЗАДОВОЛІНЯ, -я, с. Задоволення (Пт.).

ЗАДУЯВА, -ы, ж. Хуртовина. – Треба посідити в хыжы, пбкля задуюва не прёйде (Пр.).

ЗАЗДРИСТ, -ости, ж. Заздрість (Св.).

- ЗАЗЕРАТИ, -эрам, -аш. Заглядати, зазірати (Пр.).
- ЗАЗНАЧКА, -ы, ж. Позначка, зроблений знак (Пр.).
- ЗАЗРІТИ, зázрю, -иш. 1. Док. вид до ЗАЗЕРАТИ. Зазірнути, заглянути. 2. Відвідати кого-небудь. – Зázрий до хворóго в шпитáли! (Пр.).
- ЗАІНДИЧЫТИСЯ, -ічуся, -ышся. Набундючитися; набурмоситися, зробити невдоволене обличчя (Рс.).
- ЗАІНКАСУВАТИ, -ую, -еш. Відібрати в когось гроші готівкою (Рс.).
- ЗАІНСТАЛЮВАТИСЯ, -іюся, -ешся. Знайти собі помешкання, влаштуватися у квартирі (Пр.).
- ЗАІНТЕБЕЛЮВАТИ, -іюю, -еш. Вписати нерухоме майно в судові книги (Пр.).
- ЗАЇЗД, -ізду, ч. Приміщення для зупинки подорожніх із двом для машин або підвод (Пр.).
- ЗАКА́ЛЕЦ, -льця, ч. Закалець, непористий, глевкий шар хліба або печива (Пт.).
- ЗАКА́ЛЬ, присл. Доки, заки. – Не вы́йду на двір, за́каль не б́уду здрáвий (Пр.).
- ЗАКАМЕНУВАТИ, -ую, -еш. Убити (Пт.).
- ЗАКАРЛЮЧАТИ, -іючам, -аш. Незвично вигинати (Пр.).
- ЗАКАТАРЕ́НИЙ, -а, -е. Застуджений, який має нежить. – Я та́кі закатаре́ний, же не мам чым дыха́ти (Рс.).
- ЗАКАТАРИ́ТИСЯ, -а́рямся, -яшся. Підхопити нежить, застудитися (Рс.).
- ЗАКАТРУ́ПИТИ, -уплю, -упиш. Забити, знищити, стратити (Рс.).
- ЗАКАТУВА́НИЙ, -а, -е. Закатований, замучений (Пр.).
- ЗАКАЧУРЕ́НИЙ, -а, -е. Діспр. пас. мш. часу до ЗАКАЧУРИ́ТИ. Зігнений, закручений; зачочений (Пр.).
- ЗАКАЧУРИ́ТИ, -у́рю, -иш, ит. Док. вид до ЗАКАЧУРЯ́ТИ. Зігнути, закрутити; закотити. – Тре́ба закачури́ти ногáвки, бо ся барз стелеба́ют (Пр.).
- ЗАКАЧУРИ́ТИСЯ, -у́рится. Завитися в кільце, у локон (Пр.).
- ЗАКАЧУРЯ́ТИ, -у́рям, -яш. Згинати, закручувати; зачочувати (Пр.).
- ЗАКВАСЬНІ́ЛИЙ, -а, -е. Перекислий; дуже кислий (Пр.).
- ЗАКВИЧА́ТИ, -йчыт. Закувікати (про пороса) (Пт.).

- ЗАКЫРВАВЕ́НИЙ, -а, -е. Закривавлений. – Різнiкы хóдят все закырвавэны й кы́рви ся не б́оят (Пр.).
- ЗАКЫРВАВІ́ТИ, -ав'ю, -иш. Док. вид до ЗАКЫРВАВ'ЮВА́ТИ. Закривавити (Пр.).
- ЗАКЫРВАВІ́ТИСЯ, -ав'ямся, -яшся. Док. вид до ЗАКЫРВАВ'ЮВА́ТИСЯ. Закривавитися (Пр.).
- ЗАКЫРВАВ'ЮВА́ТИ, -ав'ям, -яш. Заливати або забризкувати кров'ю (Пр.).
- ЗАКЫРВАВ'ЮВА́ТИСЯ, -іююся, -ешся. Забрискуватися кров'ю (Пр.).
- ЗАКЫ́СКА, -ы, ж. Закваска (Св.).
- ЗАКЫ́СНУТИ, -і́сне. Почати киснути; скисати (Св.).
- ЗАКІ́ТУВАТИ, -ую, -еш. Заліпити замазкою щілини (Пр.).
- ЗАКЛАДА́ТИ, -а́дам, -аш, -ат. Закладати. ✦ ЗАКЛАДА́ТИ СПІ́ДКЫ. Класти фундамент під хату (Ол.).
- ЗАКЛАДІ́НЯ, -я, с. Закладання (будинку, підприємства) (Пт.).
- ЗАКЛА́ДНИК, -і́ка, ч. Заручник у часі війни (Пр.).
- ЗАКЛИ́НУВАТИ, -ую, -еш. Заклинювати, закріпляти що-небудь, вбиваючи клин (Пт.).
- ЗАКЛИ́НУТИ, -і́ну, -еш. Затиснути. – Заклі́не ру́ку в шпа́рі (Рс.).
- ЗАКЛЯ́ТИЙ, -а, -е. Зачарований (Ол.).
- ЗАКНЕБЛЮВА́ТИ, -іюю, -еш. Затикати рота кляпом (Пр.).
- ЗАКОНСПИ́РУВА́НИЙ, -а, -е. Законспірований, затасний (Пр.).
- ЗАКОНТРАКТУВА́НИЙ, -а, -е. Законтрактований, зобов'язаний виконати щось згідно з контрактом (Пр.).
- ЗАКРИ́СТІЯ, -і́ї, ж. Ризниця, місце в церкві за вітварем (Ол.).
- ЗАКРЫ́ТЯ, -я, с. Закриття (Рс.).
- ЗАКУКА́ТИ, -у́кат. Закувати (про зозулю). – Як кука́вка закука́ла – то й я́р наста́ла (прислів'я) (Пр.).
- ЗАКУЛЯ́ТИ, -у́лям, -яш. Закульгати, припадаючи на ногу (Пр.).
- ЗАЛАДОВУВА́ТИ, -ую, -еш. Завантажувати, заповнювати що-небудь (Ол.).
- ЗАЛАДУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. ЗАЛАДУВА́ТИ (Ол.).
- ЗАЛАДУВА́ТИ, -ую, -еш. Док. вид до ЗАЛАДОВУВА́ТИ (Ол.).

ЗАЛАСКОТАТИ, -о́там, -аш. Залоскотати, викликати відчуття лоскоти (Ол.).

ЗАЛЮТУВАТИ, -у́ю, -еш. Запаяти, полагодити що-небудь способом паяння. – Залютував-ем вшиткы дзюры в горцях (Ол.).

ЗАЛЯЖЕ́НИЙ, -а, -е. Улежаний. – Заляжэны грушкы (Ол.).

ЗАЛЯНЮ́РИТИ, -о́рю, -иш. Затужити (Рс.).

ЗАЛЯ́ТИЙ, -а, -е. Залитий рідиною (Пр.).

ЗАМА́ГАЗИНУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Зберегти на складі (Ол.).

ЗАМАЗУ́РИТИСЯ, -у́рюся, -ишся. Вимаститися, забруднитися (Ол.).

ЗАМАМРО́ТАТИ, -о́там, -аш. Забурмотіти, забурчати (Ол.).

ЗАМАРИ́НУВА́НИЙ, -а, -е. Замаринований (Пр.).

ЗАМАРУ́ДИТИ, -у́джу, -у́диш. Згаяти комусь час, заморочити комусь голову (Ол.).

ЗАМАРУ́ДИТИСЯ, -у́джуся, -у́дишся. Загаятися, забаритися (Ол.).

ЗАМАСКУВА́НИЙ, -а, -е. Замаскований; закритий маскою, схований (Рс.).

ЗАМАХЛЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Привласнити собі обманом (Рс.).

ЗАМАЧА́ТИСЯ, -а́чамся, -а́шся. Замочитися (Ол.).

ЗАМГЛІ́ТИ, -я́ло. Затуманити (Ол.).

ЗАМГЛІ́ТИСЯ, за́мглится. Затуманитися, укритися мрякою, імлою (Ол.).

ЗАМГЛІ́НЯ, -я, с. Затуманення (Ол.).

ЗАМДЗЮ́РИТИ, -ю́рю, -иш. Заплющити, зажмурити (очі). – Замдзю́рив о́чы (Пр.).

ЗАМЕЛЬДУВА́НЯ, -я, с. Прописка; заява, повідомлення про прибуття (Ол.).

ЗАМЕЛЬДУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Прописати, повідомити, заявити (Ол.).

ЗАМЕЛЬДУВА́ТИСЯ, -у́юся, -ешся. 1. Зголоситися, повідомити про себе. 2. Повідомити про своє прибуття. 3. З'явитися до рапорту. 4. Прописатися (Ол.).

ЗАМЕ́РЗЛЯК, -я́ка, ч. Мерзляк, той, хто швидко мерзне (Пт.).

ЗАМЕ́РЗНУ́ТИ, -е́рзну, -еш, -е; *мин. час* ЗАМ'Ю́РЗ. Замерзнути, померти від переохолодження (Пр.).

ЗАМЕШКА́ЛИЙ, -а, -е. Замешканий, який постійно проживає в даному місці (Пр.).

ЗАМЫСЛЯ́ТИСЯ, -ы́сьлямя, -яшся. Замислюватися, задумуватися (Пр.).

ЗАМІ́СТНИК, -я́ка, ч. Заступник, замісник (Пр.).

ЗА́МІТ, -е́ти, *жс.* Замет, кучугура снігу. – Ид ро́змеч за́міт, же́бы мож бы́ло пре́йти (Пр.).

ЗАМША́НС, -я, с. Сум'яття, збентеження (Ол.).

ЗАМО́ВЕЦ, -вця, ч. Замовник (Рс.).

ЗАМО́РДУВА́НИЙ, -а, -е. Замордований, замучений (Ол.).

ЗАМОТЕ́ЛИЧЕ́НИЙ, -а, -е. Заражений хворобою «мотылиці» (про овець) (Ол.).

ЗАМУ́ЛІ́СКО, -а, с. Мулистий ґрунт, мулисте місце (Ол.).

ЗАМШЫ́ТИ, за́мшу, -ыш. Заповнити мохом (про щілини у дерев'яному будинку) (Св.).

ЗАНЕВИ́ДНІ́ТИСЯ, -и́днится. Потемніти, посутеніти (Пр.).

ЗАНЕВО́ЛЯТИ, -о́лям, -яш. Неволити, узалежнювати від когось (Пр.).

ЗАНЕ́СТИ, -е́се. 1. Доставити, принести що-небудь. 2. Засипати чимось сипким. – За́не́сло сні́гом по са́мы стрі́хы. 3. Записати щось у книги. 4. Тривати, відбуватися упродовж якогось терміну. – Шты́ри дны за́не́се весі́ля (Ол.).

ЗАНЕХУВА́ТИ, -у́вам, -аш. Занедбувати (Св.).

ЗАНЕЧЫ́ЩАТИ, -ы́щам, -аш. Забруднювати, занечищувати (Ол.).

ЗАНИЖА́ТИ, -я́жам, -аш. Занижувати, робити нижчим, ніж треба (Пт.).

ЗА́НИЧ: ♦ ЗА́НИЧ МА́ТИ. Мати когось ні за що (Ол.).

ЗАНОТУВА́НИЙ, -а, -е. Занотований, записаний (Рс.).

ЗАНОША́ТИ, -о́шам, -аш. 1. Відносити. – Буде́ме заноша́ти зе́рно до сыпа́нця. 2. Заношувати, забруднювати (про одяг) (Пр.).

ЗАНОШУВА́ТИСЯ, -у́юся, -ешся. Гонорово, пихато триматися, зверхньо ставитися до інших (Ол.).

ЗА́НТУС, -у́са, ч. Упертюх (Ол.).

ЗАНУ́ДЖА́ТИСЯ, -у́джамся, -ашся. Страждати від бездіяльності (Пт.).

ЗАНУМЕ́РУВА́НИЙ, -а, -е. Пронумерований (Рс.).

ЗАНЮ́РЕ́НИЙ, -а, -е. Занурений у рідину (Пр.).

ЗАНЮ́РЯ́ТИСЯ, -ю́рямся, -яшся. Занурюватися, опускатися у воду чи іншу рідину (Пр.).

ЗАНЮХАТИ, -юхам, -аш. 1. Почути нюхом. 2. *Перен.* Вивідати якусь таємницю, дізнатися про щось (Пр.).

ЗАОСТРÉНИЙ, -а, -е. *Діспр. пас. мин. часу до ЗАОСТРІТИ.* Загострений (Рс.).

ЗАОСТРІТИ, -óстру, -иш. *Док. вид до ЗАОСТРЯТИ.* Загострити (Рс.).

ЗАОСТРЯТИ, -óстрам, -яш. 1. Загострювати, робити гострим. 2. Робити витонченішим, чутливішим, сприйнятливішим до чого-небудь (про органи чуття) (Рс.).

ЗАОЩАДНІНЯ, -я, с. Заощадження (Пт.).

ЗАПАЖЕРИТИ, -éрю, -иш, -ит. Покалічити. – *Запажеріла-м стра́нні но́гу* (Пр.).

ЗАПАЛÉНИЙ, -а, -е. 1. Запалений, підпалений. 2. У стані досягання (про зерно). – *Яре́ц юж запале́ний* (Пр.).

ЗАПАСКУДЖАТИ, -у́джам, -аш. Загиджувати, занечищувати (Пр.).

ЗАПАЦЬКА́ТИ(СЯ), -а́цькам(ся), -аш(ся). Закаляти(ся), дуже вимастити(ся). – *Але-м ся запацька́ла, же те́раз не мо́жу в́йти ме́дже лю́ди* (Ол.).

ЗАПЕВНІНЯ, -я, с. Запевнення в чому-небудь (Св.).

ЗАПЕРА́ТИ, -éрам, -аш. Зачиняти, замикати ключем або засувом (Ол.).

ЗАПÉРТИ, за́пру, -еш. *Док. вид до ЗАПЕРА́ТИ.* Зачинити, замкнути. – *Діти́ска запе́рли старо́го дзя́да в хы́жы* (Ол.).

ЗАПЕ́ЦОК, -цка, ч. Запічок, лава за піччою. – *Сі́дит со́й ста́ри на запе́чку й ку́рит фа́йку на до́вгім цибу́ху* (Пр.).

ЗАПЕ́ЧЫ, -éчу, -еш. Запекти в печі або духовці (про страву) (Пр.).

ЗАПІ́НКА, -ы, ж. Запонка (Ол.).

ЗАПІ́ДПАЛЯ́ТИ, -а́лям, -яш. Запідпадьомкати (про перепела) (Пт.).

ЗАПІ́НЯТИ́СЯ, -і́нямся, -яшся. Запінюватися (Св.).

ЗАПЛІ́СНІЛИЙ, -а, -е. Запліснявілий, покритий цвіллю (Пр.).

ЗАПЛІ́СНІТИ, -і́е. Запліснявіти, покритися цвіллю (Пр.).

ЗАПЛЯ́НТА́ТИ, -я́нтам, -аш. 1. Заплутати, безладно позивати (про нитки, волосся). 2. *Перен.* Втягнути когось у неприємну справу (Ол.).

ЗАПЛЯ́НУВА́НИЙ, -а, -е. Запланований (Пр.).

ЗАПЛЬОМБУВА́НИЙ, -а, -е. Запломбований (Пр.).

ЗАПНÉНИЙ, -а, -е. Застібнутий; з'єднаний чимось (Пр.).

ЗАПÓВІД, -іди, ж. 1. Оповідення священника про намір одруження когось зі своїх парафіян. – *В то́ту неде́лю бу́де пе́рша за́пві́д.* 2. Біблійне повчання морально-релігійного характеру (Ол.).

ЗАПОВІ́ДАТИ, -і́дам, -аш. 1. Оповідати в церкві про одруження. 2. Висловлювати свою передсмертну волю; передавати щось у спадок. 3. Передбачати, віщувати. – *Слу́хам ра́дійо, же́бы чу́ти, я́ку по́году за́повідáют на за́ран* (Ол.).

ЗАПОЖЫ́ЧАТИ, -ы́чам, -аш. 1. Довго не віддавати позиченого. 2. Запозичати, наслідувати (Пр.).

ЗАПОЗНАВА́ТИ(СЯ), -а́ю(ся), -еш(ся). Знайомити(ся) (Ол.).

ЗАПОЗНА́НЯ, -я, с. Знайомство (Ол.).

ЗАПОЗНА́ТИ(СЯ), -о́знам(ся), -аш(ся). *Док. вид до ЗАПОЗНАВА́ТИ(СЯ).* Познайомити(ся) (Ол.).

ЗАПОЛОКА́ТИ, -о́кам, -аш. Виполоскати, змити водою. – *Як ся в болóті заба́бреш, то в те́плій во́ді запо́локаш и бу́деш чы́стий* (Пр.).

ЗАПОПАДЛІ́ВІСТ, -о́сти, ж. Запопадливість; жадібність до чого-небудь (Пр.).

ЗАПРА́ВІТИ, -а́в'ям, -яш. 1. Заправити, призначити за що-небудь ціну. 2. Розчинити тісто, брагу (Пн.).

ЗАПРАЖЫ́ТИ, -а́жу, -ыш. Засмажити (Ол.).

ЗАПРА́ЖКА, -ы, ж. Пасероване з жиром борошно як заправка до страви (Пр.).

ЗАПРЕНУМЕ́РУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Передплатити друковані видання (Ол.).

ЗАПРИСКА́ТИ, -і́скам, -аш. Забризкати, покрити бризками; почати бризкати (Ол.).

ЗАПРОВАДЖА́ТИ, -а́джам, -аш. Вести, проводити когось до певного місця (Пр.).

ЗАПРОВАДЖЫ́НЯ, -я, с. Запровадження (Пр.).

ЗАПРОДА́НЕЦ, -нця, ч. Запроданець, зрадник (Пр.).

ЗАПРОПА́СТИ́СЯ, -о́пався. Запропаститися, згинутися, зникнути безвісти (Ол.).

ЗАПРОТИВІ́ТИ, -і́вит. Зашкодити. – *Вы́пий то́то ліка́рство, о́но ти не за́протівит* (Ол.).

ЗАПРУТИТИ, -учу, -утиш. Закріпити деревину на возі до обертня (передньої частини воза) за допомогою ланцюга й рубля (Пр.).

ЗАПУКАТИ, -укам, -аш. Постукати (Ол.).

ЗАП'ЯСТКОВИЙ, -а, -е. Зап'ястний, належний до зап'ястя (Пр.).

ЗАП'ЯСТНИКЫ, -ів, *мн.* Манжети до рукавів; нарукавники з чистої вовни (Пн.).

ЗАРАДНИЙ, -а, -е. Меткий, спритний, винахідливий (Ол.).

ЗАРАДНІСТ, -ости, *ж.* Меткість, спритність, вміння зарадити собі (Ол.).

ЗАРАЗІЦЬКЫ, *присл.* *Здрібн.* Зараз же, відразу, негайно (Ол.).

ЗАРАН, *присл.* Завтра. **ЗАРАН РАНО**. Завтра вранці. – Кед буде хвиля, **заран рано** будете косити (Ол.).

ЗАРДЖАВЕНИЙ, -а, -е. Те саме, що **ЗАРДЖАВІЛИЙ** (Пр.).

ЗАРДЖАВІЛИЙ, -а, -е. *Дієпр. акт. мш. часу* до **ЗАРДЖАВІТИ**. Заіржавілий, вкритий іржею (Пр.).

ЗАРДЖАВІТИ, -іє. Заіржавіти (Пр.).

ЗАРЄЧЫСЯ, -эчуся, -ешся. *Док. вид* до **ЗАРІКАТИСЯ**. Зааректисся, дати обіцянку не робити чого-небудь (Пр.).

ЗАРИГЛЮВАТИ, -юю, -еш. Засунути засувку в замок, зачинити на засув (Ол.).

ЗАРИЗИКУВАТИ, -ую, -еш. Ризикнути (Ол.).

ЗАРІБКЫ, -ів, *мн.* Заробітки. – **Треба піти на зарібкы, заробіти** кúсьцьок гроша (Ол.).

ЗАРІБКУВАНЯ, -я, *с.* Дія за знач. **ЗАРІБКУВАТИ**. Заробітчанство (Ол.).

ЗАРІБКУВАТИ, -ую, -еш. Ходити на заробітки (Ол.).

ЗАРІКАТИСЯ, -ікамся, -ашся. Зарікатися, обіцяти не робити чогось, відхрещуватися від чого-небудь. – **Зарікалася жаба мочыла** – сама перша до нього вскочыла (*прислів'я*) (Пр.).

ЗАРІНОК, -нка, *ч.* Рівна місцина над річкою (Пн.).

ЗАРОБОК, -бку, *ч.* 1. Заробіток. – **Ци велькый заробок в того гáзды за еден ден?** 2. Зиск, користь. – **На тым мав добрий заробок** (Ол.).

ЗАРОДЖЫНЯ, -я, *с.* Зародження, початок життя (Пр.).

ЗАРУБИТИ, -уб'ю, -иш. *Док. вид* до **ЗАРУБ'ЯТИ**. Підрубити, прошити. – **Зарубте** мі тóгу хустóчку (Пт.).

ЗАРУБИТИСЯ, -убится. Зарубцюватися. – **Рана юж ся кус зарубіва** (Пт.).

ЗАРУБ'ЯТИ, -уб'ям, -яш. Підрублювати, прошивати, підгинаючи край тканини (Пт.).

ЗАРЦІ, -ів, *мн.* Деталь воза, що з'єднає його задню частину з передньою (Пн.).

ЗАРЯД, -яду, *ч.* 1. Управа, влада, керівництво. 2. Певна кількість вибухової речовини до патрона (Пр.).

ЗАСАДІСТИЙ, -а, -е. Присадкуватий (Ол.).

ЗАСАПАНІЙ, -а, -е. Засапаний, задиханий (Рс.).

ЗАСАПАТИСЯ, -апамся, -ашся. *Док. вид* до **ЗАСАПУВАТИСЯ**. Засапатися, задихатися (Рс.).

ЗАСАПУВАТИСЯ, -уюся, -ешся. Засапуватися, важко дихати (від ходіння, бігу, важкої роботи) (Рс.).

ЗАСВИНІТИ, -іню, -иш. *Згруб., знев.* Занечистити, загидити (Ол.).

ЗА́СЕ, *присл.* Зась, не можна. – **За́се вам, дітíчки, од елекتریчных дрóтвiв!** (Ол.).

ЗАСЕЛІНЯ, -я, *с.* Заселення, обживання вільних земель (Пр.).

ЗАСИВКА, -ы, *ж.* Сильце, петля, зашморг (Ол.).

ЗАСПА́НИЙ, -а, -е. Зашарпаний, засмиканий (Пр.).

ЗАСПА́ТИ, -іпам, -аш. Зашарпати, різко засмикати (Пр.).

ЗАСКАРА́ТИСЯ, -а́рамся, -ашся. Побожитися, закластися (Ол.).

ЗАСКОРУПЕ́НИЙ, -а, -е. Зашкарубний (Ол.).

ЗАСКОРУПІ́ТИ, -у́пне. Зашкарубнути, взятися твердою кіркою, стати шкарубким, жорстким (Ол.).

ЗАСЛИМАЧЫ́ТИСЯ, -а́чытсья. Ослизнути, стати слизьким, мов слимак; заслинитися, замочитися слиною; забруднитися чимось слизьким. – **Ру́кы заслимачы́лися в Штефа́на, кед перебе́рав зогні́лы компе́рі** (Ол.).

ЗАСЛОНКА, -ы, *ж.* 1. Заслінка. 2. Вуаль, фата (Рс.).

ЗАСМАЛЬЦОВА́НИЙ, -а, -е. 1. Вимашений жиром. 2. *Перен.* Засмальцьований, дуже брудний (Рс.).

ЗАСМОТРИ́ТИСЯ, -о́трюся, -ишсья. *Док. вид* до **ЗАСМОТРЯ́ТИСЯ**. Задивитися (Ол.).

ЗАСМОТРЯ́ТИСЯ, -о́трямсья, -яшсья. Задивлятися на щось чи когось (Ол.).

- ЗАСНУВАНИЙ**, -а, -е. Заснований, закладений (Рс.).
- ЗАСТАВА́ТИ**, -ávaм, -аш. 1. Зупиняти, перепиняти; заважати, перешкоджати рухові. – Не заста́вай, не заста́вай по дорóзі ни́кому (нар. пісня). 2. Заступати, затуляти своїм тілом (Ол.).
- ЗАСТАВ'Я́ТИСЯ**, -áv'ямся, -яшся, -ятся; -ямеся, -теся, -ються. 1. Заступатися. – Дмитро заста́в'явся в су́ді на розпра́ві за ку́ма. 2. Сперечатися, битися об заклад. – Я ся з то́бом заста́в'ю, же Миха́ва до́ма не заста́неме. 3. Затулятися. – Вов'ю́рка заста́в'ятся хво́стом (Пр.).
- ЗАСТАНАВЛЯ́ТИСЯ**, -ávлямся, -яшся. Замислюватися (Ол.).
- ЗАСТАНОВИ́ТИСЯ**, -óвлюся, -óвишся. Док. вид до ЗАСТАНАВЛЯ́ТИСЯ. Задуматися, замислитися. **ЗАСТА́НОВСЯ!** *н. сп.* Подумай! (Ол.).
- ЗАСТЕЛЕ́НИЙ**, -а, -е. Застелений, покритий чимось (Пр.).
- ЗАСТЕРЕЖЬ́НЯ**, -я, с. Застереження, пересторога (Св.).
- ЗАСТЫДА́ТИСЯ**, -ы́дамся, -ашся. Засоромитися (Ол.).
- ЗАСТЫДЖЕ́НИЙ**, -а, -е. Засоромлений, збентежений, зніжковілий (Ол.).
- ЗАСТІГА́ТИ**, -і́гам, -аш. Застібати, з'єднувати частини, вилоги одягу чи взуття за допомогою гудзиків, ґапліків (Пр.).
- ЗАСТОСУВА́НИЙ**, -а, -е. Застосований, вжитий, використаний, запроваджений у вжиток (Пр.).
- ЗАСТРАШЕ́НИЙ**, -а, -е. Заляканий; переляканий, настраханий (Пр.).
- ЗА́СТРИК**, -і́ка, ч. Мед. Укол, ін'єкція (Рс.).
- ЗАСУ́ВКА**, -ы, жс. Засув, дерев'яний пристрій для замикання дверей, брами, хвіртки (Пр.).
- ЗАСЬВІДЧА́ТИ**, -і́дчу, -ыш. Засвідчувати, бути свідком чогонбудь; підтверджувати правильність, правдивість чогось (Пр.).
- ЗАСЬМІЧА́ТИ**, -і́чам, -аш. Засмічувати, накидати сміття; забруднювати, занечишувати (Рс.).
- ЗАСЬМІЧЕ́НИЙ**, -а, -е. Засмічений, занечищений (Пр.).
- ЗАСЬМІЧУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Те саме, що **ЗАСЬМІЧА́ТИ** (Пр.).
- ЗАТАРГА́ТИ**, -а́ргам, -аш. Засмикати, зашарпати (Пр.).
- ЗАТАЧА́ТИ**, -а́чам, -аш. Вкочувати. – Пе́ред зме́рком за́тача́ют віз до коле́шні (Ол.).
- ЗАТВЕРДЖА́ТИ**, -е́рджам, -аш. Затверджувати, схвалювати (Ол.).

- ЗАТВЕРДЖЫ́НЯ**, -я, с. 1. Затвердження, юридичне, остаточне схвалення чого-небудь. 2. Мед. Закреп (запор) (Ол.).
- ЗАТЕ́РКА**, -ы, жс. Затирка, рідка страва зі шипаних шматочків тіста (Рс.).
- ЗАТІ́ЛЬНИК**, -і́ка, ч. Фіксатор, який гальмує задню частину воза (Св.).
- ЗАТІ́РКА**, -ы, жс. 1. Шпатель, дощечка з ручкою, якою вигладжують штукатурний розчин на стіні. 2. Те саме, що **ЗАТЕ́РКА** (Пр.).
- ЗАТІ́РКОТА́ТИ**, -о́там, -аш. Зацокотіти, заторохтіти (Ол.).
- ЗАТЛУ́СТИ́ТИ**, -у́щу, -ыш. Док. вид до **ЗАТЛУ́ЩА́ТИ** (Ол.).
- ЗАТЛУ́ЩА́ТИ**, -у́щам, -аш. Заяложувати, засмальцьовувати, забруднювати чимось жирним (Ол.).
- ЗАТЛУ́ЩЕ́НИЙ**, -а, -е. Заяложений, засмальцьований (Ол.).
- ЗА́ТЛЯ**, *присл.* 1. За той час, упродовж якогось часу. 2. До ти. – За́тля ти по́жычу, за́кля ми́ не тре́ба бу́де (Ол.).
- ЗА́ТО**, *присл.* За те, тому. – За́то-м го ви́би́ла, бо не слухав (Ол.).
- ЗА́ТОР**, -о́ру, ч. 1. Затор, нагромадження великої кількості льоду, що призводить до розливу річок. 2. Мед. Тромбоз, закупорення судин (Ол.).
- ЗАТРУ́БИ́ТИ**, -у́бу́ю, -иш. Заграти на трубі (духовому музичному інструменті); затрубити, подати сигнал сурмою чи рогом. – Ва́рта затру́би́ла, бо вно́чы був по́жар (Пг.).
- ЗАТРУ́ТИЙ**, -а, -е. Отруєний, затруєний (Ол.).
- ЗАТЯ́ТИ**, за́тну, -еш. 1. Зарубати, відітнути голову. – За́тяв-ем ку́ру. 2. Закарбувати, зробити сокирою або ножем позначку на дереві (Пр.).
- ЗАУВАЖЬ́НЯ**, -я, с. 1. Заувага, примітка, коротке судження з якогось приводу. 2. Зауваження, вказівка на помилки (Пр.).
- ЗАУЗДА́ТИ**, -у́здам, -аш. Загнуздати, накласти вуздечку на коня (Ол.).
- ЗАУЗЛЯ́ТИСЯ**, -у́злятсья. Завузлитися, позав'язуватися вузлами. – Ба́рз ми́ ся зау́зліло при розмотува́нню ні́ток (Ол.).
- ЗАФАСТРИГУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Позначити лінію шва, прошиваючи тканину великими стібками (Пр.).
- ЗАФАСУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Безкоштовно одержати матеріальні цінності (Пн.).

- ЗАФІГЛЮВАТИ**, -юю, -єш. Пожартувати, покепкувати (Ол.).
- ЗАФРАСУВАНИЙ**, -а, -е. Зажурений, стурбований (Ол.).
- ЗАФУГУВАТИ**, -ую, -єш. З'єднати фугами; з'єднати дві деталі за допомогою виїмки й випуклості (Ол.).
- ЗАФУНДУВАТИ**, -ую, -єш. Зафундувати, віддати щось безкоштовно, побудувати своїм коштом; пригостити когось (Рс.).
- ЗАФУЧАТИ**, -учит. 1. Засопіти. 2. Невдоволено забуркотіти (Пт.).
- ЗАХВАЛЯТИ**, -алям, -яш. Вихваляти, надміру хвалити; робити комусь рекламу (Ол.).
- ЗАХВАЩЕНИЙ**, -а, -е. Забур'янений, зарослий бур'янами (Ол.).
- ЗАХВІЯТИ**, -ію, -єш. Захитати (Пр.).
- ЗАХЛЮСТАТИСЯ**, -юстамся, -ашся. Обхлюпатися, облитися водою (Пр.).
- ЗАХЛЯСТАТИ**, -ястам, -аш. Забризкати. – **Машына захлястала** мя болотом (Ол.).
- ЗАХЛІЯТИСЯ**, -яюся, -єшся. *Знев.* Надудлитися, нализатися, напитися спиртного до безтями (Ол.).
- ЗАХОВАНЯ**, -я, с. Поведінка, спосіб поведження (Пр.).
- ЗАХОВУВАТИСЯ**, -уюся, -єшся. Добре поводитися, дотримуватися правил поведінки (Пр.).
- ЗАХОДИТИСЯ**, -оджуся, -одишся. Захлинатися (від плачу або сміху). – **Хлопець аж заходився от сміху, як гвідів, же ко́за выганя́ла непроше́ного пса** (Ол.).
- ЗАХУДЖЕНИЙ**, -а, -е. Виснажений, заморений, сухоребрый (Ол.).
- ЗАХЦЯНКА**, -ы, ж. Забаганка, примха (Рс.).
- ЗАЦЕМБРУВАТИ**, -ую, -єш. Викласти камінням або деревом стінки криниці (Ол.).
- ЗАЦЕРУВАТИ**, -ую, -єш. Заштопати (Пр.).
- ЗАЦИГАНІТИ**, -аню, -иш. 1. Почати настирливо випрошувати що-небудь. 2. Обдурити, збрехати (Пр.).
- ЗАЦІНИТИ**, -іню, -иш. Завишити ціну чого-небудь (Рс.).
- ЗАЦОФАНЕЦ**, -нця, ч. *Знев.* Відстала людина, яка стримує прогресивний поступ, консерватор (Рс.).
- ЗАЦОФАНІЙ**, -а, -е. Відсталий, консервативний (Рс.).
- ЗАЦОФАНІСТ**, -ости, ж. Відсталість, консерватизм (Рс.).

- ЗАЧАДЖІНЯ**, -я, с. Вчадіння, отруєння чадом (Ол.).
- ЗАЧАРУВАНИЙ**, -а, -е. 1. Зачарований, який перебуває під дією закляття. 2. Заворожений, захоплений (Пр.).
- ЗАЧЕРВЕНІТИСЯ**, -іюся, -єшся. 1. Почервоніти, спаленіти від сорому. 2. Зачервонітися, виділитися своїм червоним кольором (Пт.).
- ЗАЧОПУВАТИ**, -ую, -єш. Заткнути дірку чопом (Пр.).
- ЗАШАМОТАТИСЯ**, -отамся, -ашся. Заборсатися, запрачатися, заметатися. – **Заяц зашамотався в сітці, але выскочыти не міг** (Ол.).
- ЗАШВАРГОТИТИ**, -отчу, -єш. Зашваркотіти, швидко й нерозбірливо заговорити чужою мовою (Пр.).
- ЗАШЫТЯ**, -я, с. Закладання якогось отвору. – **Зашы́тя дзю́ры в покрыв́то кычка́ми тырва́ло дві годыны** (Пр.).
- ЗАШКЫНТАТИ**, -ынтам, -аш. Зашкутильгати (Пр.).
- ЗАШКЛЕНИЙ**, -а, -е. Засклений (Пр.).
- ЗАШМАРИТИ**, -арю, -иш. Закинути (Пр.).
- ЗАШПОРТАТИСЯ**, -ортамся, -ашся. Спіткнутися (Пр.).
- ЗАШПУНТУВАНИЙ**, -а, -е. З'єднаний за допомогою пазів і виступів на ребрах дощок (Пр.).
- ЗАШРУБУВАТИ**, -ую, -єш. Загвинтити (Ол.).
- ЗАШТРИХУВАНИЙ**, -а, -е. Заштрихований (Пр.).
- ЗАШТУРКАНИЙ**, -а, -е. Заштовханий (Пр.).
- ЗАЩУТИ**, -ую, -єш. 1. Зацькувати собаками. 2. *Перен.* Забачити когось постійним переслідуванням (Ол.).
- ЗА́ЯЦ**, -яця, ч. Заець (Пр.).
- ЗАЯЧИЙ**, -а, -е. *Прикм.* до **ЗА́ЯЦ**. Заячий. – **Зая́че футро барз не цы́нятся. ЗА́ЯЧА ВО́РГА.** Заяча губа, роздвоєння верхньої губи. ✦ **НА ЗА́ЯЧИЙ СКОК.** Дуже мало. ✦ **ЗА́ЯЧА ДУ́ША.** Несмілива, безхарактерна людина; боягуз. **ЗА́ЯЧИЙ КО́НИЧ.** Заяча конюшина (*Anthyllis L.*) (Пр.).
- ЗБАБРАТИ(СЯ)**, -абрам(ся), -аш(ся). Забруднити(ся), вимасити(ся). – **Зба́брався в болоті, як дик** (Ол.).
- ЗБАВ'ЯТИ**, -ав'ям, -яш. Збавляти, зменшувати (швидкість, ціну тощо). ✦ **ЗБАВ'ЯТИ ЧАС.** Марнувати час, байдикувати (Пр.).
- ЗБАГАТЕЛІЗУВАТИ**, -ую, -єш. Знехтувати, злегковажити. – **Збагате́лізува́в си ка́шель, а по́тім му́сів лежа́ти в шпита́лі** (Пр.).

ЗБАРАНІТИ, -ію, -еш. Очманіти, розгубитися. – Грицо гет збаранів од той велькой кількості дерев і не знав, котре си vybráти (Ол.).

ЗБАРШЫТИСЯ, збаршытсся. Поморщитися, зів'янути (про овочі, фрукти) (Ол.).

ЗБАРШНІТИ, -іє. Зіпсуватися від довгого зберігання (Ол.).

ЗБЕСІДУВАТИСЯ, -уюся, -ешся. Домовитися, дійти згоди (Ол.).

ЗБЕЧАТИСЯ, збэчытсся. Виплакати, сплакати (Ол.).

ЗБЕШТАТИ, збэштам, -аш. Виляти, насварити (Ол.).

ЗБЗІКУВАНИЙ, -а, -е. Пришелепкуватий, дивакуватий; гарячковий, неврівноважений (Ол.).

ЗБІЙСЬВІТ, -іта, ч. Пройдисвіт, волоцюга (Ол.).

ЗБЫВАТИ, збывам, -аш. 1. Збувати, швидко й дешево продавати що-небудь. 2. Позбуватися когось, відсилати геть (Ол.).

ЗБЫТ, -у, ч. Збут, продаж (Рс.).

ЗБЫТКЫ, -ів, *мн.* 1. Збитки, втрати. – Хованя старого коня принесли мі лем збыткы. 2. Збиткування, келкування. – Часто збыткы паробків над старым дзядом приводили до того, же він гірко плакав (Ол.).

ЗБЫТНИЙ, -я, -е. Надмірний, зайвий, непотрібний (Пт.).

ЗБЛАЗНИТИСЯ, -азнюся, -ишся. Пошитися в дурні, виставити себе на посміховисько (Ол.).

ЗБОГАЧЕНИЙ, -а, -е. Розбагатілий, який збагатився (Пр.).

ЗБОРГУВАТИ, -ую, -еш. 1. Дати що-небудь у кредит; позичити. 2. Взяти в борг (Пр.).

ЗБОРІВСКИЙ (СКІ), -а, -е. Виборний, той, кого обирають всенародним голосуванням (Пр.).

ЗБОСТИ, збóде. Побити рогами (про корову) (Ол.).

ЗБОЧЫНЯ, -я, с. Збочення, відхилення (Пр.).

ЗБОЧЫТИ, збóчу, -ыш. Збочити, зійти з дороги (Пр.).

ЗБРЕСКЛИЙ, -а, -е. Який почав скисати (про молоко). – Збрескле молоко не треба рушати, покля добрі квасьніє (Пн.).

ЗБРЕСКНЕНИЙ, -а, -е. Прокислий (Ол.).

ЗБУРІТИ, збурю, -иш. Зруйнувати, розвалити (про будівлю); скуйовдити (волосся, шерсть) (Ол.).

ЗБУТВІЛИЙ, -а, -е. Дієпр. акт. мин. часу до ЗБУТВІТИ. Зотлілий, спорохнявільний (Ол.).

ЗБУТВІТИ, -іє. Зотліти, спорохнявити (Ол.).

ЗБУТЕЛЬКУВАТИ, -ую, -еш. Розлити рідину з бочки у пляшки чи в бутлі (Пр.).

ЗБУТНІЛИЙ, -а, -е. Те саме, що ЗБУТВІЛИЙ (Пт.).

ЗБУТНІТИ, -іє. Те саме, що ЗБУТВІТИ (Пт.).

ЗВАДЖЫНЯ, -я, с. Дія за знач. ЗВАДЖУВАТИ. – Сусід дав коні на зваджыня на єден ден (Пр.).

ЗВАДЖУВАТИ, -ую, -еш. 1. З'єднувати, зчіплювати. 2. Спрягати, об'єднувати роботу худобу кількох господарів (Пр.).

ЗВАЛЯРЕН, -єні, *жс.* Жлукто, дерев'яна посудина, в якій зольять білизну (Св.).

ЗВАЛЯРНИК, -іка, ч. Виварка для білизни (Ол.).

ЗВАЛЯТИСЯ, звалямся, -яшся. Забруднитися (Ол.).

ЗВАРИЮВАНИЙ, -а, -е. Божевільний, несповна розуму; навіжений, який не відповідає за свої вчинки (Пр.).

ЗВАРИЮВАТИ, -юю, -еш. Збожеволіти, з'їхати з глузду (Пр.).

ЗВАРЯТИ, зварям, -яш. Золити. – Позваряй леніє політно, то потім выпереме го на ріці (Пр.).

ЗВЕКШЫНЯ, -я, с. Збільшення (Ол.).

ЗВЕКШЫТИСЯ, звэкшытсся. Док. вид до ЗВЕКШУВАТИСЯ. Збільшитися (Ол.).

ЗВЕКШУВАТИСЯ, -уєся. Збільшуватися (за кількістю, тривалістю, розміром тощо) (Ол.).

ЗВЕЧЕРА, *присл.* Звечора, у вечірній час (Пр.).

ЗВИДЖАТИ, звиджам, -аш. 1. Оглядати. 2. Відвідувати (Ол.).

ЗВИКЛАНІЙ, -а, -е. Сплутаний, поплутаний (Ол.).

ЗВИКЛАНЯ, -я, с. Дія за знач. ЗВИКЛАТИ (Ол.).

ЗВИКЛАТИ(СЯ), -іклат(ся). Сплутати(ся), поплутати(ся). – Гет мі ся ниткы звиклали (Пр.).

ЗВИСНУТИ, звисну, -еш. Повиснути, гойдаючись у повітрі (Ол.).

ЗВИМЫСЛЯТИ, -ысьлям, -яш. 1. Виляти, висварити когось. 2. Навигадувати (Ол.).

ЗВИРУБЛЯТИ, -ублям, -яш. Повирубувати (Ол.).

ЗВІЗДЫ, -ів, *мн.* Зерна колоскових рослин (Св.).

ЗВІЗДЯ, -я, с. *Збірн.* Вусики на колосках злакових рослин (Св.).

ЗВІЛЬГВИЙ, -а, -е. Відволожений, який став вогким (Ол.).

ЗВІЛЬГНЕНИЙ, -а, -е. Те саме, що ЗВІЛЬГВИЙ (Ол.).

ЗВІЛЬНИТИ, звільню, -иш. Сповільнити. ✧ **ЗВІЛЬНИТИ**
КРИК. Іти повільніше (Пн.).

ЗВІЛЬНІНЯ, -я, с. Дія за знач. **ЗВІЛЬНИТИ** (Пр.).

ЗВІНУВАТИ, -ю, -еш. Видати заміж із посагом (віном) (Пн.).

ЗВІРЕНИЙ, -а, -е. Скривлений (Пн.).

ЗВІРИТИСЯ, звірится. Викривитися, покривитися (про дошки) (Пн.).

ЗВІРНИК, -їка. Звіринець (Ол.).

ЗВЛІЧЫ, -эчу, -еш. Стягти (Ол.).

ЗВЛІЧЫСЯ, -эчуся, -ешся. 1. Насилу встати, підвестися.
2. *Зруб.* Злигатися з кимось, завести небажане знайомство. – Тот хлопчійско звлікъся з батярjami (Ол.).

ЗВОДИТИСЯ, -оджуся, -одишся. 1. Сходитися для спільного подружнього життя. 2. Зводитися, підводитися, вставати. – Мёдвід зв'ювся на задні лапы і зарычав (Рс.).

ЗВОЖУВАТИ, -ю, -еш. Звозити, доставляти транспортом до місця призначення велику кількість чого-небудь (Пр.).

ЗВОНІТУВАТИ, -ю, -еш. Виблювати (Ол.).

ЗВОНКА, присл. Ззовні, зверху (Ол.).

ЗВОРА, -ы, жс. Пристрій у задній частині воза, що кріпить її постійне положення (Ол.).

ЗГАДЖАТИСЯ, згаджамся, -ашся. Погоджуватися. – Я ся з тым не згаджам (Ол.).

ЗГАМАЖЛЯНИЙ, -а, -е. Пом'ятий, зіжмаканий. – Але згамажляний капелюх в парібка! (Пн.).

ЗГАНЯТИ, зганям, -яш. Будити, піднімати зі сну. – Заран трéба мня вчас зганяти, бо ся спізню до фабрыкы (Пр.).

ЗГАРМАСИТИ, -ашу, -асиш. Зім'яти, поламати (Пн.).

ЗГАРМАШЕНИ, -а, -е. Зім'ятий, змотлошений. – Згармашену солóму трéба порізати на сіку і попарити (Пн.).

ЗГАРТАТИ, згартам, -аш. Згортати, згрібати. – Трéба згартати гній с-під кóров, жéбы были чысты (Пр.).

ЗГАРУВАНИЙ, -а, -е. Спрацьований, вимучений важкою працею. – Ваньо добрі згаруваний на тій господарці (Ол.).

ЗГАРУВАТИСЯ, -уюся, -ешся. Вимучитися від важкої праці, напрацюватися, натрудитися (Ол.).

ЗГАЦЬКАТИ, згацькам, -аш. Вимучити, виснажити (Пр.).

ЗГЫБ, -а, ч. Суглоб (Ол.).

ЗГЫРЕНИЙ, -а, -е. Скуйовджений (Пр.).

ЗГЫРИТИ, згырю, -иш. Скуйовдити волосся, наїжачитися (Пр.).

ЗГЫРЧАТИ, згырчу, -ыш. 1. Загарчати (про собаку). 2. *Перен.* Буркнути, гиркнути (Ол.).

ЗГЛУПІТИ, -ію, -еш. Здурити, втратити голову, розгубитися (Пн.).

ЗГЛЯД, -у, ч. Прихильність, милість, ласка до когось (Пн.).

ЗГОБЛЮВАТИ, -ію, -еш. Зістругати рубанком (про дошки) (Пр.).

ЗГОДЛИВИЙ, -а, -е. Згідливий, з яким легко дійти згоди (Ол.).

ЗГОДУВАНИЙ, -а, -е. Згодований, пушений на корм (Пр.).

ЗГОЙНІТИ, згойню, -иш. Занадто розщедритися, розпустити майно (Рс.).

ЗГРАБKY, -ів, мн. Згромаджені залишки зернових або сіна (Ол.).

ЗГРЕБАТИ, -эбам, -аш. Згребти, зібрати докупи (Пр.).

ЗГРІЗТИСЯ, -ізуся, -ешся. Змарніти від журби, гризоти, перейнятися клопотами (Пр.).

ЗГРЫЗ, -у, ч. Те саме, що **ЗГРЫЗОТА** (Ол.).

ЗГРЫЗОТА, -ы, жс. Гризота, клопіт, журба (Ол.).

ЗГРУПУВАНИЙ, -а, -е. Згрупований (Пр.).

ЗГУБЛЕНИЙ, -а, -е. 1. Втрачений (загублений або забутий).
2. Убитий, зниклий (Пт.).

ЗГУКАТИСЯ, згукатся. Очманіти від гуку, крику; розшумітися, розгулятися. – Кін ся згукав і по́нос (Св.).

ЗГУРТУВАНИЙ, -а, -е. Об'єднаний, зібраний у гурт (Рс.).

ЗГАДАТИСЯ, згадамся, -ашся. Зговоритися, випадково завести про щось розмову (Ол.).

ЗІАНИТИ, зганю, -иш. Скрытикувати, згудити (Рс.).

ЗІАНЧУВАТИ, -ю, -еш. Те саме, що **ЗІАНИТИ** (Пн.).

ЗІВАЛТУВАТИ, -ію, -еш. 1. Зівалтувати, вчинити наругу.
2. Зчинити гвалт, здійснити галас, голосно закричати «Гвалт!» (Пр.).

ЗІМАТВАТИ, -атвам, -аш. Заплутати (Ол.).

ЗІРАБЛО, -а, с. Металевий гребінь для чищення худоби (Св.).

ЗІРАБНИ, присл. Зграбно; вправно. – Хлóпец сів зграбні на рóвер (Ол.).

ЗГУРБИТИСЯ, згурбитися. Зморщитися, зібгатися (про погано пошитий одяг) (Пт.).

ЗДАБАТИ, здабам, -аш, -ат, -áme, -áte, -áют. Бути подібним; нагадувати когось або щось. – **Оркіш здабат до ярцу** (Пр.).

ЗДАТИСЯ, здамся, -áшся, -áтсья. 1. Придатися, знадобитися, стати у пригоді. 2. Здатися, піддатися комусь. 3. Удатися, бути подібним. – **На ёдно ся здаме: чо́рны бчка ма́ме. На дру́ге ся зда́ме: жа́дно нич не ма́ме** (нар. пісня) (Пр.).

ЗДАТНІ, присл. Добре, спритно, звично, талановито (Пр.).

ЗДВОЇТИ, -о́ю, -іш. Док. вид до **ЗДВОЮВАТИ**. Подвоїти (Пт.).

ЗДВОЮВАТИ, -ю́ю, -еш. Подвоювати, збільшувати вдвічі (Пт.).

ЗДЕВАСТУВАТИ, -у́ю, -еш. Знищити, опустошити (Пр.).

ЗДЕЛКАТНІТИ, -і́ю, -еш. Зніжитися, стати дуже слабовольним, кволим, нездатним зарадити собі (Пр.).

ЗДЕНЕРВУВАТИ, -у́ю, -еш. Знервувати, розсердити, вивести з рівноваги; зіпсувати комусь настрої (Пр.).

ЗДЗЯДІТИ, -я́джу, -я́диш. Насилу, невдало виконати якусь роботу. – **Якбси здзя́див-ем то́ты ке́рпці** (Пр.).

ЗДЗЯДІТИ, -я́джу, -я́диш. Постаріти. – **Гет-ем юж здзя́дів** (Пр.).

ЗДИВАЧАТИ, -а́чам, -аш. Химерити, поводитися чудно, незвично (Ол.).

ЗДІВО, -а, с. Диво, дивина. – **То здіво, як ся удав ярец!** (Пт.).

ЗДИВУВАНИЙ, -а, -е. Здивований (Пр.).

ЗДЫГАНЯТИ, -а́ням, -яш. Сильно гнати, мучити швидким бігом (про коней) (Ол.).

ЗДЫГАНЯТИСЯ, -а́нямся, -яшся. Гасати, ганяти (Ол.).

ЗДЫХ, -у, ч. Скон, останній подих. – **Сьміявся до зды́ху** (Пр.).

ЗДИВАТИСЯ, здівамся, -ашся. Знущатися (Пр.).

ЗДО́БНІ, присл. Гарно, красиво (Рс.).

ЗДОБРИТИСЯ, здобрюся, -ишся. Подобрішати; змілюсердитися (Ол.).

ЗДОГАДАТИ, -а́дам, -аш. Згадати, пригадати (Ол.).

ЗДОЙМАТИ, здоймам, -аш. 1. Знімати, брати що-небудь згоди. 2. Скидати (про одяг). ♦ **ЗДОЙМАТИ РУ́КЫ ДО БО́ГА**. Молитися (Пр.).

ЗДО́ЛЬНІ, присл. Талановито, розумно, вміло (Пр.).

ЗДОПТАТИ, здо́птам, -аш. Потоптати ногами, порозчавлювати (Рс.).

ЗДО́ХЛЯК, -я́ка, ч. Хирлявець, людина або тварина, що має поганий, хворобливий вигляд (Пр.).

ЗДРА́ВИЙ, -а, -е. Здоровий (Пт.). **ЗДРА́ВЫ!** виг. Здорові були! (*вітання при зустрічі*). **БУ́ДТЕ ЗДРА́ВЫ!** 1. Будьте здорові! (*ввічливе побажання*). 2. Бувайте здорові! (*усталена форма прощання з кількома особами або з однією при звертанні до неї на «ви»*). **ХО́ДТЕ ЗДРА́ВЫ!** Ідіть здорові! (*форма прощання господа́ра з гостями*) (Пр.).

ЗДРАВІ́ЧКО, -а, с. *Здрі́бн. до ЗДРА́В'Я*. Здоров'ячко (Пт.).

ЗДРАВНІ́ЦЯ, -і, жс. Пансіонат, відпочинково-оздоровчий заклад (Пр.).

ЗДРА́В'Я, -я, с. Здоров'я. – **Дай, Бо́же, здра́в'я!** – **Дай і вам!** (Пт.).

ЗДРА́ДА, -ы, жс. 1. Зрада, перехід до ворога. 2. Подружня невірність (Рс.).

ЗДРАДЖА́ТИ, -а́джам, -аш. Зраджувати (Рс.).

ЗДРАДЖЕ́НИЙ, -а, -е. Зраджений (Рс.).

ЗДРА́ДНИК, -я́ка, ч. Зрадник, відступник (Рс.).

ЗДРІ́ТУВА́НИЙ, -а, -е. *Діспр. нас. мин. часу до ЗДРІ́ТУВА́ТИ*. Скріплений дротом (Ол.).

ЗДРІ́ТУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Скріпити, стягнути дротом. – **Глиня́ны го́рці тре́ба здрі́тува́ти, же́бы до́вше служы́ли** (Ол.).

ЗДУ́ТИСЯ, зду́єся. *Вет.* Захворіти на здуття й непрохідність кишківника (про худобу). – **Корба́ ся зду́ва от кони́чу** (Ол.).

ЗДУШЫ́ТИСЯ, зду́шуся, -ышся. Перегрітися, спітніти (Ол.).

ЗЕ́ЛНІ, зелєні, жс. Зелень, зелені насадження (Ол.).

ЗЕЛЮ́НКА, -ы, жс. 1. Недостигле, зелене яблуко; сорт зимових яблук. 2. Дизентерія (Пр.).

ЗЕМЛЕКО́ПАЧ, -а́ча, ч. Землекоп (Пр.).

ЗЕМЛЕТРЯСІ́НЯ, -я, с. Землетрус (Пр.).

ЗЕ́М'ЯК, -я́ка, ч. Картопля (Ол.).

ЗЕ́М'ЯЧА́НИЙ, -а, -е. *Прикм. до ЗЕ́М'ЯК*. Картопляний (Ол.).

ЗЕ́РО, -а, с. Нуль, нульове значення у числах (Ол.).

ЗЕЦИРУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Муштрувати (Пр.).

ЗЖЕРТИЙ, -а, -е. Пожертвий, розірваний хижаками; пожадливо з'їдений (Ол.).

ЗЖУВАНИЙ, -а, -е. Жжований (Пр.).

ЗЗЯЯНИЙ, -а, -е. Задиханий, засапаний (Ол.).

ЗЗЯЯТИСЯ, ззяямся, -яшся. Задихатися, засапатися. – *Але-м ся ззяяв, за́кля-м ся выдра́пав на то́ту го́ру* (Пр.).

ЗИЙС, присл. Знову (Св.).

ЗИМНАВИЙ, -а, -е. Холоднуватий (Ол.).

ЗИМНАВО, присл. Холоднувано (Ол.).

ЗЫГАР, -а́ря, ч. Годинник настінний або настільний (Ол.).

ЗЫГАРОК, -рка, ч. Годинник наручний (Ол.).

ЗЫЗ, -а, ч. Косоокість. – *Што смóтриш на мня зы́зом?* (Ол.).

ЗЫЙТИСЯ, зыйдуся, -ешся. Зійтися, зібратися разом (Ол.).

ЗЫРК, -у, ч. Погляд, миттєве споглядання (Ол.).

ЗЫРКАТИ, зырка́м, -аш. Зиркати, позирати час від часу (Ол.).

ЗЫСКАТИ, зыска́м, -аш. Док. вид до **ЗЫСКУВАТИ**. Здобути, скористати, отримати зиск. – *Він на тым дуже не зы́скав* (Пр.).

ЗЫСКУВАТИ, -ую, -еш. Користати з чогось, мати зиск, вигоду (Пр.).

ЗІДНАТИ, зіднам, -аш. Найняти когось. – *Ште́фан зіднав си слугу на рік* (Пр.).

ЗІЙТИ, зійду, -еш. ✧ **ЗІЙТИ НА БЛАЗЕ́НСЬКЕ**. Поводитися безглуздо, нерозумно; дістати склероз або старечий маразм (Ол.).

ЗІЛЯ, -я, с. Зілля, дикоростучі трав'яні рослини (Пт.).

ЗІЛЬСКО, -а, с. Бур'ян (Ол.).

ЗІМАТИ, зіма́м, -аш. Схопити, спіймати (Пр.).

ЗІПАТИ, зіпа́м, -аш. Ледве дихати, важко віддихати, хапати ротом повітря (Ол.).

ЗІПНУТИ, зіпну́, -еш. *Однокр.* до **ЗІПАТИ**. Дихнути, зробити різкий вдих. – *Як ти дам, то а́ни не зіпнеш!* (Ол.).

ЗІСТАТИСЯ, -ануся, -ешся. Зостатися, залишитися (Ол.).

ЗІХАБИТИ, -а́б'ю, -иш. Залишити, покинути. – *Пожарту́вав и зіха́бив дівку* (Ол.).

ЗІСТИТИСЯ, з'їститися. Здійснитися, справдитися (Пр.).

ЗІХАТИ, з'їха́м, -аш. З'їхати з обраного шляху (Пр.).

ЗКОЧЕНИТИ, -ію, -еш. Задубіти, промерзнути до кісток. – *Зкоче́нів-см до́бри на тім моро́зі* (Пр.).

ЗЛАГОДЖЕ́НІ, присл. Дружно, злагоджено, одноставно (Пр.).

ЗЛАЙДАЧЫ́ТИСЯ, -а́чуся, -ышся. Розбеститися, розледащитися (Рс.).

ЗЛІТА́ТИ, зліта́м, -аш, -ат; н. сп. **ЗЛЕТ!** (**ЗЛІТАЙ!**). 1. Збігати, побігти швидко кудись. – *Злет-ле до скле́пу і куп ми бомбо́нів*. 2. Оббігати, обійти багато різних об'єктів (Ол.).

ЗЛІТА́ТИСЯ, зліта́мся, -ашся. Набігатися. – *До́бри-м ся злі́тав за том коро́вом!* (Ол.).

ЗЛЦИ́ТУВАТИ, -ую́, -еш. Продати з торгів, з аукціону, пустити на ліцитацію (Рс.).

ЗЛО́ЙТИ, зло́ю, -іш. Відлупцювати. – *Зло́ів-ем пса кыйом, бо хтів мня вже́рти* (Ол.).

ЗЛУДЖА́ТИ, злуджа́м, -аш. Обдурювати, зваблювати (Ол.).

ЗЛУДИ́ТИ, злуджу́, злуди́ш. Док. вид до **ЗЛУДЖА́ТИ**. Обдурити, звабити (Ол.).

ЗЛЮЗУВА́ТИ, -ую́, -еш. 1. Змінити когось. 2. Відпустити щось міцно загвинчене. 3. Звільнити місце (Рс.).

ЗЛЮЗЬНИ́ТИ, злюзьню́, -иш. Попустити, зробити вільнішим хід або рух (Ол.).

ЗЛЮПА́ТИ, злюпа́м, -аш. Заляпати, забруднити одяг болотом (Ол.).

ЗЛЮТУВА́ТИ, -ую́, -еш. Спаяти два кусні металу (Рс.).

ЗМАГЛЮВА́ТИ, -ію́, -еш. Скачати білизну рублем (Пт.).

ЗМАЗУРИ́ТИСЯ, -у́рюся, -ишся. Замазуритися, забруднити обличчя (Пр.).

ЗМАЛІ́ТИСЯ, зма́люся, -ишся. Зменшитися (Пр.).

ЗМАЛЮВА́НИЙ, -а, -е. Намальований; змальований із чогось, перемальований (Пр.).

ЗМАРКОТНІ́ТИ, -ію́, -еш. Засумувати, зажуритися (Ол.).

ЗМАРНУВА́НИЙ, -а, -е. Змарнілий, виснажений; знищений (Пр.).

ЗМАРТВЕ́НИЙ, -а, -е. Зажурений, заклопотаний (Рс.).

ЗМАРТВІ́ТИСЯ, зма́ртвлюся, зма́ртвишся. Зажуритися (Рс.).

ЗМАРТВІ́НЯ, -я, с. Журба, клопіт. – *Мам ве́льке змартві́ня* (Рс.).

ЗМАСАКРУВА́ТИ, -ую́, -еш. Вибити, вирізати до решти; по-вбивати всіх (Ол.).

ЗМАСТІТИСЯ, зма́шуся, зма́стишся. Оскоромитися, з'їсти під час посту жирну страву. – **В піст скламáти áбо ся змастити – то вшýтко ёдно** (Св.).

ЗМАТЛАШЫ́ТИ, зматло́шу, -ыш. 1. Змотлошити, сильно побити когось. 2. Змішати, перемішати все разом (Пр.).

ЗМАХА́ТИСЯ, зма́хамся, -ашся. Втомитися. – **Áле-м ся зма́хав!** (Ол.).

ЗМЕ́ДЖЕ, *прійм.* З-поміж. – **Зме́дже гір показáлася ріка** (Пр.).

ЗМЕ́ЖЕ, *прійм.* Те саме, що **ЗМЕ́ДЖЕ** (Ол.).

ЗМЕРК, -у, ч. Сутінки, присмерк. – **Прйдеш до мня о зме́рку** (Пр.).

ЗМЕРКА́НЯ, -я, с. Смеркання (Пр.).

ЗМЕРКА́ТИСЯ, зме́ркатся. Сутеніти. – **Юж ся зачáло змерка́ти** (Пр.).

ЗМЕРКНУ́ТИСЯ, зме́ркнеся. *Док. вид* до **ЗМЕРКА́ТИСЯ**. Посутеніти, стемніти. – **Як ся зме́ркне, то вйдно звй́зды** (Пр.).

ЗМЕТА́ТИ, зме́таг. 1. Народити передчасно (про корів, овець, кіз). – **Уця ся зме́тáла**. 2. Скинути, поскидати. – **Прйв'юз-ем снóпы, трéба їх зме́тáти з вóза** (Пр.).

ЗМЫ́ДЛЕНІЙ, -а, -е. Змилений, спінений (Пр.).

ЗМЫ́ДЛЮВА́ТИ, -юю, -еш. Змилювати (мило) (Пр.).

ЗМЫ́ЛИ́ТИСЯ, змы́люся, -ишся. Помилитися в чомусь, схибити. – **Змы́лив-ем ся в дорóзі** (Пр.).

ЗМЫ́СЬЛІ́ТИ, змы́сьлю, -иш. *Док. вид* до **ЗМЫ́СЬЛЯ́ТИ**. Збрехати, вигадати нісенітницю (Ол.).

ЗМЫ́СЬЛЯ́НЯ, -я, с. Вигадка, брехня, побрехенька (Ол.).

ЗМЫ́СЬЛЯ́ТИ, змы́сьлям, -яш. Вигадувати, брехати (Ол.).

ЗМША́НИ, *присл.* Ніяково, збентежено (Рс.).

ЗМО́РА, -ы, *ж.* Привид, мара (Ол.).

ЗМУЧЫ́НЯ, -я, с. Втома (Св.).

ЗМ'Я́ДЖЫ́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ЗМ'Я́ДЖЫ́ТИ** (Ол.).

ЗМ'Я́ДЖЫ́ТИ, зм'я́джу, -ыш. Розчавити, роздавити, роздушити (Ол.).

ЗМ'Я́КЧЫ́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ЗМ'Я́КЧЫ́ТИ** (Рс.).

ЗМ'Я́КЧЫ́ТИ, зм'я́кчу, -ыш. *Док. вид* до **ЗМ'Я́КЧУВА́ТИ**. Пом'якшити (Рс.).

ЗМ'Я́КЧУВА́ТИ, -юю, -еш. Пом'якшувати, зм'якшувати (Рс.).

ЗНАЛІ́ЗНЕ, -óго, с. Винагорода за знайдену річ (Ол.).

ЗНАХО́ДКА, -ы, *ж.* Знахідка (Пр.).

ЗНАХО́РСТВО, -а, с. Знахарство, ворожитство (Пр.).

ЗНАЧЫ́НЯ, -я, с. Значення; авторитет, повага (Пр.).

ЗНАЧЫ́ТИ, зна́чу, -ыш. 1. Значити, класти позначку на чомусь. 2. Мати авторитет; мати якийсь зміст, свідчити про щось (Пр.).

ЗНА́ЧОК, -чка, ч. 1. Поштова марка. 2. Значок, маленька пластинка з якимось зображенням, пришпилена до одягу (Ол.).

ЗНЕ́РВУВА́НИЙ, -а, -е. Знервований, роздратований; збуджений, схвильований (Пр.).

ЗНЕ́СОК, -ска, ч. Перше або останнє яйце, знесене куркою, зазвичай мале за розміром (Пр.).

ЗНЕЦІ́НІ́НЯ, -я, с. Знецінення, позбавлення чогось вартості (Пр.).

ЗНЕСКО́ДЖА́ТИ, -óджам, -аш. Знешкоджувати (Пр.).

ЗНИМА́ТИСЯ, зні́мамся, -ашся. Фотографуватися (Св.).

ЗНІ́Ч, -а, ч. 1. Вечірнє вогнище, присвячене якійсь урочистій події. 2. Прикрашений палаючий факел, яким запалюють урочисте вогнище (Рс.).

ЗОБА́РЯ́НИЙ, -а, -е. Зварений у лушпинні. – **Зобаря́ны компе́ри поживні́шы, як скрепта́ны** (Пр.).

ЗОБА́РЯ́ТИ, -а́рям, -яш. Зварити в лушпинні (про картоплю). – **Компе́ри трéба зобаря́ти в желе́зны́ку** (Пр.).

ЗОБЛЕ́ЧЫ, -ёчу, -еш. Роздягнути, скинути з когось одяг (Пр.).

ЗОБРА́НИЙ, -а, -е. 1. Зібраний у певній кількості. 2. Одягнений, вбраний (Пр.).

ЗОВСЯ́ДИ, *присл.* Звідусіль, звідусюди (Пр.).

ЗОВ'Я́НУТИ, -я́ну, -еш. Зів'янути, стати сухим, в'ялим (Пр.).

ЗОГНА́ТИ, зожéну, -еш. 1. *Док. вид* до **ЗГАНЯ́ТИ**. Розбудити. – **Же́бы-с мня вчас зóгнав за́ран**. 2. Вигнати, прогнати. – **Зóжен корóву з коні́чу, бо ся зду́с** (Пр.).

ЗО́ЗА, *прійм.* Із-за, з-за. – **Вы́няв зóза поя́са сокы́ру** (Ол.).

ЗОЗА́ДУ, *присл.* Ззаду. – **Зоза́ду, за хы́жом, був сад** (Ол.).

ЗОЗНАВА́ТИСЯ, -а́вамся, -ашся. Зізнаватися (Пр.).

ЗО́ЛІ, -ів, *мн.* Підметки (Пр.).

ЗОЛІ́ВКА, -ы, *ж.* Підметка (Ол.).

ЗОЛІ́НЯ, -я, с. Зоління, виварювання лляного полотна у воді з попелом (Пр.).

ЗОЛОТАР, -аря, ч. Асенізатор, людина, яка займається очищенням нечистот (Пр.).

ЗОЛОТНИК, -іка, ч. 1. Ремісник, який виготовляє золоті вироби, вкриває позолотою різні предмети. 2. Частина вентиля (Пр.).

ЗОСЕРЕДЖАТИ, -édжам, -аш. 1. Зосереджувати, сконцентрувати увагу на чомусь. 2. Скупчувати, збирати докупи (Пр.).

ЗОСКРЕПТАТИ, -éпчу, -еш. Почистити (про картоплю). – Зоскрепч там кус компéry (Ол.).

ЗОШВАЙСУВАТИ, -úю, -еш. Спаяти, з'єднати способом паяння (Пр.).

ЗОШКАРАДНІТИ, -ію, -еш. Споганіти, стати брудним (Ол.).

ЗОШКРЕБАТИ, -éбу, -еш, -е; н. сп. **ЗОШКРЕБ!**; мін. час **ЗОШКРЮБ**. Зішкребти, зняти верхню частину з чогось. – Треба зошкреба́ти ста́ру фа́рбу з вигля́дів (Пр.).

ЗОШПЕТИТИ, -éчу, -éтиш. Док. вид до **ШПЕТИТИ**. 1. Спостворити, споганити. – Ку́ля попа́ла Петро́ви в ли́це і зошпеті́ла му тва́р. 2. Перешкодити (Ол.).

ЗОШПЕТНІТИ, -ію, -еш. Те саме, що **ЗОШКАРАДНІТИ** (Ол.).

ЗОШТЫВНІТИ, -ію, -еш. Затужавіти, задубіти (Ол.).

ЗОШТУКОВУВАТИ, -úю, -еш. Складати, зшивати з куснів, клаптів (Ол.).

ЗОШТУКУВАТИ, -úю, -еш. Док. вид до **ЗОШТУКОВУВАТИ** (Ол.).

ЗОЩУЛІТИСЯ, -úлюся, -ишся. Док. вид до **ЗОЩУЛЯТИСЯ** (Пр.).

ЗОЩУЛЯТИСЯ, -úлямся, -яшся. 1. Зіщулюватися, скулюватися; згортатися клубком; притискати вуха до голови (про тварин). 2. Мружитися, примружувати очі (Пр.).

ЗОЩУПЛІТИ, -ію, -еш. Схуднути, стати щуплявим (Пт.).

З-ПОМЕ́ДЖЕ, *прийм.* З-поміж, з-проміж (Пр.).

З-ПОПЕРЕ́ДУ, *прийм.* Поперед, спереду (Пр.).

ЗРАБУВАНИЙ, -а, -е. Награбований, відібраний силоміць (Рс.).

ЗРЕВАНЖУВАТИСЯ, -úюся, -ешся. Відплатити, віддячити; взяти реванш (Ол.).

ЗРЕВДУВАТИ, -úю, -еш. Док. вид до **РЕВДУВАТИ**. Обшукати, ревізувати (Ол.).

ЗРЕПЕРУВАТИ, -úю, -еш. Док. вид до **РЕПЕРУВАТИ**. Поправити, налагодити (Ол.).

ЗРЕЧЫ́НЯ, -я, с. Зречення, відмова від чого-небудь (Пт.).

ЗРЕ́ШТОМ, *присл.* Зрештою, врешті (Пр.).

ЗРЫХТУВАТИ, -úю, -еш. Приготувати, зготувати (Ол.).

ЗРІДЖУВАТИ, -úю, -еш. Проріджувати, робити рідшим (Пр.).

ЗРІЗА́НИЙ, -а, -е. Зрізаний, підрізаний. – Зріза́не дере́во в лі́сі (Пр.).

ЗРІЗУВА́НЕЦ, -нцю, ч. Дрібнолиста салатна цибуля (*Allium Schoenoprasum* L.) (Пр.).

ЗРОБАЧНІ́ЛИЙ, -а, -е. *Дієпр. акт. мін. часу* до **ЗРОБАЧНІТИ** (Ол.).

ЗРОБАЧНІТИ, -іє. Зчервивіти (Ол.).

ЗРО́СТИ, зростам, -аш. Зрости, підрости (Рс.).

ЗРУЙНУВА́НИЙ, -а, -е. Зруйнований, знищений, розбитий (Пт.).

ЗРУША́ТИ, зрушам, -аш. Зрушувати з місця, переміщувати, пересувати (Пр.).

ЗСАДЖА́ТИ, зса́джам, -аш. Зсаджувати, знімати щось або когось із сидіння (Пр.).

ЗУБА́ДЛЮ, -а, с. Вудила для гнuzдання коня (Пр.).

ЗУ́БЕЦ, -бця, ч. Зубець, зубок, деталь інструмента. – Зу́бці на гра́блях з дубово́го дере́ва (Пр.).

ЗУБРУВА́ТИ, -úю, -еш. Грубо молоти; молоти на крупу (Ол.).

ЗУВЕРІ́ТИСЯ, -éрится. Погнутися, повигинатися. – Ді́шки ся зувері́ли на со́нці (Ол.).

ЗУЖВА́ТИ, зужвам, -аш. Зім'яти (про одяг) (Пр.).

ЗУЗІ́ТИ, зужу, зужиш. Звузити (Пр.).

ЗУМОВІ́ТИСЯ, -óвлюся, -óвишся. Док. вид до **ЗУМОВЛЯ́ТИСЯ**. Домовитися. – Ю́ж зме ся зумові́ли на за́ран пі́ти до лі́са (Св.).

ЗУМОВЛЯ́ТИСЯ, -óвлямся, -яшся. Домовлятися (Св.).

ЗУНОВА́ТИСЯ, -óвамся, -ашся. Нудитися (Ол.).

ЗУНО́ВНИЙ, -а, -е. Нудний, занудливий (Ол.).

ЗУ́ПА, -ы, ж. Юшка (Пр.).

ЗУФА́ЛЕЦ, -льця, ч. Зухвалець (Пр.).

ЗУФА́ЛИЙ, -а, -е. Зухвалий, непоштивий (Пр.).

ЗУФА́ЛЬСТВО, -а, с. Зухвалість (Пр.).

- ЗХІСНУВАТИ**, -ую, -еш. Скористатися, вжити з користю (Ол.).
ЗЦАПІТИ, -ію, -еш. Одурити. – Ты гет зцапів от якогось часу (Ол.).
ЗЧЕПЛЮВАЧ, -ача, ч. Залізничник, який зчіплює вагони (Пр.).
ЗЯЯНЯ, -я, с. Позіхання (Ол.).
ЗЯЯТИ, зяям, -яш. Дихати відкритим ротом; позіхати. – Пес вываліс язык і зяят (Ол.).
ЗЬВАНДАТИ, -андам, -аш. Набридливо, занудливо буркотіти (Пр.).
ЗЬВІДАТИСЯ, -ідамся, -ашся. Док. вид до **ЗЬВІДУВАТИСЯ**. Запитатися (Пр.).
ЗЬВІДУВАТИСЯ, -уюся, -ешся. Питатися, розпитувати (Пр.).
ЗЬВІЗДА, -ы, жс. Зірка, зоря, зірниця (Ол.).
ЗЬВІЗДАР, -аря, ч. Астроном, вчений, що спостерігає за зорями, небесними тілами і явищами (Пр.).
ЗЬВІЗДІЧКА, -ы, жс. Здрібн. до **ЗЬВІЗДА**. Зірочка, зіронька (Ол.).
ЗЬВІР, -а, ч. Звір, дика тварина (Рс.).
ЗЬВІРНИК, -йка, ч. Звіринець, зоопарк (Рс.).
ЗЬВІСТ, звџсти, жс. Злість, злоба, недобррозичливість (Ол.).
ЗЬДЗІВАТИСЯ, -івамся, -ашся. Див. **ЗДІВАТИСЯ** (Пр.).
ЗЬЛІ, присл. Зле, погано, кепсько, недобре (Ол.).

И

- ИНДІЧА**, -ати, с. Індиченя, пташеня індика (Рс.).
ИНДИЧЫНА, -ы, жс. Індичина, м'ясо індика або індички. – Индичына – то найліпше м'ясо (Пр.).
ИНДИЧЫТИСЯ, -ичуся, -ышся. Бундючитися (Рс.).
ІНДОР, -ора, ч. Індик (Рс.).
ІСТІ, присл. Істинно, справді, на правду (Св.).
ІСТЫІ, присл. Те саме, що **ІСТІ**. – **Істыї**, вам повім, так было (Пт.).
ІТИ, іду, ідеш, іде. Див. **ІТИ** (Пр.).
ІЩЫ, присл. Ще, іще (Ол.).

I

ІВАН-ПОКІВАН, -ана... -ана, ч. Іванець-киванець, лялька-хиталка (Пр.).

ІГРИСКО, -а, с. Ігрище, грище (Пр.).

ІГНОРУВА́НИЙ, -а, -е. Ігнорований, відчужуваний, нехтуваний (Рс.).

ІДІ́ЙОТ, -ота, ч. Ідіот, психічно хвора людина (Св.).

ІЗДЕ́БКА, -ы, жс. Маленька кімнатка (Ол.).

ІЛЬНЯ́НИЙ, -а, -е. Лляний, виготовлений із льону (Ол.).

ІЛЬНЯ́НКА, -ы, жс. Одяг із лляного полотна (Ол.).

ІМА́ТИ, імам, -аш, -ат; -а́ме, -а́те, -а́ют; н. сп. **ІМАЙ!** Ловити, хапати. – **Іма́ти пта́хів** – то дост **тру́дна спра́ва** (Пр.).

ІМА́ТИСЯ, імамся, -ашся. Братися. – **Вшы́ткбо́ ся і́мав** (Ол.).

ІМЕ́НО, -эни, с. Ім'я, ймення (Пр.).

ІМІ́ГРАНТ, -анта, ч. Іммігрант, переселенець (Св.).

ІНАКШЫ́ТИ, -а́кшу, -ыш. Змінювати, робити по-іншому (Ол.).

ІНВА́ЛІДА, -ы, ч. Інвалід (Пт.).

ІНВЕНТУ́РА, -ы, жс. Інвентаризація, перевірка наявності матеріальних цінностей, майна якого-небудь господарства (Ол.).

І́НДЕ-КА́ДИ, присл. Подекуди, де-не-де (Пр.).

І́НДЗІ́МІР, -іра, ч. Землемір, землевпорядник (Рс.).

І́НЖИ́НЕР, -эра, ч. Інженер, фахівець із вищою освітою в якій-небудь галузі техніки (Ол.).

І́НЖИ́НЕРИ́ЙНИЙ, -а, -е. Інженерний, технічний (Ол.).

І́НЖИ́НЕРСКИЙ (СКІ), -а, -е. Інженерський. – **Мій сын ма і́нжинэ́рскі дї́пльом** (Ол.).

І́НЖИ́НЕРСТВО, -а, с. Фах інженера (Ол.).

І́НОЗЕМЛЕ́Ц, -э́мця. Іноземець, чужинець (Пт.).

І́НО́ШІ, -ів, мн. Весільні старости (Пр.).

І́НТЕ́РЕС, -э́су, ч. Справа; інтерес, цікавість, увага до когось або чогось (Ол.).

І́НШПЕ́КТО́РАТ, -а́ту, ч. Інспекторат, установа, що керує навчально-виховним процесом у якомусь районі (Пр.).

І́СКА́ТИ, і́скам, -аш. Ськати, шукати вошей у волоссі (Ол.).

І́СКЕ́РКА, -ы, жс. Іскорка, іскринка (Ол.).

І́СТІ, присл. Див. **І́СТІ** (Пр.).

І́СТНИЙ, -а, -е. Справжній, дуже подібний до когось. – **То і́стний ня́ньо з то́го хлѡ́пця** (Ол.).

І́СТНІ, присл. Те саме, що **І́СТІ**, **І́СТІ** (Пр.).

І́СТО́ТНІ, присл. Вагомо, значно (Пр.).

ІТА́ЛІЯ́Н, -я́на, ч. Італієць (Св.).

І́ТИ, і́ду, і́деш, і́де; і́деме, і́де́те, і́дут; н. сп. **І́Д!**, **І́ДМЕ!**, **І́ДТЕ!**

1. **Іти**. – **І́д до́мів!** 2. **Їхати**. – **І́шов розбі́йник ве́рхом на ко́ни** (Пр.).

І́ШАК, -а́ка, ч. Ішак, віслук (Ол.).

Ї

ЇД, їди, жс. Їдь, отрута. – Змійя ма смертєльну їд (Ол.).

ЇДЕЦ, їдця, ч. Їдець. – Мій внук кєпський їдец (Пт.).

ЇДЖЫНЯ, -я, с. 1. Їжа, харч. – Їджыня в лісі на сьвіжім повітрі было барз смачне. 2. Процес споживання їжі (Пр.).

ЇДЛО, -а, с. Те саме, що ЇДЖЫНЯ 1. Їжа (Ол.).

ЇДНАТИ, їднам, -аш, -ат. Наймати. – Слугів їднают на Новий рік (Ол.).

ЇДОВИТИЙ, -а, -е. Отруйний. – В гóрах мóжна чáсто видѣти їдовитых гáдів (Пр.).

ЇДОК, -ока, ч. Те саме, що ЇДЕЦ (Пр.).

ЇЖ, їжа, ч. Їжак (Ол.).

ЇЖДЖАТИ, їжджам, -аш, -ат. Їздити час від часу, вибиратися. – Ци чáсто їжджат твій бѣец до мѣста? (Ол.).

ЇЖДЖЫНЯ, -я, с. Їзда (Рс.).

ЇЗДЄБКА, -ы, жс. Див. ІЗДЄБКА (Пр.).

ЇЗДЕЦ, -дця, ч. Їздець, вершник. – Їздец з тєбе добрий! (Ол.).

ЇМАТИ, їмам, -аш. Те саме, що ІМАТИ (Пр.).

ЇМОСЦЬ, -бсці, жс. Їмость (*шаноблива назва попаді й форма звертання до неї*) (Ол.).

ЇСТИ, їм, їш, їст; н. сп. ЇДЖ!, ЇДЖМЕ!, ЇДЖТЕ! Їсти, споживати їжу (Пр.).

ЇХАТИ, їхам, -аш, -ат; їхамє, -áте, -áют; н. сп. ЇХАЙ!, ЇХАЙМЕ!, ЇХАЙТЕ! Їхати (Пр.).

Й

ЙОДИНА, -ы, жс. Йод, розчин хімічного елемента йоду в спирті, вживаний для медичних потреб (Рс.).

ЙОДИНУВАНЯ, -я, с. Дія за знач. ЙОДИНУВАТИ (Ол.).

ЙОДИНУВАТИ, -ую, -єш. Змашувати йодом (Рс.).

ЙОЙКАНЯ, -я, с. 1. Зойки, стогони. 2. Заїкання (Ол.).

ЙОЙКАТИ, йойкам, -аш, -ат. Ойкати, кричати від болю: «Йой!» (Ол.).

ЙОЙЧАТИ, йойчу, -ыш, -ыт. Плакати. – Дзєцко йойчыт, трєба го втишыѣти (Пр.).

ЙОНКАТИ, йонкам, -аш, -ат. 1. Заїкатися. 2. *Перен.* Погано читати (Пр.).

ЙОНКАЧ, -áча, ч. Заїка, людина з дефектом вимови (Пр.).

ЙОРДАН, -áну, ч. Йордан, церковне свято Водохрестя (Пт.).

ЙОТА, -ы, жс. Назва літери алфавіту на позначення звука «й».

♠ ЙОТА В ЙОТУ. Стисло, точно (Пр.).

К

- К**, *прим.* До. – Прийдте к нам гвечыр на гербáтку (Ол.).
- КАБА́ЛА**, -ы, *ж.* 1. Кабалістика, містична філософія часів Середньовіччя, в основі якої лежить символічне тлумачення єврейських священних текстів. 2. Кабала, боргова залежність (Пр.).
- КА́БАН**, -ана, ч. Дикий кабан, дик (Св.).
- КАБАНИ́НА**, -ы, *ж.* М'ясо дика (Св.).
- КА́БАТ**, -áта, ч. 1. Довга широка спідниця. 2. Каптан. – Мам ка́бат з червэнім ковніром (Ол.).
- КА́БЗЛЯ**, -і, *ж.* 1. Капсула, оболонка. 2. Капсуль, металевий ковпачок з вибуховою речовиною, що запалює заряд у набої (Рс.).
- КАВА́ЛЕЦ**, -льця, ч. Кавалок, шматок (Ол.).
- КАВА́ЛЕР**, -эра, ч. 1. Кавалер, молодий чоловік або юнак, що супроводить жінку. 2. Нежонатий парубок (Пн.).
- КАВАЛЕРІ́СТА**, -ы, ч. Кавалерист, кіннотник (Пн.).
- КАВАЛЕРІ́Я**, -ії, *ж.* Кавалерія, кіннота (Св.).
- КАВАЛЬЦЮВА́ТИ**, -юю, -эш. Кавалкувати, шматувати (Ол.).
- КАВА́ЛЬЧЫК**, -ы́ка, ч. *Зменш.* до КАВА́ЛЕЦ. Кавалочок, шматочок. – Дай мі кавальчык хлі́ба (Ол.).
- КА́ВКА**, -ы, *ж.* Галка, птах родини воронових. – Ка́вка ка́вчыт (Пр.).
- КАВЦІ́ЙНИЙ**, -а, -е. *Прим.* до КАВЦІ́Я. Завдатковий (Ол.).
- КАВЦІ́Я**, -ії, *ж.* Завдаток, частина грошової суми, що виплачується наперед як запорука виконання всіх зобов'язань (Пр.).
- КА́ВЧУК**, -у́ка, ч. Каучук, смолиста речовина, що використовується для виготовлення гуми (Рс.).
- КАДЕНЦІ́Я**, -ії, *ж.* Період урядування членів суду й рад (Пр.).
- КАДІ́СИ**, *присл.* Десь, кудись (Ол.).
- КА́ДОБ**, -оба, ч. Кадіб, велика діжка для збіжжя (Пр.).
- КА́ДРИЛЬ**, -ія, ч. 1. Кадриль, французький танець і музика до нього. 2. Найгірший сорт м'ясного виробу – сальтисону (Рс.).
- КА́ДУБ**, -уба, ч. Бочка без дна і покришки, видовбана з цілого обрубка деревини, яка слугує цямриною колодязя (Рс.).

- КА́ДУК**, -у́ка, ч. Спадок, залишений людиною без кровних спадкоємців, який переходив у власність держави (Пр.).
- КАДУ́ЧНИК**, -і́ка, ч. Людина, що привласнила чуже майно (Пр.).
- КА́ДЬ**, -і, *ж.* Величезна бочка без покришки, що розширюється донизу (Пн.).
- КА́ЖДИЙ**, -а, -е, *займ.* 1. Кожний, кожен. 2. Всякий (Ол.).
- КА́ЖДОРАЗОВІ́Й**, -а, -е. Щоразовий (Ол.).
- КАЗА́НЯ**, -я, с. Казання, проповідь священника в церкві. – Сі́дит, як на німе́цкім каза́нню (Пр.).
- КАЗА́НЯР**, -я́ра, ч. Проповідник (Пр.).
- КАЗІ́ЛЕН**, -э́ну, ч. Зілля з голубим цвітом (Пт.).
- КАЗІ́ТЕЛЬ**, -э́ля, ч. Шибеник, бешкетник, урвитель (Ол.).
- КАЗИТЕ́ЛЬКА**, -ы, *ж.* 1. *Жін.* до КАЗІ́ТЕЛЬ. Бешкетниця, пустунка. 2. Вередлива, примхлива жінка (Ол.).
- КАЗІ́ТИСЯ**, ка́жуся, ка́зишся. Бешкетувати, пустувати (Ол.).
- КАЗІ́МІРКА**, -ы, *ж.* Кашмірова хустка з тороками (Пр.).
- КАЙДА́НКИ**, -ів, *мн.* Наручники (Пр.).
- КА́ЙЗЕР**, -э́ра, ч. Кайзер, цісар (титул німецьких імператорів) (Пр.).
- КА́ЙФАС**, -а́са, ч. Велика переносна скриня для гашення вапна (Пр.).
- КАЛА́МУТ**, -у́ти, *ж.* Каламуть, брудна стояча вода у ставку, калюжі (Пр.).
- КАЛАПІ́ЖНИК**, -і́ка, ч. Нездара, недоріка, нетіпаха (Ол.).
- КАЛЕНІ́ЦЯ**, -і, *ж.* Гребінь (верх) на даху (Ол.).
- КАЛÉ́НДАР**, -а́ря, ч. Календар (Пр.).
- КАЛІ́БЕР**, -бру, ч. Калібр, діаметр труби або каналу дула вогнепальної зброї (Пр.).
- КАЛІ́ЙОВІ́Й**, -а, -е. Калійний (від хімічного елемента калію) (Пр.).
- КАЛІСО́НЫ**, -ів, *мн.* Підштанки, кальсони (Ол.).
- КАЛЮ́ГА**, -ы, *ж.* Нечистоти, фекалії (Рс.).
- КАЛЯРÉ́ПА**, -ы, *ж.* Кольрабі, вид капусти (Ол.).
- КАЛЯФІО́РЫ**, -ів, *мн.* Цвітна капуста (Ол.).
- КАЛЯФІО́РОВІ́Й**, -а, -е. *Прим.* до КАЛЯФІО́РЫ. – Гне́с ма́ли-зме каляфіо́рбу зу́пу (Ол.).
- КА́ЛЬВІН**, -і́на, ч. *Лайл.* Безбожник. – Ты, кальві́не! (Ол.).

КАЛЬКУВАНИЙ, -а, -е. Калькований, копійований за допомогою кальки (Пр.).

КАЛЬОРИФЕР, -эра, ч. Калорифер, батарея для нагрівання приміщення (Рс.).

КАЛЬОРИЯ, -ії, жс. Калорія, одиниця міри тепла, потрібного для нагрівання 1 л води до 1°С.

КАЛЬОШЫ, -ів, мн. Калоші, вид гумового взуття. **СЕНДЗЯ-КАЛЬОШ!** Гнівний вигук на адресу футбольного судді (Пр.).

КАЛЬФИС, -йса, ч. Див. **КАЙФАС** (Пр.).

КАМ, част. Чим, як, що. **КАМ ДУХ**. Чимдуж, що духу, якнайшвидше. **КАМ ДАЛЬШЕ**. Якнайдалше, чимдалі. ♠ **КАМ ХВІЛЬКА**. Щохвилини (Ол.).

КАМАШ, -аша, ч. 1. Вид верхньої сукняної панчохи, застігнутої на гудзики. 2. Взуття з короткою сукняною халявою (Пр.).

КАМЕНІСКО, -а, ч. Каменяка (Пр.).

КАМЕНІСТИЙ, -а, -е. Кам'янистий (Пр.).

КАМЕРА, -ы, жс. Ліси разом із навколишніми селами, що належали державі. – Наш сусід пришов з камери (Пр.).

КАМЕРАЛЬНИЙ, -а, -е. Державний. **КАМЕРАЛЬНЫ ЛІСЫ**. Державні ліси (Пр.).

КАМІЗЕЛЬКА, -ы, жс. Камізелька, жилетка як частина чоловічого костюма-тройки (Пр.).

КАМІН, -эня, ч. Камінь (Пр.).

КАМІННИК, -йка, ч. Кам'яниста річкова долина (Ол.).

КАМІНЯК, -яка, ч. Керамічний горщик для кислого молока (Пр.).

КАМРАТНИЙ, -а, -е. Товариський, дружній (Ол.).

КАМРАЦТВО, -а, с. Дружба, побратимство (Ол.).

КАМФІНА, -ы, жс. Те саме, що **ГАЙС**. Гас (Пн.).

КАМФІНОВИЙ, -а, -е. Прикм. до **КАМФІНА**. Гасовий. – Камфінбова лямпя кепско свѣтіла (Пн.).

КАНАЛЯР, -яра, ч. Робітник, який чистить канали (Пр.).

КАНАПКА, -ы, жс. Канапка, намащена масляно-сирною пастою маленька скибка хліба чи булки з оселедцем або чимось м'ясним (Пр.).

КАНАРОК, -рка, ч. 1. Канарка, співочий птах родини горобиних із жовтим оперенням. 2. *Перен., жарт.* Людина в жовтому вбранні. 3. Агент таємної жандармерії (у Польщі) (Пр.).

КАНВА, -ы, жс. 1. Коновка, дерев'яне відро для питної води. 2. Канва, рідке полотно, що служить основою для вишивання (Пр.).

КАНОВЦЯ, -і, жс. *Здрібн.* до **КАНВА** 1. (Пт.).

КАНОН, -она, ч. 1. Те саме, що **КАНОНА**. 2. Канон, релігійні правила і закони римо-католицької церкви. 3. Вид хорového співу; пісня на честь святого. 4. Вид великого друку (Пн.).

КАНОНА, -ы, жс. Гармата (Пр.).

КАНОНЕР, -эра, ч. Гармаш, артилерист, канонір (Ол.).

КАНОНЕРСКИЙ (СКИ), -а, -е. *Прикм.* до **КАНОНЕР** (Ол.).

КАНОНІЗАЦІЯ, -ії, жс. Канонізація, урочисте зарахування до числа святих (Пр.).

КАНТ, -у, ч. Ребро, край, грань чого-небудь (Пр.).

КАНТІВКА, -ы, жс. 1. Гранчаста лінійка. 2. Теслярський брус (Ол.).

КАНТИНА, -ы, жс. Буфет на території військової частини (Ол.).

КАНТКА, -ы, жс. Складка, стрілка. – **Выпрасуй сподні так, жебы были канткы** (Рс.).

КАНТОМ, *присл.* Поверхнево, негрунтовно (Рс.).

КАНТОНІСТА, -ы, ч. Рекрут (сирота або з бідної сім'ї), вихований у війську (Рс.).

КАНТУВАТИ, -ую, -еш. 1. Обшивати, облямовувати кантом. 2. Обтісувати краї дошки, бруса. 3. *Перен.* Вичитувати мораль, сварити. – **Але-м го выкантував** (Ол.).

КАНТУВАТИСТ, -бсти, жс. Гранчастість, вугластість; неотесаність (Ол.).

КАНЦЕЛЯРІЯ, -ії, жс. 1. Гміна, районна управа. 2. Канцелярія, бюро, що займається діловодством (Пр.).

КАНЦЯР, -яра, ч. Брехун, ошуканець (Рс.).

КАНЦЯСТИЙ, -а, -е. Гранчастий, ребристий (Ол.).

КАНЦЯСТО, *присл.* Гранчасто, вуглуvато (Ол.).

КАПА, -ы, жс. 1. Покривало на ліжко. 2. Попона, накидка на спину коневі (Пр.).

КАПАНИНА, -ы, жс. 1. Бідування, бідацтво, злидні. – **Мам дост той капаніны, піду заробляти піняз**. 2. Капання рідини (Ол.).

КАПАРИТИ, -арю, -иш. 1. Тяжко бідувати. 2. Жити в нехлюйстві, бруді. 3. Погано, невміло виконувати роботу. – **Він не рбїт, лем капарит** (Пр.).

- КАПЕЛІХ**, -іха, ч. Бриль, солом'яний капелюх (Пн.).
- КАПЕЛЮШ**, -юша, ч. Капелюх, чоловічий і жіночий головний убір (Ол.).
- КАПЕЛЯ**, -і, жс. Сільські музиканти (Св.).
- КАПЕЛЯН**, -яна, ч. Капелан, священник у польському війську (Рс.).
- КАПЕРА**, -ы, жс. Лучок із грабельками на косі, що служить для рівного укладання скошеного у валки (Ол.).
- КАПЕЦ**, -пця, ч. 1. Тапочок; черевик, викладений повстю. 2. Кінець, капут. – **Скоро мі буде капец, скоро помру** (Рс.).
- КАПИЦЯ**, -і, жс. 1. Частина колеса у возі. 2. Ремені, що зв'язують бияк із держаком ціпа (Св.).
- КАПТАЛІСТА**, -ы, ч. Власник капіталу (Рс.).
- КАПКА**, -ы, жс. Крихта, дрібка (у знач.: трішки, ледь-ледь). – **Дайте їшчи канку цукрю** (Ол.).
- КАПОСТНИК**, -іка, ч. Капосник, поганець (Пр.).
- КАПОТА**, -ы, жс. Чоловіча куртка з домотканого сукна (Пр.).
- КАПРАВЕЦ**, -вця, ч. Хворий на кон'юнктивіт, людина із закислими очима; людина, що має грубі й червоні повіки (Пр.).
- КАПТУР**, -ура, ч. Капюшон (Пт.).
- КАПУСТІСКО**, -а, с. Поле, де росла капуста (Пр.).
- КАПУСЦЯНИЙ**, -а, -е. Капустяний (Пр.).
- КАПУСЦЯНИК**, -іка, ч. Білан капустяний, метелик, який відкладає яєчка на листках капусти (Пр.).
- КАПУСЦЯНКА**, -ы, жс. 1. Капустяний сік. 2. Капусняк, юшка з капустою (Пр.).
- КАПЦЮХ**, -юха, ч. Капшук, торбинка для тютюну (Рс.).
- КАРАБІНЕР**, -эра, ч. Озброєний карабіном вояк добірних військових частин (Рс.).
- КАРАВАН**, -ана, ч. Катафалк (Пр.).
- КАРАВАНА**, -ы, жс. Караван, валка в'ючних тварин, що перевозять по бездоріжжю вантажі й людей (Пр.).
- КАРАЛЮХ**, -юха, ч. Тарган (Рс.).
- КАРАМБОЛЬ**, -облю, ч. Несподівана бійка, колотнеча (Рс.).
- КАРАНТИНА**, -ы, жс. Карантин, тимчасова ізоляція інфекційних хворих (Пр.).
- КАРАТИСЯ**, кареса. Щастити, таланити. – **Каре му ся на повім місци** (Ол.).

- КАРБОЛЬ**, -облю, ч. Карболка. – **Карболь добрі дезинфекує** (Ол.).
- КАРВАТКА**, -ы, жс. Галстук, краватка (Пн.).
- КАРЕЛ**, -рла, ч. Карлик (Пр.).
- КАРМАЗИН**, -іну, ч. Насичений темно-червоний колір (Св.).
- КАРМАК**, -ака, ч. Див. **КЫРМАК** (Пн.).
- КАРМЕЛЬКОВИЙ**, -а, -е. *Прикм.* до **КАРМЕЛЬОК**. Карамельний (Ол.).
- КАРМЕЛЬОК**, -лька, ч. Карамелька (Ол.).
- КАРП**, -а, ч. Короп, прісноводна ставкова риба (Ол.).
- КАРПЕЛЬОВИЙ**, -а, -е. *Прикм.* до **КАРПІЛЬ**. Бруквяний (Ол.).
- КАРПІЛЬ**, -эля, ч. Ріпа, бруква (Св.).
- КАРП'ЯЧИЙ**, -а, -е. *Прикм.* до **КАРП**. Короповий (Ол.).
- КАРУЗЕЛЯ**, -і, жс. Карусель (Ол.).
- КАРХ**, -а, ч. Карк, верхня частина шиї (Пн.).
- КАСАРНЯ**, -і, жс. Казарма, приміщення для солдатів (Пр.).
- КАС'ЄР**, -эра, ч. Касир, той, хто завідує касою (Ол.).
- КАС'ЄРКА**, -ы, жс. *Жін.* до **КАС'ЄР**. Касирка (Ол.).
- КАС'ЄРСКИЙ** (СКІ), -а, -е. *Прикм.* до **КАС'ЄР** (Ол.).
- КАСІЄР**, -эра, ч. Те саме, що **КАС'ЄР** (Пр.).
- КАСЛИК**, -іка, ч. Тумбочка при ліжку (Св.).
- КАСЛІК**, -іка, ч. Те саме, що **КАСЛИК** (Ол.).
- КАСОВИЙ**, -а, -е. Касовий (Рс.).
- КАСЯР**, -яра, ч. Злодій, що спеціалізується на грабуванні кас (Пр.).
- КАТАСТЕР**, -стра, ч. Кадастр, податок (Ол.).
- КАТАСТРАЛЬНИЙ**, -а, -е. *Прикм.* до **КАТАСТЕР**. Кадастровий, податковий (Ол.).
- КАТЕХІЗМ**, -ізму, ч. Катехізіс, релігійна книга, що містить короткий виклад догматів християнської віри у формі запитань і відповідей (Пр.).
- КАТРУПІТИ**, -уп'ю, -иш. Знищувати, вбивати (Пр.).
- КАТУЛЄЧКО**, -а, с. Дитяча іграшка з довгою ручкою й одним коліщатком (Ол.).
- КАТУЛЯ**, -і, жс. Валок (Ол.).
- КАТУЛЯТИ**, -улям, -яш. Котити, пересувати круглий предмет у певному напрямі. – **Хлбпец катулят колесо по дорозі** (Ол.).

КАТУ́ЛЬКА, -ы, ж. Очищений від кори відрізок стовбура смереки завдовжки 1 метр, що використовується для виробництва паперу (Пн.).

КАФЕ́ЛЬНИК, -йка, ч. Кахляр, майстер, який виготовляє кахлі (Пр.).

КАФЛЯ́РСТВО, -а, с. Виробництво кахлів (Пр.).

КАФЛЬО́ВИЙ, -а, -е. Кахельний, кахляний (Ол.).

КА́ФТАН, -ána, ч. Каптан, чоловічий верхній одяг без рукавів (Пр.).

КАФТА́НИК, -йка, ч. *Змениш*. до **КА́ФТАН**. Каптанець (Пр.).

КАЧУ́РЯВИЙ, -а, -е. Кучерявий (Пн.).

КАШЛІ́СКО, -а, ч. *Зруб*. Дошкульний кашель (Ол.).

КАШТРО́ЛЯ, -і, ж. 1. Кастрюля. 2. *Перен.* Високий капелюх (Пр.).

КА́ЯК, -яка, ч. Байдарка, вузький одномісний човен з одним веслом (Пр.).

КАЯКО́ВЕЦ, -вця, ч. Весляр на байдарці (Ол.).

КАЯКО́ВИЙ, -а, -е. *Прикм.* до **КА́ЯК** (Ол.).

КА́ЯНКА, -ы, ж. Каяття, шкодування з приводу певного вчинку. – *Зьлі-м купив корову – мушу піти на каянку* (Пр.).

КВА́ДРАНС, -ánса, ч. Чверть години, 15 хвилин (Ол.).

КВА́РА, -ы, ч. Той, хто нишком щось краде, робить нездолене (Ол.).

КВА́РНИК, -йка, ч. Те саме, що **КВА́РА** (Ол.).

КВА́РУВА́ТИ, -ую, -еш, -е. Брати щось нездолене (Ол.).

КВАСІ́ТИ, -áшу, -áсиш, -ит. Квасити, піддавати бродінню.

КВАСІ́ТИ ЖЕЛІ́ЗО. Гартувати залізо (Пр.).

КВАСКУВА́ТИЙ, -а, -е. Кислуватий, кисло-солодкий, винний (Ол.).

КВАСКУВА́ТИСТ, -óсти, ж. Кислуватість (Ол.).

КВА́СНИЙ, -а, -е. Квасний, кислий (Рс.).

КВАСО́ТА, -ы, ж. Кислятина, що-небудь дуже кисле (Ол.).

КВАСІО́РА, -ы, ж. Те саме, що **КВАСО́ТА** (Ол.).

КВАСЬНІ́ТИ, -іє. Киснути (Ол.).

КВАТЕ́РА, -ы, ж. Квартира (Пт.).

КВАТЕ́РАНТ, -áнта, ч. Квартирант (Ол.).

КВАТЕ́РКА, -ы, ж. Посудина місткістю 1/4 літра (Пн.).

КВАТЕРКО́ВИЙ, -а, -е. *Прикм.* до **КВАТЕ́РКА** (Пн.).

КВАТЕРУВА́ТИ, -ую, -еш. Квартирувати, винаймати у когось кімнату або квартиру (Пр.).

КВАТЕРУ́НОК, -нку, ч. Плата за проживання на квартирі (Ол.).

КВЕНКА́ЛА, -ы, ч. Той, хто стогне; скиглій (Ол.).

КВЕНКА́ТИ, квénкам, -аш. Стогнати; нездужати (Ол.).

КВЕНКНУ́ТИ, квénкнущ, -еш. *Однокр.* до **КВЕНКА́ТИ** (Ол.).

КВИКНУ́ТИ, кві́кнеш, -е. Кувікнути (про свиню) (Пр.).

КВИТНУ́ТИ, кві́тне. Квітнути, цвісти (про рослини) (Пр.).

КВІ́Т, -а, ч. 1. Квитанція, посвідка про оплату чого-небудь.

2. Квіт, край, кінець. – *Хвіжу збудував-ем порядні – і квіт* (Пн.).

КВІ́ТОК, -тка, ч. Квітка (Пр.).

КВІ́ТУВА́ТИ, -ую, -еш. Видавати квитанцію чи розписку (Ол.).

КВО́КА, -ы, ж. Квочка, курка, що виводить курчат (Пр.).

КЕ́Л, кля, ч. Ікло, зуб між різцями і передньокореневими зубами (Пр.).

КЕ́ЛИЙКА, -ы, ж. Маленька кімната самотньої людини (Пр.).

КЕ́ЛІШОК, -шка, ч. Чарка (Пр.).

КЕ́ЛЮХ, -ю́ха, ч. Келих, велика чарка (Рс.).

КЕ́ЛЮШОК, -шка, ч. Те саме, що **КЕ́ЛІШОК** (Рс.).

КЕ́ЛЬГА́МЕР, -éра, ч. Ковальський молот для виготовлення підків (Пр.):

КЕ́ЛЬНЕ́Р, -éра, ч. Офіціант, працівник ресторану або їдальні, який розносить відвідувачам страви (Рс.).

КЕ́ЛЬО́РО. 1. *Числ.* Кілька. 2. *Присл.* Скільки. – *Кельбро стátku ма́те на господáрці?* (Ол.).

КЕ́ЛЬГУВА́ТИ, -ую, -еш. Витрачати гроші, робити покупки (Ол.).

КЕНДЕ́РІЦЯ, -і, ж. *Рідковжив.* Кукурудза (Св.).

КЕ́РА, -ы, ж. Поворот на дорозі (Пр.).

КЕ́РАТ, -áта, ч. Кінський привід, яким приводяться в дію сільськогосподарські машини: молотарка, січкарня (Рс.).

КЕ́РДЕ́ЛЬ, -éля, ч. Стадо овець або кіз (Пр.).

КЕ́РНО́З, -óза, ч. Те саме, що **КО́РНАС** (Пр.).

КЕ́РОВНИ́К, -йка, ч. Керівник, директор; наставник (Пр.).

КЕ́РОВНИ́ЦЯ, -і, ж. Кермо (в автомашині, велосипеді) (Пр.).

КЕ́РОВНИ́ЧКА, -ы, ж. *Жін.* до **КЕ́РОВНИ́К** (Пр.).

КЕ́РОВЦЯ, -і, ч. Водій автомашини, шофер (Пр.).

КЕРПЦІ, -ів, *мн.*; *одн.* **КЕРПЕЦ**, -пця, *ч.* Постоли. – Керпці носіли з наволоками і без навблук (Пр.).

КЕРТИЦЯ, -і, *жс.* Кріт (Пн.).

КЕРТОЧЫНЫ, -о́чын, *мн.* Кротовина, вирита кротом земля (Пн.).

КЕРУВА́НИЙ, -а, -е. Керований, спрямований у бажаному напрямі (Рс.).

КЕСЕЛИЦЯ, -і, *жс.* Кисіль із вівсяного борошна (Ол.).

КЫЙОК, -йка, *ч.* Кийок, палиця, на яку спираються при ходінні (Пр.).

КЫМСИ, *займ.* Кимось, кимсь. – Виді́ва-м го, же з кымси бесідував на дорбі́зі (Пт.).

КЫРВА́ВИЙ, -а, -е. 1. Кривавий, залитий кров'ю. 2. Кров'яний (Пр.).

КЫРВА́ВИЦЯ, -і, *жс.* *Перен.* Кривавиця, тяжка робота; доробок важкої праці (Ол.).

КЫРВА́ВІНЯ, -я, *с.* Кровотеча (Ол.).

КЫРВА́ВІТИ, -авлю, -авиш. Кривавити, кровоточити (Ол.).

КЫРВА́ВНИК, -йка, *ч.* Деревій (Пр.).

КЫРВА́ВО, *присл.* Криваво (Ол.).

КЫРВІ́СТИЙ, -а, -е. Повнокровний, рум'яний, «кров з молоком». – Сусі́дска дівка ма кырві́сты лі́ця (Ол.).

КЫРМА́К, -ака, *ч.* Грубий відламок палиці. – Кырма́ком зби́вають я́бка (Ол.).

КЫ́РНАК, -ака, *ч.* Те саме, що **КЫ́РМАК** (Ол.).

КЫ́РНА́ЧА, -а, *с.*; *збірн.* Патиччя (Пр.).

КЫ́РТО́ЧОВІ́НА, -ы, *жс.* Те саме, що **КЕРТОЧЫНЫ** (Ол.).

КЫ́РЧ, -а, *ч.* 1. Трухлявий, прогнилий сук. 2. *Знев.* Недоросток, недомірок (про низькорослу людину) (Пн.).

КЫ́РШЫ́НА, -ы, *жс.* Окрушина, крихта (Пн.).

КЫ́РШЫ́ТИ, кыршу, -ыш. Кришити, дробити (Пн.).

КЫ́СЛЯ́К, -яка, *ч.* 1. Кислятина, щось дуже кисле. 2. Кисляк, загусле кисле молоко (Рс.).

КЫ́ТИ́ЦЯ, -і, *жс.* Суцвіття вівса, проса (Св.).

КЫ́ТКА, -ы, *жс.* Дванадцять повісем льону, зв'язаних докупи (Пт.).

КЫ́ХА́ВКА, -ы, *жс.* 1. Чханя. 2. Нежить (Пр.).

КЫ́ХА́НЯ, -я, *с.* Дія за знач. **КЫ́ХА́ТИ** (Пр.).

КЫ́ХА́ТИ, кыхам, -аш. Чхати (Пр.).

КЫ́ХНУ́ТИ, кыхну, -еш. *Однокр.* до **КЫ́ХА́ТИ**. Чхнути (Пр.).

КЫ́ЦКА́ТИ́СЯ, кыцкамся, -ашся. Беркицяти, перекидатися через голову; падати (Пр.).

КЫ́ШЫ́НЬ, -э́ни, *жс.* Кишеня. – Не ма́с а́ни грóша в кыше́ни (Пт.).

КЫ́ШКА, -ы, *жс.* Кишка, один із відділів травної системи. **СЫ́ЛЭ́ПА КЫ́ШКА**. Апендикс (Ол.).

КЫ́Я́НКА, -ы, *жс.* Довбня, великий дерев'яний товкач. – Кы́я́нком то́вчут запарэ́ны компэ́рі для па́цяг (Пн.).

КЫ́БЫ́Ц, -іца, *ч.* Непрошений poradник у грі (Пр.).

КЫ́ЗІ́Й, -я, -е. Козячий (Ол.).

КЫ́ЗЛЯ́КЫ, -ів, *мн.* Послід тварин (Св.).

КЫ́ЗЯ́КЫ, -ів, *мн.* Юхтові робочі чоботи (Ол.).

КЫ́ЗЯ́Р, -яра, *ч.* Козяр, пастух, який пасе кіз (Св.).

КЫ́КС, -а, *ч.* 1. Фальшива нота у співі. 2. Невдалий удар у більярдній грі (Рс.).

КЫ́КУ́Т, -у́та, *ч.* Кукса, залишок ампутованої руки або ноги (Пр.).

КЫ́КУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Вбивати дерев'яні кілки-цвяшки в підошву взуття (Пр.).

КЫ́ЛКАНА́ДЦЕ́Т, -е́тьох, *числ.* Кільканадцять, кількість у межах від 11 до 19 (Пр.).

КЫ́ЛКАНА́ДЦЕ́ТЕ́РО, -ох, *збірн. числ.* Кільканадцятєро (Пр.).

КЫ́ЛЬО. 1. -я, *с.* Кілограм. – Ку́п'ю два кі́ля м'я́са – і бу́де то́го дост на го́стину (Пр.). 2. *Присл.* Скільки. – Кільо то ко́шту́є? **КЫ́ЛЬО РА́З?** Скільки разів? (Ол.).

КЫ́ЛЬО-БУ́Д, *присл.* Скільки-небудь, будь-скільки (Ол.).

КЫ́ЛЬОМЭ́ТЕР, -тра, *ч.* Кілометр (Пр.).

КЫ́ЛЬО́Ф, -о́фа, *ч.* Кайло, вид загостреного молота, призначеного для розбивання мурів або копання землі (Пр.).

КЫ́МЕ́ЛЬ, -е́лю, *ч.* Горілка, заправлена кмином (Св.).

КЫ́НЧА́СТО, *присл.* Загострено, дзюбкасто (Ол.).

КЫ́ПКА, -ы, *жс.* Копиця сіна або соломи (Пр.).

КЫ́РКУ́Т, -у́та, *ч.* Єврейський цвинтар (Рс.).

КЫ́РЧЫ́К, -ы́ка, *ч.* Міра об'єму сипких речовин, що становить чверть кірця (Ол.).

- КІСЕЛІЦЯ**, -і, *жс.* Див. **КЕСЕЛІЦЯ** (Пн.).
- КІСТ**, *кóсти, жс.* Кістка, кість, складова частина кістяка людини та хребетних тварин (Пр.).
- КІСТО**, -а, *с.* Тісто (Пт.).
- КІСЯ**, -я́ти, *с.* Держак коси. – До кісяти потрібні тіж і́шы об-ру́чка і гло́бок (Св.).
- КІТ**, -у, *ч.* Замазка для вікон та дверей, виготовлена з крейди й олифи (Ол.).
- КІТУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Замазувати щілини між склом і рамою у вікні (Ол.).
- КІТЯ**, -і, *жс.* Хліб, призначений на церковний парастас (Ол.).
- КІЧКА**, -ы, *жс.* Гра в палки: підбивання однієї палички іншою (Пр.).
- КЛАК**, -а, *ч.* Волосина у страві (Пт.).
- КЛА́КЫ**, -ів, *мн.* Третій, найгірший сорт льону (Св.).
- КЛАНІ́ЦЯ**, -і, *жс.* Ручиця, один із похило укріплених у насаді воза кілків, які підтримують драбини або бічні дошки у возі. – **Передні кланіці закрі́пены на рухо́мім обер́тні, а за́дні закрі́пены наглу́хо** (Пр.).
- КЛАПА́ЧЫК**, -ы́ка, *ч.* Складаний кишеньковий ніжок (Пн.).
- КЛА́ТИК**, -ы́ка, *ч.* Невеликий обрізок дошки; дерев'яна заготовка (Пн.).
- КЛА́ЧОК**, -чка, *ч.* Жмут скуйовдженого волосся (Ол.).
- КЛЕ́ЙК**, -и́ка, *ч.* Клейкий відвар крупи, рису, вівса (Пр.).
- КЛЕ́ЙНЯ**, -я, *с.* Клеєння (Пр.).
- КЛЕЙМУВА́НИЙ**, -а, -е. Клеймований, позначений клеймом (Пт.).
- КЛЕКА́ЦКЫ**, -цок, *мн.* Агрус (Рс.).
- КЛЕПА́ЛО**, -а, *с.* Весь інструмент, необхідний для клепа́ння коси (Пт.).
- КЛЕПА́Ч**, -а́ча, *ч.* 1. Дерев'яний молот у сукновальні (фолюші), який приводиться в дію силою води, що падає на млинове колесо. 2. Чоловік, який клепає косу. 3. *Жарт.* Лелека (удари дзьобом якого нагадують клепа́ння) (Пр.).
- КЛЕ́РИК**, -и́ка, *ч.* Клерикал, прихильник влади духовенства (Пр.).
- КЛЕ́РУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Очищати, робити світлим, прозорим; рафінувати. – **Віно ся юж склерува́ло** (Пт.).

- КЛІ́СТИЙ**, -а, -е. Клейкуватий, липкий (Ол.).
- КЛІ́Й**, *кляю, ч.* Клей (Ол.).
- КЛІ́НИЦ**, -нця, *ч.* Вішак (Пн.).
- КЛІ́ЕНТЕ́ЛЯ**, -і, *жс.* Клієнтура (Рс.).
- КЛІ́ЧКА**, -ы, *жс.* Петля (Св.).
- КЛІ́ЩЫ́КЫ**, -ів, *мн.* Маленькі плоскогубці (Ол.).
- КЛО́КЫ**, -ів, *мн.* Ключчя льону (Пр.).
- КЛУ́САК**, -а́ка, *ч.* Рисак, кінь, що бігає рисою (Пр.).
- КЛУСО́ВНИК**, -и́ка, *ч.* Браконьєр (Пр.).
- КЛУСО́ВНИ́ЦТВО**, -а, *с.* Браконьєрство (Пр.).
- КЛЮ́БАК**, -а́ка, *ч.* Гачок для вішання одягу (Пн.).
- КЛЮ́БИК**, -и́ка, *ч.* Пасмо льону (Ол.).
- КЛЮ́КА**, -ы, *жс.* 1. Довга жердина в колодязному журавлі, яка слугує важелем для витягування відра з водою. 2. Жердина з гаком на кінці (Пр.).
- КЛЮ́ПНУ́ТИ**, *кля́пну, -еш.* Кліпнути (Св.).
- КЛЮ́СКА**, -ы, *жс.* Галушка (Пр.).
- КЛЯ́ГА́НИЙ**, -а, -е. *Дієпр. нас. мин. часу до КЛЯ́ГАТИ* (Пр.).
- КЛЯ́ГАТИ**, *кля́гам, -аш.* Переробляти молоко в сир за допомогою клягу (Пр.).
- КЛЯ́ЙСТЕР**, -стру, *ч.* Клейстер, клей, виготовлений із муки (Ол.).
- КЛЯ́ЙСТРУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Клеїти клейстером; замазувати, заліплювати (Ол.).
- КЛЯ́ЙСТРУВА́ТИЙ**, -а, -е. 1. Клейкий. 2. Глевкий (про хліб) (Ол.).
- КЛЯ́КАТИ**, *кля́кам, -аш.* Клякати, падати на коліна (Пр.).
- КЛЯ́МБЕ́РКА**, -ы, *жс.* Застібка, пряжка (Ол.).
- КЛЯ́МБРА**, -ы, *жс.* Скоба (Ол.).
- КЛЯ́МБРУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Закріпляти скобою (Ол.).
- КЛЯ́НЦЯ́ТИ**, *кля́нцям, -яш.* Клацати зубами (Пр.).
- КЛЯ́ПА**, -ы, *жс.* 1. Кляп; накривка, що закриває отвір. 2. *Знев.* Стара корова (Пр.).
- КЛЯ́ПА́ТИ**, *кля́пам, -аш.* Плескати, ляскати (Ол.).
- КЛЯ́ПАЧ**, -а́ча, *ч.* Складаний ніж із дерев'яною колодкою (Ол.).
- КЛЯПА́ЧЫК**, -ы́ка, *ч.* Див. **КЛАПА́ЧЫК** (Ол.).
- КЛЯ́ПКАТИ**, *кля́пкам, -аш.* Те саме, що **КЛЯ́ПАТИ** (Ол.).

- КЛЯПС**, -а, ч. Ляпанець, легенький ляпас (Ол.).
КЛЯСА, -ы, жс. Клас (Пр.).
КЛЯСКАНЯ, -я, с. Оплески, аплодисменти (Пр.).
КЛЯСТИ, кыльну, -еш, -е; -эме, -эте, кыльнут; н. сп. **КЫЛЬНЫИ**, **КЫЛЬНИЙТЕ!** Клясти, проклинати. – **Прокыльну го навікы за йбого жадобу!** (Пр.).
КЛЯУБЗЭГА, -ы, жс. Велика пила із двома ручками (Пр.).
КЛЯУЗУЛЯ, -і, жс. Застереження, спеціальна умова в документі з вимогою обов'язкового її дотримання (Пр.).
КЛЯЧА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **КЛЯЧА́ТИ** (Пр.).
КЛЯЧА́ТИ, клячам, -аш, -ат. Клячати, колінкувати, стояти на колінах (Пр.).
КЛЬОЦ, -а, ч. Брус, дерев'яна колода (Ол.).
КЛЬО́ЦОК, -цка, ч. 1. *Здрібн.* до **КЛЬОЦ**. Брусок. 2. Грудка. – Кльбоцок сбли (Ол.).
КНА́ЙПА, -ы, жс. Харчевня, трактир (Ол.).
КНА́ЙПКА, -ы, жс. *Здрібн.* до **КНА́ЙПА**. Невеликий буфет (Ол.).
КНА́ЙП'ЯР, -яра, ч. Власник трактиру (Рс.).
КНАП, -а, ч. Ткач (Пр.).
КНА́ПКА, -ы, жс. *Жін.* до **КНАП**. Ткаля (Пр.).
КНЕ́ДЕЛЬ, -для, ч. Кнель, галушка з потертої картоплі й борошна (Пт.).
КНЫ́ДЕЛЬ, -для, ч.; *мн.* -длі. Те саме, що **КНЕ́ДЕЛЬ** (Пт.).
КНЫ́ДЛИК, -йка, ч. Лінивий вареник (Пт.).
КНЫ́ДЛИ́ЧОК, -чка, ч. *Змени.* до **КНЫ́ДЛИК** (Пт.).
КО́БАН, -ана, ч. Рівний обрубок деревини, на якому можна що-небудь тесати (Пр.).
КОБА́НЯ, -і, жс. Пристрій, на якому роблять колеса (Пр.).
КОБА́СА, -ы, жс. Ковбаса. – **Дав мі пу́то коба́сы** (Пр.).
КОБА́СКА, -ы, жс. *Здрібн.* до **КОБА́СА**. Ковбаска (Ол.).
КОБАСНИ́ЦЯ, -і, жс. Спеціально підготовлена кишка для ковбас (Ол.).
КОБАСЯ́НИЙ, -а, -е. *Прикм.* до **КОБА́СА**. Ковбасний (Рс.).
КОБАЦКА́ТИСЯ, -ацкамся, -ашся. Беркицяти, перевертати-ся через голову. *Див.* ще **КЫЦКА́ТИСЯ** (Св.).
КОБЫ́ЛИЦЯ, -і, жс. 1. Те саме, що **КОБА́НЯ**. 2. Жеребна кобила (Св.).

- КОБЫ́ЛКА**, -ы, жс. 1. *Здрібн.* Кобилка, маленька самка коня. 2. Підставка у скрипці, на якій натягнуті струни. – **Кобы́лка в гу́сьлях му́сит бы́ти мїцна**. 3. Петля в одязі, на яку застібають гап-лик (Пр.).
КОБЫ́ЛЯ́НКЫ, -нок, *мн.* Кінський гній (Пн.).
КОБІ́ТА, -и, жс. Жінка (Пн.).
КО́ВНІР, -іра, ч. Комір (Пр.).
КОВТА́ТИ, ко́втам, -аш. Стукати, монотонно ударяти в одне й те ж місце (Пн.).
КОВТА́Ч, -а́ча, ч. Грубий металевий прут із гачком на кінці для роздроблення розпеченого вугілля (Пн.).
КОГО́Т, -о́та, ч. Кіготь у пернатих (Св.).
КОГУ́ТИ́СКО, -а, ч. Великий старий півень, когутисько (Од.).
КОГУ́ТОК, -тка, ч. *Здрібн.* Півник (Ол.).
КОГУ́ЦІК, -і́ка, ч. Назва порошку від головного болю (Пр.).
КОДКО́ДЫКА́ТИ, -ы́каш, -ат. Кудкудакати. – **Ку́ра ко́дкоды́кат** (Ол.).
КО́ЄЦ, ко́йця, ч. Клітка для квочки з курчатами (Ол.).
КОЖІ́ВКА, -ы, жс. *Див.* **КОЗІ́ВКА** (Св.).
КО́ЗАК, -а́ка, ч. 1. Запорізький козак; вільна людина в Україні. 2. Те саме, що **КО́ЗАР** 2. (Пн.).
КО́ЗАР, -а́ря, ч. 1. Пастух, який пасе кози. 2. Підберезник, істивний гриб (Пн.).
КОЗІ́ВКА, -ы, жс. Металевий або дерев'яний футляр, наповнений водою, в якому носять брусок для клепання коси (Пр.).
КО́ЗЛЫ, -і́в, *мн.* Крокви, що ними кріплять гребінь солом'яної покрівлі (Св.).
КО́ЗУБ, -у́ба, ч. Козуб, луб'яний кошочок для суниць (Рс.).
КО́ЗЯ́ЧКЫ, -чок, *мн.* Послід кіз (Пт.).
КОЙ, *присл.* Якщо, коли. – **Кой бестія му́дра, не даст ся обциганити** (Пр.).
КОКА́РДА, -ы, жс. Бант, зав'язана стрічка, що прикрашає волосся або одяг (Ол.).
КОКА́РДКА, -ы, жс. *Здрібн.* до **КОКА́РДА**. Бантик, стрічечка (Ол.).
КОКЕТЕ́РІЯ, -і́ї, жс. Кокетство, залицяння (Пр.).
КОКОСОВИ́Й, -а, -е. Дуже корисний, досконалий, вдалий, прибутковий. – **Кокосовы інтересы в гандлю** (Рс.).

- КОКОШКА**, -ы, *жс.* Молода курка, що несеться перший рік (Ол.).
- КОКСОВНИЦЯ**, -і, *жс.* Піч для коксування вугілля (Пр.).
- КОКСОВНЯ**, -і, *жс.* Підприємство, де коксують вугілля (Пр.).
- КОЛАЧ**, -а́ча, *ч.* Калач, булка з білої муки (Пр.).
- КОЛАЧЫКЫ**, -ів, *мн.* Лісова мальва (Пр.).
- КОЛЕНІЙ**, -а, -е. Колений, розтятий на частини (Пр.).
- КОЛЕЦ**, -льця, *ч.* Колючка (Ол.).
- КОЛÉЧКО**, -а, *с.* Здрібн. Кільце; колішатко (Пр.).
- КОЛÉШНЯ**, -і, *жс.* Возівня, приміщення для зберігання возів, саней (Пр.).
- КОЛÉГА**, -ы, *ч.* Товариш (Рс.).
- КОЛÉГУВАТИ**, -ую, -еш. Товаришувати, приятелювати (Рс.).
- КОЛÉЙ**, -еї, *жс.* 1. Коля, залізниця. 2. Черга. – По колéї трéба йти за білétом (Пр.).
- КОЛÉЙКА**, -ы, *жс.* 1. Вузькоколійна залізниця. 2. Те саме, що КОЛÉЙ 2. (Ол.). **КОЛÉЙКА ЛНÓВА**, -ы... -ой, *жс.* Фунікулер, підвісна дорога (Рс.).
- КОЛÉЙНИЦТВО**, -а, *с.* Господарювання на залізниці (Рс.).
- КОЛÉЙОВИЙ**, -а, -е. *Прикм.* до КОЛÉЙ 1. Залізничний (Пр.).
- КОЛÉНДРА**, -ы, *жс.* Коріандр, рослина родини зонтичних, насіння якої додають як приправу до м'ясних страв, печива (Св.).
- КОЛÉЯР**, -яра, *ч.* Залізничник, працівник залізниці (Ол.).
- КОЛÉЯРКА**, -ы, *жс.* *Жін.* до КОЛÉЯР (Ол.).
- КОЛÉЯРСКИЙ (СКІ)**, -а, -е. *Прикм.* до КОЛÉЯР (Ол.).
- КО́ЛИ-БУД**, *присл.* Коли-небудь, будь-коли (Пр.).
- КО́ЛИСИ**, *присл.* Колись (Пт.).
- КО́ЛИСКО**, -а, *с.* 1. Велике коло. 2. Грубий і довгий кіл (Ол.).
- КО́ЛИСТИЙ**, -а, -е. Колоподібний (Ол.).
- КО́ЛИСТІ**, *присл.* Колоподібно (Пт.).
- КО́ЛИШУ́ЧЫ**, *дієприсл. теп. часу.* Колишучи, хитаючи коліскою (Св.).
- КО́ЛІ́ДОР**, -бра, *ч.* Коридор (Рс.).
- КО́ЛІ́ДУВАТИ**, -ую, -еш. Не погоджуватися, перечити (Св.).
- КОЛОДІ́ЙСКИЙ (СКІ)**, -а, -е. Колодійський, пов'язаний із виготовленням коліс (Пр.).
- КОЛОДІ́ЙСТВО**, -а, *с.* Колісництво, виготовлення коліс, ремесло колодія (Ол.).

- КОЛО́МАЗ**, -а́зи, *жс.* Коломазь, мастило для коліс, виготовлене з дьогтю і смоли (Ол.).
- КОЛОМАЗНИ́ЦЯ**, -і, *жс.* Мазниця, посудина для дьогтю (Ол.).
- КОЛО́ТЯ**, -я, *с.* Колення, коління (Ол.).
- КОЛЮ́МНА**, -ы, *жс.* Колона, високий стовп, що є частиною архітектурної споруди (Ол.).
- КОЛЮ́МНА́ДА**, -ы, *жс.* Колонада, ряд колон (Ол.).
- КОЛЮ́МНО́ВИЙ**, -а, -е. *Прикм.* до КОЛЮ́МНА. Колонний (Ол.).
- КОЛЮ́ШНЯ**, -і, *жс.* Те саме, що КОЛÉШНЯ (Св.).
- КО́ЛЯЦІ́ЙКА**, -ы, *жс.* Вечера з музикою й танцями, урочисте прийняття (Пр.).
- КО́ЛЬБА**, -ы, *жс.* Приклад рушниці (Пн.).
- КО́ЛЬО́НСКИЙ**, -а, -е: **КО́ЛЬО́НСКА ВО́ДА**, -ой... -ы, *жс.* Одеколон (Пр.).
- КО́ЛЬО́Р**, -ору, *ч.* Колір, забарвлення (Пр.).
- КО́ЛЬО́РОВО**, *присл.* Барвисто (Ол.).
- КО́ЛЬО́С**, -бса, *ч.* Колос, статуя чи обеліск гігантських розмірів; велет, що-небудь надзвичайно велике. ✦ **КО́ЛЬО́С НА ГЛІ́НЬЯ́НЬХ НО́ГАХ**. Зовні величне, а насправді слабе (Рс.).
- КОМА́НДЕР**, -эра, *ч.* Командир, керівник (Пр.).
- КО́МБИ́НУВА́НИЙ**, -а, -е. Комбінований, який становить комбінацію чого-небудь (Пр.).
- КОМЕ́ДІ́Я**, -ії, *жс.* 1. Комедія, драматичний твір із веселим сюжетом. 2. Кумедія, смішний випадок, курйоз (Пр.).
- КО́МИ́Н**, -йна, *ч.* Комин, димар (Ол.).
- КО́МИ́НО́ВИЙ**, -а, -е. *Прикм.* до КО́МИ́Н. – Саджу коми́нову вимі́тають коми́няре (Ол.).
- КО́МИ́НЯР**, -яра, *ч.* Сажотрус (Ол.).
- КО́МИ́НЯ́РКА**, -ы, *жс.* 1. Дружина сажотруса. 2. Спеціальний вовняний головний убір (Ол.).
- КО́МИ́НЯ́РСКИЙ (СКІ)**, -а, -е. *Прикм.* до КО́МИ́НЯР (Ол.).
- КО́МИ́НЯ́РСТВО**, -а, *с.* Ремесло сажотруса (Ол.).
- КО́МИ́НЯ́РЧЫ́К**, -ы́ка, *ч.* Учень сажотруса (Ол.).
- КО́МІ́РНИ́К**, -ика, *ч.* Той, хто винаймає собі квартиру в когось, квартирант (Пр.).
- КО́МПА́НІ́Я**, -ії, *жс.* 1. Військова частина, що налічує 100–120 солдатів. 2. Компанія, гурт, товариство (Пр.).

КОМПЛЕТ, -ѐту, ч. Комплект, повний набір предметів, які становлять щось ціле або мають однакове призначення (Рс.).

КОМПЛЕТНИЙ, -а, -е. Повний, цілковитий (Ол.).

КОМПЛЕТНІ, присл. Цілком, цілковито, повністю (Ол.).

КОМПЛЕТНІСТ, -ѐсти, жс. Повна кількість, вичерпність (Ол.).

КОМПЛЕТУВАТИ, -ѐю, -ѐш. Комплектувати, набирати потрібну кількість чого-небудь (Ол.).

КОНАРА, -ы, жс. Гілка, гілляка, галуза. – Будѐме ламати, будѐме таргати з конарами, з конарами (нар. пісня) (Пн.).

КОНВОЄНТ, -ѐнта, ч. Конвоїр (Рс.).

КОНЕЦ, кінця, ч. Кінець (Ол.).

КОНЕЧНІ, присл. Обов'язково, неодмінно. – Конечні мусиш прийти до мня (Ол.).

КОНЗУЛЯТ, -яту, ч. Консульство, представництво однієї держави в іншій (Пр.).

КОНЗУЛЬ, -ѐля, ч. Консул, урядова особа, що представляє й захищає в іншій країні інтереси своєї держави та її громадян (Пр.).

КОНІСКО, -а, ч. Коняка, великий худий кінь (Св.).

КОНІЧ, -йча, ч. Конюшина. – Вынес коням коничу! (Пт.).

КОНІР, -іра, ч. Див. КОВІР (Св.).

КОНКОЛЬ, -ѐлю, ч. Рідковжив. Кукіль, бур'ян родини гвоздикових із темно-рожевими квітками й отруйним насінням, який росте серед хлібних злаків (*Agrostemma L.*) (Ол.).

КОНОСТАС, -ѐса, ч. Іконостас (Св.).

КОНТЕНТ, дієпр. Задоволений, вдоволений (Рс.).

КОНТРА, -ы, жс. 1. Гальмова педаль у велосипеді. – Зопсува ми ся контра в ровѐри. 2. Заперечення, проти, наперекір (Рс.).

КОНТРОЛЯ, -і, жс. Контроль, нагляд, перевірка когось (Рс.).

КОНТРУВАТИ, -ѐю, -ѐш. 1. Гальмувати (під час їзди на велосипеді). 2. Перечити, суперечити (Рс.).

КОНТЯ, -і, жс. Заплетена і закручена на голові коса в заміжньої жінки (Пр.).

КОНФІТУРА, -ы, жс. Варення (Пр.).

КОНШАХТЫ, -ів, мн. Таємні зносини. – Они маюѐт мѐдже сѐбом якісы коншахты (Пт.).

КОНЯРКА, -ы, жс. Конюшня, стайня для коней (Пр.).

КОПАЛЬНЯ, -і, жс. Соляна або кам'яновугільна шахта (Пр.).

КОПАЛЬНЯК, -яка, ч. Шахтовий стоек, кріпильний ліс (Пр.).

КОПАНИНА, -ы, жс. Невмілі удари ногами по м'ячу; безладні удари ногами (Пр.).

КОПАНИЦІ, -ѐниц, мн. 1. Маленькі дитячі санки. 2. Саморобні сани для перевезення товарів (Пн.).

КОПЕЛЯК, -яка, ч. Те саме, що КОПЫЛЯК (Пн.).

КОПЕР, -пру, ч. Кріп, городня рослина (Ол.).

КОПЕРАТЫВА, -ы, жс. Магазин, крамниця (Рс.).

КОПЕРАТЫВНИЙ, -а, -е. Магазинний (Рс.).

КОПЕРТА, -ы, жс. Конверт (Пр.).

КОПЕЦ, -пця, ч. Бурт, кагат, копець. – Кѐпец компѐри або бурѐків накрывѐют чатіном і листьѐм (Ол.).

КОПИСТО, присл. З верхом. – Насипте ми сѐли до горнята, ѐле кописто (Пр.).

КОПИТКО, -а, с. Здрібн. Копитце (Пр.).

КОПИТКѐВЕ, -ѐго, с. Шляхове мито; мито, яке брали при в'їзді на торговицю зі свійськими тваринами (Пр.).

КОПЫЛИТИ, -ѐлищ, -ит. Привести на світ позашлюбну дитину (Св.).

КОПЫЛЯ, -яти, с. Знев. Копил, байстря (Пр.).

КОПЫЛЯК, -яка, ч. Хлопець-безбатченко (Рс.).

КОПЫРТАТИСЯ, -ѐртамся, -ѐшся. Те саме, що КЫЦКАТИСЯ (Пр.).

КОПНЯК, -яка, ч. Копняк, удар верхньою частиною ступні, стусан ногою (Пр.).

КОПРИВНЯК, -яка, ч. Кропив'яник, мішок із грубого дотканого полотна, виготовленого з найнижчого сорту прядива або із кропивових рослин (Пр.).

КОПРИВНЯНИЙ, -а, -е. Прикм. до КОПРИВНЯК (Пр.).

КОПРОВИЙ, -а, -е. Прикм. до КОПЕР. Кроповий (Пр.).

КОПЧАСТИЙ, -а, -е. Насипаний із вершком (Пр.).

КОРГЕЛЬ, -ѐля, ч. Шульга, лівша (Пр.).

КОРДУПЕЛЬ, -пля, ч. Знев. Курдупель (про людину маленького зросту) (Рс.).

КОРЕНИСКО, -а, ч. Коренище, великий корінь (Пт.).

КОРЕЦ, кірця, ч. Корець, давня міра ваги та об'єму сипких тіл, що дорівнює 100 кг. – Кѐрец мѐс 32 гѐрці або 128 кварт. – Чвѐрт кѐрця мѐс 8 гѐрцы, гѐрнец – 4 кѐварты (Пр.).

КОРЬІТКО, -а, с. *Змени*. Коритце, дерев'яний кухонний посуд, у якому місять тісто на хліб (Пр.).

КОРЬІТЯТКО, -а, с. *Змени*. -пестл. до **КОРЬІТКО** (Пн.).

КОРМІЛЕЦ, -льця, ч. Годувальник, той, хто утримує, годує когось (Пр.).

КОРМІНЯ, -я, с. Годування, годівля (Пт.).

КОРНАС, -аса, ч. Кнур, некастрований самець свині (Св.).

КОРОВІСКО, -а, ж. Погана корова (Пт.).

КОРÓВКА: **БОЖА КОРÓВКА**, -ой... -ы, ж. Сонечко, мала комаха з червоними в чорні пятаки крильцями (Пн.).

КОРОВ'ЯРНЯ, -і, ж. Корівник, стайня для корів (Пт.).

КОРОНКАРКА, -ы, ж. Жінка, що виготовляє мереживо (Пт.).

КОРОНКÓВІЙ, -а, -е. Мереживний, мережаний (Пт.).

КОРОНУВА́НІЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до **КОРОНУВА́ТИ**. Коронований (Св.).

КОРОНУВА́ТИ, -ую, -еш. Коронувати, увінчати короною на царювання (Св.).

КОРОПА́ТВА, -ы, ж. Куріпка (Пт.).

КОРУ́ГОВ, -гви, ж. *Церк.* Хоругва (Ол.).

КОРЧ, -у, ч. Судома. – *Взяли го корчы в но́зі, бо пішов до студено́й во́ды* (Пр.).

КО́САК, -ака, ч. Великий ніж, яким ріжуть капусту (Пр.).

КО́СЕЦ, -сця, ч. Косар (Пр.).

КОСИ́СКО, -а, ж. *Зруб.* Косище, велика або незручна в роботі коса (про сільськогосподарське знаряддя) (Пт.).

КОСМИК, -ика, ч. Пучок, пасмо (волосся або вовни) (Рс.).

КОСТИ́СКО, -а, ж. Костомаха, велика кістка (Пр.).

КО́СТКА, -ы, ж. Брущатка кубічної форми для брукування вулиць; що-небудь у формі куба (Пр.).

КОСТКО́ВІЙ, -а, -е. *Прикм.* до **КО́СТКА**. – *Я купую все лем костко́вий цу́кер* (Св.).

КОСТНИ́ЦЯ, -і, ж. Трупарня, морг (Пр.).

КОСТРУ́БЫ, -ів, *мн.* Збита в жмутки вовна на вівці (Пр.).

КО́СТУР, -ура, ч. Милиця (Пн.).

КОСЦЯ́НІЙ, -а, -е. Кістяний, виготовлений із кості (Пр.).

КО́СЯР, -яра, ч. Те саме, що **КО́СЕЦ** (Пр.).

КОСЯ́РКА, -ы, ж. Косарка, машина для косіння (Св.).

КОСЬЛЯ́ВЕЦ, -вця, ч. Клишоногий чоловік (Пр.).

КОСЬЛЯ́ВІЙ, -а, -е. Кривий, викривлений; клишоногий (Пр.).

КОСЬЛЯ́ВІТИ, -яв'ю, -иш. Кривити, викривляти (Пр.).

КОСЬЛЯ́ВІСТ, -óсти, *жс.* Викривлення, сутулість, горбатість (Пр.).

КОСЬЛЯ́ВО, *присл.* Викривлено, сутуло (Пр.).

КО́СЬЦІЛ, костéла, ч. Костьол, римо-католицький храм (Пт.).

КОСЬЦІ́ЛЬНИК, -йка, ч. Церковний прислужник, паламар (Пт.).

КОТВИ́ЦЯ, -і, *жс.* Див. **А́НКРА** (Св.).

КОТИ́СКО, -а, ч. Котище, котюга (Ол.).

КО́ТЫ, -ів, *мн.* Вечір біля покійного (Пн.).

КО́ФЛЯ, -і, *жс.* Черпак, велика розливна ложка (Пт.).

КО́ХАН, -ána, ч. Коханець, любас (Ол.).

КОЦЕНІ́ТИ, -ію, -еш. Коцюбнути, дубіти від холоду (Св.).

КО́ЦУР, -ура, ч. Кіт-самець (Пр.).

КО́ЦУРИ́НЦІ, -ів, *мн.* Пахуча листяна рослина, що використовується як приправа до розсолу (Пт.).

КО́ЦЮБИ́ТИСЯ, -юблюся, -юбишся. Коцюрбитися, скручуватися, гнутися, кривитися (Ол.).

КО́ЦЯК, -яка, ч. Мала кішка; породиста кішка (Пр.).

КО́ЧАН, -ána, ч. Качан, твердий стрижень всередині голівки капусти, який їдять сирим (Пр.).

КО́ЧА́НЯ, -я, с. *Збірн.* до **КО́ЧАН**. – *Соло́дке ко́ча́ня в капу́с-ті* (Пр.).

КО́ЧКА, -ы, *жс.* Мурашник (Св.).

КОШ, -а, ч. Кошик (Ол.). ✦ **ДИСТА́ТИ КО́ША**. Дістати гарбуза, одержати відмову при сватанні (про парубка) (Пр.).

КОША́ЛКА, -ы, *жс.* Кошіль (Пр.).

КОШЕ́НЯ, -і, *жс.* Кишеня (Пр.).

КОШЕ́РНИЙ, -а, -е. *Реліг.* Кошерний, чистий, чистокровний (згідно з релігійними приписами іудаїзму) (Пр.).

КОШЫ́КАР, -а́ря, ч. Кошикар, майстер, що плете кошики (Пр.).

КОШЫ́КА́РНЯ, -і, *жс.* Фабрика, де виробляють кошики (Пр.).

КОШЫ́КІ́ВКА, -ы, *жс.* Баскетбол, спортивна гра (Пр.).

КОШЫ́НІ́Я, -я, с. Косіння, косовиця (Пр.).

КОШЫ́РНИЙ, -а, -е. Те саме, що **КОШЕ́РНИЙ** (Св.).

КОШТОВНІ, *присл.* Дорого (Рс.).
 КОШУЛЯ, -і, *ж.* Чоловіча сорочка (Ол.).
 КПИНИ, *кпин, мн.* Кпини, жарти, кепкування, висміювання (Пр.).
 КРАВЕЦЬ, -вця, *ч.* Кравець, майстер, який шие одяг (Пр.).
 КРАВЧАТИ, *кравчыт.* Клекотати (про орла). – **Орел кравчыт, бо штось гвидів** (Пр.).
 КРАЇК, -іку, *ч.* Крайчик, кінчик. – **Сіджу лем на самім країку лавкы** (Пр.).
 КРАЙЧОК, -чка, *ч.* *Змени.-пестл.* до КРАЇК. Краєчок (Пр.).
 КРАЙКА, -ы, *ж.* Крайка, жіночий пояс (Пн.).
 КРАЙОВИЙ, -а, -е. Вітчизняний (Пр.).
 КРАКАТИ, *кракаш, -ат.* Каркати (Пр.).
 КРАКОВ'ЯК, -яка, *ч.* 1. Житель міста Кракова. 2. Краков'як, польський народний танець (Пр.).
 КРАПАТИ, *крапат.* Крапати, падати краплями. – **Дбійду велького нєс, але покус крапат** (Пр.).
 КРАС, *невідм.* Дуже гарний. – **Таке крас тогы горы, же їх нігда не забуду** (Пр.).
 КРАСАВИЦЯ, -і, *ж.* Красуня, вродлива жінка (Пр.).
 КРАСИЙ, -а, -е. Рябий, строкатий (Пт.).
 КРАСИТЄЧНИЙ, -а, -е. Гарнесенький (Пт.).
 КРАСИТНИЙ, -а, -е. Надзвичайно вродливий, прекрасний, чудовий (Пт.).
 КРАСНОЛЮДОК, -дка, *ч.* Карлик, гном (Рс.).
 КРАСУЛЯ, -і, *ж.* Кличка рябої корови (Пт.).
 КРАСЬНІТИ, -ію, -єш. Гарнішати; поправлятися (Пр.).
 КРАТА, -ы, *ж.* 1. Грати, решітка. 2. Візерунок у вигляді клітинки (Ол.).
 КРАТКУВАНИЙ, -а, -е. У клітинку. – **Купив си краткуваний папір** (Пр.).
 КРАТУВАТИ, -ую, -єш. Заготовувати, встановлювати грати на чомусь (Пт.).
 КРАЦЯСТИЙ, -а, -е. Картатий (Ол.).
 КРАЧАТИ, *крачам, -аш, -ат; н. сп.* КРАЧАЙ! Ступати, крокувати (Пр.).
 КРАЮХА, -ы, *ж.* Окраєць. – **Тбга краюха хліба затверда на мбї зубы** (Пр.).

КРАЯН, -яна, *ч.* Краянин, співвітчизник (Пр.).
 КРАЯНКА, -ы, *ж.* Жін. до КРАЯН (Пр.).
 КРЕВНА, -ой, *ж.* Родичка (Пр.).
 КРЕВНИЙ, -а, -е. Споріднений (Пр.).
 КРЕГКИЙ, -а, -е. Крихкий, який легко кришиться, ламається (Пт.).
 КРЕДЄНСИК, -іка, *ч.* *Змени.* до КРЕДЕНЦ (Св.).
 КРЕДЕНЦ, -єнца, *ч.* Буфет для посуду (Св.).
 КРЕДКА, -ы, *ж.* 1. Пастель. 2. Кольоровий олівець (Пр.).
 КРЕМПАЧ, -ача, *ч.* Кирка, ручне знаряддя у вигляді молота із загостреним кінцем, яким розбивають камінь, лід і т. п. (Пр.).
 КРЕМПЛЯ, -і, *ж.* Металева щітка для вирівнювання волокон вовни. – **На кремплях ся чухре вовну** (Пр.).
 КРЕМПУВАТИ, -ую, -єш. 1. Умовно зв'язувати, обмежувати в діях, пригнічувати. – **Тот чўджий члбвек кремпує мя в мбїй хыжи.** 2. Обтяжувати, завдавати клопоту. – **То вас не бїде кремпувало, як я помєшкам г вас єден ден?** (Пр.).
 КРЕМПУВАТИСЯ, -уюся, -єшся. Соромитися, бентежитися, почуватися ніяково; бути скованим у діях. – **Ты ся го не кремпуий, а повїдж му прбсто в бчы** (Пр.).
 КРЕПА, -ы, *ж.* Креп, легка й цупка прозора шовкова тканина чорного кольору, з якої шиють траурний одяг (Пт.).
 КРЕС, -у, *ч.* 1. Лінія, що обмежує якийсь простір; кордонна смуга. 2. Кінець чомусь, край. – **Пбвїв-єм ти вшыткко, што-м ти мав повїсти, і на тым крес** (Пр.).
 КРЕСАТИ, *крєшу, -єш.* 1. Кресати, добувати вогонь. – **Крєше патычка і свїтїт лямпу.** 2. Обрубувати. – **Трєба мї кресати чатїну, жєбы быво чым постелїти в стайни** (Пт.).
 КРЕСЄЛКО, -а, *с.* Стільчик зі спинкою (Пр.).
 КРЕСЫ, -ів, *мн.* 1. Оборонна лінія проти нападів татар на сході території давньої Польщі. 2. Українські землі на окраїнах давньої Польщі (Пр.).
 КРЕСТ, -а, *ч.* Хрест (Пр.).
 КРЕСТИТИ, *крєщу, крєстиш.* Хрестити (Св.).
 КРЕСЬНЯ, -яти, *с.* Похресник, похресниця (Пр.).
 КРЕТ, -а, *ч.* Кріт, невеликий сліпий комахоїдний ссавець (Пр.).
 КРЕТЕС: з КРЕТЕСОМ. Цїлком, начисто, дощенту. – **Знїщив го з кретєсом** (Пр.).

- КРЕЩЕНІЙ**, -а, -е. Хрещений (Ол.).
- КРЕЩІНЯ**, -я, с. Хрещення. – Крещі́ня Рӯсі бы́ло в 988 ро́ці (Ол.).
- КРИВА́ВИЙ**, -а, -е. Трохи кривий, кривуватий (Ол.).
- КРИВА́ВО**, *присл.* Трохи криво, кривувато (Ол.).
- КРИВДІТЕ́ЛЬ**, -е́ля, ч. Кривдник, той, хто робить комусь кривду (Ол.).
- КРИВДИТЕ́ЛЬКА**, -ы, *жс.* Жін. до **КРИВДІТЕ́ЛЬ** (Ол.).
- КРИВІ́НЯ**, -я, с. Невдоволення (Пт.).
- КРИВУ́ЛЕЦ**, -льця, ч. Криве дерево (Пр.).
- КРИ́ЖЫ**, -ів, *мн.* 1. Поперек, нижня ділянка спини у людини.
2. Кінський круп (Св.).
- КРИЖІ́ВКА**, -ы, *жс.* 1. Перехрестя, схрещення доріг. 2. Голі-
вка заквашеної капусти (Пр.).
- КРИЗИСО́ВИЙ**, -а, -е. Кризовий (Св.).
- КРИ́ЛЬ**, кро́ля, ч. Криль, свійська тварина родини заячих (Ол.).
- КРИМІ́НАЛ**, -а́лу, ч. В'язниця (Пн.).
- КРИМІНО́ЛЬОГ**, -о́га, ч. Кримінолог, фахівець із криміно-
логії (Рс.).
- КРИПІ́ТИ**, крип'ю́, -иш. Укріплювати. – То́ту сті́ну тре́ба
крипи́ти (Ол.).
- КРИСА́КЫ**, -ів, *мн.* Два менші обручі колодки колеса, що
служать для кріплення кінців колодки (Пр.).
- КРИСА́НЯ**, -і, *жс.* Капелюх, чоловічий і жіночий головний
убір; крисаня, капелюх із широкими крисами (Пт.).
- КРИ́СКА**, -ы, *жс.* 1. Риска. 2. Черга. – При́де кри́ска на Ма-
ти́ска (*прислів'я*) (Ол.).
- КРИСКУВА́НИЙ**, -а, -е. 1. Позначений ризкою, підкресле-
ний. 2. Заштрихований (Ол.).
- КРИСКУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. 1. Проводити ризки. 2. Заштрихо-
вувати (Ол.).
- КРИСО́ЧКА**, -ы, *жс.* *Зменш.-пестл.* до **КРИ́СКА** 1. Рисочка
(Ол.).
- КРИ́ТНИК**, -я́ка, ч. Шнурок для підперізування кальсонів
(Пр.).
- КРИ́К**, кро́ку, ч. Крок (Пр.).
- КРИ́КВА**, -ы, *жс.* Кроква, одна з опор покрівлі, зроблена із
трьох брусків у вигляді літери «А» (Пр.).

- КРИСЕ́ЛКО**, -а, с. Те саме, що **КРЕСЕ́ЛКО** (Св.).
- КРОМКА́ТИ**, кро́мкаш, -ат. Крякати (Ол.).
- КРОПЕ́ЛЬКА**, -ы, *жс.* Крапелька, краплина (Ол.).
- КРОПІ́ТИ**, кро́плю, кро́пиш. Кропити, оббризувати дріб-
ними краплями. – Ксьондз кро́пив кро́пилом вшы́ткых баб (Пр.).
- КРОПІ́ТИСЯ**, кро́плюся, кро́пишся. Битися. – Але́ они́ ся
кро́пили! (Ол.).
- КРОПІ́ТИ**, кро́пле. Крапати, капати (про дощ) (Ол.).
- КРО́ПКА**, -ы, *жс.* 1. Крапка, цятка. 2. *Зменш.* до **КРО́ПЛЯ** 2.
(Пр.).
- КРОПКО́ВИЙ**, -а, -е. *Прим.* до **КРО́ПКА** (Пр.).
- КРОПКУВА́НЯ**, -я, с. Дія за знач. **КРОПКУВА́ТИ** (Ол.).
- КРОПКУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Пунктирувати, класти крапки, цят-
кувати (Пр.).
- КРОПКУВА́ТО**, *присл.* Пунктиром (Пр.).
- КРОПЛІ́НЯ**, -я, с. Дія за знач. **КРОПІ́ТИ**. Кроплення, збриз-
кування (Ол.).
- КРО́ПЛЯ**, -і, *жс.* 1. Крапля. – Во́да кро́пля по кро́плі капа́ла
з пова́лы. 2. Ефір, органічна сполука у вигляді безбарвної легкої
рідини з характерним різким запахом, яка використовується
в медицині, а також як алкогольний напій (Пр.).
- КРОПНУ́ТИ**, кро́пну, -еш. 1. Скропити, бризнути. 2. Упері-
щити, вгатити кулаком. – У́сунся, бо́ як ты кро́пну! 3. Випити по
чарці. – Кро́пнеме́ си по́ є́дным келі́шкы (Пр.).
- КРОПНУ́ТИСЯ**, кро́пнуся, -ешся. Ударитися (Ол.).
- КРО́ЧАЙ**, -а́ю, ч. Те саме, що **КРИ́К**. Крок (Ол.).
- КРОЧЫ́НЯ**, -я, с. Дія за знач. **КРОЧЫ́ТИ**. Крокування (Ол.).
- КРОЧЫ́ТИ**, кро́чу, -ыш. Крокувати (Пр.).
- КРУГ**, -а, ч. 1. Відріз дотканого ляжного полотна завдовж-
ки 8 метрів. 2. Коло, площина, обмежена замкнутою дугою (Пр.).
- КРУГІ́НЯ**, -і, *жс.* Кругла чорна слива, гіркувата на смак (Ол.).
- КРУ́МПЛЯ**, -і, *жс.* Картопля. Див. ще **КО́МПІР** (Св.).
- КРУМЧА́ТИ**, крумчы́т. Видавати тихий звук «круу» (про кро-
лів, зайців, жаб, дрібних гризунів) (Ол.).
- КРУ́ПЫ**, -ів, *мн.* 1. Рідка молочна каша з неподрібнених яч-
мінних круп. 2. Ракова ікра. – Кру́пы під ший́ком рачи́ці (Пт.).
- КРУ́ПНЯК**, -я́ка, ч. 1. Оселедець з ікрою. 2. Крупник, юшка
з крупою (Пт.).

- КРУТАК**, -ака, ч. Крутий, дурисвіт, брехун (Ол.).
КРУТАНИНА, -ы, жс. Метушня, безладний рух (Пр.).
КРУТАЦТВО, -а, с. Крутість (Пр.).
КРУТАЧКА, -ы, жс. Жін. до КРУТАК. Крутіяка, пройдисвіт-ка (Пр.).
КРУХ, -а, ч. Грудка. **КРУХ ЦУКРУ**. Грудка цукру на 3–5 кг (Пр.).
КРУХИЙ, -а, -е. Крихкий, ламкий. – Крухы цястка добры при гербати (Пр.).
КРУХО, присл. 1. Крихко. 2. Погано, зле, недобре. – Крухо з хворым при такий високій горячці (Ол.).
КРУЧОК, -чка, ч. Гачок (Пр.).
КРУШЫНА, -ы, жс. Крихта, округина (Ол.).
КРЯВЧАТИ, кривчат. Крякати (від звуконаслідування «кря-кря»); каркати (Пр.).
КСОБИ Вигук, яким завертають волів: «До себе! Вліво!» (Пт.).
КУГИК, -йка, ч. Сова (Ол.).
КУГИКАТИ, -йкат. Кричати совою; кричати: «Куги! Куги!» (Ол.).
КУДЕРЯВИЙ, -а, -е. 1. Кучерявий. 2. Нечесаний (Ол.).
КУДІЛЯ, -і, жс. Куделя, кужіль (Пн.).
КУДЛАЙ, -ая, ч. Кудлань, патлань (той, хто має довге скуповжене волосся або патлату шерсть) (Пр.).
КУДРЯВИТИ, -явлю, -явиш, -ит. Завивати кучері, кучерявити (Ол.).
КУДРЯВИТИСЯ, -явится. Витися, завиватися кучерями (Ол.).
КУЖЫВКА, -ы, жс. Див. КОЗІВКА (Ол.).
КУЖІВКА, -ы, жс. Див. КОЗІВКА (Пн.).
КУКАНЯ, -я, с. Дія за знач. КУКАТИ (Рс.).
КУКАТИ, кукам, -аш, -ат. 1. Кувати (про зозулю). – Кукавка кукат. 2. Заглядати, зазірати кудись. – Ваньо кукнув през выгляд і гвидів своєю мілу (Пр.).
КУКЕЛКА, -ы, жс. Плетена булка з білої муки (Ол.).
КУКЕЛОЧКА, -ы, жс. Пшенична шабасова булка (з єврейської кухні) (Ол.).
КУКУРИДЗЯ, -і, жс. Кукурудза (Ол.).
КУКУРИДЗЯНИЙ, -а, -е. Прикм. до КУКУРИДЗЯ. Кукурудзяний (Ол.).

- КУКУРИДЗЯНКА**, -ы, жс. 1. Кукурудзяне бадилля. 2. Кукурудзяна крупа (Ол.).
КУКУРИКАНЯ, -я, с. Дія за знач. КУКУРИКАТИ (Пт.).
КУКУРИКАТИ, -йкаш, -ат. Кукурикати (Пт.).
КУКУРИЦЯ, -і, жс. Те саме, що КУКУРИДЗЯ (Св.).
КУКУРУДЗ, -удза, ч. 1. Шишка хвойного дерева. 2. Качан кукурудзи (Ол.).
КУЛАЧАНИ: **КУЛАЧАНЕ ПОЛОТНО**, -ого... -а, с. Домоткане полотно із конопляних або лляних ниток (Пн.).
КУЛЕМЕТЧЫК, -йка, ч. Кулеметник (Рс.).
КУЛІЦ, -іта, ч. Зимова забава у М'ясниці. Танці, катання на санях, ковзанах (Пр.).
КУЛІГА, -ы, жс. Кулик, дика водоплавна птиця (Пт.).
КУЛУБАНЬ, -ані, жс. Місце падіння води у водоспаді (Пн.).
КУЛЯВИСТ, -ости, жс. Кульгавість (Ол.).
КУЛЯВО, присл. Кульгаючи, припадаючи на одну ногу (Ол.).
КУЛЬБАСТИЙ, -а, -е. Загнутий. – Кульбастиий дзюбок у малого орляти (Пт.).
КУЛЬКЫ, -ів, мн. Картопляні галушки кулястої форми (Рс.).
КУЛЬЧЫК, -йка, ч. Сережка, жіноча прикраса у вусі (Пр.).
КУМНАТА, -ы, жс. Кімната (Св.).
КУНУПІВКА, -ы, жс. Підсніжник (Пн.).
КУПЕНІЙ, -а, -е. Куплений (Пт.).
КУПЕРДА, -ы, жс. Конверт (Пн.).
КУПЕЦ, -пця, ч. Купець; торгівець; власник торговельного підприємства (Пр.).
КУПЛЕТ, -эта, ч. Куплет, строфа вірша (Рс.).
КУПЛЯ, -і, жс. 1. Велика металева пряжка з емблемою (на військовому реміні). 2. Купівля (Пр.).
КУПНІЙ, -а, -е. 1. Купівельний, пов'язаний із процесом купівлі-продажу. 2. Купований, придбаний за гроші (Ол.).
КУПНО, -а, с. 1. Купівля, придбання товарів. – Заран підеме до міста на купно. 2. Куплені речі, покупки (Ол.).
КУПЧИЙ, -а, -е. Фабричний. – Купче полотно (Пн.).
КУПЧЫНЯ, -я, с. Дія за знач. КУПЧЫТИ. Купування, торгівля (Пт.).
КУПЧЫТИ, купчу, -ыш, -ыт. Торгувати, купувати або продавати що-небудь (Пр.).

- КУРАЖ**, -ажу, ч. Відвага, сміливість, загонистість (Пр.).
- КУРАЖЬПИСЯ**, -ажуся, -ьшся. Виставляти напоказ свою сміливість, вдавати відважного (Пр.).
- КУРАСТРА**, -ы, жс. Молозиво, перше молоко після отелення корови (Пн.).
- КУРАЦІЯ**, -ий, жс. Лікування; курс лікування (Пр.).
- КУРДІЛЬ**, -іля, ч. Курдюк, жирове відкладення біля хвоста у деяких порід овець (Пр.).
- КУРЄВО**, -а, с. Куриво, тютюн (Пр.).
- КУРІЄР**, -єра, ч. 1. Кур'єр, розсильний. 2. Скорочена назва газети «Куриєр цодженни» (у Польщі) (Рс.).
- КУРОК**, -рка, ч. 1. Курок, спусковий гачок, частина ударного механізму в ручній вогнепальній зброї. 2. Корок, циліндрична втулка для затикання пляшки. 3. Водопровідний кран (Пр.).
- КЎРТАК**, -ака, ч. Куртка із саморобного сукна (Пн.).
- КЎРТИЙ**, -а, -е. Короткий. – **Кўртий ніж** (Пн.).
- КУРЧАТИ**, кўрчат. Бурчати в животі (Ол.).
- КЎРЯ**, -яти, с. Курча (Ол.).
- КУРЯЧКЫ**, -чок, мн. Курячий послід (Пт.).
- КУСИТЕЛЬ**, -єля, ч. Спокусник (Ол.).
- КУСИТЕЛЬКА**, -ы, жс. Жін. до **КУСИТЕЛЬ**. Спокусниця (Ол.).
- КУСИТЕЛЬСКИЙ** (СКІ), -а, -е. Спокусницький (Пт.).
- КУСИТИ**, кўсит. Спокушати; кортіти. – **Кўсит ня з'їсти тóго** (Ол.).
- КУСІСЬКА** (**КУСІСЄРКА**, **КУСЦІНЬОК**, **КУСЦІНЬКА**, **КУСЦЄНКЫ**), присл. Трішечки (Ол.).
- КЎСО**, присл. 1. Коротко, обмежено. 2. Погано, кепсько. – **Кўсо з ним на роботі в копальнях** (Пр.).
- КУСТРІЦЯ**, -і, жс. Низька і дрібна сухостійка гірська трава (Пр.).
- КУСТРІЧКА**, -ы, жс. Здрібн. до **КУСТРІЦЯ**. – **На поляні, окрім бідной кустрички, нич не рóсло** (Пр.).
- КУСЬНІР**, -іра, ч. Кушнір, ремісник, що вичиняє шкіру і шие хутрянні вироби (Пр.).
- КУСЬНІРКА**, -ы, жс. Кушнірство, ремесло кушніра (Пр.).
- КУСЬНІРСКИЙ** (СКІ), -а, -е. Прикм. до **КУСЬНІР**. Кушнірський. – **Кусьнірські фах високо ся цінит** (Пр.).

- КУСЬТЫКАТИ**, -ыкам, -аш. Кульгати, шкутильгати (Пт.).
- КЎТВА**, -ы, ч. Скупердай (Ол.).
- КУТЕРНОГА**, -ы, ч. Клишонога людина (Ол.).
- КЎТЕЦ**, -тця, ч. Свилярник, хлїв для свиней (Ол.).
- КЎТИ**, кўю, -еш, -є; -єме, -єте, кўют. Кувати, обробляти розпечений метал молотом (Ол.).
- КЎТЯ**. 1. -і, жс. Кутя, обрядова страва з вареної пшениці, горіхів, маку й меду, яку готують на Святвечір (Пр.). 2. -я, с. Дія за знач. **КЎТИ**. Кування (Ол.).
- КУТЯРЫ**, -ів, мн. Частина населення, що жила по кутках на Лемківщині (Рс.).
- КЎФА**, -ы, жс. 1. Велика бочка з покришкою. 2. *Знев.* Товпи-га, товста жінка (Пн.).
- КЎФЕЛЬ**, -фля, ч. Кухоль (Ол.).
- КЎФЕР**, -фра, ч. Велика обкована скриня для святкового одягу (Пр.).
- КУФЄРОК**, -рка, ч. Скринька, чемодан (Пн.).
- КУФЕРОЧОК**, -чка, ч. *Здрібн.* до **КЎФЕР**, **КУФЄРОК** (Пн.).
- КУХАРІТИ**, -арю, -иш. Куховарити, готувати їжу (Ол.).
- КЎЧАН**, -ана, ч. Див. **КОЧАН** (Пн.).
- КУЧАНЯ**, -я, с. Дія за знач. **КУЧАТИ**. Присідання (Ол.).
- КУЧАРУГА**, -ы, жс. Кочерга (Пн.).
- КУЧАТИ**, кўчам, -аш. Присідати (Ол.).
- КУЧНУТИ**, кўчну, -еш. *Однокр.* до **КУЧАТИ**. Присісти (Ол.).
- КУЩІНЬКА**, присл. Трішки. *Пор.* **КУСІСЬКА** (Пн.).
- КЦЮК**, -а, ч. Великий палець на руці (Пр.).
- КШТА**, -ы, жс. Крихта, мізерна частина. – **В тых словах нєс ани кшты правды** (Ол.).

Л

ЛАБУДАТИ, -удам, -аш. Заледве придбати щось, робити що-небудь із великими труднощами. – **Та якóси злабу́дав-см то́ту хы́жу за п'ят ро́ків** (Пр.).

ЛАГОДЖЫ́НЯ, -я, с. Погодження, примирення (Пр.).

ЛАДЖЕ́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. нас. мин. часу до ЛАДІТИ*. – **Кóні юж ладже́ны і трéба скóро выйжджа́ти** (Пр.).

ЛАДИТИ, ла́джу, ла́диш. 1. Запрягати коней. 2. Жити в злагоді (Св.).

ЛАДОВНИК, -йка, ч. Вантажник, такелажник (Ол.).

ЛАДОВНИ́ЦЯ, -і, ж. Патронташ (Ол.).

ЛАДОВНЯ, -і, ж. Місце вантаження або розвантажування товарів (Ол.).

ЛАДУНОК, ч. 1. -нка. Набій, заряд для зброї. 2. -нку. Вантаж, товар (Пн.).

ЛАЖЫ́НЯ, -я, с. Лазіння (Пт.).

ЛА́ЗАР, -а́ря, ч. Чоловік, тіло якого вкрите задавненими ранами, струпами; злидар, нужденна людина (Рс.).

ЛАЗЕ́НКА, -ы, ж. Невелике домашнє приміщення з ванною (Рс.).

ЛАЙДАК, -а́ка, ч. *Лайл*. Нікчема, негідник. – **Ты, лайда́ку прокля́тий, не пока́зуй мі ся до хы́жи!** (Пр.).

ЛАЙДА́ЦКО, *присл.* Негідно, мерзотно. – **То́та робо́та выгя́дат лайда́цко** (Ол.).

ЛАЙДА́ЦТВО, -а, с. 1. Мерзенність. 2. *Збірн.* Мерзотники, негідники (Ол.).

ЛАЙДАЧЫ́НА, -ы, ч. Негідник, мерзотник (Ол.).

ЛАЙДАЧЫ́ТИ, -а́чыш, -ыт. Бути негідником, неробою (Пр.).

ЛАЙ́НО, -а, с. Екскременти корови (Пн.).

ЛАКНУ́ТИ, ла́кну, -еш. Хотіти їсти, відчувати голод (Пр.).

ЛАКО́МИЙ, -а, -е. 1. Жадібний до їжі, ненаситний (про людину). 2. Апетитний, ласий (про їжу) (Пр.).

ЛАКО́МИТИСЯ, -о́м'юся, -ишся. Ласувати; їсти (Пр.).

ЛАКО́МО, *присл.* 1. Пожадливо, ненаситно. 2. Апетитно, ласо (Пр.).

ЛАМА́НЧАК, -а́ка, ч. Вечірка по закінченню вечорниць, коли вдавано ламають засоби прядіння, звичайно куделі (Пр.).

ЛАНОЛІ́НА, -ы, ж. Ланолін, дезінфікаційна мазь із жиру, який одержують під час промивання овечої вовни (Пр.).

ЛАНЦО́К, -цка, ч. Невеликий ланцюг (Пн.).

ЛАНЦУ́ШОК, -шка, ч. Ланцюжок для годинника або як прикраса на шию (Ол.).

ЛАПА́НКА, -ы, ж. 1. Дитяча гра у квача. 2. Облава (Пт.).

ЛАПА́НЯ, -я, с. Дія за знач. ЛАПАТИ (Ол.).

ЛАПА́ТИ, ла́пам, -аш. Ловити, хапати. – **«Ла́пай злодія!»** – **кри́чав О́лег** (Пр.).

ЛАПІ́ВКА, -ы, ж. Хабар (Ол.).

ЛА́ПСКО, -а, с. Лапище, велика лапа (Пт.).

ЛА́ПУ-ЦА́ПУ, *присл.* Абияк (Пр.).

ЛА́ПЦЮ́Х, -ю́ха, ч. Обшарпанець, злидар, волоцюга; людина в обдертому брудному одязі (Пр.).

ЛАСКОТА́НЯ, -я, с. Дія за знач. ЛАСКОТАТИ (Ол.).

ЛАСКОТА́ТИ, -о́там, -аш. Лоскотати, подразнювати шкіру, викликаючи нервовє збудження, супроводжуване сміхом (Ол.).

ЛАСКО́ТКЫ, -ток, *мн.* Властивість легко піддаватися лоскотанню. – **Не знав-см, же маш та́кы си́льны ласко́ткы** (Пр.).

ЛАСКОТЛІ́ВИЙ, -а, -е. Лоскітливий, вразливий до лоскоту (Ол.).

ЛА́ТВІЙ, -а, -е. Зрозумілий, легкий, доступний (Рс.).

ЛАТКА́ТИ, ла́ткам, -аш. Ладкати, співати ладканок (обрядових весільних пісень) (Пн.).

ЛА́ХМАН, -а́на, ч. Старий поношений одяг; лахміття (Ол.).

ЛА́ЦНИЙ, -а, -е. Легкий, вигідний, зручний (Ол.).

ЛА́ЦНІ (О), *присл.* Вигідно. – **У ва́гні бы́ло ла́цні, бо бы́ло де спа́ти** (Ол.).

ЛЕ, *част.* Но, же. – **По́дте-ле до́мів! – Че́кай-ле на ня!** (Ол.).

ЛЕ́БІД, -е́дя, ч. Лебідь, великий водоплавний птах (Св.).

ЛЕБ'Ю́ДКА, -ы, ж. Лебідка, самка лебедя (Св.).

ЛЕ́ВИШ, -йша, ч. Юшка (Пн.).

ЛЕГКОВА́ЖЫ́НЯ, -я, с. Легковажність, нехтування чимось (Ол.).

ЛЕГКО́МЫ́СНІ, *присл.* Легковажно (Ол.).

ЛЕГОВІ́СКО, -а, с. Лігво, лігвище (Ол.).

- ЛЕГІНЬ, -іня, ч. Легінь, парубок (Ол.).
- ЛЕД, -у, ч. Лід, замерзла вода, що перейшла у твердий, кристалічний стан (Ол.).
- ЛЕДАЧ, -а́ча, ч. Ледар, ледащо. – **З леда́чом а́ни ся не на́йш, а́ни нич не зробиш** (Ол.).
- ЛЕДАЧНИЦЯ, -і, ж. Ледарка, ледащиця (Пр.).
- ЛЕДА́ЧСТВО, -а, с. Ледарство, лінивство (Пр.).
- ЛЕДА-Я́КО, присл. Як-небудь, абияк, сяк-так (Ол.).
- ЛЕДОВИЙ, -а, -е. Льодяний (Ол.).
- ЛЕДОВИ́СКО, -а, с. Льодяне поле, каток (Ол.).
- ЛЕДОВНЯ́, -і, ж. Склад льоду, льодовня, холодильник. – **В хы́жи зы́мно, як в ле́довни** (Ол.).
- ЛЕДУВА́ТИЙ, -а, -е. Льодовитий (Рс.).
- ЛЕЖА́К, -а́ка, ч. Лежанка, шезлонг (Пт.).
- ЛЕЙБА, -ы, ж. 1. Незручний, завеликий одяг. 2. Розхристаний, розлізлий (про людину) (Св.).
- ЛЕМ, част. Лише, лиш, тільки. – **Лем ты си, мо́я ми́ла, спо́мни си** (нар. пісня) (Пн.).
- ЛЕМ-БЛИС, присл. Дуже швидко (Пн.).
- ЛЕМОНЯ́ДА, -ы, ж. Лимонад (Ол.).
- ЛЕМ-СЬВИ́Т, присл. Раненько, вдосвіта. – **Стан за́ран лем-сьві́т** (Пн.).
- ЛЕН. 1. -у, ч. Льон. 2. Част., рідковжив. Те саме, що ЛЕМ (Ол.).
- ЛЕНА́РСТВО, -а, с. Льонарство (Ол.).
- ЛЕНІ́СКО, -а, с. 1. Поле, засіяне льоном. 2. Місце, що залишилося після вибраного льону (Пр.).
- ЛЕНІ́ЙКА, -ы, ж. Лінійка (Пр.).
- ЛЕНЮ́Х, -ю́ха, ч. Те саме, що ЛІНЮ́Х (Ол.).
- ЛЕНЯ́НКА, -ы, ж. Ляна хустина (Пр.).
- ЛЕП, -у, ч. 1. Мухоловка, густа липка рідина, якою навесні змащують стовбури дерев, щоб до них прилипали комахи. 2. Липка глина (Ол.).
- ЛЕПА́РКА, -ы, ж. Глина, з якої виготовляють цеглу (Ол.).
- ЛЕПОВА́ТИЦЯ, -і, ж. Липка глиниста земля (Ол.).
- ЛЕП'Я́РКА, -ы, ж. Те саме, що ЛЕПА́РКА (Ол.).
- ЛЕТА́ТИ, лега́м, -аш. Літати. – **Лета́ют гу́си през ці́лий ден** (Св.).

- ЛЕ́ЩЕТ, -е́та, ч. Тонка дощечка, що використовується для з'єднання поламаних частин чого-небудь (Пн.).
- ЛЕ́ВА, -ы, ж. Взятка у грі в преферанс (Пр.).
- ЛЕВА́РОК, -рка, ч. Медичний інструмент для видалення зубів (Пр.).
- ЛЕВА́ТЬІВА, -ы, ж. Клізма, клістир (Пр.).
- ЛЕГА́ЛІЗУВА́НИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до ЛЕГА́ЛІЗУВА́ТИ. Легалізований (Пр.).
- ЛЕГА́ЛІЗУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Переводити на легальне становище, узаконювати (Пр.).
- ЛЕГА́ЛЬНО (І), присл. Легально, законно, узаконено (Пр.).
- ЛЕГІ́ЙОН, -о́ну, ч. 1. Сила-силенна (про дуже велику кількість кого- або чого-небудь). – **В тій ку́пі бы́ло легі́йоны мур'я́нок**. 2. Легіон, назва військових частин у деяких країнах (Пр.).
- ЛЕГІ́ЙОНІ́СТА, -ы, ч. Легіонер, вояк польського легіону (Пр.).
- ЛЕПТИ́МАЦІ́Я, -ії, ж. Паспорт; довідка про особу (Рс.).
- ЛЕПТИ́МУВА́ТИСЯ, -у́юся, -ешся. Представлятися, пред'являти особисті документи (Рс.).
- ЛЕГУ́МІНА, -ы, ж. Ласощі, смакота, смачна їжа (Ол.).
- ЛЕГУ́МІ́НКА, -ы, ж. Здріби. до ЛЕГУ́МІНА (Ол.).
- ЛЕ́ТАРІ, -а́ргу, ч. Летаргія, глибокий довготривалий сон, подібний до смерті (Пр.).
- ЛЕ́Щ, -а, ч. Лящ, риба родини коропових (Пр.).
- ЛЕЩО́ТЫ, ле́щот, мн. Дві дощечки, якими спресовували сало, призначене для тривалого зберігання (Пр.).
- ЛІ́ВЧА, -ы, ж. Ручиця-підпора у возі для перевезення снопів (Пн.).
- ЛІ́ПЕЦ, -пця, ч. Липень. – **В лі́пци ю́ж дозе́рат зе́рно** (Пр.).
- ЛИПЦО́ВІЙ, -а, -е. Прикм. до ЛІ́ПЕЦ. Липневий (Пр.).
- ЛІ́СЕЦ, -сця, ч. Галявина в лісі; оголена, безліса вершина гори (Св.).
- ЛІ́СТА, -ы, ж. Список осіб, реєстр (Ол.).
- ЛІ́СТВА, -ы, ж. 1. Лиштва, обшивка одягу (зазвичай нижньої частини). 2. Наличник, планка на вікнах або дверях (Пр.).
- ЛИ́СТО́ВКА, -ы, ж. Дерев'яна обшивка (Ол.).
- ЛИ́Т, -ы, ж. Злива. – **У нас бы́ла стра́шна лит, зато́пило вшы́ткы по́ля і до́рoгы** (Пр.).
- ЛИХО́ТА, -ы, ч. 1. Бідак, злидар. 2. Маловартісна річ (Пр.).

- ЛІШКА, -ы, ж. Лисиця (Ол.).
- ЛЫБАТИ, лѣбаш, -ат. Хлебтати, хлїськати молоко або воду (про ката) (Пт.).
- ЛЫЖЕЧКА, -ы, ж. Здрїбн. до ЛЫЖКА. Ложечка (Ол.).
- ЛЫЖКА, -ы, ж. Ложка (Ол.).
- ЛЫЖНИК, -їка, ч. Полиця для ложок (Ол.).
- ЛЫКАТИ, лѣкам, -аш, -ат. Ковтати (Ол.).
- ЛЫКНУТИ, лѣкну, -еш. Однокр. до ЛЫКАТИ. Ковтнути (Ол.).
- ЛЫСТА, -ы, ж. Литка, частина ноги нижче колїна. – Бблятня лысты, же не мѣжу ходїти (Ол.).
- ЛІГАР, -аря, ч. Обтесаний чотиригранний брус, який кладуть під підлогу (Пн.).
- ЛІТТИМАЦІЯ, -її, ж. Те саме, що ЛЕПТИМАЦІЯ (Пн.).
- ЛІС, безос. дієсл. Лле (про дощ) (Пр.).
- ЛІК, -у, ч. Ліки (Ол.).
- ЛІЦІОВИЙ, -а, -е. Бузковий, кольору бузку або фіалки (Ол.).
- ЛІМБРА, -ы, ж. Металева або фаянсова тарїлка на лампї, що відбиває променї світла всередину примїщення (Св.).
- ЛІНИТИСЯ, лінишся, -ится. 1. Лінуватися, не мати бажання працювати. 2. Линяти, поновлювати оперення, шерсть або шкіру (про плазунів) (Пт.).
- ЛІНІНЯ, -я, с. Линяння, поновлення шерсті, пїр'я, шкіри (Ол.).
- ЛІНІОВАНІЙ, -а, -е. Лінійований (Пр.).
- ЛІНЮХ, -юха, ч. Лїнюх, ледар (Пр.).
- ЛІНЬСКИЙ (СКІ), -а, -е. Торїшний (Ол.).
- ЛІПШАТИ, лїпшат. Кращати, легшати (про стан). – Хворѣму лїпшало з дня на ден (Пр.).
- ЛІП'ЯНКА, -ы, ж. Лїп'янка, мазанка (Ол.).
- ЛІСІВКА, -ы, ж. Лисичка, їстивний гриб (Ол.).
- ЛІТАНІНА, -ы, ж. Біганина (Ол.).
- ЛІТАРНЯ, -ї, ж. Лїхтар (Пн.).
- ЛІТНИК, -їка, ч. Спїдниця (Пн.).
- ЛІТНІЙ, -я, -е. Тешлуватий. – Найздорївше ся мѣти лїтньом вѣдом (Ол.).
- ЛІТОГРАФУВАНІЙ, -а, -е. Віддрукований літографїчним способом, при якому роблять відбиток із малюнка, вирїзьблено-го на плоскому каменї (Пр.).

- ЛІТОРКА, -ы, ж. Полудрабки, малї драбини до воза (Ол.).
- ЛІТОРОСТ, -ѳсти, ж. Паросток, лоза (Ол.).
- ЛІТОЧИСЛІНЯ, -я, с. Літочислення (Пр.).
- ЛІТРА, -ы, ж. Літр, міра об'єму рїдин або сипких речовин (Пр.).
- ЛІТУШНІЙ, -я, -е. Літній (Пт.).
- ЛІХТАРКА, -ы, ж. Лїхтарик (Пт.).
- ЛІХТАРОЧКА, -ы, ж. Здрїбн. до ЛІХТАРКА (Ол.).
- ЛІЦА, -ы, ж. Віжка, повід, за допомогою якого керують запряженими кіньми під час їзди (Пр.).
- ЛІЦЕАЛЬНИЙ, -а, -е. Прикм. до ЛІЦЕУМ. Ліцейний (Пр.).
- ЛІЦЕЇСТА, -ы, ч. Ліцеїст, учень ліцею (Пр.).
- ЛІЦЕУМ, -ўму, ч. Ліцей (Пр.).
- ЛІЦИТАТОР, -ѳра, ч. Аукціонїст (Ол.).
- ЛІЦИТАЦІЙНИЙ, -а, -е. Прикм. до ЛІЦИТАЦІЯ (Ол.).
- ЛІЦИТАЦІЯ, -її, ж. Аукціон, публічні торги. – Йѳго маєток пустїли на ліцитацію (Ол.).
- ЛІЦИГУВАТИ, -ую, -еш. Продавати з молотка (Ол.).
- ЛІЧБІНЯ, -я, с. Лікування, догляд за хворим (Пр.).
- ЛѢВЕЦ, -вця, ч. Ловець, мисливець (Пр.).
- ЛОЖЬТИ, лѳжу, -ыш. Витратити грошї на кого-небудь або що-небудь. – Вісем рѳків лѳжыв-ем на науку на ньѳго (Ол.).
- ЛОЗИНОВИЙ, -а, -е. Лозовий (Ол.).
- ЛОЗІНЯК, -яка, ч. Соловей (Пр.).
- ЛОЇВКА, -ы, ж. 1. Свїчка з лою. 2. Волове м'ясо із прошарками жиру (Пр.).
- ЛОКОТ, -ктя, ч. 1. Вісім пасом напрядених ниток. 2. Лікоть, давня міра довжини, що дорівнює довжинї лїктьової кїстки людини. 3. Лікоть у людини (Пн.).
- ЛОКША, -ы, ж. Локшина (Пн.).
- ЛОНЬСКИЙ (СКІ), -а, -е. Див. ЛІНЬСКИЙ (Ол.).
- ЛОТЕР, -тра, ч. Негїдник, бандит (Ол.).
- ЛОТРИСКО, -а, ч. Бандюга (Ол.).
- ЛОТРИЦЯ, -ї, ж. Жїн. до ЛѢТЕР. Бандитка, розбїйниця (Ол.).
- ЛОТРІВСКИЙ (СКІ), -а, -е. Бандитський (Рс.).
- ЛУБІНЬ, -їню, ч. Люпин, рослина родини бобових (Пн.).
- ЛУБЫ, -їв, мн. Закаблуки (Пр.).
- ЛУБІН, -їну, ч. Те саме, що ЛУБІНЬ (Ол.).
- ЛУБІНОВИЙ, -а, -е. Прикм. до ЛУБІН. Люпиновий (Ол.).

- ЛУГОВИЙ, -а, -е. Лужний, із водного настою попелу (Пр.).
- ЛУЖЫТИ, лужу, -ыш. Лужити, виварювати в лужному розчині, в попелі (Св.).
- ЛУПЫ, луп, *мн.* Лушпиння з картоплі (Ол.).
- ЛУПКАТИ, лупкам, -аш, -ат; -áme, -áte, -áют. Ляскати (батогом). – Лупкат бйчом, як жéне кóні (Пт.).
- ЛУЧКА, -ы, *жс.* Лужок. – Хто тя, лúчко, бúде кóсив, як я шáб-лю бúду нóсив? (*нар. пісня*) (Рс.).
- ЛУЧОК, -чка, *ч.* Частина пристрою в косі для косіння зернових (Пр.).
- ЛУЩИ́НЯ, -я, *с.* Лушення, очищення від лушпиння (Пр.).
- ЛЮБОСТ, -óсти, *жс.* Кохання, любов. – До чо́го ня гвéла лю́бост пренещéсна! (Ол.).
- ЛЮБУВА́НЯ, -я, *с.* Те саме, що ЛЮБОСТ (Ол.).
- ЛЮБ'Я́НКА, -ы, *жс.* 1. Люпинова солома. 2. Кошик, сплетений із цієї соломи (Пр.).
- ЛЮД, лéду, *ч.* Лід, крига (Пр.).
- ЛЮ́ДЕ, -ий, *мн.* Люди (Ол.).
- ЛЮДИ́СКА, -ів, *мн.* Згруб. до ЛЮ́ДЕ (Ол.).
- ЛЮДО́ВЕЦ, -вця, *ч.* Прихильник народовладдя (в Польщі) (Пр.).
- ЛЮДОЖÉРЦЯ, -і, *ч.* Людожер, канібал (Пр.).
- ЛЮЗ, -у, *ч.* Вільне місце у строю (Рс.).
- ЛЮ́ЗОМ, *присл.* Вільно, нічим не обмежено. – Ма́ле гáча хó-дит лю́зом при кобы́лі (Ол.).
- ЛЮЗУВА́ТИ, -úю, -еш. Замінити, заступати. – Хворóго злю́зував на вáрті молóдий парóбок (Ол.).
- ЛЮ́ЗЬНИЙ, -а, -е. 1. Слабо закріплений чи забитий. 2. Не запряжений (про коня). 3. Вільний, просторий (про одяг) (Пт.).
- ЛЮ́ЗЬНІ (О), *присл.* Слабо, вільно. – Колéсо на ровéри кру́тится лю́зьні, бо недокручéны сьрúбки (Пт.).
- ЛЮ́КЕР, -кру, *ч.* Глазур (Ол.).
- ЛЮКРУВА́НИЙ, -а, -е. Глазурований (Ол.).
- ЛЮКРУВА́ТИ, -úю, -еш. Глазурувати (Пр.).
- ЛЮ́КСУС, -úса, *ч.* Вищий сорт, щось надзвичайно смачне, вигідне, якісне (Рс.).
- ЛЮКСУСО́ВО, *присл.* Відмінно, дуже гарно, вигідно, доброякісно (Рс.).

- ЛЮНÉТА, -ы, *жс.* Підзорна труба (Пр.).
- ЛЮ́ПА, -ы, *жс.* Лупа, збільшуюче скло (Пр.).
- ЛЮ́РА, -ы, *жс.* Бурда. – То не зу́па, а лю́ра (Ол.).
- ЛЮСТÉРКО, -а, *с.* Люстерко, дзеркальце. – Ой венгéрко, венгéрко, по́жыч мéні люстéрко (*нар. пісня*) (Пн.).
- ЛЮ́СТРО, -а, *с.* Дзеркало (Пн.).
- ЛЮ́СЬНЯ, -і, *жс.* Лушня (люшня), дрючок, який опирається на вісь і підтримує драбину воза (Пр.).
- ЛЮ́ТАФ, -áфа, *ч.* Цебрик на трьох ніжках (Св.).
- ЛЮ́ТИСТ, -óсти, *жс.* Лють, гнів (Св.).
- ЛЮ́ФТ, -а, *ч.* Вільний доступ повітря, отвір у димарі для продування (Св.).
- ЛЮ́ФТИК, -íка, *ч.* Кватирка у вікні (Св.).
- ЛЮ́ФТЫ, -ів, *мн.* Отвори у фундаменті будинку, що служать для вентиляції (Св.).
- ЛЮ́ФТУВА́ТИ, -úю, -еш. Провітрювати, продувати (Св.).
- ЛЯБДА́ТИ, лябдам, -аш. *Знев.* Говорити нісенітниці (Пт.).
- ЛЯВÉТА, -ы, *жс.* Лафет, підставка під гармату з приладами для наведення її на ціль (Пр.).
- ЛЯВИ́РУВА́НЯ, -я, *с.* Лавірування, пристосування до певних обставин, крутість (Пр.).
- ЛЯ́ГЕР, -гря, *ч.* Табір (Рс.).
- ЛЯГÉРНИЙ, -а, -е. *Прикм.* до ЛЯ́ГЕР. Таборовий (Рс.).
- ЛЯ́ДА, -ы, *жс.* Прилавок у магазині; касовий прилавок (Пт.).
- ЛЯ́ДІК, -íка, *ч.* Кукіль, зернові відходи у вигляді горошку (Ол.).
- ЛЯ́ДНИК, -íка, *ч.* Те саме, що ЛЯ́ДІК (Св.).
- ЛЯ́ЖКА, -ы, *жс.* Стегно у людини (Пр.).
- ЛЯ́ЙБИК, -ика, *ч.* Каптан, чоловічий верхній одяг без рукавів (Пт.).
- ЛЯ́К, -у, *ч.* Сургуч (Ол.).
- ЛЯКÉРНЯ, -і, *жс.* Фабрика, на якій виготовляють лак (Рс.).
- ЛЯКСУВА́ТИ, -úе, *безос. дієсл.* Проносити (мати понос). – Чогóси го ляксе́у: пéвні, на́івся зелéніны (Ол.).
- ЛЯКУВА́НИЙ, -а, -е. Заклеєний сургучем (Рс.).
- ЛЯ́ЛЮ́СЯ, -і, *жс.* 1. Гарно прибрана дівчина. 2. *Здрібн.* Ляля, маленька лялька (Ол.).
- ЛЯ́ЛЬО́ЧКА, -ы, *жс.* Лялечка (Ол.).

ЛЯМЕНТ, -энту, ч. Лемент, голосний плач, нарікання (Рс.).
ЛЯМЕНТУВАТИ, -ую, -еш. Лементувати, голосити, нарікати (Рс.).

ЛЯМПАШ, -аша, ч. Каганець, вогонь якого захищений скляним циліндром (Пт.).

ЛЯМПКА, -ы, жс. Електричний кишеньковий ліхтарик (Пр.).

ЛЯМУВАНИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу до ЛЯМУВАТИ*. Обшитий тасьмою (Пр.).

ЛЯМУВАТИ, -ую, -еш. Обшивати тасьмою краї тканини чи одягу (Пр.).

ЛЯНДАВЕЦ, -вця, ч. Базіка, балакун (Пт.).

ЛЯНДИТИ, лянджу, ляндиш. Теревенити, розводити пусто-порожні балачки (Пт.).

ЛЯНИЙ, -а, -е. Литий. – *Ляне кісто дают з росблом* (Ол.).

ЛЯННИК, -йка, ч. Те саме, що **ЛЯДІК**, **ЛЯДНИК** (Св.).

ЛЯНЯ, -я, с. 1. Лиття дощу. – *Набрідло мі то́то ля́ня*. 2. *Перен.* Прочуханка; догана. – *Але-с гнєска дб́став ля́ня от ня́ня!* (Ол.).

ЛЯПА, -ы, жс. Плітка, чутка, поголос (Пн.).

ЛЯПАТИ. 1. ляпат. Капати, падати краплями; ляпати, ронити краплі на що-небудь. 2. ляпам, -аш. *Перен.* Оббрихувати, наговорювати на когось (Пр.).

ЛЯПКА, -ы, жс. *Здрібн.* до **ЛЯПА** (Пн.).

ЛЯПКАТИ, ляпкам, -аш. Плескати в долоні, аплодувати (Пр.).

ЛЯТИ, лію, -еш, -с. 1. Лляти, лити (про рідину). – *Налієш мо́лка в то́ты два дзба́нкы*. 2. Падати (про дощ). – *Дойдж ліс юж два дни*. † **ЛЯТИ В ГАРДЛО**. Напиватися (Пт.).

ЛЯТРИНА, -ы, жс. Яма для фекаліїв (Рс.).

ЛЯУБЗЕ́ГА, -и, жс. Лобзик, ручний інструмент для фігурного пиляння (Ол.).

ЛЯУБЗЕГО́ВИЙ, -а, -е. *Прикм.* до **ЛЯУБЗЕ́ГА**. Лобзиковий (Пр.).

ЛЯУФЕР, -эра, ч. Шахова фігура слона; бігун (Пн.).

ЛЯФІРИ́НДА, -ы, жс. *Знев.* Жінка, що дбає лише про свій зовнішній вигляд і не доглядає дому й господарства (Пр.).

ЛЯЦКЫ́Й (ЦКІ), -а, -е. Польський, католицький (Св.).

ЛЯШО́ТА, -ы, жс., *збірн.* *Знев.* Ляхи, поляки (Св.).

ЛЪВІ́ЦЯ, -і, жс. Левиця, самка лева (Св.).

ЛЪВ'Я́ЧИЙ, -а, -е. Лев'ячий (Св.).

ЛЪО́ДЫ, -ів, мн. Морозиво (Пт.).

ЛЪО́К, -а, ч. Локон, кучерик. – *Чб́рне волб́ся ви́лося лъо́ка́ми по плéчах* (Пт.).

ЛЪО́КАЙ, -а́я, ч. Лакей, панський слуга (Ол.).

ЛЪО́КА́ЙКА, -ы, жс. 1. Покоївка, служниця. 2. Дружина лакея (Ол.).

ЛЪО́КА́ЙСКИЙ (СКІ), -а, -е. 1. Лакейський; лакеїв, який належить слугі. 2. Принижений, позбавлений людської гідності (Пр.).

ЛЪО́КА́ЙСТВО, -а, с. 1. Робота лакея. 2. Приниження, запобігання перед кимось (Пр.).

ЛЪО́КА́ЙЧЫ́К, -й́ка, ч. Козачок, хлопчик до послуг (Рс.).

ЛЪО́КАЛЬ, -а́лю, ч. Квартира, приміщення; частина будинку, що становить певну цілісність (Рс.).

ЛЪО́КАТО́Р, -о́ра, ч. Квартирант, той, хто винаймає квартиру (Пр.).

ЛЪОКАТО́РКА, -ы, жс. *Жін.* до **ЛЪОКАТО́Р** (Пр.).

ЛЪОКАТО́РСКИЙ (СКІ), -а, -е. Квартирний (Рс.).

ЛЪОКОМОТІ́ВА, -ы, жс. Локомотив, паровоз (Ол.).

ЛЪО́МПА, -ы, жс. Базікало, бовкало (Пн.).

ЛЪО́НОК, -нка, ч. Заколесник у возі (Пн.).

ЛЪОНТ, -у, ч. Гніт, шнур, насичений легкозаймистою речовиною, який служить для запалювання вибухових матеріалів: бомб, мін, феєрверків (Пр.).

ЛЪО́РКА, -ы, жс. Вагонетка (Пр.).

ЛЪОРНЕ́ТА, -ы, жс. Те саме, що **ЛЮОНЕ́ТА** (Рс.).

ЛЪОС, -у, ч. 1. Доля; пригода. 2. Лотерейний білет (Рс.).

ЛЪОСО́ВИЙ, -а, -е. *Прикм.* до **ЛЪОС**. Залежний від випадку (Рс.).

ЛЪОСУВА́НЯ, -я, с. Жеребкування (Ол.).

ЛЪОСУВА́ТИ, -ую, -еш. 1. Тягти жеребок. 2. Грати в лотерею (Рс.).

ЛЪОТЕРІ́Я, -йї, жс. 1. Лотерея. 2. Ризикована, непевна справа (Рс.).

ЛЪО́ТНИК, -й́ка, ч. Лъотчик, пілот (Пр.).

ЛЪОТНІ́СКО, -а, с. Леговище, аеродром (Пр.).

М

- МАВКАТИ**, мавкаш, -ат. Някати (про ката) (Пн.).
- МАГОНЬ**, -бня, ч. Сорт дуже твердого коричневого дерева, з якого роблять фурнітуру (Пр.).
- МАГАЗИН**, -йну, ч. Склад (збіжжя, продовольчих товарів, боєприпасів тощо). – В магазині було зібране військове обмундування (Пр.).
- МАГАЗІНСР**, -эра, ч. Комірник (Пр.).
- МАГАЗИНУВАТИ**, -ую, -еш. Переховувати на складі; звозити на склад (Пр.).
- МАГЕЛЬ**, -гля, ч. Рубель, дерев'яний валик, яким качають випрану суху білизну з домотканого лляного полотна (Пр.).
- МАГЕЛЬНИЦЯ**, -і, жс. Те саме, що **МАГЕЛЬ**. – В магельниці є рамак и катулька (Ол.).
- МАГІСТЕРСТВО**, -а, с. Миська рада (Пр.).
- МАГІСТРАЛЯ**, -і, жс. Магістраль, головна дорога (Пр.).
- МАГЛЮВАТИ**, -юю, -еш. Валкувати, качати рублем (Пр.).
- МАГНЕС**, -эсу, ч. Магніт (Пр.).
- МАГУРА**, -ы, жс. Назва високої гори, вкритої лісом (Пр.).
- МАДРАС**, -асу, ч. Напівшовкова тканина (Ол.).
- МАЗ**, -и, жс. Див. **КОЛОМАЗ** (Пт.).
- МАЗАЛЬНИК**, -йка, ч. Щітка для вапна (Пт.).
- МАЗАЛЬНИЦЯ**, -і, жс. Горщик із білою глиною для підмазування печі після щоденного палення (Пт.).
- МАЗГЛІВИЙ**, -а, -е. Плаксивий, вередливий (Ол.).
- МАЗЯР**, -яра, ч. Дігтяр, людина, що виготовляє і продає дьоготь (Пр.).
- МАЗЯРКА**, -ы, жс. 1. Жін. до **МАЗЯР**. 2. Мазниця, посудина для дьогтю. 3. Ремесло дігтяра (Ол.).
- МАЗЯРНЯ**, -і, жс. Фабрика, де зі смоли соснового дерева або нафти й воску виготовляють різні мазі (Ол.).
- МАЗЯРСКИЙ (СКІ)**, -а, -е. Прикм. до **МАЗЯР**. Дігтярський.
- МАЗЯРСКІ ВІЗ**. Спеціально підготовлений до далекої подорожі віз із всіма можливими зручностями. **МАЗЯРСКІ ПУТ**. Коротші за відстанню польові дороги, якими користувалися дігтярі (Пр.).

- МАЙ**, -ая, ч. Травень. – Май – найгárdший мiсiяц в рóці (Пр.).
- МАЙЗЕЛЬ**, -зля, ч. Зубило, сталеве долото для розрізання металевих листів (Пр.).
- МАЙКА**, -ы, жс. 1. Кульбаба. 2. Майка, вид одєжі без коміра й рукавів (Пн.).
- МАЙКЕТКЫ**, -ток, мн. Мереживо (Пт.).
- МАЙКУТ**, -ўта, ч. Див. **МАНЬКУТ** (Пт.).
- МАЙНА**, -ы, жс. 1. Шахта. 2. «Майна!», команда під час будівельних або вантажних робіт, яка означає: «Опускай!», «Донизу!» (протилежне «Вира!») (Св.).
- МАЙОВИЙ**, -а, -е. Травневий. – Сбнцьом майовим заблісло на свiтi. – Майовий хрущ (Св.).
- МАЙОНТОК**, -тку, ч. Масток, нерухома власність: земля, будинки і т. п. (Рс.).
- МАЙСКИЙ (СКІ)**, -а, -е. Те саме, що **МАЙОВИЙ** (Рс.).
- МАЙСТЕРКА**, -ы, жс. Праця ремісника (Ол.).
- МАЙТЕК**, -тка, ч. Матрос (Рс.).
- МАЙТКЫ**, -ток, мн. Жіночі панталони (Св.).
- МАКЕТА**, -ы, жс. Макет; зразок первинної різьблярської роботи (Пр.).
- МАКОГОН**, -бна, ч. Макогін (Пр.).
- МАКУТРА**, -ы, жс. Макітра (Пр.).
- МАКУХ**, -ўха, ч. Макуха, залишки після вичавлення олії з насіння олійних культур (Пр.).
- МАЛЕНЬСТВО**, -а, с. 1. Малятко. 2. Дитинство, дитячі роки. – З маленства вчiвся він барз дóбрi (Ол.).
- МАЛІНЯК**, -яка, ч. Малинник (Ол.).
- МАЛЮСЭНЬКИЙ (КІ)**, -а, -е. Малюсінський (Пр.).
- МАЛЯСА**, -ы, жс. Меляса, залишки після переробки цукрових буряків на цукор (Пр.).
- МАЛЬОВИДЛО**, -а, с. 1. Малюнок, картина. 2. Косметика (Ол.).
- МАМИДЛО**, -а, с. Примара, мара, мана, міраж (Пр.).
- МАМИТЕЛЬ**, -эля, ч. Звабник (Ол.).
- МАМИТЕЛЬКА**, -ы, жс. Звабниця (Ол.).
- МАМКА**, -ы, жс. Мамка, годувальниця, жінка, яка годує грудьми чужу дитину. **ШТУЧНА МАМКА**. Пляшечка, з якої годуєть немовлят (Пр.).

МАМЛЯТИ, мамлям, -яш. 1. *Знев.* Мимрити, говорити не-виразно, незрозуміло. 2. Плямкати губами. 3. Робити щось по-вільно. – **Што ты мамляш то так довго?** (Пр.).

МАМРАЙ, -ая, ч. 1. Той, хто бурмоче, невиразно говорить. 2. Буркотун (Ол.).

МАМРАТИ, мамрам, -еш, -е. 1. Бурмотіти, бубоніти, невиразно говорити. 2. Буркотіти, сердитися (Пр.).

МАМРОТАНЯ, -я, с. Дія за знач. **МАМРАТИ**, **МАМРОТАТИ** (Пт.).

МАМРОТАТИ, -о́чу, -еш, -е. Те саме, що **МАМРАТИ** (Пт.).

МАМУ́НКА, -ы, ж. Лялечка, дитяча іграшка (Пт.).

МАМУ́НЬКА, -ы, ж. *Пестл.* Матуся, мамця (Пр.).

МАМУТ, -у́та, ч. Мамонт, слон льодовикового періоду (Пр.).

МАМУТО́ВИЙ, -а, -е. *Прикм.* до **МАМУТ** (Пр.).

МАНДАЛЯЦІЯ, -ій, ж. Завивка волосся (Пн.).

МАНЄБРЫ, -ів, мн. Маневри, переміщення військ із тактичною або навчальною метою (Рс.).

МАНЄРКА, -ы, ж. Похідна металева фляга, що загвинчується кришкою (Рс.).

МАНКЕТ, -эта, ч. Манжет, вилога рукава (Ол.).

МАНКО, *невідм.* 1. Нестача в касі. 2. Сума, що її наперед визначають касирам, комірникам на покриття неминучих втрат при виплатах, зважуванні, вимірюванні тощо (Пр.).

МАНЛІХЕР, -эра, ч. Гвинтівка, карабін з укороченим дулом (від прізвища винахідника Манліхера) (Пр.).

МАНТЕЛЬ, -тля, ч. 1. Мантія, довгий плащ. 2. Вид пелерини (Св.).

МАНТІЛЯ, -і, ж. Відріз білого лляного полотна, який жінки, йдучи до церкви, накидають на голову (Ол.).

МАНЬКУТ, -у́та, ч. Лівша, шульга (Ол.).

МАНЬЯ, -ї, ж. Манія, хворобливий стан психіки (Ол.).

МАНЬЯК, -яка, ч. Маніяк, психічно хвора людина (Пт.).

МАРГАНЦЬОВИЙ, -а, -е. Марганцевий (Пр.).

МАРГАРИ́НА, -ы, ж. Маргарин (Пт.).

МАРЄ́НКА, -ы, ж. Медальйон (Пн.).

МАРЕ́Ц, -рця, ч. Березень. – **Як настане мэрец, то замэръне** під плóтом стáрець (*прислів'я*) (Ол.).

МАРИКУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Вважати кривдою для себе (Пн.).

МАРИНА́РКА, -ы, ж. 1. Морський флот. 2. Маринарка, чоловічий піджак (Пр.).

МАРИНА́РСКИЙ (СКІ), -а, -е. Моряцький, морефлотський (Пр.).

МАРИ́НДЯ, -і, ж. Суха їжа, яку беруть із собою в дорогу, на роботу (Пн.).

МАРИНУВА́НИЙ, -а, -е. Маринований, заправлений оцтом та спеціями для тривалого зберігання (Пт.).

МАРИМ'Я́ТА, -ы, ж. Зілля кашмір (*Tanacetum bulsemita* L.) (Ол.).

МАРКІЗЕ́ТА, -ы, ж. Маркізет, тонка напівпрозора шовкова біла тканина (Пт.).

МАРКСИ́СТА, -ы, ч. Марксист (Пр.).

МАРКУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Робити маркером невеликі борозни для садіння картоплі, буряків та інших просапних культур (Св.).

МАРМУЛЯ́ДА, -ы, ж. Повидло (Ол.).

МА́РНІ, *присл.* 1. Марно, даремно. 2. Мізерно, дуже мало. – **Ма́рні зарóб'ям** (Ол.).

МАРНО́ВІР, -і́ра, ч. Забобонна людина (Св.).

МАРНОТРА́ВНИЙ, -а, -е. Марнотратний (Ол.).

МАРНОТРА́ВСТВО, -а, с. Марнотратство (Ол.).

МАРНОТРА́ВЦЯ, -і, ч. Марнотратник (Ол.).

МАРУ́ДЕР, -эра, ч. 1. Маруда, солдат, який на марші залишається позаду загону; людина, що запізнюється. 2. Мародер, вояк, що грабує вбитих і пораних після бою або мирне населення під час війни (Пр.).

МАРУЗІ́АТИ, -у́згам, -аш. Мазати, розмазувати (Пн.).

МАРУЧА́ТИ, -у́чу, -ыш. Буркотіти, бубоніти під ніс (Ол.).

МАРЦИПА́НОВИЙ, -а, -е. Вишуканий, з особливим смаком (Пр.).

МАСА́КРА, -ы, ж. Різня, бійка (Ол.).

МАСАКРУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Бити, вибивати, різати (Ол.).

МА́САР, -а́ря, ч. Ковбасник, майстер м'ясних виробів (Пт.).

МАСА́РНЯ, -і, ж. Ковбасний цех (Пт.).

МАСА́РСКИЙ (СКІ), -а, -е. Ковбасний, м'ясний. – **В маса́рскім скле́пі трéба купіти мішані́ны до хлі́ба** (Пт.).

МАСА́РСТВО, -а, с. Переробка м'ясних продуктів; ковбасне виробництво (Пт.).

МАСЕЛЬНИЦЯ, -і, *жс.* 1. Масниця, посудина, в якій збивають масло. – Як не було в хвіжы бодёнкы, то масло збивали в велькі фляшці – масельниці. 2. Посудина, в якій подають масло (Ол.).

МАСЕСА, -ы, *жс.* Повільна, безпомічна жінка (Ол.).

МАСКОТКА, -ы, *жс.* Особа або предмет, присутність якого, за повір'ям, приносить комусь щастя (Пр.).

МАСЛЯРНЯ, -і, *жс.* Маслозавод (Ол.).

МАСТИТИ, ма́щу, ма́стиш. 1. Приправляти жиром їжу; змащувати частини механізмів. 2. Давати хабарі (Ол.).

МАСЬЛЯК, -яка, *ч.* Маслоук, їстивний гриб. – Маслякы наживали тіж соснякы (Ол.).

МАТЕРАЦ, -а́ца, *ч.* Матрац (Рс.).

МАТЕРИЙКА, -ы, *жс.* Легка шовкова тканина найнижчого сорту (Пт.).

МАТИ, мам, маш, ма (ма́с); ма́ме, ма́те, ма́ют; *мин. час* мав-ем, мав-ес. Мати, володіти чимось, посідати щось. ✦ **МАТИ ДЯКУ**. Хотіти, мати охоту до чогось. **МАШ РЕХТ**. Масш рацію, твоя правда (Пр.).

МАТИСЯ, ма́мся, ма́шся. Почуватися. **ЯК СЯ МАШ?** Як живеш? Як ся маєш? (*привітання*) – Як ся ма́те, су́сідо? (Ол.).

МАТКА, -ы, *жс.* 1. Матка, бджола-розплідниця у вулику. 2. Плідна самиця у тварин. 3. Мама, мати. **МАТКА БОСКА**. Мати Божа, Богоматір. **МАТКА ЖИТНА**. Житні спори, головня (грибок на житніх колосках) (Пр.).

МАТОЛОК, -лка, *ч.* Кретин, ідіот, недоумок (Пр.).

МАТРАЛЬКА, -ы, *жс.* Гачок, яким розгортають жар (Пн.).

МАТУ́РА, -ы, *жс.* Іспит на атестат зрілості (Ол.).

МАТУРІСТА, -ы, *ч.* Юнак, який склав іспит на атестат зрілості, випускник навчального закладу (Пр.).

МАТУРІСТКА, -ы, *жс.* Жін. до МАТУРІСТА (Рс.).

МА́ХЕР, -е́ра, *ч.* Ділок, торгаш, спекулянт (Ол.).

МАХІНА́ТОР, -о́ра, *ч.* Те саме, що МА́ХЕР (Св.).

МА́ХЛЯР, -я́ра, *ч.* Те саме, що МА́ХЕР, МАХІНА́ТОР (Св.).

МАЦЕ́РА, -ы, *жс.* Знев. Мати (Рс.).

МАЦІ́ЦЬКЫЙ (КІ), -а, -е. Маленький (Рс.).

МАЦКА́ТИ, ма́цкам, -аш. Мацати, доторкатися руками чи ногами до когось або чогось (Ол.).

МА́ЦКЫ, -ів (-цок), *мн.* Орган із чотирьох відростків у слимаків, що служить для дотику (Пр.).

МАЦО́СЭНЬКЫЙ (КІ), -а, -е. Малесенький (Рс.).

МАЦО́СЬКЫЙ (КІ), -а, -е. Те саме, що МАЦІ́ЦЬКЫЙ (Ол.).

МАЦЬО́РА, -ы, *жс.* Маленькі поросята зі свиноматкою (Пр.).

МА́ЧА, -а́ти, *с.* Кошеня, котеня (Пн.).

МАЧА́ЛКА, -ы, *жс.* Полотняна шматина, яку змочують у рідину й використовують як компрес (Пт.).

МАЧА́НКА, -ы, *жс.* Приправа до хліба. – Мачанка з олію и цебу́лі (Пр.).

МАЧА́ТА, ма́чат, *мн.* Зернята маку. – Бы́ло то́го, як ма́чат (Ол.).

МАЧА́ТИ, ма́чам, -аш. Мачати, вмочувати. – Ма́чат хлі́б до ме́ду. ✦ **МАЧА́ТИ ПА́ЛЬЦІ В ЧУ́ДЖИМ**. Користати з чужого (Пр.).

МАЧА́ТИСЯ, ма́чамся, -ашся. Замочуватися, зволожуватися (Пр.).

МА́ЧКА, -ы, *жс.* Кішка (Пн.).

МАЧУ́ГА, -ы, *жс.* Булава; палиця із заокругленим кінцем (Пт.).

МАЧУ́РА, -ы, *жс.* Яма з водою, мочар (Св.).

МАШЕРУВА́НЯ, -я, *с.* Дія за знач. МАШЕРУВА́ТИ (Ол.).

МАШЕРУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Марширувати, іти розміреним кроком (Ол.).

МАШИНІЗУВА́НИЙ, -а, -е. Машинізований (Рс.).

МАШИНІ́СТА, -ы, *ч.* Шофер, водій (Рс.).

МАШКА́РА, -ы, *жс.* 1. Потвора, чудовисько. 2. Маска; замаскована людина (Пр.).

МА́ШЛЯ, -і, *жс.* Галстук (Пн.).

МАШЛЯ́НКА, -ы, *жс.* Маслянка, сироватка, що залишилася після збивання масла (Пр.).

МАЩЫ́НЯ, -я, *с.* Дія за знач. МАСТИ́ТИ. Змащування (Ол.).

МВА́КА, -ы, *жс.* Калюжа, млака, мочар (Пт.).

МГЛА, -ы, *жс.* Імла, туман (Ол.).

МГЛІ́СТИЙ, -а, -е. Імлистий, туманний (Ол.).

МГЛІ́СТИ́СТ, -о́сти, *жс.* Туманність (Ол.).

МГЛІ́СТО, *присл.* Імлисто, туманно (Ол.).

МГІНІ́НЯ, -я, *с.* Мить. ✦ **В МГІНІ́НЮ О́КА**. Миттю, мигцем (Пт.).

МДЛИЙ, -а, -е. Млосний, нудотний. – **Якїсе то́то їджїня** мdle (Пр.).

МДЛИСТ, -ости, жс. Млість, нудота (Рс.).

МДЛО, присл. Млосно, нудотно. – **Єст мі мдло** (Рс.).

МЕГАЛЬОМАН, -ана, ч. Людина з манією величі; психічно хворий (Пр.).

МЕДВЕДЖИЙ, -а, -е. Прикм. до **МЕДВІД**. Ведмежий (Пр.).

МЕДВЕДІХА, -ы, жс. Ведмедиця (Рс.).

МЕДВЕДИЦЯ, -і, жс. Те саме, що **МЕДВЕДІХА** (Пр.).

МЕДВЕДОК, -дка, ч. Рослиноїдна комаха, що підгризає корені городніх рослин (Пр.).

МЕДВІД, -édia, ч. Ведмідь (Пр.).

МЕДЖА, -ы, жс. Межа; лінія поділу території; границя земельного володіння. – **Людє за мѣджы жѣрлися мѣдже сѣбом** (Ол.).

МЕДЖІВНИК, -їка, ч. Межувальник, землемір (Рс.).

МЕДЖУВА́ТИСЯ, -у́юся, -ешся. Відділятися, відмежовуватися, встановлювати межі земельних ділянок (Пр.).

МЕЛІВО, -а, с. Мливо, збіжжя для перемелення на борошно або крупу (Пр.).

МЕЛІС, -ісу, ч. Те саме, що **МАЛЯСА** (Пр.).

МЕЛЬДУВАТИ, -у́ю, -еш. 1. Ознайомлювати, повідомляти, доносити. 2. Сповідати про своє прибуття (Пр.).

МЕЛЬДУНОК, -нку, ч. 1. Повідомлення, донесення, сповіщення. 2. Прописка (Пр.).

МЕЛЬО́НИК, -їка, ч. Чоловічий фетровий капелюх чорного кольору з напівкруглим верхом (Пр.).

МЕНАЖЕРІЯ, -ії, жс. Зоопарк (Пр.).

МЕНА́ЖКА, -ы, жс. Двійнята, з'єднані між собою два горшки, в яких носили страву на поле (Пр.).

МЕНДА́ЛЬ, -áli, жс. Медаль (Св.).

МЕНДЕ́ЛЬ, -для, ч. П'ятнадцять штук; п'ятнадцять снопів збіжжя, укладених навхрест колоссям угору (Пр.).

МЕНО, -а, с. Ім'я. – **Она ма мѣно Євка** (Пт.).

МЕНТРИ́КА, -ы, жс. Метрика, свідоцтво про народження (Рс.).

МЕНТУС, -уса, ч. Вугор, в'юн; вуж (Пн.).

МЕНША́ТИ, -ѣншам, -аш, -ат. 1. Ставати меншим, зменшуватися. 2. Давати менше, зменшувати. – **Мѣншам му їсти** (Пр.).

МЕ́РВА, -ы, жс. М'ята солома; залишки згромадженої граблями соломи (Пр.).

МЕРВІТИ, мѣрв'ю, -иш. М'яти, бгати, толочити (про солому) (Пр.).

МЕРЗІ́ТИ, мерзію, -еш. Викликати роздратування, огиду; бути гидким (Ол.).

МЕРЗЛЯ́ТИНА, -ы, жс. Мерзлі продукти (Пр.).

МЕРІ́НДЯ, -і, жс. Те саме, що **МАРІ́НДЯ** (Ол.).

МЕ́РТВЕЦ, -ѣця, ч. Мрець (Рс.).

МЕСІЯ́НІСТА, -ы, жс. Сповідник месіанізму – містичного вчення про знаменну роль вибраних Богом людей і народів (Пр.).

МЕТАЛІ́СТА, -ы, ч. Людина, що працює з металом (Пр.).

МЕТА́ЛЬОВИЙ, -а, -е. Металевий; такий, як метал (Рс.).

МЕТА́ТИСЯ, мѣчуся, -ешся, -еся. Кидатися, кидати один в одного чим-небудь. – **Хѣдме ся метáти бальо́ном!** (Пн.).

МЕ́ТЕР, -тра, ч. 1. Метр, основна одиниця довжини в метричній системі мір. 2. Центнер, міра ваги, що дорівнює 100 кг (Пн.).

МЕЦЕ́НАС, -áса, ч. 1. Меценат, багатий протектор. 2. Судовий захисник, адвокат (Рс.).

МЕШКА́ЛЬНИЙ, -а, -е. Житловий. – **Мешка́льний дїм взїмі ся опалѣвав** (Ол.).

МЕШКА́НЯ, -я, с. 1. Квартира, помешкання, житло. 2. Проживання, мешкання (Пт.).

МЕШТ, -а, ч. Туфля (Рс.).

МИ́ГЦЬОМ, присл. Мигцем, миттю (Пр.).

МИГ, -у, ч. Мить. – **Лем на миг єм го лишѣва, а він скѣчив до вѣды и про́пав.** ✦ **В Є́ДЕН МИГ**. Миттю, вмить (Пр.).

МИГÁВКА, -ы, жс. Блискавка (Пр.).

МИГÁТИ, мїгам, -аш, -ат. 1. Блмати, мигтіти; блискати (про блискавку). 2. Кліпати очима (Пр.).

МИГДА́ЛКЫ, -ів, мн. Мигдалики, гланди (Пр.).

МИГДА́ЛЬ, -áлю, ч. Мигдаль (Св.).

МИГНУ́ТИ, мїгну, -еш, -е. Док. вид до **МИГÁТИ**. 1. Блмнути, мигнути; блиснути. 2. Кліпнути (Пт.).

МИ́ГОМ, присл. Умить, швидко, зараз же (Пр.).

МИГО́ТАНЯ, -я, с. Миготіння, мерехтіння, поблискування (Ол.).

МИЛІ́ЙОН, -ѣна, ч. Мільйон (Пр.).

- МИЛЬХАВИЙ, -а, -е. Полохливий (Пн.).
- МИМОХТЯЧЫ, *присл.* Мимоволі, мимохить (Рс.).
- МИНУВШІНА, -ы, *жс.* Минувшина, минуле (Пр.).
- МИНУТА, -ы, *жс.* Хвилина. – Стан дэсят мінут по шэстій (Ол.).
- МЫДЕЛЬНИЦЯ, -і, *жс.* Мильниця, коробка для мила (Ол.).
- МЫДЕЛЬНИЧКА, -ы, *жс.* *Здрібн.* до **МЫДЕЛЬНИЦЯ**. Мильничка (Ол.).
- МЫДЛІНА, -ы, *жс.* Мильна вода, піна з мила й води (Ол.).
- МЫДЛІТИ, мыдлю, -иш. Милити, намилювати (Пр.).
- МЫДЛО, -а, *с.* Мило (Пр.).
- МЫДЛОВАР, -ара, *ч.* Миловар, фахівець, що виробляє мило (Пр.).
- МЫДЛОВАРЕНЯ, -я, *с.* Миловаріння (Пр.).
- МЫДЛЯРСТВО, -а, *с.* Ремесло миловара (Пр.).
- МЫДНИЦЯ, -і, *жс.* Таз, велика миска для вмивання, миття посуду (Ол.).
- МЫДНИЧКА, -ы, *жс.* *Здрібн.* до **МЫДНИЦЯ**. Тазик (Ол.).
- МЫЙНИЦЯ, -і, *жс.* Те саме, що **МЫДНИЦЯ** (Пт.).
- МЫЙНИЧКА, -ы, *жс.* Те саме, що **МЫДНИЧКА** (Пт.).
- МЫКЫТИТИ, -ычу, -ытиш. Микитити, метикувати, міркувати (Св.).
- МЫЛИТИ, мылю, -иш. Плутати. – Як вийду з ліса, то все мылю дорóгу (Ол.).
- МЫЛИТИСЯ, мылюся, -ишся. Помилятися, збиватися. – Мбя внúчка мылится в рахúнках до сто (Пт.).
- МЫМРА́НЯ, -я, *с.* Дія за знач. **МЫМРА́ТИ**. Мимрення (Пр.).
- МЫМРА́ТИ, мымрю, -еш, -е. Мимрити, тихо, невиразно говорити (Пр.).
- МЫРКА́ТИ, мырка́м, -аш. Невдоволено бурчати (Пт.).
- МЫРКНУ́ТИ, мыркну, -еш. Буркнути, сказати щось неясно, нерозбірливо. – Мыркнув штòсь ста́рий та й пішов гет (Пт.).
- МЫ́СЕЛЬ, -сли, *жс.; мн.* **МЫ́СЛЫ**, -ів. Думка, гадка. – Пришло ми на мы́сль, як было краса́ні на концерті. – Приходять ми до голви рі́жны мы́слы (Ол.).
- МЫ́СЯ, -яти, *с.* 1. Мишеня. – В ку́блі было п'яте́ро мы́сят. 2. Мала миска. – Га́здіня поставила на ста́л мы́ся з огу́рка́ми (Пр.).
- МЫ́СЯТКО, -а, *с.* Маленька мисочка (Пт.).

- МЫ́СЛЬНИ́Я, -я, *с.* Мислення, думання, міркування; здатність людини мислити (Ол.).
- МЫ́СЛЬНИ́ТИ, мы́слю, мы́слиш. Думати, мислити (Ол.).
- МЫ́Ш, -ы, *жс.* Миша (Пр.).
- МЫ́ШАЧИ́Й, -а, -е. *Прикм.* до **МЫ́Ш**. Мишачий (Пр.).
- МЫ́ШЕНЬЯ, -я́ти, *с.* Те саме, що **МЫ́СЯ 1**. Мишеня (Пр.).
- МЫ́ШО́ВІЙ, -і́я, *ч.* Канюк, мишо́д, хижий птах родини яструбиних (Пр.).
- МЫ́ШОКРІ́ЛИК, -і́ка, *ч.* Морська свинка (Ол.).
- МЫ́ШПЕ́РГАЧ, -а́ча, *ч.* Кажан (Ол.).
- МЫ́ЗДРА, -ы, *жс.* Міздря, нижній шар шкіри тварини (Пр.).
- МЫ́ЗДРУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Знімати міздро спеціальним ножем, очищати шкіру від міздрі (Пр.).
- МЫ́ЗЕРА́К, -а́ка, *ч.* Злидар, бідолаха, неборак (Пр.).
- МЫ́ЗЕРА́ЧОК, -чка, *ч.* *Здрібн.* до **МЫ́ЗЕРА́К** (Ол.).
- МЫ́ЗЕРІ́Я, -і́й, *жс.* Мізерія, огірковий салат, заправлений оцтом, сіллю й перцем (Пт.).
- МЫ́ЗЕ́РКА, -ы, *жс.* Положення при грі у преферанс: зобов'язання не брати леви (Рс.).
- МЫ́ЗЕ́РНИ́Й, -а, -е. 1. Змарнілий, слабкий. 2. Жалюгідний, нікчемний; злиденний, нужденний. 3. Незначний, не вартий уваги (Ол.).
- МЫ́ЗЕ́РНИ. *Присл.* до **МЫ́ЗЕ́РНИ́Й** (Ол.).
- МЫ́КРУС, -у́са, *ч.* Малюк (Пр.).
- МЫ́Л, -у, *ч.* Пилюка, порох (Ол.).
- МЫ́ЛКО, *присл.* Дрібно. – Лем на пы́тлі мо́жут мы́лко змоло́ти му́ку (Ол.).
- МЫ́ЛЬ, мо́ля, *ч.* 1. Міль, невеликий метелик, гусінь якого точить вовняні вироби, зерно злакових культур. 2. *Перен.* Клопіт, гризота. – Ка́ждий ма сво́го мо́ля, што го гры́зе (Пр.).
- МЫ́НЕР, -е́ра, *ч.* Мінер, військовослужбовець, який встановлює або знешкоджує міни (Рс.).
- МЫ́НІ́СТЕР, -стра, *ч.* Міністр (Рс.).
- МЫ́НУВА́НИ, -а, -е. Мінований, із закладеними мінами (Пр.).
- МЫ́НУ́ТКА, -ы, *жс.* *Здрібн.* до **МИ́НУ́ТА**. Хвилинка (Рс.).
- МЫ́СЯ́ЧКА, -ы, *жс.* Менструація (Ол.).
- МЫ́СЯ́ЧНИ, *присл.* Місячно (Пт.).
- МЫ́СЯ́ЧОК, -чка, *ч.* *Пестл.* Місяченько (Ол.).

МІТИГУВАТИ, -ую, -еш. Роздумувати, міркувати, ламати голову над чимось (Пр.).

МІТЛІСКО, -а, ж. Мітлице, велика або стара мітла (Ол.).

МІТР, -у, ч. Миргове дерево, рослина родини миртових (Св.).

МІТРЕНГА, -ы, ж. 1. Втрата часу, гаєння часу; тяганина, морока. 2. Маруда, забарна людина; волоцюга (Ол.).

МІЦ, *невідм.* Дуже сильний. – **Він був такі міц, што выр'явав дерева з корінном** (Пт.).

МІЧ, мочы, ж. Сеча (Рс.).

МІШАНЕЦ, -нця, ч. Гібрид; метис (Ол.).

МІШАНИНА, -ы, ж. Різні види м'ясних виробів укупі. – **Ид мі куп кільо мішаньны** (Пт.).

МІШАНКА, -ы, ж. 1. Різні рослини, засіяні на одній ділянці; змішане насіння різних трав. 2. Мікстура, суміш рідких ліків (Пр.).

МІШКАР, -аря, ч. Ветеринар, який каструє домашніх тварин (Пр.).

МІШКАРСКИЙ (СКИ), -а, -е. Ветеринарський (Ол.).

МІШКУВАНИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до **МІШКУВАТИ**. Кастрований (Ол.).

МІШКУВАНЯ, -я, с. Дія за знач. **МІШКУВАТИ** (Ол.).

МІШКУВАТИ, -ую, -еш. Каструвати, видаляти статеві залози у тварин (Пр.).

МІШАР, -аря, ч. Мельник, мірошник (Пт.).

МЛИНАРСКИЙ (СКИ), -а, -е. *Прикм.* до **МЛІНАР**. Мірошницький. ✦ **МЛИНАРСКА КУРА**. Ситий, угодований (Пт.).

МЛІНЕЦ, -нця, ч. Жорна (Пн.).

МЛИНКУВАТИ, -ую, -еш. Провіювати, очищати зерно (Ол.).

МЛІНОК, -нка, ч. 1. Пристосування для очищення зерна. 2. Кухонна машинка для мелення кави і перцю (Пр.).

МЛІНСКИЙ, -а, -е. Млиновий. – **Мліньскы камєні треба те-сати** (Ол.).

МЛИНЧАРКА, -ы, ж. Ручка в жорнах, якою приводиться в рух камінь. – **Ой, як вбзну на тя млинчарку, то будеш ня слухав!** (Рс.).

МЛИЧІВКА, -ы, ж. Те саме, що **МЛИНЧАРКА** (Пн.).

МЛІЧАК, -ака, ч. Самець у риб (Рс.).

МЛІЧНЯК, -яка, ч. Оселедець із молочком (чоловічим сім'ям) (Ол.).

МЛОДИЙ, -а, -е. Молодий, юний (Ол.).

МЛОЇТИ, -біт, *безос. дісл.* Млоїти, нудити. – **Млоїт ня в се-редіні** (Ол.).

МЛОКОС, -бса, ч. Молокосос, зарозумілець (Пр.).

МЛОЦКАРНЯ, -і, ж. Молотарка, машина для молочення збіжжя (Пр.).

МЛЯСКАТИ, -яскам, -аш. Плякати губами, цмокати (Ол.).

МНЯСАРГ, -арга, ч. Різник (Рс.).

МНЯСКО, -а, с. *Здрібн.* до **МНЯСО**. М'ясе (Рс.).

МНЯСО, -а, с. М'ясо, частини туші забитої тварини, а також приготовлена з них їжа (Рс.).

МОБІЛІЗУВАНИЙ, -а, -е. Мобілізований (Пр.).

МОВІТИ, мов'ю, -иш. Говорити, казати, промовляти вголос. – **Каждїй вєчер мовїла молїтвы, але то нич не помагало єй біді** (Пр.).

МОВОКО, -а, с. Молоко. **ВАРЕНЕ МОВОКО**, -ого... -а. Пряжене молоко (Ол.).

МОДРЕНЬ, -єня, ч. Модрина, дерево родини соснових із м'якою хвоєю, що на зиму опадає (Пр.).

МОДРЕНЬОВИЙ, -а, -е. *Прикм.* до **МОДРЕНЬ**. Модриновий. – **В Карпатах часто гвїдиш модреньовы лісы** (Ол.).

МОЗАІКОВИЙ, -а, -е. Мозаїчний, прикрашений мозаїкою (Ол.).

МОЗДЗІР, -іра, ч. 1. Бронзова ступка для товчення або розтирання маку, перцю, кави, горіхів тощо. 2. *Жарт.* Гармата, з якої стріляють у дні урочистих подій (Св.).

МОЗОЛЬНІ, *присл.* Власними мозолями, завдяки важкій праці (Ол.).

МОЗЬДЗІР, -іра, ч. Те саме, що **МОЗДЗІР** (Ол.).

МОКРІНА, -ы, ж. Вогка земля. – **На мокріні бпруч горбху нич не хце рбети** (Пт.).

МОЛІБДЕН, -єну, ч. Молібден, твердий метал, широко застосовуваний у техніці (Рс.).

МОЛІТБА, -ы, ж. Молотіння, молотьба; пора, коли молотять збіжжя (Св.).

МОЛОДЕЦ, -дця, ч. Молодець, козак (про статного, бадьорого, здорового юнака або чоловіка) (Пн.).

МОЛОДІЖ, -іжы, ж. Молодь, юнь (Ол.).

МОМЕНТ, -енту, ч. Мить, момент (Пр.).
МОНДЕЛЬ, -эля, ч. Див. **МЕНДЕЛЬ** (Ол.).
МОРГ, -а, ч. Морг, земельна міра, що дорівнює 0,56 гектара (Пр.).
МОРД, -у, ч. Вбивство з тортурами, закатування (Ол.).
МОРДЕНГА, -ы, ж. Морока, мука, виснажлива праця. – **Робота в лісі** – то чыста мордэнга (Пр.).
МОРДЕРСТВО, -а, с. Те саме, що **МОРД** (Пт.).
МОРДОБИТЯ, -я, с. Бійка; мордобій, биття по обличчю (Ол.).
МОРДОВНЯ, -і, жс. Катівня, каторга. – **Робота в майнах** – то істна мордовня (Пр.).
МОРЕС, -эсу, ч. Дисципліна, порядок; субординація. – **Навчати дакого морэсу**. ✦ **ЗНАТИ МОРЕС**. Бути дисциплінованим (Пр.).
МОРКОВ, -квы, жс. Морква (Ол.).
МОРОВИЙ, -а, -е. 1. Меткий, сильний, відважний; козак хоч куди. – **Але з тебе моровий хлоп!** 2. Заразний, зачумлений (Ол.).
МОРФІНА, -ы, жс. Морфій, витяжка з польового маку, яка заспокоює біль, викликає сон (Пт.).
МОСКАЛІКЫ, -ів, мн. Івасі, сорт дрібного оселедця (Пр.).
МОСТОВЕ, -ого, с. Оплата за право переїзду через міст (Пр.).
МОТЬКА, -ы, жс. Сапа. – **Ціган-коваль зробит мотыку найліпше** (Пт.).
МОТЫЛЬ, -ыля, ч. Метелик (Ол.).
МОТЫЛЬОК, -лька, ч. 1. *Здріби*. до **МОТЫЛЬ**. Метеличок.
 2. Чоловіча краватка у формі метелика (Ол.).
МОТЛОШЫНЯ, -я, с. Вовтузіння, тяганина (Ол.).
МОТЛОШЫТИСЯ, -ошуся, -ышся. Вовтузитися, борюкатися (Ол.).
МОТОРИЗУВАНИЙ, -а, -е. Моторизований, оснащений військовим автотранспортом (Рс.).
МОТОРИСТА, -ы, ч. Людина, що обслуговує мотори, двигуни (Рс.).
МОТОЦІКЕЛЬ, -кля, ч. Мотоцикл (Рс.).
МОТОЦИКЛІСТА, -ы, ч. Мотоцикліст (Пт.).
МОЦ, *присл.* Багато. – **Онцфер, мій кум, ма моц піязи** (Ол.).
МОЦАР, -аря, ч. Силач, моцак (Ол.).
МОЦАРСТВО, -а, с. Сильна, могутня держава (Пр.).

МОЦУВАТИСЯ, -уюся, -ешся. Змагатися (Пр.).
МОЧ, -ы, жс. Те саме, що **МІЧ** (Ол.).
МОЧЫ, міжу, -еш, -е. Могти, бути спроможним (Ол.).
МОЧЫВО, -а, с. Калюжа, багнока; стояча вода (Св.).
МОЧОВИЙ, -а, -е. *Прим.* до **МІЧ (МОЧ)**. Сечовий. **МОЧОВИЙ МІХЫР**. Сечовий міхур (Пт.).
МРУЧАТИ, -учыт. Видавати закритим ротом грізний звук, який виражає незадоволення. – **Медвід мручыт, аж мороз поза скору** йде (Ол.).
МУДРАГЕЛИК, -іка, ч. Зарозумілий чоловік (Пт.).
МУЗІКА, -ы, жс. 1. Музика, інструментальний вид мистецтва. 2. Музики, група людей, що грають на музичних інструментах. 3. Танцювальний вечір на селі (Пр.).
МУЛІТИ, мулит. Замулювати, наносити мулу (Св.).
МУМІФІКУВАНИЙ, -а, -е. Муміфікований, перетворений у мумію (Пр.).
МУНДУР, -ура, ч. Мундир, одяг військовослужбовця (Ол.).
МУНДУРКОВИЙ, -а, -е. *Прим.* до **МУНДУРОК** (Пр.).
МУНДУРОК, -рка, ч. Учнівська форма (Пр.).
МУРАЛЬ, -аля, ч. Мурах. Те саме, що **МУРЯНКА** (Пн.).
МУРГА, -ы, ч. *Лайл.* Грубіян. – **Ты, мурго, ид гет оттал!** (Ол.).
МУРДА, -ы, жс. Біла вівця з чорними плямами біля очей (Пр.).
МУРДЗЯСТИЙ, -а, -е. Чорно-сірий (про овець). – **Уця мурдзяста** (Пр.).
МУРКАНЯ, -я, с. Дія за знач. **МУРКАТИ** (Ол.).
МУРКАТИ, муркаш, -ат. Муркотіти (про котів) (Ол.).
МУРЯНКА, -ы, жс. Мурашка, мураха (Ол.).
МУРЯНЧИЙ, -а, -е. *Прим.* до **МУРЯНКА**. Мурашиний.
МУРЯНЧА КУПА, -ой... -ы, жс. Мурашник (Пр.).
МУРЯНЧЫТИ, -янчу, -ыш. Тяжко гарувати, працювати, як мураха (Ол.).
МУС, -у, ч. Примус, насилля (Ол.).
МУСКАТИ, мускам, -аш. Ніжно, злегка доторкатися, гладити (Рс.).
МУТАЛЬ, -аля, ч. Те саме, що **МОТЫЛЬ** (Пн.).
МУТЕРКА, -ы, жс. Гайка (Рс.).
МУТЬКА, -ы, жс. Те саме, що **МОТЬКА** (Пн.).
МУЦІКЫ, -ів, мн. Бакенбарди (Пн.).

МУЧИТИ, мучу, -иш. Посипати борошном (Пр.).

МУЧИТИСЯ, мучуся, -ишся. Вивалюватися в борошні (Пр.).

МУЧЫНЯ, -я, с. Мўка (дія за знач. МУЧЫТИ і стан за знач.

МУЧЫТИСЯ) (Пр.).

МУЧЫТИ, мучу, -ыш, -ыт. Мучити, завдавати комусь фізичних або моральних мук, страждань (Пр.).

МУЧЫТИСЯ, мучуся, -ышся. Мучитися, страждати (Пр.).

МУШКАТ, -ата, ч. Мускатник, тропічне вічнозелене дерево або кущ, жовті м'ясисті плоди якого містять ароматне насіння – мускатний горіх, що використовується як прянощі (Пр.).

МУШКАТО́ВІЙ, -а, -е. Прикм. до МУШКАТ. Мускатний. – Мушкатова галка (Пр.).

МУШТА́РДА, -ы, жс. Гірчиця (Пр.).

МУШТАРДО́ВІЙ, -а, -е. Прикм. до МУШТА́РДА. Гірчичний (Пр.).

МШЫ́ТИ, мшу, -ыш, -ыт. Забивати мохом щілини в дерев'яній хаті. – Замшыв вшыткы шпáры в стíні (Пр.).

МШЫ́ЦЯ, -і, жс. Комаха, що живиться нектаром рослин (Пр.).

М'Ю́Д, ме́ду, ч. Мед. – Рушашся, як мўха в ме́ді! (Пр.).

М'ЯВЧА́ТИ, м'явчу, -ыш. Нявкати; наслідувати голос kota (Ол.).

М'Я́ГКЫЙ (КІ), -а, -е. 1. М'який, поверхня якого від дотику прогинається; шовковистий, приемний на дотик. 2. Свіжий, нечерствий. 3. Приемний для слуху. 4. Поступливий, податливий, чуйний (про людину); несуворий (про клімат) (Ол.).

М'Я́ГКІ́СТ, -бсти, жс. М'якість (якість і властивість за знач. М'Я́ГКЫЙ) (Ол.).

М'Я́ГКО, присл. М'яко, не твердо на дотик; ніжно, лагідно (Рс.).

М'Я́ГКОСÉРДЯ, -я, с. Душевність, чуйність (Рс.).

М'Я́ГКУВА́ТИЙ, -а, -е. М'якуватий, трохи м'який (Рс.).

М'Я́ЖДЖЫ́ТИ, м'яжджу, -ыш. Роздушувати, розчавлювати, розтросувати (Пр.).

М'Я́ЗГА, -ы, жс. 1. Вичавки, заболонь. 2. М'яка подрібнена плодоовочева маса. – Я тя зб'ю на м'язгу! (Ол.).

МЬОДА́РКА, -ы, жс. Центрифуга для викачування меду (Пр.).

Н

НАБАБРА́ТИ, -áбрам, -еш. Намазюкати, напаскудити (Пт.).

НАБАВІ́ТИСЯ, -áвлюся, -áвишся. Досхочу порозважатися, побенкетувати (Ол.).

НАБА́КЕР, присл. Набакир, зсунувши набік. – Він но́сит капе́люх наба́кер (Пт.).

НАБАЛНОВА́ТИСЯ, -ю́юся, -ешся. Те саме, що НАБАВІ́ТИСЯ (Ол.).

НАБАЛЬЗАМУВА́НИЙ, -а, -е. Набальзований, підготовлений для довгого збереження (про труп) (Пр.).

НАБАЯ́ТИ, наба́ю, -еш (-áям, -яш). Навигадувати, наплести, наговорити нісенітниць (Рс.).

НАБЕРА́ТИ, -éрам, -аш. 1. Набирати, брати певну кількість чогось. – На́бер си в ко́брі по́вний ко́шык гру́шок. 2. Обдурювати когось. – А́ле-м го на́брав! (Пр.).

НАБЕШТА́ТИ, -éштам, -аш. Виляяти, насварити (Ол.).

НАБЗДУ́РИТИ, -у́рю, -иш. Наверзти дурниць (Пт.).

НАБЫ́ВЦЯ, -і, ч. Набувач, той, хто придбав що-небудь (Ол.).

НАБЫ́РМІ́ЛИЙ, -а, -е. Дієпр. акт. мин. часу до НАБЫ́РМІ́ТИ. Набряклий, опухлий (Ол.).

НАБЫ́РМІ́ТИ, -іє. Набрякнути, опухнути. – Набырмі́ли мі но́гы от довго́го ходжы́ня (Св.).

НАБЫ́ТИ, набу́ду, -еш. Набути, купити, придбати. – На́быв-ем на газді́вку дві ко́рovy, а и́шы трéба набы́ти си ко́ня (Пр.).

НАБЫ́ТИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до НАБЫ́ТИ. Набутий, придбаний (Пр.).

НАБЫ́ТОК, -тка, ч. Набута річ, покупка; приріст, користь, здобуток (Пр.).

НАБІ́ЛЕНИЙ, -а, -е. Побілений повторно вапном (Св.).

НАБІ́ЛО, присл. Набіло, в білий колір. – Побі́лила-м ко́мірку на́біло (Св.).

НАБЛИЖЫ́НЯ, -я, с. Наближення (Пр.).

НАБЛУДІ́ТИСЯ, -у́джуся, -у́дишся. Наблукатися, знаходитися, збившись із дороги. – На́блудився по лі́сі през ці́лий ден, же те́рас ле́дво но́гы волóчыт (Пт.).

НАБО́ЖНІ, *присл.* Набожно (Ол.).
НАБО́КУ, *присл.* Осторонь. – **Над рі́ком, набо́ку, бавілися** діти (Ол.).
НАБРЫ́ЗГАТИ, -і́згам, -аш. Набризкати (Ол.).
НАБРЫ́КАТИСЯ, -ы́камся, -ашся. Напустуватися, наскакатися (Пн.).
НАБРО́ЙТИ, -о́ю, -іш. Нашкодити (Пт.).
НАБРУ́ДНО, *присл.* У чорновому варіанті. – **Найперше напи́шу лист набру́дно, а потім го перепи́шу** (Ол.).
НАБУ́БНИТИ, -у́бною, -иш. Нагорохкотіти, нацокати; набабанитися, набитися в бубон (Пр.).
НАБУ́НТУВАТИ, -у́ю, -еш. Намовити, збунтувати (Ол.).
НАБУХА́ТИ, -у́хам, -аш. 1. Набити когось, нагамселити кулаками. 2. Налити без міри якої-небудь рідини (Пр.).
НАВАКСУВА́НИЙ, -а, -е. Наваксований, начищений (Пт.).
НАВЗНА́КЫ, *присл.* Горілиць, навзнак (Пр.).
НАВЗО́Р, *присл.* На зразок, на взірець (Ол.).
НАВИ́ДЖАТИ, -і́джам, -аш. Відвідувати, навідуватися (Ол.).
НАВИ́ДІТИ, -і́джу, -ідиш. *Док. вид* до **НАВИ́ДЖАТИ**. Відвідати, навідатися (Ол.).
НАВЫ́ЛУДЖАТИ, -у́джам, -аш. Повиманювати, повидурювати (Ол.).
НАВЫ́ЛЬОТ, *присл.* Наскрізь (Ол.).
НАВЫ́МЫСЛЯ́ТИ, -ы́сьлям, -яш. Навигадувати, нафантазувати (Пт.).
НАВЫ́РЫ́ВКЫ, *присл.* Вибірково (Пр.).
НАВЫ́РІСТ, *присл.* На виріст, завеликий з розрахунку на подальший ріст (про одяг, взуття) (Ол.).
НАВІ́ЛЯ, -я, с. Кількість, яку можна за один раз набрати на вила (Ол.).
НАВО́ДНІ́НЯ, -я, с. Повінь (Рс.).
НА́ВПА, -ы, *жс.* Мавпа (Ол.).
НА́ВСЕ, *присл.* Назавжди, навічно (Ол.).
НАВТІ́КА́ЧА, *присл.* Навтікача, навтіки (Пт.).
НАГА́НЯЧ, -яча, ч. Нагонич, учасник облоги, який гонить звіра на мисливця (Ол.).
НАГАРБА́ТИ, -а́рбам, -аш. Награбувати, захопити чуже майно (Пр.).

НАГАРУВА́ТИСЯ, -у́юся, -ешся. Тяжко наробитися (Ол.).
НАГОБЛЮВА́ТИ, -о́ю, -еш. Настругати рубанком певну кількість дощок або іншого матеріалу з дерева (Ол.).
НАГОДУВА́НИЙ, -а, -е. Нагодований; забезпечений їжею (Пр.).
НАГОЛОША́ТИСЯ, -о́шамся, -ашся. Давати знати, нагадувати про себе (Ол.).
НАГО́НКА, -ы, *жс.* 1. Догана, осуд, виражений у різкій формі. 2. Люди, які під час полювання женуть звіра на мисливця (Пр.).
НАГРАБА́ТИ, -а́бам, -аш. Нагромадити (сіна або соломи). – **Ид на лу́ку й на́граб трав'я́нку сі́на** (Пр.).
НАГУЦКА́ТИ, -у́цкам, -аш. Нацькувати, напустити на когось собак (Ол.).
НАГАДА́ТИ, -а́дам, -аш. Наговорити на когось, обмовити когось-небудь. – **Нага́дав-ес глупств на чесного́ чолові́ка** (Ол.).
НАГА́НА, -ы, *жс.* Догана, осуд, докір (Ол.).
НАГА́ПУ, *присл.* Без квитка, зайцем. – **Прої́хала-м нага́пу в автобу́сі** (Рс.).
НА́ГВАЛТ, *присл.* 1. Поспіхом, поквапом, швидко. – **Ідте-ле на́гвалт!** 2. Украй необхідно, до зарізу (Ол.).
НАГЫ́ВТА́ТИСЯ, -ы́втамся, -ашся. Наковтатися. – **Нагы́втав-ем ся поро́ху при млоцка́рни за ці́лий ден** (Ол.).
НАГЛЯ́НЦУВА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до **НАГЛЯ́НЦУВА́ТИ**. Наглянцований, начищений (Пр.).
НАГЛЯ́НЦУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Наглянцувати, начистити до блиску (Пр.).
НАГМА́ТВА́ТИ, -а́твам, -аш. Наплутати. – **Нагма́твав-ес мі в тых ні́тках** (Пт.).
НАГРЫ́ЗМОЛІ́ТИ, -о́лю, -иш. Неакуратно написати, надряпати, нашкрябати (Ол.).
НА́ГУС, -у́са, ч. Гола людина, голяк (Пт.).
НА́ГУСО́К, -ска, ч. 1. Дитя. 2. Пупс, маленька фаянсова лялька без одягу (Пт.).
НАДА́ВЦЯ, -і, ч. Адресат листа або посилки на пошті (Пр.).
НАДА́НИЙ, -а, -е. Висланий поштою. – **Лист бы́в надани́й ты́жден то́му на́зад, а при́шов лем вче́ра** (Пр.).
НАДАРЕ́МНІ, *присл.* Даремно, марно, надаремне (Ол.).
НАДА́РМО, *присл.* Задарма (Ол.).

НАДАРУВА́НИЙ, -а, -е. Обдарований подарунками; подарований у великій кількості (Пт.).

НАДБУДУВА́НИЙ, -а, -е. Надбудований, добудований до основи (Пр.).

НАДБУТВІ́ЛИЙ, -а, -е. *Дієпр. акт. мин. часу до НАДБУТВІ́ТИ*. Трохи струхлявілий, надгнилий (Рс.).

НАДБУТВІ́ТИ, -іє. Трохи струхлявіти, надгнити (Рс.).

НАДВ́ЕЧЕР, *присл.* У надвечір'я, надвечір (Пр.).

НАДГРА́НИЧНИЙ, -а, -е. Прикордонний (Пт.).

НАДЗВИ́ЧАЙНІ, *присл.* Надзвичайно (Ол.).

НАДЗО́РУВА́ТИ, -юю, -єш. Наглядати, слідкувати (Рс.).

НАДІ́ВА́ТИ, -івам, -аш. Начиняти. – **Надіва́ти кы́шку м'я́сом** (Ол.).

НАДІ́ГІ́НЦІ, *присл.* Навздогін (Рс.).

НАДКВАСЬ́НІЛИЙ, -а, -е. *Дієпр. акт. мин. часу до НАДКВАСЬ́НІТИ. – **Надквасьні́ле мо́локо** (Пр.).*

НАДКВАСЬ́НІТИ, -іє. Прикиснути, підкиснути (Ол.).

НАДМАНУ́ТИСЯ, -ануся, -ешся. Несподівано з'явитися (Ол.).

НАДМІ́РНІ, *присл.* Надміру (Пр.).

НАДМО́РОЖ́ЕНИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу до НАДМО́РОЗІ́ТИ. Підморожений (Ол.).*

НАДМО́РОЗІ́ТИ, -бжу, -бзиш. Підморозити, приморозити (Ол.).

НАДМО́ЧУВА́ТИ, -юю, -єш. Підмочувати (Пт.).

НАДО́БЫ́ТИ, -уду, -єш. Придбати, добути (Ол.).

НАДОКА́ЗУВА́ТИ, -юю, -єш. Напустуватися, набешкетуватися (Пн.).

НАДОКУ́ЧЛИ́ВИЙ, -а, -е. 1. Надокучливий, набридливий. 2. Нав'язливий, настирливий (Пн.).

НАДОП́ТА́ТИ, -бпчу, -єш. Притиснути ногою, наступити (Пр.).

НАДОСЛ́АНИЙ, -а, -е. Надісланий, присланий пізніше (Рс.).

НА́ДОСТ, *присл.* Досить, доволі багато. – **На́рбду́ бы́ло на́дост** (Пр.).

НАДПСУ́ВА́ТИСЯ, -уєся. Припсуватися, надгнити (Ол.).

НАДПСУ́ТИЙ, -а, -е. Дещо зіпсований, надгнилий (Ол.).

НАДРА́БЛЯ́ТИ, -аблям, -яш. 1. Доробляти. 2. Надолужувати (Ол.).

НАДРА́ЙТИ, -аю, -іш. *Док. вид до НАДРА́ЮВА́ТИ*. Надраїти, натерти до блиску. – **Май́тек дав мі шва́бру и ка́зав надра́йти дилы́ны** (Св.).

НАДРА́НОМ, *присл.* Під ранок. – **При́шов аж надра́ном** (Ол.).

НАДРАПА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу до НАДРАПА́ТИ (Пр.).*

НАДРАПА́ТИ, -апам, -аш. 1. Надряпати, зробити подряпини. 2. *Знев.* Нашкрятати, написати нерозбірливо, недбало (Пр.).

НАДРА́ЮВА́ТИ, -юю, -єш. Начишати, натирати до блиску (Св.).

НАДРО́БИ́ТИ, -об'ю, -иш. Накришити. – **Тре́ба надро́бити кўрам хлі́ба** (Пр.).

НАДСКА́КУВА́ТИ, -юю, -єш. 1. Швидко наблизитися, підбігати. 2. Прислужуватися, підлабузнюватися. 3. Залицятися (Пр.).

НАДСЛУ́ХА́ТИ, -ухам, -аш. *Док. вид до НАДСЛУ́ХУВА́ТИ*. Прислухатися (Ол.).

НАДСЛУ́ХУВА́ТИ, -юю, -єш. Прислухуватися (Ол.).

НАДТ́ОВЧЫ́, -бвчу, -єш. Надтовкти, відбити частину (Ол.).

НАДТ́РИСН́ЕНИЙ, -а, -е. Надтріснутий, який має неглибоку тріщину (Пр.).

НАДУ́БАСІ́ТИ, -ашу, -асиш. Надубасити, набити палицею (Пр.).

НАДШТУ́КОВУВА́ТИ, -юю, -єш. Надточувати (Ол.).

НАДШТУ́КУВА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу до НАДШТУ́КУВА́ТИ*. Надточений (Ол.).

НАДШТУ́КУВА́ТИ, -юю, -єш. *Док. вид до НАДШТУ́КОВУВА́ТИ*. Надточити (Ол.).

НАЕЛЕ́КТРИЗУВА́НИЙ, -а, -е. 1. Наелектризований. 2. *Перен.* Надзвичайно збуджений, знервований (Рс.).

НАЄ́ДНА́ТИ, -єднам, -аш. Найняти (Ол.).

НАЄ́НЧА́ТИСЯ, -єнчуся, -ышся. Настогнатися (Пт.).

НА́ЖДА́К, -аку, ч. Те саме, що **ГЛЯ́НЦІ́ПА́ПІР** (Св.).

НА ЗА́БИЙ (*у знач. присл.*). На смерть, до смерті (Ол.).

НАЗА́ГАЛ, *присл.* Загалом (Ол.).

НАЗА́ДГУ́З, *присл.* Назад (Пт.).

НАЗА́РАН, *присл.* Назавтра. – **То́то си ли́шу наза́ран і́сти** (Пт.).

НАЗБЫ́ТКЫ, *присл.* Навмисне (Рс.).

НАЗВИСКО, -а, с. Прізвисько (Ол.).

НАЙ, *част.* Хай, нехай. – Най знає панство ненавістне, же наша армія як мур! НАЙ ЖЫЄ! Хай живе! НАЙ-ЛЕ, *част.* Хай же, нехай же. НАЙ ТО ПЕРОН ВСТРІЛИТ! Хай то грім поб'є! (Ол.).

НАЙВЕ́КШИЙ, -а, -е. Найбільший (Ол.).

НАЙВЕЛИ́ЧНІЙШИЙ, -а, -е. Найвеличнійший (Рс.).

НАЙВЕСЕ́ЛЬШИЙ, -а, -е. Найвеселіший (Св.).

НАЙВЕ́ЦЕ, *присл.* Найбільше (Пр.).

НАЙДА́ЛЕ, *присл.* Найдальше (Пр.).

НАЙПЛА́НЬШИЙ, -а, -е. Найгірший, найслабший, найхудший (Ол.).

НАЙПОВАЖНІ́ЙШИЙ, -а, -е. Найповажніший (Пр.).

НАЙСКО́РЕ, *присл.* 1. Найшвидше. 2. Найімовірніше, найправдоподібніше. – Найскóre то буде його сестра, а не якаси фраїрка (Пр.).

НАЙТИ, найду, -еш, -е. Знайти, відшукати, виявити (Пр.).

НАКА́СЛИК, -їка, ч. Тумбочка біля ліжка (Пр.).

НАКАТУ́ЛЯТИСЯ, -улямся, -яшся. Накотитися; накачати-ся. – Діти накатулялися дост з тым колéсом през цілий ден (Пр.).

НАКЫ́ДАТИ, -ыдам, -аш. Наслідити під час їди. – Не накыдай на стил, як їш! (Пр.).

НАКЫ́ДАЧ, -а́ча, ч. 1. Вила, що ними накидають гній на віз. 2. Конвеєр при молотарці, що подає снопи (Пт.).

НАКІ́НЦИ, *присл.* Наприкінці, вкінці (Ол.).

НА́КЛАД, -а́ду, ч. 1. Леміш у плузі. 2. Видаток, грошовий розхід (Пр.).

НАКЛЕПУВА́ТИ, -ую, -еш. Клепаючи, загострювати різні металеві інструменти: коси, ножі, сокири і т. п. (Пр.).

НАКЛЯ́ТЯ, -я, с. Проклін, сварка з прокльонами і лайливими словами (Пр.).

НАКО́НЕЦ, *присл.* Нарешті, врешті (Ол.).

НАКОПА́НИЙ, -а, -е. 1. Викопаний із землі в певній кількості (про городину). 2. Вдарений багато разів ногами (Пр.).

НАКРЕ́СТ, *присл.* Навхрест (Ол.).

НАКРОХМА́ЛІНЯ, -я, с. Накрохмалювання (Пт.).

НАКРУ́ТКА, -ы, ж. Гайка (Ол.).

НАКРУШЫ́ТИ, -ушу, -ыш. Накришити (Ол.).

НАЛАГОДЖЫ́НЯ, -я, с. Налагодження (Пр.).

НАЛАПА́ТИ, -а́пам, -аш. Наловити. – Малéнька О́ля налапа́ла моты́лів по́вну ба́ньку (Ол.).

НАЛІ́ЗНЕ, -о́го, с. *Див.* ЗНАЛІ́ЗНЕ. Винагорода. – Хто че́пец мі па́йде, налі́зне бу́де (*нар. пісня*) (Пр.).

НАЛУЩА́ТИ, -у́шам, -аш. Очищати від шкаралупи, лушпини певну кількість чого-небудь (Пр.).

НАЛЯ́НИЙ, -а, -е. Налитий, розлитий; змочений дощем (Пр.).

НАЛЯ́ТИ, -яю, -еш (-ію, -еш). Налити, наповнити що-небудь рідиною (Пр.).

НА́ЛЬОТ, -о́ту, ч. 1. Раптовий напад із метою пограбування або знищення. 2. Наліт, шар речовини, що осіла чи з'явилася на якій-небудь поверхні (Пр.).

НАМАВ'Я́ТИ, -ав'ям, -яш. Підмовляти, підбурювати (Ол.).

НАМАСЛÉНИЙ, -а, -е. Змашений маслом (Пт.).

НАМАСЛІ́ТИ, -а́слю, -иш. Покрити шаром масла або жиру (Пт.).

НАМАЦЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Намацувати, нащупувати пальцями (Пр.).

НАМАЦЯ́ТИ, -а́цям, -яш. Знайти на дотик у темряві; виявити в результаті пошуків (Пр.).

НАМАЧА́ТИ, -а́чам, -аш. Намочити, замочити. – Нама́чав-см череві́кы по ро́сі (Пр.).

НАМЕЛÉНИЙ, -а, -е. Намелений, змелений у млині (про зерно) (Ол.).

НАМЫ́ДЛІТИ, -ы́длю, -иш. *Док. вид* до НАМЫ́ДЛЯ́ТИ. Намилити (Ол.).

НАМЫ́ДЛЯ́ТИ, -ы́длям, -яш. Намилювати (милом) (Ол.).

НАМИ́ТАТИ, -і́там, -аш. *Док. вид* до НАМИ́ТУВА́ТИ (Пн.).

НАМИ́ТУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Накидати що-небудь у певній кількості (Пн.).

НАМОЛÓТИЙ, -а, -е. Те саме, що НАМЕЛÉНИЙ (Св.).

НАМОРДУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Повбивати чимало; наморити, намучити (Ол.).

НАМУЛЫ́СКО, -а, с. Великий нанос намулу (Ол.).

НАМУШТРУВА́НИЙ, -а, -е. Вишколений, навчений військової виправки, дисципліни; навчений чогось, що увійшло у звичку (Пр.).

НАМ'ЯГКО, *присл.* Некруто, рідко (про зварене яйце) (Ол.).
НАНАДІТИ, -áджу, -áдиш. Насталити і загартувати; наважувати сталлю. – **Тра нанадіти сокіру** (Ол.).

НАНИЧ, *присл.* Нанівець. – **Павльо вів'юв газдівку нанич** (Ол.).

НАНИЩЫТИ, -йшу, -ыш. Напсувати (Ол.).

НАОКЛЕП, *присл.* Охляп, без сідла верхи на коні (Ол.).

НАОКОЛО, *присл.* Довкола, довкруг, зі всіх боків (Ол.).

НАОЛИВІТИ, -йв'ю, -иш. *Док. вид до* **НАОЛИВ'ЯТИ** (Пр.).

НАОЛИВ'ЯТИ, -йв'ям, -яш. Змащувати оливою або олією (Пр.).

НАОМАЦКЫ, *присл.* Навпомацки (Ол.).

НАОПАШ, *присл.* Наопашки, не впишаючи рук у рукави (Пт.).

НАОСТАТКУ, *присл.* Наприкінці, наостанку (Пр.).

НАОСТАТОК, *присл.* Насамкінець, під кінець (Ол.).

НАОСТІЖ, *присл.* Навстіж; на всю широчінь. ✦ **ДУША НАОСТІЖ**. Відверта, щира людина. ✦ **ДВЕРІ НАОСТІЖ**. Гостинні господарі в хаті (Пр.).

НАОСТРЕНІЙ, -а, -е. Нагострений (Пр.).

НАОСТРІТИ, -бстрію, -иш. *Док. вид до* **НАОСТРЮВАТИ**.

Нагострити, загострити (Пр.).

НАОСТРЮВАТИ, -юю, -еш. Нагострювати, загострювати (Пр.).

НАОСЬЦЕЖ, *присл.* *Рідковжив.* Те саме, що **НАОСТІЖ** (Ол.).

НАПАКУВАНИЙ, -а, -е. Напакований, щільно заповнений (Пр.).

НАПАЛЮВАТИ, -юю, -еш. 1. Напалювати, нагрівати приміщення, спалюючи дрова, газ або вугілля. 2. Дразнити когось, доводячи до злості (Пр.).

НА ПАМ'ЯТКУ, *присл.* На спомин, на згадку (Ол.).

НАПАНЬКАТИСЯ, -анькамся, -ашся. Наморочитися з чимось даремно (Пр.).

НАПАР, -áру, ч. Настій; витяжка з листя чи цвіту рослин (Пр.).

НАПАРІТИСЯ, -áрюся, -ишся. 1. Досхочу попаритися в лазні. 2. *Перен.* Довго попрацювати під пекучим сонцем (Пр.).

НАПАСТ, -áсти, ж. Напасть, нещастя, неприємність (Пр.).

НАПАСТЛИВИЙ, -а, -е. Нав'язливий, надокучливий, напасний (Ол.).

НАПАСТНИК, -йка, ч. Грабіжник; напасник, агресор (Ол.).
НАПАСТУВАТИ, -ую, -еш. 1. Натерти пастою. 2. Нападати, присікуватися, зачіпати когось (Пт.).

НАПАЦЬКАТИ, -ацькам, -аш. Намазюкати, наробити плям (Пт.).

НАПЕРАТИ, -éрам, -аш. Натискати, пхати (Пр.).

НАПЕРЕБІЙ, *присл.* Навперебій; намагаючись зробити щось першим (Пр.).

НАПЕРЕД, *присл.* Уперед, у напрямку перед собою (Пр.).

НАПЕРЕДЦІ, *присл.* Попереду, на першому плані, спереду (Ол.).

НАПЕРЕКІР, *присл.* Наперекір, всупереч (Св.).

НАПЕРЕМІНУ, *присл.* Позмінно, по черзі (Пр.).

НАПЕРСТНІЦЯ, -і, ж. Наперстянка, трав'яниста лікарська рослина (*Digitalis L.*) (Ол.).

НАПЕРФУМУВАТИ, -ую, -еш. Напарфумити, обприскати духами або чимось пахучим (Пр.).

НАПЕРФУМУВАТИСЯ, -уюся, -ешся. Напарфумитися (Ол.).

НАПЕЧЫ, -éчу, -еш. Напекти (про страви) (Пр.).

НАПІВОК, -вка, ч. Гроші, заплачені за яку-небудь послугу (Пр.).

НАПІЛЬНИК, -йка, ч. Терпуг, напилек, стальний різальний інструмент у формі бруска з насічкою (Рс.).

НАПЫРСКАТИ, -ырскам, -аш. Обприскати, покрити бризками (Пр.).

НАПІВ, *присл.* Напів, наполовину (Ол.).

НАПІВДАРМО, *присл.* Півдарма (Ол.).

НАПІХОТУ, *присл.* Пішки (Ол.).

НАПІЧНІЛИЙ, -а, -е. *Діспр. акт. мин. часу до* **НАПІЧНІТИ**. Набухлий, набряклий, набубнявілий (Пт.).

НАПІЧНІТИ, -іє. Набухнути, набрякнути, набубнявіти (Пт.).

НАПІШЕ, *присл.* Те саме, що **НАПІХОТУ** (Пт.).

НАПЛАКАНИЙ, -а, -е. Заплаканий (Пт.).

НАПЛАКАТИ, -áчу, -еш. Наплакати, пролити багато сліз (Пт.).

НАПЛАСК, *присл.* Плазом (Ол.).

НАПЛІЄСТИ, -éту, -еш. Наплести, наговорити багато зайвого, навігадувати (Пр.).

НАПЛІЧНИК, -йка, ч. Рюкзак (Пр.).

- НАПЛЬОТКУВАТИ**, -юю, -еш. Нарозпускати плиток (Ол.).
- НАПО́ЗІР**, *присл.* Здається, начебто, на перший погляд. – **Напозір** Сбнце кру́тится наоко́бло Зе́млі, а о́но то не так, бо Зе́мля кру́тится наоко́бло Сб́нця (Пр.).
- НАПОЛЄО́НОК**, -нка, ч. «Наполеон», вид торта, перекладеного кремом або варенням (Пт.).
- НАПОМА́ЦКЫ**, *присл.* Навпомацки, за дотиком (Пр.).
- НАПОМИНА́ТИ**, -йнам, -аш. Нагадувати, бути схожим на когось або на щось (Ол.).
- НАПОМНУ́ТИ**, -омну, -еш. Нагадати, пригадати комусь щонебудь (Ол.).
- НАПОПЕ́РЕК**, *присл.* Упоперек, поперек чогось (Пр.).
- НАПОПРЕ́НИЙ**, -а, -е. Наперчений (Пр.).
- НАПОПРІ́ТИ**, -опрю, -иш. Наперчити. – **Напо́прій**, Пётре, **вєпра по́прьом** (*скоромовка*) (Ол.).
- НАПОРИ́СТІ**, *присл.* Рішуче, завзято (Пр.).
- НАПОРИ́СТІСТ**, -о́сти, *жс.* Рішучість, завзятість у досягненні мети (Пт.).
- НАПОРОШУВА́ТИ**, -юю, -еш. Натрушувати, розсипати щось сипке (Ол.).
- НАПОСІ́ДЛІВИЙ**, -а, -е. Настирливий, надокучливий (Пр.).
- НАПОТИ́ТИСЯ**, -о́чуся, -о́тишся. Попітніти над чимось, напрацюватися (Ол.).
- НАПО́ХВАТ**, *присл.* Напохвати, під рукою, у стані готовності (Пр.).
- НАПОЧА́ТОК**, *присл.* Для початку, спочатку (Ол.).
- НАПОЧЕКА́НЮ**, *присл.* Терміново, негайно, відразу. – **Направ** мі напочека́ню чере́вікы (Ол.).
- НАПРА́ВА**, -ы, *жс.* 1. Ремонт, лагодження. – **Няньо** одда́ли до на́правы о́бутя. 2. Начинка (Ол.).
- НАПРАВИ́ТИ**, -авлю, -авиш. Відремонтувати, полагодити (Ол.).
- НАПРА́ВЦЯ**, -і, ч. Ремонтник (Ол.).
- НАПРАВ'Я́ТИ**, -ав'ям, -яш. 1. Ремонтувати, лагодити. 2. Начиняти, наповнювати начинкою. – **Кы́шкы** на́прав'я́ют ка́шом з кы́рвйом (Ол.).
- НАПРАКТИКУВА́НИЙ**, -а, -е. Досвідчений, який добре напрактикувався (Пр.).

- НАПРА́СНИЙ**, -а, -е. Гнівний, сердитий, горячковий. – **То на́прасний па́рбо́к, з ним ся не набесі́дуєш** (Пт.).
- НАПРАСУВА́НИЙ**, -а, -е. Випрасуваний (Рс.).
- НАПРИКІ́НЦИ**, *присл.* Під кінець, вкінці (Пр.).
- НАПРИКЛЯ́ЧКЫ**, *присл.* Навколішки, улякши на коліна (Пр.).
- НАПРИСЯ́ДКЫ**, *присл.* Навприсядки (Пр.).
- НАПРЫ́СКАТИ**, -ы́скам, -аш. *Док. вид* до **НАПРЫ́СКУВА́ТИ**. Набризкати (Ол.).
- НАПРЫ́СКУВА́ТИ**, -юю, -еш. Набризкувати; наливати таким чином, щоб рідина розліталася дрібними краплями (Ол.).
- НАПРОВАДЖА́ТИ**, -а́джам, -аш. Наводити, спрямовувати кого-небудь на щось (Пт.).
- НАПРО́ДАЙ**, *присл.* На продаж. – **Газді́ньо, што ма́те на́продай?** – **Мам на́продай ма́сло, яйця, мо́локо** (Пр.).
- НАПРО́ЛОМ**, *присл.* Напролом, незважаючи ні на що (Рс.).
- НА́ПРОСТ**, *присл.* Прямо, навпростець (Рс.).
- НАПРО́ТИВ**, *присл.* Навпроти, із протилежного боку (Пр.).
- НАПРУ́ГО**, *присл.* Враз, раптово (Ол.).
- НАПУШЕ́НИЙ**, -а, -е. Зарозумілий, неприступний (Св.).
- НАП'Я́ТНУВА́НИЙ**, -а, -е. Затаврований, із клеймом на обличчі (Пр.).
- НАРАБУВА́ТИ**, -юю, -еш. Награбувати (Ол.).
- НА́РАЗ**, *присл.* Раптом, враз, зненацька, несподівано (Пр.).
- НАРА́ЗІ**, *присл.* Поки що, тим часом (Ол.).
- НАРВА́НЕЦ**, -нця, ч. Неврівноважена, непевна людина, на яку не можна розраховувати (Пр.).
- НАРВА́НИЙ**, -а, -е. Запальний, невірноважений; непевний (Пр.).
- НАРЕ́КТИ**, -эчу, -еш, -е. Назвати (Пр.).
- НАРЕ́ЧИ**, -эчу, -еш. Те саме, що **НАРЕ́КТИ** (Пр.).
- НАРЫ́БОК**, -бка, ч. Молодий приплід у риб (Пр.).
- НАРЫ́СУВА́НИЙ**, -а, -е. Намальований звичайним (не кольоровим) олівцем (Пр.).
- НАРЫ́ХТУВА́ТИ**, -юю, -еш. Наготувати (Ол.).
- НА́РІД**, -о́ду, ч. Народ, жителі країни (Св.).
- НАРОДЖЫ́НЯ**, -я, с. Народження (Пт.).
- НАРОДОВЕ**, -о́го, с. Подарунок новонародженому (Ол.).

НАРО́СТОК, -тка, ч. Наріст, те, що наросло, утворилося на якійсь поверхні (Пр.).

НАРО́СЦІЖ, *присл.* Навстіж. – **Отвор там двєрі нарóсціж** (Ол.).

НАРОЩЫ́НЯ, -я, с. Нарощення (Пн.).

НА́РТЫ, нарт, *мн.* Лижі (Рс.).

НА́РТЯР, -яра, ч. Лижник (Пр.).

НАРУ́БЫ, *присл.* Навиворіт. – **Облюк-єм кошєлю нару́бы** (Ол.).

НАРУ́ЧА, -ати, с. Оберемок. – **Прінес мі нару́ча дров** (Ол.).

НАРУША́ТИ, -ушам, -аш. Порушувати (Пр.).

НАРУШЫ́ТЕЛЬ, -єля, ч. Порушник (Ол.).

НАРУШЫ́ТИ, -ую, -єш. *Док. вид* до **НАРУША́ТИ**. Порушити (Пр.).

НАСАДЖЫ́НЯ, -я, с. Посадка, посаджені дерева або городні рослини (Пр.).

НАСАДЖУВА́ТИ, -ую, -єш. 1. Висаджувати, садити певну кількість чого-небудь. 2. Класти квочку на яйця, щоб висиділа курчат. 3. Настромлювати на що-небудь (Пр.).

НАСАМКО́НЕЦ, *присл.* Насамкінець, наостанок (Пр.).

НАСЫ́ПА, -ы, *ж.* Земля, насипана вздовж зовнішньої стіни хати (Св.).

НАСІ́ДКА, -ы, *ж.* Самка птаха, що висиджує потомство (Пр.).

НАСІ́ДОК, -дка, ч. Засиджене квочкою яйце (Рс.).

НАСІ́НЯ, -я, с. 1. Насінина, окреме зерно плоду. 2. Насіння, велика кількість насінин (Св.).

НАСІНЬО́ВІЙ, -а, -е. *Прикм.* до **НАСІ́НЯ**. Насінневий (Св.).

НАСКРЄ́БЧЫ, -эбчу, -єш. *Док. вид* до **СКРЄ́БЧЫ**. Начистити картоплі. – **Наскрєбч груль на вечєру** (Ол.).

НАСМАРУВА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до **НАСМАРУВА́ТИ**. Намашений (Ол.).

НАСМАРУВА́ТИ, -ую, -єш. Намастити жиром (Ол.).

НАСМОТРІ́ТИСЯ, -отрюся, -ишся. Надивитися (Ол.).

НАСНОВУВА́ТИ, -ую, -єш. 1. Намотувати нитки. 2. Робити основу полотна (Ол.).

НАСНУВА́ТИ, -ую, -єш. Наснувати, намотати на що-небудь (*напр.*, нитки або павутину). – **Па́йонк наснує пайончы́ну за па́ру го́дин** (Ол.).

НАСПА́К, *присл.* Навиворіт, по-іншому, з протилежного боку (Ол.).

НАСПІ́ЛКУ, *присл.* Спільно, для спільного обробітку (про землю) (Пн.).

НАСПРОВАДЖА́ТИ, -аджам, -аш. Наскликати, понаводити (*напр.*, гостей) (Ол.).

НА СТА́ЛО, *присл.* Назавжди, постійно (Ол.).

НАСТЫ́ЛКА, -ы, *ж.* Настил, поверхня, утворена з настелених дощок чи іншого матеріалу (Св.).

НАСТОЯ́ТЕЛЬ, -єля, ч. 1. Ігумен чоловічого монастиря. 2. Керівник бурси або інтернату для учнів середніх шкіл (Ол.).

НАСТРАШЭ́НИЙ, -а, -е. Наляканий, настраханий (Ол.).

НАСТРЫ́ЧЫ, -йжу, -єш. Настригти певну кількість (*напр.*, вовни з овець) (Пр.).

НАСТРЫ́Т, *присл.* Назустріч, навстріч; навпроти (Ол.).

НАСЯКА́ТИ, -якат. Вбирати в себе, насичуватися (Ол.).

НАСЯКНУ́ТИ, -якне. Просякнути (Ол.).

НАТВЭ́РДО, *присл.* Круто (про зварене яйце). – **Зварыла мі ййця натвэ́рдо** (Ол.).

НАТЕСУВА́ТИ, -ую, -єш. Тешучи, виготовляти певну кількість чогось (Св.).

НАТЕ́ЧЫ, -эче. Натекти в певній кількості (про рідину) (Пр.).

НАТІ́НА, -ы, *ж.* Бадилля, гичка (Пт.).

НАТЫ́ЛЬО, *присл.* Настільки, до такого ступеня. – **Накільо ты вчєра був весєлий, наты́льо гнес хóдиш смўтний** (Пт.).

НАТІ́ВКО, *присл.* Стільки, в такій кількості. – **Єст іх наті́вко, же са́ми мо́жут то закінчы́ти** (Ол.).

НАТОВЧЭ́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до **НАТОВЧЫ**. 1. Натовчений. 2. Напханий, напакований. 3. Побитий (Пр.).

НАТОВЧЫ, -овчу, -єш. 1. Натовкти певну кількість; товчучи, виготовляти щось. – **Натовчы лєну в стўпі**. 2. Напхати, щільно наповнити чимось. 3. Відлущувати когось (Пр.).

НАТО́ТЧАС, *присл.* Тоді, в цей час (Пр.).

НАТРАФІ́ТИ, -афлю, -афиш. *Док. вид* до **НАТРАФЛЯ́ТИ** (Ол.).

НАТРАФЛЯ́ТИ, -афлям, -яш. 1. Натрапляти, наштовхуватися на кого-небудь; випадково, несподівано перестрівати когось. 2. Зустрічати перешкоди на шляху (Ол.).

НАТРЕ́ЗВО, *присл.* У тверезому стані; розважливо, без упереження. – **Розсўдме-ле то́то натрэ́зво** (Ол.).

НАТРЕПА́ТИ, -éпу, -éш. 1. Набити. – **Натре́пав-см хлопчы́ска**, **жебы́ ся не на́див на чу́дзы я́бка**. 2. Накласти забагато. – **Натре́пав совобы́ до драбня́ка до само́го ве́рха** (Ол.).

НАТРИСК, -йску, ч. Обливання водою з лікувальною метою (Пр.).

НАТРИСКУВА́ТИ, -у́ю, -éш. Обливатися водою за допомогою спеціального пристрою, під тиском (Пр.).

НАТРОЩЫ́ТИСЯ, -о́щуся, -ы́шся. Натурбуватися, наклонотатися; пам'ятати із сердечністю (Ол.).

НАТРУ́ТИ, -у́ю, -éш. Натруїти, знищити отрутою певну кількість когось (Пт.).

НАТРЯСА́ТИ, -ясам, -аш. Натрушувати певну кількість чогось; збивати плоди з дерев (Пр.).

НАТРЯ́СТИ, -ясу, -éш. Док. вид до **НАТРЯСА́ТИ**. Натрусити (Ол.).

НА-ТУ́-НА! Вигук, яким підкликають собаку: «**На-на!**» (Ол.).

НАТУ́РА, -ы, ж. Вдача, характер. – **В не́го та́ка нату́ра, же все ся зо вшыткбо́ сьмі́с** (Ол.).

НАТХНІ́НЯ, -я, с. Натхнення; творче піднесення душі (Пр.).

НАТЯГНІ́НЯ, -я, с. Набирання рідини трубами (Пр.).

НАТЯГУВА́ТИ, -у́ю, -éш. 1. Тягнути, робити пружним; розтягуючи, прикривати, затуляти що-небудь; витягувати в якому-небудь напрямку, випростувати (про шию). 2. Одягати, вбирати щось. 3. Усмоктувати в себе рідину, вологу. 4. Кепкувати з когось. – **Натяга́ли дівкы́ спо́кійно́го Ва́ня, чом він ся не же́нит** (Пр.).

НАТЯ́ТИ, на́тну, -éш. Нарізати ножицями або якимсь ріжучим інструментом (Пр.).

НАУДО́КЛА, присл. Навколо (Ол.).

НАУ́ШНИК, -йка, ч. 1. Малесенька подушка. 2. Виплетене накриття на вуха, що оберігає їх від морозу (Пт.).

НАФТАЛІ́НА, -ы, ж. Нафталін. – **Нафталі́ну вжива́ют про́ти мо́лів** (Пн.).

НАХАРКА́ТИ, -аркам, -аш. Наплювати (Пт.).

НА ХЫ́Б-ТРАФ (у знач. присл.). Навмання (Ол.).

НАХОДЖЫ́НЯ, -я, с. Знаходження, місце перебування (Рс.).

НАХРАМУВА́ТИ, -у́ю, -éш. Накульгувати; шкандибати (Ол.).

НАЦЕХУВА́НИЙ, -а, -е. Діспр. нас. мин. часу до **НАЦЕХУВА́ТИ**. Затаврований, позначений клеймом (Ол.).

НАЦЕХУВА́ТИ, -у́ю, -éш. Затаврувати, заклеювати (Ол.).

НАЦИГА́НИТИ, -а́ню, -иш. Набрехати (Пт.).

НАЦХУВА́ТИ, -у́ю, -éш. Позначити ціхою (Пн.).

НАЦЯПКА́ТИ, -я́пкат. Накрапати, повільно натекти. – **Наця́пкало по́вний го́рнец во́ды** (Пр.).

НА́ЧАС, присл. Вчасно, рано (Ол.).

НАЧЕ́ЛЬНИК, -йка, ч. Начальник (Св.).

НАЧЫ́НКА, -ы, ж. 1. Начинка (переважно м'ясо). 2. Здобна великодня булка (Пр.).

НАЧЫ́НЯ, -я, с. Посудина, кухонний посуд (Ол.).

НАЧЫ́ПІТИ, -ы́п'ю, -иш. Док. вид до **НАЧЫ́П'ЯТИ** (Ол.).

НАЧЫ́П'ЯТИ, -ы́п'ям, -яш. Начіплювати, чіпляти (Ол.).

НАЧО́РНО, присл. Не викінчуючи остаточно, в чорновому варіанті (Пт.).

НАЧУХА́ТИ, -у́хам, -аш. Натерти, намуляти (Пн.).

НАШЕПТА́ТИ, -éпчу, -éш. Док. вид до **НАШЕПТУВА́ТИ**.

1. Нашептати, сказати пошепки. 2. Наворожити. – **Нашепта́ла му што́си** (Пр.).

НАШЕПТУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **НАШЕПТУВА́ТИ** (Пр.).

НАШЕПТУВА́ТИ, -у́ю, -éш. 1. Говорити пошепки; таємно наговорювати. 2. Промовляти заклинання, чаклувати. – **То́ чы́ста воро́жка, зна́с нашептува́ти й на до́брі, й на зы́лі** (Пр.).

НАШЕПТУВА́Ч, -а́ча, ч. Той, хто нашіптує, наговорює (Пр.).

НАШИКУВА́ТИ, -у́ю, -éш. Наготувати, багато чого приготувати (Ол.).

НАШКІЦУВА́ТИ, -у́ю, -éш. Накреслити; приблизно накидати; запланувати (Ол.).

НАШКРЕБА́ТИ, -éбу, -éш. Перен. Нашкребти, зібрати певну кількість чогось (Ол.).

НАШПИЛЯ́ТИ, -йля́м, -яш. Нашпилювати, приколювати шпилькою (Пт.).

НА́ШТО, присл. Нащо, навіщо. – **На́што ми то́ гнес да́еш?** (Пт.).

НАШТО́ДЕН, присл. На щодень, для буднів. – **То́то убрáня мам нашто́ден** (Ол.).

НА́ШТОРЦ, присл. Сторч, сторчма (Рс.).

НА́ЩЕ, присл. Натще, на голодний шлунок (Пн.).

НАЩЕ́КА, -ы, ж. Гак на кінці дишла (Пр.).

НАЩЕСЕ́РЦЯ, присл. Натщесерце. Те саме, що **НА́ЩЕ** (Пн.).

- НАЯВ**, *присл.* Не приховуючи, не криючись, явно (Ол.).
- НЕБА́ЧНИ**, *присл.* Необачно, небережно. – **Неба́чні став-см му на но́гу** (Ол.).
- НЕБ'ЕСКА́ВИЙ**, -а, -е. Голубуватий (Пт.).
- НЕБ'ЕСКЫ́Й (СКП)**, -а, -е. Голубий, блакитний (Пт.).
- НЕБ'ЕСКО**, *присл.* Блакитно (Ол.).
- НЕ БЫ́ЛЕ-ЯК**, *присл.* Неабияк, непогано (Ол.).
- НЕ БЫ́ЛЕ-Я́КЫЙ (КП)**, -а, -е. 1. Незвичайний, не такий, як усі; не який-будь. 2. Видатний, який виділяється з-поміж інших (Ол.).
- НЕБЫ́ТЯ**, -я, с. Небуття, смерть. ✦ **ПІ́ТИ (ОДІ́ЙТИ) В НЕ-БЫ́ТЯ**. Відійти у вічність, перестати існувати, померти (Пр.).
- НЕ́БО**, -а, с. 1. Небо, видимий над поверхню землі повітряний простір. 2. Склепіння печі (Пр.).
- НЕБО́ЖА**, -а́ти, с. Бідолашка, бідна дитина (Пн.).
- НЕБО́РАК**, -а́ка, ч. Неборак, бідолаха, сарака (про нещасну або немічну людину) (Ол.).
- НЕБОРА́ЦТВО**, -а, с. Бідацтво (*співчутливе звертання до нещасної людини*) (Ол.).
- НЕБОРАЧЫ́СКО**, -а, ч. Те саме, що **НЕБО́РАК** (Ол.).
- НЕБОРА́ЧОК**, -чка, ч. *Змени.* до **НЕБО́РАК** (Ол.).
- НЕВЫ́ВЧАСУВА́НИЙ**, -а, -е. Невідстояний, недостиглий (Ол.).
- НЕВЛЮ́ДНИЙ**, -а, -е. Нелюдимий, який сторониться людей, відлюдько (Ол.).
- НЕВЛЮ́ДНО**, *присл.* Самотньо (Ол.).
- НЕГЛУ́БО́КИЙ**, -а, -е. Неглибокий, мілкий (Пр.).
- НЕГО́ДЫ́ВИЙ**, -а, -е. Негідний, поганий, підлий (Ол.).
- НЕГО́ДНИЙ**, -а, -е. Непридатний (Ол.).
- НЕГО́ЛТИЙ**, -а, -е. Неповороткий, повільний, незграбний у руках (Пр.).
- НЕГУ́СТОВНИЙ**, -а, -е. 1. Несмачний. 2. Некрасивий, позбавлений художнього смаку (Пр.).
- НЕДБА́ЛЕЦ**, -льця, ч. Недбайливець. *Див.* ще **НЕДБА́ЛЮХ** (Ол.).
- НЕДБА́ЛЮХ**, -ю́ха, ч. Недбайло, людина, яка байдуже ставиться до своїх обов'язків (Пт.).
- НЕДИСЦИ́ПЛІНУВА́НИЙ**, -а, -е. Недисциплінований (Пр.).

- НЕЖЫ́ЗНИЙ**, -а, -е. Неврожайний, неродючий. – **На не-жы́зных гру́нтах тя́жко бы́ло чо́гось до́робі́тися** (Пр.).
- НЕЗАРА́ДНИ́СТ**, -о́сти, ж. Безпорадність, безпомічність (Ол.).
- НЕЗДА́РНІ**, *присл.* Невміло, незграбно (Пн.).
- НЕЗДА́РНИ́СТ**, -о́сти, ж. Неповороткість, незграбність (Пн.).
- НЕЗЛЮ́ДНИЙ**, -а, -е. Те саме, що **НЕВЛЮ́ДНИЙ** (Ол.).
- НЕЗНА́ЛИЙ**, -а, -е. Незнаний, невідомий, не властивий ко-мусь (Св.).
- НЕКОНЕ́ЧНИЙ**, -а, -е. Необов'язковий, не конче потрібний (Пт.).
- НЕКОНЕ́ЧНІ**, *присл.* Необов'язково, без потреби (Пт.).
- НЕКО́РИСТ**, -і́сти, ж. Невигода, шкода, збитки (Ол.).
- НЕКО́РИ́СТНІ**, *присл.* Невигідно, некорисно (Ол.).
- НЕКОРО́НУВА́НИЙ**, -а, -е. Некоронований, який фактично має владу, але офіційно нею не наділений (Рс.).
- НЕКРАЙО́ВИЙ**, -а, -е. Негутешний, закордонний (Пр.).
- НЕЛА́ДНИЙ**, -а, -е. Негарний, некрасивий, невродливий (Ол.).
- НЕЛА́ДНІ**, *присл.* Негарно, некрасиво, недобре. – **Нела́дні, Пётре, з тво́йой стра́ны** (Ол.).
- НЕМЕШКА́ЛЬНИЙ**, -а, -е. Нежитловий (про будинок або квартиру) (Ол.).
- НЕМІ́ЛІ**, *присл.* 1. Прикро, неприємно. 2. Незичливо, непри-хильно (Пн.).
- НЕМИЛОСЕ́РНИЙ**, -а, -е. Безсердечний, безжалісний (Пр.).
- НЕМИЛОСЕ́РНІ**, *присл.* Немилосердно, суворо, жорстоко, безсердечно (Пр.).
- НЕНАВИ́СТНИК**, -і́ка, ч. 1. Людина, яка всіх ненавидить, нікого не любить. 2. Чоловік, якого ніхто не любить (Пр.).
- НЕНАВИ́СТНИ́ЦЯ**, -і, ж. *Жін.* до **НЕНАВИ́СТНИК** (Пр.).
- НЕНАЖЕ́РТНИЙ**, -а, -е. Ненажерливий (Ол.).
- НЕНАЙГІ́РШИЙ**, -а, -е. Не зовсім поганий; досить добрий, добродушний (Пр.).
- НЕНАЙЛІ́ПШЕ**, *присл.* Не найкраще; не найкращим чином (Пт.).
- НЕНАЙЛІ́ПШИЙ**, -а, -е. Не найкращий, поганий (Пт.).
- НЕНАЯ́ДЛИЙ**, -а, -е. Ненаситний, ненажерливий (Пт.).
- НЕНД́ЗА**, -ы, ж. 1. Біда, нужда, злидні. – **Ненд́за бы́ тя з'їла!** 2. Воші. – **Кўсат тя ненд́за** (Пн.).

НЕОБГРУНТУВА́НИЙ, -а, -е. Необронтований, позбавлений доказів (Пр.).

НЕОБГРУНТУВА́НИ, *присл.* Необронтовано (Пр.).

НЕОГРАНИЧЕ́НИЙ, -а, -е. Необрмежений (Пр.).

НЕОГРАНИЧЕ́НИ, *присл.* Необрмежено (Пр.).

НЕОКРЕСА́НИЙ, -а, -е. 1. Необртесаний, необроблений.

2. *Перен.* Некультурний, неосвічений, невихований (Пр.).

НЕОМА́ЛЬ, *присл.* Майже, мало не... (Ол.).

НЕОМЫ́ЛЬНИЙ, -а, -е. Непогрішний, непогрішимий (Ол.).

НЕОМЫ́ЛЬНИ, *присл.* Непогрішно, безпомилково (Ол.).

НЕОМЫ́ЛЬНИСТ, -ости, *ж.* Непогрішність (Ол.).

НЕОПРЕ́НИЙ, -а, -е. Неоперений (Пр.).

НЕОСВОЕ́НИЙ, -а, -е. Неприручений (Ол.).

НЕОСТА́ТНИЙ, -я, -е. Не найгірший, ще чогось вартий (Пр.).

НЕОФІТ, -іта, *ч.* 1. Кожний новонароджений. 2. Єврей, що прийняв християнство (Пр.).

НЕОЧІКУВА́НИЙ, -а, -е. Неочікуваний, несподіваний (Пн.).

НЕОШАЦУВА́НИЙ, -а, -е. Неоцінений (Рс.).

НЕПАМ'Я́ТНИЙ, -а, -е. Дуже древній, який походить із незапам'ятних часів (Пр.).

НЕПА́РИСТИЙ, -а, -е. Непарний; який не ділиться на дві рівні частини (Пр.).

НЕПЛА́ТНИЙ, -а, -е. Безплатний, який не потребує оплати; який не одержав винагороди (Пр.).

НЕПОВОДЖЫ́НЯ, -я, *с.* Невезіння, невдача (Ол.).

НЕПОЗІ́РНИЙ, -а, -е. Негарний, неприємний на вигляд (Пр.).

НЕПО́КІЙ, -ою, *ч.* Неспокій, відчуття тривоги (Пт.).

НЕПОКОНА́ЛЬНИЙ, -а, -е. Непереможний (Пр.).

НЕПОНЯ́ТЛИВИЙ, -а, -е. Нетямущий, тупий, нерозвинутий, розумово відсталий (Пр.).

НЕПОПЛА́ТНИЙ, -а, -е. Неприбутковий, невігідний (Ол.).

НЕПОЧТІ́ВИЙ, -а, -е. Непоштивий, невихований (Св.).

НЕПРЕДВИДЖЕ́НИЙ, -а, -е. Непередбачений (Пт.).

НЕПРОСЬВІ́ЧЕНИЙ, -а, -е. Неосвічений, неграмотний (Пт.).

НЕПУНКТУА́ЛЬНИ, *присл.* Неточно (Ол.).

НЕПУНКТУА́ЛЬНИСТ, -ости, *ж.* Неточність (Ол.).

НЕРА́Д, -ада, -аде. Який не виявляє радості, задоволення від чого-небудь (Ол.).

НЕРВІ́ЦЯ, -і, *ж.* Нервове захворювання (Ол.).

НЕСВО́ЙО, *присл.* Ніяково. – **Чу́юся ту несво́йо** (Рс.).

НЕСЬЛЮ́БНИЙ, -а, -е. 1. Позашлюбний. 2. Неодружений (Рс.).

НЕТА́КТ, -акту, *ч.* Нетактовність, відсутність такту в поведінці (Пр.).

НЕТОЛЕ́РАНЦІ́Я, -ії, *ж.* Нетолерантність; невизнання інших релігійних переконань, фанатизм (Пр.).

НЕТРА́ФНИЙ, -а, -е. 1. Невправний, невлучний. – **Нетра́фний ви́стріл**. 2. Невдалий. – **Нетра́фна назва** (Ол.).

НЕТРА́ФНИ, *присл.* 1. Невправно, невлучно. 2. Невдало, помилково (Ол.).

НЕВРА́ФНИСТ, -ости, *ж.* Невправність, неміткість (Ол.).

НЕТРУ́ДНИ, *присл.* Неважно, досить легко (Пр.).

НЕУЦТІ́ВИЙ, -а, -е. Невихований, нечемний (Рс.).

НЕУЦТІ́ВИСТ, -ости, *ж.* Невихованість, нечемність (Рс.).

НЕУЦТІ́ВО, *присл.* Невиховано, нечемно, непоштиво (Ол.).

НЕФА́РБУВА́НИЙ, -а, -е. Непофарбований (Пр.).

НЕХЛЮ́Й, -юя, *ч.* Неохайний чоловік, нечупара (Ол.).

НЕХЛЮ́ЙКА, -ы, *ж.* Жін. до **НЕХЛЮ́Й** (Ол.).

НЕХЛЮ́ЙНИ, *присл.* Неохайно, нечупарно (Ол.).

НЕХТЯ́ЧЫ, *присл.* Нехотючи, ненавмисно, ненароком (Ол.).

НЕЦКА, -ы, *ж.* Видовбане із пня корито для купання дітей (Пр.).

НЕЦЮПА́НИЙ, -а, -е. Нецілований (Пт.).

НЕ́ЧАС: ПО НЕЧА́СІ. Згодом, через якийсь час. – **Вшы́тко бы-м зна́ла по неча́сі** (Пн.).

НИ, част. Ні. – Глінско́го ро́ку не бы́ло ни ка́шы, ни па́шы.

♦ **НИ СЛУ́ХУ, НИ ДУ́ХУ**. Нема звістки. ♦ **НИ С ТО́ГО, НИ С СЬО́ГО**. Несподівано, нежданно. ♦ **НИ ТОТ, НИ ТА́МТОТ**.

Ні цей, ні той (Ол.).

НИВЕ́ЧЫТИ, -эчу, -ыш. Руйнувати, нищити (Ол.).

НИ́ГДА, *присл.* Ніколи (Пт.).

НИ́Ж, но́жа, но́жом, *ч.* Ніж. – **Тот ниж ма о́стре ле́зо** (Ол.).

НИ́КУС, *присл.* Нітрішки (Св.).

НИ́М, *пор. спол.* Доки, перш ніж, перед тим як. – **Ним то зро́бити, то кра́ще до́брі подума́ти** (Ол.).

НИНА́ШТО, *присл.* Нінащо, нанівець. *Див.* ще **НА́НИЧ** (Пр.).

НІХТО, нікого, -óму, -óго, ніким, на ніким, *займ.* Ніхто (Пр.).

НИЧ, *займ.* Ніщо, нічого. – **Не мам нич, не дбам нич, вшýтко ми вода забрала** (*нар. пісня*) (Ол.).

НИЧЫЙ, ничыя, ничы́е; -йóго, -ыйой, -йóго, *займ.* Нічий, нічия, ніче (Пр.).

НИШТО, ничóго, -óму, нічым, на нічым, *займ.* Ніщо (Пр.).

НИЩЫТИ, ніщу, -ыш. Нищити; убиваючи, топчучи, ламаючи, позбавляти когось життя, припиняти чиесь існування (Пр.).

НИЯК, *присл.* Ніяк, жодним способом (Пр.).

НИЯКЫЙ (КІ), -а, -е; -óго, -якой, -óго, *займ.* Ніякий, ніяка, ніяке; ні той, ні цей (Пр.).

НИЯКО, *присл.* Ніяково, незручно (Пр.).

НИВ, нóв'я, ч. Фаза місяця, коли його освітлена частина має вигляд вузького серпа (Св.).

НИ́ДА, *присл.* Ніколи (Пн.).

НИКЕЛЮВА́НИЙ, -а, -е. Нікельований, покритий нікелем (Рс.).

НИКЕЛЬО́ВИЙ, -а, -е. Нікелевий, виготовлений із нікелю (Рс.).

НИ́МА, *присудк. сл.* Нема, немає. – **Німа татця дóма** (Рс.).

НО. 1. *Прот. спол.* Але; тільки. 2. *Прот. част.* Ні. 3. *Спону́к част.* Ну! (Пт.). **НО-ЖЕ!** Ну ж бо! (Ол.).

НОЖЕ́НЬКЫ, -ньок, *мн.* *Змениш.-пестл.* Ніженьки (Пр.).

НОМІНА́ЦІЯ, -ії, *ж.* Призначення на високу службу посаду (Пр.).

НОНА́ШКА, -ы, *ж.* Хресна мати (Пр.).

НОНА́ШКО, -а, ч. Хресний батько (Пр.).

НО́НЫ, -ых, *мн., займ.* Ті, тамті. – **Но́ны дере́ва, што ле́жат під лісом, трéба звéзти до сéла** (Пр.).

НОНІ́ЮШ, -юша, ч. Ноніус, прилад із допоміжною шкалою на рухомій лінійці для точнішого вимірювання довжини (Пр.).

НОНША́ЛЯНЦІЯ, -ії, *ж.* Недбалість, брак уваги, безцеремонна свобода в одязі чи поведінці в товаристві (Рс.).

НОРМАЛІ́ЗУВА́НИЙ, -а, -е. Нормалізований (Пт.).

НОРМУВА́НИЙ, -а, -е. Визначений за певною нормою (Пт.).

НО́САЛЬ, -аля, ч. Носач, людина або тварина з великим носом (Пт.).

НОСА́ЛЬКЫ (НОСУ́ЛЬКЫ), -льок, *мн.* Ніздрі (Пр.).

НО́СЕЦ, -сця, ч. Носій, людина, що несе якусь ношу (Пн.).

НОТА́РІЮШ, -юша, ч. Нотаріус (Пр.).

НОТА́РУШ, -уша, ч. Те саме, що **НОТА́РІЮШ** (Пр.).

НО́ТЕС, -éса, ч. Записна книжка, блокнот (Пр.).

НОТЕ́СИК, -йка, ч. *Здрі́вн.* до **НО́ТЕС**. Блокнотик (Ол.).

НО́ЦНИК, -йка, ч. Нічний горщик (Пт.).

НО́ШЫ, нош, *мн.* Ноші (Пр.).

НОШЫ́НЯ, -я, с. Носіння, ношення (Ол.).

НО́ШТИ, *спону́к. сл.* Ану! Прошу. – **Но́шти, вóзте да́кус то́го!** (Ол.).

НУ́ДА, -ы, *ж.* Нудьга. – **Што за ну́да без робóты сідити!** (Св.).

НУ́ДЯР, -яра. Зануда, прикра людина (Св.).

НУ́ЖДА, -ы, *ж.* Те саме, що **НЕ́НДЗА** (Пр.).

НУМЕ́РОК, -рка, ч. Номерок, номерна перепустка на фабриці чи заводі (Пн.).

НУМЕ́РУВА́НИЙ, -а, -е. Нумерований (Пр.).

НУМІ́ЗМА́ТА, -ы, ч. НумізMAT, колекціонер монет (Пр.).

НУРКУВА́ТИ, -ую, -еш. Пірнати, занурюватись у воду, плавати під водою. – **Нико́лай нурку́є г воді прáві є́дну мину́ту** (Пр.).

НУ́РОК, -рка, ч. Водолаз (Пр.).

НУРЦЮВА́ТИ, -юю, -еш. Те саме, що **НУРКУВА́ТИ** (Ол.).

НУ́ТА, -ы, *ж.* 1. Нота, музичний звук певної висоти і графічний знак на його позначення. 2. Мелодія. – **Василь все сьпіват лем на є́дну ну́ту** (Ол.).

НЮ́Т, -а, ч. Заклепка; гвіздок, за допомогою якого, клепаючи з двох боків, скріплюють дві металеві речі (Пр.).

НЮТА́РКА, -ы, *ж.* Пристрій для виготовлення заклепок; пристрій для зварювання металу з допомогою заклепок (Пр.).

НЯ. 1. *Займ.* Мене. – **Як він ня почу́є, то він сой так рече: «Яке ж то дівча́тко по гóрах щебе́че?»** (*нар. пісня*). 2. *Част.* Ні. – **Не знаш то́го зі́ля? – Ня! Не знам** (Пн.).

НЯНІ́ОСЬО, -я, ч. *Змениш.-пестл.* до **НЯ́НЬО**. Татусь, татуньо (Пр.).

НЯ́НЬО, -я, ч. Батько, тато (Ол.).

О

ОБА, обох, -ом, -ома, на обох, числ. Обидва. – По обох берéгах рі́кы ро́сла гу́ста лозі́на (Ол.).

ОБАЛІТИ, -а́лю, -иш. Док. вид до **ОБАЛЯТИ**. Струсити, звалити, скинути. – **Обаль** мі па́ру я́блок (Ол.).

ОБАЛЯТИ, -а́лям, -яш. Струшувати, скидати (Ол.).

ОБАНДАЖУВА́НИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **ОБАНДАЖУВА́ТИ**. Забинтований (Пт.).

ОБАНДАЖУВА́НЯ, -я, с. 1. Матеріал для перев'язки: бинти, вата і т. п. 2. Дія за знач. **ОБАНДАЖУВА́ТИ**. Перев'язка (Пт.).

ОБАНДАЖУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Забинтувати (про рану) (Пт.).

ОБАРЧА́ТИ, -а́рчам, -аш. Обтяжувати, перевантажувати (Ол.).

ОБАРЧЕ́НИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **ОБАРЧА́ТИ**. Обтяжений (Ол.).

ОБАРА́НИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **ОБАРА́ТИ**. Зварений у лушпайці. – **Обаря́ний ко́мпір, обаря́на гру́ля а́бо обаря́на банду́рка** – то ест вшы́тко є́дно (Пн.).

ОБАРА́НОК, -нка, ч. Бублик (Пн.).

ОБАРА́ТИ, -а́рям, -яш. Варити в лушпині (про картоплю) (Пн.).

ОБАТУРА́ТИСЯ, -у́рюся, -ишся. *Знев.* Прийти до тями, прокинутися, збудитися (Пр.).

ОБВАЛЯ́ТИ, -а́лям, -яш. Див. **ОБАЛЯТИ** (Ол.).

ОБВИ́НІТЕЛЬ, -е́ля, ч. Обвинувач, людина, що звинувачує кого-небудь чи що-небудь у чомусь (Пт.).

ОБВИ́НІТЕ́ЛЬКА, -ы, ж. Жін. до **ОБВИ́НІТЕЛЬ**. Обвинувачка (Пр.).

ОБВІ́ДОК, -дка, ч. Ободок, лінія, яка окреслює або обрамлює що-небудь. – **Оголо́шє́ня з чо́рним обві́дком, а́бо кле́сїдра**, што ві́сит прикле́сна на до́шці (Ол.).

ОБВІ́ТРА́ТИ, -і́трам, -яш. Обвітрявати, обдувати, обвівати свіжим повітрям (Рс.).

ОБГОВО́РІ́НЯ, -я, с. Обговорювання (Рс.).

ОБГО́Н, -о́ну, ч. Дія за знач. **ОБГО́НЯТИ**. Обгін (Рс.).

ОБГО́НЯТИ, -о́ням, -яш. Обганяти, залишати когось позаду (Рс.).

ОБГО́РОДЖЫ́НЯ, -я, с. Огородження (Пт.).

ОБГАДА́ТИ, -а́дам, -аш. Док. вид до **ОБГАДУВА́ТИ** (Ол.).

ОБГАДУВА́ТИ, -у́ю, -еш. 1. Обговорювати щось. 2. Обмовляти когось (Ол.).

ОБГРУ́НТОВУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Обгрунтовувати, висувати на підтвердження чого-небудь переконливі факти, докази (Пт.).

ОБГРУ́НТУВА́НИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **ОБГРУ́НТУВА́ТИ**. Обгрунтований (Пт.).

ОБГРУ́НТУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Док. вид до **ОБГРУ́НТОВУВА́ТИ**. Обгрунтовувати, аргументувати (Пт.).

ОБДАРУВА́НИЙ, -а, -е. Наділений подарунками (Пт.).

О́БДАХ, -а́ху, ч. Дашок над дверима (Св.).

ОБДАШНІ́ЦЯ, -і, ж. Дахова ринва (Св.).

ОБДЕРА́ТИСЯ, -е́рамя, -ашся. Обдиратися, зношувати до краю свій одяг (Пр.).

ОБДЕ́РТИСЯ, -е́руся, -ешся. Док. вид до **ОБДЕРА́ТИСЯ**. – **Ва́ньо** ся дочы́ста обдер на тій службі (Пр.).

ОБДУ́КЦІ́Я, -и́ї, ж. Судово-лікарське обстеження померлого (Пр.).

ОБЕЗБА́РВНІ́ТИ, -а́рвню, -иш. Док. вид до **ОБЕЗБА́РВНІ́ТИ**. Обезбарвити (Св.).

ОБЕЗБА́РВНІ́ЯТИ, -а́рвням, -яш. Обезбарвлювати, позбавляти кольорів; робити щось однотонним, безбарвним, невиразним (Св.).

ОБЕЗВЛА́ДНЕ́НИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **ОБЕЗВЛА́ДНІ́ТИ** (Пр.).

ОБЕЗВЛА́ДНІ́ТИ, -а́дню, -иш. Док. вид до **ОБЕЗВЛА́ДНІ́ЯТИ** (Пр.).

ОБЕЗВЛА́ДНІ́ЯТИ, -а́дням, -яш. Позбавляти влади, сили, міцності (Пр.).

ОБЕЗЗА́РАЖА́ТИ, -а́жам, -аш. Знезаражувати (Пр.).

ОБЕЗКЫ́РВЛЯ́ТИ, -ы́рвлям, -яш. Обезкровлювати (Рс.).

ОБЕ́РАК, -а́ка, ч. Назва чоловічого верхнього одягу (Ол.).

ОБЕРА́ТИ, -е́рам, -аш. 1. Обирати у виборний орган, вибирати. 2. Чистити картоплю. – **Обер па́ру груль** (Ол.).

ОБЕ́РЛІХТ, -і́хта, ч. Кватирка (Св.).

ОБЕРОК, -рка, ч. Народний танець, який танцюють у протилежному, ніж звичайно, напрямку (Пр.).

ОБЕРТАНИЙ, -ого, ч. Лемківський народний танок (Ол.).

ОБЕРТЕН, -тня, ч. Передня частина воза, яка забезпечує поворот дишла. – **В обертен вбиватся кланіці** (Пр.).

ОБЕТОНУВАТИ, -ую, -еш. Забетонувати, покрити бетоном (Рс.).

ОБЗЕРАТИ, -эрам, -аш. Оглядати, приглядатися до чогось (Ол.).

ОБЫВАТЕЛЬ, -эля, ч. Громадянин (Рс.).

ОБЫВАТЕЛЬКА, -ы, ж. Громадянка (Рс.).

ОБЫВАТЕЛЬСТВО, -а, с. Державна власність (Рс.).

ОБЫРВУС, -уса, ч. Обідранець (Ол.).

ОБЫСХЛИЙ, -а, -е. *Дієпр. акт. мин. часу* до **ОБЫСХНУТИ**. Обсохлий (Пт.).

ОБЫСХНУТИ, -ысхну, -еш. Обсохнути, стати сухим (Пт.).

ОБИРАНИЙ, -а, -е. 1. Очищений, обібраний, із якого все знято. – **Не видно ані єдної грушки на дереві, вшїткы обібраны**.

2. Пограбований (Пр.).

ОБИД, -їду, ч. Сніданок, перше споживання їжі вранці (Пн.).

ОБИДАТИ, -їдам, -аш. Снідати, споживати їжу вранці (Пр.).

ОБИЗРИТИСЯ, -їзрюся, -ишся. Озирнутися, подивитися назад (Ол.).

ОБИЛЕНИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до **ОБИЛИТИ**. 1. Побілений. 2. Вибілений (про полотно). 3. *Перен.* виправданий (Св.).

ОБИЛИТИ, -їлю, -иш. *Док. вид* до **ОБИЛЯТИ** (Св.).

ОБИЛЯТИ, -їлям, -яш. 1. Білити вапном або крейдою (хату, припічок). 2. Вибілювати полотно на сонці. 3. *Перен.* виправдовувати, доказувати чиюсь невинність (Св.).

ОБИРУЧНИЙ: **ОБИРУЧНИЙ НІЖ**, -ого... -ожа, ч. Ніж із двома ручками. – **Обіручний ніж до струганя гбнтів** (Ол.).

ОБИЖДАТИ, -їжджам, -аш. 1. Їздячи, побувати в багатьох місцях. 2. Їхати дорогами, призначеними для об'їздів. 3. Привчати коня ходити в запряжці або під сідлом (Пр.).

ОБЛАДУВАТИ, -ую, -еш. Навантажити надміру, перевантажити (Рс.).

ОБЛАКЫ, -ів, мн. Хмари (Пн.).

ОБЛАП, -апу, ч. Метод укладання дерев'яної стіни (Ол.).

ОБЛЕЧЕНИЙ, -а, -е. Одягнений (Ол.).

ОБЛЕЧІНЯ, -я, с. Білизна (Св.).

ОБЛИЦІВКА, -ы, ж. Вибірنا цегла, призначена для викладання стін без штукатурення (Пр.).

ОБЛИЦЮВАНИЙ, -а, -е. Облицьований, покритий шаром іншого матеріалу для оздоблення або надання міцності (Рс.).

ОБЛІГ, -огу, ч. Переліг, поле, не оране й не оброблюване протягом кількох років (Пр.).

ОБЛІГАТИ, -ігат. Облягати, щільно прилягати. – **Сукенка м'я барз облігат** (Ол.).

ОБЛІГАЦІЯ, -ії, ж. Облігація, лотерейний білет або цінний папір, який дає прибуток у вигляді процентів (Рс.).

ОБЛІКАТИ, -ікам, -аш. Одягати, вбирати. – **Гнат як іщов на весіля, то облюк нове убраня** (Ол.).

ОБЛУПЛЯТИ, -уплям, -яш. Очищати від верхнього шару, покриття; обдирати, облущувати; чистити яйце (Рс.).

ОБЛУЩАТИ, -ущам, -аш. Очищати від лущиння (Пр.).

ОБЛЮБЛЯТИ, -юблям, -яш. Вибирати собі що-небудь до вподоби, відповідно до своїх бажань, до смаку (Пт.).

ОБЛЮЗУВАТИ, -ую, -еш. Попустити, ослабити; звільнити що-небудь сильно зв'язане (Ол.).

ОБЛЮЗУВАТИСЯ, -уюся, -ешся. Ослабнути, послабшати (Ол.).

ОБЛЯДЕР, -эра, ч. Перекинутий через хребет коня ремінь з упряжі (Пр.).

ОБЛЯДРА, -ы, ж. Бічна дошка, з одного боку плоска, а з іншого напівкругла (Св.).

ОБЛЯДРО, -а, с. Те саме, що **ОБЛЯДЕР** (Св.).

ОБЛЯМКА, -ы, ж. Облямівка, кайма (Пт.).

ОБЛЯМУВАНИЙ, -а, -е. Облямований, оздоблений каймою (Пт.).

ОБМАКАТИ, -акам, -аш, -ат. Мокнути зі всіх боків (Пр.).

ОБМАЦЮВАТИ, -іюю, -еш. Обмацувати, шупати з усіх боків, по всій поверхні (Пр.).

ОБМАЦЯНИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до **ОБМАЦЯТИ** (Пр.).

ОБМАЦЯТИ, -ацям, -яш. *Док. вид* до **ОБМАЦЮВАТИ**. Обмацати, прощупати (Пр.).

ОБОЙЧЫК, -ы́ка, ч. Ключиця у людини (Пр.).
ОБОЛОЧЫНА, -ы, ж. Пішва на перину (Пр.).
ОБОРОГ, -о́гу, ч. Оборіг, накриття для зберігання сіна, збіжжя у вигляді чотирьох вкопаних у землю дерев'яних стовпів з рухомим дахом, який можна піднімати або опускати (Пр.).
ОБОЯТНИЙ, -а, -е. Байдужий (Ол.).
ОБОЯТНІ, присл. Байдуже (Ол.).
ОБПЕЧИ, -е́чу, -е́ш. Обпекти, завдати опіків (Пр.).
ОБРЫДЖАТИ, -ы́джаш, -ат. Викликати відразу, огиду (Ол.).
ОБРЫДЖЫНЯ, -я, с. Відраза, огида (Ол.).
ОБРЫДІТИ, -ы́диш, -ит. Док. вид до **ОБРЫДЖАТИ** (Ол.).
ОБРЫХТУВАТИ, -ую, -еш. Обдурити когось (Пр.).
ОБРОДІТИ, -о́дит. Рясно вродити, дати багатий урожай (Пт.).
ОБСА́ДА, -ы, ж. 1. Прикріплення когось на постій у якомусь місці. 2. Надання акторові ролі у п'єсі. 3. Загал акторів театру, зайнятих у виставі (Пт.).
ОБСКУ́РНО, присл. Підло, марно, погано (Пр.).
ОБТАРГА́ТИ, -а́ргам, -аш. Обірвати, обскубти. – **Обтарга́ли пра́ві вшы́ткы те́ркы, не да́ли ся дочека́ти моро́зу** (Пт.).
ОБТІ́СЛО, присл. Щільно (Ол.).
ОБУВА́ТИ, -у́вам, -аш. Взувати (Св.).
ОБУ́ВОК, -вка, ч. Взуття. – **Тре́ба купі́ти на зи́му да́кий обу́вок, же́бы бы́ло в чім ході́ти** (Пр.).
ОБУГЛІ́ТИ, -у́глит. Док. вид до **ОБУГЛЯ́ТИ**. Обвуглити, обпалити (Рс.).
ОБУГЛІ́ТИСЯ, -у́глитсѧ. Обвуглитися, обгоріти (Рс.).
ОБУГЛЯ́ТИ, -у́глям, -яш. Обвуглювати, обпалювати (Рс.).
ОБУК, -у́ка, ч. Вигнутий над возом дугою ліщиний прут, на який натягувалося шатро (Пр.).
ОБУ́ТЯ, -я, с. Те саме, що **ОБУ́ВОК** (Ол.).
ОБУ́ЧОК, -чка, ч. Широкий дерев'яний обруч у ситі, обідок (Пт.).
ОБХУ́ДНИЙ, -а, -е. Схудлий, змарнілий (Рс.).
ОБЦАС, -а́су, ч. Каблук (Пр.).
ОБЦЕ́НЫГЫ, -і́в, мн. Обценьки, знаряддя для витягування цвяхів (Рс.).
ОБЧИ́Й, -а, -е. Чужий, не свій (Пр.).

ОБЧЫ́ЗНА, -ы, ж. Все те, що є чуже, що не належить своєму народові (Пр.).
ОБ'ЯВЛІ́НЯ, -я, с. Об'ява, оголошення (Пр.).
ОВАРУНКУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ОВАРУНКУВА́ТИ** (Ол.).
ОВАРУНКУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Обумовити, зумовити; поставити свої умови (Ол.).
ОВИ́ЯЧ, -я́ча, ч. Обмотка, довга смуга цупкої тканини, якою солдати обмотували ноги від черевиків до колін (Ол.).
ОВІ́ЧЕ́НЬКЫ, присл. Зовсім (Пт.).
ОВІ́ЯТИ, -і́ям, -яш. Віянням відділяти зерно від половы, лущиння, пилу (Св.).
О́ВОЦ, -о́цу, ч. Те саме, що **О́ВОЧ** (Рс.).
О́ВОЧ, -о́ча, ч. Фрукт, плід садового дерева або куща (Пт.).
ОВОЧА́РНЯ, -і, ж. Крамниця з фруктами (Пт.).
ОВОЧА́РСКИЙ (СКІ), -а, -е. Садівницький (Пт.).
ОВОЧА́РСТВО, -а, с. Садівництво (Ол.).
О́ВТАР, -а́ря, ч. Вівтар (Св.).
О́ВЧАР, -а́ря, ч. Вівчар (Пн.).
О́ГАР, -а́ря, ч. Недопалок цигарки. – **Да́й ми́ потягну́ти раз ога́ря** (Ол.).
О́ГАРОК, -рка, ч. Недогарок (Ол.).
ОГВА́РІ́ТИ, -а́рю, -иш. Док. вид до **ОГВА́РЯ́ТИ**. Обмовити когось. – **Су́сіда огва́рила́ мя́ по се́лі** (Ол.).
ОГВА́РКА, -ы, ж. Обмова (Пр.).
ОГВА́РЯ́ТИ, -а́рям, -яш. Обмовляти. Див. ще **ОБІ́АДУВА́ТИ** (Ол.).
О́ГЕН, о́гня, ч. Вогонь (Ол.).
ОГЫ́ДЛІ́ВИЙ, -а, -е. Огидний (Св.).
ОГО́РОД, -о́ду, ч. Город (Пт.).
ОГОРО́ДЕЦ, -дця, ч. Змени. до **ОГО́РОД**. Городчик (Пт.).
ОГОРОДИ́НА, -ы, ж. Городиня (Св.).
ОГОРОДНІ́ЦТВО, -а, с. Городництво (Св.).
ОГО́РТА́ТИ, -о́ртом, -аш. Підгортати (картоплю). – **Тре́ба жо́в огорта́ти банду́ркы** (Пр.).
ОГРЫ́ЗОК, -зка, ч. Недогризок (Пр.).
ОГРІ́БА́ТИ, -і́бам, -аш, -ат. Те саме, що **ОГО́РТА́ТИ** (Пн.).
ОГРІ́ВАЧ, -а́ча, ч. Залізна піч, з якої нагріте повітря трубами надходить до квартир (Пр.).

ОГРОМ, -ому, ч. Велич, великі розміри (Пр.).
 ОГУРКОВИЙ, -а, -е. Огірковий (Ол.).
 ОГУРОК, -рка, ч. Огірок. – Квашений огурок (Ол.).
 ОГУРОЧОК, -чка, ч. *Змени.* до ОГУРОК. Огірочок (Ол.).
 ОГУРЧЫНА, -ы, ж. Огірчиння, огіркове бадилля (Пт.).
 ОГЕР, -эра, ч. Огир, некастрований кінь (Пр.).
 ОГІН, -она, ч. Хвіст. – Пес мырдже огіном (Пт.).
 ОГМАТВАТИ, -атвам, -аш. Обплутати (Пр.).
 ОГОНЕК, -нка, ч. Черга людей. – Стан в огонку за цукрьом (Рс.).
 ОГОНИК, -йка, ч. *Змени.* до ОГІН. Хвостик (Ол.).
 ОГОНІСКО, -а, с. *Зруб.* до ОГІН. Хвостисько (Ол.).
 ОГОНЯСТИЙ, -а, -е. Хвостатий (Ол.).
 ОГУЛОМ, *присл.* Загалом (Рс.).
 ОГУЛЬНІ, *присл.* Загально (Рс.).
 Од, *прим.* Від. – Од початку до кінця стояла недалєко од него (Пр.). Од вчэра (*у знач. присл.*). Від учора. Од гнёска (*у знач. присл.*). Віднині, від сьогодні (Ол.).
 ОББЕЧАТИ, -эчу, -ыш. *Знев.* Відплакати, вдосталь поплакати (Рс.).
 ОББІДЫ, *присл.* У крайньому разі (Ол.).
 ОБВАДИТИ, -аджу, -адиш. Розпрягти (коня), відв'язати (корову) (Пр.).
 ОБВИДЖАТИ, -иджам, -аш. Відвідувати когось (Ол.).
 ОБВИДЖЫНЯ, -я, с. Дія за знач. ОБВИДЖАТИ. Відвідвання (Ол.).
 ОБВИДИНЫ, -ідин, *мн.* Відвідини (Ол.).
 ОБВІР'Я, -я, с. Одна з двох вертикальних опор, між якими вставлено двері; одвірок (Св.).
 ОБГРАНИЧАТИ, -ічам, -аш. Відмежовувати. – Єдно од другого одграничати (Пр.).
 ОБГРАНИЧЫНЯ, -я, с. Відмежування, розмежування (Пр.).
 ОБГРАНИЧЫТИ, -ічу, -ыш. *Док. вид* до ОБГРАНИЧАТИ. Відмежувати (Рс.).
 ОБГРЭБСТИ, -эбу, -еш. Відкинути лопатою, граблями чи руками (Рс.).
 ОБГРЫЗОК, -зка, ч. Відгризений шматок (Пт.).
 ОБДАЛЯ, *присл.* Оддалік, із далекої відстані, здалека (Пр.).

ОДДІЛЬНИЙ, -а, -е. Окремий; який відділяє що-небудь (Пр.).
 ОДДІЛЬНІ, *присл.* Окремо, нарізно (Пр.).
 ОДДЛУБАТИ, -убам, -аш. Відколупати, видовбати (Ол.).
 ОДЕДЖА, -ы, ж. Одяг, одежа; білизна (Рс.).
 ОДЕЖЫНА, -ы, ж. Одежина, вбрання бідної людини; одяг нижчої якості (Рс.).
 ОДЖЫВИТИ, -ыв'ю, -иш. *Док. вид* до ОДЖЫВ'ЯТИ (Пт.).
 ОДЖЫВ'ЯТИ, -ыв'ям, -яш. Посилено годувати (Пт.).
 ОДЖЫВ'ЯТИСЯ, -ыв'ямся, -яшся. Добре харчуватися (Пт.).
 ОДЗЭМОК, -мка, ч. 1. Дерево від пня. 2. *Перен.* Опецьок (про товсту й невисоку на зріст дитину) (Пр.).
 ОДЗЫВ, -ыву, ч. Відгук, відповідь на чий-небудь поклик (Ол.).
 ОДЗЫВАТИСЯ, -ывамся, -ашся. Відгукуватися, давати про себе знати (Ол.).
 ОДЗЮБУВАТИ, -ую, -еш. Сапати, обсапувати (Ол.).
 ОДЫЛОВАНЯ, -я, с. Дія за знач. ОДЫЛОВАТИ. Настеляння підлоги (Пр.).
 ОДЫЛОВАТИ, -юю, -еш. Покласти підлогу (Пр.).
 ОДКАЗАТИ, -ажу, -еш. Переказати, повідомити. – Гей, а ты выжав і пов'язав, гей, а до мене не одказав (*нар. пісня*) (Ол.).
 ОДКАЛЬ, *присл.* Звідки. – Одкаль-сте? (Ол.).
 ОДКАЛЬСИ, *присл.* Звідкілясь. – Одкальси прилітают до нас гуси (Пр.).
 ОДКВИТАТИ, -итат. Відцвітати, переставати цвісти (Ол.).
 ОДКВИТНУТИ, -итне. *Док. вид* до ОДКВИТАТИ. Відцвісти. – Яблін одквітла і юж сут зав'язкы (Ол.).
 ОДКОЛІ, *присл.* 1. Відколи, з якого часу. – Одколі ты так тяжко хворіш, Пётре? 2. Відтоді як, з тих пір як. – Одколі прийшов-ем ту, прэстав-ем хворіти (Пр.).
 ОДКОРКУВАНИЙ, -а, -е. Відкупорений (Ол.).
 ОДКОРМЭНИЙ, -а, -е. 1. *Дієпр. нас. мин. часу* до ОДКОРМИТИ. Відгодований на м'ясо або сало. 2. Гладкий, угодований (Пр.).
 ОДКОРМИТИ, -орм'ю, -иш. *Док. вид* до ОДКОРМ'ЯТИ. Відгодувати (Пр.).
 ОДКОРМИНЯ, -я, с. Дія за знач. ОДКОРМ'ЯТИ (Пр.).
 ОДКОРМ'ЯТИ, -орм'ям, -яш. Відгодовувати, вирощувати гладкими (про домашніх тварин або птицю) (Пр.).

- ОДКРЬІВКА, -ы, ж. Покришка на горщик (Пт.).
 ОДЛЁГЛІСТ, -бсти, ж. Відстань, віддаленість (Рс.).
 ОДЛОГ, -бга, ч. Те саме, що ОБЛІГ. – Зёмля лёжит одлогом (Ол.).
 ОДЛУПУВАТИ, -ую, -еш. Відколупувати, відколювати (Ол.).
 ОДЛЮДОК, -дка, ч. Відлюдник, відлюдько (Св.).
 ОДМАШЕРУВАТИ, -ую, -еш. Відмарширувати, пройти маршем певну відстань; закінчити марширувати (Пр.).
 ОДМЕТАТИ, -ёчу, -еш. Відкинути, відкидати. – Треба тот сьніг скоро одметати (Ол.).
 ОДМ'ЯК, -яка, ч. Відлига. – Бўде скоро одм'як (Ол.).
 ОДМ'ЯКАТИ, -якат. Розм'якати. – Сьніг одм'якат і лёгко ся ліпит (Ол.).
 ОДМ'ЯКЧАТИ, -якчат. Стати м'яким (Ол.).
 ОДНЕДАВНА, присл. Віднедавна (Рс.).
 ОДНИМА́НЯ, -я, с. Віднімання (Пт.).
 ОДНОВЛІ́НЯ, -я, с. Відновлення (Пт.).
 ОДОЙНЯТИ, однімам, -аш. Відняти, відібрати (Ол.).
 ОДО́МАШ, -ашу, ч. Толока й частування з нагоди закінчення роботи (Пт.).
 ОДОМКНЕНИ́Й, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до ОДОМКНУ́ТИ. Відімкнений (Пр.).
 ОДОМКНУ́ТИ, -бмкну, -еш. Відімкнути, відкрити ключем (Пр.).
 ОДОПРА́ТИ, одпéрам, -аш. Відіпрати (Ол.).
 ОДОРВА́НИЙ, -а, -е. Відірваний (Пт.).
 ОДОРВА́ТИ, -брву, -еш. 1. Відірвати, відділити частину від цілого. 2. Відняти, забрати що-небудь силою (Пт.).
 ОДОСОБИ́ТИСЯ, -бблюся, -ббишся. Відділитися, відокремитися. – Дідо одособився од нас (Ол.).
 ОДОТХНУ́ТИ, -бтхну, -еш. Перепочити, відпочити (Пн.).
 ОДОХТІ́ТИ, одбхцу, -еш. Відхотіти (Пт.).
 ОДПАРА́ДЫ, присл. Про людське око, напоказ (Ол.).
 ОДПЕРА́ТИСЯ, -брамся, -ашся. Відмовлятися, спростовувати що-небудь (Пр.).
 ОДПІНА́ТИ, -інам, -аш. Відстібати, відділяти щось пристебнуге (Ол.).
 ОДПРА́ВА, -ы, ж. Богослужіння, відправа (Пт.).

- ОДПРАВ'Я́ТИ, -ав'ям, -яш. Виряджати, висилати. ОДПРАВ'Я́ТИ МОЛÉБЕН. Проводити Богослужіння, відправляти Літургію (Пт.).
 ОДПРОДА́ТИ, -одам, -аш. Перепродати. – Ты мі то́то одпрóдай (Пр.).
 ОДП'Я́ТИ, одопну, -еш. Відстібнути (Ол.).
 ОДП'Я́ТИЙ, -а, -е. Відстебнутий, розстібнутий. – Маш одп'я́тий гузік (Пр.).
 ОДРАЧА́ТИ, -ачам, -аш. Відстрочувати (Пт.).
 ОДРИГЛЮВА́ТИ, -юю, -еш. Док. вид до ОДРИГЛЮ́ВУВА́ТИ (Ол.).
 ОДРИГЛЮ́ВУВА́ТИ, -ую, -еш. Відсувати засув (Ол.).
 ОДРІТУВА́НИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до ОДРІТУВА́ТИ (Пр.).
 ОДРІТУВА́ТИ, -ую, -еш. Скріпити дротом тріснутий глиняний посуд. – Треба тот горнец одрітува́ти (Пр.).
 ОДРОЧЫ́НЯ, -я, с. Дія за знач. ОДРОЧЫ́ТИ. Відстрочення (Ол.).
 ОДРОЧЫ́ТИ, -бчу, -ыш. Док. вид до ОДРАЧА́ТИ. Відстрочити (Пт.).
 ОДСЕПАРУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. ОДСЕПАРУВА́ТИ. Відмежування, відокремлення (Пр.).
 ОДСЕПАРУВА́ТИ, -ую, -еш. Відокремити, відмежувати одне від одного (Пр.).
 ОДСЕПАРУВА́ТИСЯ, -уюся, -ешся. Розірвати стосунки з кимось; відмежуватися від когось (Рс.).
 ОДСІ́ЧЫ, -ічу, -еш. Відсікти, відтяти частину від цілого (Рс.).
 ОДСПО́ДУ, присл. Знизу, зісподу (Ол.).
 ОДСТРЕНЧА́ТИ, -ёнчам, -аш. Знеохочувати, відговорювати від чогось (Пт.).
 ОДСТРЕНЧЫ́ТИ, -ёнчу, -ыш. Док. вид до ОДСТРЕНЧА́ТИ. Знеохотити, відговорити (Пт.).
 ОДСЬНІЖА́НЯ, -я, с. Дія за знач. ОДСЬНІЖА́ТИ. Снігоочищення (Ол.).
 ОДСЬНІЖА́ТИ, -іжам, -аш. Очищати від снігу (Ол.).
 ОДСЬНІЖЫ́ТИ, -іжу, -ыш. Док. вид до ОДСЬНІЖА́ТИ (Ол.).
 ОДСЬПІВА́ТИ, -івам, -аш. Відспівати; проспівати, скінчити спів (Пр.).

ОДТАВА́ТИ, -ават. Пом'якшуватися під дією тепла, розморозуватися. – Сніг лем за́чав одтава́ти, а як дочы́ста оттáс, то й яр наступит (Пр.).

ОДТА́ГИСЯ, -аюся, -ішся. Відмовитися від сказаного. – **Вшыткого ся одта́їв на протоку́лі** (Пр.).

О́ДТАЛЬ, присл. Звідси (Ол.).

ОДТАМТА́ЛЕ, присл. Звідти, здалека (Пр.).

ОДТÓВДЫ, присл. Відтоді, з того часу (Рс.).

ОДТÓВЧЫ, -óвчу, -еш. Відбити, відтовкти (Ол.).

ОДТОРГÁТИ, -óргам, -аш. Відривати (Пр.).

ОДУРМА́НИТИ, -áню, -иш. Одурманити, запаморочити голову, затьмарити свідомість (Пр.).

ОДУРЮВА́ТИ, -юю, -еш. Обдурювати, обманювати (Пр.).

ОДХЫ́ЛНЯ, -я, с. Відхилення (від норми) (Рс.).

ОДХОВА́НИЙ, -а, -е. *Діспр. пас. мин. часу до ОДХОВА́ТИ*. Відгодований (Пт.).

ОДХОВА́ТИ, -óвам, -аш. Відгодувати (Пт.).

ОДХО́ДИТИ, -óджу, -óдиш. 1. Віддалятися, іти в якомусь напрямку. 2. Покидати дружину. – **Він од не́й оды́шов** (Ол.).

ОДХТÓВДЫ, присл. Відгоді, як..., з того часу як... (Ол.).

ОДЦВІ́СТИ. 1. -іте. Відцвісти, втратити цвіт. 2. -іту, -еш. *Перен.* Втратити молодість, свіжість (Рс.).

ОДЦІ́ДЖА́ЧКА, -ы, жс. Подіркована дощечка з ручкою, через яку відціджували зварену картоплю (Пт.).

ОДЧЕКА́ТИ, -éкам, -аш. Виждати, перечекати (Пр.).

ОДЧУ́ДЖЫ́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ОДЧУ́ДЖУВА́ТИ** (Пр.).

ОДЧУ́ДЖУВА́ТИ, -юю, -еш. Розривати дружні стосунки (Пр.).

ОДШМА́РИТИ, -áрю, -иш. Відкинути (Пр.).

ОДЩА́ПИТИ, -áплю, -áпиш. Відшепити, відколоти від поліна тріску для розпалювання вогню (Ол.).

ОДЩЫ́ПЛОВА́ТИСЯ, -ююся, -ешся. Відщеплюватися, відколюватися (Ол.).

ОЖЕ́ЛЕД, -éды, жс. Ожеледь (Пр.).

ОЖЕ́ЛЕСТ, -éсту, ч. Лід, бурульки на гілках дерев (Ол.).

ОЖЕ́НІНЯ, -я, с. Одруження (Ол.).

ОЖЕ́НОК, -нку, ч. Те саме, що **ОЖЕ́НІНЯ** (Пр.).

ОЖЕРА́ТИСЯ, -éрамся, -ашся. 1. Обжиратися, найдатися надміру. 2. Сваритися. – **Му́шу ся ожера́ти з дітми** (Пр.).

ОЗЕРА́ТИСЯ, -éрамся, -ашся. Озиратися, оглядатися (Пр.).

ОЗНАЙМІ́НЯ, -я, с. Сповіщення, повідомлення (Ол.).

ОЗНАЙМ'Я́ТИ, -áйм'ям, -яш. Сповідати, повідомляти (Ол.).

ОЗНАЧЫ́НЯ, -я, с. Позначення (Пт.).

ОЗНІ́ЦЯ, -і, жс. Колин у курній хаті. – **Озні́ця – то дзі́бра в пова́лі ку́рної хы́жи, ко́тром выхо́дит дым** (Св.).

О́ЙТЕ-ЛЕ-О́ЙТЕ! Будьте ласкаві! Будь ласка! (Ол.).

ОКА́ДИТИ, -áджу, -áдиш. Накадити, обкурити кадилом (Пр.).

ОКАЛЧЫ́ТИ, -ічу, -ыш. Стати калікою. – **Окалі́чыв-ем начы́сто** (Пр.).

О́КАЛЬ, -áля, ч. Окатий, той, хто має великі очі (Пр.).

О́КАП, -áпу, ч. Дашок над вікнами, над дверима (Св.).

ОКА́РА, -ы, жс. Неповоротка, незграбна людина (Пр.).

ОКВІ́ЛИТИ, -ілю, -иш. Засмутити когось (Ол.).

ОКЕ́НКО, -а, с. Віконце. – **Запу́каш в оке́нко, то тя пу́щу** (Рс.).

ОКЕ́ННИЙ, -а, -е. Віконний. – **Тре́ба зробі́ти но́вы оке́нны ра́мы** (Пр.).

ОКЕННІ́ЦЯ, -і, жс. Віконниця, зовнішня заслона на вікнах (Пр.).

ОКЫ́РВАВІ́ТИ, -áвлю, -áвиш. Закривавити (Ол.).

ОКІ́ЛЬЦОВА́НИЙ, -а, -е. Окільцьований (Пр.).

О́КЛАД, -áду, ч. Припарка, компрес. – **Зробі́те хворо́му о́клад** (Пт.).

ОКЛА́ДКА, -ы, жс. Обкладинка (Пр.).

ОКЛАМА́ТИ, -áмам, -аш. *Док. вид до ОКЛАМУВА́ТИ*. Обдурити, оббрехати (Ол.).

ОКЛА́МНИК, -і́ка, ч. Оббріхувач (Ол.).

ОКЛАМНІ́ЦЯ, -і, жс. *Жін. до ОКЛА́МНИК* (Ол.).

ОКЛАМУВА́ТИ, -ую, -еш. Обдурювати, оббріхувати (Ол.).

ОКОВІ́ТА, -ы, жс. Спирт (Пн.).

ОКО́ЛО, присл. Навколо, довкола (Пн.).

ОКОПА́ТИ, -óпам, -аш. *Док. вид до ОКОПУВА́ТИ*. Просапати (Пт.).

ОКОПІ́СТИЙ, -а, -е. Накладений із верхом, повний (Пт.).

ОКОПІ́СТИ, присл. Повно, з верхом (Пр.).

ОКОПУВА́ТИ, -ую, -еш. Просапувати (картоплю) (Пт.).

ОКОПЦОВА́ТИ, -юю, -еш. Насипати навколо чогось землі, закагатувати (Св.).

ОКОТ, -óту, ч. Окіт, роди в овець, кіз, кролів (Пн.).
ОКРАВА́ТИ, -áвам, -аш. Різати картоплю. – **За́ран** будеме **окрава́ти** грулі на саджы́ня (Ол.).
ОКРА́ВОК, -вка, ч. Відрізок картоплі для садіння (Пт.).
ОКРЕМ, присл. Крім, окрім (Ол.).
ОКРЕСА́ТИ, -éшу, -еш. Док. вид до **ОКРЕСУВА́ТИ** (Ол.).
ОКРЕСУВА́ТИ, -úю, -еш. Обтісувати деревину згрубшого (Ол.).
ОКРІП, -óпу, ч. Окріп (Пр.).
ОКРО́ПНИЙ, -а, -е. Страхітливий, жакливий (Ол.).
ОКРО́ПНІ, присл. Дуже, надзвичайно, страшенно. – **Окро́п-ні-см** цікавий, **ци Ште́фан** про́дав ко́ні (Ол.).
ОКРУГ, -úга, ч. Округа, навколишня місцевість (Пр.).
ОКРУГЛЯ́ВИЙ, -а, -е. Округлий, круглуватий (Пр.).
ОКРУ́ТНИЙ, -а, -е. Те саме, що **ОКРО́ПНИЙ** (Пр.).
ОКРУ́ТНИК, -йка, ч. Жорстока людина, мучитель (Ол.).
ОКРУТНИ́ЦЯ, -і, жс. Жін. до **ОКРУ́ТНИК** (Ол.).
ОКРУХ, -úху, ч. Крихта, дрібка (Ол.).
ОКРУЧА́НЯ, -я, с. Загортання. – **Па́пір** до **окруча́ня** (Пт.).
ОКРУШЫ́НА, -ы, жс. Крихта, крихітка (Ол.).
ОКСТІТИ, óкшу, óкстиш. Охрестити (Пр.).
ОКУЛЯ́ТИ, -úлям, -яш. Окривіти, стати кульгавим. – **Окуляв-см** на **éдну но́гу** (Рс.).
ОКЩЕ́НИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мим. часу до **ОКСТІТИ**. Охре-щений (Ол.).
ОЛЕН, -éня, ч. Олень (Пн.).
ОЛИВ'Я́РКА, -ы, жс. Маслянка; олійниця; посуд, у який на-ливають оливу для змащування механізмів (Рс.).
ОЛІЙ, -ію, ч. Олія (Ол.).
ОЛІЯ́Р, -яра, ч. Олійник, той, хто виготовляє олію (Ол.).
ОЛІЯ́РКА, -ы, жс. Жін. до **ОЛІЯ́Р** (Ол.).
ОЛІЯ́РНЯ, -і, жс. Олійня, приміщення, де б'ють олію (Ол.).
ОЛУ́ВКО, -а, с. Олівець (Рс.).
ОЛЬХА, -ы, жс. Вільха (Пр.).
ОМАВ'Я́ТИ, -áв'ям, -яш. Обсуджувати, обговорювати когось (Пр.).
ОМАМУ́НЯТИ, -úням, -яш. Зваблювати (Ол.).
ОМАМ'Я́ТИ, -ám'ям, -яш. Принаджувати, знаджувати (Ол.).

ОМАСКА́ТИ, -áскам, -аш. Змастити маслом. – **Ома́скай** мі **хліб ма́слом** (Пн.).
ОМАСТІТИ, -áшу, -áстиш. Док. вид до **ОМАЩА́ТИ** (Пн.).
ОМАЩА́ТИ, -áшам, -аш. Змащувати, приправляти страву жиром, маслом (Пн.).
ОМЕЛЯ́ТИ, -éлям, -яш. Знімати луску з ячменю. – **Оме́лям** **яре́п** на **пенца́кы** (Пт.).
ОМЕРЗІТИ, -éрзит. Остогиднути (Ол.).
ОМЕРЗІ́ЛИЙ, -а, -е. Остогидлий, огидний (Ол.).
ОМЫ́ДЛІ́НЯ, -я, с. Намилення милом (Пр.).
ОМЫ́ЛЯ́ТИ, -ы́лям, -яш. Вводити в оману, заплутувати (Ол.).
ОМЫ́ЛЯ́ТИСЯ, -ы́лямся, -яшся. Помилятися, допускати по-милку (Ол.).
ОМОЛОДЖЫ́НЯ, -я, с. Омолодження (Рс.).
ОМО́ЛОТ, -óту, ч. Обмолот, молотьба (Св.).
ОМУЧИ́ТИ, -úчу, -иш. Запорошити борошном. – **У млі́ні** **ому́-чив-см** і **убра́ня**, і **лі́це** (Ол.).
ОМШЫ́ТИ, óмшу, -ыш. Законопатити, запакувати мохом щі-лини. – **Шпа́ры ме́дже** **балька́ми** в **хы́жы** **тре́ба** **омшы́ти** (Св.).
О́НА, ей, їй, ню, на ній, *займ.* Вона (Пр.).
О́НА́КЫ́Й (КІ), -а, -е. Непевний, нехороший. – **То** **о́на́кы́й** **чло́-век** (Ол.).
О́НЕ́, *займ.* Оце, це. – **Пі́деш** **там** на **о́не** – на **ды́рва** до **пе́ца** (Ол.).
О́НЕПРИТОМНІ́ТИ, -ію, -еш. Знепритомніти (Ол.).
О́НЕСЬМІ́ЛÉНІ́Й, -а, -е. Несмілий, збентежений (Ол.).
О́НОГДЫ́ВАЙ, присл. Позавчора (Ол.).
ОПА́ВАТИ, -áвам, -аш. Підкидати хліб у формі перед його випіканням, формувати хлібину; очищати зерно від полови в коритці шляхом його підкидання на вітрі (Пр.).
ОПА́ВКА, -ы, жс. Плетений кіш видовженої форми для годівлі коней, який прив'язують до дишла (Св.).
ОПА́ВОК, -вка, ч. Маленька продовгувата хлібина (Пт.).
ОПАЛА́ТИ, -áлам, -аш. Те саме, що **ОПАВА́ТИ** (Ол.).
ОПАЛÉНІ́ЗНА, -ы, жс. Сонячний загар (Пр.).
ОПАЛÉНІ́Й, -а, -е. Припалений вогнем зі всіх боків, підго-рілий (Пт.).
ОПА́ЛКА, -ы, жс. Те саме, що **ОПА́ВКА** (Ол.).

ОПАЛЮВАЧ, -а́ча, ч. Кочегар (Рс.).
ОПАЛЯНОК, -нка, ч. Буханець хліба (Пн.).
ОПАЛЯТИСЯ, -а́лямся, -яшся. Загоряти. – Молодіж лобит ся опаляти на сонці (Рс.).
ОПАРЯТИ, -а́рям, -яш. Обпарювати, обпикати гарячою парою або окропом (Пр.).
ОПАСАТИ, -а́шу, -еш. Док. вид до **ОПАСУВАТИ**. Оперезати (Пр.).
ОПА́СКА, -ы, ж. Пов'язка (Ол.).
ОПА́СКИ, -сок, мн. Два обручі на колодці колеса для кріплення «голови» (Пр.).
О́ПАСТ, -а́сти, ж. Сніг на дереві (Ол.).
ОПАСУВАТИ, -а́ю, -еш. Оперізувати (Ол.).
ОПЕРА́НЯ, -я, с. Опір, здатність протистояти чомусь (Ол.).
ОПЕРУВА́НИЙ, -а, -е. Оперований (Пр.).
ОПЕЧЕ́НИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **ОПЕ́ЧЫ**. Обпечений (Пр.).
ОПЕ́ЧЫ, -е́чу, -еш. Обпекти, завдати опіків (Пр.).
ОПІ́ЛКЫ, -лок, мн. Тирса. – В тра́чы во́зму си фу́ру опі́лок (Рс.).
ОПИЛЯ́ТИ, -а́лям, -яш. 1. Запилювати штучно деякі рослини. 2. Обрізувати, вирівнювати дошки (Св.).
О́ПИР, -а́ря, ч. Упир (Св.).
ОПИТУВА́НЯ, -я, с. Опитування (Пр.).
ОПЫ́ХАТИ, -а́хам, -аш. 1. Відгодувати, посилено харчувати. 2. Знімати луску із пшениці. – Пшени́цю на ку́тю опы́хають (Ол.).
ОПЫ́ХАТИ, -а́хам, -аш. Те саме, що **ОПЫ́ХАТИ**. – Пшени́цю опы́хають в сту́пах (Рс.).
ОПЛАТИ́ТИСЯ, -а́чуся, -а́тишся. Док. вид до **ОПЛАЧА́ТИСЯ** (Ол.).
ОПЛАЧА́ЛЬНИЙ, -а, -е. Рентабельний, прибутковий, який виправдовує витрати (Ол.).
ОПЛАЧА́ТИСЯ, -а́чамся, -ашся. Бути доцільним, рентабельним, виправдовувати витрати (Ол.).
ОПЛИ́ТАНЕЦ, -нца, ч. Плетений бублик (Пр.).
ОПЛИ́ЧА, -а́ти, с. Жіноча біла сорочка. – При́нес ми зо скри́ні чы́сте оплі́ча! (Пт.).

ОПЛОСКА́ТИ, -а́скам, -аш. Оббризкувати водою (Ол.).
ОПЛОСНУ́ТИ, -а́сну, -еш. Док. вид до **ОПЛОСКА́ТИ**. Оббризкати (Ол.).
ОПЛЬОМБУВА́НИЙ, -а, -е. Опломбований (Пт.).
ОПОВІ́ДАНКА, -ы, ж. Оповідання, розповідь. – За́ран підеме до сусі́да на опові́данкы (Ол.).
ОПОВІ́ЩІ́НЯ, -я, с. Повідомлення, інформація (Пр.).
ОПОДАТКУВА́НИЙ, -а, -е. Оподаткований (Св.).
ОПОНЕ́НТА, -ы, ч. Опонент, той, хто заперече в диспуті; супротивник у суперечці (Пр.).
ОПРИСКЛИ́ВИЙ, -а, -е. Буркотливий, нечемний (Пр.).
ОПРОЦЕНТУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ОПРОЦЕНТУВА́ТИ** (Ол.).
ОПРОЦЕНТУВА́ТИ, -а́ю, -еш. Установити проценти від позиченого (Ол.).
ОПТИМІ́СТА, -ы, ч. Оптиміст, життєрадісна людина (Пр.).
ОПУКА́ТИ, -а́кам, -аш. Док. вид до **ОПУКУВА́ТИ**. Вистукати. – До́хтор опу́кав ми́ гру́ди (Пн.).
ОПУКУВА́ТИ, -а́ю, -еш. Вистукувати, досліджувати (Ол.).
О́ПУСТ, -а́сту, ч. Знижка цін (Ол.).
ОПУХЛИ́НА, -ы, ж. Пухлина на людському тілі (Ол.).
ОПУЩА́НИЙ, -а, -е. Нижче опущений. – Опу́щаний ка́бат (Пт.).
ОПХА́ТИ, а́пхам, -аш. Док. вид до **ОПЫ́ХАТИ** 1. Відгодувати. – Опха́ла-м гу́си (Ол.).
ОП'ЮРКОВА́НИЙ, -а, -е. Оперений, вкритий пір'ям (Ол.).
ОРА́НИНА, -ы, ж. Зорана нива. – По ора́нніи ходя́т воро́ны і гляда́ють хроба́ків (Рс.).
ОРА́ТИ: **ОРА́ТИ В РО́ЗКЛАД**. Орати скиби в різні боки; **ОРА́ТИ В СКЛАД**. Орати скиба в скибу (Св.).
ОРА́ЧКА, -ы, ж. 1. Пора, коли орють землю. 2. Оранка; зоране. – То глубо́ка ора́чка (Ол.).
ОРА́НЫ, -ів, мн. Орган, духовий клавішний музичний інструмент (Рс.).
ОРА́НІ́СТА, -ы, ч. Органіст, музикант, що грає на органі (Пр.).
ОРА́НКИ, -ів, мн. Губна гармошка (Рс.).
О́РДЕР, -е́ра, ч. Орден (Ол.).

ОРДИНАРНИЙ, -а, -е. Грубий, хамовитий, невихований (Ол.).
 ОРДИНАРНИ, *присл.* Грубо, невиховано (Ол.).
 ОРДИНАРНИСТ, -ости, *жс.* Грубість, хамство (Рс.).
 ОРІХ, -іха, *ч.* Горіх (Св.).
 ОРКА, -ы, *жс.* Оранка (Рс.).
 ОРКЕСТРА, -ы, *жс.* Оркестр, група музикантів, що грають на духових інструментах (Пр.).
 ОРКЕСТРАНТА, -ы, *ч.* Керівник духового оркестру (Пр.).
 ОРКЫС, -ысу, *ч.* Гібрид зерна жита і ячменю (Пр.).
 ОРКІЗ, -ізу, *ч.* Те саме, що ОРКЫС (Пр.).
 ОРКІШ, -ішу, *ч.* Двозерна пшениця (Ол.).
 ОРКІШОВИЙ, -а, -е. *Прим.* до ОРКІШ. – Оркішова мўка (Ол.).
 ОРНАМЕНТУВАНИЙ, -а, -е. Орнаментований (Ол.).
 ОСА, -ы, *жс.* Оса, кусюча комаха (Ол.).
 ОСВЯЧІНЯ, -я, *с.* Обряд освячення (Рс.).
 ОСЕЛІНЯ, -я, *с.* Оселення, обрання собі постійного місця проживання (Рс.).
 ОСЕЛКА, -ы, *жс.* 1. Брусок, гострильний камінь продовгуватої форми. 2. Овальна грудка чого-небудь. – Оселка мўсла (Ол.).
 ОСЕМ, *осми, числ.* Вісім (Ол.).
 ОСЕМДІСЯТ, -яти (-ятох), *числ.* Вісімдесят (Ол.).
 ОСЕМНАДЦЕТ, -этох, *числ.* Вісімнадцять (Рс.).
 ОСЕМРАЗОВИЙ, -а, -е. Восьмиразовий (Пр.).
 ОСЕМСОТ, -отых, *числ.* Вісімсот (Пт.).
 ОСІБНИ, *присл.* Окремо, осібно (Пр.).
 ОСІБНЯК, -яка, *ч.* Особняк, окремий будинок для однієї сім'ї (Пр.).
 ОСІЙ, -я, -е. *Прим.* до ОСА. Осиний. – Осє гніздо бўват все округле, як я́бло (Ол.).
 ОСІН, -эни, *жс.* Осінь, осіння пора року (Пт.).
 ОСКАРЖАТИ, -аржам, -аш. Звинувачувати (Ол.).
 ОСКАРЖІНЯ, -я, *с.* Звинувачення (Ол.).
 ОСКАРЖІТЕЛЬ, -эля, *ч.* Обвинувач (Ол.).
 ОСКАРЖІТИ, -аржу, -ыш. *Док. вид* до ОСКАРЖАТИ. Звинуватити (Ол.).
 ОСКОМІНА, -ы, *жс.* Оскома. – Оскоміна бўват от я́фыр я́бо квасных я́бок (Пр.).

ОСЛАБЛІНЯ, -я, *с.* Ослаблення, послаблення (Пр.).
 О́СЛОК, -іока, *ч.* *Знев.* Віслук (Пр.).
 ОСМАЛЯТИ, -алям, -яш. Припалювати над полум'ям. – За-різану качку або гус по оскубаню осмаляють на б́гни (Пр.).
 ОСМІНА, -ы, *жс.* Восьма частина чверті поля (1,75 га) (Ол.).
 ОСМУДЖЕНИЙ, -а, -е. Продимлений, прокопчений (Пт.).
 ОСМУДЖУВАТИ, -ую, -еш. Злегка обсмалювати, продимлювати (Ол.).
 ОСМУШКА, -ы, *жс.* Восьмушка, восьма частина чогось (Ол.).
 О́СНИК, -йка, *ч.* Струг, простий або заокруглений ніж із двома ручками, яким стругають деревину (Ол.).
 ОСО́КА, -ы, *жс.* 1. Вид старої зброї, що складається зі списа й гака, якою користуються пожежники. 2. Болотна трава з довгими гострими листками (Пр.).
 О́СПА, -ы, *жс.* Віспа (Пр.).
 ОСТА́ТКИ, -ів, *мн.* Залишки, рештки. ДО ОСТА́ТКУ. До кінця. – Та юж посідме на весі́лю до остáтку (Ол.). НА ОСТА́ТКУ. Вкінці. НА ОСТА́ТОК. Під кінець (Пр.).
 ОСТЕРЕЖІНЯ, -я, *с.* Дія за знач. ОСТЕРЕ́ЧЫ. Пересторога, попередження про небезпеку (Св.).
 ОСТЕРЕ́ЧЫ, -эжу, -еш. Застерегти, попередити (Св.).
 О́СТЫ, -ів, *мн.* 1. Остюки, лушпиння вівса, ячменю; висівки з муки. 2. Ості, риб'ячі кістки (Пр.).
 ОСТЫ́РВА, -ы, *жс.* Довга, не дуже товста жердина, що використовується як загорожа в плоті (Ол.).
 ОСТЫ́ТИ, -ыну, -еш. Охолонути, втратити тепло. – Дóкля дїтіна донэсла б́бід на пóле, він дóбрї бстыв (Пр.).
 ОСТОРО́ЖНИЙ, -а, -е. Обережний (Пт.).
 ОСТОРО́ЖНИСТ, -ости, *жс.* Обережність (Ол.).
 ОСТРІ́ЛО, -а, *с.* Прилад, яким гострять ножі (Пн.).
 О́СТРИГ, -ога, *ч.* Пліт із галуззя; частокіл, огорожа (Пн.).
 ОСТРІ́ЧЫ, -іжу, -еш. Постригти, обстригти (Рс.).
 ОСТУДЖАТИ, -уджам, -аш. Охолоджувати, остуджувати (Рс.).
 О́СТУП, -ўпу, *ч.* Уступ (Пт.).
 ОСТУПА́ТИСЯ, -ўпамся, -ашся. Відступати, відсуватися (Пт.).
 О́СУХ, -ўха, *ч.* 1. Сухар. 2. Круглий хліб, хлібина (Св.).

- ОСУШІНЯ, -я, с.осушення (Пр.).
 ОСУШКЫ, -ів, мн. Малі хлібці (Пт.).
 ОСУШОК, -шка, ч. Сухарик (Св.).
 ОСЬ, о́си, ж. Вісь (Пн.).
 ОСЬВАЧА́ТИ, -а́чам, -аш. Освячувати (Пр.).
 ОСЬВІДЧА́ТИ, -і́дчам, -аш. Заявляти (Ол.).
 ОСЬВІДЧЫ́НЫ, -і́дчын, мн. Урочисте прохання руки дівчини (Пт.).
 ОСЬВІДЧЫ́НЯ, -я, с. Заява, висловлення. – Пришов скла́дати осьві́дчы́ня (Ол.).
 ОСЬВІГЛІ́НЯ, -я, с. Освітлення (Пр.).
 ОСЬВІЧА́ТИ, -і́чам, -аш. Освічувати (Пр.).
 ОСЬМІША́ТИ, -і́шам, -аш. Осмішувати, висміювати (Пт.).
 ОТАБОРЯ́ТИСЯ, -о́рямся, -яшся. Отаборюватися, ставати табором (Св.).
 ОТАКСУВА́НИЙ, -а, -е. Оцінений (Пр.).
 ОТАРГА́НЕЦ, -нця, ч. Обідранець, голодранець (Пр.).
 ОТАРГА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до ОТАРГА́ТИ. Обшарпаний, обідраний (Пр.).
 ОТАРГА́ТИ, -а́ргам, -аш. Обшарпати, обдерти (Ол.).
 ОТВАРЯ́ТИ, -а́рям, -яш. Відчиняти, відкривати (Пн.).
 ОТЕЛІ́НЯ, -я, с. Отелення, роди у корів (Пт.).
 ОТЕРПА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до ОТЕРПА́ТИ. Обдертий, порваний, поскубаний (Ол.).
 ОТЕРПА́ТИ, -е́рпам, -аш. Обдерти, поскубати (Ол.).
 О́ТЖЕК, *підсил. част.* Отже (Ол.).
 ОТИ́НКУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Поштукатурити (Рс.).
 О́ТЫК, о́току, ч. 1. Скупчення крові в організмі, осад; пухлина. 2. Гній із кров'ю в рані, нарив (Ол.).
 О́ТБІЛЬО, *присл.* Такою мірою, настільки, остільки (Рс.).
 О́ТКАЛЬ, *присл.* Звідкіля (Ол.).
 ОТОВАРЯ́ТИ, -а́рям, -яш. Видавати або одержувати товар на цінні папери, на накладні (Пт.).
 ОТПОТРО́ЧИТИ, -о́чу, -ьш. Згруб. Відшити, відігнати, позбутися когось (Пт.).
 ОТРОВ'Я́ТИ, -о́в'ям, -яш. Отруювати, вбивати отрутою (Ол.).
 ОТРО́ЄНИЙ, -а, -е. Отруєний (Ол.).
 ОТРО́ІНЯ, -я, с. Отруєння (Св.).

- ОТРУ́БЫ, -ів, мн. Висівки (Пн.).
 ОТРУ́ТЯ, -я, с. Те саме, що ОТРО́ІНЯ (Ол.).
 ОТСА́ЛЕ, *присл.* Із цього місця, звідсіля (Рс.).
 О́ТСАЛЬ, *присл.* Звідси (Рс.).
 О́ТТАЛЬ, *присл.* Звідти (Пр.).
 О́ТТАМА́ЛЬ, *присл.* Те саме, що О́ДТАМТА́ЛЕ (Пр.).
 ОТУ́ЛИТИ, -у́лю, -иш. *Док. вид* до ОТУ́ЛЯТИ. Окутати, обгорнути, оповити (Пт.).
 ОТУ́ЛЯТИ, -у́лям, -яш. Окутувати, обгортати (Пт.).
 ОТУМА́НЕНИЙ, -а, -е. Одурманений, очманілий (Ол.).
 ОТУМА́НІНЯ, -я, с. Очманіння, одуріння; втрата здатності мислити (Ол.).
 ОГУ́ХА, -ы, ж. Надія, впевненість, відвага. – То мі до́дає огу́хы, же вшы́ткы мі бу́дут помага́ти (Рс.).
 О́ТЧЫ́ЗНА, -ы, ж. 1. Вітчизна, батьківщина. 2. Спадщина, успадковане майно (земля, будівлі) (Пр.).
 О́ТЯГУВА́ТИСЯ, -у́юся, -ешся. 1. Гаятись, баритись, зволікати. 2. Вагатись, не мати відваги (Ол.).
 ОФЕ́РМА, -ы, ч. 1. Вайлуватий солдат. 2. Неорганізована, незібрана людина (Пр.).
 ОФІ́ЦИР, -і́ра, ч. Офіцер (Св.).
 ОФУКА́ТИСЯ, -у́камся, -ашся. 1. Скроплюватись одеколоном чи духами за допомогою пульверизатора. 2. Обурюватись (Пр.).
 ОФУКНУ́ТИСЯ, -у́кнуся, -ешся. *Док. вид* до ОФУКА́ТИСЯ (Пр.).
 ОХА́ТИ, о́хам, -аш. Охати, вигукувати «Ох!» (Пр.).
 ОХВО́РИТИ, -ію, -еш. Захворіти (Ол.).
 ОХКА́ТИ, о́кхам, -аш. Те саме, що ОХА́ТИ (Пр.).
 О́ХЛАП, -а́па, ч.; мн. -а́пы. Покидь, недоїдки; шматок поганого м'яса (Ол.).
 ОХЛЯ́ПАТИ, -я́пам, -аш. Оббризкувати болотом (Ол.).
 ОХЛЯ́ПНУ́ТИ, -я́пну, -еш. 1. *Док. вид* до ОХЛЯ́ПАТИ. Оббризкати, обляпати. 2. Втратити силу, енергію; знеохотитись, стати апатичним (Пт.).
 ОХЛЯ́СТАТИ, -я́стам, -аш. 1. Оббризкати, змочити рідкою грязюкою. 2. Набити мокрими долонями по обличчі (Ол.).
 ОХЛЯ́ТИСЯ, -я́єшся, -еся. *Знев.* Нахлебтатися, впитися, випити багато спиртного (Пт.).

- ОХНАЛЬ**, -аля, ч. Вухналь, цвях для підкови (Ол.).
- ОХОВСТАТИ**, -овстам, -аш. Приборкати; накласти мундштук, загальмувати. – **Оховстав-см кбня** (Ол.).
- ОХОПЛЯТИ**, -оплям, -яш. Охоплювати, обхоплювати, обіймати (Пт.).
- ОХОТНИК**, -йка, ч. Доброволець, той, хто виявляє бажання щось робити (Пр.).
- ОХОТА**: **З ОХОТОМ**. Із задоволенням (Ол.).
- ОХОТНІ**, *присл.* Охоче, залюбки. *Див.* ще **З ОХОТОМ** (Ол.).
- ОХРАЯТИ**, -аям, -яш. Опритомніти. – **Кус охраяло** (Ол.).
- ОХРЕСТЯНИТИСЯ**, -янюся, -ишся. Привести до ладу свій одяг; помитися; очиститися від бруду і пилюки (Пт.).
- ОЦЕМБРУВАННЯ**, -я, с. Кріплення, арматура; цямрина біля криниці (Ол.).
- ОЦЕМБРУВАТИ**, -ую, -єш. Вимурувати криницю (Ол.).
- ОЦИГАНЕНІЙ**, -а, -е. Ошуканий, обдурений (Пт.).
- ОЦИГАНІТИ**, -аню, -иш. *Док. вид* до **ОЦИГАНЯТИ**. Обдурити, ошукати (Пт.).
- ОЦИГАНЯТИ**, -аням, -яш. Обдурювати (Пт.).
- ОЦИНКУВАНІЙ**, -а, -е. Оцинкований (Пр.).
- ОЦКНУТИСЯ**, оцкнуса, -ешся. 1. Отямитись, очуняти, опам'ятатися; схаменутися. 2. Прокинутися (Ол.).
- ОЦЛИТИ**, оцлю, -иш. 1. Стягнути мито. 2. Сплатити мито (Ол.).
- ОЦЛІНЯ**, -я, с. Дія за знач. **ОЦЛИТИ** (Ол.).
- ОЦЮПІНА**, -ы, *жс.* Шматочок (Ол.).
- ОЦЮПІНКА**, -ы, *жс.* Крихітка (хліба) (Ол.).
- ОЧАЙДУШНІ**, *присл.* Авантюрно, безцеремонно (Пр.).
- ОЧАРУВАНІЙ**, -а, -е. Зачарований (Пр.).
- ОЧЕПІНЬ**, -эпин, *мн.* Весільний обряд одягання чепця молодій (Рс.).
- ОЧИЩІНЯ**, -я, с. Очищення (Рс.).
- ОЧЬІСКО**, -а, с. Очисько, велике око. – **Але він ма велькы очьіска!** (Ол.).
- ОЧНИК**, -йка, ч. Окуліст (Пр.).
- ОЧУТІТИ**, -утиш, -ит. Привести до свідомості (Пн.).
- ОЧУТІТИСЯ**, -утится. Опритомніти (Св.).
- ОШАДІНА**, -ы, *жс.* Замерзлі краплі води на деревах; іній (Рс.).

- ОШАДІТИ**, -ію, -єш. 1. Вкритися інеєм. 2. Посивіти (Рс.).
- ОШАЛЮВАННЯ**, -я, с. Обшивка, опалубка (Пр.).
- ОШАЛЮВАТИ**, -юю, -єш. Оббити приміщення зовні дошками (Пр.).
- ОШАНЦУВАТИ**, -ую, -єш. Викопати ряд окопів (Пр.).
- ОШАЦУВАТИ**, -ую, -єш. Оцінити, визначити грошову вартість чого-небудь (Пр.).
- ОШКАЛЮВАННЯ**, -я, с. Дія за знач. **ОШКАЛЮВАТИ**. Обмовляння, ославлення (Ол.).
- ОШКАЛЮВАТИ**, -юю, -єш. Обмовити, ославити (Ол.).
- ОШКАРАДЖАТИ**, -аджам, -аш. Спотворювати, робити потворним (Ол.).
- ОШКАРАДІТИ**, -аджу, -адиш. *Док. вид* до **ОШКАРАДЖАТИ**. Спотворити (Ол.).
- ОШКЛЕНІЙ**, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до **ОШКЛИТИ**. Засклений (Пт.).
- ОШКЛИТИ**, ошклю, -иш. *Док. вид* до **ОШКЛЯТИ**. Засклити (Пт.).
- ОШКЛІНЯ**, -я, с. Дія за знач. **ОШКЛИТИ** (Пт.).
- ОШКЛЯТИ**, ошклям, -яш. Склити, вкладати шибки у вікна або двері (Пт.).
- ОШПЕЧАТИ**, -эчам, -аш. Змінювати на гірше природний вигляд обличчя; спотворювати, робити непривабливим (Ол.).
- ОШТЕМПЛЮВАТИ**, -юю, -єш. Прикласти штамп до чогось (Пр.).
- ОШТРАФУВАНІЙ**, -а, -е. Оштрафований (Ол.).
- ОШУКУВАТИ**, -ую, -єш. Ошукувати, обдурювати (Пн.).
- ОШУСТ**, -уста, ч. Шахрай, ошуканець, дурисвіт (Ол.).
- ОШУСТВО**, -а, с. Шахрайство, ошуканство (Ол.).
- ОШУСТКА**, -ы, *жс.* *Жін.* до **ОШУСТ** (Ол.).
- ОШЕП**, -эпа, ч. Держак від граблів (Пт.).
- ОЩЕСЛИВІТИ**, -ів'ю, -иш. *Док. вид* до **ОЩЕСЛИВ'ЮВАТИ**. Ощасливити (Пр.).
- ОЩЕСЛИВ'ЮВАТИ**, -юю, -єш. Ощасливлювати (Пр.).
- ОЩІПОК**, -пка, ч. 1. Паляниця. 2. Гуральський овечий сир (Пн.).

П

ПАВУЗ, -уза, ч. Рубель; жердина для притискання сіна або соломи на возі (Пр.).

ПАВУЧЫНА, -ы, жс. Павутина, сітка павука (Пт.).

ПАВЧАЙКА, -ы, жс. Верхня повіка над оком (Пн.).

ПАВЧЫНА, -ы, жс. Те саме, що **ПАВУЧЫНА** (Пн.).

ПАГОНЕЦ, -інця, ч. Пагін, молода гілка або стебло рослини (Пр.).

ПАДАТ. Іде дощ. – Не піду домів, бо падат надворі (Пр.).

ПАДАТИ: ♦ **ПАДАТИ НА ГОЛОВУ**. Звалюватися на когонебудь (про нещастя) (Пр.).

ПАДАЧКА, -ы, жс. Епілепсія (Пр.).

ПАДОЛИСТ, -йста, ч. Листопад (Пр.).

ПАЖЕЛЬНИЦЯ, -і, жс. Станок для виготовлення гонтів (Пр.).

ПАЖЕРА, -ы, ч. і жс. Ненажера, ненаситний (Пр.).

ПАЖЕРАК, -ака, ч. Той, хто дряпає; пазуристий. – Ты, паже-раку! (Пр.).

ПАЖЕРІТИ, -єрю, -иш. Дряпати, дерти до крові (Пр.).

ПАЖЕРІТИСЯ, -єрюся, -ишся. Дряпатися (Пр.).

ПАЖЫТИ, -ажу, -ыш. Робити в гонтах пази (Пр.).

ПАЗДЕРІСТИЙ, -а, -е. Подряпаний, нерівний (Пт.).

ПАЗДЗІР'Я, -я, с. Костриця з льону чи конопель (Пт.).

ПАЙДА, -ы, жс. Великий кусень хліба або сиру (Св.).

ПАК, присл. Потім, опісля. – Ци прїдеш пак до нас? (Пн.).

ПАКА, -ы, жс. 1. Ящик, скриня; великий ток товарів, зв'язаних разом. 2. Холодна (тимчасова в'язниця). – Уважай, жебы ты не замкли до пака (Пр.).

ПАКІСТНИК, -йка, ч. Капосник, навмисний шкідник (Пр.).

ПАКЛІ, -ів, мн. Збите в жмутки волосся або льон (Пт.).

ПАКОВНИЙ, -а, -е. Місткий, просторий, великий (Пр.).

ПАКУВАНИЙ, -а, -е. Пакований; навантажений у великій кількості для транспортування (Рс.).

ПАЛЕНЕ, -ого, с. Горіле, яке виділяє запах гару (Рс.).

ПАЛЕНИК, -йка, ч. Окремий відсік, де зберігають полову (Пн.).

ПАЛЕНІСКО, -а, с. Згарище, місце, де було вогнище (Пр.).

ПАЛЕНІЦЯ, -і, жс. Випалене поле (Пн.).

ПАЛИК, -йка, ч. Кілок, тичина (Пр.).

ПАЛИКУВАТИ, -ую, -еш. Вбивати кілки в землю (Пр.).

ПАЛІНКА, -ы, жс. Горілка, паленка (Св.).

ПАЛІСАДА, -ы, жс. Загорода із грубих, загострених угорі дошок (Пр.).

ПАЛКАТИ, -алкам, -аш. Ударяти палицею (Пт.).

ПАЛЮНКА, -ы, жс. Те саме, що **ПАЛІНКА** (Пр.).

ПАЛЮНОЧКА, -ы, жс. Змениш.-пестл. до **ПАЛЮНКА**. Горілочка (Пр.).

ПАЛЮХ, -юха, ч. Великий палець (Пр.).

ПАЛЯ, -яти, с. Паляниця, корж, підпалок (Пр.).

ПАЛЯНКА, -ы, жс. Паляниця з вівсяного борошна (Св.).

ПАЛЯР, -яра, ч. Гуральник. – Паляр палит палюнку (Пт.).

ПАЛЯРНЯ, -і, жс. Гуральня (Пр.).

ПАЛЯЧ, -яча, ч. Курець, чоловік, який курить тютюн (Пр.).

ПАЛЬНУТИ, пальну, -еш. 1. Вдарити когонебудь. 2. Стрельнути, вистрілити (Пр.).

ПАМПУХ, -уха, ч. Солодке пухке печиво; пампушка (Пт.).

ПАНЕВ, -евы, жс. 1. Сковорода. 2. Деталь старовинної зброї; порожнина, у яку насипають порох (Св.).

ПАНЕНКА, -ы, жс. Панянка, панна (Пт.).

ПАНОВКА, -ы, жс. 1. Сковорідка. 2. Порожнина під курком у рушниці (Пт.).

ПАНОШЫТИСЯ, -обшуся, -ышся, -ытсья. 1. Пишатися, задатися. 2. Розростатися (про рослини) (Пр.).

ПАНТА, -ы, жс. Посудина, в якій носять молоко (Пт.).

ПАНТАРКА, -ы, жс. Індик (Пн.).

ПАНТОФЕЛЬОК, -лька, ч. Туфелька (Пр.).

ПАНЧА, -аги, с. Підпанок, паненя (Пр.).

ПАНЧАТКО, -а, с. Змениш. до **ПАНЧА**. Паненятко (Пр.).

ПАНЩАР, -ара, ч. Кріпак (Пр.).

ПАНЯГА, -ы, ч. Знев. Панище (Пр.).

ПАНЬСТВО, -а, с. 1. Держава. – Паньство Польське. 2. Панство, панове (форма звертання до кількох осіб). – Паньство Коваленки, запраша́ме вас до нас на гостїну (Пр.).

ПАНЬСТВОВІЙ, -а, -е. Державний. – Паньство́вы лісы (Пр.).

ПАПА. 1. -ы, ч. Папа римський, глава Католицької Церкви. 2. -ы, ж. Толь, просмолений папір, яким накривають дахи будівель. 3. -ы, ж. Дит. Їжа (Пр.).

ПАПАРЬ, -эрю, ч. Папір (Пн.).

ПАПІНЬКА, -ы, ж. Один зі способів молотьби щіпом (Пн.).

ПАПЛЯТИ, паплям, -яш. 1. Те саме, що **ПАПРАТИ**. 2. *Перен.* Базікати, ляпати язиком (Пр.).

ПАПОРОТИНА, -ы, ж. 1. Папороть. 2. Місце, заросле папороттю (Рс.).

ПАПРАТИ, папрам, -аш. Бруднити, розмазувати щось, маюкати. – *Што-с ту паправ на папери?* (Пр.).

ПАПРІКА, -ы, ж. Червоний перець (Пт.).

ПАПУЦІ, -ів, *мн.* Сукняні тапочки (Св.).

ПАПУЦІ, -ів, *мн.* Те саме, що **ПАПУЦІ** (Пн.).

ПАРАВАН, -ана, ч. Ширма. – *За параваном спали діти* (Пр.).

ПАРАЛІЖ, -іжу, ч. Параліч, хвороба, що позбавляє який-небудь орган здатності діяти (Пр.).

ПАРАЛІЖУВАНИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу до ПАРАЛІЖУВАТИ*. Паралізований, у стані паралічу (Пр.).

ПАРАЛІЖУВАТИ, -ую, -еш. Паралізувати (Пр.).

ПАРАФІНА, -ы, ж. Парафін (Пр.).

ПАРЕНИНА, -ы, ж. Запарена полова або січка для худоби (Пр.).

ПАРІЯ, -йї, ж. 1. Нетрі, непролазні хащі. 2. Непроїжджа частина дороги (каміння, багнука). 3. Безлад, бруд у хаті (Пр.).

ПАРІБКУВАННЯ, -я, с. Дія за знач. **ПАРІБКУВАТИ**. Парубкування (Пр.).

ПАРІБКУВАТИ, -ую, -еш. Парубкувати, вести парубоцьке життя (Ол.).

ПАРІБСКИЙ (СКИ), -а, -е. Парубоцький (Ол.).

ПАРІБСТВО, -а, с. Парубоцтво (Ол.).

ПАРІБЧА, -ати, с. *Змениш.-пестл.* до **ПАРІБЧАК** (Ол.).

ПАРІБЧАК, -ака, ч. Парубчак (Ол.).

ПАРІБЧІНЯ, -я, с. Те саме, що **ПАРІБКУВАННЯ** (Ол.).

ПАРІБЧІТИ, -ібчу, -ыш. Парубочити. *Див.* ще **ПАРІБКУВАТИ** (Ол.).

ПАРІЖОК, -жка, ч. Зуб у вилах (Пн.).

ПАРОБОК, -бка, ч. Парубок (Пр.).

ПАРОВОЗОВНЯ, -і, ж. Паровозне депо (Св.).

ПАРОРАЗОВИЙ, -а, -е. Кількаразовий (Пт.).

ПАРТЕР, -эру, ч. Перший поверх багатоповерхового будинку (Пр.).

ПАРТИЦЯ, -і, ж. Крайка (Пт.).

ПАРУ, *числ.* Два або більше; кілька, декілька; – *Возме пару яблок зо собом* (Пр.).

ПАРЦЕЛЮВАНИЙ, -а, -е. Парцельований, розділений на маленькі ділянки (про землю) (Пт.).

ПАРЦЕЛЯЦІЯ, -йї, ж. Парцеляція, поділ земельних угідь на окремі маленькі ділянки (Пт.).

ПАС, -а, ч.; *мн.* **ПАСЫ**, -ів. 1. Частина збруї, широкий ремінь, який з'єднує хомут з орчиком. 2. У картярських іграх відмова брати участь у грі. 3. Ремінний військовий пояс (Пр.).

ПАСИВ, -йву, ч. Борги, які слід сплатити (Св.).

ПАСІЯ, -йї, ж. Кохання, пристрасть, надмірне захоплення (Пр.).

ПАСЫНОК, -нка, ч. Бічний пагін рослини (Пр.).

ПАСКАР, -аря, ч. Спекулянт (Ол.).

ПАСКАРСТВО, -а, с. Спекуляція (Ол.).

ПАСКУДНІ, *присл.* Брудно, неприємно, мерзенно (Пр.).

ПАСМО, -а, с. 1. Двадцять чотири нитки, намотані на мотовило. 2. Пучок довгого волосся. 3. Група витягнутих у певному напрямі невисоких гір або пагорбів; гірський кряж (Пн.).

ПАСОК. 1. -ска, ч. *Здрібн.* до ПАС. Пасок, ремінь. 2. -ску, ч. Спекулятивний ринок, спекулятивна торгівля. **КУПІТИ НА ПАСКУ**. Купити на ринку за підвищеною ціною (Пр.).

ПАСТЫРКА, -ы, ж. 1. Пастушка. 2. Богослужіння в костюлі на Різдво. 3. Різновид жіночих капелюхів (Пр.).

ПАСЯСТИЙ, -а, -е. Смугастий (Пт.).

ПАТЕНТУВАНИЙ, -а, -е. Законний, закріплений патентом (Пр.).

ПАТЫЧКЫ, -ів, *мн.*; *одн.* **ПАТЫЧОК**, -чка, ч. Сірники. – *Пудівко патычків тэраз мож купіти всьди* (Пр.).

ПАТЛАЧ, -ача, ч. Патлянь, людина з довгим скуйовдженим волоссям (Рс.).

ПАУЗІТИ, -ўжу, -ўзіш. Прив'язувати рублем на возі сіно, солону (Пр.).

ПАУЧАЙКА, -и, ж. Те саме, що ПАВЧАЙКА (Пн.).
 ПАХА, -и, ж. Пахва, внутрішній бік плечового згину (Пр.).
 ПАЦАЛУВАТИЙ, -а, -е. Мордатий (Пн.).
 ПАЦИФІСТА, -и, ч. Пацифіст, прихильник мирної політики (Пр.).
 ПАЦІРКИ: ПАЦІРКИ ЖАБ'ЯЧЫ. Жабуриння (Пт.).
 ПАЦНУТИ, па́цну, -еш. Лягнути, лягнути, вдарити долонею по чому-небудь (Пр.).
 ПАЦЮК, -ю́ка, ч. Підсвинок, порося (Пр.).
 ПАЦЮ́РКА, -и, ж. Намистина (Пр.).
 ПАЦЮ́РКИ, -рок, мн. Намисто (Пр.).
 ПА́ЦЯ, -я́ти, с. Порося (Пр.).
 ПАЦЯ́ТКО, -а, с. *Змени.-пестл.* до ПА́ЦЯ. Поросятко (Пр.).
 ПАЦЯ́ЧИЙ, -а, -е. *Прикм.* до ПА́ЦЯ. Поросячий (Пр.).
 ПАЦЬКА́НИНА, -и, ж. Мазанина, ляпанина (Пт.).
 ПАЦЬКА́ТИ, па́цькам, -аш. 1. Бруднити, каляти. 2. Псувати, паргачити. – Па́цькаш мі лем то́ту робо́ту (Пт.).
 ПАЦЬКА́ТИСЯ, па́цькамся, -ашся. Бруднитися, вимашуватися (Пт.).
 ПАЧІ́СКИ, -сок, мн. Відходи при чесанні льону; нижчий сорт льону (Пт.).
 ПАЧІ́СНИЙ, -а, -е. Виготовлений із льону нижчого сорту. – З пачісно́го поло́тна робля́т мішки на компе́рі (Пт.).
 ПА́ШПО́РТ, -о́рту, ч. Паспорт (Пр.).
 ПАШЕ́КУВА́ТИ, -ую, -еш. Сваритися, кричати (Пр.).
 ПА́ЯЦ, -я́ца, ч. Клоун, блазень (Пр.).
 ПЕ́ВНІ, *присл.* Напевно; звісно, звісна річ (Рс.).
 ПЕ́ЙСИ, -і́в, мн. Бакенбарди на скронях у євреїв (Рс.).
 ПЕКЕ́ЛЬНІ, *присл.* Страшенно (Пр.).
 ПЕЛЕ́НКА, -и, ж. Пелюшка (Пр.).
 ПЕЛЮ́СТОК, -стка, ч. Пелюстка, окремих листок із корони квітки (Пр.).
 ПЕНДЗЛЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Малювати пензлем (Рс.).
 ПЕ́НДРАК, -а́ка, ч. Личинка хруща. – Ворони́ ходя́т по скі́бах за плу́гом і збира́ю́т жо́втьох пендра́ків (Пр.).
 ПЕНДРА́ЧОК, -чка, ч. 1. *Змени.-пестл.* до ПЕ́НДРАК. 2. Малюк, карапуз (Пр.).
 ПЕНЕТРУВА́ТИ, -ую, -еш. Нишпорити, проникати (Пт.).

ПЕРЕБЫВА́ТИ, -і́вам, -аш. Перебувати, бути, розмішуватися; бути в якому-небудь стані (Рс.).
 ПЕРЕВАЛЯ́НИЙ, -а, -е. Дуже забруднений, заяложений (Рс.).
 ПЕРЕГА́РУВА́ТИ, -ую, -еш. Перебідувати, тяжко напружатися (Пр.).
 ПЕРЕ́ДКЫ, -і́в, мн. Передня частина воза (Рс.).
 ПЕРЕДОПТА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до ПЕРЕДОПТА́ТИ. Потоптаний (Пт.).
 ПЕРЕДОПТА́ТИ, -о́пам, -аш. Потоптати, подавити ногами все або багато чогось (Пр.).
 ПЕРЕ́ЙКА, -и, ж. Перегороджена частина засіка. – В тій пе́ре́йці трі́мам лен, а в дру́гій ко́нич (Рс.).
 ПЕРЕ́КРІ́Й, -о́ю, ч. 1. Профіль. 2. План будинку. 3. Місце, де один кінець, край чого-небудь накриває інший (Пт.).
 ПЕРЕЛАПА́ТИ, -а́пам, -аш. Переловити, половити всіх (Пр.).
 ПЕРЕО́НАЧА́ТИ, -а́чам, -аш. Переінакшувати; переробляти, надавати чому-небудь іншої форми; діяти інакше (Пр.).
 ПЕРЕО́НАЧИ́ТИ, -а́чу, -иш. *Док. вид* до ПЕРЕО́НАЧА́ТИ. Переінакшити, переробити. – Перео́начив спра́ву по-сво́му (Пр.).
 ПЕРЕПЕ́ЧИ, -е́чу, -еш. 1. Перепекти, пекти надто довго. – Перепе́кла-м хлі́б на су́ху шкі́пу. 2. Перестати пекти (про біль від опіку). – Па́лец ня переп'ю́к, і те́раз лем глу́хий біль чу́ю (Пр.).
 ПЕРЕПЛЯ́НТА́ТИ, -я́нтам, -аш. Переплутати, сплутати (Пр.).
 ПЕРЕПЛЯ́НТА́ТИСЯ, -я́нтамся, -ашся. 1. Сплітатися поміж собою, безладно сплутуватися. 2. Приходить в безлад (Пт.).
 ПЕРЕПЛЯ́НТУВА́ТИ, -ую, -еш. Заново посадити плантацію яких-небудь рослин (Пт.).
 ПЕРЕПРЯ́ЧЫ, -я́жу, -еш. Запрягти повторно або заново; замінити одного або кількох коней (Пр.).
 ПЕРЕСІ́ДЖЕ́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до ПЕРЕСІ́ДЖИ́ТИ. Онімільний від довгого сидіння на одному місці (Пр.).
 ПЕРЕСІ́ДЖУВА́ТИ, -ую, -еш. Пересиджувати, проводити певний час, сидячи або перебуваючи десь; сидіти довше від когось; бути десь занадто довго (Пр.).
 ПЕРЕСІ́ДИ́ТИ, -і́джу, -і́диш. *Док. вид* до ПЕРЕСІ́ДЖУВА́ТИ (Пр.).
 ПЕРЕСЬВІ́ДЧА́ТИСЯ, -і́дчамся, -ашся. Пересвідчуватися, переконуватися в чомусь (Пр.).

ПЕРЕТЕЧЫ, -эче. Перелитися з одного місця в інше; про- текти через щілини в посудині (Рс.).

ПЕРЕТОВЧЫ, -овчу, -еш. 1. Стовки, потовкти все або ба- гато чогось; потовкти повторно. 2. Побити посуд або скляні чи глиняні вироби (Рс.).

ПЕРЕФАСУВАТИ, -ую, -еш. Перепакувати (Пр.).

ПЕРЕЧЫРЯТИ, -ырям, -яш, -ят. Обмінятися чим-небудь із кимось. – *Перечыряли-зме з кумом шапки* (Пр.).

ПЕРЕЧКО, -а, с. Пірце, пір'ячко, пір'інка. – *Мам си перечко за капелюхом, бо-м си дружба* (Ол.).

ПЕРИК, -іка, ч. Те саме, що **ПЕРЛИК** (Пт.).

ПЕРКО, -а, с. Те саме, що **ПЕРЕЧКО** (Пр.).

ПЕРЛИК, -іка, ч. Молот, яким розбивають каміння на до- рогах (Пр.).

ПЕРНАДЕЛЬ, -для, ч. Личинка, що живе під шкірою корів (Пр.).

ПЕРО: **ВІЧНЕ ПЕРО**, -ого... -а, с. Авторучка (Пн.).

ПЕРУН, -уна, ч. Грім, блискавка. – *Перун стрілив до дерева* (Ол.).

ПЕРУНОВИЙ, -а, -е. *Прикм.* до **ПЕРУН**. Громовий (Ол.).

ПЕРУНОВО, *присл.* Раптом, швидко (Рс.).

ПЕРУНОМ, *присл.* Блискавично (Ол.).

ПЕРУНУВАТИ, -ую, -еш. Чортихатися (Пт.).

ПЕРФУМУВАТИ, -ую, -еш. Парфумити, оббризкувати ду- хами або одеколоном (Пр.).

ПЕРХНУТИ, перхне. Пурхнути, злетіти вгору. – *Птах перхнув мі з-під ніг* (Ол.).

ПЕСТКА, -ы, ж. Кістка сливи, черешні, вишні (Пн.).

ПЕХ, -а, ч. Невдача, невезіння. – *Мав-см пеха юж пару днів, нич-см не полагабдив* (Пр.).

ПЕЦИК, -іка, ч. Грубка, пічка (Пр.).

ПЕЦИНА, -ы, ж. Цегла або глина з печі (Пр.).

ПЕЦУХ, -уха, ч. 1. Лежень, людина, що вилежується на печі. 2. Хлопець, який опалює панські покої (Пр.).

ПЕЧАРКЫ, -рок, *мн.* Печериці, їстівні гриби (Пт.).

ПЕЧЫ, -эчу, -еш. 1. Пекти хліб або булочні вироби; готувати м'ясні вироби; смажити щось на вогні або в печі на жару. 2. Ви- кликати біль від дотику до вогню або чогось гарячого (Пр.).

ПЕШЫТИ, пэшу, -ыш. Бентежити (Ол.).

ПЕШЫТИСЯ, пэшуся, -ышся. Бентежитися, ніяковіти (Ол.).

ПЕШЫНЯ, -я, с. Пешення, надмірний догляд у вихованні дітей (Пр.).

ПЕЩУХ, -уха, ч. Пестій, розпещена дитина (Пр.).

ПЕЩУХА, -ы, ж. *Жін.* до **ПЕЩУХ** (Пр.).

П'ЕТЫ, -ів, *мн.* Веснянки, ластовиння (Пт.).

ПИВНИЦЯ, -і, ж. Пивниця, погріб, льох (Ол.).

ПІЙСЫ, -ів, *мн.* Те саме, що **ПЕЙСЫ** (Пн.).

ПИЛОВІНЫ, -овин, *мн.* Тирса, опилки (Ол.).

ПИЛУВАТИ, -ую, -еш. Пиляти, різати пилкою (Ол.).

ПІЛЬНИК, -іка, ч. Напилок (Пр.).

ПІЛЬНИЧОК, -чка, ч. *Здрібн.* до **ПІЛЬНИК** (Пт.).

ПІЛЬНО, *присл.* Негайно, терміново, невідкладно (Пт.).

ПІРГАЧ, -áча, ч. Кажан (Пн.).

ПИСЕМНІ, *присл.* Письмово (Ол.).

ПІСКІР, -іря, ч. Землерийка, мишоподібний гризун (Пр.).

ПИСНУТИ, пісну, -еш. 1. Писнути, пискнути. 2. *Перен.* Обізватися. – *Стуль гамбу і ани не пісни!* (Пр.).

ПИЩАВКА, -ы, ж. Сопілка (Св.).

ПИЩАЛКА, -ы, ж. Те саме, що **ПИЩАВКА** (Пт.).

ПІЩОК, -щка, ч. Свисток (Ол.).

ПИЯВКА, -ы, ж. П'явка (Hivuolo) (Пт.).

ПІЯК, -яка, ч. Пияк, п'яниця (Пр.).

ПИЯЧЫСКО, -а, ч. *Знев.* Пияцюга (Пр.).

ПИЯЧЫТИ, -ячу, -ыш. Пиячити, постійно розпивати спирт- ні напої, мати хворобливу пристрасть до них (Пр.).

ПИЯЧКА, -ы, ж. *Жін.* до **ПІЯК**. Пиячка (Пр.).

ПЫРНІЦЯ, -і, ж. Обліг, незасіяне поле (Пн.).

ПЫРЦАТИ, пырцыт. Див. **ПРИЩАТИ** (Ол.).

ПЫСК, -а, ч. *Згруб.* Писок, пелька. – *Замкну пыск на ко- лодку!* (Пн.).

ПЫСКАТИЙ, -а, -е. Язикатий (Ол.).

ПЫСКАЧ, -áча, ч. Той, хто багато і крикливо говорить (Ол.).

ПЫСКУВАТИ, -ую, -еш. 1. Горлати, репетувати. 2. Лаятися, говорити непристойні слова (Пн.).

ПЫТІРКАЧ, -áча, ч. Ярлик, бірка на ланцюжку (Пн.).

ПЫЩОК, -щка, ч. *Здрібн.* Мордочка (Ол.).

- ПІВБУТКИ**, -ів, *мн.* Туфлі (Пт.).
- ПІВВАГОН**, -она, *ч.* Відкритий залізничний вагон із високими бортами (Пр.).
- ПІВЖИВИЙ**, -а, -е. Напівживий, ледве живий (Пр.).
- ПІВКВАТЕРКА**, -ы, *ж.* Міра об'єму, що дорівнює 1/8 літра (Пр.).
- ПІВКВАТЕРОК**, -рка, *ч.* Пляшка горілки об'ємом 1/8 літра (Ол.).
- ПІВКОШОК**, -ішка, *ч.* Плетений кіш для воза. – Два півкішки кладут на брычку, жебы нич з ней не впало (Пр.).
- ПІВМИСОК**, -ска, *ч.* Полумисок (Св.).
- ПІВПЕРЕК**, *присл.* Упоперек; наперекір, всупереч (Пт.).
- ПІВПЕРЕЧЫНА**, -ы, *ж.* Лан, що ореться не вздовж, а впоперек (Пр.).
- ПІВСТА**, *невідм.* Півсотня (Рс.).
- ПІВТОРАК**, -ака, *ч.* Півтора загона ріллі (Пт.).
- ПІВТУЗІНА**, *невідм.* Півдюжини, 6 штук однакових або однорідних предметів (Пр.).
- ПІД**, по́ду, *ч.* Горище в хаті (Ол.).
- ПІДБИВАЧ**, -ача, *ч.* Назва гри в піжмурки (Пн.).
- ПІДВЕДЖЫНЯ**, -я, *с.* Підведення до певного місця, наближення до когось (Пр.).
- ПІДВЫЖКА**, -ы, *ж.* Надбавка у грошах, підвищення в ціні (Рс.).
- ПІДВЫЩЫНЯ**, -я, *с.* Підвищення, збільшення (тривалості, розміру, кількості чого-небудь) (Рс.).
- ПІДВО́ЗЯ**, -я, *с.* Шасі; рама різних транспортних засобів (Ол.).
- ПІДГА́РЛЯ**, -я, *с.* Ошийок, частина м'ясної туші, що прилягає до ший (Пр.).
- ПІДДОПТА́НИЙ**, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу до ПІДДОПТА́ТИ* (Пр.).
- ПІДДОПТА́ТИ**, -опчу, -еш. *Док. вид до ПІДДОПТУВА́ТИ* (Пр.).
- ПІДДОПТА́ТИСЯ**, -опчуся, -ешся. Трохи зноситься, підтоптатися (Пр.).
- ПІДДОПТУВА́ТИ**, -ую, -еш. Топтати, затоптувати (Пр.).
- ПІДЗОЛЮВА́НЯ**, -я, *с.* Дія за знач. **ПІДЗОЛЮВА́ТИ**. Підбиття підметок на взутті (Ол.).

- ПІДЗОЛЮВА́ТИ**, -юю, -еш. Підбивати підметки (Ол.).
- ПІДКАЧУРЯ́ТИ**, -урям, -яш. 1. Підкочувати, закочувати (штани). 2. Підкручувати (волосся) (Пн.).
- ПІДКЛАД**, -ада, *ч.* 1. Підкладка під хомут. 2. Основа, підвалина; шпала (Пн.).
- ПІДКРЕСЬЛІ́НЯ**, -я, *с.* 1. Підкреслення, проведення лінії під чимось. 2. Наголошення на чомусь, виділення його як головного (Пр.).
- ПІДКУ́ЛЬОК**, -лька, *ч.* Підпертя для драбин у возі (Св.).
- ПІДНІ́Б'Я**, -яги, *с.* Піднебіння (Пр.).
- ПІДНОШЫ́НЯ**, -я, *с.* 1. Подарунок, хабар. 2. Піднесення, підіймання чого-небудь угору (Рс.).
- ПІДОГНУ́ТИЙ**, -а, -е. Підігнутий, який трохи загнувся (Рс.).
- ПІДОЗДРЕ́НИЙ**, -а, -е. Підозрілий (Пр.).
- ПІДОЗДРЮВА́ТИ**, -юю, -еш. Підозрювати, допускати причетність когось-небудь до чогось негативного (Пр.).
- ПІДО́ЙМА**, -ы, *ж.* Частина спиць у возі, які забезпечують правильне положення дишла (Пт.).
- ПІДОРВА́НИЙ**, -а, -е. Підірваний, знищений вибухом (Пт.).
- ПІДОСЛА́НИЙ**, -а, -е. Підісланий, направлений із таємною метою (Пр.).
- ПІДПА́ЛОК**, -лка, *ч.* Корж із хлібного тіста, спечений перед полум'ям (Пт.).
- ПІДПЕ́ЦОК**, -цка, *ч.* Підпічок, підпіччя; заглибина під піччю (Пр.).
- ПІДПЕ́ЧЫ**, -эчу, -еш. Добре спекти або підсмажити (Пр.).
- ПІДПОЛУДЕ́НОК**, -нка, *ч.* Другий сніданок (Пт.).
- ПІДПУШЫ́НЯ**, -я, *с.* Підпушення, підпушування (Пр.).
- ПІДСАДІ́ВКЫ**, -вок, *мн.* Вид грибів, які ростуть у садках під фруктовими деревами (Пр.).
- ПІДСМОТРИ́ТИ**, -отрю, -иш. *Док. вид до ПІДСМОТРЮВА́ТИ*. Підглянути (Пт.).
- ПІДСМОТРЮВА́ТИ**, -юю, -еш. Підглядати (Пт.).
- ПІДФАСТРИГУВА́ТИ**, -ую, -еш. Підметати нитками (Ол.).
- ПІДХВОСТЫ́НА**, -ы, *ж.* Ремінь із кінської упряжі, який крипиться до хомута й тягнеться до хвоста коня (Пр.).
- ПІДХЛІ́Б'ЯТИСЯ**, -іб'ямся, -яшся. Підлещуватися (Ол.).
- ПІДХМЕЛІ́ТИСЯ**, -элюся, -ишся. Випити хмільного (Ол.).

ПІДШИБІТКА, -и, ж. Обшивка даху (Св.).
ПІДЩУВА́НЯ, -я, с. 1. Нацьковування (собак). 2. Підбурювання, намовляння (Пт.).
ПІЗРІТИ, пізрю, -иш. Поглянути (Рс.).
ПІЛЬКА, -и, ж. Полька (Ол.).
ПІНДІТИСЯ, піндишся, -ится. *Згруб.* Дутися, ображатися (Пн.).
ПІНЧО́ХА, -и, ж.; *мн.* **ПІНЧО́ХИ**. Панчоха (Пн.).
ПІ́ПА, -и, ж. Бочковий кран (Ол.).
ПШЕ́РЕЧЫ́ТИСЯ, -эчуся, -ышся. Впиратися, перечитися, не погоджуватися з кимось, протидіяти чомусь (Пр.).
ПШЕ́РЕЧНИЙ, -а, -е. Впертий, непоступливий (Пр.).
ПІСЛА́НЯ, -я, с. Підстилка (Ол.).
ПІСНИЙ, -а, -е. Пісний, немашений. **ПІСНИЙ ВАР**. Капусняк без сала (Св.).
ПІСО́НЬКА, -и, ж. Пісенька (Пр.).
ПІСТУ́НКА, -и, ж. Жінка, яка доглядає дітей; нянька, опікунка (Пр.).
ПІТО́РАК, -ака, ч. Прядиво, що має 30 пасем (Пт.).
ПІ́ШВА, -и, ж. Наволочка на перину (Пр.).
ПІ́ШЕ, *присл.* Пішки (про спосіб пересування) (Ол.).
ПЛА́ЙСТЕР, -стра, ч. Пласт, суцільний шар однорідної маси. – *Тета положила му на хліб пла́йстер ма́сла, пла́йстер мармоля́ды, а наверху кавальчы́к сы́ра* (Пт.).
ПЛА́НЕТА, -и, ж. Погода. – *Яка там планета́ буде гне́ска?* (Св.).
ПЛА́ННИЙ, -а, -е. 1. Поганий; марний. – *На выздраві́ня пла́н-на надія́.* 2. Неродючий, невеликий (Пр.).
ПЛА́ННИК, -ика, ч. 1. Негідник. 2. Нероба, ледащо (Пр.).
ПЛА́ННИЦЯ, -і, ж. 1. Неврожайне поле. 2. *Жін.* до **ПЛА́ННИК** (Пр.).
ПЛА́ННО, *присл.* 1. Погано; марно. 2. Неврожайно (Пр.).
ПЛАСКО́НІС, -бса, ч. 1. Людина з плоским носом. 2. Птах, що має плоский дзьоб (Пр.).
ПЛАСКО́РІЗБА, -и, ж. Мистецтво вирізування на дереві, каменю, залізі, мармурі різних постатей чи візерунків (Пр.).
ПЛА́СТУН, -уна, ч. Пластун, скаут, член молодіжної шкільної організації «Пласт» (Пр.).

ПЛАТА́НКА, -и, ж. Саморобні дошані санчата (Пн.).
ПЛА́ТВА, -и, ж. Стінна балка, на яку кріпляться крокви (Св.).
ПЛА́ХТА, -и, ж. Рядно, простирадло (Пн.).
ПЛА́ЦА, -и, ж. Оплата праці. – *Яка пра́ця, та́ка пла́ца!* (Пр.).
ПЛАЦЯ́ТИ, -а́цям, -яш, -ят. *Дит.* Плакати (Пр.).
ПЛЕСКА́НКА, -и, ж. Спресована грудка сиру́ (Пр.).
ПЛЕ́ТВА, -и, ж. Плавник у риб (Рс.).
ПЛЕТИ́НКА, -и, ж. Хустина, виплетена з високоякісної вовни (Пт.).
ПЛЕ́ЧО, -а, с. Плече (Пр.).
ПЛЕ́ЦАК, -ака, ч. Рюкзак (Пн.).
ПЛИ́ТКІСТ, -о́сти, ж. Мілкість, поверховість (Пр.).
ПЛІ́ВА, -и, ж. 1. Діафрагма в організмі людини або тварини. 2. Тонка оболонка у тваринному організмі (Пр.).
ПЛІ́СА, -и, ж. Плісе, спідничка, зібрана у дрібні складки (Пт.).
ПЛІСУВА́ТИ, -ую, -еш. Укладати й заправувати тканину складками (Рс.).
ПЛІСЬНЬ, плісьні, ж. Пліснява, цвіль (Пр.).
ПЛІ́Ш, -и, ж. 1. Плішина, виголений вершок голови у польських католицьких ксьондзів. 2. Огріх, пропуск під час посіву зернових (Пр.).
ПЛІ́ШКА, -и, ж. Дитяча гра, яка полягає в підкиданні й вибиванні в поле невеликої палички (Пр.).
ПЛО́ВИЙ, -а, -е. Сірувато-жовтий, блідо-жовтий (Пр.).
ПЛЮВА́ЧКА, -и, ж. Плювальниця (Пр.).
ПЛЮСКЕ́ВКА, -и, ж. Кнопка, цвях із широкою головкою (Пр.).
ПЛЮ́ТА, -и, ж. Негода, дощ із вітром та снігом (Пр.).
ПЛЮ́ТОН, -бна, ч. Рота солдатів у польському війську (Пр.).
ПЛЮ́ТОНОВИЙ, -а, -е. Ротний (Пр.).
ПЛЮ́ХА, -и, ж. Те саме, що **ПЛЮ́ТА** (Пр.).
ПЛЮ́ЦА, -ів, *мн.* Легені (Рс.).
ПЛЯ́ЙСТЕР, -стра, ч. 1. Стільник меду. 2. Те саме, що **ПЛА́ЙСТЕР**. 3. Лікарський пластир (Пр.).
ПЛЯ́НТРО, -а, с. 1. Горище. – *В стодо́лі на пля́нтри́ трима́ют сі́но, солбо́му.* 2. Поверх у багатоповерховому будинку. – *Мій брат ме́шкат на четве́ртму пля́нтри* (Пр.).

ПЛЯНУВА́НИЙ, -а, -е. Планований (Рс.).
ПЛЯНЧЫ́ТИСЯ, -янчуся, -ышся. Крутитися, замотуватися (Пн.).
ПЛЯСА́ТИ, -ясам, -аш, -ат. Танцювати; скакати. – **Ры́ба плясат г вóді** (Пн.).
ПЛЯСК, -у, ч. Плеск (Пт.).
ПЛЯСКА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ПЛЯСКА́ТИ** (Пт.).
ПЛЯСКА́ТИ, -яскам, -аш. Плюскотіти (Пт.).
ПЛЯСКА́ТИЙ, -а, -е. Плескатий, приплюснутий, сплющений (Пр.).
ПЛЯ́СКІТ, -óту, ч. Плескіт, плюскіт (Пт.).
ПЛЯ́СКОТА́ТИ, -óчу, -еш. Плескотіти (Пт.).
ПЛЯ́СТЕЛІ́НА, -ы, ж. Пластилін (Рс.).
ПЛЯ́СТЕР, -стра, ч. Те саме, що **ПЛЯ́ЙСТЕР** (Пт.).
ПЛЯ́СТЕ́РОК, -рка, ч. *Здрібн.* до **ПЛЯ́СТЕР** (Пр.).
ПЛЯ́Ц, -у, ч. 1. Площа; місце. – **Зроб мі пляц!** 2. Базар (Пр.).
ПЛЯ́ЦКУВА́ТИЙ, -а, -е. Круглий і сплюснутий, у формі коржа (Пт.).
ПЛЯ́ЦО́ВЕ, -óго, с. Плата за місце на базарі (Пр.).
ПЛЯ́ЦОК, -чка, ч. Коржик (Пр.).
ПЛЬО́НТРО, -а, с. Див. **ПЛЯ́НТРО** 2. (Пн.).
ПЛЬО́ТКА, -ы, ж. Плітка, чутка, не підтверджена фактами (Пт.).
ПЛЬО́ТКАР, -ára, ч. Пліткар, той, хто розносить плітки (Пт.).
ПЛЬОТКА́РКА, -ы, ж. *Жін.* до **ПЛЬО́ТКАР**. Пліткарка (Пт.).
ПЛЬОТКА́РСТВО, -а, с. Наклеп, розповсюдження пліток (Ол.).
ПЛЬОТКУВА́ТИ, -úю, -еш. Пліткувати (Ол.).
ПНЯ́К, -я́ка, ч. 1. Пень, колода, стовбур. 2. Вулик (Пр.).
ПНЯ́ЧОК, -чка, ч. *Здрібн.* до **ПНЯ́К** (Пр.).
ПОБИВА́ТИ, -йвам, -аш. 1. Побити, набити. 2. Крити, накривати; покривати хату (Ол.).
ПОБИ́ВАЧ, -áча, ч. Пристрій для набивання обручів на бочку (Рс.).
ПОБИВА́ЧКА, -ы, ж. Те саме, що **ПОБИ́ВАЧ**. – Побива́чком набива́ють обру́чы (Ол.).
ПОБИ́ТИ, поб'ю́, -еш. *Док. вид* до **ПОБИВА́ТИ** 2. Накрити, покрити. – **Побі́ли-зме хы́жу гонта́ми** (Пт.).

ПОБЛАЖА́ТИ, -áжам, -аш. Ставитися поблажливо, потурати комусь (Пт.).
ПОБЛАЗНУВА́ТИ, -úю, -еш. Подуріти, попустувати (Пт.).
ПОБО́СТИ, побóде. Побити рогами. – **Корóва го побóла** (Ол.).
ПОБРО́ЇТИ, -óю, -іш. Накапостити, скоїти щось лихе. – **Побро́їли дуже на гостіні в кúма** (Пр.).
ПОВА́ЗНИК, -йка, ч. Хлібець для колядників або гробаря. – **Ци був юж грóбар за повазні́ком?** (Пр.).
ПОВА́ЛА, -ы, ж. Стеля. – **На пова́лі ві́сит ля́мпа** (Пн.).
ПОВА́ЛЯТИ, -áлям, -яш. Забруднити, заялозити. – **Пова́ляв-ес коше́лю, то трéба ю выпра́ти** (Пр.).
ПОВА́РИЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Попустувати (Ол.).
ПОВЕ́КША́НЯ, -я, с. Збільшення (Ол.).
ПОВЕ́КШЫ́ТИ, -éкшу, -ыш. *Док. вид* до **ПОВЕ́КШУВА́ТИ**. Збільшити (Ол.).
ПОВЕ́КШУВА́ТИ, -úю, -еш. Збільшувати (Ол.).
ПОВЕ́КШУЮ́ЧИЙ, -а, -е. *Дієпр. акт. теп. часу* до **ПОВЕ́КШУВА́ТИ**. Збільшуючий, який збільшує. – **Пове́кшую́че шкло** (Ол.).
ПОВЕ́РЕ́СЛО, -а, с. Перевесло. – **Трéба вывэ́зти на по́ле шты́рі ко́пы повере́сел** (Пр.).
ПОВЫ́ЖЕ, *присл.* Вище (Ол.).
ПОВІ́Д. 1. -óди, ж. Повінь. – **Замулі́ла мі пові́д по́ле**. 2. -óду, ч. Причина. – **З повод́у хворóбы не був-ем на процéсі** (Рс.).
ПОВІ́ДЖЫ́НЯ, -я, с. Вислів, речення, приповідка (Ол.).
ПОВІ́З, -óзу, ч. 1. Полиця у плузі. 2. Карета, візок (Пр.).
ПОВІ́НШУВА́НЯ, -я, с. Побажання, поздоровлення (Пт.).
ПОВІ́НШУВА́ТИ, -úю, -еш. Повіншувати, побажати; привітати зі святом. – **Пові́ншусь мі да́што на Нóвий рік?** (Пт.).
ПОВІ́СМО, -а, с. Повісмо, пучок обробленого для прядіння льону (Пт.).
ПОВІ́СНЯ́НИ, -а, -е: **ПОВІ́СНЯ́НЕ ПОЛО́ТНО**, -óго... -а, с. Другий сорт лляного полотна (Пт.).
ПОВІ́СТИ, пові́м, -іш, -іст; -іме, -істе, -ідят. Сказати. – **Най мі лем пра́вду пові́ст!** (Пр.).
ПОВЛÉ́ЧЫ, -éчу, -еш. Поволокти (Ол.).
ПОВЛÉ́ЧЫСЯ, -éчуся, -ешся. 1. *Знев.* Поволоктися, пошвендіяти. – **Він по́влюкся за мно́м**. 2. Поповзти (Ол.).

ПОВЛІКАТИ, -ікам, -аш. Одягати пішву, покривати щось. – Повлікати заголівок (Пт.).

ПОВОДЖЫНЯ, -я, с. Успіх, повага. – Ма дівча поводжыня мѣдже парібкѣми (Рс.).

ПОВОДИТИСЯ, -одится. Вестися (про життя, справи). – Як ти ся поводит? (Рс.).

ПОВХАТИЙ, -а, -е. Волохатий (Св.).

ПОГАН, -ана, ч. *Лайл.* Недовірок, поганин. – Які з тебе поган, нич ти не вірю (Пр.).

ПОГАНДЛЮВАТИ, -юю, -еш. Поторгувати. – Як-сте гнѣска погандлювали? (Пр.).

ПОГАРУВАТИ, -ую, -еш. Тяжко попрацювати (Ол.).

ПОГВАРИТИ, -арю, -иш. Погомоніти, побалакати. – Ходте ту, та си погваріме дакус (Ол.).

ПОГЛАСКАТИ, -аскам, -аш. Погладити рукою (Ол.).

ПОГЛУБѢНИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу до ПОГЛУБИТИ*. Поглиблений (Ол.).

ПОГЛУБИТИ, -ублю, -убиш. *Док. вид до ПОГЛУБЛЮВАТИ*. Поглибити, зробити глибшим (Рс.).

ПОГЛУБІНЯ, -я, с. Дія за знач. **ПОГЛУБИТИ** (Рс.).

ПОГЛУБЛЮВАТИ, -юю, -еш. Поглиблювати (Рс.).

ПОГЛУБЛЯТИ, -ублям, -яш. Те саме, що **ПОГЛУБЛЮВАТИ** (Рс.).

ПО ГНЕС ДЕН (*у знач. присл.*). Донині (Ол.).

ПОГОБЛЮВАТИ, -юю, -еш. Постругати, обтесати (Пт.).

ПОГОНИЧ, -йча, ч. Погонич, людина, що поганяє коней під час оранки (Пр.).

ПОГОРЕЛІСКО, -а, с. Згарище, попелище (Пн.).

ПОГРАБАТИ, -абам, -аш. Погромадити граблями (Пр.).

ПОГРЕБАТИ, -ѣбам, -аш. Поховати, справити похорон (Ол.).

ПОГРЕБОВИЙ, -а, -е. Похоронний (Ол.).

ПОГРІБАЧКА, -ы, ж. Коцюба, кочерга для розгрібання жару (Ол.).

ПОГАДАНКА, -ы, ж. Розмова, бесіда, балачка (Пр.).

ПО-ГАЗДІВСКЫ, *присл.* По-хазяйськи (Ол.).

ПОГАЛЬОПУВАТИ, -ую, -еш. Пуститися галопом (Ол.).

ПОГЗИТИСЯ, погзится. 1. Погедзитися, побрикати (про тварин). 2. Попустувати (про дітей) (Пт.).

ПОГЛУПИТИ, -ію, -еш. 1. Подурнішати, втратити пильність розуму. 2. Подуріти, побешкетувати (Пт.).

ПОГМАТВАТИ, -атвам, -аш. Поплутати, зібгати (Пр.).

ПОГМАТВАТИСЯ, -атвамся, -ашся. Заплутатися, поплутатися (Пр.).

ПОГРАТУЛЮВАТИ, -юю, -еш. Привітати, поздоровити когось (Пр.).

ПОГРИЗМОЛИТИ, -облю, -иш. Написати кривульками, понадряпувати пером (Св.).

ПОГУРБИТИ, -урб'ю, -иш. Поморщити, пом'яти (про одяг, тканину) (Пт.).

ПОДАРУВАНИЙ, -а, -е. Подарований (Рс.).

ПОДАТИСЯ, подамся, -ашся. Вдатися, бути подібним на вроду. – Подався на свого вітця (Ол.).

ПОДВИГАТИСЯ, -йгамся, -ашся. Надіrvatися, підіймаючи щось важке (Рс.).

ПОДВІРЕЦ, -ірця, ч. Подвір'я. – На подвірци рубают дърва (Ол.).

ПОДГАЛЯНИН, -йна, ч. Польський горянин із Подгаля (Татри) (Рс.).

ПОДЕКАДИ, *присл.* Подекуди (Пр.).

ПО-ДЗЯДІВСКЫ, *присл.* По-жебрацьки, погано, убого (Ол.).

ПОДЗЬОРГАТИ, -бргам, -аш. *Док. вид до ПОДЗЬОРГУВАТИ* (Ол.).

ПОДЗЬОРГУВАТИ, -ую, -еш. Посмикувати, пошарпувати (Ол.).

ПОДИВАЧЫТИ, -ачу, -ыш. Похимерувати, повестися неординарно (Ол.).

ПОДЫРДАТИ, -ырдам, -аш. Побігти підтюпцем (Ол.).

ПОДІВОК, -вка, ч. Поділ, нижня частина сорочки (Пт.).

ПО-ДИВОЦКЫ, *присл.* По-дівочому (Пр.).

ПОД, *н. сп. 2 ос. одн. від ІТИ*. Ходи: **ПОД-ЛЕ!** (**ПОЛЕ!**). Ходино! **ПОЛЕ ГЕВ!** Ходи сюди! – **Ваню, поле гев!** (Ол.).

ПОДОБНІСШИЙ, -а, -е. Кращий (Ол.).

ПОДОРОЖІТИ, -іє. Подорожчати, стати дорожчим (Пт.).

ПОДОРОЖНИЙ, -ого, ч. Подорожній, який перебуває в дорозі, мандрує (Пр.).

ПОДОРОЖНИЦЯ, -і, ж. Мандрівниця (Пр.).

ПОДРАПА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. нас. мин. часу до ПОДРАПА́ТИ*. Подряпаний (Пр.).

ПОДРАПА́ТИ, -апам, -аш. Подряпати, зробити на чомусь подряпину; шкрябати по чому-небудь певний час (Пр.).

ПОДРАПА́ТИСЯ, -апамся, -ашся. 1. Подряпатися, вкритися подряпинами. 2. Подертися, полізти кудись угору (Пр.).

ПОДРІБ'ЯТИ, -іб'ям, -яш. Подрібнювати, розділяти на невеликі частини (Пт.).

ПОДРІТУВА́ТИ, -ую, -еш. Поскріплювати, постягувати дротом потрісканий глиняний посуд (Ол.).

ПОДРОБЕ́НИЙ, -а, -е. Подрібнений (Пт.).

ПОДРОХОТА́ТИ, -отам, -аш. Потрощити (Ол.).

ПОДРУЗГО́ТАТИ, -отам, -аш. Розтрощити, зруйнувати (Ол.).

ПОДУ́ЛОК, -лка, ч. Спідня жіноча сорочка (Ол.).

ПОЄДИ́НЧО, *присл.* Поодинці, порізно; рідко (Пт.).

ПОЄДНИ́Й, -а, -е. Декотрий, деякий, поодинокий (Ол.).

ПОЖЫ́ЧАТИ, -ычам, -аш. Позичати, брати шось у борг (Пр.).

ПОЖЫЧЕ́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. нас. мин. часу до ПОЖЫЧЫ́ТИ*. Позичений (Пр.).

ПОЖЫЧЫ́ТИ, -ычу, -ыш. *Док. вид до ПОЖЫЧА́ТИ*. Позичити (Пр.).

ПОЖЫ́ЧКА, -ы, ж. Дія за знач. **ПОЖЫЧА́ТИ**. Позика (Пр.).

ПОЖЫЧКОВИ́Й, -а, -е. Позиковий, позичковий (Пр.).

ПОЖОВТЯ́ВИЙ, -а, -е. Жовтуватий (Ол.).

ПОЗАВЛО́НИ, *присл.* Позаторік (Пр.).

ПОЗАВЧЕ́РА, *присл.* Позавчора (Пт.).

ПОЗАВЧЕРА́ШНИЙ, -я, -є. Позавчорашній (Пт.).

ПОЗАО́ЧЫ, *присл.* Позаочі (Пр.).

ПОЗАПИ́НАНИЙ, -а, -е. *Дієпр. нас. мин. часу до ПОЗАПИ́НАТИ*. Позастібуваний (Ол.).

ПОЗАПИ́НАТИ, -інам, -аш. Позастібати, застебнути (Ол.).

ПОЗА́РАН, *присл.* Позавтра, післязавтра (Пт.).

ПОЗАРА́НИ, *присл.* Те саме, що **ПОЗА́РАН** (Рс.).

ПОЗБЕРА́НИЙ, -а, -е. Одягнений (Пр.).

ПОЗБЕРА́ТИСЯ, -эрамся, -ашся. Одягнутися. – **Як ся позбе́рам, то підеме на фэ́стин** (Пр.).

ПОЗВІДА́ТИСЯ, -ідамся, -ашся. 1. Спитатися. 2. Побачитися з кимось, навідатися до когось (Рс.).

ПОЗВОЛІ́НЯ, -я, с. Дозвіл (Ол.).

ПОЗДРАВИ́ТИ, -ав'ю, -иш. Поздоровити (Св.).

ПОЗДРАВИ́НЯ, -я, с. Поздоровлення, вітання, уклін (Пт.).

ПОЗДРАВ'Я́ТИ, -ав'ям, -яш. Поздоровляти, вітати (Св.).

ПОЗЕРА́ТИ, -эрам, -аш. Позирати, поглядати (Пр.).

ПОЗИВА́ТИ, -івам, -аш. Позіхати (Ол.).

ПОЗИВНУ́ТИ, -івну, -еш. *Док. вид до ПОЗИВА́ТИ*. Позіхнути (Ол.).

ПОЗНИМА́ТИ, -імам, -аш. Познімати (Рс.).

ПО-ЗВІ́РСКЫ, *присл.* По-звірячому; жорстоко (Пр.).

ПОІМА́ТИ, -імам, -аш. Спіймати, зловити. – **Поіма́ли злодія на ярма́ку** (Пр.).

ПО-ІНА́КШЕ, *присл.* По-іншому (Св.).

ПОІРДЖАВІ́ЛИЙ, -а, -е. Поіржавілий, вкритий іржею (Пр.).

ПОІРДЖАВІ́ТИ, -іє. Поіржавіти (Пр.).

ПОКАВАЛКУВА́ТИ, -ую, -еш. Покавальцювати, пошматувати (Ол.).

ПО́КАЛЬ, *присл.* Доки, допоки (Рс.):

ПО́КАРМ, -арму, ч. 1. Пожива, харч. 2. Материнське молоко (Пн.).

ПОКЕРЕШУВА́ТИ, -ую, -еш. Порізати, пошматувати, поранити. – **Але тя покерешува́ли!** (Ол.).

ПОКЕ́РУВА́ТИСЯ, -уюся, -ешся. Розпорядитися своєю долею (Пт.).

ПО́КІЙ, -ою, ч. 1. Спокій. – **Дай мі по́кій, не зава́ждай мі!** 2. Кімната. – **В тім по́кбю́ бу́де мешка́ла мо́я се́стра** (Пр.).

ПОКІ́ЛКУВА́ТИ, -ую, -еш. Повбивати дерев'яні кілки; поприбивати підшви кілочками (Ол.).

ПОКЛА́ДОК, -дка, ч. Яйце, яке підкладають у гніздо, де мають нестися кури (Св.).

ПО́КЛЯ, *присл.* Те саме, що **ПО́КАЛЬ** (Ол.).

ПО-КОЛЕ́Й, *присл.* По черзі, по порядку (Ол.).

ПОКОНА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. нас. мин. часу до ПОКОНА́ТИ*. Переможений, здоланий (Пр.).

ПОКОНА́ТИ, -о́нам, -аш. *Док. вид до ПОКОНУВА́ТИ*. Перемогти, побороти; здолати, подолати (Пр.).

ПОКОНУВА́ТИ, -ую, -еш. Перемагати, поборювати; долати (Пр.).

ПОКОСТ, -óсту, ч. Оліфа (Ол.).
 ПОКОСТО́ВІЙ, -а, -е. Оліфовий. – Покостова фарба (Ол.).
 ПОКОСТУВА́ТИ, -ую, -еш. Покривати оліфою (Ол.).
 ПОКОСЬЛЯ́ВИТИ, -ію, -еш. Покоробити, покривити (Пт.).
 ПОКОШЕ́НКА, -ы, ж. Скошена лука (Рс.).
 ПОКОШЛЯ́ВИТИ, -ію, -еш. Те саме, що ПОКОСЬЛЯ́ВИТИ (Пт.).
 ПОКОШЛЯ́ВИТИСЯ, -яв'юся, -ишся. Покоробитися, викривитися, зіпсуватися (Пт.).
 ПОКРА́КА, -ы, ж. і ч. Незграба, потвора (Ол.).
 ПОКРЫ́ВА, -ы, ж. Велика кришка (Ол.).
 ПОКРЫ́ВКА, -ы, ж. Змениш. до ПОКРЫ́ВА (Ол.).
 ПО-КРЫЙО́МУ, присл. Потай, крадькома. – Взяв то́то покрийо́му (Ол.).
 ПО́КРІЙ, -о́ю, ч. Крій; модель, фасон, за яким шиють одяг або взуття (Св.).
 ПОКУДЛІ́ТИ, -удлю, -иш. Розпатлати, розкуйовдити (волосся) (Рс.).
 ПОКУПЧЫ́ТИ, -упчу, -ыш. Поторгувати; купити або продати щось. – Покупчы́ли-сме си кус на ярма́ку (Ол.).
 ПОКУ́СА, -ы, ж. Спокуса (Рс.).
 ПОЛАГОДЖЫ́НЯ, -я, с. Полагодження (Пр.).
 ПОЛАДНІ́ТИ, -ію, -еш. Погарнішати (Ол.).
 ПОЛАДУВА́ТИ, -ую, -еш. Повантажити (Рс.).
 ПОЛА́ЗОК, -зка, ч. Мала галявина в лісі (Пт.).
 ПОЛАПА́ТИ, -апам, -аш. Половити, похapatи (Пт.).
 ПОЛАПА́ТИСЯ, -апамся, -ашся. Спохопитися, розібратися в ситуації (Рс.).
 ПОЛЕГО́ЙКЫ, присл. Легенько, злегенька (Рс.).
 ПОЛЕГО́ТА, -ы, ж. Полегшення (Пт.).
 ПОЛЕДИ́ЦЯ, -і, ж. Ожеледь (Пт.).
 ПОЛЕКША́ТИ, -ékшам, -аш. Полегшати, стати легшим (Пр.).
 ПОЛЕТІ́ТИ, -éчу, -éтиш. 1. Полетіти (про пересування в повітрі за допомогою крил). 2. Перен. Швидко побігти (Ол.).
 ПОЛÉЧКО, -а, с. Змениш. Поле, ділянка землі. – Чи́є ж то полéчко не ора́не? (нар. пісня) (Пт.).
 ПОЛИ́ВКА, -ы, ж. Юшка, рідкі рубці (Ол.).
 ПОЛИКА́ТИ, -йкам, -аш. Ковтати (про їжу, напої, ліки) (Рс.).

ПОЛИЦІ́ЯНТ, -янта, ч. Поліцай. – Ид до полиці́янта (Пт.).
 ПОЛІЦМАН, -ана, ч. Те саме, що ПОЛИЦІ́ЯНТ (Ол.).
 ПОЛІРУВА́НИЙ, -а, -е. Полірований (Пр.).
 ПОЛКНУ́ТИ, полкну, -еш. *Однокр.* до ПОЛИКА́ТИ. Ковтнути (Рс.).
 ПОЛОМІ́СОК, -ска, ч. Тарілка; посуд для густих страв (Пр.).
 ПОЛУДЕНКУВА́ТИ, -ую, -еш. Обідати (Пр.).
 ПОЛУДЕ́НОК, -нка, ч. Обідня страва, яку споживають у полі (Пр.).
 ПОЛУДИ́НОК, -нка, ч. Те саме, що ПОЛУДЕ́НОК (Ол.).
 ПОЛУ́ДНЕ, -я, с. 1. Південь. 2. Полудень, середина дня (Пр.).
 ПОЛУДНЬО́ВІЙ, -а, -е. 1. Південний. 2. Полудневий (Пр.).
 ПОЛЯПТА́ТИ, -япта́м, -аш. Забризкати, заляпати (Ол.).
 ПОЛЯ́РЕС, -éса, ч. Те саме, що ПУЛЯ́РЕС (Пт.).
 ПОЛЬОПТА́ТИСЯ, -оптамся, -ашся. Обляпатися брудною водою. – Кóні ся нам польопта́ли (Ол.).
 ПОМА́ВЫ, присл. Те саме, що ПОМА́ЛЫ (Ол.).
 ПОМАГЛЮВА́ТИ, -юю, -еш. Покачати рублем білизну із лляного полотна (Пт.).
 ПОМА́ЙТИ, -а́ю, -іш. Помаїти, прикрасити зеленню (Пт.).
 ПОМА́ЛЫ, присл. Поволі, повільно, неквапно (Ол.).
 ПОМАЛЮВА́ТИСЯ, -ююся, -ешся. Нафарбуватися косметикою (Рс.).
 ПОМАРАНЬЧО́ВІЙ, -а, -е. Помаранчевий, апельсиновий (Пр.).
 ПОМЕ́ДЖЕ (Ы), *прійм.* Поміж, між (Св.).
 ПОМЕДИТУВА́ТИ, -ую, -еш. Поміркувати, розмислити (Ол.).
 ПОМІ́СОК, -ска, ч. Велика тарілка (Ол.).
 ПОМЫ́ДЛИТИ, -ыдлю, -иш. Намилити милом (Рс.).
 ПОМЫ́ТОК, -тка, ч. Митка, ганчірка для миття посуду (Пр.).
 ПО́МІР, -ору, ч. Мор, масове вимирання людей внаслідок епідемії (Пр.).
 ПОМІ́ТУВА́ТИ, -ую, -еш. Погорджувати, нехтувати (Пт.).
 ПО́МІЧ, -óчы, ж. Допомога. ПРИ ПОМО́ЧЫ. За допомогою, з допомогою (Ол.).
 ПО́МОСТ, -óсту, ч. Поміст, підвищення, збите з дощок (Св.).
 ПО́МПКА, -ы, ж. Невеликий насос для накачування повітря. – Пóмпка до ровéра (Пр.).

ПОМШЫТИ, помшу, -ыш. Позатикати мохом щілини в дерев'яній будівлі (Ол.).

ПОМ'ЯЖДЖЫТИ, -яжджу, -ыш. Пороздавлювати, пороздусувати що-небудь (Пр.).

ПОНАГЛЯТИ, -аглям, -яш. Пришвидшувати, квапити (Пр.).

ПОНАГЛЯТИСЯ, -аглямся, -яшся. Поспішати, квапитися. – **Нб-ле** понагляйтеся з робітом, бо ввечер близько! (Пр.).

ПОНАЙБАРЖЕ, присл. Щонайбільше (Пт.).

ПОНАЙБІ виг. Помагай Боже! (*привітання*). – **Понайбі** на щесця, на здрав'я, на тот Нови рик! (Пр.).

ПОНАЙВЭКШОЙ ЧАСТИ, присл. Найчастіше (Пт.).

ПОНАЙВЭЦЕ, присл. Найбільше (Пт.).

ПОНЕВЕРАТИСЯ, -эрамся, -ашся. 1. Валятися, бути не на своєму місці (про речі). 2. Поневіратися, тинятися, терпіти труднощі, зазнавати мук (Ол.).

ПОНЕВЧАСИ, присл. Через деякий час (Пт.).

ПОНЖИ, присл. Нижче (Пн.).

ПОНІЖЕ, присл. Те саме, що **ПОНЖИ** (Ол.).

ПОНІБ'Я, -яти, с. Піднебіння (Ол.).

ПОНУКА, -ы, жс. Спонування, припрошування. – **Была добра** гостіна, але пону́ки не было (Ол.).

ПОНУРАК, -ака, ч. Похмурий, мовчазний, непривітний чоловік (Пр.).

ПОНУРИСТИЙ, -а, -е. Понурий (Пр.).

ПООБВАЛЯТИ, -алям, -яш. Пострушувати, поскидати. – **Пообваляй** мі вшиткы ябка (Пт.).

ПООДПІНАТИ, -йнам, -аш. Повідстібати. – **Гузікы** мі ся поодпінали (Ол.).

ПООТВЕРАТИ, -эрам, -аш. Повідкривати, повідчиняти все або багато чогось (Пр.).

ПООТВЕРАТИСЯ, -эрамся, -ашся. Повідкриватися, повідчинятися (Ол.).

ПОПАХАТИ, -ахам, -аш. Понюхати (Пр.).

ПОПЕЛІСКО, -а, с. Попелище, згарище (Пр.).

ПОПЭЛЬНИК, -йка, ч. Піддувало, місце під решіткою грубки (Пн.).

ПОПЭЛЬНИЧКА, -ы, жс. Попільничка, посудина для недопалків і попелу від цигарок (Пр.).

ПОПЕР, -прю, ч. Перець. – **Мі треба чорного по́прю**. ✦ **ДАТИ ПОПРЮ**. Всипати перцю, побити когось; допекти комусь (Пр.).

ПОПЕРАТИ, -эрам, -аш. Підтримувати (Пр.).

ПОПЕРНІЧКА, -ы, жс. Перечниця (Пр.).

ПОПЭЧЫ, -эчу, -еш. Попекти, викликати опіки (Св.).

ПОПИС, -йсу, ч. 1. Виступ перед громадськістю. 2. Військовий парад (Пр.).

ПОПИСАТИСЯ, -йшуся, -ешся. Виступити з чимось перед людьми; похвалитися, похизуватися (Пр.).

ПОПІДБЕРАТИ, -эрат. Попідмивати. – **Быстра вода** попідберала бере́гы (Ол.).

ПОПЛАЧАТИ, -ачат. 1. Бути вартим, корисним. – **Поплачат** зберати гри́бы. 2. Мати вартість, бути в ціні; оплачуватися; бути шанованим. – **То мі не поплачат** (Пт.).

ПОПОЛУДНЕ, -я, с. Післяобідня пора (Ол.).

ПОПОЛУДНЮВАТИ, -юю, -еш. Пообідати (Пт.).

ПОПОЛУДНЬОВИЙ, -а, -е. Післяобідній, пообідній (Рс.).

ПОПОЛЯЧЫТИ, -ячу, -ыш. Ополячити, примусити перейти на польську мову, нав'язати польські звичаї, культуру (Пт.).

ПОПОПРИТИ, -опрю, -иш. Док. вид до **ПОПРИТИ**. Поперчити (Пр.).

ПОПРАВІНЫ, -авин, мн. Продовження весілля, похмілля; гостина у молодого або родичів молодої відразу по весіллю (Пр.).

ПОПРЭНИЙ, -а, -е. Перчений (Ол.).

ПОПРИ, прийм. Біля, коло, при, попри (Пр.).

ПОПРИЗЕРАТИ, -эрам, -аш. Пооглядати, пороздивлятися (Пт.).

ПОПРИЗЕРАТИСЯ, -эрамся, -ашся. Придивитися, роздивитися, поприглядатися. – **Попризе́рався на ню добри, а потім ся ожэнив** (Пр.).

ПОПРИТИ, по́прю, -иш. Перчити. – **Не по́прый, Пётре, вэпра** по́прьом, бо перепóприш, Пётре, вэпра по́прьом (*скоромовка*) (Ол.).

ПОРАБ'ЯТИ, -аб'ям, -яш. 1. Робити час від часу. 2. Поробляти, чарувати. – **Ци-с мі поробіла, ци поробіц ма́ла, добрі ня за тóбом пся ма́ти не взя́ла** (*нар. пісня*) (Пр.).

ПОРАДНЯ, -і, жс. Установа в Польщі, де можна одержати різноманітні фахові поради (медичні, педагогічні, технічні тощо) (Пр.).

- ПОРАНИ́НЯ**, -я, с. Поранення (Рс.).
- ПОРАСТА́ТИ**, -а́стам, -аш. Поростати; обростати рослинністю, покриватися шаром чого-небудь шляхом наростання його на поверхні (Пр.).
- ПОРАТУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Порятувати, допомогти в небезпеці; позичити що-небудь комусь (Пр.).
- ПОРАТУ́НОК**, -нку, ч. Порятунок, уникнення небезпеки, допомога в скрутних умовах (Пр.).
- ПОРАХУ́НОК**, -нку, ч. Підрахунок; розплата (Ол.).
- ПОРВА́ТИ**, порву, -еш. 1. Розірвати, подерти. – Так **порвав** книжку, **же** не́е што **чыта́ти**. 2. Ухопити, взяти з собою; забрати без дозволу. – **Же́бы** **тя** **злы ду́хы** **порва́ли!** (Св.).
- ПОРДЖА́ВІТИ**, -і́е. Поіржавіти (Пр.).
- ПОРИСУВА́НИЙ**, -а, -е. Покреслений; подряпаний (Ол.).
- ПОРЫПА́НИЙ**, -а, -е. Порепаний (Пт.).
- ПОРЫПА́ТИСЯ**, -ы́патся. Потріскати, стати нерівним. – **Порыпа́лося** **коло** **п'єца**, **то** **тре́ба** **забі́лити** (Рс.).
- ПОРОБЕ́НІСКО**, -а, с. Чари (Пр.).
- ПОРОСНУ́ТИ**, -о́сну, -еш. Док. вид до **ПОРАСТА́ТИ**. Порости, обрости (Пр.).
- ПОРТКЫ**, -ток, *мн.* Штани (Св.).
- ПОРУ́БА**, -ы, *жс.* Зруб, випалений ліс, згарище лісу (Ол.).
- ПОРУЧА́ТА**, -у́чат, *мн.* Перила, поручні (Рс.).
- ПОРЦЛЯ́НОВИЙ**, -а, -е. Порцеляновий, фарфоровий, фаянсовий (Ол.).
- ПОРЯ́ДНІ**, *присл.* Добряче, значно, дуже. – **Я** **юж** **ся** **поря́дні** **змо́рив** (Пт.).
- ПО́СЕЛ**, -сла, ч. 1. Депутат польського сейму. 2. Посол, дипломатичний представник однієї держави в іншій (Рс.).
- ПОСЛУЖНИ́ЦЯ**, -і, *жс.* Дівчина, яка тимчасово прислугує комусь (Пр.).
- ПОСМАКУВА́ТИ**, -у́е. Посмакувати, сподобатися на смак. – **Посмакува́ла** **мі** **барз** **грибба** **зу́па** (Пр.).
- ПОСМАРУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. 1. Намастити (*напр.*, окраєць хліба маслом). 2. Змастити осі воза. 3. Забруднити (про одяг). 4. Підплатити, дати калім. – **Не** **посмару́еш** – **не** **пої́деш** (Ол.).
- ПОСМОТРИ́ТИ**, -о́трю, -иш. Подивитися, глянути, поглянути. **ПО́СМОТ́СЯ!** *н. сл.* Подивися! (Ол.).

- ПОСТЕЛІ́НЯ**, -я, с. Підстилка. – **Ид** **награба́ти** **лі́стя** **до** **посте́лі́ня** (Пт.).
- ПÓСТЕЛЬ**, -е́лі, *жс.* Постіль, ліжко (Ол.).
- ПОСТЕРУ́НКОВИЙ**, -о́го, ч. Поліціант, жандарм при виконанні своєї служби на вахті (Рс.).
- ПОСТЫ́ДА́ТИСЯ**, -ы́да́мся, -ашся. Осоромитися (Пр.).
- ПОСТІ́ЛКА**, -ы, *жс.* Покіс трави на підстилку для худоби (Пр.).
- ПОСТРИ́ЧЫСЯ**, -и́жуся, -ешся. Постригтися, підрізати або зовсім зістригти волосся (Пр.).
- ПОСТУКУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Постогнувати. – **А́нна** **ле́жит** **хво́ра** **и** **постуку́е** **юж** **па́ру** **днів** (Пр.).
- ПОСЦЮ́ЛКА**, -ы, *жс.* Те саме, що **ПОСТІ́ЛКА** (Пт.).
- ПОСЦЮ́СУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Постісувати. – **Посці́бусу́й** **су́кы** **на** **тым** **дереві́** (Пт.).
- ПОСЬЛІ́ДИТИ**, -і́джу, -і́диш. Вислідити, вистежити (Пр.).
- ПОСЬМІ́ХОВІ́СКО**, -а, с. Посміховисько. – **Выста́вили** **сте** **м'я** **на** **посьмі́хові́ско** (Ол.).
- ПОТАРГА́ТИ**, -а́ргам, -аш. Порвати (Пт.).
- ПОТВЕРЕ́ЗЫ**, *присл.* У тверезому стані, на тверезу голову (Ол.).
- ПОТЕ́МКЫ**, *присл.* У пільмі (Пр.).
- ПОТЕРМА́НИТИСЯ**, -а́нюся, -ишся, -ится. Розбитися, розсіпатися; обтіпатися; зіпсуватися, зноситися. – **Колéса** **ся** **потерма́ніли** (Ол.).
- ПÓТЕЧ**, -е́ча, ч. Вид істівного гриба (Ол.).
- ПОТИХІ́ЦЬКЫ**, *присл.* Потихесеньку (Пт.).
- ПОТІШЫ́НЯ**, -я, с. Втіха, розрада (Пт.).
- ПОТІШЫ́ТЕЛЬ**, -е́ля, ч. Розрадник (Пт.).
- ПОТІШЫ́ТЕЛЬКА**, -ы, *жс.* Жін. до **ПОТІШЫ́ТЕЛЬ** (Ол.).
- ПОТІШНИ́ЦЯ**, -і, *жс.* Жартівниця, витівниця (Пт.).
- ПОТІ́ШНІ**, *присл.* Кумедно (Ол.).
- ПОТЛУ́СТІТИ**, -і́ю, -еш. Потовстіти, погладшати, потовщати (Ол.).
- ПÓТЛЯ**, *присл.* Доти, до того часу (Пн.).
- ПОТОНЬША́ТИ**, -о́ньшам, -аш. Потоншати (Рс.).
- ПОТОНЬШУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Робити тоншим (Рс.).
- ПОТОРГА́ТИ**, -о́ргам, -аш. Пошарпати, потрясти (Пн.).
- ПОТРА́ВА**, -ы, *жс.* Страва, харчі, їжа (Ол.).

ПОТРАФІТИ

ПОТРАФІТИ, -а́ф'ю, -иш. Зуміти, спромогтися, змогти (Ол.).
ПОТРІБ, -е́бы, *жс.* Потреба. – **Чи є по́тріб в по́жыча́нню му пня́зи?** (Пр.).

ПОТРІБУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Потребувати, мати потребу в чомусь чи комусь (Пр.).

ПОТРУТИ́ТИ, -у́чу, -у́тиш. Штовхнути (Ол.).

ПОТРЯСА́НИЙ, -о́го, *ч.* Назва народного танцю (Пр.).

ПОТРЯ́СКА, -ы, *жс.* Назва народного танцю «обертаний» (Пр.).

ПОТУ́ГА, -ы, *жс.* Потуга, потування, заохочення до чогось, підтримка. – **Ма́є хлопчы́ско поту́гу од ма́те́ри** (Пр.).

ПОТУ́ЛЬНИЙ, -а, -е. Покірний, поступливий (Ол.).

ПОТУ́ЛЬНІ, *присл.* Покірно, смиренно (Ол.).

ПОТУНІ́ТИ, -іє. Подешевіти, подешевшати (Рс.).

ПОТУП'Я́ТИ, -у́п'ям, -яш. Зневажати; знущатися з когось. – **Поту́п'ят члове́ка** (Рс.).

ПОТУ́РАЧ, -а́ча, *ч.* Потуральник, який дає потугу, потурає (Пр.).

ПОТУ́ХА, -ы, *жс.* Порада, надія (Пр.).

ПО́ТЯ, -і, *жс.* Пташеня (Ол.).

ПО́ТЯГ, -я́гу, *ч.* 1. Поїзд. 2. Потяг, непереборна схильність до когось або чогось (Пт.).

ПО́ТЯТИ, по́тну, -еш. Порізати, пошматувати (Пт.).

ПОФА́ЛДУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Позбирати тканину в складки; поморщити, зморщити (Пр.).

ПОФА́ЛДУВА́ТИСЯ, -у́єся. Поморщитися, зморщитися (Пр.).

ПОФА́РБУВА́НИЙ, -а, -е. Пофарбований (Пр.).

ПОФА́СТРИГУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Прошити великими стібками, намітити лінію шва (Пт.).

ПОФА́ТИГУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Потурбувати когось, завдати клопоту (Пр.).

ПОФА́ТИГУВА́ТИСЯ, -у́юся, -ешся. Потрудитися, не ухилитися від праці (Пр.).

ПОФІ́ГЛЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Попустувати, грубо пожартувати (Ол.).

ПОФО́ЛЬГУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Попустити, дати волю в діях (Пр.).

ПОФУ́РМАНИ́ТИ, -а́нню, -иш. Попрацювати фірманом (Пр.).

ПОЧКА́ТИ

ПОФУ́ШЕРУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Зіпсувати багато речей, наробити браку, скалтурити (Ол.).

ПО́ХВА, -ы, *жс.* Піхви для шаблі (Пт.).

ПОХІ́ХОТА́ТИ, -о́чу, -еш. Похихотіти, посміятися (Пр.).

ПОХЛІ́Б'Я́ТИ, -і́б'ям, -яш. Лестити, улещувати (Ол.).

ПОХЛЯ́ПА́ТИ, -я́пам, -аш. Побризкати, забризкати, заплямити, забруднити (Пт.).

ПОХО́ПІ́ТИ, -о́п'ю, -иш. Зрозуміти; проявити бажання (Ол.).

ПОХО́ПНИЙ, -а, -е. 1. Здібний, охочий. 2. Квапливий, поспішний. 3. Нерозважливий, необачний (Ол.).

ПОХО́ПНІ, *присл.* 1. Охоче. 2. Квапливо, поспішно. 3. Необачно, нерозважливо (Ол.).

ПОХО́ПНІСТ, -о́сти, *жс.* 1. Охота. 2. Поквапність, поспішність. 3. Необачність, нерозважливість (Ол.).

ПОХРЕ́БТИ́НА, -ы, *жс.* М'ясо із хребта (Рс.).

ПОЦИ́РУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Заштопати, позаштопувати (Пт.).

ПОЦІ́ХЫ, *присл.* Потихеньку (Пр.).

ПОЦІ́ХУВА́ТИ, -у́ю, -еш. *Док. вид до ЦІХУВА́ТИ.* Позначити, зробити позначки; заклеювати, потаврувати. – **Тре́ба поці́хува́ти дере́ва, я́кы будэ́ме валя́ти** (Пт.).

ПОЦО́ФА́ТИ, -о́фам, -аш. Попереводити назад, завернути; поскасовувати (Ол.).

ПОЦО́ФА́ТИСЯ, -о́фамся, -ашся. Повернутися, вернутися назад (Пр.).

ПОЦЮ́БРА́ТИ, -ю́брам, -аш. Поскубти за волосся (Пр.).

ПОЦЮ́ПА́ТИ(СЯ), -ю́пам(ся), -аш(ся). Поцілувати(ся). – **Оббе́ся серде́чні поцю́пали** (Пр.).

ПОЦЬВІ́ЧЫ́ТИ, -і́чу, -ыш. Повправляти, виробляти звичку (Пр.).

ПОЧА́СТІЙША́ТИ, -і́йшат. Почастішати (Рс.).

ПОЧЕКА́ЛЬНЯ, -і, *жс.* Почекальня, зал для чекання (Ол.).

ПОЧЕСТУВА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу до ПОЧЕСТУВА́ТИ* (Пр.).

ПОЧЕСТУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Почастувати, пригостити (Пр.).

ПО́ЧЫМ, *присл.* Почому, скільки коштує. – **По́чым мі́рка вівса?** (Ол.).

ПОЧКА́ТИ, по́чкам, -аш. Зачекати, почекаати. – **Почка́йте на мня на вы́гбні** (Пр.).

- ПОЧЛАПА́ТИ**, -апам, -аш. Почалапати (Св.).
ПОЧУБРА́ТИ, -убрам, -аш. Те саме, що **ПОЦЮБРА́ТИ** (Св.).
ПОШВЫ́РЯТИ, -ы́рям, -яш. 1. Пожбурляти, покидати. 2. Помахати. – **Пошвы́ряв бы́чом** (Ол.).
ПОШЕ́ВКА, -ы, ж. Пошивка, наволочка на подушку (Пт.).
ПОШЛЯКУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Впасти на слід (Пр.).
ПОШЛЯПА́ТИ, -япам, -аш. Піти по чомусь мокрому (Пн.).
ПОШПАРУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Забити планками щілини в дерев'яній стіні (Рс.).
ПОШПЕРА́ТИ, -е́рам, -аш. Поколупатися, поритися, подлукатися в чомусь (Ол.).
ПОШТУКУВА́ТИ, -у́ю, -еш. З'єднати частини (Пр.).
ПОШТУРКА́ТИ, -у́ркам, -аш. Штурхнути декілька разів, поштурхати (Пр.).
ПОЯВЛІ́НЯ, -я, с. Поява; зародження (Пт.).
ПОЯРМАКУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Поярмаркувати, побувати на ярмарку, продаючи або купуючи що-небудь (Пр.).
ПОЯСНІ́ЙША́ТИ, -і́йшам, -аш. Стати яснішим, посвітлішасти (Пр.).
ПРАВИ́ТИ, -ав'ю, -иш. 1. Правити, володарювати; керувати. 2. Збивати масло. – **Хло́пец му́сів ча́сто прави́ти ма́сло** (Пр.).
ПРА́ДЗЯД, -я́да, ч. 1. Прадід. 2. Батько жebraка (Пр.).
ПРА́ЗДНИК, -и́ка, ч. Свято; вихідний, вільний від праці день (Ол.).
ПРАЗДНИКУВА́НИЙ, -а, -е. Святковий, який святкується, вважається святом (Пр.).
ПРАЗДНИКУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Святкувати; відпочивати, нічого не робити (Пр.).
ПРА́ЙНИК, -и́ка, ч. Праник, дерев'яна дошка для прання на камені домотканої білизни. – **Ла́хы пе́рут прайні́ком на рі́ці** (Ол.).
ПРАМЕ́НО, -а, с. Промінь (Ол.).
ПРАСК, -у, ч. Відголос удару плоского предмета; тріск, виляск, шум (Пр.).
ПРАСКА́ТИ, -аскам, -аш. Вдаряти, тріскати, ляскати (Ол.).
ПРАСНУ́ТИ, -асну, -еш. 1. *Однокр.* до ПРАСКА́ТИ. Ударити плазом, ляснути, тріснути. – **Як ты пра́сну тым кыйо́м!** 2. Репнути, луснути. – **Же́бы-с пра́снув!** (Пр.).
ПРАЦОВІ́ТИЙ, -а, -е. Працьовитий (Рс.).

- ПРАЧКА́РНЯ**, -і, ж. Пральня (Пт.).
ПРАЧЛО́ВЕК, -е́ка, ч. Пралюдина, первісна людина (Пр.).
ПРЕБЫВА́ТИ, -ы́вам, -аш. Перебувати. – **Я перебу́ду г вас па́ру дни** (Пт.).
ПРЕБЛЕ́ЧЫ́НЯ, -я, с. Спідня білизна (Рс.).
ПРЕБЛЕ́ЧЫ́СЯ, -е́чуся, -ешся. Перевдягнути спідню білизну (Рс.).
ПРЕБО́ІНА, -ы, ж. Пробоїна (Ол.).
ПРЕВА́ЛЯТИ, -а́лям, -яш. Дуже забруднити, заялозити (Ол.).
ПРЕВЕРТІ́ТИ, -е́рчу, -е́ртиш. Просвердлити, пробуравити (Пр.).
ПРЕВИ́НУ́ТИСЯ, -и́нуся, -ешся. Промайнути, минути, пройтися, збігти (Ол.).
ПРЕВЛЕ́ЧЫ, -е́чу, -еш. *Док. вид* до ПРЄВЛІКА́ТИ (Ол.).
ПРЕВЛІКА́ТИ, -і́кам, -аш. 1. Протягати, всилити нитку в голку. 2. Переодягати; міняти постільну білизну (Ол.).
ПРЕВОЖЫ́НЯ, -я, с. Те саме, що ПРЄВОЗЫ́НЫ (Ол.).
ПРЕВОЗЫ́НЫ, -о́зин, *мн.* Дія за знач. ПРЄВОЗИ́ТИ. Перевезення, перевіз (Ол.).
ПРЕВОЗИ́ТИ, -о́жу, -о́зиш; *мин. час* ПРЄВ'Ю́З, ПРЄВЕ́ЗЛА. Перевозити (Ол.).
ПРЄВ́СЯ, -і, ж. Присілок; зарінок (Ол.).
ПРЕГАРУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Важко пропрацювати (Пр.).
ПРЕГЛЯ́ДАТИ, -я́дам, -аш. 1. Переглядати щось, передивлятися (*напр.*, картини). 2. Перешукати все, перебрати всі речі (Рс.).
ПРЕГОЛОСУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Провалити на голосуванні; забалотувати (Ол.).
ПРЕГАДА́ТИ, -а́дам, -аш. Переговорити, перебалакати (Ол.).
ПРЕГАПІ́ТИ, -а́п'ю, -иш. Прогавити (Пр.).
ПРЕГРАМОЛІ́ТИСЯ, -о́люся, -ишся. Перевалитися (Пр.).
ПРЕДАВНЕ́НИЙ, -а, -е. Прострочений (Ол.).
ПРЕДАВНІ́НЯ, -я, с. Прострочення (Ол.).
ПРЕДВІ́ЧНИЙ, -а, -е. Предвічний, який існує вічно (Рс.).
ПРЕДГІ́СТО́РІ́Я, -и́ї, ж. Праісторія (Пр.).
ПРЕДЕ́ШНІЙ, -я, -е. Попередній (Пр.).
ПРЕДПО́КІЙ, -о́ю, ч. Передпокій. ✦ **ПРЕДПОКО́Ї ВИТЕРА́ТИ**. Вислугуватися перед впливовими особами (Пр.).
ПРЕЖЕГНА́ТИСЯ, -е́гнамся, -ашся. Перехреститися (Пр.).

ПРЕЗ. 1. *Прийм.* Через. – Йшов пес през óвес – и нич псóви, ни вівсóви (*прислів'я*) (Ол.). 2. *Присл.* Упродовж. – Тéля ся бéкат през ден. **ПРЕЗ ТО.** Через те, тому (Пр.).

ПРЕЗРОЧЫСТИЙ, -а, -е. Прозорий (Пт.).

ПРЕЗРОЧЫСТІ, *присл.* Прозоро (Пт.).

ПРЕЗРОЧЫСТІСТ, -óсти, *ж.* Прозорість (Пт.).

ПРЕЙТИ, -éйду, -еш. Перейти (Пт.).

ПРЕКВІТЛИЙ, -а, -е. *Діспр. акт. мин. часу до ПРЕКВІТ-*
НУТИ. Відквітлий, переквітлий, який відцвів (Пт.).

ПРЕКВІТНУТИ, -йтну, -еш. Відцвісти (Пт.).

ПРЕКЛАДАНИЙ, -а, -е. Схрещений, перекладаний (Ол.).

ПРЕКРАЧАТИ, -áчам, -аш. 1. Переступати. 2. Порушувати закон (Пр.).

ПРЕКРОЧЫТИ, -óчу, -ыш. *Док. вид до ПРЕКРАЧАТИ* (Пр.).

ПРЕКСТІЯТИСЯ, -ékшуся, -ékстишся. Перехреститися (Пт.).

ПРЕЛЯНЯ, -я, *с.* Перелив, пролиття (Ол.).

ПРОМИГНУТИ, -йгну, -еш. Промигнути, промайнути (Пр.).

ПРЕМЫКАТИСЯ, -ыкамся, -ашся. Пробиратися, прорива-
тися, просочуватися (Пр.).

ПРЕМЫСЛЬІТИ, -ысьлю, -иш. *Док. вид до ПРЕМЫСЛЬЯ-*
ТИ. Продумати, обміркувати (Ол.).

ПРЕМЫСЛЬЯТИ, -ысьлям, -яш. Продумувати, всебічно об-
думувати що-небудь, обмірковувати (Ол.).

ПРЕМЛИНКУВАТИ, -ую, -еш. Провіяти, очистити на віяль-
ній машині (Пт.).

ПРЕНЕЩЄСНИЙ, -а, -е. Дуже нещасливий (Пт.).

ПРЕНІГДА, *присл.* Ніколи в житті (Рс.).

ПРЕНОСИНЫ, -óсин, *мн.* Переїзд на нове місце (Пт.).

ПРЕНОЧУВАТИ, -ую, -еш. Переночувати (Пр.).

ПРЕОБЛЄЧЫ(СЯ), -éчу(ся), -еш(ся). *Док. вид до ПРЕОБ-*
ЛКАТИ(СЯ). Перевдягнути(ся) (Пр.).

ПРЕОБЛІКАТИ(СЯ), -ікам(ся), -аш(ся). Перевдягати(ся)
(Пр.).

ПРЕОБРАЖЫНЯ, -я, *с.* Перетворення (Ол.).

ПРЕОЧАТИ, -óчам, -аш. Пропускати, не зауважувати (Пр.).

ПРЕОЧЫНЯ, -я, *с.* Недогляд, пропуск (Рс.).

ПРЕОЧЫТИ, -óчу, -ыш. *Док. вид до ПРЕОЧАТИ.* Пропус-
тити, не зауважити, прогавити (Пр.).

ПРЕПИС, -йсу, *ч.* Вказівка до виконання (Ол.).

ПРЕПИСОВИЙ, -а, -е. Який відповідає правилам чи розпо-
рядженню (Ол.).

ПРЕПИСОВО, *присл.* За правилами (Ол.).

ПРЕПЫХАТИ, -ыхам, -аш. Пропахати (Пт.).

ПРЕПУКЛІНА, -ы, *ж.* Грижа (Пр.).

ПРЕПУСТКА, -ы, *ж.* Перепустка (Пт.).

ПРЕРЫВАТИ, -ывам, -аш. Переривати (Пр.).

ПРЕРОСТАТИ, -óстам, -аш. 1. Переростати, ставати вищим
від когось. 2. Виростаючи, позбуватися якихось рис характеру
(Пр.).

ПРЕСЛУХАНЯ, -я, *с.* Судовий розгляд; прослухування (Рс.).

ПРЕСЛУХАТИ, -ухам, -аш. Вислухати ще раз, повторно, слу-
хати (Рс.).

ПРЕСМОТРЯТИ, -óтрям, -яш. Переглядати (Ол.).

ПРЕСПА́НКА, -ы, *ж.* Покритка, жінка, яка має нешлюбну
дитину (Пр.).

ПРЕСПАТИ, -éсп'ю, -иш. Переспати, спати добре якийсь час;
поспати (Рс.).

ПРЕСПАТИСЯ, -éсп'юся, -ишся. 1. Переспатися. 2. Нагуля-
ти нешлюбну дитину (Рс.).

ПРЕСПОВІДАТИ, -ідам, -аш. Переслухати багато сповідей
(Пт.).

ПРЕСТА́НОК, -нка, *ч.* Зупинка поїзда або іншого транспор-
ту (Пр.).

ПРЕСТРАШАТИ, -áшам, -аш. Лякати, страшити (Пр.).

ПРЕСТРАШАТИСЯ, -áшамся, -ашся. Лякатися (Пр.).

ПРЕСТРАШЕНИЙ, -а, -е. Переляканий, настрашений (Пр.).

ПРЕСТРАШЫ́НЯ, -я, *с.* Переляк, страх перед кимось або
чимось (Пр.).

ПРЕСТРАШЫТИ, -áшу, -ыш. *Док. вид до ПРЕСТРАШАТИ.*
Перелякати, настрашити (Пр.).

ПРЕСТРИКНУТИ, -йкне. Кольнути, штрикнути (про гост-
рий колочий биль) (Пт.).

ПРЕСТУПНИЙ, -а, -е. 1. Злочинний, протиправний. 2. Пе-
реступний (високосний). – *Прéшлий рік був преступний* (Ол.).

ПРЕСТУПСТВО, -а, *с.* Злочин, злочинність (Ол.).

ПРЕСТУПЦЯ, -і, *ч.* Злочинець (Ол.).

ПРЕСЬВІТЛІНЯ, -я, с. Рентген, флюорографія (Св.).
ПРЕСЬМІГАТИСЯ, -ігамся, -ашся. Промчати, пронестися (Св.).
ПРЕТАК, -ака, ч. Решето для зерна (Пр.).
ПРЕТАП'ЯНИЙ, -а, -е. Перетоплений, топлений. – Претап'яне ма́сло (Пр.).
ПРЕТАЧА́ТИ, -а́чам, -аш. Перекочувати (Ол.).
ПРЕТЕНЗІ́Я, -і́ї, ж. Претензія (Пр.).
ПРЕТЛУМАЧЫ́НЯ, -я, с. Переклад (Пт.).
ПРЕТЛУМАЧЫ́ТИ, -а́чу, -ыш. Перекласти на іншу мову (Пт.).
ПРЕ́ТО, *спол.* Проте; через те (Ол.).
ПРЕТОЧЫ́ТИ, -о́чу, -ыш. *Док. вид* до ПРЕТАЧА́ТИ. Перекотити. – Прето́чте мі то́ту бо́чку! (Ол.).
ПРЕ́ЦІНЬ, *спол., част.* 1. Адже, адже ж, таж, але ж. 2. Проте, все-таки. – Прэ́цінь він був вче́ра на робо́ті! (Ол.).
ПРЕЧЫ́СТИТИ, -ы́шу, -ы́стиш, -ит. *Док. вид* до ПРЕЧЫ́ЩАТИ (Пт.).
ПРЕЧЫ́ЩАТИ, -ы́шам, -аш, -ат. 1. Прочищати; звільняти від бруду який-небудь отвір або заглиблення; робити прохідним шлях, стежку. 2. Відкашлюватися. 3. *Безос.* Проносити, мати понос (розлад функції травного тракту) (Пт.).
ПРЕЧЫ́ЩЫ́НЯ, -я, с. Дія за знач. ПРЕЧЫ́ЩАТИ (Пт.).
ПРЕША́ЛІТИ, -ію, -еш. Втратити час на гулянні, забавах; розгулятися без пам'яті (Рс.).
ПРЕШВАРЦУВА́ТИ, -ую, -еш. Перевезти контрабандою через кордон (Пр.).
ПРЕШВАРЦУВА́ТИСЯ, -уюся, -ешся. Пробратися незаконним способом через кордон (Пр.).
ПРЕШКАДЖА́ТИ, -а́джам, -аш. Перешкоджати (Рс.).
ПРЕ́ШЛИЙ, -а, -е. Минулий. – Прешло́го ро́ку ро́сли у нас гри́бы (Ол.).
ПРЕШМА́РИТИ, -а́рю, -иш. *Док. вид* до ПРЕШМА́РЯТИ. Перекинути (Ол.).
ПРЕШМА́РЯТИ, -а́рям, -яш. Перекидати (Ол.).
ПРЕШМУ́ГЛОВА́ТИ, -іюю, -еш. Те саме, що ПРЕШВАРЦУВА́ТИ. Переходити з товаром через кордон без мита (Пр.).
ПРЕШМУ́ГЛОВА́ТИСЯ, -іююся, -ешся. Те саме, що ПРЕШВАРЦУВА́ТИСЯ (Пр.).

ПРЕШПЕРА́ТИ, -е́рам, -аш. Перешукати, перетрусити все (Ол.).
ПРИБЕРА́НЯ, -я, с. Прикрашання, оздоблювання, завітчування, причепурювання (Ол.).
ПРИБЕРА́ТИСЯ, -е́рамя, -ашся. Прикрашатися, гарно вдягатися, причепурюватися (Ол.).
ПРИБЫВА́ТИ, -ы́вам, -аш. Прибувати (приходити або приїжджати) (Пр.).
ПРИБЫВАЮ́ЧИЙ, -а, -е. *Діспр. акт. теп. часу* до ПРИБЫВА́ТИ (Пр.).
ПРИБЫ́ТЯ, -я, с. Прибуття (Пр.).
ПРИБІ́ЧИ, -і́жу, -ыш. Прибігти (Пр.).
ПРИВАЛЕНСА́ТИСЯ, -е́нсамся, -ашся. Приблукатися, приволоктися, приплентатися (Пт.).
ПРИВАЛЯ́ТИ, -а́лям, -яш. Трохи забруднити (Ол.).
ПРИВЕ́ЗТИСЯ, -е́зуся, -ешся. Приїхати. – Він ся на сво́ім во́зі приве́зе (Ол.).
ПРИВЛЕ́ЧЫ, -е́чу, -еш; *мин. час* ПРИВЛЮ́К. Приволокти, притягти (Ол.).
ПРИВЛЕ́ЧЫ́СЯ, -е́чуся, -ешся. Приволіктися; з'явитися звідкілясь (Ол.).
ПРИ́ВСЯ, -і, ж. Те саме, що ПРЕ́ВСЯ (Ол.).
ПРИГВА́РЯТИ, -а́рям, -яш. 1. Додавати своє слівце в бесіді; вживати прислів'я у розмові. 2. Зачаровувати; замовляти (Пр.).
ПРИГРА́НИЧНИЙ, -а, -е. Прикордонний. – Пригра́ничний по́яс зе́млі (Пт.).
ПРИГА́ЛЬОПУВА́ТИ, -ую, -еш. Прибігти; приїхати на коні галопом (Ол.).
ПРИГЛУ́ХНУТИ, -у́хну, -еш. Трохи оглухнути (Рс.).
ПРИДА́ТИСЯ, -і́дамся, -ашся. 1. Те саме, що ПОДА́ТИСЯ. Удатися, бути подібним. – Васи́ль при́дався на ма́му, а А́нна чы́сто ся при́дала на ня́ня. 2. Знадобитися, стати у пригоді (Пт.).
ПРИДВИ́ГНУТИ, -и́гну, -еш. Трохи підняти; піднявши, трохи посунути (Ол.).
ПРИДЗЬМУ́РЕНИЙ, -а, -е. Прижмурений (Пр.).
ПРИДЗЬМУ́РИТИСЯ, -у́рюся, -ишся. Прижмуритися (Пр.).
ПРИЗБЕРА́ТИ, -е́рам, -аш. Зібрати протягом якогось часу. – Призбе́рав-см си кус пін'язи (Ол.).

- ПРИЗВЫЧАЇНЯ**, -я, с. Звичка (Св.).
- ПРИЗЕРА́ТИСЯ**, -э́рамся, -ашся. Приглядатися, придивлятися (Ол.).
- ПРИКРЬ́ВА**, -ы, ж. Кришка, покрішка, віко (Ол.).
- ПРИКРЬ́ВКА**, -ы, ж. Змени. до ПРИКРЬ́ВА (Ол.).
- ПРИКУЧА́ТИ**, -у́чам, -аш. Присідати навпочіпки (Пр.).
- ПРИКУЧНУ́ТИ**, -у́чну, -еш. Док. вид до ПРИКУЧА́ТИ. Присісти (Рс.).
- ПРИЛАДІ́ТИ**, -а́джу, -а́диш. Запрягти коней (Пр.).
- ПРИЛАПА́ТИ**, -а́пам, -аш. Док. вид до ПРИЛАПУВА́ТИ. Злапати, спіймати, зловити. – Нарешті-м го прила́пав! (Пр.).
- ПРИЛАПУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Лапати, ловити (Пр.).
- ПРИМАХА́ТИ**, -а́хам, -аш. Перен. Швидко прибігти (Рс.).
- ПРИМАШЕРУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Прибути маршем (Пр.).
- ПРИМДЖУРІ́ТИСЯ**, -у́рюся, -ишся. Примружитися, примружити очі (Пт.).
- ПРИМЕРА́ТИ З ГОЛО́ДУ**. Терпіти голод, гинути від голоду (Ол.).
- ПРИМИЗЕРНІ́ТИ**, -і́ю, -еш. Трохи схуднути, змарніти (Ол.).
- ПРИМУЛІ́СКО**, -а, с. Намул; занесена піском або намудом частина річкового берега (Пр.).
- ПРИНАГЛЯ́ТИ**, -а́глям, -яш. Квапити, приспішувати (Ол.).
- ПРИНЕ́СТИ**, -е́су, -еш. 1. Принести. 2. Народити. – **Кобы́ла бы́ла жере́бна і прине́сла нам га́ча** (Ол.).
- ПРИОБЛЕЧЫ́НЯ**, -я, с. Спідня білизна (Пт.).
- ПРИОБЛЕ́ЧЫСЯ**, -е́чуса, -ешся; *мин. час* ПРИО́БЛЮКСЯ. Док. вид до ПРИОБЛІКА́ТИСЯ. Надбати собі багато одягу; прибратися, визбиратися (Пт.).
- ПРИОБЛІКА́ТИСЯ**, -і́камся, -ашся. Визбируватися, прибиратися (Пт.).
- ПРИОБРІ́ТИ**, -і́ю, -еш. Придбати (Ол.).
- ПРИОБУВА́ТИ**, -у́вам, -аш. Набувати собі нове взуття; взувати щось нове (Пр.).
- ПРИОБУ́ТИ**, -у́ю, -еш. Док. вид до ПРИОБУВА́ТИ (Пр.).
- ПРИОБУ́ТИЙ**, -а, -е. Взутий у нове, добротне взуття (Пр.).
- ПРИОДІ́ВА**, -ы, ж. Одяг, убрання (Ол.).
- ПРИОДІ́ВАТИ**, -і́вам, -аш. Модно одягати, причепурювати когось (Ол.).

- ПРИОДІ́ВАТИСЯ**, -і́вамся, -ашся. Набувати новий одяг, причепурюватися (Рс.).
- ПРИОДІ́ВОК**, -вка, ч. Те саме, що ПРИОДІ́ВА (Ол.).
- ПРИОДІ́ТИЙ**, -а, -е. Визбираний, добре одягнений (Пр.).
- ПРИОДІ́ТИСЯ**, -і́юся, -ешся. Док. вид до ПРИОДІ́ВАТИСЯ. Визбиратися, причепуритися (Пр.).
- ПРИПАДКОВІ́СТ**, -о́сти, ж. Випадок (Рс.).
- ПРИПАСУВА́НИЙ**, -а, -е. Припасований; прилаштований відповідно до розміру й форми (Св.).
- ПРИПЕРА́ТИ**, -е́рам, -аш. 1. Припирати, класти підпору до чогось. 2. Перен. Ставити когось у безвихідне становище (Пр.).
- ПРИПЕ́ЧЫ**, -е́чу, -еш, -е. Припекти (Пр.).
- ПРИПКА́НКА**, -ы, ж. Грінка, присмажена скибка хліба (Пр.).
- ПРИПЛО́ДОК**, -дка, ч. 1. Приплід, молоді або недавно народжені свійські тварини. 2. Перен. Байстрия, позашлюбна дитина (Рс.).
- ПРИПЛОШЫ́СТИЙ**, -а, -е. Менш вартісний, гірший; поганенький. – **Жы́то приплошы́сте, кед ду́же в нім намелю́** (Ол.).
- ПРИПЛЯ́НТА́ТИСЯ**, -я́нтамся, -ашся. Приплентатися, приблукати, прибути до когось непрошеним. – **Припля́нтався якы́сий чу́джак на весі́ля, хоц ніхто го ту не про́сив** (Пт.).
- ПРИПОВІ́ДАНКА**, -ы, ж. Прислів'я, приказка (Рс.).
- ПРИПОВІ́ДАТИ**, -і́дам, -аш. Вставляти в розмову жартівливі слова, анекдоти, приказки (Пр.).
- ПРИПОДОБА́ТИ**, -о́бам, -аш. Уподобати, сподобати. – **Приподобав си Фе́цьо шолтисо́ву ді́вку** (Пн.).
- ПРИПОЖЫ́ЧЫТИ**, -ы́чу, -ыш. Позичити чогось трохи, взяти ще більшу позику (Св.).
- ПРИПОМИНА́ТИ**, -і́нам, -аш. Нагадувати, пригадувати (Рс.).
- ПРИПОМНІ́НЯ**, -я, с. Нагадування (Ол.).
- ПРИПОМНУ́ТИ**, -о́мну, -еш. Док. вид до ПРИПОМИНА́ТИ. Згадати, пригадати; нагадати. – **Припо́мни мі то́го за́ран** (Ол.).
- ПРІ́ПОН**, -о́на, ч. Припін, прив'язь; довгий ланцюг. – **Кін ся па́се на припо́ні** (Пт.).
- ПРИПРАЖА́ТИ**, -а́жам, -аш. Підсмажувати (Ол.).
- ПРИПРАЖЫ́ТИ**, -а́жу, -ыш. Док. вид до ПРИПРАЖА́ТИ. Підсмажити (Ол.).

ПРИПРОВАДЖІНЯ, -я, с. Допровадження, доведення до певного місця (Пт.).

ПРИПРУТИТИ, -учу, -утиш. Закріпити деревину до задньої частини воза або закріпити розвору до деревини за допомогою ланцюгів і завоїни (Пр.).

ПРИРÉЧЫ, -éчу, -éш. Док. вид до **ПРИРІКАТИ**. Пообіцяти (Ол.).

ПРИРІКАТИ, -ікам, -аш. Обіцяти (Ол.).

ПРИРОДЖІНЯ, -я, с. Статеві органи людини (Св.).

ПРИРУБИТИСЯ, -убится. Зарубцюватися. – **Рána ся юж кус прирубíва** (Пт.).

ПРИРУМ'ЯНИТИ, -янит. Підрум'янити (Св.).

ПРИРУЧІНЯ, -я, с. Приручення (Пт.).

ПРИСИЛІТИ, -йлю, -иш. Док. вид до **ПРИСИЛЯТИ** (Пт.).

ПРИСИЛЯТИ, -йлям, -яш. Прив'язувати; приєднувати за допомогою сильця, петлі (Пт.).

ПРИСІЧЫ, -ічу, -эш. Обрубати, присікти (Пр.).

ПРИСКАВКА, -ы, ж. Спринцівка (Ол.).

ПРИСМÉРКОМ, присл. У сутінках, присмерки (Пр.).

ПРИСМОТРИТИСЯ, -óтрюся, -ишся. Док. вид до **ПРИСМОТРЮВАТИСЯ**. Придивитися (Ол.).

ПРИСМОТРЮВАТИСЯ, -ююся, -эшся. Придивлятися, приглядатися (Ол.).

ПРИСМОТРЯТИ, -óтрам, -яш. Доглядати хворого або дитину (Пр.).

ПРИСПА́НКА, -ы, ж. Те саме, що **ПРЕСПА́НКА** (Пр.).

ПРИСПАТИСЯ, -йсплюся, -йспишся. Нагуляти нешлюбну дитину (Ол.).

ПРИСТАВА́ТИ, -авам, -аш. 1. Приймакувати, оженившись, іти в прийми. 2. Достигати (Пт.).

ПРИСТА́ЛИЙ, -а, -е. Дієпр. акт. мин. часу до **ПРИСТА́ТИ**. Достиглий (Пт.).

ПРИСТА́ТИ, -аю, -эш. 1. Пристати, втомитися. 2. Достигнути. – **Ярец юж мав бы пристáти** (Пт.).

ПРИСТРА́СТНИЙ, -а, -е. Пристрасний, бурхливий, нестримний у виявленні почуттів (Пр.).

ПРИСЬВАТИТИ, -áчу, -áтиш. Док. вид до **ПРИСЬВАЧУВА́ТИ**. Присвятити, призначити що-небудь у дар комусь (Пр.).

ПРИСЬВАЧÉНИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **ПРИСЬВАТИТИ**. Присвячений (Пр.).

ПРИСЬВАЧУВА́ТИ, -ую, -эш. Присвячувати (Пр.).

ПРИТЕ́ЧЫ, -éче. 1. Притекти. 2. Протекти, пропустити рідину (Пр.).

ПРИТОВ́ЧЫ, -óвчу, -эш. Притовкти (Пр.).

ПРИХМЕЛИТИСЯ, -элится. Пропалитися; почати досягати (про зерно) (Ол.).

ПРИ́ЧА, -ы, ж. Нарі, збиті дошки для спання (Ол.).

ПРИЧЫ́НА, -ы, ж. 1. Сіни біля стайні; присінок. 2. Причина, обґрунтована дія, привід для яких-небудь вчинків (Пр.).

ПРИЧЫНЯ́ТИ, -ы́ням, -яш. 1. Заподіювати, чинити. 2. Додавати, збільшувати. – **Причы́нте мі па́ру гру́шок до то́го, што́м купі́ла** (Ол.).

ПРИЧЫПÉНИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **ПРИЧЫП'ЯТИ**. Причеплений (Пт.).

ПРИЧЫПІ́НЯ, -я, с. Причеплення (Пт.).

ПРИЧЫПКА, -ы, ж. Причіпка; докір, зауваження, зроблені без достатніх підстав (Пт.).

ПРИЧЫП'ЯТИ, -ы́п'ям, -яш. Причіпляти, підвішувати або прикріплювати до чого-небудь (Пт.).

ПРИШВЕНДА́ТИСЯ, -éндамся, -ашся. Приволоктися, пришвендяти, приплентатися (Рс.).

ПРИШЫ́КУВА́ТИ, -ую, -эш. Приготувати що-небудь (Ол.).

ПРИ́ШЛИЙ, -а, -е. Майбутній, прийдешній. – **Якы то́ будуд то́ты пришы́лы ро́кы?** (Пн.).

ПРИ́ШЛИСТ, -óсти, ж. Майбутнє (Рс.).

ПРИШПА́НУВА́ТИ, -ую, -эш. Натягнути, напнути, закріпити (Рс.).

ПРИШРУ́БУВА́ТИ, -ую, -эш. Пригвинтити (Ол.).

ПРИЩА́ТИ, -йщыт. Шипіти. – **Су́хий ядло́вец кед го́рит, то прищы́т** (Ол.).

ПРИ́ЩЕП, -éпа, ч. Прищепи, прищеплене деревце (Пр.).

ПРИЩЫПІ́ТИ, -ы́п'ю, -иш. Док. вид до **ПРИЩЫП'ЯТИ** (Ол.).

ПРИЩЫП'ЯТИ, -ы́п'ям, -яш. 1. Прищеплювати, пересаджувати пагін або бруньку одного дерева на інше. 2. Мед. Робити щеплення від хвороби (Ол.).

ПРИБУВАТИ, -ую, -еш. Пробувати; випробовувати придатність до чогось, перевіряти стан (Пт.).

ПРІМА, *невідм.* Першокласний, відмінний, вартісний (Рс.).

ПРОБАНТ, -анта, ч. 1. Новачок у челядничій майстерні або в монастирі. 2. Бувалець, досвідчена життям людина (Пр.).

ПРОБАНТНИЙ, -а, -е. Пробний (Ол.).

ПРОБАТУРИТИСЯ, -урюся, -ишся. Прокинутися (Ол.).

ПРОВІЯНТ, -янту, ч. Провіант, запас продуктів, харчів (Пр.).

ПРОГІБЦІЯ, -йї, *ж.* Заборона вживання спиртного (Пр.).

ПРОДАЙ, *невідм.* Продаж. – **Што маєте на продаж?** (Ол.).

ПРОДРАВЛЕНИЙ, -а, -е. Продірявлений (Рс.).

ПРОДОБАНИЙ, -а, -е. *Дієпр. нас. мин. часу до ПРОДОБАТИ.* Продовбаний (Пр.).

ПРОДОБАТИ, -обам, -аш. Продовбати, зробити дірку (Пр.).

ПРОДРАПАТИ, -апам, -аш. *Док. вид до ПРОДРАПУВАТИ.* Продряпати, залишити на чомусь подряпини (Пр.).

ПРОДРАПАТИСЯ, -апамся, -ашся. *Док. вид до ПРОДРАПУВАТИСЯ.* Продряпатися, заледве пробратися (Пр.).

ПРОДРАПУВАТИ, -ую, -еш. Продряпувати (Пр.).

ПРОДРАПУВАТИСЯ, -уюся, -ешся. Продряпуватися, пробиратися з труднощами через що-небудь (Пр.).

ПРОДРИМАТИ, -ймам, -аш. Продрімати (Пр.).

ПРОДРИМАТИСЯ, -ймамся, -ашся. Трохи подрімати (Пр.).

ПРОЄКТАНТА, -ы, ч. Проектант, людина, що розробляє або захищає проект (Пт.).

ПРОЖУВАНИЙ, -а, -е. Прожований, розім'ятий у роті (Пт.).

ПРОЗЫВАНИЙ, -а, -е. Прозиваний, названий влучним прізвиськом (Пр.).

ПРОІРДЖАВЕНИЙ, -а, -е. *Дієпр. нас. мин. часу до ПРОІРДЖАВІТИ* (Рс.).

ПРОІРДЖАВІТИ, -іє. Проіржавіти (Рс.).

ПРОКОС, -осу, ч. Викошена смуга трави або збіжжя (Пт.).

ПРОЛАЙДАЧЫТИ, -ачу, -ыш. Промарнотратити (Ол.).

ПРОЛУБ, -уби, *ж.* Ополонка (Ол.).

ПРОМАРНІТИ, -ію, -еш. Промарнувати, протринькати (Пр.).

ПРОМАЦЯТИ, -ацям, -яш. Промацати, перевірити на дотик (Рс.).

ПРОМЕНИТИ, -єнит. Променіти, випромінювати блиск (Пт.).

ПРОМІН, -єня, ч. Промінь (Пр.).

ПРОМОВЕЦ, -овця, ч. Промовець, оратор (Пт.).

ПРОНД, -у, ч. Електричний струм (Рс.).

ПРОНЕВІРСТВО, -а, с. Марнотратство (Ол.).

ПРОНЕВІРЯТИ, -ірям, -яш. Марнувати, несвідомо нищити (Ол.).

ПРОПАСТ, -асти, *ж.* 1. Прірва, провалля. – **Баран впав у пропаст и там пропав.** 2. Руїна, втрата. 3. *Перен.* Дуже багато, велика кількість чогось. – **Назбрав він того шматя пропаст** (Пт.).

ПРОПЕЧЫ, -эчу, -еш; *мин. час ПРОПЮК.* Пропекти, сильно нагріти; зробити отвір променем або чимось розпеченим (Пр.).

ПРОПІНАЦІЯ, -йї, *ж.* Пропінація, право на державний продаж горілки в Польщі; право мати шинок (Ол.).

ПРОПОРЦІЯ, -йї, *ж.* Пропорція, співвідношення частин цілого між собою (Рс.).

ПРОПУКЛІНА, -ы, *ж.* Те саме, що **ПРЕПУКЛІНА** (Пр.).

ПРОПУКЛИСТ, -ости, *ж.* Щілина (Пр.).

ПРОРЕЧЫ, -эчу, -еш; *мин. час ПРОРЮК.* 1. Вимовити, проректи. 2. Передбачити що-небудь (Ол.).

ПРОРУБЕНИЙ, -а, -е. Підшитий рубцем (Св.).

ПРОСПЕРУВАТИ, -ую, -еш. Щасливо розвиватися, щастити (Св.).

ПРОСТЕРЕЧЫ, -эжу, -еш. Стерегти якийсь час (Пр.).

ПРОСТІЦЬКО, *присл.* Простісінько. – **Простіцько гóрі павискáми** (Ол.).

ПРОСЬМІГНУТИСЯ, -ігнуся, -ешся. Промайнути, пронестися (Св.).

ПРОТЕЧЫ, -эче. Просочитися, протекти через щось (Пт.).

ПРОТІВНО, *присл.* Навпаки (Ол.).

ПРОТО, *спол.* Через це (Ол.).

ПРОТРЕЗВІТИ, -ію, -еш. Протверезіти (Рс.).

ПРОТЯТИ, прóтну, -еш. *Перен.* Вставити недоречне слово в мову співрозмовника (Ол.).

ПРОФЛЯНДРУВАТИ, -ую, -еш. Прогуляти, пропити все добро (Ол.).

ПРОХОДЖЫНЯ, -я, с. Проходження (Рс.).

ПРОЦА, -ы, *ж.* Праща, ручний пристрій для кидання каменів на далеку відстань (Ол.).

ПРОЧЕРЯТИ, -єрям, -яш. Проміняти, обмінати (Пр.).
ПРОЧЫРЯТИ, -ырям, -яш. Те саме, що **ПРОЧЕРЯТИ** (Ол.).
ПРОШАСТАТИ, -астам, -аш. Змарнувати, розпустити, прогуляти (Пн.).
ПРУЖНЯЧЫНЯ, -я, с. Дія за знач. **ПРУЖНЯЧЫТИ** (Ол.).
ПРУЖНЯЧЫСКО, -а, ч. Нероба, ледацюга (Ол.).
ПРУЖНЯЧЫТИ, -ячу, -ыш. Ледарювати, байдикувати; робити когось ледарем, привчати до бездіяльного життя (Ол.).
ПРУЧ, присл. Крім, опріч (Пт.).
ПРЯДЖА, -ы, жс. Прядиво, нитки, зсукані з льону, конопель, вовни (Пр.).
ПРЯДЖЫНЯ, -я, с. Прядіння, процес сукання ниток (Пр.).
ПРЯТАНИНА, -ы, жс. 1. Прибирання. 2. Ховання, переходування (Ол.).
ПРЯТАТИ, прятам, -аш, -ат (-ячу, -еш, -е). 1. Прибирати, класти на місце. 2. Ховати, таїти щось (Пт.).
ПСИК, -а, ч. Песик (Ол.).
ПСИКАТИ, псікам, -аш. Сичати (Ол.).
ПСИКНУТИ, псікну, -еш. *Однокр.* до **ПСИКАТИ** (Ол.).
ПСЙСКО, -а, ч. Псисько, собацюра, поганій або великий пес; собака, якого жаліють, бідолашний пес (Рс.).
ПСЙТИСЯ, псішся, -йтся. Погіршуватися, втрачати на вартості, сходити на пси (Ол.).
ПСЙ, -я, -е. 1. Собачий, псячий. 2. *Перен.* Песій, препоганий: – Пся погода гнєска буде! (Пт.). **ПСЕ МОЛОКО**, псьо́го мо́лока, с. Чистотіл (Пр.). ✦ **ПСЯКОСТЬ (ПСЯКОСЦЬ)**. *Лайл., знев.* Пся кістка (про людину) (Ол.). ✦ **ПСЯ КРОВ (ПСЯ Ю́ХА)**. *Лайл., знев.* Псяча кров (про людину) (Пн.). ✦ **ПСЯМАТИ (ПСЯМАТЬ)**. *Лайл., знев.* Псяча мати. – Псяма́ти бы ты взяла, нечестя́вче! (Пр.).
ПСІК! Вигук, яким відганяють kota (Ол.).
ПСОТА, -ы, жс. 1. Пустощі, витівки; грубі жарти. 2. Сльота, негода (Ол.).
ПСОТИТИ, псо́чу, -о́тиш. Робити комусь прикроші, насміхатися з когось; пустувати, бешкетувати (Пт.).
ПСОТЛІВИЙ, -а, -е. Пустотливий, легковажний (Ол.).
ПСОТНИЙ, -а, -е. Те саме, що **ПСОТЛІВИЙ** (Пт.).
ПСОТНИК, -йка, ч. Пустун, бешкетник (Ол.).

ПСОТНИЦЯ, -і, жс. Жін. до **ПСОТНИК** (Ол.).
ПСОТНІСЬ, -іся, ч. *Змениш.-пестл.* до **ПСОТНИК** (Ол.).
ПСТ! виг. Тс! Цить! (Ол.).
ПСТРУГ, -уга, ч. Форель (Пр.).
ПСУ́БРАТ, -áта, ч. *Лайл., знев.* Песій брат, негідник, нечестивець (Пр.).
ПСУТИ, псу́ю, -еш. Псувати (Пр.).
ПСУТИСЯ, псу́ешся, -еся. Псуватися, ставати непридатним для користування чи вживання; робитися неприємним, поганим; погіршуватися (Пр.).
ПСУ́ТИ, -я, с. Дія за знач. **ПСУТИ**. Псування (Пр.).
ПСЮ́РКА, -ы, жс. 1. Фрукт із дикого, нещепленого дерева. 2. Неістивний гриб (Пн.).
ПСЯ, пся́ти, с. Щеня, цуценя, собача (Ол.).
ПСЯ́ТКО, -а, с. *Змениш.-пестл.* до **ПСЯ**. Цуценятко, щенятко, собачатко (Пт.).
ПТА́СІЙ, -я, -е. Пташиний (Ол.).
ПТА́ША. 1. -áти, с. Пташеня. 2. -а, с. *Збірн.* Птаство (Ол.).
ПТАШЫ́В'Я, -я, с. Птаство, птиця. – В лісі по́вно розма́йтбо пташы́в'я (Ол.).
ПУ́ГА, -ы, жс. Пужално, ручка батога. – **Быч ся** скла́дат з пу́гы і шмига́ря (Пр.).
ПУ́ГАР, -áря, ч. Келих, чара для вина або пива (Пр.).
ПУГА́РИК, -йка, ч. Келишок, чарка для горілки. – **Да́йте нам** по пуга́рыку палю́нкы (Пр.).
ПУГІ́ЛЯРЕС, -éса, ч. Гаманець (Ол.).
ПУД, -а, ч. Страх, ляк. – **Ци не маш** пу́да? (Ол.).
ПУДÉВКО, -а, с. Коробка (Рс.).
ПУ́ДЛО, -а, с. Короб, картонка, скринька (Пт.).
ПУ́ЗОН, -о́ну, ч. Духовий музичний інструмент; вид труби, що складається із двох частин (Пр.).
ПУКА́ВКА, -ы, жс. Хлопавка. – **Мам** пукáвкы з бзі́ку (Ол.).
ПУКЛЯ́СТІЙ, -а, -е. Випуклий (Пт.).
ПУКНУ́ТИЙ, -а, -е. Тріснутий, із тріщиною (Ол.).
ПУЛЯ́РЕС, -éса, ч. Те саме, що **ПУГІ́ЛЯРЕС** (Пр.).
ПУ́ЛЬКА, -ы, жс. Індичка (Св.).
ПУ́ЛЬЧА, -áти, с. Індичатко, пташеня індика (Св.).
ПУ́ПІРЬ, -йря, ч. Родимка (Ол.).

ПУПОК, -пка, ч. Пуп, круглий рубець у центрі живота (Пр.).
ПУПРИК, -йка, ч. Курячий шлунок (Ол.).
ПУРХАВКА, -ы, ж. Гриб-дошовик (Пр.).
ПУСТАК, -ака, ч. Цілина, ніколи не оране поле (Св.).
ПУСТАТІНЯ, -і, ж. Пустеля (Ол.).
ПУСТОТНИЦЯ, -і, ж. Легковажна жінка (Пт.).
ПУТ, -я, ч. Путь, дорога, шлях. – **Я піду тым пўтьом, а ты тáмтым** (Пр.).
ПУЦІР, -іра, ч. Чистильник, денщик; ад'ютант у війську (Ол.).
ПУЦУВАТИ, -ую, -еш. Чистити, добре мити (Пр.).
ПУЦУВАТИЙ, -а, -е. Повнолиций, повновидий (Ол.).
ПУЧА, -а, *мн.* Бруньки. – **Пўча пукáют** (Ол.).
ПУЧЫТИСЯ, пўчышся, -ытсья. Набундючуватися (Ол.).
ПУЧНІТИ, -іє. Набрякати, бубнявіти (Пр.).
ПУЩАНЯ, -я, с. Остання неділя М'ясиць перед Великим постом (Пт.).
ПУЩАТИ, пўщам, -аш. Впускати досередини. – **Не будеме нікого пўщати до хыж** (Пт.).
ПЧЕЛЯР, -яра, ч. Бджоляр, пасічник, власник пасіки (Пр.).
ПЧОЛА, -ы, ж. Бджола (Рс.).
ПШТЫКАТИ, -ыкам, -аш. Давати щигля (Пн.).
ПШТЫКНУТИ, -ыкну, -еш. *Однокр.* до ПШТЫКАТИ (Пн.).
ПШТЫЧОК, -чка, ч. Щиголь, удар зігнутих пальцем у чоло (Пр.).
ПЩІЛЬНИЦТВО, -а, с. Бджільництво (Рс.).
ПЩОЛА, -ы, ж. Те саме, що ПЧОЛА (Пр.).
ПЩОЛЯР, -яра, ч. Те саме, що ПЧЕЛЯР (Ол.).
П'ЮРНИК, -йка, ч. Пенал, коробка для шкільного приладдя (Пр.).
П'ЯСТУК, -ўка, ч. П'ястук, кулак (Пр.).
П'ЯСТУЧОК, -чка, ч. *Змени.* до П'ЯСТУК. Кулачок (Пр.).
П'ЯТ, п'яти, *числ.* П'ять (Пр.).
П'ЯТКА, -ы, ж. 1. П'ятірка, банкнота з цифрою «5». 2. *Змени.* нестл. П'ята у дитини (Пр.).
П'ЯТНАДЦЕТ, -éти, *числ.* П'ятнадцять (Пр.).
П'ЯТНАДЦЕТИЙ, -а, -е. П'ятнадцятий (Пр.).

Р

РАБАРБАР, -áру, ч. Ревінь (Пр.).
РАБІВНИЦТВО, -а, с. Грабіж, грабіжництво (Рс.).
РАБКÁЙЛО, -а, с. Тріскачка, торожкало, калáтальце (Ол.).
РАБУВАТИ, -ую, -еш. Грабувати (Рс.).
РАБУЛІСТА, -ы, ч. Правовий кругіть; той, хто тлумачить закони і права на свою користь (Пр.).
РАБУНКОВИЙ, -а, -е. Грабіжницький (Пр.).
РАБУНОК, -нку, ч. Грабунок (Пр.).
РАБУСЬ, -ўся, ч. Грабіжник (Ол.).
РАБУСЬНИК, -йка, ч. Те саме, що РАБУСЬ (Ол.).
РАДЛИТИ, -ію, -еш. Переорювати впоперек зорану плугом ниву (Пр.).
РАДЦА, -і, ч. 1. Член ради виконкому або суду. 2. Чемна форма звертання до службовців. – **Помóжте мі, rádцо, в тій справі** (Рс.).
РАЗ: ДРУГИЙ РАЗ. Вдруге. **ДРУГИМ РАЗОМ.** Іншим разом (Ол.).
РАЙБАЧКА, -ы, ж. Дошка для прання (Пт.).
РАЙГРАС, -áсу, ч. Газонна трава (Св.).
РАЙЗА, -ы, ж. Мандрівка ремісничої челяді; подорож (Пт.).
РАМАК, -ака, ч. Рубель, ребриста частина маглівниці (Пр.).
РАМПА, -ы, ж. 1. Залізничний під'їзд, поміст для вантаження товарів у вагони і розвантаження. 2. Шлагбаум. (Ол.).
РАНГА, -ы, ж. Ранг; звання, ступінь ієрархії в уряді, установах, війську (Пр.).
РАНИЦЬКО, *присл.* Ранесенько (Пт.).
РАНТКА, -ы, ж. Рандеву, зустріч закоханих; зустріч за домовленістю (Пр.).
РАНТОВИЙ, -а, -е. Крайній (Рс.).
РАПА, -ы, ж. Суконка (Ол.).
РАПАВИЙ, -а, -е. Шорсткий, нерівний, негладкий (Ол.).
РАПКАТИ, рапкаш, -ат. Те саме, що РАПЧАТИ (Пт.).
РАПТУС, -ўса, ч. Запальна, невірноважена людина, яка не продумує своїх вчинків (Ол.).

РАПЧАТИ, рапчыш, -ыт. Кричати, репетувати (про жаб). –
Жабы рапчут цілу ніч (Ол.).

РАРИТАС, -асу, ч. Раритет, рідкість, особливість (Пр.).

РАТА, -ы, жс. Часткова плата; частина боргу (Ол.).

РАТАМИ, присл. На виплат (Ол.).

РАТІВНИК, -іка, ч. Рятівник (Пр.).

РАТУВАТИ, -ую, -еш. Рятувати (Пр.).

РАТУНОК, -нку, ч. Порятунок (Пр.).

РАТУШ, -уша, ч. Ратуша, будинок міської ради у центрі міста (Пт.).

РАФІНЕРІЯ, -ії, жс. Фабрика, де очищають нафтові або інші природні продукти від хімікатів (Пр.).

РАЦЯК, -яка, ч. Людина з кривими ногами (Пт.).

РАЦЯТИЙ, -а, -е. Кривоногий, клишоногий (Пт.).

РАЧАР, -ара, ч. Продавець раків; любитель раків (Рс.).

РАЧЬІТИ, рачу, -ыш. Зволити, дозволити, веліти. – Што рачьіте повісти наро́ду, ра́дцо? (Рс.).

РАЧКЫ, -ів, мн. Затички (цвяхи) для забезпечення капсули на осі під час їзди, запобіжники (Рс.).

РАШПЕЛЬ, -пля, ч. Рашпіль для деревини (Ол.).

РАШПЛЮВАТИ, -юю, -еш. Рівняти рашпілем (Пр.).

РАШПЛЯ, -і, жс. Те саме, що **РАШПЕЛЬ** (Ол.).

РДЖА, -ы, жс. Іржа (Ол.).

РЕБРА́ЧКА, -ы, жс. Те саме, що **РА́МАК** (Ол.).

РЕВДУВАТИ, -ую, -еш. Обшукувати, трусити (Ол.).

РЕ́ВІР, -іру, ч. Округа, ділянка, ділянка: **ЛІСО́ВІЙ РЕ́ВІР**. Ділянка лісу, що належить одному власникові й залишається під його наглядом (Рс.).

РЕВКНУ́ТИ(СЯ), ре́вкне (ся). Відригнути(ся). – Як мі ся ре́вк-ло, то мі ся ле́кше зроби́ло (Пт.).

РЕ́ВНІ, присл. Ревно, щиро, самовіддано (Св.).

РЕ́В'Я, -і, жс. Перегляд військ; військовий парад (Пр.).

РЕ́ІМЕНТ, -э́нту, ч. Полк кінноти (Св.).

РЕГУ́ЛА, -ы, жс. Правило, закон, порядок, розпорядок (Рс.).

РЕГУЛЯ́МІН, -іну, ч. Регламент (Пр.).

РЕДУ́ТА, -ы, жс. Редут, замкнуте з чотирьох боків польове оборонне укріплення (Пр.).

РЕ́ДЬКВА, -ы, жс. Редиска (Пр.).

РЕЗЕРВА, -ы, жс. Резерв, запас (Пр.).

РЕЗЕРВІСТА, -ы, ч. Солдат запасу (Пр.).

РЕЗЕРВУВА́НИЙ, -а, -е. Резервний; захований на випадок потреби (Пр.).

РЕЗИГНА́ЦІЯ, -ії, жс. Відмова від чогось (Ол.).

РЕЗИГНУВА́ТИ, -ую, -еш. Відмовлятися (Ол.).

РЕ́ЙТА, -ы, ч. Віл коричневої масті (Ол.).

РЕ́НТА, -ы, жс. 1. Пенсія. – Пішов на ре́нту. 2. Рента, регулярний прибуток від капіталу або землі, який одержують власники. – З його ре́нты утриму́єся ціла роді́на (Пр.).

РЕПЕРА́ЦІЯ, -ії, жс. Направа, ремонт (Пр.).

РЕПЕРУВА́ТИ, -ую, -еш. Справляти, поправляти (Пр.).

РЕПЕ́ТА, -ы, жс. Повторення; добавка до порції (Ол.).

РЕСТАВРА́ЦІЯ, -ії, жс. 1. Реставрація; відбудова, відновлення (споруди, машини тощо). 2. Ресторан. – Чло́век як до́бри зголоді́с, то ле́тит до реставра́ції (Пр.).

РЕФЛЕКТУВА́ТИ, -ую, -еш. Мати щось на увазі; вживати заходів для досягнення мети; погоджуватися на щось. – Мій внук рефле́тує на поса́ду лісничо́го (Пр.).

РЕХТ, -у, ч. Правда, рація. – Маш рехт, же не п'єш! (Пн.).

РЕЦЕ́ПИС, -ісу, ч. 1. Квитанція про одержання чого-небудь. 2. Запис-вказівка про вживання кормів (Пр.).

РЕЦЕ́ПКА, -ы, жс. Рецепт (Пт.).

РИВА́ЛІЗА́ЦІЯ, -ії, жс. Суперництво, конкуренція (Пр.).

РИВА́ЛІЗУВА́ТИ, -ую, -еш. Змагатися за руку дівчини, бути в ролі суперника (Пр.).

РІВА́ЛЬ, -а́ля, ч. Суперник, конкурент (Пр.).

РІГЕ́ЛЬ, -гля, ч. 1. Одна з кількох горизонтальних перекладин між стовпами стіни. 2. Засув у замку (Ол.).

РИГЛЮВА́ТИ, -юю, -еш. Зачиняти на засув (Ол.).

РИ́ЛКА, -ы, жс. Локшина (Ол.).

РИ́ЗІКА́НТ, -а́нта, ч. Смілива людина, яка йде на ризик (Пр.).

РИ́ЗІКО, -а, с. Ризик (Пт.).

РІ́НСКІ, -ых, мн. Ринські, гроші в Австро-Угорській імперії (Пн.).

РІ́СІК, -і́ка, ч. Грифель (Ол.).

РІ́СКАЛЬ, -а́ля, ч. Рискаль, лопата для глибокого копання землі (Пт.).

РИСÓВНИК, -і́ка, ч. Художник, ілюстратор (Пр.).
 РИСУВА́НИЙ, -а, -е. Мальований (Рс.).
 РИЦІ́НУС, -уса, ч. Рицина, касторова олія (Пт.).
 РИША́ДА, -ы, жс. Рокіровка, шаховий хід, при якому перемі-
 шують короля через туру (Пр.).
 РЫ́БАР, -а́ря, ч. Рибалка (Ол.).
 РЫ́БЕЛЬ, -бля, ч. Морська чайка. – Два ры́блі лѣтят (Пр.).
 РЫ́БНЕ, -о́го, с. Податок за право ловити рибу (Пр.).
 РЫБО́ЇД, -і́да, ч. Рибоїд (той, хто харчується лише рибою). –
 Сі́ймскы ко́ты – то рыбоі́ды, бо жу́т лем ры́бу (Рс.).
 РЫБОЛІ́ВКА, -ы, жс. Морська ластівка, чайка (Св.).
 РЫБОРІ́ВКА, -ы, жс. Те саме, що РЫБОЛІ́ВКА (Св.).
 РЫБО́ЧКА, -ы, жс. *Змени.-пестл.* Рибонька (Св.).
 РЫБ'Я́ТКО, -а, с. *Змени.-пестл.* Рибенятко (Ол.).
 РЫГА́ТИ, ры́гаш, -ат. Блювати (Ол.).
 РЫ́Й, ры́я, ч. 1. Гостроноса морда у деяких ссавців. 2. *Знев.*
 Рило (про обличчя людини) (Пр.).
 РЫ́НКА, -ы, жс. 1. Чавунна посудина на чотирьох ніжках для
 кип'ятіння молока. 2. Скворода (Пт.).
 РЫ́ННА, -ы, жс. Ринва, труба, якою стікає вода з даху (Рс.).
 РЫНО́ЧКА, -ы, жс. *Змени.* Скворідка (Ол.).
 РЫ́ХЛО, *присл.* Швидко (Пт.).
 РЫ́ЯЧОК, -чка, ч. Рильце. – *Закру́тиш ры́ячки* (Ол.).
 РЫ́ВНИК, -і́ка, ч. Екватор, уявна лінія, що проходить на рів-
 ній відстані від обох полюсів (Пр.).
 РЫВНОБА́РВНИЙ, -а, -е. Одноколірний, однотонний (Пт.).
 РЫВНОЛѐГЛИЙ, -а, -е. Паралельний (Ол.).
 РЫВНОЛѐГЛО, *присл.* Паралельно (Ол.).
 РЫВНОЛѐЖНИК, -і́ка, ч. Паралель (Пр.).
 РЫ́ЖНО, *присл.* Неоднаково, по-різному (Пр.).
 РЫ́ЖНОРА́КЫЙ (КІ), -а, -е. Різноманітний (Ол.).
 РЫ́ЗАВКА, -ы, жс. Біль у животі. – *Ры́завка м'я рі́же в середі́ні*
 (Ол.).
 РЫ́ЗАК, -а́ка, ч. Гострий інструмент для різання чогось (Пт.).
 РЫ́ЗА́НКА, -ы, жс. Те саме, що РИ́ЗА́НКА (Рс.).
 РЫ́ЗНИ́ЦТВО, -а, с. Ремесло різника; торгівля м'ясом (Пр.).
 РЫ́ЗНЯ, -і, жс. 1. Бойня, місце або будівля, де ріжуть худобу.
 2. Різня, масове вбивство людей (Пр.).

РЫ́ЗОВИ́НЫ, -о́вин, *мн.* Тирса (Ол.).
 РОБЛІ́НЯ, -я, с. Виготовлення (Пр.).
 РОБОТИ́ЗНА, -ы, жс. Праця, обсяг якої визначено наперед
 (Ол.).
 РО́ВЕР, -е́ра, ч. Велосипед (Рс.).
 РОВЕРІ́СТА, -ы, ч. Велосипедист (Пн.).
 РОВЕРІ́СТКА, -ы, жс. *Жін.* до РОВЕРІ́СТА (Пн.).
 РО́ГАЛЬ, -а́ля, ч. Соха на сіно, конюшину (Ол.).
 РО́ГАЛЬ, -а́ля, ч. 1. Сухий безлистий стовбур дерева або сте-
 бло рослини. – С капу́сты лем ся рога́лі зоста́ли – так об'їла гу-
 сені́ця. 2. Роголик, булка у формі півмісяця (Ол.).
 РО́ГАР, -а́ра, ч. Те саме, що РО́ГАЛЬ. – *Ро́гар – то ялі́ця че-
 пера́га, на ко́тру кла́дуть ко́нич, же́бы вы́сох* (Пн.).
 РО́ДАК, -а́ка, ч. Земляк, співвітчизник (Пр.).
 РОДЗІ́НКИ, -но́к, *мн.* Родзинки, сушені ягоди винограду
 (Рс.).
 РОДИ́ЧЕ, -і́в, *мн.* Батьки, батько і мати (Ол.).
 РОДО́ВЕ, -о́го, с. Подарунки кумів для новонародженої ди-
 тини (Ол.).
 РОЗБАБРА́ТИ, -а́брю, -еш. Розпочати якусь трудовістку ро-
 боту, призвівши цим до безладу (Рс.).
 РОЗБАВІ́ТИ, -а́в'ю, -иш. Розвеселити (Ол.).
 РОЗБАВІ́ТИСЯ, -а́в'юся, -ишся. *Док. вид* до РОЗБАВ'Я́-
 ТИСЯ. Розвеселитися (Ол.).
 РОЗБАВ'Я́ТИСЯ, -а́в'ямся, -яшся. Розвеселятися (Ол.).
 РОЗБАЗІ́РА́ТИ, -а́зграм, -аш. Розмазати фарбу або чорнило
 (Рс.).
 РОЗБАНДАЖУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Розбинтувати (Пр.).
 РОЗБА́ЯТИ, -а́ям, -яш. Розбовкати, розбазікати, розголоси-
 ти таємницю. – *Ци му́сів-сс то́то розба́яти?* (Пт.).
 РОЗБЕЧА́ТИСЯ, -е́чуся, -ишся. *Знев.* Розревітися, голосно
 розплакатися. – *Але ма́ле дзе́цко ся до́брі розбеча́ло* (Ол.).
 РОЗБЫ́ТОК, -тка, ч. 1. Людина, що врятувалася з розбитого
 корабля. 2. Несчасна людина (Пр.).
 РОЗБУ́РИТИ, -у́рю, -иш. Розвалити, зруйнувати (Пр.).
 РОЗВАДЖУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Розчіпляти, роз'єднувати (Ол.).
 РОЗВАДІ́ТИ, -а́джу, -а́диш. *Док. вид* до РОЗВАДЖУВА́ТИ.
 Розчепити, роз'єднати (Ол.).

- РОЗВА́РНЯ, -і, *жс.* Незграбна жінка; нероба (Ол.).
- РОЗВЛЕ́ЧЕНІЙ, -а, -е. Розпущений, розбешений (Пт.).
- РОЗВО́ДНИК, -і́ка, *ч.* Чоловік, який розвівся із дружиною (Пт.).
- РОЗВОДНИ́ЦЯ, -і, *жс.* Розведена жінка (Пт.).
- РОЗГАРДІ́ЯШ, -я́ша, *ч.* Розгардіяш, гармидер, безладдя. – Як ви́дите, та́кий в нас розгардіяш (Ол.).
- РОЗГВА́РИТИ, -а́рку, -иш. Відговорити від чогось; перевести бесіду на іншу тему (Пт.).
- РОЗГВА́РИТИСЯ, -а́рюся, -ишся. Розговоритися, розбалакатися (Ол.).
- РОЗГВА́РЯТИ, -а́рям, -яш. Розраджувати, потішати; відвертати увагу бесідою (Пр.).
- РОЗГОВ'Я́ДНИЙ, -а, -е. Марнотратний. – Розгов'ядний члбвек вш́йтко про́п'є (Ол.).
- РОЗГОРТА́ТИ, -о́ртам, -аш. 1. Роздягати, скидати верхній одяг; розмотувати щось загорнуте. 2. Розгрибати, розкидати щонебудь лопатою. – Розго́рний там сні́г зо стéжки (Пн.).
- РОЗГОРЯ́ЧКУВА́ТИСЯ, -у́юся, -ешся. 1. Розтемпературитися, розхворітися. 2. *Перен.* Рознервуватися, розкричатися (Пр.).
- РОЗГОТОВЕ́НИЙ, -а, -е. Розварений. – Розготове́ны бан-дуркы (Ол.).
- РОЗГОТОВІ́ТИ, -о́в'ю, -иш. Розварити (Рс.).
- РОЗГРАНИ́ЧАТИ, -і́чам, -аш. Розмежовувати (Ол.).
- РОЗГРАНИ́ЧБ́НЯ, -я, *с.* Дія за знач. РОЗГРАНИ́ЧЫТИ. Розмежування (Ол.).
- РОЗГРАНИ́ЧЫТИ, -і́чу, -ыш. *Док. вид* до РОЗГРАНИ́ЧАТИ. Розмежувати (Ол.).
- РОЗГУЛЬТА́ТИСЯ, -а́юся, -ішся. Розледачити, розлінитися (Ол.).
- РОЗГУСЬТА́ТИ, -у́сьтам, -аш. Розгойдати (Пт.).
- РОЗГУСЬТА́ТИСЯ, -у́сьтамся, -ашся. Розгойдатися, колихаючись уліво-вправо або вгору-вниз (Пт.).
- РОЗГАДА́НИЙ, -а, -е. Говіркий, балакучий (Пт.).
- РОЗГАДА́ТИ, -а́дам, -аш. *Док. вид* до РОЗГАДУВА́ТИ. Розголосити (Пт.).
- РОЗГАДА́ТИСЯ, -а́дамся, -ашся. Те саме, що РОЗГВА́РИТИСЯ. Розбалакатися (Пт.).

- РОЗГАДУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Розголошувати тасмницю (Пт.).
- РОЗГМАТВА́НЯ, -а, *с.* Дія за знач. РОЗГМАТВА́ТИ (Ол.).
- РОЗГМАТВА́ТИ, -а́твам, -аш. 1. Розплутати, розв'язати щонебудь заплутане. 2. Вийти з труднощів (Ол.).
- РОЗГРУХОТА́ТИ, -о́там, -аш. Розгрошити, розбити на друзки (Ол.).
- РОЗДВО́РА, -ы, *жс.* Роззява. – Маш же́ну роздво́ру, што лем га́мбу все отвéрат (Ол.).
- РОЗДОБА́ТИ, -о́бам, -аш. Розкопирсати, роздвобати (Ол.).
- РОЗДОРО́ЖЕ, -я, *с.* Роздоріжжя, перехрестя доріг (Рс.).
- РОЗЖЕРА́ТИСЯ, -е́рамся, -ашся. Розлючуватися (Ол.).
- РОЗЖЕ́РТИЙ, -а, -е. Розлючений, розгніваний (Пн.).
- РОЗЖЕ́РТИСЯ, рoзжрyся, -ешся. *Док. вид* до РОЗЖЕРА́ТИСЯ. Розлютитися, роздратуватися (Ол.).
- РОЗЖУВА́НИЙ, -а, -е. Розжований (Пн.).
- РОЗЗБИТКУВА́ТИСЯ, -у́юся, -ешся. Розбешкетуватися (Пр.).
- РОЗКАВАЛКУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Пошматувати, роздерти на кавалки (Ол.).
- РО́ЗКАЗ, -а́зу, *ч.* Наказ (Пн.).
- РОЗКАЛЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Розпікати до білого (Рс.).
- РОЗКАЛЬКУЛЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Вирахувати, обчислити (Ол.).
- РОЗКАРБУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Розгладити складки, порозбивати нерівності, вирівняти (Пт.).
- РОЗКВА́СА, -ы, *жс.* Свіжа заквашена капуста (Св.).
- РОЗКІ́ШНІ, *присл.* Надзвичайно гарно, приємно, любо (Пр.).
- РОЗКРА́ЧЫТИСЯ, -а́чуся, -ышся. Розкарячитися, розставити широко ноги (у формі букви «А») (Пт.).
- РОЗКРА́ЧНИЙ, -а, -е. Розкарячений. – При дорóзі розкра́чны телефоні́чны стóпы (Пт.).
- РОЗКРО́ЧЫТИСЯ, -о́чуся, -ышся. Те саме, що РОЗКРА́ЧЫТИСЯ (Рс.).
- РОЗЛАДОВУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Розвантажувати (Пр.).
- РОЗЛАДУВА́НЯ, -я, *с.* Дія за знач. РОЗЛАДУВА́ТИ. Розвантаження (Пр.).
- РОЗЛАДУВА́ТИ, -у́ю, -еш. *Док. вид* до РОЗЛАДОВУВА́ТИ. Розвантажити (Пр.).
- РОЗЛАДУ́НОК, -нку, *ч.* Те саме, що РОЗЛАДУВА́НЯ (Пр.).

РОЗЛАЙДАЧА́ТИСЯ, -а́чамся, -ашся. Ставати ледарем; розбешуватися (Ол.).

РОЗЛАЙДАЧА́ТИСЯ, -а́чуся, -ьшся. Док. вид до **РОЗЛАЙДАЧА́ТИСЯ**. Розледащитися; розбеститися (Ол.).

РОЗЛАХМАНИ́ТИСЯ, -а́нюся, -ишся. Скинути із себе лахміття, старий одяг (Рс.).

РОЗЛІ́ВАЧ, -а́ча, ч. Розливальник, фахівець із розливання (Ол.).

РОЗЛИ́ВІСКО, -а, с. Залитий водою простір (Св.).

РОЗЛІ́ЗЛИЙ, -а, -е. 1. Нетугий, неміцний, який розлізся. 2. Рідкий; нетривкий. 3. Млявий (Ол.).

РОЗЛУ́П'Я́ТИСЯ, -у́п'ятся. Розколюватися (Ол.).

РОЗЛЮ́ЗЬНІ́Я, -я, с. Ослаблення, попушення (Ол.).

РОЗЛЮ́ЗЬНІ́ТИ, -і́є. Док. вид до **РОЗЛЮ́ЗЬНІ́ЯТИ**. Послабити, попустити, розпустити (Ол.).

РОЗЛЮ́ЗЬНІ́ЯТИ, -ю́зьям, -яш. Послаблювати, попускати (Ол.).

РОЗЛЯ́ПКА́ТИ, -я́пкам, -аш. Розплющити, розплескати в долонях. – Розля́пка́ла-м кі́сто на пля́цкы (Пр.).

РОЗЛЮ́КУВА́ТИ, -у́ю, -єш. Розквартирувати (Пр.).

РОЗЛЮ́КУВА́ТИСЯ, -у́юся, -єшся. Всістися, вигідно вмотитися, примоститися (Пр.).

РОЗМА́ЙТО́СТ, -о́сти, жс. Розмаїття, різноманітність, всячина (Ол.).

РОЗМА́РІ́Я, -і́ї, жс. Розмарин, запашна кущова рослина (Rosmarinus L.) (Пр.).

РОЗМЕ́ДЖУВА́НИЙ, -а, -е. Розмежований, відділений (Пр.).

РОЗМИ́СЬЛІ́ЯТИ, -і́сьлям, -яш. Міркувати, розмірковувати (Ол.).

РОЗМИ́ГУВА́ТИ, -у́ю, -єш. Розкидати (Пр.).

РОЗМ'Я́ДЖА́ТИ, -я́джам, -аш. Роздавлювати, розчавлювати (Ол.).

РОЗМ'Я́ДЖЫ́НЯ, -я, с. Дія за знач. **РОЗМ'Я́ДЖЫ́ТИ** (Ол.).

РОЗМ'Я́ДЖЫ́ТИ, -я́джу, -ьш. Док. вид до **РОЗМ'Я́ДЖА́ТИ**. Роздавити, розчавити. – Розм'я́джы́ла-м небáчні вшы́ткы слі́вки в то́рбі (Ол.).

РОЗНЕ́РВУВА́НИЙ, -а, -е. Розгніваний, знервований (Рс.).

РОЗОГРІ́ТЯ, -я, с. Розігрівання, підігрів (Пт.).

РОЗОЗРІ́ТИСЯ, -о́зрюся, -ишся. Роззирнутися, роздивитися (Пр.).

РОЗПАКУВА́НИЙ, -а, -е. Розпакований, звільнений від упаковки (Рс.).

РОЗПА́ЛКА, -ы, жс. Розпалювання, розпал. – **То́ты трі́скы бу́дут до́бры на розпа́лку** (Ол.).

РОЗПА́ПЛЯ́ТИ, -а́плям, -яш. 1. Розмастити. 2. Розбовкати щось, розголосити таємницю (Ол.).

РОЗПА́ПРА́ТИ, -а́прам, -аш. 1. Розмазати, розмастити щось. 2. Кинути розпочату роботу, не завершивши її (Пр.).

РОЗПАУ́ЗІ́ТИ, -у́жу, -у́зиш. Зняти закріплення на возі рубель (Пр.).

РОЗПІ́НКА, -ы, жс. Прилад із двох рамок, на який натягують призначені для сушіння шкіри малих хутрових звірів (кроля, зайця, куниці та ін.) (Пт.).

РОЗПЛО́ДЖЫ́НЯ, -я, с. Розплід, розведення у великій кількості тварин або птиці (Рс.).

РОЗПОЗНА́ТИСЯ, -о́знамся, -ашся. Познаючися. – **З бу́дучом мо́йом же́ном розпо́знав-єм ся на фесті́ні** (Ол.).

РО́ЗПО́Р, -о́ру, ч. Розріз в одязі (Пт.).

РОЗПО́РА, -ы, жс. Перекладина, що з'єднує два стовпи (Св.).

РОЗПО́РЯДЖЫ́НЯ, -я, с. Розпорядження, наказ (Пр.).

РОЗПРО́ВАДЖА́ТИ, -а́джам, -аш. Розводити, відпроваджувати декількох осіб поодиноці (Пт.).

РОЗПРО́ВАДЖЫ́НЯ, -я, с. Дія за знач. **РОЗПРО́ВАДЖА́ТИ** (Пт.).

РОЗПРО́ВАДІ́ТИ, -а́джу, -а́диш. Док. вид до **РОЗПРО́ВАДЖА́ТИ** (Пт.).

РОЗПРУ́ЖНЯЧЫ́ТИСЯ, -я́чуся, -ьшся. Розледащитися (Ол.).

РО́ЗПУ́СТ, -у́сту, ч. Відлига. – **Кóбли сьні́г розпу́стит на я́ри** (Ол.).

РОЗПУ́СТНИ́К, -і́ка, ч. Розпусник (Пр.).

РОЗПУ́ЧЫ́ТИ, -у́чу, -ьш. Роздушити, розім'яти. – **Розпу́чыв-єм нехтя́чы пуде́лко паты́чків** (Пр.).

РОЗПУЧНІ́ЛИЙ, -а, -е. Дієпр. акт. мин. часу до **РОЗПУЧНІ́ТИ**. Набряклий, набубнявілий (Ол.).

РОЗПУЧНІ́ТИ, -і́є. Набрякнути, набубнявіти (Ол.).

РОЗРЕГУЛОВАТИ, -юю, -еш. Розладнати (Рс.).

РОЗРЫВКОВИЙ, -а, -е. Розважальний (Ол.).

РОЗСАДЖІНЯ, -я, с. Розсадження, розміщення поодиноці на певній відстані один від одного (про людей, рослини) (Пт.).

РОЗСЫПОК, -пку, ч. Втрата; матеріальна нестача (Пр.).

РОЗСМАРУВАТИ, -ую, -еш. Розмастити, нанести що-небудь рівним шаром на якусь поверхню (Пр.).

РОЗСТАНЯ, -я, с. Розставання (Пт.).

РОЗТВЕРАТИ, -эрам, -аш. Розкривати, відчиняти; розправляти що-небудь складене (Пн.).

РОЗТВОРИТИ, -орю, -иш. Док. вид до **РОЗТВЕРАТИ**. Розкрити, відчинити; розправити (Пн.).

РОЗТЫРМОСИТИ, -бшу, -бсиш. Розтерзати, розтрясти. – Я тя розтырмбшу, ты, драбе! (Пт.).

РОЗТОВЧЫ, -бвчу, -еш. Розтовкти, розтерти на м'яку масу або порошок (Пр.).

РОЗТОРГАНІЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мин. часу до **РОЗТОРГАТИ**. Розірваний, розшарпаний, розкуйовджений. – Маш розторгане волбсь (Ол.).

РОЗТОРГАТИ, -оргам, -аш. Розірвати, розшарпати, розкуйовдити (Ол.).

РОЗФАРБУВАНИЙ, -а, -е. Розфарбований (Пт.).

РОЗФАСТРИГУВАТИ, -ую, -еш. Витягнути нитку з наметаного для першої примірки одягу (Пр.).

РОЗФЫРКАТИ, -ыркам, -аш. Розколотити. – Розфыркай квасне молбко (Пр.).

РОЗФЦЛЮВАТИСЯ, -ююся, -ешся. Розпустуватися (Ол.).

РОЗХАРАКТЕРИЗУВАТИСЯ, -уюся, -ешся. Розгримуватися, зняти грим із лица (Рс.).

РОЗХИХОТАТИСЯ, -бчуся, -ешся (-бтамся, -ашся). Розсміятися, довго хихотіти (Св.).

РОЗХОДЖІНЯ, -я, с. Розбіжність, суперечність, незгода з кимось (Пт.).

РОЗХОДИТИСЯ, -бджуся, -бдишся. 1. Розходитися, розставатися. 2. Залежати на чомусь. – Ци розходится ти о тбты пинязи, што-з ми их пожычыв? (Ол.).

РОЗЧЕПЕРИТИСЯ, -эрюся, -ишся. Розчепіритися, розкарячити ноги (Ол.).

РОЗЧЫНА, -ы, жс. Рідко заквашене тісто на хліб (Пт.).

РОЗЧЫНКА, -ы, жс. Здрібн. до **РОЗЧЫНА** (Пр.).

РОЗЧЫПКА, -ы, жс. Палиця з роздвоєним кінцем, якою зривають плоди з дерев (Пт.).

РОЗЧУХРАНЕЦ, -нця, ч. Людина з розкуйовдженим волоссям (Пр.).

РОЗШАЛІЛИЙ, -а, -е. Дієпр. акт. мин. часу до **РОЗШАЛІТИ**. Розшаленілий, розлючений (Ол.).

РОЗШАЛІТИ, -ію, -еш. Розшаленіти, розлютитися (Ол.).

РОЗШАСТАТИ, -астам, -аш. Промотати, розтринькати, розтратити (Пр.).

РОЗШЫРІНЯ, -я, с. Розширення, сприяння зростанню чого-небудь, поширенню його кількісно (Рс.).

РОЗШМАТОВАНИЙ, -а, -е. Розшматований, роздертий на шматки (Пр.).

РОЗ'ЮДЖУВАТИ, -ую, -еш. Підбурювати (Ол.).

РОЗ'ЮДИТИ, -юджу, -юдиш. Док. вид до **РОЗ'ЮДЖУВАТИ**. Підбурити (Ол.).

РОЗ'ЯСНІНЯ, -я, с. Роз'яснення, розтлумачення (Пр.).

РОНДЕЛИК, -йка, ч. Невелика посудина для смаження продуктів (Ол.).

РОНДЕЛЬ, -для, ч. Миска з ручками, що виконує роль гусятниці (Пт.).

РОНДЛИК, -йка, ч. Те саме, що **РОНДЕЛИК** (Ол.).

РОПА, -ы, жс. 1. Сукровиця. 2. Нафта. – Нафтбва рбпа (Пр.).

РОПИТИСЯ, ропится. Гноїтися, виділяти гній (про рану). – Рапа довго ся ропит (Пт.).

РОСАДА, -ы, жс. Розсада (Ол.).

РОСИЛ, -блу, ч. Бульйон (Ол.).

РОСИТИ, рбшу, рбсиш: **РОСИТИ ЛЕН**. Розстелити лён для орошення й осушення (Пр.).

РОСОХАТИЙ, -ого, ч. Розгалужений, розділений на дві або більше частин (про дерева та інші рослини) (Пт.).

РОСОХЫ, рбсох, мн. Ручки плуга у формі великих вил (Пр.).

РОСТБРАТЕЛЬ, -тля, ч. Ростбіф, котлета з яловичини, відбита й підсмажена з цибулею (Пр.).

РОСТНИК, -йка, ч. Солод (Пр.).

РОСТОКА, -ы, жс. Рослина з родини букшпанових (Пт.).

РОТУ́НДА, -ы, жс. 1. Напівкругла висока гора. – На роту́нді побудува́ний войско́вий цві́нтар. 2. Болгарський перець. – Му́шу купі́ти 5 кі́льо роту́нды (Пр.).

РОШПОНКА, -ы, жс. Рослина, листя якої вживається для салату (Пт.).

РУБЕЛЬ, -бля, ч. Карбованець, грошова одиниця СРСР (Св.).

РУДЕРА, -ы, жс. Старий, занедбаний будинок. – То не хы́жа, а руде́ра (Ол.).

РУ́ЖА, -ы, жс. Троянда (Ол.).

РУ́ЖКА, -ы, жс. Весільний букет (Пр.).

РУ́ЖНИЙ, -а, -е. Різний, різноманітний (Пт.).

РУЖНИ́ТИСЯ, ру́жнюся, -ишся. Відрізнятися. – На́ша мо́ва ру́жниться от ва́шой (Ол.).

РУЖО́ВІЙ, -а, -е. Рожевий (Пр.).

РУЖО́ВІТИ, -ію, -еш. Рожевіти, набирати рожевого кольору (Пт.).

РУЖО́ВО, присл. Рожево (Пт.).

РУЖУВА́ТИ, -ую, -еш. Рум'янити, накладати на обличчя рум'янець (Рс.).

РУЙНИ́ЦКЫЙ (КІ), -а, -е. Руйнівний (Рс.).

РУМ, -у, ч. 1. Ром, спиртний напій. 2. Гілки хвойних дерев, що служать підстилкою для худоби. – Награ́бав-см ру́му для сте́ліня. – Рум скла́дають на постелі́ня ста́тку (Пр.).

РУМЕ́ГАНЯ, -я, с. Дія за знач. **РУМЕ́ГАТИ**. Ремігання (Ол.).

РУМЕ́ГАТИ, -е́гаш, -ат. Ремігати. – Худоба руме́гат (Ол.).

РУМОВІ́СКО, -а, с. Руїни, залишки зруйнованої споруди (Ол.).

РУМСА́ТИ, румсам, -аш. Рюмсати, плакати, жалітися (Пр.).

РУМ'Я́НОК, -нку, ч. Ромашка (Ол.).

РУНГУВА́ТИ, -ую, -еш. Руйнувати, нищити; перекидати. – Кы́ртиця рунту́е лу́ку (Ол.).

РУ́РА, -ы, жс. Труба (Пр.).

РУ́РКА, -ы, жс. Змени. до **РУ́РА** (Пр.).

РУРО́ВНЯ, -і, жс. Трубо завод (Пр.).

РУРО́ТЯГ, -ягу, ч. Трубопровід, система труб, по яких надходять вода, нафта, газ (Пр.).

РУСА́ЛЯ, -я, с. Зелені свята. – Тбо́ ро́ку ма́ли-сме кра́сне ру-са́ля, бо не ляв дойдж (Ол.).

РУТИНУВА́НИЙ, -а, -е. Рутинний, шаблонний (Пр.).

РУТИ́НЯР, -яра, ч. Людина, що дотримується певних норм і неохоче від них відмовляється (Пр.).

РУ́ЧНИК, -йка, ч. Рушник (Пт.).

РУ́ШНИЙ, -а, -е. Рухливий, жвавий. – Не ру́шна жа́ба, што в зе́млі сі́дит (Ол.).

РУ́ШТА, рушт, мн. Колосник; решітка у грубці (Ол.).

РЯ́ДЕЦ, -дця, ч. Рядок (Св.).

РЯ́НДА́ВІЙ, -а, -е. 1. Шматяний. 2. Порваний, знищений. – Рянда́ва коше́ля (Ол.).

РЯ́СА, -ы, жс. Зібрані у снопі китиці вівса чи проса. – Ря́са у про́са (Пт.).

РЯ́СИ́СТІЙ, -а, -е. Рясний, урожайний (Пт.).

РЯ́ФА, -ы, жс. Решето у віялці (Ол.).

С

САБАШ-ГОЙ, -о́я, ч. Християнин, який за винагороду виручає єврея у його щоденній праці в суботу, в час шабашу (Рс.).

САГА́НИК, -і́ка, ч. Невелика дерев'яна бочка для вина (Ол.).

СА́ГАН, -а́на, ч. Залізна або мідна посудина із двома вушками (Ол.).

СА́ДЖА, -ы, ж. Сажа (Пт.).

САДЖА́РКА, -ы, ж. Сільськогосподарська машина для автоматичного садіння картоплі (Пр.).

САДЖЫ́НЯ, -я, с. Садіння (Св.).

САДЖО́ВІЙ, -а, -е. Сажовий (Рс.).

САКЕ́ВКА, -ы, ж. Саморобний полотняний гаманець (Пт.).

САЛІ́ТИ, -а́лю, -иш. Заправляти страву салом (Св.).

САЛІ́ТРА, -ы, ж. Селітра (Пр.).

СА́ЛЯ, -і, ж. Зал, велика красива кімната для засідань, зборів, танців (Пт.).

САЛЯ́ТЭ́РКА, -ы, ж. Салатниця (Ол.).

САЛЬЦЕ́СОН, -о́ну, ч. Сальтисон, страва зі шматочків м'яса, сала й печінки зі спеціями (Пт.).

САМІ́ЦЬКЫ́Й (Кі), -а, -е. Самісінський (Ол.).

САМОЗАБЫ́ТЯ, -я, с. Стан забуття (Пр.).

САМОЗНИ́ЦЫ́НЯ, -я, с. Самознищення (Пр.).

САМОЗРЕ́ЧЫ́НЯ, -я, с. Документ про відмову від своїх прав на що-небудь (Пр.).

САМООДУ́РІ́НЯ, -я, с. Самообман (Пт.).

САМООЧЫ́ЩЫ́НЯ, -я, с. Самоочищення (Пр.).

САМО́ХТЯЧ, присл. Із власної волі, без примусу (Ол.).

САНАТО́РІУМ, -ю́му, с. Санаторій (Рс.).

САНИ́ЦЯ, -і, ж. Виїжджена дорога по снігу (Ол.).

СА́НІ, сань, мн. Сани (Св.).

САНИ́ТЕТ, -е́та, ч. Санітар (Пр.).

СА́НКЫ, -нок, мн. Виїзні сани із заслоном від снігу, що летить з-під кінських копит (Рс.).

САНО́ПША, -ы, ж. Вид пшеничного зерна. – Санопша як бркіш, але шестигранна (Ол.).

САРАХТІ́ТИ, -ію, -ещ, -е. Рівномірно, набридливо постукувати, шурхотіти (Пн.).

САРИ́НЧА, -ы, ж. Рідковжив. Доля (Пн.).

СА́РШЕ́НЬ, -е́ня, ч. Шершень (Ол.).

САТИ́НА, -ы, ж. Сатин, вид тканини (Пр.).

САФА́НДУ́ЛА, -ы, ч. Йолоп, дурень, дебіл, розумово недорозвинута людина (Пр.).

САХА́РІ́НА, -ы, ж. Сахарин (Рс.).

СВА́ТБА, -ы, ж. Весільні гості (Св.).

СВЕ́ДЕР, -дра, ч. Светр (Пр.).

СВЕРЬ'Я́ЧКА, -ы, ж. Короста (Ол.).

СВИ́ЙТИ, свійно, -иш. Згуб. Занечишувати, смітити (Ол.).

СВІ́НЯ, -і, ж. 1. Свиня. 2. Дерев'яна колода, яку ставлять під час биття глиняної печі (Пр.).

СВИ́НЯР́НЯ, -і, ж. Свинарник, хлів для свиней (Ол.).

СВИ́СТНУ́ТИ, сві́стну, -ещ. 1. Свиснути. 2. *Перен.* Шмагонути, уперіщити. – *Але-м го сві́стнув батогом по плéчах!* (Рс.).

СВИ́Т, -у, ч. Світанок. – *Пред сві́том бы́ло студэ́но* (Ол.).

СВИ́Щ, -а, ч. Хлюст, гультяй (Ол.).

СВІ́ТЛЯ́ЧЫ́Й, -а, -е. Світлий, наповнений світлом; чистий, прозорий (Пн.).

СВІ́ЧНИК, -і́ка, ч. Свічник, підставка для свічок (Пн.).

СВО́РА, -ы, ж. Жердина з діркою, що з'єднує передню частину воза із задньою (Ол.).

СВО́РЕН, -рня, ч. Шворінь, металевий кілок завдовжки 25 см у передній частині воза (Ол.).

СВО́ЯК, -я́ка, ч. Свояк, близька по крові людина (Пр.).

СЕ́ПН, -і́на, ч. Бідняк, бідак (Ол.).

СЕКВЕСТРА́ТОР, -бра, ч. Урядник, який збирає податки (Св.).

СЕКЫ́РА, -ы, ж. Сокира (Рс.).

СЕКУ́ТНИК, -і́ка, ч. Сварливий, злосливий чоловік; авантюрист (Пр.).

СЕКУ́ТНИ́ЦЯ, -і, ж. Сварлива жінка; баба-яга (Пр.).

СЕЛЕ́ДЖІ́Н, -і́на, ч. Качур, селезень. – *Тот селе́джін барз го́рдий ме́дже качка́ми* (Пр.).

СЕЛЕДЖІ́НКА, -ы, ж. Селезінка (Пт.).

СЕЛЕДИ́НОВИ́Й, -а, -е. Блідо-зелений (Пр.).

СЕМЕРНИЙ, -а, -е. Семикратний, складений із 7 частин (Св.).
СЕМІЙ, -а, -е. Сьомий. – Мб́я семиклясн́ця пішла до шкó-
 бы на сémім рóбі жит́я (Ол.).

СЕНДЗЯ, -і, ч. Суддя. ✧ **СЕНДЗЯ-КАЛЬОШ**. Суддя, який
 погано судить футбольні змагання; гнівний вигук на його адресу
 (Рс.).

СЕРБАТИ, сёрбам, -аш. Сьорбати, голосно втягувати ротом
 рідку страву (Пр.).

СЕРДАК, -а́ка, ч. Кожух без рукавів (Ол.).

СЕРДА́ЧОК, -чка, ч. Кептарик, козушок без рукавів (Ол.).

СЕС, **СЕСЯ**, **СЕСЕ**, займ. Той, та, те. – Сесе д́в́ча барз хвóре
 (Ол.).

СЕСТРИ́НЦЯ, -і, жс. Донька сестри, небога (Пт.).

СЕСТРІ́НОК, -нка, ч. Син сестри, небіж (Пт.).

СЕРЖ? Чусш? (Св.).

СІВЕЦ, -вця, ч. Кінь сивої масті (Св.).

СІВИЙ, -óго, ч. 1. Кличка коня сивої масті. 2. Старий сивий
 дід (Рс.).

СІВКА, -ы, жс. Бант на кінці заплетеної коси (Св.).

СИГА́РНІЦЯ, -і, жс. Те саме, що **ЦИГА́РНІЦЯ** (Рс.).

СИГА́РКА, -ы, жс. Дзвінок; найменший із 3-х дзвонів на
 дзвіниці (Пр.).

СИДЕ́ЛКО, -а, с. Сильце на диких тварин (Пт.).

СИКА́ВКА, -ы, жс. Пожежний насос (Ол.).

СИЛІ́ТИСЯ, сілюся, -ишся. Силкуватися, намагатися (Ол.).

СІ́ЛКО, -а, с. Те саме, що **СИДЕ́ЛКО** (Пт.).

СИЛЯ́ТИ, сіляям, -яш. Прив'язувати за допомогою сильця
 (Пр.).

СИНЕ́НИЙ, -а, -е. Пофарбований у синій колір (Пр.).

СІ́СУН, -у́на, ч. Сисунець, дитинча ссавця (Рс.).

СІ́ТЦЕ, -я, с. Цідилко, ситечко для проціджування молока
 (Пн.).

СЫК, -у, ч. Сичання, шипіння (Ол.).

СЫ́ТІТИ, сы́тит. *Безос.* Мрячити, сіятися дуже дрібними
 краплями (про дощ). – Сы́тит з гмвы ці́лий ден (Ол.).

СІКА́НІНА, -ы, жс. Посічений корм для худоби (Ол.).

СІКА́НКА, -ы, жс. 1. Те саме, що **СІКА́НІНА**. 2. Січена ка-
 пуста (Ол.).

СІКІРАЦІ́Я, -йі, жс. Страхування майна; оплата за стра-
 хування (Ол.).

СІ́ЛО, -а, с. Сідло; сидіння для вершника (Рс.).

СІ́МНА́ДЦЕТ, -éти, числ. Сімнадцять (Пт.).

СІ́МНА́ДЦЕТЕ́РО, -éрых, числ. Сімнадцятеро (Пт.).

СІ́ТКІ́ВКА, -ы, жс. 1. Волейбол. 2. Сітківка, 'світлочутлива
 оболонка ока (Пр.).

СКАВО́РІЖНИЙ, -а, -е. Гидкий, який викликає блювоту
 (Пт.).

СКАВО́РОЖЫ́ТИСЯ, -óжуся, -ышся. Гидувати (Пт.).

СКА́ЗА, -ы, жс. Недолік, дефект, пляма, брак. – **Обу́тя бы́ло
 без ска́зы** (Ол.).

СКАЛІ́ЧЫ́НА, -ы, жс. Осколок, уламок розбитого скла (Ол.).

СКАЛІ́ЧЫ́НЯ, -я, с. Поранення скалкою (Ол.).

СКА́ЛЯ, -я, с. Велика кількість каміння, нагромаджені скелі
 (Ол.).

СКАПА́РЕНИЙ, -а, -е. 1. Знищений тяжкою працею, убоз-
 твом (про людину). 2. Неякісно виготовлений (Ол.).

СКАПА́ТИ, ска́пам, -аш. 1. Скапати, стекти краплями. 2. Зни-
 діти, зачухнути. – Скапа́ла як сві́чка (Пт.).

СКАПНУ́ТИ, ска́пнеш, -е. *Перен.* Вмерти; здохнути (Пт.).

СКАПЦА́НІТИ, -ію, -єш. Звестися на ніщо. – **Він юж гет
 скапца́нів** (Ол.).

СКАРЖЫ́ПЫ́ТА, -ы, ч. Ябедник, донощик (Ол.).

СКАРЖЫ́ТЕЛЬ, -éля, ч. Скаржник, позивач (Пр.).

СКАРНІ́БО́, *невідм.* Скарай мене Бог (Пн.).

СКАРУ́ПА, -ы, жс. Див. **ШКАРУ́ПА** (Пт.).

СКАСУВА́НИЙ, -а, -е. Скасований, визнаний недійсним (Пт.).

СКАТУ́ЛЯТИ, -у́лям, -яш. Скотити (Ол.).

СКАТУ́ЛЯТИСЯ, -у́лямся, -яшся. Скотитися, випасти. – **Лю-
 ляй же мі, лю́ляй, лем ся мі не скату́ляй** (*нар. пісня*) (Ол.).

СКВА́СЬНІ́ЛИЙ, -а, -е. Прокислий, скислий (Ол.).

СКВА́СЬНІ́ТИ, -іе. Прокиснути, скиснути (Ол.).

СКВÉ́РИЩ, -й́ща, ч. Те саме, що **ЛОЗИ́НЯК** (Ол.).

СКВÉ́РЩОК, -шка, ч. Цвіркун, цикада. – **Сквё́рщок скві́рчит
 в хы́жы під пё́дом** (Пт.).

СКВІ́РОК, -рка, ч. Те саме, що **СКВÉ́РЩОК** (Ол.).

СКВІ́РЧАТИ, -і́рчит. Цвірчати (Ол.).

СКЕЛЬТУВАТИ, -ю, -еш. Розтратитися, витратити гроші на гостину (Пр.).

СКЫРТАВІТИ, -ію, -еш. Скорчитися, зменшитися (Ол.).

СКІРНІ, скóрен, *ми*. Чоботи (Пн.).

СКЛАДОВІСКО, -а, *с*. Складське приміщення (Ол.).

СКЛЕП, -у, *ч*. Магазин, крамниця. – Підеш до склепу і купиш 2 кільо цукрю (Пр.).

СКЛÉПАР, -аря, *ч*. Крамар, власник крамниці (Пр.).

СКЛÉПИК, -йка, *ч*. *Змениш* до СКЛЕП. Крамничка (Пр.).

СКЛЕПНІЧКА, -ы, *жс*. Дружина крамаря (Пр.).

СКЛЯГÁТИСЯ, -ягатся. Звурдитися, під дією глягу перетворитися на сир (про свіже молоко) (Ол.).

СКОВЫРЯТИСЯ, -б'рямся, -яшся. Скривлятися (Св.).

СКОК, -у, *ч*. Стрибок (Ол.).

СКОЛОМУТИТИ, -учу, -утиш. Скаламутити (Ол.).

СКОЛОМУЧÉНИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу* до СКОЛОМУТИТИ. Скаламучений. – Вóда сколомучéна (Ол.).

СКОПАТИ, скóпам, -аш. 1. Скопати, розпушити землю лопатою або заступом. 2. Надавати ногою стусанів, копняків (Ол.).

СКО́РЕ, *присл*. Швидше, скоріше. – Якбы дру́га при́шла, то бы скóре пові́дала (Пр.).

СКОРУВАТИ, -ую, -еш. Здирати кору, очищати стовбур дерева від кори (Ол.).

СКОРЧ, -а, *ч*. Корчі, судоми м'язів. – Вто́пився в рі́ці, бо го взяли скóрчы (Пр.).

СКОСІСТИЙ, -а, -е. Косий, похилий (Ол.).

СКОСЬЛЯВІТИ, -яв'ю, -иш. Скособочити, нахилити вбік (Пр.).

СКОСЬЛЯВІТИСЯ, -яв'юся, -ишся. Скособочитися, перекоситися, викривитися (Пр.).

СКОЦЮРБÉНИЙ, -а, -е. Скоцюрблений, скулений; вигнутий, покривлений (Ол.).

СКО́ЧНЯ, -і, *жс*. Трамплін (Пр.).

СКРÉБЛО, -а, *с*. Інструмент для скобління чого-небудь (Св.).

СКРЕБТАТИСЯ, -эбтамся, -ашся. Шкрябатися (Ол.).

СКРÉБЧЫ, -эбчу, -еш. Чистити картоплю (Ол.).

СКРЕМПУВА́НИЙ, -а, -е. Умовно зв'язаний, обмежений у діях, бажаннях. – Барз-см скремпува́на през то́то дзе́цко (Ол.).

СКРЕМПУВА́НЯ, -я, *с*. Дія за знач. СКРЕМПУВАТИ (Ол.).

СКРЕМПУВАТИ, -ую, -еш, -е. Обмежити свободу. – То́ты спра́вы гет ня скремпува́ли (Пр.).

СКРЕЩУВАТИ, -ую, -еш. Схрещувати, розміщувати хрест-нахрест (Пт.).

СКРИВЛІ́НЯ, -я, *с*. Викривлення, перекошення (Св.).

СКРІ́ПАК, -а́ка, *ч*. Великий гриб білого кодьору (Ол.).

СКРИПТА́ЧКА, -ы, *жс*. Спеціальний ніж для стругання картоплі (Ол.).

СКРИЧА́ТИ, -ичу, -ыш. 1. Скрикнути, зойкнути (про раптовий, несподіваний вигук). 2. Закричати (Пр.).

СКРЫ́ТКА, -ы, *жс*. Тайник, сховок (Ол.).

СКРУТ, -а, *ч*. 1. *Мед*. Заворот. – Мав-см скрут кы́шок. 2. Поворот дороги. – Почéкай ня на скру́ті ко́ло рі́кы (Св.).

СКУ́БСТИ, скúбу, -еш. Скубсти, виривати пір'я. – Ску́бу ку́ру (Пт.).

СКУДЛÁТИ, скúдлам, -аш. Скуйовдити. – Скудлáла волóсы (Св.).

СКУМІ́НА, -ы, *жс*. Оскома (Пн.).

СКУТКУВАТИ, -ує. Діяти, давати результат. – То нич не skutкує (Ол.).

СКУ́ТОК, -тку, *ч*. Наслідок, результат. – Сéсе ліка́рство не дає ниякóго скúтку (Ол.).

СЛЕДЗЬ, -я, *ч*. Оселедець. **СЛЕДЗЬ-КРУ́ПНИК**. Оселедець з ікрою. **СЛЕДЗЬ-МЛІ́ЧАК**. Оселедець із молочком (чоловічим сім'ям) (Ол.).

СЛІ́ЗА, -ы, *жс*. Сльоза (Ол.).

СЛИЗГАВІ́ЦЯ, -і, *жс*. Ожеледиця, ожеледь (Ол.).

СЛИЗГÁВКА, -ы, *жс*. Ковзанка на льоду (Пр.).

СЛИЗГÁНЯ, -я, *с*. Дія за знач. СЛИЗГÁТИСЯ. Ковзання (Пр.).

СЛИЗГÁТИСЯ, слізгамся, -ашся. Ковзатися, їздити по льоду (Пр.).

СЛІ́ЗКЫЙ (КІ), -а, -е. Слизький (Пр.).

СЛÓВАР, -аря, *ч*. Словник (Пр.).

СЛОВА́РИК, -йка, *ч*. *Змениш* до СЛÓВАР. Словничок (Пр.).

СЛÓІК, -і́ка, *ч*. Слоїк, скляна банка. – Грїби найлі́пше консервува́ти в слої́ках (Рс.).

СЛОЇ́ЧОК, -чка, *ч*. *Змениш* до СЛÓІК. Слоїчок, баночка (Рс.).

СЛОНКО, -а, с. Сонечко. – На слонку ся гну́ли мо́ї плéчы от ра́на до но́чы (Ол.).

СЛОНЬ, -я, ч. Слон (Пр.).

СЛЮ́ТА, -ы, ж. Сльота, погода із затяжним дошем або снігом (Пр.).

СЛУП, -а, ч. Стовп, закопаний у землю; знак на роздоріжжі (Рс.).

СЛУ́ПОК, -пка, ч. *Змени.* до СЛУП. Стовпчик (Рс.).

СЛУХА́ВКА, -ы, ж. Телефонна трубка, слухавка; радіонавушники (Ол.).

СЛУ́ШНІ, *присл.* Слушно, правильно; справді, дійсно так (Рс.).

СЛЬО́НЗАК, -ака, ч. Сілезець, житель Сілезії (Польща) (Пр.).

СМА́КОШ, -оша, ч. 1. Гурман, любитель смачно поїсти. 2. Естет, знавець художніх творів (Ол.).

СМА́ЛЕЦ, -льцю, ч. Смалець, жир, витоплений зі свинячого сала (Пт.).

СМАЛІ́НЯ, -я, с. Смалення, обпалення вогнем щетини або пір'я (Пр.).

СМАР, -у, ч. Мастило, змазка (Ол.).

СМАРК, -а, ч. 1. Виділення з носа. 2. *Знев.* Мала дитина; недоросток (Пр.).

СМАРКА́ТИ, -аркам, -аш. Сякати носа (Св.).

СМАРКА́ТИЙ, -а, -е. 1. Зашмарканий. 2. *Знев.* Шмаркатий (про молоду за віком і низькорослу людину) (Св.).

СМА́РКАЧ, -ача, ч. 1. Шмаркач; мала дитина, в якої весь час тече з носа. 2. *Знев.* Недосвідчена молода людина (Пр.).

СМАРОВІ́ДЛО, -а, с. Дьоготь (Св.).

СМАРУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **СМАРУВА́ТИ** (Св.).

СМАРУВА́ТИ, -ую, -еш. 1. Мастити, намащувати. 2. *Перен.* Невиразно писати; бруднити (Св.).

СМЕ́РДЗЮХ, -юха, ч. Нечистоплотна людина з неприємним, смердючим запахом тіла (Ол.).

СМЕ́РЕК, -е́ка, ч. Смерека, вічнозелене хвойне дерево (*Picea abies* L.). – **Сме́рек все зелéний** (Пр.).

СМЕРЕЧЫ́НА, -ы, ж. 1. Смерекове гілля, хвоя. 2. Смерековий ліс (Пр.).

СМЕРТ, -и, ж. Смерть. – **Не забу́ти до сме́рти дóброй помóчы** (Рс.).

СМЫКА́ТИ, смы́кам, -аш. Тягнути дерево, кінець якого волочиться по землі (Ол.).

СМЫ́КЫ, -ів, *мн.* Частина саней для транспортування деревини (Ол.).

СМЫЧА́ТИ, смы́чу, -еш. 1. Те саме, що **СМЫКА́ТИ**. 2. Красти деревину в лісі (Ол.).

СМОКВІ́НА, -ы, ж. Персик (Пт.).

СМО́ЛЯК, -яка, ч. Смоляне дерево (Ол.).

СМО́РЧОК, -чка, ч. Перший весняний їстівний гриб (Пр.).

СМОТРИ́НЫ, -отрин, *мн.* Оглядини, обряд відвідування молоді батьками молодого перед шлюбом; домовленість про посаг (Пр.).

СМОТРИ́ТИ, смóтрю, -иш. 1. Дивитися, оглядати. 2. Доглядати когось або щось (Ол.). **СМОТ!** *Н. сп. 2-ої ос. одн.* Дивись! **СМОТ ЖЕ ГЫН!** Дивись же туди! **СМО́-ЛЕ!** Глянь-но! **СМО́-ЛЕ ГЕВ!** Глянь-но сюди! **СМО́-ЛЕ ГЫН!** Глянь-но туди! (Рс.).

СМОТРИ́ТИ, смóтрю, -иш. Те саме, що **СМОТРИ́ТИ**. – **Ма́ма смотри́ли за дзе́чком през ці́лий рик** (Ол.).

СМУД, -у, ч. Чад, дим із невігорілого вугілля (Ол.).

СМУДИ́ТИ, -ўджу, -ўдиш. 1. Чадити. 2. Коптити, пропускати через дим (Ол.).

СНІТ, -у, ч. Сажка, головня (грибковий паразит у вигляді пухирчастих чорних наростів або чорного пилу) (Пр.).

СНІТИЙ, -а, -е. *Прикм.* до СНІТ. Покритий сажкою (Пр.).

СНІТИ́ТИ, сні́тит. Покриватися сажкою (Пр.).

СНІТЬ, -и, ж. Те саме, що СНІТ (Ол.).

СНОВАДЛІ́ЦЯ, -і, ж. Снувальниця, станок для намотування ниток, прядива (Ол.).

СНО́УТИ, сну́ю, -еш. Готувати основу для ткання (Ол.).

СОБИ́ТКА, -ы, ж. Купальська ватра, вогнище, запалене в ніч на Купала; народне гуляння перед святом Івана Хрестителя (Пр.).

СОВО́ТРУК, -у́ка, ч. Камінь для подрібнення солі й перцю. – **Совотру́ком то́вчут сі́ль а́бо по́пер** (Ол.).

СО́ВТЫС, -ы́са, ч. Солтис, голова сільської ради (Ол.).

СОДО́МА, -ы, ж. Розпушта; збір усіх гріхів (Св.).

СОЙ, *звор. займ.* Собі. – **Я сой піду на Ма́дяр** (Ол.).

СОЙО́ВИЙ, -а, -е. Соевий, зготований із сої (про страву) (Рс.).

- СОК, -у, ч. Фруктовий або виноградний сироп (Пр.).
- СОКЫРНИК, -йка, ч. Місце для сокири (Ол.).
- СОКОЛІТИСЯ, -облюся, -ишся. Берегтися (Св.).
- СОКОЛІЦЯ, -і, жс. 1. Самка сокола. 2. Недоступна скала (Пр.).
- СО-ЛЕ-СЯ! *Н. сп.* Дивись! – Сб-ле-ся, якы парадны дівкы! (Ол.).
- СОЛЕНІЗАНТА, -ы, ч. Іменинник, той, хто святкує свій день народження або іменини (Пр.).
- СОЛЕНІЗАНТКА, -ы, жс. Іменинниця (Пр.).
- СОЛЕНІЗУВАТИ, -ую, -еш. Святкувати свій день народження або іменини (Пр.).
- СОЛОДЖЫНЯ, -я, с. Солодження (Пн.).
- СОЛОНЕЧНИК, -йка, ч. Соняшник (Ол.).
- СОЛОНІНА, -ы, жс. Верхне свіже або засолене сало (Ол.).
- СОЛОТВІНА, -ы, жс. Солоне джерело; солончак (Ол.).
- СОЛЯНКА, -ы, жс. 1. Подовгувата булочка, посипана сіллю.
2. Вода із джерела, що містить у собі кухонну сіль (Рс.).
- СОЛЯР, -яра, ч. Торгівець сіллю (Рс.).
- СОЛЯРСТВО, -а, с. Соляний промисел; праця соляра; торгівля сіллю (Рс.).
- СОЛЬНИЧКА, -ы, жс. Сільничка (Пт.).
- СОМПЕЛЬ, -пля, ч. Льодяна бурулька, що звисає з даху (Св.).
- СОНДА, -ы, жс. 1. Зонд, прилад для вимірювання глибини води (переважно шнурок з олов'яним тягарцем). 2. Хірургічне знаряддя для досліджування внутрішніх органів (Пр.).
- СОНЕЧНИКОВИЙ, -а, -е. Соняшниковий. – Сонечниковий блій ужывают всяди на кўнях (Ол.).
- СОПУХ, -ўха, ч. Сморід (Ол.).
- СОРОКІВКА, -ы, жс. Дошка завтовшки 40 мм (Св.).
- СОРТОВНИК, -йка, ч. Сортувальник (Рс.).
- СОРТОВНЯ, -і, жс. Сортувальня (Пт.).
- СОС, *займ.* Цей, оцей (Ол.).
- СОСИК, -йка, ч. Соус (Рс.).
- СОСІК, -іку, ч. Сік, рідина, вичавлена з фруктів або овочів (Пн.).
- СОХА, -ы, жс. 1. Гіллястий стовбур вільхи, на якому сушать конюшину, сіно. 2. Соха, дерев'яний плуг (Пн.).

- СПАВАЛЬНИЙ, -а, -е. Паяльний; який можна паяти (Рс.).
- СПАДКОЄМЦЯ, -і, ч. Спадкоємець (Пр.).
- СПАДОХРОН, -ону, ч. Парашут (Рс.).
- СПАДЧЫНА, -ы, жс. Спадщина, спадок (Ол.).
- СПАЛЕНІСКО, -а, с. Згарище, попелище (Пн.).
- СПАРАЛІЖУВАНИЙ, -а, -е. *Діспр. пас. мин. часу до СПАРАЛІЖУВАТИ.* Паралізований, розбитий паралічем (Пр.).
- СПАРАЛІЖУВАТИ, -ую, -еш. Паралізувати, викликати параліч (Пр.).
- СПАРІСКО, -а, с. 1. Спекота, духота. 2. Багато водяної пари при високій температурі повітря (Ол.).
- СПАРКАЊИТИ, -ію, -еш. Запаршивіти (Ол.).
- СПАС, ч. 1. -а. Спасіння. – Ёден спас ест на то – покайтися.
2. -у. Жарт, сміх. – На спас півів-см му, жебы зран пішов до ксэндза (Пр.).
- СПАСЕЊИ, -ого, ч. Гладкий, ожирілий (Пр.).
- СПАСІВКА, -ы, жс. 1. Спасівка, піст перед святом Спаса.
2. Сорт капусти (Св.).
- СПАСУВАТИ, -ую, -еш. Жартувати. – Зьлі півів-сс му, бо з такыма фантами не спасуют (Ол.).
- СПАЦЕР, -эру, ч. Прогулянка, поїздка; місце прогулянки (Пр.).
- СПАЦЕРУВАТИ, -ую, -еш. Прогулюватися, проходжуватися (Пр.).
- СПАШНЕ, -ого, с. 1. Плата за пасовисько. 2. Оплата заповідяної худобою шкоди в полі або на лузі (Пр.).
- СПЕНЕТРУВАТИ, -ую, -еш. Обслідувати, простежити, вивідати (Ол.).
- СПЕРАТИ, сперам, -аш. Забороняти, не дозволяти (Св.).
- СПЕРЕДІТИ, -еджу, -едиш. Випередити когось (Св.).
- СПЕЦІФІК, -іка, ч. Ліки, призначені винятково для лікування однієї хвороби (Пр.).
- СПЕЦІЯЛ, -ялу, ч. Ласощі; присмак (Пр.).
- СПЕЦІЯЛІСТА, -ы, ч. Спеціаліст, фахівець (Пр.).
- СПЕШЕЊИЙ, -а, -е. *Діспр. акт. мин. часу до СПЕШЫТИСЯ.* Збентежений, зніяковілий (Ол.).
- СПЕШЫТИСЯ, спешуся, -ышся. Збентежитися, зніяковіти (Ол.).

СПИНЦЯТИСЯ, спінцямся, -яшся. Спинатися, підніматися вгору, дертися куди-небудь (Рс.).

СПІРАЧ, -а́ча, ч. Нашийник в упряжі (Пн.).

СПИСКÓВЕЦ, -вця, ч. Підпільник, той, хто вписаний у підпільний список (Пр.).

СПІ́ТИЙ, -а, -е. 1. П'яний. 2. Надпитий зверху (Ол.).

СПИЯЧÉНИЙ, -а, -е. Який спився, призвичаївся до пиятики (Ол.).

СПІВКО́МПА́Н, -а́на, ч. Кумпан, спільник по гульбищах (Пр.).

СПІВОБИВА́ТЕЛЬ, -е́ля, ч. Співвітчизник (Пр.).

СПІВРО́ДАК, -а́ка, ч. Земляк; людина, що належить до того самого народу (Пр.).

СПІВЧА́СНИСТ, -о́сти, ж. Сучасність (Пр.).

СПІДЛІ́ТИ, -і́ю, -еш. Схуднути, змарніти (Пн.).

СПІДЛЯ́РКА, -ы, ж. Нижня дошка на возі (Ол.).

СПІДНИК, -й́ка, ч. Нижня спідниця, сорочка (Пр.).

СПІДОК, -дка, ч.; мн. -дкы. Грубі балки, що служать основою дерев'яної стіни; фундамент будинку. **В'ЯЗА́ТИ СПІ́ДКЫ**. Класти фундамент під будівлю. – Буде́ме в'язати спідкы (Св.).

СПІЖА́РЕНКА, -ы, ж. Невеличка комірчина з підвалом на молочні продукти (Пт.).

СПІЖА́РКА, -ы, ж. Те саме, що **СПІЖА́РЕНКА** (Ол.).

СПІЖА́РНЯ, -і, ж. Комора для зберігання продуктів (Ол.).

СПІ́НКА, -ы, ж. Запонка, відчипний гудзик, яким з'єднують застібку в білизні, зокрема манжет у рукаві (Пр.).

СПІ́Р, -о́ру, ч. Затор на річці. – Як пона́ошат ле́ду, то зроби́тся спі́р (Пр.).

СПІРА́ЛЯ, -і, ж. Спіраль (Рс.).

СПІ́РИТУС, -у́су, ч. Спирт (Пр.).

СПІ́ЧАСТІ́Й, -а, -е. Гостроконечний (Пт.).

СПЛІТА́ЧКА, -ы, ж. Переплетений килимок із шовкового і льняного полотна (Ол.).

СПЛЮ́НДРУВА́НИЙ, -а, -е. Сплюндрований, пограбований (Пр.).

СПЛЮ́СКЛИ́Й, -а, -е. Сплюснутий (Пт.).

СПЛЯ́СНУ́ТИ, -я́сну, -еш. Схуднути, потоншати, зменшити-ся в об'ємі, стати плоским (Ол.).

СПОВНІ́ТИ, сповню, -иш. Здійснити, виконати (Рс.).

СПОВНІ́ТИСЯ, сповнится. Док. вид до **СПОВНЯ́ТИСЯ**. Сповнитися, здійснитися, справдитися (Ол.).

СПОВНІ́НЯ, -я, с. Дія за знач. **СПОВНІ́ТИ**. Здійснення, виконання (Рс.).

СПОВНЯ́ТИСЯ, -я́ся. Сповнятися, здійснюватися, справджуватися (Ол.).

СПОВОДУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Спричинити, дати привід (Пт.).

СПОДÉНКЫ, -нок, мн. Змени. до **СПО́ДНІ** (Пт.).

СПО́ДНІ, -ден, мн. Штани (Пн.).

СПОЖИ́ТКУВА́НЯ, -я, с. 1. Використання. 2. Споживання, вживання для їжі (Ол.).

СПОЖИ́ТКУВА́ТИ, -у́ю, -еш. 1. Ужити, використати. 2. Спожити, з'їсти (Ол.).

СПОЗЕРА́ТИ, -е́рам, -аш. Споглядати, дивитися (Пт.).

СПОКО́РНІ́ЛИЙ, -а, -е. Диспр. пас. мин. часу до **СПОКО́РНІ́ТИ**. Присмирнілий (Ол.).

СПОКО́РНІ́ТИ, -і́ю, -еш. Присмирніти, стати покірним (Ол.).

СПО́МІ́Ч, -о́чы, ж. Допомога, поміч. – То́ буде́ для ня велькі́к спомі́ч на ста́ріст (Ол.).

СПОНЕВЕ́РА́НИЙ, -а, -е. Виснажений внаслідок довгих поневірянь (Пт.).

СПО́РИ́Й, -а, -е. Чималий, добрячий, великий; довгий. – **Спо́рий кава́лок доро́ги до стаці́ї** (Пн.).

СПОРОХЛІ́ВКА, -ы, ж. Спорохнявіла деревина (Ол.).

СПОРОХНІ́ЛКА, -ы, ж. Те саме, що **СПОРОХЛІ́ВКА** (Ол.).

СПОРОХНЯ́ВКА, -ы, ж. Те саме, що **СПОРОХЛІ́ВКА** (Ол.).

СПОРТÓВЕЦ, -вця, ч. Спортсмен (Пр.).

СПО́СТИ́БНИ́Й, -а, -е. 1. Відповідний, слушний. 2. Здатний до чого-небудь (Пр.).

СПО́СТИ́БНИ́СТ, -о́сти, ж. 1. Нагода. 2. Вміння, здатність до чого-небудь (Пр.).

СПРАВДЖЫ́НЯ, -я, с. 1. Здійснення, втілення в життя. 2. Виправдовування (Пр.).

СПРАВУ́НОК, -нка, ч. Покупка. – **По́їду до мі́ста за справу́нка́ми** (Пр.).

СПРАГНÉ́НИЙ, -а, -е. Спраглий, охочий. – **Спрагнэ́ний зéмлі, Да́нько ве́рнувся з Гамеры́кы до́мів** (Пр.).

СПРАГО́ТА, -ы, ж. Сильна спрага (Ол.).

- СПРАЖЬБИТИ**, -áжу, -ыш. Підсмажити на маслі, жирі (Пт.).
- СПРАКТЫКУВАТИ**, -úю, -еш. Пізнати на практиці (Пт.).
- СПРА́ТИ**, спéру, -еш. 1. Випрати велику кількість білизни.
2. *Перен.* Відлупцювати. – **А́ле-м го справ!** (Ол.).
- СПРЕГОДИ́ТИСЯ**, -óджуся, -óдишся. Знадобитися, стати у пригоді (Ол.).
- СПРЕСУВА́НИЙ**, -а, -е. Спресований (Рс.).
- СПРИКРИ́ТИСЯ**, -йкрюся, -ишся. Набриднути, надокучити; стати нестерпним від повторення, одноманітності (Св.).
- СПРІ́ЦЯР**, -яра, ч. Спритник, меткий чоловік (Пр.).
- СПРОВАДЖУВА́ТИ**, -úю, -еш. Примушувати когось приїхати; проводити, доставляти до місця призначення (Рс.).
- СПРОТИВ'Я́ТИСЯ**, -йв'ямся, -яшся. Чинити опір; не погоджуватися, ставати проти когось або чогось (Ол.).
- СПРУЖЬНА**, -ы, ж. Пружина, спіраль (Пн.).
- СПРУЖЬІСТІЙ**, -а, -е. Пружний, гнучкий, еластичний (Пр.).
- СПРЯ́ЖКА**, -ы, ж. Дія за знач. **СПРЯ́ЧЫ**. Спрягання (Пр.).
- СПРЯ́ЧЫ**, -яжу, -еш. Спрягти, запрягти в один запряг; приєднати ще одного коня чи вола до тягла (Пр.).
- СПУСТ**, -у, ч. 1. Спуск, транспортування вниз дерев, зрубаних на горі, або їх сплав річкою. 2. Курок у рушниці (Рс.).
- СПУХЛІ́НА**, -ы, ж. Опух, пухлина (Ол.).
- СПУЦУВА́ТИ**, -úю, -еш. *Зруб.* З'їсти все до крихти (Ол.).
- СПУЧНІ́ЛИЙ**, -а, -е. *Діспр. акт. мин. часу до СПУЧНІ́ТИ*. Набряклий, набубнявілий (Ол.).
- СПУЧНІ́ТИ**, -іє. Набрякнути, набубнявіти (Ол.).
- СПУЩА́ТИ**, спуща́м, -аш. 1. Спускати, опускати вниз. 2. Відв'язувати, відпускати прив'язаних тварин. 3. Випускати з резервуара, вмістилища рідину або газ. 4. Бити олію. – **О́лій спуща́ють в стúпах.** 5. Знижувати, зменшувати (про ціну). – **Спусте-ле да́што з тóго, кúп'ю г вас** (Пр.).
- СПУЯ́ТИ**, спу́ям, -яш. Взяти собі щось до голови, задумати щось (Ол.).
- СПЬОНУВА́ТИ**, -úю, -еш. Перевірити за допомогою підвішеного на шнурку тягарця положення вертикально розташованого предмета (Св.).
- СПЬО́Х**, -а, ч. Сплюх, сонько (Пт.).
- СРЕБРЕ́НИК**, -йка, ч. Срібняк, срібна монета (Св.).

- СРЕ́ДИ**, *присл.* Серед (Св.).
- СТАВ**, -а, ч. Суглоб. – **Бблит м'я в ста́вах.** – **Запаліня ста́вів – то барз прй́кра хворóта** (Ол.).
- СТАВИ́ТИСЯ**, -áv'юся, -ишся. 1. Будуватися. – **Жéбы ся стави́ти, трéба ма́ти кúпу пін'язи на матерія́лы і на робітні́ків.** 2. Прибувати, з'являтися. – **Рекру́ты до асентеру́нку ся став'я́ют** (Пр.).
- СТАВЛІ́НЯ**, -я, с. Ставлення до когось, характер поведіння з кимось або чимось (Рс.).
- СТА́ДИ**, *присл.* Звідси, звідсіля. – **Іде́ме гет ста́ди!** (Ол.).
- СТА́Й**, -ів, *мн.* Лан, рілля; ділянка землі, виділена з цілого (Пр.).
- СТАЙЧЫ́КЫ**, -ів, *мн.* *Змениш.-пестл.* до **СТА́Й** (Пр.).
- СТАЛЮ́НОК**, -нку, ч. Замовлення на товар. – **Зрббив-ем ста-лю́нок на 200 кільо цыва́ків** (Пр.).
- СТАМА́ЛЬ**, *присл.* Звідти, звідтіля, відтіля (Ол.).
- СТА́НИК**, -йка, ч. Ліфчик, корсет (Пт.).
- СТА́НИЧОК**, -чка, ч. *Змениш.* до **СТА́НИК** (Пт.).
- СТА́НОВІ́СКО**, -а, с. Посада, урядовий чин. – **Брат рóбит на станові́ску лісничóго** (Пр.).
- СТА́НОК**, -нка, ч. 1. Відгороджене місце у стайні, де тримають приплід або хвору худобу. 2. Пристрій для гоління (Ол.).
- СТА́НЦІ́ЙКА**, -ы, ж. Невелика кімнатка; квартира малого розміру (Пр.).
- СТА́НЦІ́Я**, -йї, ж. Кімната; квартира з утриманням (харчуванням) для учнів або студентів. – **Мам студéнта на станці́й** (Пр.).
- СТА́РА**, -ой, ж. 1. Старша за віком жінка. 2. *Зруб.* Стара (про дружину). – **Мóя ста́ра о нич ся не ста́рат** (Пр.).
- СТАРА́НЯ**, -я, с. Заходи, клопотання. – **Робі́ти старáня о вступ до гімназію́му** (Ол.).
- СТА́РГА́ТИ**, -áргам, -аш. Порвати, пошарпати (Пт.).
- СТА́РИ**, -óго, ч. Дід, старий (Рс.).
- СТА́РИЙ**, -а, -е. *Прикм.* Старий. **СТА́РИЙ КРА́Й.** Європа (Ол.).
- СТАРИ́НИ́ЗНА**, -ы, ж. Старовина; те, чим довго користувалися (Ол.).
- СТА́РУ́ЛЯ**, -і, ж. *Знев.* Стариганя, стара баба (Ол.).
- СТА́РЧЬБИТИ**, -áрчыт. Вистачати. – **Для ня старчýло дост, жéбы до хýжы прй́шов Штéфан Скорéнько і прочы́тав напам'ят поéму Т. Шевчéнка** (Пр.).

СТАТІСТА, -ы, ч. Статист, актор, який виконує ролі без слів, бере участь лише в масових сценах (Пр.).

СТАТОК, -тку, ч. Худоба. – Мій сусіда ма сім штук стátku: штырі коровы, два коні і єдно тѣла (Ол.).

СТАТОЧНИЙ, -а, -е. 1. Статечний, поважний; показний. 2. Немолодий, літній. 3. Розсудливий, розважливий у вчинках (Ол.).

СТАЦІЯ, -ії, ж. Станція; місце зупинки поїзда, автобуса чи судна: **СТАЦІЯ КОЛЕЙОВА**. Залізничний вокзал (Рс.).

СТВЕРДЖІНЯ, -я, с. Ствердження, остаточне встановлення (Пр.).

СТЕ. Форма 2-ї ос. мн. від дієсл. **БЫТИ**. (Ви) е. – Ци-сте нам ту рады? (Ол.).

СТЕВІЙ, -а, -е. Чорно-білої масті. – Стевы быкы, пригнаны з Мадяр (Ол.).

СТЕКТІСЯ, -эчешся, -еся. Сказитися, захворіти на сказ. – Пес ся стюк, бо го стѣкла лішка покусала (Ол.).

СТЕНОГРАФУВАНІЙ, -а, -е. Стенографований, записаний способом стенографії (Рс.).

СТЕРА́НКА, -ы, ж. Затирка, страва із вареного на молоці рваного тіста (Ол.).

СТЕРВ'ЯНІНА, -ы, ж. Стерв'ятина, м'ясо здохлої тварини (Рс.).

СТЕ́РЕН, -рні, ж. Стерня, скошений лан збіжжя (Пр.).

СТЕРÉЧЫ, -эжу, -еш. Оберігати, охороняти від небезпеки; слідкувати за збереженістю, цілістю чого-небудь (Пр.).

СТЕРÉЧЫСЯ, -эжуся, -ешся. Стерегтисся, бути обережним, пильним; остерігатися, боятися когось або чогось (Пр.).

СТЕРИЛІЗУВАНІЙ, -а, -е. Стерилізований (Пт.).

СТЕРН'Я́НКА, -ы, ж. Незоране й поросле травом після збору зернових поле (Пр.).

СТЕЧÉНИЙ, -а, -е. Скажений (Ол.).

СТИНА́ТИСЯ, -інатся. Зсідатися, прокисати (про молоко) (Ол.).

СТЫ́ТИ, сты́ну, -еш. Остигати, ставати холодним; застигати (Пр.).

СТЫ́ЧЕНЬ, -чня, ч. Січень. – Найостріша зима б́ыват в сты́чнн (Пр.).

СТІ́ГАЧ, -áча, ч. Ланцюг в упряжі, який з'єднує дишло воза з хомутом (Пр.).

СТІ́ГАЧКА, -ы, ж. Гумка в одязі (Ол.).

СТЛАМСА́ТИ, -áмсам, -аш. Зім'яти, пом'яти (Ол.).

СТЛУМЕ́НИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мн. часу до **СТЛУМИ́ТИ**. Заглушений, втамований (Пт.).

СТЛУМИ́ТИ, -у́м'ю, -иш. Док. вид до **СТЛУМ'Я́ТИ**. Заглушити, втамувати. – Лем пісьня мо́же стлуміти ту́гу і жаль за рідном зéмльом (Пр.).

СТЛУМ'Я́ТИ, -у́м'ям, -яш. Заглушувати, подавляти, тамувати (Пт.).

СТОВЧÉНИЙ, -а, -е. Дієпр. пас. мн. часу до **СТО́ВЧЫ** (Ол.).

СТО́ВЧЫ, стóвчу, -еш. 1. Стовкти (товкачем або макогонрм), подрібнити, стерти на порох що-небудь. 2. Збити, розбити до крові. 3. Відлупцювати. – Сто́вчу ты на квáсне я́бло! (Ол.).

СТО́ВЧЫСЯ, -óвчесья. Розбитися. – Вчѣра мі ся гóрнец стовк (Ол.).

СТО́ПА, -ы, ж. 1. Стопа, нижня частина ноги у людини. 2. Одиниця виміру довжини, що дорівнює 28,8 см (Пр.).

СТО́ПЕН, -пня, ч. 1. Східець. 2. Градус. – На Нóвнн рик б́ыло 20 стóпнн морбзу (Пр.).

СТОПЕНЧА́СТИЙ, -а, -е. Східчастий (Пр.).

СТО́ПКА, -ы, ж. Дротик в електричному запобіжнику. – Трѣба вставіти стóпку, бо нѣе сві́тла (Пр.).

СТО́ПКЫ, -ів, мн. Підкладка на колішню (Пр.).

СТОПНЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Ступенювати, збільшувати за ступенями (Пр.).

СТО́ПОК, -пка, ч. 1. Стовпець, установлені вертикально колода або брус. 2. Стовпчик, який регулює напрям плуга при оранці (Ол.).

СТО́РЦА, присл. Сторчма. – Пóстав міх із зѣрном стóрца, а тóвды вóзмеш го на плѣчы (Пт.).

СТО́РЦЕН, присл. Те саме, що **СТО́РЦА** (Ол.).

СТО́ХМАЛЬ, -áля, ч. Курява з муки у млині, пекарні (Пр.).

СТОЯ́НКА, -ы, ж. 1. Прибудова до хати. 2. Зупинка для транспорту (Рс.).

СТРА́ЖАК, -áка, ч. Член пожежної команди (Пр.).

СТРА́ЖНИК, -йка, ч. Сторож (Пр.).

СТРАПЕНІЙ, -а, -е. *Діспр. пас. мин. часу до СТРАПІТИ.* Зажурений (Ол.).

СТРАПЕЦІЯ, -її, ж. Гризота, клопіт (Ол.).

СТРАПІТИ, -ап'ю, -иш. Засмутити (Ол.).

СТРАТИТИ, -ачу, -атиш. Загубити, втратити (Ол.).

СТРАТИТИСЯ, -ачуся, -атишся. Загубитися, згубитися. – Хлопець *деси ся на ярмаку стратив* (Ол.).

СТРАТНИЙ, -а, -е. Який зазнав збитків, шкоди. – *Я буду на тім стратний* (Ол.).

СТРАТУВАТИ, -ую, -єш. Витоптувати, витолочувати. – *Уці прешли през луку і стратували траву* (Пт.).

СТРАШАК, -ака, ч. Опудало, страхопуд (Пр.).

СТРАШЫДЛЮ, -а, с. Те саме, що **СТРАШАК**. – *Страшыдло на птахи* (Ол.).

СТРЕПОТАТИСЯ, -отамся, -ашся. Стрепенутися, здригнутися всім тілом (Ол.).

СТРІЖАК, -ака, ч. Стригунець, однорічне лоша, якому зазвичай підстригають гриву (Пр.).

СТРИЖОГА, -ы, ж. Шуга, дрібний лід, що з'являється на ріці перед весняним льодоходом (Ол.).

СТРИКАТИ, -йкат. Штрикати, поколювати. – *Стрикат ня в усі* (Пт.).

СТРИЧЫ, стріжу, -еш. Стригти, зрізати повністю або підрізувати (*напр.*, волосся, шерсть) (Пр.).

СТРЫЄЧНИЙ, -а, -е. Двоюрідний по батькові (Ол.).

СТРЫЙЦЬО, -я, ч. *Змени.-пестл.* до **СТРЫКО**. Стрийко (Пр.).

СТРЫКО, -а, ч. Стрий, батьків брат (Пн.).

СТРЫНА, -ы, ж. Стрийна, дружина батькового брата (Пн.).

СТРЫХ, -у, ч. Горище, піддаштя (Пн.).

СТРЫЧАНИК, -йка, ч. Двоюрідний брат по батьковій лінії, син стрія (Ол.).

СТРЫЧНИЙ, -а, -е. Те саме, що **СТРЫЄЧНИЙ** (Пт.).

СТРЫЯНКА, -ы, ж. Те саме, що **СТРЫНА** (Пт.).

СТРИЙ, -бою, ч. Одяг, убрання; костюм. – *Мбя швагерка тратит пінязі на стрбї* (Ол.).

СТРИКАТИ, -ікат. Те саме, що **СТРИКАТИ** (Ол.).

СТРІЛЬБА, -ы, ж. 1. Рушниця. – *Мбї няньо маіют дббру стрільбу*. 2. Стрільянина (Пр.).

СТРИМГОЛОВОМ, *присл.* Стрімголов, дуже швидко (Пр.).

СТРОЇТИ, -бою, -їш. 1. Будувати. 2. Гарно одягати (Ол.).

СТРОЇТИСЯ, -боюся, -їшся. 1. Мати намір, наміряться, готуватися. – *Строїтсся на вбїну*. 2. Визбируватися, вишукано одягатися. – *Дівкы ся стрбят на забаву* (Ол.).

СТРОЇНИЙ, -а, -е. Визбираний, елегантно вдягнений (Ол.).

СТРОЇНИ, *присл.* Гарно, елегантно (про одяг) (Ол.).

СТРОКАНЕЦ, -нця, ч. Ремінець від постола (Пт.).

СТРОМІЙ, -а, -е. Стрімкий, крутий. – *Стрбмы берєгы над рїком* (Пр.).

СТРОМО, *присл.* Стрімко, майже прямовисно (Ол.).

СТРОНЧАКЫ, -ів, *ми*. Ремінці від постолів; шнурівки (Пт.).

СТРОПОВИЙ, -а, -е. Кроквяний (Ол.).

СТРУКС, -у, ч. Вельвет, вид тканини (Пр.).

СТРУТИЙ, -а, -е. Отруєний. – *Хбдит як струтий* (Ол.).

СТРУТИСЯ, -уюся, -єшся. Отруїтися (Ол.).

СТРУТЯ, -я, с. Отруєння (Ол.).

СТРЯГНУТИ, -ягну, -еш. В'язнути, грузнути. – *Корбвы лбб'ят солєну вбду, захбдят в солотвїну і стрягнут в болбті* (Пр.).

СТРЯМБА, -ы, ж. Звислі нерівні обривки ниток із роздертого шматка тканини (Пн.).

СТРЯСКА, -ы, ж. Сіно впереміш із соломкою як корм для рогатої худоби. – *Шмар там кус стряскы за драбїну* (Пр.).

СТУГНУТИ, -угне. Затужавити, загуснути, стверднути (Ол.).

СТУДЕЛІНА, -ы, ж. Те саме, що **СТУДЕНІНА** (Ол.).

СТУДЕНІНА, -ы, ж. Студенець, холодець, драглі. – *Студєніна стугне скбрше на студєні* (Ол.).

СТУДЄНКА, -ы, ж. Криничка, джерельце (Св.).

СТУДЖЄНИЙ, -а, -е. Охолоджений (Пн.).

СТУДИНІНА, -ы, ж. Те саме, що **СТУДЕНІНА** (Пн.).

СТУДНИК, -йка, ч. Джерело, криниця в полі (Пн.).

СТУДНІСКО, -а, с. Запущена криниця; місце, де колись була криниця; яма, викопана для криниці (Пр.).

СТУДНЯ, -і, ж. Колодязь, криниця (Пн.).

СТУДНЯР, -яра, ч. Чоловік, який копає криниці (Пр.).

СТУЖКА, -ы, ж. Стьожка, стрічка (Пн.).

СТУКАТИ, стукам, -аш, -ат (стучу, -еш, -е). Стогнати. – *Штбси він барз стучє* (Пр.).

СТУМАНІТИ, -ію, -еш. Втратити здатність логічно міркувати, ясно сприймати і розуміти навколишнє (Пт.).

СТУПІР, -іря, ч. Товкач. – Ступіром товкли панцáкы в ступі (Пр.).

СТУХЛІЗНА, -ы, ж. Затхлий, гнилий запах (Ол.).

СТЮС, -а, ч. Стос, штабель. – Ды́рва трéба кла́сти до стю́са (Пр.).

СТЯТИ, стну, -еш, -е. Зітнути, зрізати (Рс.).

СТЯТИСЯ, стне́ся. 1. Піддатися зрізуванню. 2. Док. вид до **СТИНА́ТИСЯ**. Звурдитися, зсістися, скинути (про молоко). – Моло́ко мі ся стя́ло (Рс.).

СУЄТНИЙ, -а, -е. Метушливий, неспокійний; який завдає клопотів. – Сує́тне дзе́цко не даст нам ніко́ли споко́ю (Пт.).

СУКА́ЧКА, -ы, ж. Господиня, куховарка на весіллі (Пн.).

СУКМА́НА, -ы, ж. Чоловічий простий довгий піджак із грубого сукна (Рс.).

СУ́КШЕ, присл. Сухіше (Ол.).

СУМЛІ́НІ, невідм. Слово честі, справді, клянуся (Пр.).

СУРОВА́Й, -а, -е. 1. Сирий, не зварений. 2. Вогкий. – Су́ровы дрóвна тя́жко запалі́ти (Пр.).

СУ́СІК, -іка, ч. Засік для зерна. – В су́сіку ма́ме і́щы ку́сьцьок зе́рна (Пн.).

СУСІ́ЧОК, -чка, ч. Змени. до **СУ́СІК** (Ол.).

СУТ. Форма 3-ї ос. мн. теп. часу від дієсл. **БЫ́ТИ**. (Вони) є, присутні. – **Они сут до́ма од ра́на** (Пн.).

СУ́ТА, -ой, ж. Безрога (про вівцю, козу) (Пт.).

СУТЕРІ́НЫ, -єрин, мн. Підвал у будинку; камери будинку, розміщені нижче від поверхні землі (Пн.).

СУ́ТКА, -ы, ж. Сосок молочної залози (Пр.).

СУТКО́ВИ, -а, -е. Прикм. до **СУ́ТКА**. Сосковий. – Су́ткова борода́вка (Пр.).

СУТО́ЧКА, -ы, ж. Змени. до **СУ́ТКА** (Пр.).

СУ́ФІТ, -іту, ч. Стеля в кімнаті (Ол.).

СУХО́ТА, -ы, ж. Посуха. – Ма́ли-зме влі́гі ве́льку сухо́ту (Ол.).

СУХО́ТЫ, су́хіт, мн. Туберкульоз (Ол.).

СУ́ЦІЙ, -а, -е. Здатний, спроможний до чогось. – **Ште́фан прохво́рів пів ро́ку і і́щы не су́ций до ро́боты** (Пр.).

СУША́РНИК, -іка, ч. Людина, що сушить різні плоди; власник сушарні (Пр.).

СУШЫ́НЯ, -я, с. Сушіння (Пр.).

СУШЫ́ЦЯ, -і, ж. Сушняк, сухе дерево або куш (Ол.).

СУ́ШНЯ, -і, ж. Сушарка для фруктів (Пт.).

СФАБРИКУВА́НИЙ, -а, -е. Сфабрикований; зроблений від руки на зразок фабричної продукції. – **Докуме́нты на фамелію Тка́ча бы́ли сфабрикува́ны Пе́тром** (Рс.).

СФАЛДУВА́НИЙ, -а, -е. Дієпр. нас. мин. часу до **СФАЛДУВА́ТИ** (Ол.).

СФАЛДУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Зібрати у складки (про тканину) (Ол.).

СФОЛЬГУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Попустити, дати певну свободу дій (Пр.).

СФУШЕРУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Спартачити, виконати роботу неякісно (Пр.).

СХАЛІ́ТИ, -ію, -еш. Занепасти здоров'ям, пропасти, засохнути. – **Же́бы-с схалі́в!** (Ол.).

СХЫ́ЛЬНИ́СТІЙ, -а, -е. Похилий, стрімкий. – **Схыльни́ста го́ра** (Ол.).

СХІСНУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Док. вид до **ХІСНУВА́ТИ**. Скористатися чимось, використати щось. – **То́ты гри́бы не го́ден схіснува́ти, бо ю́ж барз ста́ры** (Ол.).

СХЛІ́Б'ЯТИ, -і́б'ям, -яш. Лестити, улещувати (Ол.).

СХЛЯ́ПА́ТИ, -япам, -аш. Обляпати (водою, болотом тощо) (Пр.).

СХЛЯ́СТА́ТИ, -ястам, -аш. Змочити, вимастити грязюкою (Пр.).

СХЛЯ́СТА́ТИСЯ, -ястамся, -ашся. Намокнути, забризкатися болотом (Ол.).

СХЛЯ́ТИСЯ, -яюся, -ешся. Знев. Нажлуктитися, упитися до безтями (Рс.).

СХОД, -у, ч. Схід, сільські збори (Рс.).

СЦАПІ́ТИ, -ію, -еш. З'їхати з глузду, одуріти (Ол.).

СЦИ́ЗОРИК, -іка, ч. Кишеньковий складаний ніжик (Ол.).

СЦІ́БА́ТИ, сці́бам, -аш. Знев. Шити вручну, стібками. – **Та яко́си-єм посці́бала то́ту коше́лю** (Пр.).

СЦІ́НА, -ы, ж. Стіна (Рс.).

СЦЮК, -а, ч. 1. Недопалок. – **Лиш мі сцюка закурити!** 2. Кавалок, шматок. **РОЗТОРГАТИ НА СЦЮКЫ**. Роздерти на шматки (Ол.).

СЦЮС, -а, ч. Те саме, що **СТЮС** (Ол.).

СЯГ, -у, ч. 1. Сажень (1 кубометр) дров. 2. Відрізок деревини завдовжки 1 метр і завтовшки 15–25 см (Пр.).

СЯГНУТИ, сягну, -еш. Всунути руку до кишені. – **Сягла по пінязі і отдала му вшыткы** (Пр.).

СЯЧЫТИ, сячыт. Сочити; падати дрібними краплями (Ол.).

СЯЧЫТИСЯ, сячытс. Сочитися; витікати, виділятися краплями; просочуватися (Ол.).

СЬВА́ТИЙ, -а, -е. Святий. **СЬВА́ТИЙ ВЕ́ЧЕР**. Святий вечір, Святвечір (Св.).

СЬВІДРОВА́ТИЙ, -а, -е. 1. Косоокий. 2. Гвинтоподібний (Ол.).

СЬВІДЧЫ́НЯ, -я, с. Свідчення, показання свідка (Пр.).

СЬВІРЧОК, -чка, ч. Цвіркун (Ол.).

СЬВІТИ́Ч, -йча, ч. Світильник, ліхтар (Ол.).

СЬЛÉПИ, -а, -е. Сліпий, незрячий (Ол.).

СЬЛІПАК, -а́ка, ч. 1. *Знев.* Людина, що недобачає. 2. Великий овід (Пт.).

СЬЛІПЕЦ, -пця, ч. Сліпець, сліпий чоловік (Св.).

СЬЛІ́ПИ, -о́го, ч. Те саме, що **СЬЛÉПИ** (Рс.).

СЬЛПОНАРОДЖÉНИЙ, -а, -е. Сліпонароджений, незрячий від народження (Пр.).

СЬЛІ́ГЯ, -ят, *мн.* *Знев.* Сліпаки (про очі). – **Што-с вытріщыв сьліп'я на ню?** (Ол.).

СЬЛЯ́МАЗАРА, -ы, *жс.* Повільна, млява людина (Пр.).

СЬЛЯ́МАЗА́РНИЙ, -а, -е. Повільний, млявий (Пр.).

СЬЛЯ́МАЗА́РНИК, -йка, ч. Те саме, що **СЬЛЯ́МАЗАРА** (Ол.).

СЬЛЯ́МАЗА́РНИ, *присл.* Повільно, мляво. – **Ой, сьлямаза́рні їде то́та робота в тебе!** (Пр.).

СЬЛЯ́МАЗА́РНИСТ, -о́сти, *жс.* Млявість (Ол.).

СЬМІ́ГА, -ы, *жс.* Пропелер у літака; крило у вітряка (Пр.).

СЬМІ́ГАТИ, -і́гам, -аш. Розмахувати чимось, що викликає свист у повітрі. – **Па́стух сьмі́гат си бй́чом на коро́вы** (Пр.).

СЬМІ́ГУС, -у́са, ч. Звичай обливання водою у Великодні свята (Ол.).

СЬМІ́ЛЕЦ, -льця, ч. Сміливець (Рс.).

СЬМІ́ТНІ́СКО, -а, с. Смітник (Пт.).

СЬМІ́ТЮХ, -ю́ха, ч. Нечиста, неохайна людина (Пр.).

СЬМІ́ТЯ́РКА, -ы, *жс.* Совок для сміття (Пр.).

СЬМІ́ХУВА́ЛЕЦ, -льця, ч. Сміхованець, жартівник (Пр.).

СЬМІ́ЯТИ́СЯ, сьміюся, -ешся, -еся. Сміятися. ✦ **СЬМІ́ЯТИ́СЯ ДО РОЗПУ́КУ**. Заходитися від реготу, сміятися до кольок у животі (Ол.).

СЬНІ́Т, -у, ч. Те саме, що **СНІТ** (Пт.).

СЬЦБА́ТИ, -і́бам, -аш. Те саме, що **СЦБА́ТИ** (Ол.).

Т

ТАВРУВА́НИЙ, -а, -е. Таврований, мічений, який має тавро на тілі (Св.).

ТА́ДИ, *присл.* Сюди, цією дорогою, в цьому напрямку (Пр.).

ТАДІВАЙ, *присл.* Те саме, що **ТА́ДИ** (Ол.).

ТА́ДИ-СЯ́ДИ, *присл.* Туди-сюди, в різні місця, різними дорогами (Ол.).

ТА́ЙНІ, *присл.* Таємно, потайки (Пр.).

ТА́КОЙ, *присл.* Таки, все-таки. – **Та́кой найду в лісі гриби або підпéнькы** (Пр.).

ТАКСА́ТОР, -бра, ч. Людина, яка оцінює заповідяну шкоду в полі (Пр.).

ТАКСУВА́НИЙ, -а, -е. Оцінений таксатором (Св.).

ТАК-СЯ́К, *присл.* Яюсь, ледве, на силу. – **Мы йщы так-сяк пережіме, а як хвóры ма́ма?** (Пр.).

ТА́ЛІР, -éря, ч. Фарфорова, фаянсова або металева тарілка (Рс.).

ТАЛЮВА́ТИ, -юю, -єш. Ділити, розподіляти. – **Поталю́йте, діти, ме́дже со́бом то́то по́ле** (Пр.).

ТАЛЯ́РОК, -рка, ч. Круглий шматочок яблука, картоплі. – **По́край я́бло на таля́ркы!** (Ол.).

ТА́ЛЬЯ́Н, -я́на, ч. Італієць (Св.).

ТА́ЛЬЯ́НСКИЙ (СКІ), -а, -е. Італійський. – **Мій ді́до во́гвав на талья́нскім фрóнті** (Св.).

ТА́МОК, *присл.* Тут (Ол.).

ТАМТО́РІ́ЧНИЙ, -а, -е. Торішний (Св.).

ТА́МТОТ, **ТА́МТА**, **ТА́МТО**, -о́го, та́мтой, -о́го; *мн.* **ТА́МТЫ**, -ых, *займ.* Той (отой), та (ота), те (оте); ті (оті). – **С та́мтой стра́ны нич не ві́дно** (Пр.).

ТАМУВА́ТИ, -юю, -єш. 1. Гатити, робити греблю. 2. Гальмувати, спиняти. – **Тамува́ти кров** (Ол.).

ТА́МУСЬ, *присл.* Те саме, що **ТА́МОК** (Ол.).

ТА́НДЫ́ТА, -ы, *жс.* Недоброякісний товар, дрантя, халтура (Ол.).

ТА́НДЫ́ТНИЙ, -а, -е. Поганий, недоброякісний (Ол.).

ТА́НЦЕ́УДА, -ы, *жс.* Тимчасове приміщення для танців; зал для біднішої молоді (Рс.).

ТАПЕ́ТА, -ы, *жс.* Кімнатні шпалери (Пр.).

ТАПЕ́ТУВА́ТИ, -ую, -єш. Клеїти шпалери (Пр.).

ТАПІ́ЦЕР, -éра, ч. Оббивальник, людина, що ремонтує меблі, закладає гардини тощо (Пр.).

ТАРАПА́ТА, -ы, *жс.* 1. Старий, знищений віз. 2. *Перен.* Несподіваний клопіт (Ол.).

ТАРГА́НИНА, -ы, *жс.* Шарпанина, колотгеча, штовханина (Ол.).

ТАРЕ́ЛИК, -і́ка, ч. Тарілка (Ол.).

ТАРІ́ФА, -ы, *жс.* Тариф, офіційно встановлений розмір плати (Пр.).

ТА́РКА, -ы, *жс.* Кличка собаки (Ол.).

ТА́РЧА, -ы, *жс.* 1. Щит, частина обладунку давніх воїнів. 2. Дошка круглої, овальної або трикутної форми, оббита шкірою чи бляхою (Пр.).

ТАРЧА́СТИЙ, -а, -е. Рябий, коричнево-сірий (Пн.).

ТАРЧУ́ЛЯ, -і, *жс.* Кличка рябої корови (Ол.).

ТАСУВА́НИЙ, -а, -е. Тасований, перемішаний (Пр.).

ТАСЬ-ТАСЬ! Вигук, яким підкликають качок (Ол.).

ТА́ТАР, -áра, ч. Татарин (Пн.).

ТАЧА́ТИСЯ, та́чамся, -ашся. Хитатися (Ол.).

ТА́ЧКЫ, -чок, *мн.* Тачка, ручний одноколісний візок (Рс.).

ТА́ЯТИ, та́є. Танути (про сніг, лід) (Пр.).

ТВА́Р, -и, *жс.* Обличчя, лице. – **По́мый си твар, бо вигля́даш, як ко́мняр** (Пн.).

ТВА́РІ́ЧКА, -ы, *жс.* *Зменш.-пестл.* до **ТВА́Р**. Личко; миле, симпатичне обличчя (Пн.).

ТВЕРДЖЫ́НЯ, -я, *с.* Твердження; думка, положення, що лежить в основі чогось (Рс.).

ТВЕРДІ́ЩАТИ, -і́шам, -аш. Твердішати (Пр.).

ТЕА́ТЕР, -тру, ч. 1. Театр, один із видів мистецтва. 2. Приміщення для сценічних вистав (Св.).

ТЕБЕ́ТКА, -ы, *жс.* Велика тонка квітчаста вовняна хустка (Пр.).

ТÉВТОН, -о́на, ч. 1. *Знев.* Німець. 2. Чоловік, грубий у поведінці (Пр.).

ТЕКТУРА, -ы, ж. Грубий папір, картон (Пр.).
 ТЕКТУРОВИЙ, -а, -е. Прикм. до ТЕКТУРА. Картонний (Пр.).
 ТЕЛЕ-ЛЕМ, виг. Нісенітниця; слово без значення (Св.).
 ТЕЛЕПАК, -ака, ч. Саморобний бляшаний дзвіночок, який вішають на шию корові (Пн.).
 ТЕЛЕПАТИ, -эпам, -аш. 1. Пліткувати, ляпати язиком. 2. Деренчати (про дзвінок) (Пн.).
 ТЕЛЕПАТИСЯ, -эпамся, -ашся. 1. Мокнути; змочувати на собі одяг водою або болотом. – Гуси телепаються в мочьїлі. 2. Перен. Тягтися, лізти (про важку, повільну ходу) (Пр.).
 ТЕЛЕПАЧ, -ача, ч. Те саме, що ТЕЛЕПАК (Ол.).
 ТЕЛЕФЕНЬКА, -ы, ж. Небилиця; слово без значення (Св.).
 ТЕЛЕГРАФ, -афу, ч. Телеграф (Пр.).
 ТЕЛЕФОН, -ону, ч. Телефон (Пр.).
 ТЕЛІГА, -ы, ж.: ТЕЛІГА ЗАДНЯ. Задня частина воза. ТЕЛІГА ПЕРЕДНЯ. Передня частина воза (Св.).
 ТЭЛЬО, присл. Стільки (Ол.).
 ТЕМЕТ, -эта, ч. Цвинтар, кладовище (Пр.).
 ТЕМНЯ, -і, ж. Темне місце; підземелля (Ол.).
 ТЕНДЕРИЦЯ, -і, ж. Кукурудза (Пн.).
 ТЕНДЕРИЧАНИЙ, -а, -е. Прикм. до ТЕНДЕРИЦЯ. Кукурудзяний. – Тендеричана замішка (Пн.).
 ТЕПЛЯРНЯ, -і, ж. Теплиця (Пт.).
 ТЕРЭЗБИЙ, -бого, ч. Тверезий (Пт.).
 ТЕРЕМТАТИ, -эмтам, -аш. Сварити, кричати (Ол.).
 ТЭРЕ-ФЭРЕ, невідм. Дурниця, нісенітниця. ТЭРЕ-ФЭРЕ ДУТКЫ. Нічого з цього не буде (Ол.).
 ТЭРКА, -ы, ж., мн. ТЭРКЫ, -рок. Плоди терну; терен (Пр.).
 ТЭРЛО, -а, с. Нерест (Пн.).
 ТЕРМОМЕТЕР, -тра, ч. Термометр (Пт.).
 ТЕРОРІСТА, -ы, ч. Терорист (Пн.).
 ТЕРПЕНТИНА, -ы, ж. Скипидар, пахуча смолиста рідина, яку виготовляють зі смоли хвойних дерев (Рс.).
 ТЕРПЕНТИНОВИЙ, -а, -е. Скипидарний (Рс.).
 ТЕРТЯНИК, -іка, ч. Картопляник, корж із потертої картоплі, спечений на капустяному листку (Пр.).
 ТЕРХОБА, -ы, ч. і ж. Велетень, товстун. – Хлоп терш, а баба тіж терхоба (Пр.).

ТЭЧЫ, тэчеш, -е; тэчут; мин. час ТЮК, ТЭКЛА, ТЭКЛО.
 Тетки, протікати. – М'юд тюк през шпáры, што бы́лы в бóчці (Пр.).
 ТИГРИС, -іса, ч. Тигр (Пт.).
 ТИГРИСОВИЙ, -а, -е. Тигровий (Пт.).
 ТИКШЕ, присл. Тихіше (Ол.).
 ТИНКУВАНИЙ, -а, -е. Тинькований, штукатурений (Пр.).
 ТИРЯТИ, тйрям, -яш. Губити (Ол.).
 ТИРЯТИСЯ, тйрямся, -яшся. Губитися (Ол.).
 ТИСИНА, -ы, ж. Тис, деревина тиса (Ол.).
 ТИФУС, -усу, ч. Тиф, гостре інфекційне захворювання (Пр.).
 ТИХІСТ, -ости, ж. Тиша (Св.).
 ТИХІСЬКО, присл. Тихенько. – Тихісько гвóйшов до хы́жы (Пт.).
 ТИХІЦЬКО, присл. Тихесенько (Ол.).
 ТЫ, тебе, тобі, тя, ті, тобom, в тобі, займ. 2-ої ос. одн. Ти (особа, до якої звертаємось) (Пр.).
 ТЫЖ, присл. Теж. – Тыж ся мі парóбок нашов, и́щы му баю́сы не вырóбли! (Ол.).
 ТЫЖДЕН, -жня, ч. Тиждень (Пр.).
 ТЫЖЕК, присл. Також. – Пішли мóї домашні на фэ́стин, піду і я ты́жек (Ол.).
 ТЫЖНІВКА, -ы, ж. Сьомий день після смерті. – Сэмий ден поминáня по смэрти – то ты́жнівка (Пр.).
 ТЫКА, -ы, ж. Тичка для гороху, квасолі (Пн.).
 ТЫКАТИ, тыкам, -аш. «Тикати», звертатися на «ти» до старшої особи (Пн.).
 ТЫКАТИСЯ, тыкамся, -ашся. Торкатися (Ол.).
 ТЫРАНИЙ, -а, -е. Який зазнав поневірян̄ь (Ол.).
 ТЫРАТИСЯ, тырамся, -ашся. Поневірятися; волочитися; ходити за чимось. – Він ся б́сем рóків ты́рав за вэ́льком вóдом і гля́дав рóбóты (Пт.).
 ТЫРКОТАТИ, -отам, -аш (-óчу, -еш). Горохтіти, цокотіти (Ол.).
 ТЫРМОСИТИ, -ошу, -óсиш. Трясти, потрясати. – Ты́рмóсив ним як м́шком з полóвом (Ол.).
 ТЫРЧАТИ, тырчу, -ыш. 1. Знев. Торочити, горохтіти, балакати без увагу. – Ба́бо, не тырч! 2. Знев. Стирчати, стовбичити, даремно стояти. 3. Вимовляти звуки: «Тр-р-р!» (Ол.).

ТІЗЮ, ТІЗЮ-НА! Вигук, яким підкликають теля (Ол.).
ТІЛЬО, *присл.* Стільки. *Див.* ще **ТЕЛЬО**. – **Мам тільо пінязи**, же мі й моїм дїтьом **выстърчыг до смърти** (Св.).
ТИМЕНІЦІ, -єниц, *мн.* Кірка з відмерлих часточок шкіри на тім'ї немовлят (Ол.).
ТІСЯЧ (ТІСЯЧА), *числ.* Тисяча (Пт.).
ТІСЯЧНИЙ, -а, -е. Тисячний (Пт.).
ТІСЯЧНИК, -їка, *ч.* Тисячник; один із тисячі (Пт.).
ТИШЫТИ, тішу, -ыш. Тішити когось; робити комусь **приемність** (Рс.).
ТИШЫТИСЯ, тішуся, -ышся. Тішитися, радіти. – **Нарід ся тішыв, же нарэшті го вызволили** (Рс.).
ТКА́НКА, -ы, *жс.* Клітина (Рс.).
ТЛОК, -у, *ч.* 1. Дерев'яний або залізний валок у насосах. – **Глок не пристасє щільні, і вода втікат.** 2. Велика кількість людей або тварин, які безладно тиснуть одні на одних (Ол.).
ТЛОЧЫТИ, -бчу, -ыш. Тиснути, стискати; видавлювати (Ол.).
ТЛОЧОК, -чка, *ч.* Місце на подвір'ї, поросле травом (Рс.).
ТЛУ́МАК, -а́ка, *ч.* 1. Шкіряний мішок для переховування всіляких речей. 2. Клунок; різне вбрання, зав'язане в хустку; невизначена кількість предметів, зв'язаних разом і запакованих у мішок для переносу чи перевозу (Пт.).
ТЛУМА́ЧОК, -чка, *ч.* *Змени.-пестл.* до **ТЛУ́МАК** (Рс.).
ТЛУ́МИК, -їка, *ч.* Сурдинка; пристрій у музичних інструментах (у скрипці), що стишує силу звуку (Пр.).
ТЛУЩ, -у, *ч.* Жир, який вживається для їжі (Пт.).
ТЛЯСКА́ТИ, -я́скам, -аш. Плямкати губами, чавкати (Ол.).
ТОВА, -ы, *жс.* Яма в річці; вибоїна, заповнена водою (Ол.).
ТОВА́РНЯК, -я́ка, *ч.* Товарняк, товарний поїзд (Рс.).
ТОВГАЙ, -а́я, *ч.* Хуліган, босяк, шибеник. – **Ты, товгаю, запам'ятай си, же я ти кісти порахую!** (Ол.).
ТОВЧЫ, тóвчу, -еш, -е; -эме, -эте, тóвчут. Товкти; пом'якшувати, дробити, розтирати що-небудь у ступці (Пр.).
ТОВЧЫСЯ, тóвчуся, -ешся. Товктися; битися; крутитися, часто змінювати положення тіла; неспокійно поводитися. – **Што ся так тóвчеш, як Ма́рко по пеклі?** (Пр.).
ТОМАСИ́НА, -ы, *жс.* Томасшлак; мінеральне добриво, побічний продукт від видобутку сталі (Пр.).

ТОНІ́СІЙ, -я, -е. Тоненький. – **Та́ке тоні́сс, як нитóчка** (Ол.).
ТОНІ́ЦЬКЫЙ (КІ), -а, -е. Тонесенький (Ол.).
ТОНІ́ЦЬКО, *присл.* Тоненько, тонесенько (Ол.).
ТОНЯ, -і, *жс.* Те саме, що **ТОНЬ** (Ол.).
ТОНЬ, -і, *жс.* Глибоке місце в річці; глибока стояча вода, що не видно дна (Ол.).
ТОНЬКЫЙ (КІ), -а, -е. 1. Тонкий, який має малу товщину. 2. Високий за звучанням (про голос або звук). 3. Нижній, вишуканий. 4. Здатний глибоко розуміти приховані деталі чогось (Пт.).
ТОНЬКІ́СТ, -бсти, *жс.* Стан, якість *за знач.* **ТОНЬКЫЙ** (Пт.).
ТОПА́НКЫ, -ів, *мн.* Черевички для малої дитини (Ол.).
ТОПЕ́ЛЕЦ, -льця, *ч.* Утопленик (Рс.).
ТОПЕ́ЛЬ, -плі, *жс.* Місце в річці, де часто топляться люди (Пр.).
ТОПЕЦ, -пця, *ч.* 1. Мала дитина, яка втопилася. 2. Уявна, міфічна істота, що нібито затягає у глибину людей, які топляться; водяник (Св.).
ТО́ПР, -бра, *ч.* Сокира із грубим обухом, якою рубають дрова (Пр.).
ТОПО́РЕЦ, -і́рця, *ч.* Сокирка з довгим держаком, що використовується замість палиці (Св.).
ТОПО́РІ́СКО, -а, *с.* Топорище, держак сокири (Св.).
ТО́РБ'Я́Р, -я́ра, *ч.* Жебрак (Пр.).
ТО́РГОВІ́ЦЯ, -і, *жс.* Торговиця, місце торгівлі свійськими тваринами, продуктами, промисловими товарами (Пт.).
ТО́РІ́ЧКЫ, -чок, *мн.* Тороки, суцільний ряд ниток, що звисають із країв тканини (Ол.).
ТО́РФОВІ́СКО, -а, *с.* Торфовище (Пр.).
ТОТ, **ТО́ТА**, **ТО́ТЕ**, *займ.* Цей, ця, це (Пр.).
ТРА, *невідм.* Треба. – **Тра ю́ж і́хати** (Ол.).
ТРА́БАНТ, -а́нта, *ч.* Бантина, перекладина, на якій ночують кури (Св.).
ТРАВЛІ́НЯ, -я, *с.* Травлення, процес переробки їжі в організмі (Пр.).
ТРА́ВНИК, -їка, *ч.* Газон, ділянка, поросла травом (Пт.).
ТРА́ГАЖ, -а́жа, *ч.* Вантажник (Рс.).
ТРА́ГА́Р, -а́ря, *ч.* Дерев'яна балка, що підтримує стелю. – **Пова́ла трі́матся на трага́рях** (Пр.).

ТРАЙКОТА́ТИ, -о́там, -аш (-о́чу, -еш). *Знев.* Базікати, багато говорити. – *Моя кума трайко́че, што не мож спокійні слухати* (Св.).

ТРА́КЫ, -ів, *мн.* Шнурки для зав'язування кінців рядна, в якому носять траву (Рс.).

ТРАКТУВА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу до ТРАКТУВА́ТИ* (Пт.).

ТРАКТУВА́ТИ, -у́ю, -еш. 1. Поводитися з кимось добре або зле; частувати когось. 2. Трактувати, оцінювати, характеризувати певним чином. – *Як то трактувати?* (Пт.).

ТРАНВАЙ, -а́я, ч. Трамвай (Св.).

ТРАПЕ́НИК, -і́ка, ч. Мучитель; набридлива людина (Ол.).

ТРАПЕ́НИЦЯ, -і, *жс.* *Жін.* до ТРАПЕ́НИК (Ол.).

ТРА́ПЕР, -е́ра, ч. 1. Людина, що стереже вхід у шахту. 2. Ловець диких тварин у Північній Америці (Пр.).

ТРАПІ́ТЕЛЬ, -е́ля, ч. Те саме, що ТРАПЕ́НИК (Пр.).

ТРАПІ́ТИ, -а́п'ю, -иш. Мучити, терзати; турбувати (Пр.).

ТРАСИ́НА, -ы, *жс.* Дрезина, невеликий візок, що їздить по колії (Ол.).

ТРА́ТОВ, -тви, *жс.* Пліт, дараба, збиті докупи стовбури дерев, які сплавляють рікою (Пр.).

ТРАФІ́КА, -ы, *жс.* Тютюнова крамниця (Ол.).

ТРАФУ́НКОВИЙ, -а, -е. Випадковий (Ол.).

ТРАФУ́НКОМ, *присл.* Випадково (Ол.).

ТРАФУ́НОК, -нку, ч. Випадок, пригода (Пр.).

ТРАФ'Я́ТИ, -а́ф'ям, -яш. Вціляти, влучати в ціль (Пр.).

ТРАХКА́ТИ, -а́хкам, -аш. Таракати, ударяти з гуркотом (Пр.).

ТРАХНУ́ТИ, -а́хну, -еш. *Однокр.* до ТРАХКА́ТИ (Пр.).

ТРАЧ, -а, ч. Пилорама, лісопильний завод, що працює під дією падаючої води (Пр.).

ТРАЧЫ́НЯ, -я, с. Тирса (Пт.).

ТРА́ЧКА, -ы, *жс.* Лісопильня, тартак (Ол.).

ТРА́ЧНИК, -і́ка, ч. Робітник, що працює на пилорамі (Ол.).

ТРЕБУ́ХЫ, -ів, *мн.* Тельбухи, нутрощі тварин (Ол.).

ТРЕВА́ЛИЙ, -а, -е. Тривалий, затяжний (Рс.).

ТРЕВО́ГА, -ы, *жс.* Тривога, неспокій, хвилювання (Пр.).

ТРЕВОЖЫ́ТИ, -о́жу, -ыш. Тривожити, непокоїти (Пр.).

ТРЕМБУХА́ТИЙ, -а, -е. Череватий, пузатий (Рс.).

ТРЕПА́ТИ, -е́пам, -аш. 1. Тріпати щось; часто махати, трясти; вибивати пилюку з одягу, килимів. 2. *Перен.* Іти пішки здалека, збивати ноги. – *Товды-м мо́ї но́жки од ма́лой трепала* (Рс.).

ТРЕПА́ЧКА, -ы, *жс.* 1. Тріпачка, знаряддя для вибивання пилюки з одягу, килимів. 2. *Перен.* Торохтілка, балакуча жінка (Св.).

ТРЕПЕ́ТЯК, -я́ка, ч. Підосичник, їстівний гриб (Пт.).

ТРЕПЛИ́НИЙ, -а, -е. Трепетний (Св.).

ТРЕП'Ю́ЛКА, -ы, *жс.* Перепілка (Св.).

ТРЕСУВА́ЛЬНИК, -і́ка, ч. Дресирувальник, приборкувач тварин (Пр.).

ТРЕСУВА́ЛЬНИЦЯ, -і, *жс.* *Жін.* до ТРЕСУВА́ЛЬНИК (Пр.).

ТРЕСУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Дресирувати (Пр.).

ТРЕСУ́РА, -ы, *жс.* Дресування (Пр.).

ТРИ́Є, *числ.* Три. – *Пришли до нього триє бра́тя і ся му нізко, до зе́млі, поклоніли* (Пт.).

ТРИПЛЯ́НТРОВИЙ, -а, -е. Триповерховий (Пр.).

ТРИРУ́РКА, -ы, *жс.* Тристволка, рушниця із трьома стволами (Пр.).

ТРИСТАЛІ́ТНИЙ, -я, -е. Трьохсотлітній (Ол.).

ТРИ́ГАРЬ, -а́ря, ч. Те саме, що ТРА́ГАР (Пн.).

ТРИЄРУВА́НИЙ, -а, -е. Очищений і посортований на трієрі (Рс.).

ТРИ́П, тропу, ч. Слід, відбиток стопи на землі. **ІТИ ЗА ТРО́ПОМ**. Іти за слідами. **ВПА́СТИ НА ТРО́П**. Натрапити на слід (Пн.).

ТРОМ, -о́ма, ч. Стовбур великого дерева. – *Тром перерізу́ют вздовж на дві шва́лі* (Ол.).

ТРОПІ́ТИ, -о́п'ю, -иш. Іти за кимось по слідах, стежити, висліджувати (Пр.).

ТРОТВИ́НА, -ы, *жс.* Те саме, що ТРО́ТЫ (Ол.).

ТРО́ТЫ, -ів, *мн.* Тирса (Ол.).

ТРОЩЫ́ТИСЯ, -о́щуся, -ышся. Піклуватися, турбуватися. – *Сестра ся трощыт о дїтьох помє́ршой* (Ол.).

ТРУ́ДАР, -а́ря, ч. Працівник, трудівник (Пр.).

ТРУСКА́ВКА, -ы, *жс.* Полуниця (Св.).

ТРУТИ́ТИ, -у́чу, -у́тиш. 1. Тхнути, смердіти. – *Вода чымси тру́тит*. 2. Турнути, штовхнути, зіпхнути (Ол.).

ТРУЩЫ́ТИ, -у́щу, -ыш. Луштити, дробити (Пр.).

- ТУГІЙ, -а, -е. Сильний, міцний (Ол.).
 ТУГО, присл. Сильно, міцно. – Зав'яж мі тóго, áле тóго (Ол.).
 ТУГШИЙ, -а, -е. Сильніший, міцніший. – Воз до ліса тóгший ланц! (Ол.).
 ТУЗІН, -іна, ч. Дюжина, дванадцять штук (Пр.).
 ТУЙОВИЙ, -а, -е. Вічнозелений (Св.).
 ТУКШИЙ, -а, -е. Те саме, що ТУГШИЙ (Св.).
 ТУЛЯТИ, тóлям, -яш. Блукати, тинятися (Ол.).
 ТУНІЙ, -я, -е. Дешевий (Пр.).
 ТУНІТИ, -іє. Дешевіти. – Потуніли пацята на торговіци, не бóде за што пінязі зробити! (Ол.).
 ТУНЬО, присл. Дешево. – Кúпив-єм тóту хúстку барз тóньо (Ол.).
 ТУНЬШЕ, присл. Дешевше (Ол.).
 ТУНЬШИЙ, -а, -е. Дешевший. – Тóньше м'ясо лем пси їдат! (Ол.).
 ТУПАК, -áка, ч. 1. Затуплене знаряддя праці (напр., ніж, сокира). 2. Тупоголовий, людина, яка нічого не розуміє, не знає (Пр.).
 ТУРАК, -áка, ч. Угорська монета вартістю півтора гроша. – Нáпий же ся, нáпий, кед маш тóрак дáкый! (нар. пісня) (Ол.).
 ТУРБАЦІЯ, -ії, жс. Неспокій, клопіт, турбота (Св.).
 ТУРКАВКА, -ы, жс. Горлиця. – Тóркат мі туркавка над выглядом (Ол.).
 ТУРКАТИ, тóркат. Туркотіти (про горлицю). – Туркавки туркают (Ол.).
 ТУРКО, -а, с. Те саме, що ТУРКАВКА (Ол.).
 ТУРКОТНЯ, -і, жс. Туркотіння, туркіт (Рс.).
 ТУРКОЦЬ-ПІД'ІДОК, -óця... -дка, ч. Вовчок (Cryllotalna Latreille), шкідлива городня комаха, яка під'їдає корені рослин (Пр.).
 ТУРМА, -ы, жс. Вежа, башта (Рс.).
 ТУРНЯ, -і, жс. Скеляста вершина, круча (Ол.).
 ТУРЧА, -áти, с. Турчення, дитина турка (Пр.).
 ТУРЧЕННЯ, -яти, с. Те саме, що ТУРЧА (Пр.).
 ТУРЧЫН, -ына, ч. Кінь турецької породи (Ол.).
 ТУРЧЫТИ, тóрчу, -ыш. Потурчувати, переводити в магометанську віру (Ол.).

- ТУТКА, -ы, жс. 1. Торбинка з аркуша паперу, скрученого у формі лійки. 2. Трубка з цигаркового паперу, в яку загортають тютюн (Пр.).
 ТУЧАРНЯ, -і, жс. Місце, де відгодовують тварин (Ол.).
 ТУЧЫТИ, тóчу, -ыш. Відгодовувати тварин, щоби набрали жиру (Пр.).
 ТЮВНА, -ой, жс. Тільна (про корову, в якій буде теля) (Ол.).
 ТЮТЧАНИЙ, -а, -е. Тіточний: ТЮТЧАНИЙ БРАТ. Тіточний брат, двоюрідний брат, син тітки (Ол.).
 ТЯГАРІВКА, -ы, жс. Вантажівка, вантажна машина (Рс.).
 ТЯЖА, -ы, жс. Вагітність. БЫТИ В ТЯЖЫ. Бути вагітною (Пр.).
 ТЯКНУТИ, тóкну, -еш. Добре сприйматися організмом, іти на користь. – Як жолúдок здоровий, то вшытко му тóкне, а як слабий, то вшытко му спротівит (Ол.).
 ТЯМІТИ, тям'ю, -иш. Пам'ятати. – Нич не тямит, як го оперувáли (Пр.).
 ТЯМКА, -ы, жс. Пам'ять. – За мóйой тямкы то была найвэкса зйма в гóрах (Пт.).

У

УБАВИТИ, -авлю, -авиш. 1. Зменшити (про розміри, об'єм, кількість). 2. Розвеселити, розсмішити, зробити приємність. – Убавила мя моя мала так, же-м ся насъмiяв до сылз (Рс.).

УБЕЗПЕЧЕНЬОВИЙ, -а, -е. Страховий (Пр.).

УБЕЗПЕЧЫНЯ, -я, с. Запевнення в чомусь, заспокоєння (Пр.).

УБЕРЕЧЫ, -эжу, -еш. Уберегти, захистити від безпеки; запобігти руйнуванню, пошкодженню (Пр.).

УБЕРЕЧЫСЯ, -эжуся, -ешся. Уберегтися, врятуватися; зберегтися, зостатися неушкодженим (Пр.).

УБИЙ, -ою, ч. Заріз, забій худоби (Пр.).

УБКАЦЫЯ, -йі, жс. Приміщення, покій, кімната (Рс.).

УБЧ, -очы, жс. Узбіччя. – Маме поле на убочы (Ол.).

УБЧНИСТЫЙ, -а, -е. Гористий, сильно похилий (Ол.).

УБРАНКО, -а, с. Убраннячко, одяг маленької дитини (Пр.).

УБУХАТИ, -ухам, -аш. *Експр.* Вбухати, вкласти багато грошей або інших матеріальних цінностей на придбання чогось (Рс.).

УВАРУВАТИ, -ую, -еш. Уберегти, захистити від когось або чогось. – Уваруй ня, Ббже, од нещэсця тбго! (Пт.).

УВАРУВАТИСЯ, -уюся, -ешся. Уберегтися, захиститися (Пт.).

УВАРУНКУВАТИ, -ую, -еш. Узалежнити, зробити залежним від якихось обставин, тримати за певних умов (Св.).

УВЕСЕЛИТИ, -элю, -иш. Розвеселити, втішити (Рс.).

УВЕСТИ, -эду, -еш. Украсти; повести за собою, вивести (Рс.).

УВИДОЧНИТИ, -оchnю, -иш. Увиразнити, зробити видимим, виразним (Рс.).

УВЧАР, -аря, ч. *Див.* УЧАР (Ол.).

УВ'ЯЗНУТИ, -язну, -еш. Зав'язнути, загрузнути. – Ув'яз дик в солотвіні і там ся втопив (Пт.).

УГАМУВАНИЙ, -а, -е. Угамований; спокійний, стриманий (Св.).

УГЕЛЬ, угля, ч. Вугілля (Ол.).

УГЛЕКОП, -опа, ч. Вуглекоп, шахтар (Пр.).

УГЛЯР, -яра, ч. Вугляр, чоловік, що випалює деревне вугілля (Пт.).

УГОБЛЮВАТИ, -юю, -еш. Обстругати рубанком (Пр.).

УГОДНИК, -йка, ч. 1. Підлесник, догідник. 2. *Relig.* Угодник, безгрішна людина, що веде богоугодне життя (Пт.).

УГОР, угра, ч. Вугор (Пр.).

УГОРЕЦ, -рця, ч. Угорець. – Угорці, або мадяры, або венгры, жiют на Венграх (Св.).

УГПСУВАТИ, -ую, -еш. Загіпсувати, накласти гіпс (Пт.).

УДАВАНИЙ, -а, -е. Удаваний, умисно роблений, неприродний, напускний (Пт.).

УДО, -а, с. Стегно (Пр.).

УДОБРУХАТИ, -ухам, -аш. Заспокоїти, зробити кращим (Ол.).

УДОСТУПНЯТИ, -упням, -яш. Зробити доступним (Св.).

УДРАПУВАТИ, -ую, -еш. 1. Прикрасити що-небудь призначеною у складки тканиною, фіранками і т. п. 2. Прибрати чийсь риси характеру (Пр.).

УДИНЕНИЙ, -а, -е. Усамітнений (Пр.).

УЄМНІ, *присл.* Негативно, недобре, від'ємно (Пр.).

УЄЧНИЙ, -а, -е. *Прим.* до УЙКО. Дядьків (Ол.).

УЖ. 1. *Присл.* Те саме, що ЮЖ. Уже, вже. – Уж йду до грббу, темнбго, смутнбго (*нар. пісня*). 2. -а, ч. Вуж, змії (Ол.).

УЖЕН, -эна, ч. Жнива (Ол.).

УЖЕРАТИСЯ, -эрамся, -ашся. Сваритися з кимось. – Што я ся буду з тббом ужэрав, я тя подам до суду (Пт.).

УЖЫЗНИТИ, -ызню, -иш. *Док. вид* до УЖЫЗНЯТИ (Пр.).

УЖЫЗНЯТИ, -ызням, -яш. Удобрювати, вносити мінеральні добрива або гній у землю, щоби стала родючішою (Пр.).

УЖЫТА, -я, с. 1. Використання, застосування. 2. Споживання чого-небудь (про їжу, куріння) (Пр.).

УЗГІДНИТИ, -ідню, -иш. Встановити відповідність, єдність між чимось; узгодити, домовитися про єдність дій (Св.).

УЗДА, -ы, жс. Вузда, вуздечка. – Узды з бванцаряи запрягают коням в сьва́та, як виїжджают в гбсті (Св.).

УЗДАТИ, уздам, -аш. 1. Закладати вузду коневі. 2. Заборонити щось, обмежувати когось у діях (Пр.).

УЗДОЛЬНІНЯ, -я, с. Здатність, здібність до чогось (Рс.).

УЗДОРОВІСКО, -а, с. Курорт, здравниця. – Криниця – то было найвэксше уздоровіско на Лемківщiні (Рс.).

- УЗІСІНЬКИЙ (КІ)**, -а, -е. Вузесенький, дуже вузький (Св.).
ЎЗКИЙ (КІ), -а, -е. Вузький (Св.).
ЎЗКО, *присл.* Вузько (Св.).
УЗНА́НЯ, -я, *с.* 1. Визнання чогось дійсним, справедливим.
 2. Повага, шанування, пошана. – **Мбс вам узна́ня!** (Пр.).
УЗРІ́ТИ, *узрю*, -иш. Угледіти, несподівано побачити (Ол.).
УЇДЛІ́ВИЙ, -а, -е. Уїдлиий, дошкульний (Пр.).
УЇЖДЖА́ЛЬНЯ, -і, *жс.* Школа верхової їзди; манеж (Рс.).
УЇЖДЖА́Ч, -а́ча, *ч.* Людина, що навчає верхової їзди; жокей (Рс.).
УЇСТІ́ТИ, -і́щу, -і́стиш. Здійснити, виконати (Пт.).
УЙКО, -а, *ч.* 1. Дядько, брат матері. 2. *Жарт.* Ведмідь (Пт.).
УЙНА, -ы, *жс.* Дядина, дружина дядька (Ол.).
УЙЦУ́НЬО, -я, *ч.* *Змениш.-пестл.* до **УЙКО**. Дядечко (Ол.).
У́КА, -ы, *жс.* Лука, поле, поросле травою (Ол.).
УКАМЕНУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Каменувати, забити на смерть камінням (Св.).
УКОРО́НУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Коронувати (Пр.).
УКРА́ДКОМ, *присл.* Крадькома; потайки, таємно (Пр.).
УКРАЇ́НІЗУВА́НИЙ, -а, -е. Українізований (Пр.).
УКРЬІ́ВАЧ, -а́ча, *ч.* Той, хто переховує когось (Пт.).
УКРЬІ́ВКА, -ы, *жс.* 1. Скриток, схованка. 2. Накриття для захисту від чого-небудь (Пт.).
УКРО́ЇТИ, -о́ю, -і́ш. Укряти, відтяти частину; зменшити (Св.).
У́ЛИЙ, -і́я, *ч.* Те саме, що **У́ЛИК** (Св.).
У́ЛИК, -і́ка, *ч.* Вулик, скринька або колода для бджіл (Пт.).
УЛІ́ЦЯ, -і, *жс.* Вулиця (Пт.).
УЛІ́ЧКА, -ы, *жс.* *Змениш.-пестл.* до **УЛІ́ЦЯ**. Вуличка (Пт.).
У́ЛІЙ, -і́я, *ч.* Те саме, що **У́ЛИК** (Св.).
УЛПША́ТИ, -і́пшам, -аш. Покращувати (Рс.).
УЛО́МНИЙ, -а, -е. Той, хто має якісь фізичні вади (Пр.).
УЛЮ́БИ́ТИ, -ю́б'ю, -иш. Покохати, полюбити. – **Улюббив-см си то́то дівча** (Пр.).
УЛЬ, *у́ля*, *ч.* Те саме, що **У́ЛИК**. – **Уль з пчо́лами называ́ют тіж пньом а́бо пня́ком** (Пр.).
УЛЬО́ВИЙ, -а, -е. *Прикм.* до **УЛЬ**. Вуликовий (Пр.).
УЛЬО́КУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Помістити кого-небудь у чомусь; найняти для когось квартиру (Пр.).

- УЛЬО́ТКА**, -ы, *жс.* Листівка; короткий лист-звернення до населення з певними закличками, що переважно розкидається з літака (Пр.).
УМБРА, -ы, *жс.* 1. Дашок над лампою. 2. Фарба коричневатого кольору (Ол.).
УМЕБЛЮВА́НИЙ, -а, -е. Умебльований, обставлений меблями (Рс.).
УМИКА́ТИ, -і́кам, -аш. Тікати, зникати з поля зору (Ол.).
УМЫВА́ЛЬКА, -ы, *жс.* Кімната для вмивання (Рс.).
УМКНУ́ТИ, *умкну*, -еш. *Док. вид* до **УМИКА́ТИ**. Утекти, шезнути. – **Полиція́нты хтіли го загарештува́ти, а́ле Пётро умкнув з до́му** (Ол.).
УМОВІ́ННИ, -о́вин, *мн.* Домовлення, контроль (Рс.).
УПА́ДОК, -дку, *ч.* 1. Нещастя, катастрофа; недоля; банкрутство. 2. Занепад, руїна (Пр.). **УПА́ДОК МОРА́ЛЬНИЙ**. Нечесні, аморальні дії, несумісні з вимогами суспільства (Ол.).
УПЕРЕДЖІ́НЯ, -я, *с.* Упередження, хибна думка про когось або щось, яка складається наперед, без ознайомлення (Рс.).
УПЕ́ЧЫ, -е́чу, -еш. 1. Добре запекти, спекти. 2. Обпекти.
 3. *Перен.* Сильно вдарити (Пр.).
УПІ́ДЛІ́НЯ, -я, *с.* Зганьблення когось (Рс.).
УПОВНОВА́ЖАТИ, -а́жам, -аш. Уповноважувати (Рс.).
УПОДАБА́НИЙ, -а, -е. *Діспр. нас. мин. часу* до **УПОДАБА́ТИ**. Вподобаний (Пр.).
УПОДАБА́ТИ, -а́бам, -аш. Виявити схильність; вподобати, проїнятися симпатією до когось (Пр.).
УПОДІ́БНЯ́ТИ, -і́бням, -яш. Уподібнювати, робити схожим на когось чи на щось (Пр.).
УПОМІ́НКИ, -і́в, *мн.* Поминки, гостина в честь покійного (Рс.).
УПОМІ́НОК, -нка, *ч.* Пам'ятка, подарунок (Пр.).
УПОМНІ́НЯ, -я, *с.* Зауваження (Ол.).
УПРИВІЛЄЮВА́НИЙ, -а, -е. Привілейований, наділений певними правами. ✦ **УПРИВІЛЄЮВА́НИЙ ОД НАТУ́РЫ**. Людина, наділена геніальними здібностями, талантом чи вродою (Пр.).
УПРИВІЛЄЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Обдарувати привілеєм, надати привілей (Пр.).

УПРИЄМНИТИ, -ємно, -иш. Зробити приємність, викликати в когось задоволення, радість, утіху (Пр.).

УПРИКРЯТИ, -ікрям, -яш. 1. Робити прикрість. 2. Обридати, ставати нудним (Пр.).

УПРИСТУПНЯТИ, -упням, -яш. 1. Популяризувати; робити доступним. 2. Знижувати високу ціну (Рс.).

УРАЗА, -ы, жс. Образа (Пр.).

УРАТУВА́НИЙ, -а, -е. *Дієпр. пас. мин. часу до УРАТУВА́ТИ*. Врятований (Пр.).

УРАТУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Врятувати від смерті, відвернути якусь загрозу; визволити з дуже скрутного становища (Пр.).

УРАТУВА́ТИСЯ, -у́юся, -ешся. Врятуватися, уникнути загрози смерті або знищення (Пр.).

УРЕЗОНІТИ, -о́ню, -иш. Умовити, переконати, урезонити (Пт.).

УРО́ДЖАЙ, -а́ю, ч. Урожай. – *Ладний у нас уро́джай* (Пр.).

УРОДЖА́ЙНИСТ, -о́сти, жс. Урожайність, родючість. – *Урожда́йніст залéжит щіж од насі́ня* (Св.).

УСИ́ДИТИ, -і́джу, -і́диш. 1. Усидіти, утриматися в сидячому положенні; примусити себе спокійно сидіти. 2. Влаштуватися десь жити, працювати (Св.).

УСИ́ДЧЫ́ВИЙ, -а, -е. Здатний ретельно, терпляче, довго виконувати роботу, що вимагає посидючості (Св.).

УСЛУХА́ТИ, -у́хам, -аш. Послухатися. – *Ште́фан услу́хав пора́ди товари́шів і зник із се́ла* (Ол.).

УСНУ́ТИ, усну, -еш. Заснути. – *Ле́шко ру́бав ці́лий ден ды́рва, до́брі ся намучы́в, а те́раз уснув і спит мертве́цкым сном* (Рс.).

УСОПШЫ́Й, -о́го, ч. Померлий, покійний, небіжчик (Рс.).

УСПАДКУВА́НИЙ, -а, -е. Успадкований, одержаний у спадок (про матеріальні цінності, зовнішність, риси характеру) (Пр.).

УСТА́ВА, -ы, жс. Статут (Пр.).

УСТАВОВИ́Й, -а, -е. Законний, на основі статуту (Пт.).

УСТАВОВО́, *присл.* За статутом, законно (Пт.).

УСТАВОДА́ВЦЯ, -і, ч. Законодавець, той, хто створює і затверджує закони (Пр.).

УСТАЛІ́ТИ, -а́лю, -иш. *Док. вид до УСТАЛЯ́ТИ* (Пр.).

УСТАЛЯ́ТИ, -а́лям, -яш. Усталювати, робити сталим, незмінним (Пр.).

УСТЕРЕ́ЧЫ, -е́жу, -еш. 1. Устерегти, зберегти цілим, незайманим. 2. Поміти-ти, спостерегти (Пр.).

УТВЕРДЖА́ТИ, -е́рджам, -аш. 1. Міцно укріплювати, встановлювати на чомусь. 2. Затверджувати (Пр.).

УТЕ́ЧЫ, -е́чу, -еш, -е; *мин. час ВТЮК*. Утекти, швидко відбігти; врятуватися від переслідування (Пр.).

УТОЛІ́ТИ, -о́лю, -иш. Вгамувати, втамувати(спрагу) (Пт.).

УТОРУВА́НИЙ, -а, -е. Уторований, прокладений наперед (шлях, дорога, стежка) (Пр.).

УТРАМБУВА́НИЙ, -а, -е. Утрамбований, ущільнений, спресований. – *Утрамбува́ну зе́млю в хы́жи тре́ба вымаза́ти гли́ном* (Рс.).

УТРАПІ́НЯ, -я, с. Журба, клопіт, турбота. – *На мо́с утрапі́ня* (Ол.).

УТРАТУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Утоптати ногами, ходячи громадою (Пр.).

УТРИМА́НКА, -ы, жс. Утриманка, жінка, що живе на кошті коханця (Пр.).

УТЯЖЛИ́ВІ, *присл.* Важко, тяжко, обтяжливо (Пт.).

УФЕ́РМА, -ы, ч. Те саме, що **ОФЕ́РМА**. Бовдур (Ол.).

УФУНДУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Закласти щось, профінансувати, стати фундатором; збудувати (Рс.).

УХА́Б, -а́ба, ч. Вибоїна, яма. – *На тій дорóзі сут са́мы уха́бы* (Ол.).

УЦТІ́ВИЙ, -а, -е. Чесний, сумлінний. – *Уцті́вий чло́век вы́ріс із то́го сусідско́го хлопчы́ска* (Ол.).

УЦТІ́ВІ, *присл.* Чесно, справедливо, добросовісно (Ол.).

УЦТІ́ВИСТ, -о́сти, жс. Чесність, сумлінність, добросовісність (Ол.).

УЦУКРЮВА́ТИ, -у́ю, -еш. Поцукрувати, посипати цукром (Пр.).

У́ЦЯ, -і, жс. Вівця (Пр.).

У́ЧАР, -а́ря, ч. Вівчар (Ол.).

УЧАРІ́ЧОК, -чка, ч. *Змени.-пестл.* до **У́ЧАР**. Вівчарик (Пт.).

УЧА́РКА, -ы, жс. *Жін.* до **У́ЧАР** (Ол.).

УЧА́РСТВО, -а, с. Вівчарство (Пр.).

УЧАРЮ́ЧКА, -ы, жс. *Змени.-пестл.* до **УЧА́РКА**. Вівчарочка (Ол.).

УШ, -ы, *жс.*; *мн.* УШЫ, -ыв. Воша (Рс.).

УШАК, -ака, ч. Великий цебер із двома ручками, у який зливають помиї (Св.).

УШАТКА, -ы, *жс.* Вухата сова (Пр.).

УШЫВИЙ, -а, -е. Вошивий, який має воші (Рс.).

УШЫХТУВАТИ, -ую, -еш. Укласти штабелями (Пр.).

УШКО, -а, с. Вушко (Пр.).

УШКОДЖАТИ, -оджам, -аш. 1. Завдавати шкоди, ранили, вражати. 2. Пошкоджувати, псувати, ламати (Пр.).

УШКОДЖЫНЯ, -я, с. Дія за знач. УШКОДЖАТИ (Пр.).

УШМІНКУВАТИ, -ую, -еш. Підмалювати губи помадою (шмінкою) (Пт.).

Ф

ФАБОРТЫ, -ів, *мн.* Бакенбарди, баки (Ол.).

ФАБРИКАЦЫЯ, -ій, *жс.* 1. Виріб, фабрична продукція. 2. Підробка, фальш (Пр.).

ФАЄРАНТ, -анта, ч. Кінець робочого дня, шабаш (Пт.).

ФАЄРАНТНІ, *присл.* Відпочинково (Ол.).

ФАЗЕНДА, -ы, *жс.* Плантація кавових дерев у Південній Америці. – Рóбив-см на фазенді в Бразилії (Св.).

ФАЗОЛЬОВИЙ, -а, -е. Те саме, що ФАСОЛЬОВИЙ. Ква-солевий. – Фазольова зúпа (Пт.).

ФАЙКА, -ы, *жс.* Люлька з довгим мундштуком (Ол.).

ФАЙКОВИЙ, -а, -е. Люльковий. – Файковий дуган (Ол.).

ФАЙТА, -ы, *жс.* Характер, рід (Пн.).

ФАЙТЛАПА, -ы, ч. 1. Клишоногий. 2. Тюхтій, нездара (Ол.).

ФАЙЧАНИЙ, -а, -е. Те саме, що ФАЙКОВИЙ. – Сивий файчний дым вісів під повалом (Ол.).

ФАЙЧАР, -аря, ч. Завзятий курець люльки (Св.).

ФАЙЧАРНЯ, -і, *жс.* 1. Кімната, призначена для куріння. – З хыжы зробили-сте чысту файчарню! 2. Підставка для набору різних люльок із довгими мундштуками (Пр.).

ФАЙЧЫСКО, -а, с. Зруб. Велика стара або негарна люлька (Ол.).

ФАКТОР, -ора, ч. Маклер, посередник у різних справах (Пр.).

ФАКТОРНЕ, -ого, с. Комісійна плата за посередництво (Пр.).

ФАКТОРСТВО, -а, с. Посередництво; праця маклера (Ол.).

ФАКТОРУВАТИ, -ую, -еш. 1. Працювати маклером. 2. Заступатися за когось; бути адвокатом (Ол.).

ФАЛАТ, -ата, ч. Кусень, шматок, окрасць. – Як-см йшов на пôle, то-м си взяв фалат хліба й пару кóсток цукрю (Пн.).

ФАЛАТОК, -тка, ч. Змени. до ФАЛАТ. Окрайчик (Пн.).

ФАЛД, -у, ч. Складка на одязі (Ол.).

ФАЛДИК, -йка, ч. Змени. до ФАЛД (Пт.).

ФАЛДИСТИЙ, -а, -е. Зібраний у складки (про одяг) (Пт.).

ФАЛДОЧКА, -ы, *жс.* Здрібн. до ФАЛД. Складочка (Ол.).

ФАЛДУВАТИ, -ую, -еш. Збирати у складки (Ол.).

- ФАЛÉЧНІ**, присл. Вередливо; зрадливо (Пн.).
- ФАЛІСТІЙ**, -а, -е. 1. Хвилястий. – Маш фалісте волóсья.
2. Покручений (Пр.).
- ФАЛЮВАНЯ**, -я, с. Хвилювання (Ол.).
- ФАЛЮВАТИ**, -ює. Хвилювати; рухатись, як хвиля. – Жіто фалювало на сóнци сріблястим колóсьям (Ол.).
- ФАЛЯ**, -і, жс. 1. Хвиля, водяний вал; раптова сильна смуга дощу, зливи. 2. *Перен.* Великий натовп людей, який рухається в одному напрямку. – Плинúти з фальом до берéга (Пн.).
- ФАЛЬБАНКА**, -ы, жс. Те саме, що **ФАЛЬБАНЯ** (Пт.).
- ФАЛЬБАНУВАТИЙ**, -а, -е. Зі шлярками (Пт.).
- ФАЛЬБАНЯ**, -і, жс. Шлярка, зібрана складками смужка матерії, пришта для оздоблення до одягу (Пт.).
- ФАЛЬЦÉНГЫ**, -ів, мн. Щипці для фальцювання, бляхарські плоскогубці (Пр.).
- ФАЛЬШЫВЕЦ**, -вця, ч. Нешира, фальшива людина, лицемір (Ол.).
- ФАМЕЛІЙНИЙ**, -а, -е. Фамільний, родовий (Рс.).
- ФАМЕЛІЯ**, -ії, жс. 1. Родина, сім'я. – Я остáтній, наймолóдший із той велькой фамелії, што мала штырнацетéро дигісків.
2. Прізвище. – А на фамелію мі Федóрко Сéман (Пр.).
- ФАМЕЛІЯНТ**, -янта, ч. Член сім'ї, домочадець; член роду, родич (Св.).
- ФАНА**, -ы, жс. Прапор (Рс.).
- ФАНТ**, -а, ч. 1. Предмет, виграний у лотерею. 2. Річ, віддана в заклад як запурука повернення боргу. 3. Предмет, що його дає учасник гри як штраф для визначення жеребкуванням завдання.
4. Доля; клопіт (Пр.).
- ФАРБАНКА**, -ы, жс. 1. Кольорова спідниця. 2. Те саме, що **ФАРБАНЯ** (Пт.).
- ФАРБАНЯ**, -і, жс. Чорна вовняна спідниця (Св.).
- ФАРБІТКЫ**, -ток, мн. Мереживо. – Фарбіткы ся крохмáлит (Пн.).
- ФАРБКА**, -ы, жс. Синька для білизни (Ол.).
- ФАРБКУВАТИ**, -ую, -еш. Підсинювати білизну (Ол.).
- ФАРБ'ЯР**, -яра, ч. Фарбувальник (Пр.).
- ФАРБ'ЯРНЯ**, -і, жс. Підприємство, де фарбують тканини, шкіру (Пр.).

- ФАСА**, -ы, жс. 1. Велика, ширша зверху бочка із простими клепами; велика пивна діжка. 2. *Перен.* Ожиріла людина (Пн.).
- ФАСАДА**, -ы, жс. Фасад, звернений на вулицю бік будівлі, парадний вхід у будинок (Св.).
- ФАСКА**, -ы, жс. Діжка місткістю 25 літрів (Пн.).
- ФАСОЛЯ**, -і, жс. Квасоля (Ол.).
- ФАСОЛЯНИЙ**, -а, -е. Квасолевий, квасоляний (Ол.).
- ФАСОЛЬОВИЙ**, -а, -е. Те саме, що **ФАСОЛЯНИЙ** (Ол.).
- ФАСТРІГА**, -ы, жс. 1. Наметування, прошивання великими стібками. 2. Нитка в наметаному шві (Ол.).
- ФАСТРИГУВАНЯ**, -я, с. Дія за знач. **ФАСТРИГУВАТИ** (Ол.).
- ФАСТРИГУВАТИ**, -ую, -еш. Наметувати (Ол.).
- ФАСУВАНІЙ**, -а, -е. Казенний. – Фасуваний мундур в вóйску все трéба поправіти (Пт.).
- ФАСУВАТИ**, -ую, -еш. Одержувати казенне майно (Пт.).
- ФАСУНОК**, -нку, ч. Одержання пайка або пенсії; пайок (Пт.).
- ФАТАЛАХ**, -áха, ч. 1. Ганчірка. 2. *Знев.* Незграбна людина (Ол.).
- ФАТАЛАШКЫ**, -ів, мн. 1. Дрібнички, начиння без користі й вартості. 2. Шмаття, лахи, дрібний одяг. – Мам ту якісы фаталашкы на себе (Ол.).
- ФАТЫГА**, -ы, жс. Турбота, клопіт. – Дам му за тóту фатыгу дóбрий дарунок (Пр.).
- ФАТЫГУВАТИ**, -ую, -еш. Завдавати клопоту комусь, турбувати когось. – Пребáчте, же вас фатыгую (Пр.).
- ФАТЫГУВАТИСЯ**, -уюся, -ешся. Турбуватися, втомлюватися (Пр.).
- ФАФРАТИ**, фáфрю, -еш. Бубоніти собі під ніс; стиха лягтися. – Што ты там фáфреш під нóсом? (Пн.).
- ФАФУЛА**, -ы, ч. Тюхтій, розтелепа. – Ты, фáфуло! (Ол.).
- ФАЦІЯТА**, -ы, жс. 1. Середня частина фасаду будинку, що виходить на дах. 2. *Жарт.* Кумедне обличчя (Пн.).
- ФАЦІЯТКА**, -ы, жс. Піддашша, кімната на піддашшю (Пн.).
- ФАШЕРУВАНИЙ**, -а, -е. Фарширований, начинений (Ол.).
- ФАШЕРУВАНЯ**, -я, с. Дія за знач. **ФАШЕРУВАТИ**. Фарширування (Ол.).
- ФАШЕРУВАТИ**, -ую, -еш. Фарширувати, начиняти, наповнювати начинкою (Ол.).

ФАШИСТОВСКИЙ (СКИ), -а, -е. Фашистський (Ол.).
ФАЯ, -ї, ж. 1. Велика люлька. 2. Те саме, що **ФАФУЛА** (Пр.).
ФЕБРА, -ы, ж. Малярія (Пр.).
ФЕДОРОВІЦЯ, -і, ж. Перший тиждень Великого посту. – На федоровицю треба вчасно варити вечерю, жёбы не закурити Федора (Пт.).
ФЕЛЕР, -ёра, ч. Вада, помилка, недолік. – Кін ма фелер, бо ма блятфус (Пр.).
ФЕЛЬЧЕР, -ёра, ч. Фельдшер (Пр.).
ФЕНИК, -йка, ч. Пфеніг, роздрібна австрійська монета (Св.).
ФЕРБЕЛЬ, -бля, ч. Вид азартної картярської гри (Рс.).
ФЕРІЙ, фєрій, мн. Канікули, вихідні дні (Пр.).
ФЕРТИК, присл. Годі, досить; кінець. – **Фєртик тво́му пану-ва́но в хы́жи!** (Ол.).
ФЕРФЛЯШКА, -ы, ж. Металева військова баклага для чаю або води (Пн.).
ФЕСТ, присл. Сильно, міцно; добряче. – **Йшы ся фест трі́мат!** (Пр.).
ФЄСТИН, -йну, ч. Народне гуляння, святкова забава з урочистим обідом, нерелігійне свято. – **Позара́ни в нас бу́де фє́стин на Магу́рі** (Ол.).
ФЕСТМЄТЕР, -тра, ч. Кубічний метр, одиниця вимірювання об'єму деревини. – **Тот кльоц ма шты́рі фестме́тры** (Пр.).
ФЄТОР, -ору, ч. Неприємний запах, сморід (Пр.).
ФИЗОЛЯ, -і, ж. Те саме, що **ФАСОЛЯ** (Пр.).
ФІРЛЯК, -яка, ч. Квасне молоко (Пр.).
ФИРФЛЯША, -ы, ж. Те саме, що **ФЕРФЛЯШКА** (Пн.).
ФЫНЬКАТИ, фы́нкам, -аш. Схлипувати; тихо плакати (Пр.).
ФЫРТА́ЛЬСКИЙ (СКИ), -а, -е. Непосидючий, верткий (Ол.).
ФЫРТА́ТИ, фы́ртам, -аш. Виляти хвостом; крутити чимось (Ол.).
ФЫРТ-МЫРТ, невідм. Круть-верть (Ол.).
ФІА, -ы, ж. Дуля. – **Дам ти фі́гу з ма́ком!** (Рс.).
ФІГЕЛЬ, -гля, ч. Витівка, пустощі, фокус, жарт (Ол.).
ФІГЫ-МІГЫ! виг. Дулі тобі! (*кажуть, коли показують дулю*) (Рс.).
ФІЛЮВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ФІЛЮВА́ТИ** (Ол.).
ФІЛЮВА́ТИ, -юю, -єш. Жартувати, пустувати (Ол.).

ФІЛЯР, -яра, ч. Жартівник, витівник; парубок, який жартує з дівчатами (Ол.).
ФІГЛЯ́РКА, -ы, ж. Жін. до **ФІГЛЯР** (Ол.).
ФІГЛЯ́РНИЙ, -а, -е. Пустий, схильний до витівок, жартів (Ол.).
ФІГУРА́НТ, -анта, ч. 1. Людина, що має гарну форму тіла. 2. Статист, артист, який виконує ролі без слів (Пр.).
ФІЗО́ЛА, -ы, ж. Те саме, що **ФАСО́ЛЯ**. – **То́та фізо́ла ест пі-хотна, а та́мта – тычко́ва** (Ол.).
ФІКА́ТИ, фі́кам, -аш. 1. *Жарт*. Танцювати, скакати, вистрибувати. 2. Дригати ногами; брикати (про тварин). – **А́ле він фі́-кав ты́ма нога́ми!** (Ол.).
ФІК-МІК. Фокус-мокус, ілюзіоністський фокус (Ол.).
ФІКНУ́ТИ, фі́кну, -єш. *Однокр.* до **ФІКА́ТИ** (Ол.).
ФІЛІГРА́НОВИЙ, -а, -е. Філігранний, виконаний дуже тонко; делікатний (Пр.).
ФІЛЖАНО́ЧКА, -ы, ж. Маленька фарфорова чашечка для кави (Пт.).
ФІЛЮНО́К, -нка, ч. Прямокутна обрамована столярна плита для прикраси у дверях або в стіні; вставка (Св.).
ФІЛЯ́Р, -яра, ч. 1. Стовп, що підпирає мур. 2. Колона (Пр.).
ФІЛЬО́ЗОФ, -офа, ч. 1. Мудрець, мислитель; учений, знавець філософії. 2. *Жарт*. Мудрагель. – **З не́го ве́льки фільо́зоф** (Пр.).
ФІЛЬО́ЗОФУВА́ТИ, -юю, -єш. 1. Досліджувати філософські проблеми. 2. Філософствувати, мудрувати, вдаватися до зайво-го розумування (Пр.).
ФІЛЬЦ, -а, ч. Фетр, повсть; тканина зі збитої шерсті (Ол.).
ФІЛЬЦОВИЙ, -а, -е. *Прикм.* до **ФІЛЬЦ**. Фетровий, повстяний. – **Мам фільцо́вий капе́люш** (Ол.).
ФІНА́НЦ, -анца, ч. Прикордонник, охоронець кордону (Пт.).
ФІРКА́ЛЬЦЕ, -я, с. Дитяча іграшка-свисток (Пн.).
ФІРКА́ТИ, фі́ркам, -аш. Сюрчати у свисток (Пн.).
ФІРТКА, -ы, ж. Хвіртка (Ол.).
ФІРЧА́ТИ, фі́рчу, -ыш. Сюрчати, посвистувати, видавати переривчастий свист. – **Скві́рки фі́рчат** (Пн.).
ФІЦА́ТИ, фі́цаш, -ат. Хвицати, брикати (про тварин) (Пн.).
ФІЯКЕР, -кра, ч. Фіакр, найманий легкий екіпаж; карета. – **Весі́льні го́сті при́їха́ли з мі́ста на фія́крах** (Рс.).

- ФЛЕК**, -а, ч. Латка на черевичку (Ол.).
- ФЛЯКЫ**, -ів, мн. Кишки; нутроші тварин (Рс.).
- ФЛЯНЦУВАТИ**, -ую, -еш. Садити саджанці квітів, молоді пагінци винограду, верби (Пр.).
- ФЛЯХЦЕНГЫ**, -ів, мн. Кліщі з плоскими, щільно прилеглими кінцями (Пр.).
- ФЛЯЧКЫ**, -ів, мн. Страва з коров'ячого шлунка; рубець (Рс.).
- ФЛЬОБЕРТ**, -єрта, ч. Вогнестрільна рушниця малого калібру (Ол.).
- ФЛЬОКСА**, -ы, ж. Флокс, декоративна рослина (Св.).
- ФЛЬОНДРА**, -ы, ж. Неохайна жінка, нетіпаха. – **Ты, фльондро, сідиш в бруді!** (Ол.).
- ФОЛЮШ**, -юша, ч. Дерев'яна сукновальня, що приводиться в дію водою, яка падає на млинове колесо (Пр.).
- ФОЛЮШНИК**, -йка, ч. Шаповал, людина, що виготовляє сукно (Ол.).
- ФОЛЮШУВАТИ**, -ую, -еш. Виготовляти сукно, валяти овечу вовну (Ол.).
- ФОЛЬВАРОК**, -рка, ч. Фільварок, двір великого землевласника разом з усіма забудовами (Рс.).
- ФОРА!** виг. Геть! – **Фора зо двора! Жэбы-м ты ту не відів!** (Ол.).
- ФОРАНТ**, -анту, ч. 1. Запас. – **Робити на фóрант.** 2. Готовність першим вступити у гру в карти (Рс.).
- ФОРЕМКА**, -ы, ж. Форма, шаблон для виготовлення цегли (Ол.).
- ФОРЕМНИЙ**, -а, -е. Правильний за формою (Ол.).
- ФОРИСЬ**, -йся. Візник, який возить пана (Ол.).
- ФОРМАЛІНА**, -ы, ж. Формалін, дезінфекційний засіб (Рс.).
- ФОРНІР**, -іру, ч. Тоненькі дощечки з деревини кращик сортив, якими обклеюють столярні вироби (Св.).
- ФОРСА**, -ы, ж. Гроші, капітал. – **Мам кус фóрсы, то ся мбжу будувати** (Пр.).
- ФОРТЕП'ЯНІСТА**, -ы, ч. Піаніст (Ол.).
- ФОРТЕП'ЯНОВИЙ**, -а, -е. Фортепіанний (Ол.).
- ФОРТУННИЙ**, -а, -е. Щасливий, вдалий (Пр.).
- ФОРШПАН**, -ану, ч. Відрібок, суспільна повинність тялової праці з кінями на дорогах у селі. – **Мушу одробити кінми пáру днів на форшпані** (Пн.).

- ФÓХА**, -ы, ж. Примха, забаганка. ♦ **СТРОЇТИ ФÓХЫ**. Коверзувати. – **Тóта дівка стрóйт фóхы** (Ол.).
- ФРАСР**, -эра, ч. 1. Залицяльник. 2. Зарозумілець. 3. Наївна людина; новачок у якій-небудь галузі (Пн.).
- ФРАІРÓЧКА**, -ы, ж. Пестл. Любка, любасочка. – **Фраірóчкы штýри, о што-сте ся біли?** (нар. пісня) (Ол.).
- ФРАЙДА**, -ы, ж. Приємність, утіха; забава, дармова гостина (Рс.).
- ФРАНДЗЛІ**, -ів, мн. Бахрома, звисаючі нитки (Ол.).
- ФРАНДЗЛЮВАТИЙ**, -а, -е. З бахромою, з тороками (Ол.).
- ФРАНТ**, -а, ч. Хитрун (Пр.).
- ФРАНЦЫ**, -ів, мн. Сифіліс, венерична хвороба (Пр.).
- ФРАПУВАТИ**, -ує. Вражати, зацікавлювати, вабити. – **Фрапує м'я тóто вшыткó** (Ол.).
- ФРАС**, -а, ч. Лихо; чорт. – **Фрас бы ты взяв! – Ты, фрасе! – Ид до фраса!** (Пн.).
- ФРАСОБЛИВИЙ**, -а, -е. Зажурений, стурбований, засмучений (Ол.).
- ФРАСУВАТИ**, -ую, -еш. Турбувати, засмучувати, завдавати клопоту (Ол.).
- ФРАСУНОК**, -нку, ч. Турбота, клопіт. – **На фрасунок – дóбрий трóнок** (прислів'я) (Пн.).
- ФРЭНДЗЛІ**, -ів, мн. Те саме, що **ФРАНДЗЛІ** (Рс.).
- ФРЭТКА**, -ы, ж. Різновид тхора, хижий звірок із родини куницевих, що має цінне пухнасте хутро (Пр.).
- ФРІГА**, -ы, ж. Дзига, дитяча іграшка (Св.).
- ФРИЗІЄР**, -эра, ч. Перукар (Рс.).
- ФРИЗІЄРКА**, -ы, ж. Жін. до **ФРИЗІЄР**. Перукарка (Рс.).
- ФРИЗІЄРНЯ**, -і, ж. Перукарня (Рс.).
- ФРИЗІЄРСКИЙ (СКИ)**, -а, -е. Перукарський (Рс.).
- ФРИЗІЄРСТВО**, -а, с. Професія перукаря (Ол.).
- ФРИЗУРА**, -ы, ж. Зачіска; укладене волосся (Ол.).
- ФРИКА́НДА**, -ы, ж. Страва з телячої печінки, нашпигованої салом (Пр.).
- ФРОНТ**, -у, ч. 1. Фасад будинку. 2. Фронт, район бойових дій (Ол.).
- ФРОНТОВИЙ**, -а, -е. Фасадний. – **Фронтову стіну тра юж міняти** (Ол.).

ФРО́ТЕР, -эра, ч. Людина, що чистить підлоги (Рс.).

ФРОТЕРУВА́ТИ, -ую, -еш. Натирати пастою й полірувати щітками підлогу (Рс.).

ФУГУВА́ТИ, -ую, -еш. 1. Довбати пази у стовпах або в дошках. 2. З'єднувати якісь частини за допомогою фуг в одне ціле (Св.).

ФУЗІЙКА, -ы, жс. *Змени.* до **ФУЗІ́Я** (Ол.).

ФУ́ЗИЛЬ, -зля, ч. Залишки спирту; осад у дистильційному котлі (Ол.).

ФУЗІ́Я, -ії, жс. Рушниця (Пн.).

ФУЗІ́Я -її, жс. Те саме, що **ФУЗІ́Я** (Св.).

ФУКНУ́ТИСЯ, фукнуся, -ешся. Огризнутися на когось (Пр.).

ФУНДУВА́НЯ, -я, с. Дія за знач. **ФУНДУВА́ТИ**. Пригощання; купівля за свій кошт (Ол.).

ФУНДУВА́ТИ, -ую, -еш. Будувати своїм коштом; купувати для когось; пригощати за свій рахунок (Ол.).

ФУ́РА, -ы, жс. Віз, підвода, хура. – *Жебы фу́ра была́ міцна, ей мусит оку́ти коваль* (Пр.).

ФУ́РКА, -ы, жс. 1. Куделя, кужіль. 2. *Змени.* до **ФУ́РА**. Невеликий віз (Ол.).

ФУРМА́НИТИ, -а́ню, -иш. 1. Працювати візником. 2. Правити кіньми (Рс.).

ФУРМА́НКА, -ы, жс. 1. Віз зі впряженими кіньми. 2. Робота візника, тяглова праця. – *Поза́ран мам фу́рманку на ярмак* (Рс.).

ФУРТ, присл. Постійно, безперестанку. – *Ходив по́під вигля́ды фурт там і на́зад* (Пн.).

ФУРУНГІ́ВКА, -ы, жс. *Здрібн.* Хоруговка, прапорець (Пн.).

ФУ́СБЛЯТ, -яту, ч. Плоскостопість (Пр.).

ФУ́СЫ, -ів, ми. Осадок, залишки недопитого чаю, кави або какао (Ол.).

ФУТЕ́РКО, -а, с. *Здрібн.* Шкурка, шубка (Рс.).

ФУТРИ́НА, -ы, жс. Дверна або віконна рама (Пр.).

ФУТРИ́ВКА, -ы, жс. 1. Підкладка, підбивка; шкіра, якою ви-стеляють взуття зсередини. 2. Обкладка печі вогнетривкою це-глою (Пр.).

ФУТРУВА́ТИ, -ую, -еш. 1. Підшивати хутром. 2. Облицьо-вувати, обшивати, обмазувати; ущільнювати. 3. Добре годувати коней (Ол.).

ФУЧА́НЯ, -я, с. 1. Сопіння. 2. Буркотіння (Пн.).

ФУЧА́ТИ, фучу, -ьш. 1. Сопіти. 2. Виявляти своє невдово-лення, буркотіти (Пн.).

ФУ́ШЕР, -эра, ч. Халтурник, партач, бракороб (Ол.).

ФУШЕ́РКА, -ы, жс. 1. Халтура, неякісна робота. 2. *Жін.* до **ФУ́ШЕР**. Халтурниця (Ол.).

ФУШЕ́РСКИЙ (СКП), -а, -е. *Прим.* до **ФУ́ШЕР**. Халтур-ний, партацький (Ол.).

ФУШЕРУВА́ТИ, -ую, -еш. Халтурити, партачити, займа-тися підробкою (Ол.).

Х

ХАБАЗІНЯ, -я, с. Бур'яни, зарості бур'янів. – Того хабазія півно в саді й огороді (Пн.).

ХАБЗ, -у, ч. Бузина (*Sambucus ebulus* L.) (Пр.).

ХАВКАТИ, хавкам, -аш. Позіхати. – Хлопчійско хавкат, же аж мі ся хце спати (Ол.).

ХАЙДЕР, -эру, ч. Галас, гамір, гармидер, буча. – Не робте ту хайдеру, бо й так голва болит од того крику (Пр.).

ХАРАКТЕРИЗУВАТИ, -ую, -еш. Гримувати, готувати актора до виходу на сцену, наносячи йому на обличчя грим (Пт.).

ХАРТЯР, -яра, ч. Мисливець, що полює з хортами; чоловік, який розводить хортів (Рс.).

ХВАЛЭБНІ, присл. Похвально. – То хвалэбні, же він такий скромний (Ол.).

ХВАЛЬБА, -ы, жс. Вихваляння, хвастощі (Рс.).

ХВАЛЬЦЯ, -і, ч. Хвалько. – Хвальці не треба хваліти, він сам ся хвалит (Ол.).

ХВІЛЯ, -і, жс. Сонячна погода. – Кед буде хвіля, будэме грабати сіно (Ол.).

ХВІЙНИЙ, -а, -е. Хиткий, хисткий, невпевнений. – Хвійний крок у чоловіка, так як звиклі по весілю (Рс.).

ХВІЙНІ, присл. Хитко, коливаючись, невпевнено (Пр.).

ХВІЙНІСТЬ, -ости, жс. Хисткість, хитання, коливання (Рс.).

ХВІЯНЯ, -я, с. Дія за знач. ХВІЯТИ. Колихання, хитання (Ол.).

ХВІЯТИ, хвію, -еш, -е. Колихати; хитати (Ол.).

ХВОРО, присл. Хворобливо. – Ты вызэраш хворо (Ол.).

ХВОРОВІТІСТ, -ости, жс. Хворобливість (Ол.).

ХВОРОТА, -ы, жс. Хвороба, недуга, захворювання (Ол.).

ХИСНУВАТИ, -ую, -еш. Див. ХІСНУВАТИ (Рс.).

ХЫБАТИ, хыбам, -аш, -ат; н. сп. ХЫБАЙ! Ходи, йди. Див. ще ГЫБАЙ! – Хыбай гев! (Ол.).

ХЫБАЛЬ, присл. Хіба що. – Хыбаль сам мушу йти дómів! (Ол.).

ХЫБЭНИЙ, -а, -е. Невлучний, невдалий (Пт.).

ХЫБОТАНЯ, -я, с. Дія за знач. ХЫБОТАТИ (Ол.).

ХЫБОТАТИ, -очу, -еш, -е; -таме, -тате, -очут. Гойдати (Ол.).
ХЫБ'ЯТИ, хыб'ям, -яш. Хибити, промазувати, не влучати (Пт.).

ХЫЖА, -ы, жс. 1. Хата, будинок; все, що розмішувалося під одним дахом, а саме: кімната, кухня, комора, комірка, загата, сіни, присінок, хлів, стодола, полівник. 2. Хатне приміщення, кімната. – Ид зо стаїні до хыжы! (Пр.).

ХЫЖКА, -ы, жс. Хатка (Пн.).

ХЫМЛЯ, -і, жс. 1. Дерев'яне кільце, на яке жінки накручують волосся. 2. Скручене в кільце волосся (Пт.).

ХЫМОРОДА, -ы, жс. Затінок. – В ден люде веце по хымородах спочывают (Ол.).

ХЫРБЕТ, -эта, ч. Хребет; спина. – Воз-ле тоты дырва на хырбет і занес іх до хыжы (Рс.).

ХЫРІТИ, -ію, -еш. 1. Хворіти, бути кволим. – Ци він доправды хырїс, ци лем дурїс? 2. Загнивати, не розвиватися. – Тбто дэревец хырїс юж па́ру ро́ків (Ол.).

ХЫРЛЯТИ, хырлям, -яш. Недомагати, бути безсилим, слабким (Рс.).

ХЫРУВАТИ, -ую, -еш. Знати, відати, чути. – Я не хцу о нім ані хырувати (Ол.).

ХІДНИК, -іка, ч. Тротуар (Пр.).

ХІМЛЯ, -і, жс. Те саме, що ХЫМЛЯ (Пн.).

ХІНИ, Хін, мн. Китай (Пр.).

ХІНКА, -ы, жс. Жін. до ХІНЧЫК. Китайка (Пр.).

ХІНЧЫК, -ыка, ч. Китаєць, житель Китаю (Пр.).

ХІСНУВАТИ, -ую, -еш. Користуватися, використовувати; мати користь, хосен із чого-небудь (Ол.).

ХІХОТАНЯ, -я, с. Хіхотання, хихотіння (Пт.).

ХІХОТЛИВИЙ, -а, -е. Сміхотливий (Пт.).

ХКАЗАТИ, хкажу, -еш. Вказати (Ол.).

ХЛЕПТАТИ, хлэпчу, -еш. Хлебтати. – Пес хлэпче молóко з мйскы (Ол.).

ХЛИПАТИ, хліпам, -аш. 1. Сьорбати, голосно втягувати ротом рідку страву. 2. Їсти що-небудь рідке. – Хліпав з мйскы кеселіцю (Ол.).

ХЛІБАК, -ака, ч. Жовнірська польова сумка на хліб (Пр.).

ХЛІБ'Я, -яти, с. Невеликий хлібчик (Пт.).

ХЛОПАК, -ака, ч. 1. Хлоп'як, хлопчак, підліток. 2. Пристосування, за допомогою якого знімають чоботи з ніг (Рс.).

ХЛОПІЙСКО, -а, ч. 1. Хлопище, здоровило, сильний чоловік. 2. Бідолаха. – **Не ма счєсця тот хлопійско** (Ол.).

ХЛОПСКИЙ (СКИ), -а, -е. 1. Чоловічий. 2. Селянський. – **То хлопска гўнька** (Ол.).

ХЛЮСТ, -у, ч. Плюскіт (Ол.).

ХЛЮСТАТИ, -юстам, -аш. 1. Бризкати, плескати, хлюпати. 2. Сильно литися, струменіти. – **Кров хлюще з жыли** (Ол.).

ХЛЮЩ, -а, ч. Щось мокре, з якого тече вода. – **Мбкрый як хлющ** (Пт.).

ХЛЯПАТИ, -япам, -аш. 1. Бризкати рідиною; розхлюпувати щось; ляскати по воді. 2. Падати, лити (про дощ). 3. *Знев.* Ляпати, говорити щось нерозумне, недоречне (Пр.).

ХЛЯПКАТИ, -япкам, -аш. 1. Те саме, що **ХЛЯПАТИ**. 2. Залишати після себе мокрі сліди; слідити на столі під час їжі (Пр.).

ХЛЯПНУТИ, -япну, -еш. 1. Зробити пляму на чомусь. 2. *Однокр.* до **ХЛЯПАТИ** 1. 3. *Однокр.* до **ХЛЯПАТИ** 3. (Пр.).

ХЛЯСТАТИ, -ястам, -аш. Ляпати, бризкати рідиною (Рс.).

ХЛЯТИ, хляєш, -е. *Знев.* Хлистати, дудлити, жлуктити (спиртні напої). – **Але він хляє, што нич не пам'ятат** (Ол.).

ХМАРІСКО, -а, с. Хмарище, велика хмара (Ол.).

ХОБОТ, -ота, ч. 1. Хобот, витягнута рухома носова частина голови у слонів. 2. Накриття на голову, зроблене нашвидкуруч із мішка (всунувши один ріжок у другий) (Пр.).

ХОВАНЕЦ -нця, ч. Вихованець, усиновлений або взятий на утримання хлопчик (Пт.).

ХОВАНІЦЯ, -і, ж. *Жін.* до **ХОВАНЕЦ**. Вихованка (Пт.).

ХОВАНКА, -ы, ж. Схованка, тайник (Пр.).

ХОВАНЯ, -я, с. Дія за знач. **ХОВАТИ** (Пр.).

ХОВАТИ, ховам, -аш. 1. Ховати, таїти щось. – **Ховам пред дітми, жебы не знали, што-м купіла їм на Нбвий рік**. 2. Годувати, вирощувати, розводити. – **Не ховаме коні, бо нес фурмана дма**. 3. Закопувати в землю (про померлого) (Пр.).

ХОВЗАТИСЯ, ховзкамся, -ашся. Ковзатися. – **Так ся ховзкат, же не гбден выйти на дорбгу** (Ол.).

ХОВЗКО, *присл.* Слизько (Пн.).

ХОДАК, -ака, ч. 1. Личак, тапочок. 2. Козачок до послуг (Пн.).

ХОДИТИ, хódжу, хóдиш, хóдит; *н. сп.* **ХОД!** Ходити. **ХОД-ЛЕ!** (**ХО-ЛЕ!**). Ходи-но! **ХОД-ЛЕ ХОД!** Іди-но, йди! (Ол.).

ХОЛЄВА, -ы, ж. Халява. – **Познати пана по холєвах** (*приказка*) (Рс.).

ХОЛЄРНІ, *присл.* *Згруб.* Небезпечно, важко (Ол.).

ХОЛМ, -а, ч. Каска у гірників, пожежників (Св.).

ХОЛОДІВНЯ, -і, ж. 1. Холодильник. 2. *Перен.* Неопалене приміщення. – **Але ту холодівня в тім покбю!** (Рс.).

ХОЛОДНІ, *присл.* Холодно (Рс.).

ХОЛОДНУТИ, -однеш, -е. Холонути, втрачати тепло (Ол.).

ХОЛОШНІ, -ошен, *мн.* 1. Святкові білі сукняні штани з вишивкою й поясом. – **Шкода тя, дівчátkо, шкода тя для нєго: гўня пожычана, холбшні не єго** (*нар. пісня*). 2. Робочі темні сукняні штани з грубого сукна (Пн.).

ХОЛЯВКА, -ы, ж. *Змени.* до **ХОЛЄВА**. Халявка (Ол.).

ХОМОНТИК, -йка, ч. *Змени.* до **ХОМОНТО**. Хомутик (Пн.).

ХОМОНТО, -а, с. Хомут, шийна частина упряжі коней (Пн.).

ХОМОНТОВИЙ, -а, -е. *Примк.* до **ХОМОНТО** (Св.).

ХОРКОТЛІВИЙ, -а, -е. Шепелявий (Рс.).

ХОРОНГЄВКА, -ы, ж. Флюгер, знак у формі прапорця, що вказує напрям вітру (Рс.).

ХОРОТА, -ы, ж. Слабість, хвороба (Ол.).

ХОХЛЯ, -і, ж. Ополоник, велика глибока ложка для розливання рідких страв (Св.).

ХОХОВАК, -ака, ч. Щипавка (*Forficula tomis*), комаха з видовженим плоским тілом і відростками у вигляді щипців на задній частині черевця. – **Хоховак окрўтні лізе до кмїну** (Ол.).

ХОХОЛАЗ, -аза, ч. Те саме, що **ХОХОВАК** (Рс.).

ХОХОЛАНЯ, -і, ж. Те саме, що **ХОХОВАК** (Ол.).

ХОЦ, *спол.* Хоч, хоча. – **Хоц цегельня была мала, але потрібна в нашім сєлі** (Ол.).

ХОЦ-ДЕ, *присл.* Де-небудь, будь-де (Пр.).

ХОЦ-КОТРИЙ, -а, -е, *займ.* Який-небудь, будь-який. – **На весїля вбзмеш си хоц-котру сукєнку** (Пр.).

ХОЦ-ХТО, хоц-кóго, ...-кóму, ...-кым, *займ.* Хто-небудь, будь-хто (Пр.).

ХОЦ-ШТО, хоц-чóго, ...-чóму, ...-чым, *займ.* Що-небудь, будь-що (Пр.).

- ХПАСТИ, -áду, -еш. Упасти, впасти (Св.).
 ХРАКА́НЯ, -я, с. Дія за знач. ХРАКА́ТИ. Харкання (Св.).
 ХРАКА́ТИ, -áкам, -аш. Харкати (Св.).
 ХРАПІ́НЯ, -я, с. Хропіння (Ол.).
 ХРІ́ПКА, -ы, ж. Хрипота, зміна звучання голосу внаслідок запалення голосових зв'язок (Пр.).
 ХРО́БАК, -áка, ч. 1. Черв'як, хробак. 2. Все, що повзає (Ол.).
 БІ́ЛИЙ ХРО́БАК, -óго... -áка, ч. Личинка хруща, борозняк (Пр.).
 ХРОБАЧЛІ́ВИЙ, -а, -е. Червивий, поточений хробаками. – Пёршы слівкы все сут хробачлівы (Пр.).
 ХРОБА́ЧНИЙ, -а, -е. Те саме, що ХРОБАЧЛІ́ВИЙ. – Хробáчне ябко все солóдше (Ол.).
 ХРОПУВА́ТИЙ, -а, -е. Шорсткий, шерехатий (Ол.).
 ХРОПУВА́ТИСТ, -óсти, ж. Шорсткість, шерехатість, нерівність (Ол.).
 ХРУМА́ТИ, -úмам, -аш. Хрумкотіти (Рс.).
 ХРУМКА́ТИ, -úмкам, -аш. Те саме, що ХРУМА́ТИ (Рс.).
 ХРУСТНУ́ТИ, -úстне. Хруснути, тріснути (Пр.).
 ХТІ́НЯ, -я, с. Хотіння, бажання (Ол.).
 ХТÓ-БУД, займ. Хто-небудь, хто-будь, будь-хто (Ол.).
 ХТÓВДЫ, присл. Тоді, в той час (Св.).
 ХТОПІ́ТИ, -óп'ю, -иш. Утопити, втопити (Рс.).
 ХТÓСИ, займ. Хтось. – Ци хтóси пріде за тóбом? (Пт.).
 ХУ́БАЙ. Хіба, лише (Пн.).
 ХУДЕРЛЯ́ВИСТ, -óсти, ж. Худорлявість (Ол.).
 ХУДÉРЛЯК, -яка, ч. Дуже худа людина; квола, виснажена тварина (Пт.).
 ХУСТО́ЧКА, -ы, ж. Носова хустинка. – Ци взяв-єс до кишéні хустóчку? (Пт.).
 ХУ́ХРАК, -áка, ч. Бідна, тендітна людина (Ол.).
 ХУЩІ́НА, -ы, ж. Невелика хустина, хустинка (Ол.).

Ц

- ЦА́ДИК, -íка, ч. Рабин єврейської секти хасидів; побожний; досконалий (Пр.).
 ЦА́ЙГ, -у, ч. Вид бавовняної тканини темного кольору (Пр.).
 ЦА́ЙГОВИЙ, -а, -е. Прикм. до ЦА́ЙГ. – Мам на sóбі цайгóвы нога́вки (Пт.).
 ЦАЛІ́ВКА, -ы, ж. 1. Дошка завтовшки 1 дюйм. 2. Кручена сталава линва дюймової товщини (Пр.).
 ЦАЛЬО́ВИЙ, -а, -е. Дюймовий (Ол.).
 ЦА́НГЫ, -ів, мн. Див. ЦЕ́НГЫ (Рс.).
 ЦАПА́ТИ, ца́пам, -аш. 1. Хапати. 2. Перен. Красти (Пр.).
 ЦАПІ́НА, -ы, ж. Довга дерев'яна палиця з металевим гаком, якою пересувають колоди (Рс.).
 ЦА́ПЫ, -ів, мн. Устояне кисле молоко (Пн.).
 ЦАПІ́ТИ, -ію, -еш. Дурнішати, бараніти (Ол.).
 ЦА́ПОК, -пка, ч. 1. Змениш.-пестл. Цапок, дитинча-самець кози. 2. Пристрій, за допомогою якого стягають чобіт із ноги (Пт.).
 ЦАЦА́НИЙ, -а, -е. 1. Випещений. 2. Дуже гарний, прекрасний (Пт.).
 ЦАЦА́НКА, -ы, ж. Іграшка, забавка, цяцька (Пт.).
 ЦАЦКА́ТИСЯ, ца́цкамся, -ашся, -атся. Тішитися, забавлятися з чимось або чимось (Рс.).
 ЦА́ЦКО, -а, с. Те саме, що ЦАЦА́НКА (Ол.).
 ЦАЦЯ́ТИ, ца́цям, -яш. Гладити, пестити (Пт.).
 ЦВА́Л, -у, ч. Галоп, швидкий біг коня (Пр.).
 ЦВА́ЛОМ, присл. Галопом (Пр.).
 ЦВЕНЬКА́ТИ, -éнькам, -аш. Ценькати, дзенькати (про звук від удару об метал). – Цвэнькав підквіочка́ми в та́нці (Пр.).
 ЦВЕ́РЧОК, -чка, ч. Цвіркун (Св.).
 ЦВИКА́ТИ, -íкам, -аш. Різати ножицями (Рс.).
 ЦВІ́КЛІ, -ів, мн. Бінокль; пенсне (Пт.).
 ЦВИКНУ́ТИ, -йкну, -еш. Однокр. до ЦВИКА́ТИ (Рс.).
 ЦВИНКНУ́ТИ, -йнкну, -еш. Цвісти (про жито, пшеницю) (Св.).

- ЦВІКЕРЫ**, -ів, *мн.* Те саме, що **ЦВІКЛІ** (Пр.).
- ЦЕГЕЛЬНЯНИЙ**, -а, -е. Цегельний; цегляний, зроблений із цегли (Ол.).
- ЦЕГО́ЛКА**, -ы, *жс.* Цеглинка (Пр.).
- ЦЕДУ́ЛКА**, -ы, *жс.* Цидулка, записка, нотатка (Пр.).
- ЦЕКА́УЗ**, -а́уза, *ч.* Військовий склад зброї, одягу та іншого спорядження (Св.).
- ЦЕЛЮВА́ТИ**, -юю, -еш. Те саме, що **ЦИЛЮВА́ТИ** (Рс.).
- ЦЕ́ЛЯ**, -і, *жс.* Келія, монастирська кімната для однієї людини; камера, кімната у в'язниці (Пт.).
- ЦЕ́ЛЬНИЙ**, -а, -е. *Прикм.* до **ЦЛО**. Митний (Ол.).
- ЦЕ́ЛЬНИК**, -і́ка, *ч.* Митник, працівник митниці на кордоні (Ол.).
- ЦЕМБРИ́НА**, -ы, *жс.* Цямрина, колодязний зруб (Пр.).
- ЦЕМБРУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Закріплювати яму для колодязя зрубом (Пр.).
- ЦЕ́НГЫ**, -ів, *мн.* Щипці, кліщі для металу (Рс.).
- ЦЕНДЕ́РІЯ**, -йї, *жс.* Центурія, золототисячник (Пр.).
- ЦЕ́НТАВР**, -а́вра, *ч.* 1. Кентавр, міфічна напівлюдина-напівкінь. 2. Назва сузір'я (Пр.).
- ЦЕНТИМЕ́ТЕР**, -тра, *ч.* Сантиметр (Рс.).
- ЦЕНТКУВА́НИЙ**, -а, -е. Цяткований, укритий цятками (Ол.).
- ЦЕНТРА́ЛЯ**, -і, *жс.* Основна частина підприємства, яка видає накази, розпорядження (Пр.).
- ЦЕРЕГЕ́ЛП**, -ів, *мн.* Манірність, непотрібні церемонії (Пр.).
- ЦЕРУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Див. **ЦИРУВА́ТИ** (Пр.).
- ЦЕ́ТНАР**, -а́ра, *ч.* Центнер, одиниця ваги, що дорівнює 100 кг (Рс.).
- ЦЕТНАРО́ВИЙ**, -а, -е. Який важить або вміщає в собі 1 центнер (Рс.).
- ЦЕК**, *невідм.* Швидкий, скорий, охочий до чого-небудь. – **Ты до то́го цек** (Ол.).
- ЦЕКА́ВИЙ**, -а, -е. Цікавий, який викликає інтерес (Ол.).
- ЦЕКА́ВИСТ**, -о́сти, *жс.* Цікавість, інтерес до чогось; допитливість (Ол.).
- ЦЕКА́ВО**, *присл.* Цікаво (Пт.).
- ЦИ**, *спол.* Чи. – **Ци так, ци іна́че, а до шы́нку я юж не піду!**
- ЦИ-СТЕ**. Чи ви. – **Пові́жте, ци-сте здра́вы?** (Ол.).

- ЦИБИ́НА**, -ы, *жс.* Стебло цибулі або часнику (Пт.).
- ЦИ́БИК**, -і́ка, *ч.* Камізелька, безрукавка (Пр.).
- ЦИ́БОК**, -б́ка, *ч.; мн.* -б́кы. Те саме, що **ЦИБИ́НА** (Пр.).
- ЦИБУЛЬКО́ВИЙ**, -а, -е. Цибулинний, цибулькуватий (Ол.).
- ЦИБУЛЬО́ВИЙ**, -а, -е. Цибулевий (Ол.).
- ЦИВІЛІЗУВА́НИЙ**, -а, -е. Цивілізований; освічений (Пр.).
- ЦИ́ВІЛЬ**, -і́ля, *ч.* Цивільний стан. – **Він пішо́в юж з во́йска до циві́ля** (Ол.).
- ЦИГА́НЕ-ГУДА́ЦЫ**, *мн.* Весільні музики (Пр.).
- ЦИГАНЕ́РІЯ**, -йї, *жс.* 1. Вільний спосіб життя. 2. Група людей, що веде вільне життя (Пр.).
- ЦИГА́НІНА**, -ы, *жс.* Брехня, обман (Ол.).
- ЦИГА́НІТИ**, -а́ню, -иш. Брехати, обдурювати (Ол.).
- ЦИГАНЬС́КЫЙ** (СКП), -а, -е. 1. Циганський. 2. Брехливий, який не викликає довіри (Ол.).
- ЦИГА́РНІЦЯ**, -і, *жс.* Коробка або скринька для цигарок (Пт.).
- ЦИГА́РНІЧКА**, -ы, *жс.* Мундштук для цигарок (Пт.).
- ЦИГА́РОК**, -рка, *ч.* Цигарка (Пр.).
- ЦИДУ́ЛЯ**, -і, *жс.* Сорт солодкої груші (Пт.).
- ЦИЗО́РИК**, -й́ка, *ч.* Кишеньковий складаний ніжик (Пн.).
- ЦИКА́ТИ**, ці́каш, -ат. 1. *Дит.* Мочитися, пісяти. 2. *Перен.* Виплачувати борг частинами, невеликими сумами (Ол.).
- ЦИКЛІ́НА**, -ы, *жс.* Ніж для циклювання підлоги (Св.).
- ЦИКЛПНУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Циклювати (Св.).
- ЦИКНУ́ТИ**, ці́кну, -еш. *Однокр.* до **ЦИКА́ТИ** (Ол.).
- ЦИКО́РІЯ**, -йї, *жс.* Цикорій (Пт.).
- ЦИЛІ́НДЕР**, -дра, *ч.* Циліндр (Ол.).
- ЦИЛЮВА́НЯ**, -я, *с.* Дія за знач. **ЦИЛЮВА́ТИ**. Цілення (Ол.).
- ЦИЛЮВА́ТИ**, -юю, -еш. Цілити; спрямовувати зброю в ціль (Ол.).
- ЦИ́МЕНТ**, -е́нту, *ч.* Цемент, будівельний матеріал (Св.).
- ЦИМЕНТО́ВНЯ**, -і, *жс.* Цементний завод (Пт.).
- ЦИМЕНТУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Цементувати (Пт.).
- ЦИНАМОНІ́ВКА**, -ы, *жс.* Горілка, настояна на кориці (Ол.).
- ЦИНГУВА́ТИ**, -у́ю, -еш. Кувати, обробляти залізо на ковалі (Рс.).
- ЦИНІ́СТРА**, -ы, *жс.* Шкіряна торбина, оздоблена візерунками (Пн.).

ЦИНУВАННЯ, -я, с. Дія за знач. **ЦИНУВАТИ**. Лудіння. – Цигане добрі цинують котлы, то треба їм однести до цинуваня (Ол.).

ЦИНУВАТИ, -юю, -еш. Лудити (Ол.).

ЦІРКЕЛЬ, ч. 1. -еля. У давньому волоському праві закон, за яким надавалися землі, ліси й луки (Пр.). 2. -кля. Циркуль, інструмент для креслення кіл; інструмент для вимірювання землі (Ол.).

ЦІРОК, -рка, ч. Куча, загорода для свиней у хліві. – Замалий то цірок на таку вельку льбху (Пн.).

ЦИРУВАННЯ, -я, с. Дія за знач. **ЦИРУВАТИ**. Штопання (Ол.).

ЦИРУВАТИ, -ую, -еш. Штопати (Ол.).

ЦИСАРКА, -ы, жс. Шосе; битий шлях державного значення (Ол.).

ЦИФРУВАНІЙ, -а, -е. Цифрований, позначений цифрами, пронумерований (Пт.).

ЦИЦУЛЯ, -і, жс. Велика цукриста груша (Св.).

ЦЫЦАНЯ, -я, с. Дія за знач. **ЦЫЦАТИ**. Ссання (Ол.).

ЦЫЦАТИ, цыцам, -аш. Ссати. – Телятко цыцат довго корбву (Пт.).

ЦІВКА, -ы, жс. 1. Цівка, тонкий струмись якої-небудь рідини. 2. Велика шпулька ниток (Пн.).

ЦІДЖКА, -ы, жс. Цідилко, спеціальне сито для проціджування молока (Ол.).

ЦІДІЛО, -а, с. 1. Посуд для проціджування молока. 2. *Перен., жарт.* Полотняна торба для книжок (Пн.).

ЦИЗОРИК, -йка, ч. Див. **ЦИЗОРИК** (Св.).

ЦІКАЙ! *н. ст.* Тикай! Відійди! (Пн.).

ЦІЛЕЦ, -льця, ч. Моноліт, великий кам'яний блок (Пр.).

ЦІЛІЗНА, -ы, жс. 1. Пропуск в оранці. 2. Цілина, ніколи не орана земля (Пр.).

ЦІЛІЧНИЙ, -а, -е. Цілесенький, цілий (Ол.).

ЦІЛКА: **ЦІЛКА РІЧ**. Ясна річ, само собою зрозуміло (Ол.).

ЦІЛЮСЕНЬКЫЙ (Кп), -а, -е. Цілісінський (Пр.).

ЦІЛЬНИЙ, -а, -е. Влучний, той, що влучно стріляє (Пр.).

ЦІЛЬОВАННЯ, -я, с. Те саме, що **ЦЮВУВАННЯ** (Ол.).

ЦІПЫ, -ів, *мн.* 1. Ціп, ручне знаряддя для молотьби. 2. Сорт великих груш (Пр.).

ЦІПКАТИ, ціпкаш, -ат. Пікати (про курчат) (Ол.).

ЦІРУВАТИ, -юю, -еш. Те саме, що **ЦИРУВАТИ** (Св.).

ЦІСАВІЙ, -а, -е. Ясно-гнідий, каштановий (про коня) (Ол.).

ЦІХА, -ы, жс. 1. Знак, позначка, мітка; ознака, властивість; фабричний знак. 2. Знаряддя, яким позначають дерева в лісі; інструмент для позначення домашньої худоби. 3. Малий хрестик, який вносять до хати, коли просять на похорон (Ол.).

ЦІХУВАТИ, -юю, -еш. Позначати, наносити мітки; клеймувати, таврувати (Св.).

ЦІЦАНЯ. 1. -і, жс. Те саме, що **ЦИЦУЛЯ**. 2. -я, с. Те саме, що **ЦЫЦАНЯ**. Ссання (Ол.).

ЦІЛИТИ, цілю, -иш. Накладати мито за перевезення товарів (Пр.).

ЦЛО, -а, с. Мито, оплата за перевезення товарів через кордон (Пр.).

ЦМА, -ы, жс. Тьма, пітьма, темрява (Ол.).

ЦМИНТАРІСКО, -а, с. Велике старе кладовище (Ол.).

ЦНА: **ДО ЦНА**. Решта, до решти, до кінця (Ол.).

ЦОМПЕЛЬ, -пля, ч. Бурулька льоду, що звисає з даху або з дерева (Ол.).

ЦОФАНЯ, -я, с. Дія за знач. **ЦОФАТИ** (Ол.).

ЦОФАТИ, цофам, -аш. Відсувати назад, вертати назад. – **Цофай віз до боїска** (Ол.).

ЦОФЕК! Вигук, яким завертають коней: «Назад!» (Пр.).

ЦОФНУТИСЯ, цофнуся, -ешся. Відступити, посунутися назад (Пр.).

ЦУГ, -у, ч. Тяга повітря (Пт.).

ЦУГЛІ, -ів, *мн.* Вудила (Св.).

ЦУДЖИЙ, -а, -е. Чужий (Св.).

ЦУКЕР, -крю, ч. Цукор (Ол.).

ЦУКЕРКЫ, -ів, *мн.* Цукерки (Ол.).

ЦУКРІТИ, цукрю, -иш. Цукрувати (Ол.).

ЦУКРІЦЯ, -і, жс. Цукровий діабет (Пр.).

ЦУКРОВАНЯ, -і, жс. Цукрозавод (Пр.).

ЦУКРУВАНІЙ, -а, -е. Посипаний цукром, цукрований; со- лоджений (Пр.).

ЦУНДРЫ, -ів, *мн.* 1. *Знев.* Розпатлане волосся. 2. Поношений одяг (Пр.).

ЦУП! виг. Хап! Лап! (Ол.).

ЦУПНУТИ, цупну, -еш. 1. Тупнути. 2. *Перен.* Потягти щось, украси (Ол.).

ЦУРІК! виг. Те саме, що **ЦОФЕК!** (Пр.).

ЦЮВУВАННЯ, -я, с. Дія за знач. **ЦЮВУВАТИ**. Цілування (Ол.).

ЦЮВУВАТИ, -ую, -єш. Цілувати (Ол.).

ЦЮК, -а, ч. Недопалок, недокурок цигарки (Ол.).

ЦЮКАТИ, цюкам, -аш. Дорікати. – Мб'я свекр'уха цюкат мі, же я бідного р'оду (Пр.).

ЦЮПА, -ы, жс. 1. Тюрма, в'язниця. – Впакували го до цюпы на довгы р'окы. 2. *Перен.* Тісна кімната (Ол.).

ЦЮПАГА, -ы, жс. Назва топирця у жителів гір (Пр.).

ЦЮПАСОМ, *присл.* Етапом, під конвоєм. – Одослали гарештанта цюпасом (Ол.).

ЦЮРА, -ы, ч. Прислуга офіцерів, військова челядь (Пр.).

ЦЮРКАЛО, -а, с. Див. **ЧУРАК** (Пр.).

ЦЮРПІЛЬ, -іля, ч. Яма, вибита водою. – В щорпілях ж'абы кумкают (Ол.).

ЦЮХЫ, -ів, *мн.* Стара поношена білизна або вбрання (Пт.).

ЦЮЦЮБАБКА, -ы, жс. Піжмурки, дитяча гра (Пр.).

ЦЮЦЬО, -я, ч. *Дит.* Цукерка, цукор (Пт.).

ЦЯМАЙДА, -ы, ч. Роззява, нездара (Ол.).

ЦЯМАТИ, цямам, -аш. Плякати (Ол.).

ЦЯМ-ЦЯМ! виг. Плям-плям! (*звуконаслідування при пережовуванні їжі*) (Ол.).

ЦЯПА, -ы, ч. 1. Той, хто не вміє виразно говорити. 2. Тюхтій (Св.).

ЦЯПНУТИ, цяпне. Капнути (Пт.).

ЦЯПРА, -ы, жс. Негода, погана, дощова погода (Рс.).

ЦЯПУСЮ, *присл.* Трішечки. – З'їдж цяпусю, дітїно! (Пт.).

ЦЯП-ЦЯП! виг. Чалап-чалап! (*звуконаслідування при ходінню по воді або чомусь мокрому*) (Рс.).

ЦЯСТЕЧКО, -а, с. *Здрібн.* до **ЦЯСТКО**. Тістечко, маленьке печиво (Пт.).

ЦЯСТКО, -а, с. Печиво (Пт.).

ЦЯХНУТИ, цяхну, -еш. Рубонуті; сильно й різко вдарити. – Але-м го цяхнув, же не знав, де ст'їт (Ол.).

ЦЬВАК, -а, ч. Цвях, гвіздок. – Прибий г'онты цьваками (Ол.).

ЦЬВАНКАТИ, -анкам, -аш. Те саме, що **ЦЯМАТИ** (Ол.).

ЦЬВАЧОК, -чка, ч. *Здрібн.* до **ЦЬВАК**. Цвяшок (Ол.).

ЦЬВІК, *невідм.* Те саме, що **ЦСК**. – Ты до того цьвік, тебе не оциганиш (Пт.).

ЦЬВІКЛА, -ы, жс. 1. Червоний столовий буряк. 2. Страва з буряків і хрону, приправлених оцтом (Рс.).

ЦЬВІРНИЙ, -а, -е. Добре і міцно скручений. – Цьвірна нитка піде на др'атов (Св.).

ЦЬВІРЧОК, -чка, ч. Те саме, що **ЦВЕРЧОК** (Рс.).

ЦЬВІЧЕНИЙ, -а, -е. Умілий, вправний, навчений, вишколений (Ол.).

ЦЬВІЧБНЯ, -я, с. Повсякденні вправи (Ол.).

ЦЬВІЧЫТИ, -ічу, -ыш. 1. Навчати, вправляти, вишколювати. 2. Бити, завдавати ударів (Ол.).

ЦЬМА, -ы, жс. 1. Те саме, що **ЦМА**. 2. Нетля, невеликий нічний метелик. – Цьма літат вночы (Пр.).

Ч

- ЧА!** виг. Прямо! (до волів) (Ол.).
- ЧА́КО**, -а, с. Угорська військова шапка, кашкет. – **На́дів ча́ко-австрия́ко на голо́ву и ся параду́є** (Пр.).
- ЧАПКУВА́ТИ**, -ую, -еш. Принижуватися, низько кланятися, запобігати перед кимось (Рс.).
- ЧАРІ́ВКЫ**, -ів, *мн.* Рідковжив. Черевики (Пн.).
- ЧАРТІ́ТКА**, -ы, *ж.* 1. Бляшане кільце на дротяній огорожі, призначене відганяти диких свиней. 2. Маленький дзвіночок у святковій упряжі коней (Пн.).
- ЧАСТ**, -и, *ж.* Частина, частка (Пр.).
- ЧАТІ́НА**, -ы, *ж.* Гілки хвойних дерев із хвоєю (Пн.).
- ЧАТО́ВНЯ**, -і, *ж.* Сторожова вежа, вартівня (Пр.).
- ЧВАКА́ТИ**, -акам, -аш. Чвакати (від звуконаслідування «чвак-чвак» при ходінню по болоті) (Пр.).
- ЧВЕРТ**, -и, *ж.* Четверть, 1/4 частина цілого (Пр.).
- ЧВÉРТАК**, -а́ка, ч. Мішок місткістю 25 кг (Пр.).
- ЧВЕРТІ́ВКА**, -ы, *ж.* Четвертка, пляшка місткістю 0,25 літра (Ол.).
- ЧВÉРЦОК**, -шка, ч. Див. **ЦВÉРЧОК** (Ол.).
- ЧВИКА́ТИ**, -ікам, -аш. Стьобати, бити батогом (Пн.).
- ЧВІ́РКА**, -ы, *ж.* 1. Четвірка, оцінка «4» за п'ятибальною системою. 2. Чотири коні, запряжені в одну карету (Пр.).
- ЧВО́РАК**, -а́ка, ч. Хата з чотирма кімнатами (Св.).
- ЧÉКАН**, -а́на, ч. Кирка, молот із загостреним кінцем для розбивання мурів і додання землі (Св.).
- ЧЕКОЛЯ́ДА**, -ы, *ж.* Шоколад, плитка шоколаду (Рс.).
- ЧЕКУЛЯ́ДА**, -ы, *ж.* Те саме, що **ЧЕКОЛЯ́ДА** (Ол.).
- ЧЕКУЛЯ́ДКА**, -ы, *ж.* Здрібн. до **ЧЕКУЛЯ́ДА**. Шоколадка (Ол.).
- ЧЕКУЛЯДО́ВІЙ**, -а, -е. Шоколадний (Ол.).
- ЧÉЛО**, -а, с. Чоло, лоб (Пр.).
- ЧЕЛЮ́СТИ**, -ів, *мн.* Отвір дугастої форми між припічком і внутрішньою частиною печі; вихід кухонної печі (Пн.).
- ЧЕНЬЧ**, -у, ч. Обмін (Св.).

- ЧЕПИ́ТИ**, чеп'ю, -иш. Одягати чепчик під хустину (Ол.).
- ЧЕПЧЫ́НЯ**, -я, с. Весільний обряд чепин (Ол.).
- ЧЕРВЕНА́ВІЙ**, -а, -е. Червонуватий, червонястий. – **Як сут яго́ды червена́вы, то юж мо́жна їх збера́ти** (Пт.).
- ЧЕРВЕ́НИЙ**, -а, -е. Червоний. – **Черв́ена ружа тро́йка, ма́ла-м я му́жа пия́ка** (нар. пісня) (Пт.).
- ЧЕРВЕНІ́ТИСЯ**, -éнюся, -ишся. Червонітися, рум'янитися (Ол.).
- ЧЕРВЕ́НО**, присл. Червоно (Ол.).
- ЧЕРВЕНОСКО́РІЙ**, -о́го, ч. Червоношкірий, індіанець (Св.).
- ЧÉРВЕЦ**, -вця, ч. Червень, шостий місяць року (Рс.).
- ЧЕРВІ́НКА**, -ы, *ж.* Дизентерія (Пр.).
- ЧЕРВЦЬО́ВІЙ**, -а, -е. Прикм. до **ЧÉРВЕЦ**. Червневий (Пр.).
- ЧÉРДАК**, -а́ка, ч. Прохід на горіще в будинку (Св.).
- ЧЕРÉВІК**, -і́ка, ч.; *мн.* -і́кы. Черевик (Ол.).
- ЧЕРЕВІ́ЧОК**, -чка, ч. *Змениш.-пестл.* до **ЧЕРÉВІК**. Черевичок (Ол.).
- ЧЕРЕП'Я́НОК**, -нка, ч. Глиняний горщик (Пр.).
- ЧЕРКА́ВКО**, -а, с. Дитяча іграшка, брязкальце. – **Куп діті́ні черка́вко** (Пт.).
- ЧЕРКНУ́ТИСЯ**, черкнуса, -ешся. Цокнутися. – **Пугарика́ми ся черкнийме і на ці́ле жы́тя ся побрата́йме!** (Ол.).
- ЧЕРНІ́ЦЯ**, -і, *ж.* Ожина (Пр.).
- ЧЕРНІ́ЧНИК**, -і́ка, ч. Плантація ожини (Пр.).
- ЧЕРНУ́ШКА**, -ы, *ж.* Кмин (*Сагum L.*) (Св.).
- ЧÉРСТВІ́Й**, -а, -е. 1. Твердий, здоровий. – **Прі́шов з морбу́зу чéрстві́й як брих.** 2. Черствий, несвіжий (про хліб). 3. Позбавлений душевного тепла, нечуйний. – **Чéрстві́й чло́век** (Ол.).
- ЧÉРТІЖ**, -éжа, ч. Галявина на зрубі, поросла кушами; частина зрубаного лісу (Пр.).
- ЧЕРЧА́НЯ**, -я, с. Брязкіт, бряжчання. – **Не мо́жу чу́ти черча́ня ла́ньців, бо то мя дра́жнит** (Пр.).
- ЧЕРЮ́НКА**, -ы, *ж.* Те саме, що **ЧЕРВІ́НКА** (Ол.).
- ЧÉРЯК**, -я́ка, ч. Чиряк, фурункул (Пр.).
- ЧЕРЯ́НКА**, -ы, *ж.* Обмін при одруженні: рідні брат і сестра одночасно одружуються із сестрою та братом з іншої сім'ї (Пр.).
- ЧЕРЯ́ТИСЯ**, черямся, -яшся. Обмінюватися. – **Почеря́ймеса на ша́пки: ты во́змеш мо́ю ста́ру, а я тво́ю но́ву!** (Пр.).

ЧЕСАЛЬНИЦЯ, -і, ж. Гребінь для чесання прядива, вовни (Пн.).

ЧЕСА́НКА, -ы, ж. Вовна, підготовлена для прядіння (Пн.).

ЧЭСНЕ, -о́го, с. Плата студентів за навчання в університеті (Пр.).

ЧЭСНОК, -о́ку, ч. Часник (Св.).

ЧЕСТ, -и, ж. Честь (Пр.).

ЧЕСТКО́ВИЙ, -а, -е. Часниковий. – В по́сті ча́сто ва́рят чес-то́ву зу́пу (Ол.).

ЧЭСТОК, -тку, ч. Те саме, що **ЧЭСНОК** (Ол.).

ЧЕСТО́ЧОК, -чка, ч. Рослина, серцеподібне листя якої має запах часнику (Пт.).

ЧЕСТУВАТИ, -у́ю, -еш. 1. Частувати, пригощати. 2. Припрошувати до їжі (Пт.).

ЧЭТВЕРТ, -эрти, ж. Те саме, що **ЧВЕРТ** (Ол.).

ЧЕТІ́НА, -ы, ж. Те саме, що **ЧАТІ́НА** (Ол.).

ЧИПІ́ТИ, -ію, -еш. Тремтіти від холоду. – Чи́піє дзя́д на мо-ро́зі (Ол.).

ЧИР, -у, ч. Те саме, що **ЧЫР** (Пн.).

ЧИ́СТЕЦ, -тця, ч. 1. Чистець, медоносна рослина. 2. Реліг. Чистилище (Пр.).

ЧИСТІ́ЦЬКИЙ (КІ), -а, -е. Чистенький (Ол.).

ЧИСТІ́ЦЬКО, присл. Чистенько. – А ма́те, ку́мо, чисті́цко в хы́жи (Пт.).

ЧИСЬЦЮТЭ́НЬКИЙ (КІ), -а, -е. Чистесенький, чистюсін-кий (Ол.).

ЧЫ́ЙСИ, неозн. займ. Чийсь, невідомо чий (Ол.).

ЧЫКА́ТИ, чы́кам, -аш. Видавати короткі звуки «чик-чик» (Пт.).

ЧЫЛЯ́Д, -я́ди, ж. Молодші члени сім'ї (Пн.).

ЧЫ́НШ, -у, ч. Прибуток із маєтку; плата за користування квартирою, ґрунтом (Ол.).

ЧЫ́Р, -у, ч. Рідка страва з борошна, розколоченого з водою (Св.).

ЧЫРА́НКА, -ы, ж. Те саме, що **ЧЕРЯ́НКА**. – Оже́нився на чыра́нку (Ол.).

ЧЫРА́ТИСЯ, чы́рамя, -ашся. Те саме, що **ЧЕРЯ́ТИСЯ** (Ол.).

ЧЫРКА́ТИ, чы́ркам, -аш. Черкати (про сірники) (Ол.).

ЧЫРКНУ́ТИ, чы́ркну, -еш. *Однокр.* до **ЧЫРКА́ТИ**. Черкну-ти, тернути. – Чы́ркнув-ем па́тычком і запа́лив-ем о́ген (Ол.).

ЧЫ́РЯТИ, чы́рям, -яш. Міняти, обмінюватися чимось (Ол.).

ЧЫ́ВКА, -ы, ж. Гривка, чубчик (Пн.).

ЧЫ́КАН, -а́на, ч. Те саме, що **ЧЭКА́Н** (Пн.).

ЧЫНЭ́ЛІ, -і́в, мн. Ударний музичний інструмент, що складається із двох мідних пластинок (Рс.).

ЧЫ́НОК, -нка, ч. Човник у ткацькому верстаті (Пн.).

ЧЫ́ПЕЦ, -пця, ч. Чепець, головний убір заміжніх жінок (Ол.).

ЧЫ́ПИРА́ТИЙ, -а, -е. Кривоногий, клишоногий (Пн.).

ЧЫ́РКЕЛЬ, -кля, ч. Циркуль (Св.).

ЧЫ́ЧКА, -ы, ж. Квітка як прикраса до волосся (Пн.).

ЧЫКА́ВКА, -ы, ж. Гикавка (Ол.).

ЧЫКА́ТИ, чкам, -аш. Гикати (Пт.).

ЧЫКА́ТИСЯ, -а́тся. Гикатися (про приступ гикавки). – Чка́т мі ся (Пн.).

ЧКНУ́ТИ, чкну, -еш. *Однокр.* до **ЧЫКА́ТИ**. – Чкнэ́ло мі ся – пэ́вно, хтэ́си ня спомі́нат (Ол.).

ЧЫКО́ЛА, -ы, ж. Школа. – Барз корэ́тко хэ́див-ем до чкэ́лы (Св.).

ЧЫКО́ЛІТИ, -о́лю, -иш. Учити, виховувати; вишколювати, муштрувати (Св.).

ЧЫЛАПА́КЫ, -і́в, мн. Занадто велике взуття, яке спадає з ніг (Пр.).

ЧЫЛАПА́НЯ, -я, с. Чалапання, важке ходіння по болоті, траві, талому снігу (Пр.).

ЧЫЛАПА́ТИ, -а́пам, -аш. Чалапати, чалапкати (Пр.).

ЧЫЛАП-ЧЫЛАП! Чалап-чалап! (*звуконаслідувальне слово за знач.* **ЧЫЛАПА́ТИ**) (Ол.).

ЧЫЛЭ́ВЕК, -э́ка, ч. 1. Чоловік. 2. Людина. – Члы́век члы́вэку не по́вінен бы́ти во́вком, а́ле бра́том (Рс.).

ЧЫЛЭ́ВЕЧЭ́НСТВО, -а, с. Людство, суспільство (Рс.).

ЧЫЛЭ́ВЕЧЫ́НА, -ы, ч. Чоловічок, мізерна людина (Ол.).

ЧЫЛЭ́ВЕЧЫ́СКО, -а, ч. Чолов'яга (Ол.).

ЧМЫХА́ТИ, -ы́хам, -аш. 1. Чмихати, переривчасто випускати пару, повітря, відпрацьований газ; сопіти. 2. Тікати, зникати безслідно (Пр.).

ЧМЫХНУ́ТИ, -ы́хну, -еш. *Однокр.* до **ЧМЫХА́ТИ** (Пр.).

- ЧОВГАТИ**, човгам, -аш. Повзати, пересуватися поповзом (Пр.).
- ЧОВНО**, -а, с. Човен, невелике веслове судно (Св.).
- ЧОГОСИ**, присл. Чогось, чомусь (Ол.).
- ЧОЛГ**, -а, ч. Танк, броньована бойова машина (Рс.).
- ЧОЛЕНКО**, -а, с. Те саме, що **ЧІНОК** (Пт.).
- ЧОМ**, присл. Чом, чому. – **Чом же-с не прийшов на вечірки?** (Ол.).
- ЧОП**, -а, ч. 1. Гачок, на який чіпляють завіси дверей або вікон. 2. Чіп, дерев'яна пробка для закупорювання отвору в якій-небудь посудині. 3. Краник для бочки з пивом. 4. *Перен., лайл.* Незграбна людина. – **Ты, чо́пе!** (Пр.).
- ЧОПОК**, -пка, ч. Затичка, чіпок, дерев'яна пробка (Ол.).
- ЧОРНОТА**, -ы, ж. Дуже темний або чорний колір (Пт.).
- ЧОТЫРДЕСЯТ**, -яти, числ. Сорок (Пр.).
- ЧОТЫРДЕСЯТИЙ**, -а, -е. Сороковий (Пр.).
- ЧОТЫРДЕСЯТКА**, -ы, ж. Сороківка, 40 років. – **Мі мину́ла юж чотырдеся́тка, а йщы́ ё́дну чотырдеся́тку хті́ла бы-м пожа́ти** (Пт.).
- ЧУБАТИЙ**, -а, -е. 1. Чубатий, із довгим чубом. 2. Повний, надміру навантажений (Ол.).
- ЧУБАТО**, присл. З верхом (Ол.).
- ЧУБОК**, -бка, ч. Вершок (дерева, гори) (Пр.).
- ЧУБ'ЯСТО**, присл. Те саме, що **ЧУБАТО** (Ол.).
- ЧУВАТИ**, чувам, -аш. Доглядати, піклуватися; сидіти біля хворого. – **Чува́ла над діти́ном дня́ми і но́чами, як бы́ло хвóре** (Ол.).
- ЧУГАНЯ**, -і, ж. Сукняне півпальто; накидка з домотканого сукна, що становить 3/4 чуги (Пн.).
- ЧУГАНЬ**, -áni, ж. Довге пальто-накидка з домотканого сукна (Пн.).
- ЧУДАР**, -áря, ч. Дивак (Ол.).
- ЧУДАЧЫТИ**, -áчу, -ыш. Химерувати, дивачити (Ол.).
- ЧУДАЧЫТИСЯ**, -áчуся, -ышся. Пустувати; блазнювати (Ол.).
- ЧУДАЧНІ**, присл. Дивно, чудно (Ол.).
- ЧУДЕРНИЙ**, -а, -е. Дивний, дивацький, чудернацький (Ол.).
- ЧУДНІ**, присл. 1. Дивно, незрозуміло. 2. Чудово, прекрасно. – **Ва́ша ма́ленька А́нця чу́дні сьпі́ват** (Пт.).

- ЧУДУВАТИСЯ**, -у́юся, -ешся. Дивуватися, чудуватися. – **Лю́де ся чу́ду́ют, чом ты втнок зо сё́ла?** (Пт.).
- ЧУЛИТИСЯ**, чу́люся, -ишся. Голубитися, лащитися (Ол.).
- ЧУПА́СОМ**, присл. *Див.* **ЦЮПА́СОМ** (Пн.).
- ЧУ́ПЕЦ**, -пця, ч. Очіпок, головний убір заміжніх жінок (Пн.).
- ЧУ́ПОК**, -пка, ч. Те саме, що **ЧУ́БОК** (Пн.).
- ЧУ́РАК**, -рка, ч. Малий водоспад (Ол.).
- ЧУРКА́ЛО**, -а, с. Те саме, що **ЧУ́РАК** (Ол.).
- ЧУ́ТИСЯ**, чу́єся. Здаватися. – **Мі ся чу́с, же ты хворі́ш** (Рс.).
- ЧУ́ТИТИ**, чу́чу, чу́тиш. Приводити до тям, до притомності (Пт.).
- ЧУХА́НЯ**, -я, с. Чухання, шкрябання, дряпання (Пт.).
- ЧУХРА́ТИ**, чу́храм, -аш. Чесати, вирівнювати. – **Во́вну чу́х-рют на гребё́ных а́бо на чу́хрох** (Ол.).
- ЧУ́ХРЫ**, -ів, мн. Залізна шітка для чесання вовни (Пр.).

Ш

ША! виг. Цить! Цитьте! (Ол.).

ШАБАСІВКА, -ы, жс. Маленька лойова свічка (Пр.).

ШАБАШ! виг. Кінець роботі! Нічого не робитиму! (Пр.).

ШАБАШУВАТИ, -ую, -еш. Святкувати шабаш, нічого не робити в суботу (про віруючих євреїв). – **Їцко гнєска шабашує, то й цва́ка ти не про́даст** (Пр.).

ША́БЕР, -бру, ч. Мародерство, пограбування залишеного без догляду господарства. – **За́раз по во́йні дея́кы лю́де їха́ли на За́хід на ша́бер** (Пр.).

ША́ДИЙ, -а, -е. 1. Сивий. 2. Кличка коня сивої масті (Ол.).

ША́ЙГЕЦ, -єца, ч. Єврей, єврейський лобуряка (Рс.).

ША́ЙДАР, -аря, ч. Те саме, що **ША́НДАР** (Св.).

ША́ЙТ, -а, ч. Одиниця виміру деревини, що становить 10 кубічних дециметрів. – **Тот кльо́ц ма 2 фестме́тры і 25 ша́йтів** (Пр.).

ШАЛАПУ́ТА, -ы, ч. Шалапут, легковажна, непутяща людина (Пр.).

ША́ЛАС, -аса, ч. Колиба, курінь із великих хвойних гілок, який служить тимчасовим житлом для пастухів (Пр.).

ШАЛА́СИК, -йка, ч. *Змени.* до **ША́ЛАС** (Пр.).

ША́ЛАШ, -аша, ч. Те саме, що **ША́ЛАС** (Рс.).

ШАЛЮВА́НИЙ, -а, -е. Шальований, обшитий дошками (про будівлю) (Св.).

ШАЛЮ́НОК, -нка, ч. Шалівка, прибиті до стіни вузькі дошки, які закривають її повністю (Рс.).

ША́ЛЬ, ша́ля, ч. Шарф (Пр.).

ША́ЛЬКА, -ы, жс. 1. Військовий котелок для їжі. 2. Шалька, тарілка в терезах. – **Дві ша́льки на ва́зі му́сят бы́ти єдна́кы** (Ол.).

ША́ЛЬОН, -ону, ч. Ешелон (Рс.).

ШАМКА́ТИ, ша́мкам, -аш. Шамкати, злегка шепелявити, не виразно говорити (Св.).

ШАМОТА́ТИСЯ, -о́тамся, -ашся (-о́чуся, -ешся). Боротися, змагатися; борсатися. – **Шамо́чесья з бі́дом, як мо́же** (Ол.).

ША́МΠΆН, -ана, ч. Шампанське, сорт вина; пляшка шампанського (Рс.).

ША́НДАР, -аря, ч. Жандарм, поліцейський. – **Я ся бо́яв шанда́ря йшы з молодо́сти** (Рс.).

ШАНСО́НІСТКА, -ы, жс. Шансоньетка, співачка в кав'ярні або кабаре (Пр.).

ША́НТА́ВІЙ, -а, -е. Кульгавий, кривий (Ол.).

ША́НТАЛА́ВІЙ, -а, -е. Те саме, що **ША́НТА́ВІЙ** (Ол.).

ША́ПКА, -ы, жс. 1. Шапка, чоловічий головний убір. 2. Сніп збіжжя, яким накривають кладку снопів (Пр.).

ШАРА́ГЛІ, -ів, ми. Пристрій, на якому ріжуть дрова, козел (Пт.).

ШАРАХНУ́ТИ, -а́хну, -еш. 1. Різно, зненацька вдарити. – **Ид гет од мене, бо як тя ша́рахну!** 2. Раптово кинутися кудись (Пт.).

ШАРА́ТИСЯ, -і́єся. Розвиднятися; переходити з темного кольору в сірий. – **Надво́рі поча́ло ся ша́рті і ю́ж было́ видно дере́ва при до́рбі** (Пр.).

ШАРМА́НЦКЫЙ (ЦКІ), -а, -е. Галантний, вихований, чемний, товариський (Ол.).

ШАРМА́НЦКО, присл. Галантно, з шиком (Ол.).

ШАРУ́ГА, -ы, жс. Сльота; заметіль, завірюха (Св.).

ШАСТА́ТИ, ша́стам, -аш. 1. Розкидатися чимось, розрачувати. – **Ша́став пі́нязми на вшы́ткы стра́ны, до́кля не ли́шився без гро́ша.** 2. Швидко рухатися, кидатися в різні боки. – **Ша́стат со́бом по вшы́ткых ку́тах** (Пр.).

ШАСТНУ́ТИ, ша́стну, -еш. *Одиокр.* до **ШАСТА́ТИ** (Пр.).

ША́ТА, -ы, жс. Жіноче довге верхнє вбрання невизначеної форми (Пр.).

ША́ТНЯ, -і, жс. Гардероб, роздягальня (Пр.).

ШАТУВА́ТИ, -ую, -еш. Поспішати. – **Ша́туй, бо ве́чер ско́ро бу́де** (Пн.).

ШАФА́РНЯ, -і, жс. Скриня для зерна. – **В шафа́рни бы́ли пе́рейкы, што розді́ляли жи́то од я́рицу** (Пр.).

ШАХІ́СТА, -ы, ч. Шахіст, гравець у шахи (Пр.).

ШАХРА́ЙНЯ, -я, с. Шахрайство, крутість (Рс.).

ШАЦЕ́ЛИК, -йка, ч. Біла хустина, яку зав'язують на потилиці (Пн.).

ША́ЦУВА́ТИ, -ую, -еш. Оцінювати, визначати вартість (Ол.).

ША́ШЕЛЬ, -єля, ч. Шашіль, дрібні личинки, які точать деревину, меблі (Пт.).

ШВАБ, -а, ч. *Знев.* Німець. – Пришли ту якїси швабы, штóси шваргóчут, не знам, чо́го хтят (Пт.).

ШВА́ГЕР, -гра, ч. Шурин, чоловік сестри або брат дружини (Рс.).

ШВАГЕ́РКА, -ы, жс. Зовиця, сестра чоловіка (Рс.).

ШВАГРÓВА, -ой, жс. Дружина шурина (Ол.).

ШВАГРУ́НЦЬО, -я, ч. *Змениш.-пестл.* до ШВА́ГЕР (Рс.).

ШВА́ЙКА, -ы, жс. 1. Клиноподібна частина веретена. – **Веретено́ ма́с шва́йку, а́бо бйльце, и кружа́льце.** 2. Грубе шило (Пт.).

ШВА́ЙС, -у, ч. Висока температура заліза, при якій воно плавиться й піддається спаюванню (Рс.).

ШВАЙСУВА́ТИ, -ю́ю, -єш. Спаювати шматки заліза (Рс.).

ШВАЛІ́ЧКА, -ы, жс. *Здрібн.* до ШВА́ЛЯ (Ол.).

ШВА́ЛЯ, -і, жс. Груба деревина, розрізана вздовж на дві частини (Ол.).

ШВАНДРІ́ТИ, -а́ндрю, -иш. Говорити безупинно (Св.).

ШВАНК, -нка, ч. Шко́да, втрата, дефект; недостача, пошкодження (Ол.).

ШВАНКУВА́ТИ, -ю́ю, -єш. 1. Зазнавати шкоди, терпіти скруту. 2. Нездужати. ✦ **ШВАНКУВА́ТИ НА ГОНО́РІ.** Не мати доброї opinii, доброї слави (Пр.).

ШВА́РГОТ, -о́ту, ч. 1. Шваркіт, гортанна, швидка, незрозуміла, неприємна мова. 2. Єврейський жаргон (Пр.).

ШВАРГО́ТАТИ, -о́чу, -єш. Шваркотіти, швидко й нерозбірливо говорити іноземною мовою (Пр.).

ШВАРЦ, -у, ч. Чорна вакса для юхтового взуття (Пт.).

ШВЕ́ЛЯ, -і, жс. Шпáла, дерев'яний брус, що служить опорою для рейок (Ол.).

ШВЕНДА́ТИСЯ, -е́ндамся, -ашся. Швендяти, тинятися, ходити без мети. – **Не швендай ми́ ся під нога́ми!** (Ол.).

ШВЕЦ, шевця, ч. Див. ШЕВЦ (Ол.).

ШВІДЕ́РОК, -рка, ч. Свердло (Ол.).

ШВІ́НДЕЛЬ, -для, ч. Обман, шахрайство, нечесна торговельна операція (Пр.).

ШВІ́НДЛЕР, -е́ра (-яра), ч. Шахрай, крутій (Пр.).

ШВІ́НДЛЮВА́ТИ, -ю́ю, -єш. Шахраювати (Ол.).

ШЕВЕЛІ́ТИ, -е́лю, -иш. Шелестіти. – **Шевелит лі́стя на дере́ві** (Ол.).

ШЕВЦ, -я, ч. Швець, чоботар. – **Летиш, як шевц з бутáми на ярмак!** (Ол.).

ШЕДИ́НА, -ы, жс. Паморозь, іній на гілках дерев або дротах (Ол.).

ШЕ́ЛЬКА, -ы, жс. Підтяжка, шлейка (Пр.).

ШЕЛЬМО́ВСТВО, -а, с. Безчесність, підлість, непорядність (Пр.).

ШЕ́МУТ, -у́та, ч. Листя капусти (Ол.).

ШЕПТА́НІНА, -ы, жс. Перешіптування, шептання (Ол.).

ШЕ́РЕГ, -е́га, ч. Шеренга, група людей, вишикуваних в один ряд (Рс.).

ШЕРЕ́ГУВА́ТИ, -ю́ю, -єш. 1. Шикувати в шеренгу. 2. Класифікувати, систематизувати (Рс.).

ШЕРУ́ДІНЯ, -я, с. Дія за знач. ШЕРУ́ДІТИ. Шарудіння, шурхіт (Ол.).

ШЕРУ́ДІТИ, -ію́ю, -єш. Шарудіти, шурхотіти (Ол.).

ШЕ́РШЕН, -е́ня, ч. Шершень (Пт.).

ШИ́ЛІЯ́КЫЙ (КІ), -а, -е. Всякий, всілякий. – **В дорóзі спóт-каш шилия́кых лóди** (Пн.).

ШИ́ЛЬД, -у, ч. Герб; вівіска, що представляє торговельну фірму і вид товарів у магазині (Пр.).

ШЫ́Б, -а, ч. Бурова. – **В Кри́ниці зробіли шы́б і верті́ли, же́бы добы́ти ща́ву «Зу́бер»** (Рс.).

ШЫ́БА, -ы, жс. Шибка, скло, вправлене у віконну раму (Пр.).

ШЫ́ВАР, -а́ра, ч. Аір (Пн.).

ШЫ́ДЕ́ЛКО, -а, с. Гачок для плетіння (Пт.).

ШЫ́КÓВНИЙ, -а, -е. Елегантний, гарно одягнений (Ол.).

ШЫ́КÓВНІ, *присл.* Елегантно, естетично (Пр.).

ШЫ́КУВА́ТИ, -ю́ю, -єш. 1. Готувати щось. 2. Шикувати, ставити рядами (Ол.).

ШЫ́КУВА́ТИСЯ, -ю́юся, -єшся. 1. Готуватися до чогось. – **Тре́ба ся шыкува́ти йти на весі́ля аж на дру́ге се́ло.** 2. Шикуватися, ставати в ряд (Ол.).

ШЫ́НА, -ы, жс. Рейка (Рс.).

ШЫ́НК, -у, ч. Пивний бар, корчма, шинок (Св.).

ШЫ́НКВАС, -а́су, ч. Шинквас, прилавок у шинку (Ол.).

ШЫ́НТЕЛЬ, -тля, ч. Частина осі, на якій крутиться колесо. – **Кб́ло оберта́тся на шы́нтлі** (Ол.).

ШЫР, -и, ж. Ширина, широчінь. – **Ріка на шыр ма́ла** зо чотырдеся́т ме́три (Ол.).

ШЫ́ТКО, присл. Усе. – **Шы́тко мі є́дно, што́ бу́де да́лі** (Пн.).

ШЫ́ТО-КРЫ́ТО, присл. У таємниці, таємно, погайки (Пр.).

ШЫ́ФА, -ы, ж. Корабель, судно (Пн.).

ШЫ́ФКА́РТА, -ы, ж. Карта-віза, дозвіл на виїзд кораблем за океан (Ол.).

ШЫ́ФРУВА́НИЙ, -а, -е. Шифрований, написаний умовними знаками (Пр.).

ШЫ́МЕЛЬ, -эля, ч. Кінь сивої масті; кличка сивого коня (Пр.).

ШЫ́СНА́ДЦЕТ, -эти, числ. Шістнадцять (Пр.).

ШЫ́СТ, шэ́сти (шэ́стьох), числ. Шість (Пр.).

ШКАВО́РО́ГА, -ы, ч. і ж. Паскуда, погань (про людину) (Пр.).

ШКА́ЛОВА́ТИ, -ію, -эш. Ображати, зневажати, безчестити, обмовляти когось (Пр.).

ШКА́ПСКО, -а, с. Стара кобила, шкапа (Пр.).

ШКА́РА, -ы, ж. Щілина (Ол.).

ШКАРА́ДА, -ы, ж. Бридота, гидота (Ол.).

ШКАРА́ДНИК, -йка, ч. Погань, гидотник (про людину) (Ол.).

ШКАРА́ДНІ, присл. Гидко, огидно (Ол.).

ШКАРЕ́ДІ́ТИСЯ, -эджуся, -эдишся. Гидувати, бридитися (Пр.).

ШКА́РПА, -ы, ж. Похила стіна земляного насипу; один бік рову; груба клиноподібна підпора, яка вузьким кінцем упирається в стіну, а ширшим – у землю (Пр.).

ШКАРУ́ПА, -ы, ж. 1. Шкаралупа, тверде покриття яйця, горіха. 2. Панцирне покриття у раків, крабів, черепах (Ол.).

ШКАРУ́ПИНА, -ы, ж. Те саме, що **ШКАРУ́ПА**, **СКАРУ́ПА** (Пт.).

ШКАРУ́ХА, -ы, ж. Струп, кірка, кора (Пт.).

ШКВА́Р, -у, ч. Спека (Ол.).

ШКВА́РЕНІ́НА, -ы, ж. Підсмажене сало (Ол.).

ШКВА́РОК, -рка, ч.; мн. -рки. Шкварок, маленький підсмажений шматочок сала, з якого витопився жир (Пт.).

ШКВІ́Р, -а, ч. Див. **ШКВІ́Р** (Ол.).

ШКВІ́Р, -а, ч. Модрина, хвойне дерево родини соснових (Ол.).

ШКВІ́РОК, -рка, ч. Молоде деревце модрини (Ол.).

ШКЕ́ЛЕТ, -э́та, ч. Скелет, кістяк (Пр.).

ШКЕ́ЛКО, -а, с. Скло від лампи. – **Вы́трий шке́лко до ля́мпы** (Пр.).

ШКЫ́НТА́ТИ, -ы́нчу, -эш. Шкандибати, насили йти (Пр.).

ШКЫ́РГОТА́ТИ, -о́чу, -эш. Скреготати (Ол.).

ШКІ́ВКА, -ы, ж. Розсадник фруктових або лісових дерев (Пт.).

ШКІ́ПА, -ы, ж. Скіпка, тріска для розпалювання вогню (Пр.).

ШКІ́ПКА, -ы, ж. Здрібн. до **ШКІ́ПА** (Ол.).

ШКЛІ́ТИ, шклю, -иш. Склити, вправляти шибки у віконні або дверні рами (Ол.).

ШКЛО, -а, с. Скло (Ол.).

ШКЛЯ́К, -а, ч. Наждачний папір, папір або полотно, вкриті дрібно потовченим склом (Рс.).

ШКО́ЛИТИ, -о́лю, -иш. Див. **ЧКО́ЛИТИ** (Ол.).

ШКО́РБУТ, -у́та, ч. Цинга (Пр.).

ШКРА́Б, -а, ч. Малюк, карапуз (Пр.).

ШКРАБА́ТИ, -а́бам, -аш. Шкрябати, дряпати (Ол.).

ШКРАГУ́ЛЬЦІ, -і́в, мн. Дзвіночки у кінській упряжі (Пт.).

ШКРЕБА́ТИ, -э́бам, -аш. Шкребти (Ол.).

ШКРЕБКА́ТИ, -э́бкам, -аш. Зішкрябати щось. – **Шкре́бкам фа́рбу зо шкла** (Ол.).

ШКРЕПТА́ТИ, -э́пчу. Чистити картоплю (Пт.).

ШКРЯБА́ТИСЯ, -я́бамся, -ашся. Чухатися. – **Тот хлопчы́ско за́едно ся шкря́бе по голо́ві – пэ́вно, там шты́бі в не́го ест** (Пт.).

ШКРЯБА́ЧКА, -ы, ж. Лопатка на довгому держаку або гостро затесаний кілок для очищення лемеша від землі (Св.).

ШКРЯ́БПЕ́РОК, -рка, ч. *Знев.* Писарчук (Ол.).

ШКУ́ЛА, -ы, ж. Хвороба ратиць у корів і свиней (Пн.).

ШКУ́Т, -а, ч. *Знев.* Курдупель, недоросток, низькорослий, фізично недорозвинений чоловік (Св.).

ШЛІ́ФУВА́НИЙ, -а, -е. Шліфований (Рс.).

ШЛІ́ХТГА́МЕР, -э́ра, ч. Молот для вирівнювання кованого заліза (Пр.).

ШЛЮ́БА́НОК, -нка, ч. Лавка-ліжко, вид меблів, що у складеному вигляді служить лавкою, а в розкладеному – ліжком (Рс.).

ШЛЮ́ФКА, -ы, ж. Залізна оковка на кінцях орчика, до якої чіпляється ланцюжок із пасом (Рс.).

ШЛЯ́Г, -а, ч. *Лайл.* Шляк, інфаркт, серцевий удар (*вживається у прокльонах*). – **Шляг бы го тра́фив!** – **Ид до шля́ка!** (Пр.).

ШЛЯЙФУВАТИ, -ую, -еш. Гальмувати, прив'язувати колено, щоби не крутилося, і тим самим сповільняти рух воза (Пр.)

ШЛЯМУВАТИ, -ую, -еш. Очищати від жиру й бруду кишки для виготовлення ковбас (Пт.).

ШЛЯ́ПЫ, -ів, *мн.* *Знев.* Жіночі туфлі (Пр.).

ШЛЯ́УФ, -яуфа. Гумовий або шкіряний рукав для викачування води насосом (Рс.).

ШЛЬО́ФКА, -ы, *жс.* Шкіряне кільце на ремені, яке притримує кінець пояса (Пр.).

ШМАРИТИ, -а́рю, -иш. 1. Кинути, жбурнути. – **Шмар то на зéмлю, най то фрас вóзме!** 2. Облишити (Ол.).

ШМАРИТИСЯ, -а́рится. Кинутися, з'явитися у великій кількості. – **Дуже ся шмаріло гусéниц по капúсті** (Пр.).

ШМА́ТА, -ы, *жс.* 1. Ганчірка. 2. Білизна або тканина низької якості. 3. *Знев.* Жінка поганої поведінки (Пр.).

ШМАТЯ́НИЙ, -а, -е. Ганчір'яний (Ол.).

ШМА́ТЯР, -яра, ч. Міняйло, онучкар, людина, що міняє старий поношений одяг, ганчірки на дрібний товар (Пр.).

ШМЕЛЬЦ, -у, ч. 1. Рештки перетопленого металу або жиру; рештки доменних печей. 2. Ні на що не придатна річ (Ол.).

ШМЕРА́ТИ, -эрам, -аш. Длубатися, копатися. – **Хтóси ся шме́рав г мо́їх папе́рях** (Ол.).

ШМІ́ГАР, -а́ря, ч. Тонкий кінець батога (Св.).

ШМІ́ГЛИЙ, -а, -е. Рухливий, меткий, моторний (Ол.).

ШМЫКА́ТИ, -ы́кам, -аш. Терти, прати вручну (Пн.).

ШМУ́ГЕЛЬ, -гля, ч. Контрабанда, незаконне перевезення товарів через кордон і торгівля ними (Пр.).

ШМУ́ГЛЕР, -э́ра, ч. Контрабандист (Пр.).

ШМУ́ГЛЕРКА, -ы, *жс.* 1. *Жін.* до ШМУ́ГЛЕР. 2. Дія за знач. ШМУ́ГЛЮВАТИ (Пр.).

ШМУ́ГЛЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. Займатися контрабандою (Ол.).

ШНА́ЙДБОР, -о́ра, ч. Інструмент для нарізування різьби в отворах металевих предметів (Рс.).

ШНА́ЙДИ́ЗА, -ы, *жс.* Інструмент, яким нарізують спіральну різьбу на металевих болтах (Пр.).

ШНУРУВА́НИЙ, -а, -е. Шнурований (Рс.).

ШО́ВДРА, -ы, *жс.* Маринована й закопчена свинина (Св.).

ШО́ВТЫС, -ы́са, ч. Солтис, голова сільської громади (Пр.).

ШО́ПА, -ы, *жс.* 1. Клуня, приміщення для зберігання сіна, соломи. 2. Приміщення для сільськогосподарського реманенту (Пн.).

ШО́Р, -а, ч. Ряд. – **Люде шóром, е́ден за дру́гим, виходіли з чита́льні** (Пт.).

ШО́СА, -ы, *жс.* Шосе, широка, добре вимощена дорога (Пн.).

ШПА́НУВА́ТИ, -ую, -еш. Натягати на раму́ (*напр.*, шнур, полотно) (Ол.).

ШПА́РГЕТ, -э́та, ч. Кухонна плита для приготування їжі. – **В но́вых хы́жах, о́крім пе́ців, домуровува́ли йщы шпарге́ты** (Пр.).

ШПА́ХЛЯ, -і, *жс.* Лопатка для шпаклювання стін (Пр.).

ШПА́ЧЫ́НЯ, -я, с. Дія за знач. ШПА́ЧЫ́ТИ (Пн.).

ШПА́ЧЫ́ТИ, шпа́чу, -ыш. Зійти з доброго шляху в поведінці (Пн.).

ШПЕКУ́ЛЮВА́ТИ, -ю́ю, -еш. 1. Спекулювати, продавати товар по завищеній ціні. 2. Використовувати щось у власних інтєресах (Пр.).

ШПЕКУ́ЛЯ́НТ, -я́нта, ч. Спекулянт (Пр.).

ШПЕРА́НИ́НА, -ы, *жс.* *Перен.* Шпорвання, довготривалий пошук, доскіпливий розгляд справи (Рс.).

ШПЕРА́ТИ, -э́рам, -аш. *Перен.* Старанно шукати, перетрушувати щось, скрупульозно досліджувати (Рс.).

ШПЕ́РАЧ, -а́ча, ч. Той, хто настирливо досліджує щось, докопується до істини (Ол.).

ШПЕТИ́ТИ, -э́чу, -э́тиш. 1. Спотворювати, псувати естетичний вигляд чого-небудь. 2. Заважати, перешкоджати (Ол.).

ШПЕ́ТНИЙ, -а, -е. 1. Поганий, паскудний, гидкий. 2. Той, хто має шрами на обличчі (Пр.).

ШПЕ́ТНІ, *присл.* Погано, паскудно, неестетично (Пт.).

ШПЕ́ТНІ́ТИ, -ію, -еш. Поганіти, ставати негарним (Ол.).

ШПЕ́Г, -а, ч. Шпигун (Рс.).

ШПИ́Г, -у, ч. Кістковий мозок (Пр.).

ШПІ́ЛЬКА, -ы, *жс.* 1. Колючка або хвоїнка у рослин. 2. Голка на тілі їжака. 3. Шпилька, металева голка з круглою голівкою на тупому кінці, що служить для приколювання чогось (Рс.).

ШПІ́ХЛР, -і́ра, ч. Окремо збудована комора для зерна (Ол.).

ШПІ́ЦА, -ы, *жс.* Спиця. – **Колéсо ма еденáдцет шпи́ц, а зáдне – на е́дну шпи́цу ве́це** (Св.).

ШПЫРКА, -ы, жс. Шматок сала, наколений на дерев'яну паличку й підсмажений на вогні. – Не для пса кобаса, не для кота шпырка, не для тебе, Ванцю, шовтисова дівка (жарт. пісня) (Пр.).

ШПЫТАЛІК, -іка, ч. Дитяча лікарня (Рс.).

ШПЫТАЛЬ, -а́лю, ч. Лікувальний заклад, лікарня (Ол.).

ШПІДЛЯРКА, -ы, жс. Спідня дошка на возі (Пр.).

ШПІЖАРКА, -ы, жс. Те саме, що СПІЖАРКА, СПІЖАРЕНКА. Холодна комора для зберігання продуктів (Св.).

ШПІК, -у, ч. Те саме, що ШПІГ. – Василь зм'юрз до шпіку кістки на студенім вітри (Пр.).

ШПІНЬКА, -ы, жс. Запонка (Пн.).

ШПІЦ, -а, ч. 1. Шпиль, гострий кінець якого-небудь предмета. 2. Шпіц, порода кімнатної собаки (Пр.).

ШПІЦЛЮВАТИ, -юю, -еш. Шпигувати (Ол.).

ШПІЦРУТА, -ы, жс. Шпіцрутен; прут, покритий плетеною шкірою, який застосовують при верховій їзді (Пр.).

ШПЛЯХ, -а, ч. Пляма, слід. – Шпільхы по віснї (Рс.).

ШПОРТАТИ, -ортам, -аш. Шпортати, колупати (Пр.).

ШПОРТАТИСЯ, -ортамся, -ашся. Спотикатися. – Часом чоловік як ся замислит, то ся шпóртат на рівнім місци (Пр.).

ШПРІХА, -ы, жс. Спиця у велосипедному або мотоциклетному колесі (Пр.).

ШПРУДЕЛЬ, -для, ч. Джерело гарячої мінеральної води (Рс.).

ШПУНТ, -а, ч. 1. Кілок, яким закривають отвір у бочці з вином. 2. Поздовжній виступ або паз для з'єднання дошок, брусьвів, блоків. 3. Шпунтик (жартівливе звертання до малюка). – Ты, малій шпунте! (Пт.).

ШРА́ТЫ, -ів, мн. Козли для різання дров (Пт.).

ШРА́МА, -ы, жс. Шрам, рубець, слід від зарубцьованої рани (Пр.).

ШРОН, -у, ч. 1. Іній, паморозь. 2. Перен. Сивина (Ол.).

ШРОТУВАТИ, -ую, -еш. Дробити зерно на крупу, грубо молоти (Пр.).

ШРУБЕЛЬ, -бля, ч. Молот із довгою ручкою, яким рубають залізо (Пр.).

ШРУ́БСТАК, -ака, ч. Ковальське знаряддя, лещата, наглухо прикручені до столу, якими притримують кусні металу, дошки тощо (Св.).

ШТА́СР, -эра, ч. Танок, повільний вальс. – Гей, цигане! Заграйте мі штаэра, най си потанцюю! (Пр.).

ШТАМПЛЬОВА́НИЙ, -а, -е. Штемпельований, на якому поставлено фірмову печатку або штамп (Рс.).

ШТАНГІ́СТА, -ы, ч. Штангіст, спортсмен-важкоатлет (Пр.).

ШТА́НГЛЯ, -і, жс. Довгий металевий дрючок, залізна штаба (Пт.).

ШТАХЕ́ТА, -ы, жс. Штахет, дошка в дерев'яному паркані (Рс.).

ШТАХЕТУВА́ТИ, -ую, -еш. Обгороджувати штахетами, робити дерев'яний паркан, штахетник (Рс.).

ШТЕ́МПЕЛЬ, -пля, ч. 1. Молот, яким роблять головки й підкови. 2. Штемпель, металевий інструмент з опуклою гербовою печаткою або клеймом (Ол.).

ШТИ́ЛЬ, -я, ч. Ручка молота, держак лопати чивил (Пр.).

ШТЫ́ВНИЙ, -а, -е. Тугий, негнучкий, згрубілий (Рс.).

ШТЫ́ВНІ, присл. Туго, негнучко (Рс.).

ШТЫ́ВНІТИ, -ію, -еш. Ставати негнучким, дубіти (Рс.).

ШТЫ́КА́ТИ, -ыкаш, -ат. Бити рогами (про тварин); шпигати (Пн.).

ШТЫ́ЛЕТ, -эту, ч. Стилет, вид холодної зброї (Пр.).

ШТЫ́ЛЬГО́ТАТИ, -óчу, -еш. Шкутильгати (Ол.).

ШТЫ́ЛЬПЫ, -ів, мн. Тверді халяви як окрема деталь чобіт; вилоги у високих чоловічих чоботах (Св.).

ШТЫ́РІ, -ырьох, числ. Чотири (Пр.).

ШТЫ́РІЧА́КЫ, -ів, мн. Вили з чотирма зубцями (Пт.).

ШТЫ́РІСТА, штырьохсот, числ. Чотириста (Ол.).

ШТЫ́РНА́ДЦЕТ, -эти (-этьох), числ. Чотирнадцять (Ол.).

ШТЫ́РНА́СТИЙ, -а, -е. Чотирнадцятий (Ол.).

ШТЫ́РНА́СТКА, -ы, жс. Чотирнадцятка, цифра 14; чотирнадцять осіб (Ол.).

ШТЫ́Х, -а, ч. 1. Укол чимось гострим; гострий кінець чогось.

2. Кількість землі (у глибину), яку можна захопити лопатою (Пр.).

ШТЫ́ХА́ТИ, -ыхам, -аш. 1. Колоти. 2. Устромляти, врізатися спеціальною лопатою-«штихівкою» в землю (Пр.).

ШТЫ́ХІ́ВКА, -ы, жс. Спеціальна лопата для викопування ям у землі (Пр.).

ШТЫ́ХНУ́ТИ, -ыхну, -еш. Док. вид до ШТЫ́ХА́ТИ. Уколо-ти; застромити (Пр.).

ШТИЛЬВАГА, -ы, *жс.* Стельвага (штельвага), поперечний брус, що з'єднує сільськогосподарське знаряддя з упряжкою (Пр.).

ШТО, чо́го, чо́му, чым, на чым, *займ.* Що. – **Што на мýсли, то й на язýці** (Пр.). **ШТО А́НИ**. Дуже; що аж-аж. – **Кри́чит, што а́ни!** (Ол.).

ШТО́ЛІ, -ів, *мн.* Шурупи до підкови (Св.).

ШТО́РАЗ, *присл.* Щоразу, щораз (Ол.).

ШТО́РЦ, -а, *ч.* Сторч, сторчма, гострим кінцем угору. ♦ **ПОСТА́ВИТИСЯ ШТО́РЦОМ**. Рішуче і зухвало вператися (Пр.).

ШТОС, -у, *ч.* Удар, поштовх, натиск; удар більярдним кийком по кулі (Рс.).

ШТО́СИ-К, *неозн. займ.* 1. Щось особливе. – **На́шов-см си што́си-к**. 2. Незначна кількість чого-небудь (Ол.).

ШТРА́ЙК, -у, *ч.* Страйк, свідомий невихід на роботу (Св.).

ШТРА́ЙКАР, -а́ря, *ч.* Страйкар, учасник страйку (Пр.).

ШТРА́ЙКОВИЙ, -а, -е. *Прикм.* до ШТРА́ЙК. Страйковий. – **Штрайко́вий комі́тет при́няв но́вы вару́нки робо́ты на фаб́риці** (Св.).

ШТРА́ЙКУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Страйкувати (Пр.).

ШТРА́НІ, -а, *ч.* Посторонок (Пн.).

ШТРЕ́КА, -ы, *жс.* Колія, залізничне полотно (Пн.).

ШТУ́КА, -ы, *жс.* 1. Штука, окремий предмет із числа одиниць. 2. Міра прядива. 3. Мистецтво. 4. Вдалих хитрий прийом, витівка, каверза (Ол.).

ШТУ́КАР, -а́ря, *ч.* Фігляр, витівник (Пр.).

ШТУКА́ТОР, -о́ра, *ч.* Ремісник, що виготовляє гіпсові прикраси (Пр.).

ШТУКУВА́НИЙ, -а, -е. Штукований, зшитий зі шматків, доточений (Пр.).

ШТУРКА́ТИ, шу́рка́м, -аш. Штурхати, штовхати; попихати. – **Не шу́ркай ня, бо мя бо́кы бо́лят** (Пр.).

ШТУРЯ́ТИСЯ, шу́ря́мся, -яшся. Втручатися. – **На́што ся шу́ряш до той сва́рки?** (Ол.).

ШТУХНУ́ТИ, шу́хну, -еш. Штовхнути (Ол.).

ШУ́БЕР, -бра, *ч.* Заслінка, якою закривається комин (Пн.).

ШУВЕ́А́НЯ, -і, *жс.* Сердита жінка (Пт.).

ШУЛЕ́РКА, -ы, *жс.* 1. Нечесна гра в карти. 2. Жінка, що махлює під час гри в карти (Рс.).

ШУМІ́НА, -ы, *жс.* Листя, зняте із кукурудзяного качана (Св.).

ШУМОВІ́НЫ, -о́вин, *мн.* Шумовиння, піна, що утворюється на поверхні води при кипінні, бродінні або сильному хитанні (Пр.).

ШУПА́ТИ, шу́пам, -аш. Робити що-небудь доволі, марудити, гаятися (Пн.).

ШУПНУ́ТИ, шу́пну, -еш. 1. Штовхнути. 2. Непомітно упхати, сховати щось. – **Шупла му па́ру крайца́ри до кыше́ні** (Ол.).

ШУРА́ТИ, шу́рам, -аш. Човгати; сунути, пересувати із глухим шумом щось важке (Ол.).

ШУРГА́ТИ, шу́ргам, -аш. Те саме, що ШУРА́ТИ (Ол.).

ШУРГО́ТАТИ, -о́чу, -еш. Те саме, що ШУРА́ТИ (Ол.).

ШУС, -а, *ч.* 1. Постріл із рушниці. – **Хтів є́дним шу́сом дво́х за́яців забі́ти**. 2. Скок, стрімкий стрибок. – **За́яц рб́ит до́вгы шу́сы, як вті́че** (Св.).

ШУСТА́ТИ, шу́стат. Перішити (про раптовий сильний дощ) (Ол.).

ШУ́СТКА, -ы, *жс.* Австрійська монета вартістю 10 крейцерів (Св.).

ШУ́ТЕР, -тру, *ч.* Гравій, дрібний річковий камінь із піском; шебінь (Пн.).

ШУТЕРЃАМЕР, -е́ра, *ч.* Молот, яким пробивають отвори у металі (Пр.).

ШУТРУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Вимошувати гравієм (Ол.).

ШУФЕ́ЛЬКА, -ы, *жс.* Совок, лопатка (Ол.).

ШУ́ФЛЯ, -і, *жс.* 1. Велика дерев'яна лопата для пересипання та провіювання зерна. 2. Залізна лопата із загнутими краями, якою набирають землю, шебінь, пісок (Пр.).

ШУФЛЯ́ДА, -ы, *жс.* Шухляда (Пр.).

ШУФЛЯ́ДКА, -ы, *жс.* 1. *Зменш.* до ШУФЛЯ́ДА. Шухлядка. 2. Танцювальна фігура в мазурці (Рс.).

Щ

- ЩАБРИК**, -йка, ч. Чебрець (Пр.).
- ЩАДЕЦ**, -дя, ч. Вид лікарського зілля (Пр.).
- ЩАМБИЧКА**, -ы, ж. Скіпка, довга тонка дерев'яна паличка, якою освітлювали курні хати (Пр.).
- ЩАПА**, -ы, ж. Тріска, рівно відколена від обрубка деревини (Ол.).
- ЩЕБЕЛЬ**, -бля, ч. Щабель (Ол.).
- ЩЕБЕНЬОВИЙ**, -а, -е. Щебеневий, щабенистий (Рс.).
- ЩЕДРАК**, -ака, ч. Щедрівник, колядник (Пр.).
- ЩЕДРИ**, *присл.* Щедро, багато, широко (Пт.).
- ЩЕДРОВНИЦЯ**, -і, ж. Щедрівниця (Св.).
- ЩЕКА**, -ы, ж. Шока (Пр.).
- ЩЕЛИНА**, -ы, ж. Щілина, вузький довгастий отвір (Пр.).
- ЩЕЛІНКА**, -ы, ж. *Здрібн.* до **ЩЕЛІНА**. Щілінка (Пр.).
- ЩЕПЛІНЯ**, -я, с. Щеплення, прищеплювання (Пт.).
- ЩЕРБА**, -ы, ж. Щербина, порожнина на місці зуба, що випав; зазублина на чомусь; заглибина; відбитий край глиняної посудини (Пр.).
- ЩЕРБЕЦ**, -бця, ч. Коронаційний меч польських королів, який зберігається у Кракові на Вавелі (Пр.).
- ЩЕСЛИВИЙ**, -а, -е. Щасливий (Ол.).
- ЩЫНЯТИ**, щыням, -яш. Очищати зерно від усіяких домішок, струшуючи його в решеті (Пн.).
- ЩЫПАВКА**, -ы, ж. Див. **ХОХОВАК** (Пр.).
- ЩЫПЕЦ**, -пця, ч. Лікар, що щепить віспи (Пт.).
- ЩЫПКА**, -ы, ж. Слід від щеплення проти віспи (Пн.).
- ЩЫПТА**, -ы, ж. Пучка, кількість якої-небудь речовини, яку можна взяти трьома складеними пальцями руки. – **Щыпта собли** (Пр.).
- ЩЫПЧІКЫ**, -ів, *мн.* Щипці, плоскогубці (Рс.).
- ЩЫБІРІ**, *присл.* Широ, правдиво, відверто, не жалкуючи коштів (Пр.).
- ЩЫТІТИСЯ**, щычуса, щытишся. Гордитися чимось, хвалитися, задаватися, бути зарозумілим (Пр.).

- ЩИТ**, -и, ж. Щітка (Св.).
- ЩИТКАР**, -аря, ч. Щіткар, ремісник, який виготовляє щітки (Св.).
- ЩИТОЧКЫ**, -чок, *мн.* Щетинки на задніх ніжках у бджоли (Пр.).
- ЩОБ**, -а, ч. Шпиль, вершина високої гори (Пр.).
- ЩУДЛА**, -дел, *мн.* Ходулі (Рс.).
- ЩУДЛО**, -а, с. Милиця, дерев'яна підпора для інвалідів (Рс.).
- ЩУПЛІТИ**, -ію, -єш. Худнути, зменшуватися в об'ємі (Ол.).
- ЩУТИ**, щую, -єш. Цькувати кого-небудь собаками (Пр.).
- ЩУТОК**, -тка, ч. Щиголь (Пр.).
- ЩУТЯ**, -я, с. Дія за знач. **ЩУТИ**. Цькування, нацькування собак (Ол.).

Ю

ЮБІЛЕР, -єра, ч. Ювелір, майстер, який виготовляє художні прикраси з дорогоцінних металів, самоцвітів (Рс.).

ЮГАСКА, -ы, жс. 1. Дівчина, що пасе вівці. 2. Іванка (*жіноче ім'я*). – Барз мі ся подабат Югасчына запаска (Пт.).

ЮДА, -ы, ч. 1. Юда, зрадник; невірний приятель. 2. Віконечко у дверях в'язничної камери, через яке наглядають за поведінкою в'язнів (Пр.).

ЮДЖІНЯ, -я, с. Дія за знач. ЮДІТИ. Під'юджування, підбурювання, нацькування (Ол.).

ЮДІТИ, юджу, юдиш. Намовляти до поганих вчинків; підбурювати, під'юджувати (Пр.).

ЮЖ, присл. Уже, вже. – Юж-см ся ожєнив, юж буду свєю мав; юж я вас, дівчата, не буду любўвав (*нар. пісня*) (Пн.).

ЮНІЯ, -йї, жс. Союз, товариство, спілка (Св.).

ЮХА, -ы, жс. 1. Юшка; пісний суп із капустиного відвару; узвар. 2. Кров домашньої худоби, тварин (Пн.).

ЮЧЬТИ, ючу, -ыш. В'ючити, навантажувати на коня або верблюда тюки з товаром (Пр.).

Я

ЯБКО, -а, с. Яблуко. ✧ АДАМО́ВЕ ЯБКО; -о́го... -а, с. Кадик, випнута хрящова частина гортані в чоловіків (Пр.).

ЯБЧАНИК, -йка, ч. Пиріг з яблуками (Ол.).

ЯБЧА́НКА, -ы, жс. Компот із сушених яблук; юшка зі свіжих яблук (Ол.).

ЯВ, -и, жс. Правда, дійсність. – Вышло на яв, же Фєцко был невїнний (Ол.).

ЯВЛІНЯ, -я, с. Явлення, з'ява, поява (Пт.).

ЯГО́ДА, -ы, жс.; мн. -о́ды. Суниця (*Fragaria*) (Пр.).

ЯГОДІ́ВКА, -ы, жс. Самогон, настояний на ягодах (Пт.).

ЯГДА́Ш, -аша, ч. Ягдташ, мисливська сумка для дичини (Рс.).

ЯГЛІ́ЦЯ, -і, жс. Трахома, хвороба очних повік (Пр.).

Я́ДВАБ, -абу, ч. Єдваб, шовк (Пн.).

Я́ДВІ́ВЧАК, -ака, ч. Птах, який водиться в заростях ялівцю (*Furdus pilaris* L.) (Ол.).

Я́ДВО́ВЕЦ, -івця, ч. Ялівець (*Juniperus* L.) (Ол.).

Я́Є́ЧНИ́ЦЯ, -і, жс. Яечня (Ол.).

Я́ЗДА. 1. -ы, жс. Їзда; поїздка, подорож (Рс.). 2. *Виг.* Рушай! Їдь! Поїхали! (Ол.).

Я́ЙКО, -а, с. Яйце; яйце диких птахів (Ол.).

Я́ЙКУВА́ТИЙ, -а, -е. Яйцевидний, овальний (Ол.).

Я́ЙНИК, -йка, ч. Яйник (яечник), орган у самок, який утворює плодові яйцеклітини (Пр.).

Я́ЙЧА́РНЯ, -і, жс. Склад яєць; крамниця, де продають яйця (Ол.).

Я́ЙЧА́РСТВО, -а, с. Торгівля яйцями (Пт.).

Я́К-БУД, присл. Як-небудь, будь-як, с'як-так, абияк (Пт.).

Я́КЫ́Й-БУД, яка-буд, яке-буд, *займ.* Який-небудь, будь-який, абиякий (Ол.).

Я́КО, присл. Як, так як; наче; подібно як; оскільки. – Яко бтец ти то гва́рю, жебы-с пішов ся вчы́ти (Св.).

Я́КО́СИ, присл. Невідомо яким чином, невідь як; дещо, трохи; як-небудь, ялось, с'як-так (Пр.).

Я́КО́СКА, присл. Ялось (Ол.).

ЯКО-ТАКО, присл. Так собі; нічого собі. – Наша нона́шка іщы ся трімає яко-тако (Пт.).

ЯК-ТО! виг. Яким чином; чи може бути! – Як-то ты ту!? (Пр.).

ЯЛИЦЯ, -і, жс. Ялина, вічнозелене дерево родини соснових (Пт.).

ЯЛИЧЫНА, -ы, жс. Ялиновий ліс (Ол.).

ЯЛИЧНИК, -і́ка, ч. Ялиник; молодий ялиновий ліс; посадка ялин (Ол.).

ЯЛОВЕ́ГА, -ы, жс. Ялова вівця, яка не мала приплоду (Ол.).

ЯЛОВИЗНА, -ы, жс. Неродюча земля (Пр.).

Я́ПКО, -а, с. Те саме, що **Я́БКО**. Яблуко (Пн.).

ЯР. 1. -ы, жс. Весна. – В тім році **бы́ла вчэсна яр**. 2. -у, ч. Яр, глибока довга западина, що утворилася внаслідок розмивання осадових порід тимчасовими потоками (Пн.).

Я́РА, -ой, жс. Зернові, що висіваються навесні (Пр.).

Я́РЕЦ, я́рцо (-рцу), ч. Ячмінь (Пр.).

Я́РИНОВИЙ, -а, -е. Овочевий. – **Я́рино́ва зу́па** (Пт.).

Я́РИЦ, я́рцу, ч. Те саме, що **Я́РЕЦ** (Пн.).

Я́РКА, -ы, жс. Ярка, вівця, що народилася навесні й не має ще року (Пр.).

Я́РЛИК, -і́ка, ч. Дозвіл на перевезення товарів, посвідчення митної контори; значок (Св.).

Я́РМАК, -а́ка, ч. Ярмарок (Пт.).

Я́РМАКУВА́ТИ, -у́ю, -еш. Ярмаркувати, торгувати на ярмарку (Пт.).

Я́РМАЧЫ́НЯ, -я, с. Дія за знач. **Я́РМАЧЫ́ТИ**. Ярмаркування (Ол.).

Я́РМАЧЫ́ТИ, -а́чу, -ы́ш. Те саме, що **Я́РМАКУВА́ТИ** (Ол.).

Я́РМА́ЧНЕ, -о́го, с. 1. Ярмаркова оплата; мито за право продавати свій товар на ярмарку. 2. Гостинець із ярмарку (Ол.).

Я́РМА́ЧНИЙ, -а, -е. Прикм. до **Я́РМАК**. Ярмарковий (Ол.).

Я́РМІ́ВКА, -ы, жс. Ярмилка, кругла єврейська шапочка (Пр.).

Я́РЧА́НКА, -ы, жс. 1. Ячмінна солома. 2. Дрібна ячмінна крупа (Пр.).

Я́РЬ, я́ри, жс. Те саме, що **Я́Р 1**. (Пн.).

Я́СЕНЬО́ВИЙ, -а, -е. Ясеновий, зроблений з ясеня (Пр.).

Я́СЕК, -ська, ч. 1. Маленька подушечка. 2. Великозерниста квасоля (Ол.).

Я́СІ́НЬ, -е́ня, ч. Ясен, дерево родини маслинових із пористим листям і міцною деревиною (Пр.).

Я́СКРА, -ы, жс. Глаукома, небезпечна хвороба очей (Пр.).

Я́СНОВИ́ДЖЫ́НЯ, -я, с. Ясновидіння, здатність передбачати, пророкувати (Ол.).

Я́СНОВИ́ДЯ́ЧИЙ, -а, -е. Ясновидючий (Ол.).

Я́СЬМИ́Н, -і́ну, ч. Жасмин (Пн.).

Я́СЬМИ́НОВИЙ, -а, -е. Прикм. до **Я́СЬМИ́Н**. Жасминовий (Пр.).

Я́СЬНІ́ТИСЯ, -і́ся. Сяяти, роз'яснюватися (Рс.).

Я́СЬО́К, я́ська, ч. Те саме, що **Я́СЕК** (Пр.).

Я́ТИСЯ, і́муся, -ешся, -еся. 1. Взятися за щось; взятися до чогось. – **Ді́вча ся я́ло до́брі вчи́ти**. 2. Чіплятися (Ол.).

Я́ТКА, -ы, жс. Тимчасова крамничка для торгівлі м'ясом (Пр.).

Я́ТО́ЧНИК, -і́ка, ч. Той, хто торгує м'ясом у ятці (Пр.).

Я́ТО́ЧНИ́ЦЯ, -і, жс. Жін. до **Я́ТО́ЧНИК** (Пр.).

Я́ФЫ́РА, -ы, жс. Чорниця (*Vaccinium myrtillus* L.) (Пн.).

Я́ФЫ́РНИК, -і́ка, ч. Кущ чорниці. – **О́двар**, зроблений з листя яфырніка, пома́гає проти́ цукри́ці (Пр.).

Я́ФЫ́РНИ́ЧА, -а, с. Плантації кущів чорниці (Св.).

Я́ЧМЕ́НИ́СКО, -а, с. Ячмінне поле. – **Посто́бяв-ем кус ко́ло ста́тку на я́чмені́ску** (Ол.).

Я́ЧНИ́ЦЯ, -і, жс. Див. **Я́ЄЧНИ́ЦЯ** (Рс.).

Я́ЩЫ́К, -ы́ка, ч. Дерев'яна грибоподібна коробка на масло для пастухів (Пт.).

ЗМІСТ

З біографії Петра Пиртея	4
Слово про автора	5
Передмова	7
Умовні скорочення прізвищ	13
Список умовних скорочень	14
Словник діалектної лексики	16

Довідкове видання

Національна академія наук України
Інститут української мови

Пиртей Петро Семенович

КОРОТКИЙ СЛОВНИК ЛЕМКІВСЬКИХ ГОВІРОК

Передмова Євгенія Турчин

Відповідальний редактор *Павло Гриценко*

Художній редактор *Михайло Вітушинський*

Літературний редактор *Євгенія Турчин*

Комп'ютерна верстка *Ростислава Будзика, Наталії Кузьмин*

Коректори *Оксана Липай, Наталія Кузьмин,*

Андрій Комара, Степан Валєвський

Здано на виробництво 04.11.01. Підписано до друку 02.12.03. Формат 60×84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Таймс Нью Роман. Друк офсетний.

Умовн. друк. арк. 19,84. Наклад 300 прим. Ціна за домовленістю. Замовне.

Фірма «Сівєрсія МВ»

76000, Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 37/7.

Віддруковано на поліграфічній дільниці фірми «Сівєрсія МВ».

Пиртей П. С.

П 33 Короткий словник лемківських говірок / Упорядкування й підготовка до друку Є. Д. Турчин. – Івано-Франківськ: Сіверсія МВ, 2004. – 364 с.

ISBN 966-7515-23-0

У цій книзі подано лексику одного з архаїчних самобутніх говорів української мови – лемківського, що належить до говорів карпатської групи. Опубліковані матеріали допоможуть збагнути особливості лемківських говірок, їхні специфічні риси, не властиві іншим українським діалектам та літературній мові. Багата лексика народнорозмовної мови лемків відтворює особливості побуту, господарської діяльності та культурної спадщини її носіїв.

Для мовознавців, викладачів та студентів філологічних факультетів, а також для всіх, хто цікавиться мовою й культурою українського народу.